

BISERICA CU HRAMUL

DUMINICA TĂTĂROR SFINTILOR OCNA SUGATAG

Viețile Sfinților

Viețile Sfinților, publicate aici, au ca sursă cele 12 volume "Viețile Sfinților" apărute între anii 1991 și 1998 la Editura Episcopiei Romanului și Hușilor (volumele consacrate lunilor septembrie-aprilie) și apoi la Editura Episcopiei Romanului (volumele consacrate lunilor mai-august).

Notă: Luna septembrie apare la început pentru că anul bisericesc începe la 1 septembrie. Aceasta este și ordinea apariției celor 12 volume menționate mai sus.

Volumul VII (martie)

Viețile Sfinților pe luna martie

Ziua întâi

- Cuvioasa Muceniță Evdochia
- Sfânta Cuvioasă Domnina

Ziua a doua

- Sfântul Sfințitul Mucenic Teodot, Episcopul Cirenei
- Sfântul Mucenic Troadie
- Sfinții patru sute patruzeci de Mucenici
- Cuviosul Agaton

Ziua a treia

- Sfinții Mucenici Eutropiu, Cleonic și Vasilisc

Ziua a patra

- Cuviosul Gherasim de la Iordan
- Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana și cei împreună cu dînșii
- Cuviosul Iacob pustnicul

Ziua a cincea

- Sfântul Mucenic Conon din Isauria
- Sfântul Mucenic Conon grădinarul
- Cuviosul Isihie pustnicul
- Sfântul Mucenic Evloghie palestinianul

Ziua a șasea

- Sfinții patruzeci și doi de mucenici din Amoreea
- Sfântul Conon, împreună cu fiul său

Ziua a șaptea

- Sfinții Sfințiți Mucenici Efrem, Vasile, Evghenie, Elpidie, Agatodor, Eterie și Capiton
- Cuviosul Emilian monahul
- Cuviosul Pavel cel simplu
- Povestire despre cei ce primesc milostenie

Ziua a opta

- Cuviosul Teofilact Mărturisitorul, Episcopul Nicomidiei
- Sfântul Mucenic Teodorit, prezbiterul Antiohiei
- Sfântul Pavel Mărturisitorul

Ziua a noua

- Sfinții patruzeci de Mucenici din Sevastia

Ziua a zecea

- Sfinții Mucenici Codrat, Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel, Crescent și cei împreună cu dînșii
- Sfântul Mucenic Codrat Nicomidianul, împreună cu Saturnin, Rufin și alții
- Cuvioasa Anastasia, care s-a nevoit în chip bărbătesc în Egipt

Ziua a unsprezecea

- Sfântul Sofronie, Patriarhul Ierusalimului
- Sfântul Mucenic Pionie, prezbiterul Smirnei, și cei împreună cu dînsul

Ziua a douăsprezecea

- Cuviosul Teofan Mărturisitorul
- Sfântul Grigorie Dialogul, papă al Romei

Ziua a treisprezecea

- Aducerea moaștelor Sfântului Nichifor, Patriarhul Constantinopolului
- Sfântul Mucenic Urpasian

Ziua a paisprezecea

- Cuviosul Benedict, purtătorul de Dumnezeu

Ziua a cincisprezecea

- Sfinții Mucenici Agapie, Plisie, Timolau, Romil și cei împreună cu dînșii
- Sfântul Mucenic Alexandru, preotul din Sida
- Sfântul Mucenic Nicandru
- Sfântul Mucenic Menign Nălbitorul

Ziua a șaisprezecea

- Sfântul Mucenic Sabin
- Sfinții Mucenici Trofim și Tala
- Sfântul Apostol Aristobul, Episcopul Britaniei
- Cuviosul Anin monahul, făcătorul de minuni

Ziua a șaptesprezecea

- Cuviosul Alexie, omul lui Dumnezeu

Ziua a optsprezecea

- Sfântul Chiril, Arhiepiscopul Ierusalimului

Ziua a nouăsprezecea

- Sfinții Mucenici Hrisant și Daria și cei împreună cu dînșii

Ziua a douăzecea

- Cuvioșii Părinți uciși de arabi în Mănăstirea Sfântul Sava cel Sfințit

Ziua a douăzeci și una

- Sfântul Toma, Patriarhul Constantinopolului
- Cuviosul Iacob, Episcopul și Mărturisitorul
- Sfântul Chiril, Episcopul Catanei

Ziua a douăzeci și doua

- Sfântul Sfințit Mucenic Vasile, preotul Ancirei
- Sfânta Drosida și cele împreună cu dînsa

Ziua a douăzeci și treia

- Sfântul Mucenic Nikon și cei 199 de ucenici ai săi
- Cuviosul Nikon, egumenul Pecerscâi

Ziua a douăzeci și patra

- Sfântul Artemon, Episcopul Seleucie din Pisidia
- Cuviosul Iacob Mărturisitorul
- Minunea ce s-a făcut în Mănăstirea Pecersca

Ziua a douăzeci și cincea

- Cuvînt la Buna Vestire

Ziua a douăzeci și șasea

- Soborul Sfântului Arhanghel Gavriil
- Sfântul Mucenic Irineu, Episcopul Sermiei
- Cuviosul Malh
- Cuviosul Vasile cel Nou

Ziua a douăzeci și șaptea

- Sfînta Mucenită Matroana
- Cuviosul Părinte Ioan

Ziua a douăzeci și opta

- Cuviosul Ilarion, noul mărturisitor
- Cuviosul Ștefan Mărturisitorul

- Cuviosul Evstratie, pustnicul și mucenicul Pecerscăi
- Povestire despre ostașul Taxiote

Ziua a douăzeci și noua

- Cuviosul Marcu, Episcopul Aretusiei, Chiril diaconul și cei împreună cu dînșii

Ziua a treizecea

- Sfântul Ioan Scărarul
- Monahul care n-a osîndit pe nimeni

Ziua a treizeci și una

- Sfântul Mucenic Ipatie, Episcopul Gangrelor
 - Sfântul Iona, Mitropolitul Kievului și a toată Rusia
 - Sfinții Mucenici Avdas episcopul și Veniamin diaconul
-

Viața și pătimirea Cuvioasei Mucenițe Evdochia (1 martie)

Pe vremea lui Traian împăratul (98-117), în cetatea ce se numește Iliopolis, care este în Siria cea dinăuntru, în stăpânirea Feniciei din Liban, care se mărginește cu țara evreiască, trăia o fecioară anume Evdochia, cu neamul și cu credința samarineancă, slujitoare a diavolului, locaș și unealtă preacumplită. Și era atât de frumoasă și cu chip minunat, încât nu putea nici un zugrav să-i înfățișeze frumusețea ei deplin. Astfel Evdochia, înșelînd pe mulți ca și cu un laț, îi vîna și la pierzare, prin frumusețe, îi atrăgea, aducînd bogățiile țărilor lor în ale sale vistierii nedrepte prin sîrguitoare necurăție trupească.

Străbătînd despre dînsa vestea pretutindeni, mulțime de tineri de bun neam și stăpînitori de prin alte țări și de prin cetăți se adunau la Iliopolis, ca și cum ar avea alte treburi; dar de fapt, să vadă pe Evdochia și să se îndulcească de frumusețile ei.

Ea adunase multă bogăție prin faptele cele pline de păcate, încît puțin de nu se asemana cu vistieriile cele împărătești. Apoi prin îndelungată vreme și prin adunarea lucrurilor celor de mult preț se afundase în necurata viață cu sufletul. Prin învîrtoșarea ini-mii atât de mult se împietrise, încît nici o altă putere, fără numai cea dumnezeiască, nu a putut tămădui durerea sufletească a păcătoasei celei deznădăjduite.

După aceea a venit vremea în care avea să sosească la dînsa mîna Păstorului cel bun, Care caută oile cele rătăcite. Și a cunoscut Făcătorul a Sa zidire stricată prin răutatea diavolului și a voit a o înnoi. Stăpînul cel adevărat al casei S-a îngrijit de roadele viei ce se aflau de față spre rănirea vrăjmașului. Cel ce stăpînește vistieriile cele cerești, S-a sîrguit a duce în veșnica comoară drahma care era pe pămînt în tină și se pierdea.

Păstorul bunătăților, spre Care nădăjduiesc dreptii, a chemat pe acea deznădăjduită samarineancă spre a Sa nădejde, iar pe diavolul l-a lăsat deșert, și pe cea care se tăvălea oarecînd ca un dobitoc în noroi, a făcut-o mielușea fără întinăciune. Aceea care mai înainte a fost vas al necurăției s-a umplut de curățenie. Groapa cea de noroi s-a făcut izvor limpede și veșnic. Rîul cel tulbure s-a prefăcut în iezor binemirositor. Necurăția puțului cel greu mirositor s-a făcut ca un alabastru prin mirul cel de mult preț. Și aceea care era ca o moarte sufletească a multora din oameni, multora le-a fost prici-nuitoare de mîntuire. Iar începutul întoarcerii ei către Dumnezeu a fost într-acest fel:

Un monah oarecare binecredincios cu numele Gherman, venind din străinătate la al său locaș prin Iliopolis, a intrat în cetate, fiind seară, și a rămas la un cunoscut creștin care-și avea casa aproape de poarta cetății, chiar lîngă peretele casei fetei aceleia pentru care ne este cuvîntul.

Acolo monahul acela, odihnindu-se puțin după obiceiul său, s-a sculat noaptea la cîntarea de psalmi. Și după săvîrșirea rugăciunii sale a șezut și, luîndu-și cărticica ce o purta la sine, a citit multă vreme. În cărticică era scris despre înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, cînd dreptii se vor lumina ca soarele întru Împărăția cerului iar păcătoșii vor merge în focul cel nestins, unde în veci vor fi muncii cumplit fără de sfîrșit. După rînduiala și purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Evdochia în acea noapte se odihnea singură în

căsuța sa de odihnă, care era lângă peretele casei în care monahul acela înnoptase și se îndeletnicea la rugăciune și la citire.

Cînd a început monahul cîntarea sa de psalmi, ea s-a deșteptat și a ascultat toată citirea pînă în sfîrșit, șezînd în tăcere pe pat; pentru că auzea Evdochia toată citirea de vreme ce numai un perete îi despărțea pe dînșii, iar monahul citea cu glas tare.

Ascultînd păătoasa cele ce se citeau, foarte mult s-a umilit și a petrecut fără de somn pînă la ziuă, înapăimîntîndu-se cu inima; și se gîdea la mulțimea păcatelor sale, la înfricoșata judecată a lui Dumnezeu și la munca cea nesuferită a păcătoșilor.

Făcîndu-se ziuă și darul lui Dumnezeu deșteptînd-o spre pocăință, a trimis să cheme la sine pe monahul acela, care a citit noaptea din carte. Venind monahul, Evdochia l-a întrebat, zicînd: "Cine ești tu, omule, și de unde ai venit? Ce fel de viață ai și de ce credință ești? Spune-mi te rog tot adevărul, căci, auzind ceea ce s-a citit de tine în noaptea aceasta, foarte mult mă înapăimînt cu duhul și mă tulbur cu gîndul, de vreme ce am auzit lucruri înfricoșate și de mirare care pînă acum au fost neauzite de mine. Și de este adevărat că cei ce păcătuiesc se vor arunca în foc, apoi cine se va putea mîntui?"

Iar fericitul Gherman a zis către dînsa: "De ce credință ești tu, femeie, de vreme ce spui despre tine că niciodată n-ai auzit de înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, nici puterea cuvintelor celor ce s-au citit n-ai priceput-o vreodată?"

Evdochia a zis: "Și cu patria și cu credința sînt samarineancă, iar cu bogăția cea peste măsură sînt îndestulată. Dar aceasta mai mult mă tulbură și mă înfricoșează, că am auzit cartea cea citită de tine strigînd: "Vai celor bogați!", îngrozindu-i cu focul cel nestins și veșnic. Dar eu cuvinte de acest fel niciodată n-am auzit în cărțile credinței noastre. De aceea mult m-am înapăimîntat de frică, auzind lucruri noi și neașteptate".

Fericitul Gherman a întrebat-o, zicînd: "Ai bărbat, femeie? Și de unde îți vine acea îndestulată bogăție, precum zici?" Ea a răspuns: "Eu nu am bărbat după lege; ci de la mulți bărbați am adunat bogățiile pe care le am. Și dacă bogații după moarte vor fi osîndiți la o muncă atît de grea și veșnică, apoi ce folos îmi este de bogățiile cele adunate fără de măsură?" A zis către dînsa Gherman: "Spune-mi adevărul, fără minciună, căci și Hristos al meu, Căruia Îi slujesc, este nemincinos: voiești să te mîntuiești fără de bogății și să trăiești în veselie și bucurie în veacul cel nesfîrșit? Ori împreună cu bogăția ta vrei să arzi cumplit în focul cel veșnic?"

Evdochia a zis: "Mult mai de folos îmi este să-mi cîștig fără de bogăție viața veșnică, decît să pier odată cu bogăția în foc și pe veci; însă mă minunez pentru ce va fi muncit astfel bogatul după moarte? Au doar Dumnezeul vostru se aprinde cu vreo mînie aspră și nemilostivă asupra bogaților?"

Gherman a zis: "Nu este așa, Dumnezeu nu se întoarce dinspre cei bogați, nici nu-i oprește a fi bogați. Dar dobîndirea cea nedreaptă a bogățiilor și cheltuirea lor în desfătări și poftele păcatelor le urăște. Iar dacă cineva își cîștigă bogății cu dreptate și cele cîștigate le cheltuiește prin faceri de bine, acela va fi fără de păcat și drept înaintea lui Dumnezeu. Pe cînd acela care adună bogăția din răpire și din nedreptate sau din orice fel de faptă a păcatului și o ascunde, nefiindu-i milă de săraci, nici dînd celor ce cer, nici îmbrăcînd pe cei goi, nici săturînd pe cei flămînzi, aceluia fără de milă îi va da munca cea cumplită a iadului".

Evdochia zise: "Au doar nedrepte ți se par a fi bogățiile mele?" Iar Gherman i-a răspuns: "Cu adevărat sînt prea nedrepte și prea urîte lui Dumnezeu, mai mult decît tot păcatul". Iar ea a zis: "Pentru ce așa? Căci eu pe mulți goi i-am îmbrăcat, multor flămînzi am dat hrană de saț, iar pe alții și cu aur i-am mîngîiat puțin. Deci, cum zici că este rea bogăția?"

Gherman a răspuns: "Ascultă-mă pe mine, cu luare aminte. Nimeni nu intră în baie să se spele și nu voiește să-și întineze trupul său, acolo unde vede o apă necurată și tulbure, ci intră și se spală acolo unde vede o apă curată. Dar tu cum poți a te curăți cu fapte de milostenie din necurăția păcatului cea urâtă, tăvălindu-te de voia ta într-însa, iar apa cea curată a milostivirii lui Dumnezeu ai trecut-o cu vederea? Iată, cu adevărat, pe tine acea întinăciune a faptelor tale necurate, ca apa potopului te va duce cu multă putere în prăpastia cea cu pucioasă și cu smoală care arde cu veșnica flacără a mîniei lui Dumnezeu. Pentru că bogățiile cu care ești îndestulată îi sînt urîte marelui Stăpîn și veșnicului Judecător ca cele ce sînt osîndite mai înainte de judecată, de vreme ce sînt adunate prin înșelăciune și desfrînare. Dar nu te folosește pe tine aceea că o pîrtică mică, din cele multe bogății necurate, o dai uneori la puțini săraci. Pentru că mica plată a faptei celei bune o pierde mulțimea fără de măsură a faptelor rele, precum puțina mirosire bună, o biruiește duhoarea cea rea; și nici nu poți cîndva să cîștigi vreun dar, pînă ce încă de bunăvoie petreci în necurăție.

Nu te vei învrednici de milostivirea lui Dumnezeu, dacă nu vei lepăda mai întîi necurăția cea fără de măsură a desfrînării ce este în tine și nu o vei spăla decît prin pocăință și de nu te vei curăți și nu te vei împodobi cu lucruri drepte. Pentru că celui ce umblă prin spini cu picioarele desculte i se rănesc picioarele de mulți ghimpi ascuțiți. Chiar de ar scoate unii ghimpișori, însă cei mai mulți rămîn în trup și-l chinuiesc cu durere. Astfel și pe tine prea puțin te folosește a face cîndva puțină milostenie unui sărac, ca și cum ai pierde un păcat mic, cînd cei mai mulți spini ai păcatului rămîn înăuntrul conștiinței tale, spre muncirea ta cea mai cumplită. Pentru că Dumnezeu cel mîniat de tine, înfricoșatul și dreptul Izbînditor, te înfricoșează cu muncile veșnice și nesuferite, care sînt pregătite celor nepocăiți. Iar tu de vrei să mă ascuți, te vei putea mîntui de muncile ce te așteaptă și vei cîștiga bucuria cea veșnică".

Evdochia a zis: "Robule al lui Dumnezeu Cel viu, rogu-te, zezi puțin cu mine și arată-mi cu de-amănuntul îndreptarea acelor lucrări prin care este cu putință cuiva a se învrednici de mila lui Dumnezeu. Ca și eu, urmînd acelora, să-mi pot cîștiga mîntuire prin chivernisirea cea dreaptă a bogățiilor, pentru că ai zis că Dumnezeu iubește împărțirea cea dreaptă și făcătoare de bine a bogățiilor. Căci pe mine nimic nu mă oprește a mă răscumpăra de acele munci pe care în ziua Judecății, precum grăiești, le vor lua cei ce sînt urîți de Dumnezeu.

Iată, cinstite părinte, am un mare număr de robi; pe aceia îi voi elibera încărcăți cu aur, cu argint și cu lucruri de mult preț. Iar tu mergi înainte la Dumnezeul tău, poate prin a ta mijlocire va binevoi să primească acea aducere a mea și să-mi dea pentru aceea mîntuire".

A zis către dînsa Gherman: "Să nu socotești că Dumnezeu este după obiceiul omenesc și are trebuință de acele lucruri pămîntești, care la oameni sînt de mult preț. Pentru că El, fiind neasemănat și bogat mai mult decît toți împărații pămîntești, a sărăcit de voie pentru a noastră mîntuire, ca prin acea sărăcie să ne cumpere nouă mîntuire veșnică. Deci, acele bogății ce le ai, o, fiică, să le împarți neputincioșilor și săracilor, pentru că aceia sînt iubiți de Dumnezeu; iar pe cele ce le dă lor cineva, pe acelea Dumnezeu le socotește a fi date Lui. Pentru aceea, puțină avere vremelnică împărțită săracilor, o răsplătește cu cerești vistierii care niciodată nu se împruținează.

Astfel să faci tu, fiică; apropie-te de sfînta și mîntuitoarea baie a Botezului prin care spălîndu-te de tina tuturor păcatelor tale, vei fi de aici înainte curată și fără prihană, născută a doua oară prin darul Sfîntului Duh. Astfel vei cîștiga fericita moștenire în care te vei desfăta în lumină nestricăcioasă și veșnică care nu are întuneric, nici noapte și nici un fel de mîhniri și dureri și nici fapte rele. Și fii mielușea sfîntă în pajiștile cele cerești, pascîndu-te de Iisus Hristos, Mîntuitorul nostru. În scurt zic, dacă voiești să te mîntuiești, fiică, fă cele ce te sfătuiesc eu și fericită vei fi în veci".

Răspuns-a Evdochia: "De nu s-ar fi adîncit în mintea mea cuvintele cele ce s-au citit de tine și pe care le-am auzit bine în noaptea trecută, nu te-aș fi chemat aici. Deci, ia aur de la mine cît voiești și stai aici cîteva zile, învățîndu-mă creștineasca voastră credință și povătuindu-mă la fapta bună; ca împărțindu-mi

bogațiile și averile mele și rînduindu-le toate precum se cuvine, să merg în urma ta, oriunde vei merge". A zis fericitul Gherman:

"Nu-mi trebuie aur. Destul îmi este nădejdea mîntuirii tale, pentru că pricina aceasta îmi este binecuvîntată mie ca să mai zăbovesc aici cîteva zile, nădăjduind a afla oia cea pierdută și a o aduce în ograda lui Hristos. Deci, cu toate că mă grăbeam să merg spre locuința mea, însă voi mai sta aici puțin, pentru a te întoarce către Dumnezeu, dar tu să faci toate cele ce-ți zic. Cheamă pe unul din presbiterii creștini care este într-această cetate ca, învățîndu-te după rînduiala bisericească, să te boteze, pentru că aceea este cap și temelie a mîntuirii. Iar după aceea vor merge cu a lor rînduială și celelalte fapte cuviincioase ale plăcerii de Dumnezeu".

Auzind aceasta Evdochia de la fericitul bătrîn, a chemat pe una din slugile cele mai de cînte ale casei sale și i-a poruncit să meargă îndată la biserica creștină și să cheme de acolo pe preot, rugîndu-l să nu pregete a veni. Însă i-a poruncit să nu-i spună numele aceleia ce-l caută și pentru ce. Deci, sîrguindu-se trimisul degrabă, a venit preotul, pe care văzîndu-l Evdochia, i s-a închinat pînă la pămînt și a sărutat cinstitele lui picioare. După aceasta i-a grăit: "Rogu-te pe tine, stăpîne, șezi puțin și spune-mi toate despre credința voastră; căci voiesc și eu să fiu creștină".

Preotul, mirîndu-se de acel grai, a întreat-o: "De care credință ții și pentru ce dorești a trece la creștineasca credință?" Răspuns-a ea: "Sunt samarineancă atît cu neamul, cît și cu credința, și la toată lumea am fost soție. Pentru ce să nu-ți spun eu ție tot adevărul? Sunt părtaşă a multor răutăți. Iar cînd am auzit că păcătoșii, de nu se vor pocăi și nu se vor face creștini, după moarte vor fi munciiți în focul cel veșnic, am zis în mintea mea ca îndată să mă fac creștină".

Răspuns-a preotul: "Dacă ai fost ca o mare a păcatelor, fă-te de aici înainte liman al mîntuirii; dacă ai fost tulburată de multe vînturi, intră de acum dar întru alinare; și dacă ai fost supusă valurilor celor cumplite, caută de acum roua cea de dimineață ce se pogoară din cer; și, dacă prin furtuna cea îndelungată ești întunecată, de acum caută pe Ocîrmuitorul cel bun, care fără de primejdie te va povățui în a Sa alinare, acolo unde sînt vistieriile a toată dreptatea, și te sîrguiește să fii moștenitoare a bunătăților celor ce sînt acolo. Iar bogațiile cele pămîntești pe care le ai să le împarți la cei ce au trebuință și să te scapi de amărăciunea păcatului, cum și din întunecarea și focul cel nestins ce te așteaptă pe tine, de nu te vei pocăi".

Evdochia, auzind aceasta, a lăcrimat și, lovindu-se în pieptul său a zis: "Cu adevărat, oare nu este la Dumnezeu vostru milă pentru cei păcătoși?" Răspuns-a preotul: "Celor păcătoși, care se pocăiesc după primirea semnului credinței, adică a Sfîntului Botez, le iartă Domnul toate păcatele vieții celei din necredința de mai înainte. Iar celor ce petrec în păcate și la pocăință nu gîndesc, nu le dă iertare, și unii ca aceia vor fi munciiți fără milostivire".

Zis-a Evdochia: "Spune-mi, părinte, oare socotești că sînt în cer mai mari bucurii și mai scumpe decît acestea care sînt pe pămînt? La noi cu adevărat sînt multe vistierii de aur, de argint și de pietre scumpe, cum și toată veselia și desfătarea. Pe lîngă acestea, avem și îndestulare de pești, de păsări și de tot felul de băuturi. Oare mai mult decît acestea se află acolo în cer?" A zis către dînsa preotul: "De nu-ți vei depărta mintea de la înșelă-ciunea lumii acesteia și de nu vei trece cu vederea desfătările cele vremelnice, nu vei putea privi spre viața cea veșnică și nu vei ști desfătările cele negrăite ce sînt întru dînsa și bogațiile cele nespuse. Iar de voiești să le cîștigi pe acelea, uită mîndria și veselia lumii acesteia".

Răspuns-a Evdochia: "Să nu fie aceea, stăpînul meu, ca să iubesc vreun lucru vremelnic și degrabă pieritor mai mult decît viața cea fără de moarte și fericită; ci aceasta este pe care o caut, părinte. Oare dacă voi primi credința creștină, voi putea să am nădejde tare și fără de îndoială cum că voi merge la viața cea fără de moarte, precum zici? Și ce semn îmi dai prin care să mă încredințez eu cum că acelea ce grăiești așa sînt? Prin ce voi cunoaște iertarea multelor mele păcate de la Dumnezeu vostru? Pentru că de

voi da la săraci bogățiile ce le am, întru care pot să mă încredințez încă mulți ani ai vieții mele cu desfătare și veselie, și de-mi voi risipi toate averile mele precum mă sfătuiești, iar după aceea nu voi câștiga cele spuse de tine, atunci cine va fi mai ticăloasă și mai nevoiasă decât mine, când nu-mi va rămîne nici o scăpare în cea mai de pe urmă nevoie a mea? Pentru că oamenii pe care cu răutatea mea i-am mîhnit, dacă voi începe a cere ajutor de la dînșii întru sărăcia mea, aceia, scîrbindu-se, se vor lepăda de mine.

De aceea sînt mîhnită și mă tulbur cu gîndul, fiindcă nu sînt încredințată pentru cele viitoare. Deci îmi trebuie o mare încredințare și întărire întru acelea pe care mi le făgăduiești cu mărimă de suflet, spunîndu-mi de milostivirea Dumnezeuului vostru, Care iartă cu înlesnire păcatele celor ce se pocăiesc. Cu adevărat, de mă voi încredința despre aceea desăvîrșit, voi începe cu îndrăzneală a-mi risipi toate ale mele, și mă voi duce unde mă vei chema, și voi sluji acelui Dumnezeu în toate zilele vieții mele. Și, precum am fost altora pildă de fărădelegi, acelorași le voi fi chip ales de pocăință. Dar să nu te minunezi, părinte, de această îndoire a mea, pentru că sînt de așteptat cele ce aud, iar în cărțile noastre și în credința samarineană, în care sînt crescută, niciodată nu le-am auzit și nici urmă n-am aflat cîndva de niște asemenea învățături".

Preotul a zis către dînsa: "Să nu te tulburi deloc, învăluindu-te cu cuget nestatornic, o, Evdochia, și nu-ți lăsa mintea să fie risipită. Căci ceea ce te tulbură este înșelăciune a începătorului răutății, a diavolului, urîtorul mîntuirii tale. Pentru că acel duh făcător de răutate, după ce te-a văzut deșeptîndu-te spre slujba lui Hristos, ca să-ți risipească mîntuitorul sfat, îndată a pus în inima ta gînduri de îndoire și de înfricoșare deșartă. În acest fel diavolul nădăjduiește să te întoarcă de la calea cea dreaptă și să te întărească iarăși în viața păcătoasă cea mai dinainte. Astfel cu ticăloșie fiind robită, vrea să te tragă în pierzare și la moarte prin iubirea de lume deșartă și pătimasă; că acela este lucrul lui cel viclean. Aceasta este sîrguința lui cea mare, să întoarcă pe oameni de la calea cea bună, să-i aducă la îndărătnicie și să-i facă prieteni și părtași cu el în munca cea veșnică și în focul cel nestins. Iar de dorești să afli cu dinadinsul despre bunătatea, negrăita milă și iubirea de oameni a Dumnezeuului nostru de Care ai auzit, să știi că este gata a primi pe cei ce se pocăiesc, întîmpinîndu-i de departe cu întinse brațe părintești și, iertîndu-le păcatele, le va dărui viața veșnică.

Încredințează cu acestea, ridicîndu-ți mintea de pe pămînt sus la cer și, lăsînd grijile cele vremelnice, gîndește-te la viața veșnică. Încă este trebuință pentru aceasta și de rugăciune cu trezvie și cu smerenie; căci Dumnezeu numai astfel se împacă cu sufletul și răsare lumina dumnezeiască într-însul, arătîndu-i tot adevărul. Atunci cunoaște omul ce este deșertăciunea lumii acesteia atît de vremelnică și ce este veacul ce va să fie; apoi cît sînt de vătămătoare desfătărilor vieții acesteia, cît de bun este Dumnezeu și cît de nemăsurată este milostivirea Lui.

Așadar, de voiești să mă ascuți pe mine și să te mîntuiești, leapădă hainele tale de mare preț și te îmbracă în altele proaste. Apoi, închizîndu-te într-o cămară deosebită a casei tale, să petreci acolo șapte zile și, aducîndu-ți aminte de toate păcatele, și să le mărturisești cu lacrimi lui Dumnezeu, Ziditorul tău. Încă postește și te roagă, ca să binevoiască Domnul nostru Iisus Hristos să te lumineze și să te povățuiască ce să faci ca să-I fii bine plăcută Lui.

Dar să mă crezi că nu în zadar vei face ceea ce te sfătuiesc, că este milostiv și îndurat fără de măsură Stăpînul nostru și are bunătatea de a întîmpina de departe cu darul Său pe cei ce se sîrguiesc a se întoarce către El; căci totdeauna se bucură de pocăința păcătosului".

Preotul, zicînd unele ca acestea și văzînd pe Evdochia că se învoiește cu sfatul lui, s-a sculat să plece, grăindu-i proorocește la sfîrșit acest mîntuitor cuvînt: "Hristos Dumnezeu, Cel ce a îndreptat pe vameș și a miluit pe păcătoasa care a plîns la picioarele Lui, Acela să te îndrepteze și pe tine, să te miluiască și să facă numele tău slăvit peste tot pămîntul. Amin!"

Deci ieșind preotul, fericita Evdochia, nezăbovind întoarcerea sa către Dumnezeu, îndată a chemat pe una din slujnice și a zis către dînsa: "Dacă va veni cineva aici din cei ce voiesc să mă vadă, dorind să intre la mine, să nu spui să sînt acasă și nimeni să nu știe nimic de mine. Ci să-i spui că m-am dus la un sat depărtat, unde voi zăbovi acolo nu puțină vreme, pentru oarecare trebuință. Dar să poruncești și portarului să nu lase aici pe nimeni, ca astfel să înceteze toate lucrurile voastre în casa mea. Iar cei ce fac bucate în toate zilele la masa mea să nu le mai aducă aici, ci să închideți porțile cele mari ale casei pînă ce voi porunci eu a se deschide și toate să le faceți așa ca să semene ca și cum n-aș fi acasă".

În acest chip poruncind slujnicii, s-a întors la fericitul Gherman și i-a grăit: "Rogu-mă ție, părinte, spune-mi ceea ce te voi întreba: Pentru ce voi, monahii, viețuiți în locuri pustii, lăsînd atîta dulceață a vieții din cetate împreună cu oamenii? Oare mai multă plăcere găsiți în pustietăți?"

Fericitul Gherman a răspuns: "Nu, fiică, nimic nu aflăm în pustietăți dintre unele ca acelea pe care le socotești a fi plăcere. Dar lăsăm cetățile și plăcerea luminează și fugim în pustie, pentru ca să scăpăm de deșarta trufie și să omorîm patimile trupești cu foamea, cu setea, cu ostenelele, cu haine rupte și cu neajungerea tuturor celor trebuincioase. Astfel ne îndepărtăm de locurile cele lesnicioase de păcătuire, căci cu înlesnire cade în păcat cel ce viețuiește în cetate. Pe de o parte se biruiește de neputința firească, iar pe de alta se înșeală de diavol, de vederea fețelor frumoase și de auzul cuvintelor celor desfrîmate. Pentru că în cetate se nasc gîndurile cele necurate și se întinează sufletul. Iar sufletul, fiind întinat, își are închisă intrarea în Împărăția cerului pînă ce se curățește prin pocăință; pentru că în cer este scaunul luminii celei veșnice, al veseliei adevărate și al dulceațelor celor nemincinoase, neavînd nici un pic de necazuri și amărăciune, nici de fapte rele.

Iată ai auzit pentru ce ne ducem în pustie: ca să ne păzim de păcat în zilele vieții noastre, iar păcatele făcute să le curățim prin asprimea petrecerii din pustie. În acest chip să ne facem intrare liberă spre fericirea cea cerească. De aceea toată sîrguința și îngrijirea noastră este ca trupurile noastre să le păzim neîntinate de lucrurile necurate, iar mintea noastră s-o păzim nevătămată de gîndurile rele, străină de toată răutatea, vicleșugul, fățarnicia, cîrtirea, clevertirea, zavistia, iuțimea și mînia.

Așa vom fi împreună cu îngerii, precum ne-a vestit Hristos în Evanghelie, cu Sfînta Sa gură. Iar bogățiile nu ajută la nimic, pentru primirea Împărăției cerului iubitorului care le adună cu nesaț, ci sînt ca un mort ce zace în groapă. Deci, dacă voim să cîștigăm iertare de păcatele noastre, să ne sîrguim în cealaltă vreme a vieții să călătorim pe calea poruncilor Domnului, umblînd pe cărarea dreptății și a adevărului și ca pe o haină să rupem ini-mile noastre cu jale pentru păcate.

Apoi neîncetat să strigăm către Dumnezeu, pentru că numai așa vom șterge necurăția păcatului de care grăiește David: *Învechitu-s-au și au putrezit rănile mele de către fața nebuniei mele*. Apoi, ce anume cuvinte ni se cade a le cînta de-a pururea în rugăciunea Domnului, același David ni le aduce aminte, zicînd: *Cît sînt de dulci cuvintele Tale gîtlejului meu, mai mult decît mierea, gurii mele*. Și atît sînt de dulci cuvintele Domnului, încît covîrșesc toată dulceața tuturor mîncărilor celor dulci și a băuturilor celor preasculpe și întăresc sufletul mai mult decît mîncarea pe trup. Drept aceea grăiește despre dînsule dumnezeiasca Scriptură: *Vinul veselește, iar pîinea întărește inima omului*. Vinul acela și pîinea însemnează poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, care ca niște pîine și vin sînt pentru sufletul omenesc; căci, întru tăria și veselia inimii, scot pe cel păcătos din toate lucrurile necurate, și îndrep-tează pe cel ce se întoarce către Domnul, dacă omul se desprinde de dînsule cu osîrdie și neîncetat.

Deci, lepădînd de pe tine haina cea frumoasă și îmbrăcîndu-te în cea smerită, apropie-te cu tot cugetul spre pocăință prin fapte bune și seamănă lacrimi pe pămînt, ca să seceri în ceruri bucurie și veselie veșnică. Cu plîngere stinge cuptorul greșelilor tale, ca astfel să te învrednicești mîngîierii Domnului și să intri în bucuria dreptilor.

Plîngi pentru fărădelegile tale pe care diavolul le-a îndulcit în inima ta, ca, pentru lacrimile tale, să se apropie de tine îngerul, mijlocitorul mîntuirii. Usucă-ți necurata tină a stricăciunilor în care te-ai tăvălit multă vreme, fiind aruncată și ținută acolo de lucrătorul tuturor răutăților, ca de aici înainte să fii părtaşă desfătărilor raiului. Dă-i vrăjmașului diavol necaz și greutate ca răsplătire, căci el, înșelîndu-te cu plăcerile, te-a îngreuiat cu păcatele. Slujește cu osîrdie lui Dumnezeu, ca să te faci moștenitoare a luminii celei neînserate, și fii ca o albină binelucrătoare, adunîndu-ți dreptate din multe lucruri sfinte, sîrguindu-te de-a pururea a plăcea lui Dumnezeu".

Aceste cuvinte ale lui Gherman s-au adîncit foarte mult în inima Evdochiei, cea pregătită de mai înainte cu aducerea aminte a celor zise de dînsul. Deci ea, bolind pentru păcate, în căldura duhului, s-a aruncat înaintea picioarelor lui, zicînd: "Mă rog ție, omule al lui Dumnezeu, lucrul pe care l-ai început pentru mine, săvîrșește-l cu dreaptă credință și pune-mă înaintea Dumnezeului tău, ca să nu fiu de batjocură celor ce voiesc să mă înșele. Ci, săvîrșind lucrul început, să mă învrednicesc de fericirea veșnică prin învățăturile tale cele mîntuitoare. Nu-ți lua zugrăvitoarea mînă de pe tăblița cea pregătită, pînă ce desăvîrșit vei închipui pe Hristos în mine".

Gherman i-a răspuns: "Petreci, fiică, întru frica Domnului și, închizîndu-te în cămăruța ta, roagă-te către El neîncetat cu lacrimi, pînă ce-ți va risipi și-ți va curăți toate păcatele și te va face să nu te îndoiești de mila Lui. Căci Domnul nostru Iisus Hristos este bun și milostiv și degrabă îți va arăta mila Sa și cu darul Său nu va zăbovi a te mîngîia".

Acestea zicînd, fericitul Gherman s-a rugat pentru dînsa lui Dumnezeu, și, însemnînd-o cu semnul Crucii, a închis-o în cămăruța ei, făgăduindu-i că va zăbovi pentru dînsa în Iliopolis șapte zile. Evdochia intrînd în cămăruța sa, după ce a petrecut șapte zile în rugăciune și în post, a venit Fericitul Gherman și, deschizînd ușa, i-a poruncit ei să iasă. El a văzut-o cu fața îngălbenită, cu trupul scăzut, mai smerită cu căutătura, mult deosebindu-se cu chipul de asemănarea ei cea dintîi. Luînd-o de mînă, i-a poruncit să șadă. Apoi însuși, rugîndu-se lui Dumnezeu, a șezut cu dînsa, și o întrebă, zicînd: "Spune-mi, fiică, ce ai gîndit într-acele șapte zile? Ce ai cunoscut, ce ai văzut și ce ți s-a arătat?"

Iar ea a zis: "Îți voi spune, sfinte părinte. Rugîndu-mă șapte zile, așa precum m-ai învățat, iar în noaptea trecută, cînd de asemenea mă rugam, zăcînd cu fața la pămînt în chipul Crucii și plîngînd pentru păcatele mele, a strălucit o lumină mare, mai mult decît razele soarelui. Iar eu, socotind că a răsărit soarele, m-am sculat de la pămînt și am văzut un tînăr prealuminat și înfricoșat, ale cărui haine erau mai albe decît zăpada.

Acela, luîndu-mă de mîna dreaptă, m-a răpit în văzduh și, luîndu-mă pe nor, m-a dus spre cer. Acolo era o lumină mare și preaminunată și am văzut mulțime nenumărată de cei cu haine albe, bucurîndu-se și zîmbind unul către altul și veselindu-se negrăit. Aceia, văzîndu-mă venind către ei, mă întîmpinau cu cetele și cu bucurie mă sărutau ca pe o soră a lor. Apoi, fiind înconjurată și petrecută de aceia, am vrut să intru, fiind dusă în lumina aceea care cu neasemănare covîrșea razele soarelui.

Atunci deodată s-a arătat în văzduh cineva, înfricoșat la chip, înnegrit ca un întuneric, ca și funinginea, ca și cărbunii, ca smoala și ca o grozăvie ce covîrșește toată negreala și întunericul. Acela, cu o căutătură prea groaznică și prea mînioasă privind la mine, cu dinții scrîșnind și năvălind fără de rușine, voia să mă răpească din mîinile acelor ce mă duceau. Și a răcnit foarte tare, încît tot văzduhul se umpluse de glasul lui; și zicea, răcnind:

"Au doară și pe aceasta voiești s-o duci în Împărăția cerului? Apoi pentru ce șed eu pe pămînt la vînătoare și îmi pierd în deșert osteneala? Pentru că prin aceasta am întinat eu tot pămîntul cu desfrînarea și pe toți oamenii i-am vătămat cu urîciunea împreunării sale. Căci eu cît meșteșug am și cîtă putere, toată într-însa am sfîrșit-o. Mijlocit-am pentru ea la iubitori de bun neam și preabogați, foarte mulți, din ale căror bogății

ce s-au cheltuit pentru dragostea ei, atîta mulțime de aur și de argint a adunat, încît abia se află în împărăteștile vistierii.

Pe aceasta mă laudam a o avea eu în mîini ca pe un semn purtător de biruință și ca pe o armă nebiruită prin care mă laudam la oamenii care cad de la Dumnezeu și vin în cursele mele. Iar acum atît de mult voiești a te iuți asupra mea, o, arhanghele al dumnezeieștilor puteri!, încît sub picioarele aceleia spre călcare să mă arunci pe mine? Au nu sînt destule mîinii tale asupra mea, izbîndirile acelea pe care în toate zilele mi le îndoiești prea cumplit? Ci chiar voiești s-o scoți de la mine pe această roabă, cu atît de scump preț cumpărată?

Acum nimic nu mai este al meu pe pămînt. Și chiar mă tem, ca nu cumva pe toți cîți pînă acum viețuiesc păcătoși, smulgîndu-i din mîinile mele, să-i aduci lui Dumnezeu ca pe niște vrednici și întru moștenirea Împărăției cerului să-i scrii. O, vai de grija mea cea deșartă! O, vai de osteneala mea cea zadarnică! Pentru ce sari așa de cumplit asupra mea?

Lasă iuțimea și slăbește-mi puțin legăturile cu care sînt legat; căci vei vedea cum în clipeala ochiului voi pierde de pe pămînt neamul omenesc și nici moștenire nu-i voi lăsa. Eu sînt aruncat din cer pentru o mică nesupunere, iar tu pe păcătoșii cei cumpliți, care au îndrăznit a-și bate joc de Dumnezeu și mulți ani L-au mîniat mult, îi duci în Împărăția cerească.

Dacă așa îți place ție, apoi adună într-un ceas, din toate marginile pămîntului, pe toți oamenii cei vrednici de pierzare care nu au viață omenească, ci dobitocească și de fiară, și pe toți adu-ți la Dumnezeu; iar eu mă voi ascunde întru întuneric și întru adînc, în veșnicele munci ce-mi sînt pregătite mie, mă voi afunda!"

Acestea și mai multe a zis acela cu mînie și cu mare iuțime; cel ce mă ducea pe mine căuta groaznic asupra lui, iar spre mine căutînd, zîmbea cu dragoste. Și a venit glas din lumina aceea, zicînd: "Așa este cu plăcere lui Dumnezeu, Celui ce se milostivește pentru fii omenești, că păcătoșii care sînt între dînșii, de vor primi pocăința, să fie primiți în sînul lui Avraam!" Și iarăși se auzi glas către cel ce mă ducea pe mine: "Ție îți grăiesc, Mihaile, păzitorule al legii Mele, du pe aceasta acolo de unde ai luat-o, ca să-și săvîrșească nevoința, pentru că Eu cu dînsa voi fi întru toate zilele ei".

Atunci el îndată m-a adus în cămăruța mea și mi-a zis: "Pace ție, roaba lui Dumnezeu Evdochia! Îmbărbătează-te și te întărește, căci darul lui Dumnezeu este acum cu tine și totdeauna va fi, în tot locul". Eu, din cuvintele lui luînd îndrăzneală, am zis: "Doamne al meu, cine ești Tu, spune-mi, ca să înțeleg cum voi crede în Dumnezeul cel adevărat și cum voi putea cîștiga viața veșnică?" Iar el a răspuns: "Eu sînt începătorul îngerilor lui Dumnezeu și mie îmi este încredințată grija pentru păcătoșii care se pocăiesc, ca să-i primesc pe dînșii și să-i duc în viața cea fericită și fără de sfîrșit. Și multă bucurie se face cetelor îngerești în cer de cîte ori vine din întunericul păcatului vreun păcătos întru lumina cea curată a pocăinței. Pentru că nu voiește Dumnezeu, Care este Tatăl tuturor, ca să piară sufletul omenesc pe care l-a zidit din început, cu preacuratele Sale mîini, după asemănarea chipului Său. De aceea se bucură împreună toți îngerii, cînd văd vreun suflet omenesc, înfrumusețat cu dreptatea, închinîndu-se Tatălui Celui veșnic; și toți îl sărută, ca pe un frate al lor, de vreme ce, lepădînd întunericul păcatului, se întoarce la Dumnezeul Cel viu, Care le este Tată de obște al tuturor fiilor luminii, și strîns se lipește de El". Acestea zicînd, m-a însemnat cu semnul Crucii, iar eu m-am închinat lui pînă la pămînt și, cînd m-am închinat, acela s-a dus la cer".

Atunci fericitul Gherman a grăit către dînsa: "De acum încre-dințează-te, o, fiică, și nu te mai îndoi, că Dumnezeul cel adevărat stă gata în cer a primi pe cei ce se pocăiesc de păcatele lor și a-i duce pe dînșii întru lumina Sa cea veșnică unde împărătește, înconjurat fiind de sfinții îngeri, slujitorii împărăției Sale, pe care i-ai văzut întru acea cerească lumină. Iată, ai fost privitoare a împărăteștei slave celei fără de moarte a Domnului nostru Iisus Hristos și ai cunoscut cît de grabnic este spre milosîrdie și spre iertarea păcatelor; și cît de degrabă își arată darul Său celor ce doresc a se împăca cu El. Ai priceput

dumnezeiasca Lui slavă și ai văzut curtea cea cerească întru care petrece, plină de frumuseți negrăite. Ai cunoscut cât este de mică și neputincioasă lumina lumii aceștia, împotriva strălucirii aceleia. Deci ce socotești de aceea, și ce gîndești, spune-mi?" Iar fericita Evdochia, avîndu-și mintea neschimbată spre a sluji din toată inima sa lui Dumnezeu, Împăratul slavei, a zis: "Am crezut și cred că nu este alt Dumnezeu: Care mîntuiește pe oamenii cei păcătoși, afară de Acela, ale Cărui porți cerești le-am văzut strălucite cu negrăită lumină".

Gherman a grăit: "Pregătește-te fiică, spre slujba cea cu osîrdie a lui Dumnezeu, îngrijindu-te ca rodul pocăinței tale cel pus în cumpănă să tragă mai mult decît păcatele vieții tale celei dinainte; și să te aduci singură pe tine dar bineprimit lui Dumnezeu, Celui fără de moarte și veșnic. Plîngi și te tînguiește, pînă ce vei spăla toate necurățiile tale desăvîrșit cu lacrimile; și așa te vei învrednici a fi mireasă curată a lui Hristos.

Apoi uită mîndriile tale cele mai dinainte, cum și tinerețile cele vătămătoare care se sălbătesc cu poftele; ca astfel, ca răsplătire, Hristos Domnul să-ți ierte păcatele. Scoate-ți grumazul tău de sub jugul cel greu al robiei celei de rușine pe care ți l-a pus diavolul prin păcate, și vino la jugul cel bun și ușor al pocăinței celei de viață făcătoare; ca apoi, fiind liberă de păcate, te vei cunoaște pe toți dreptii și pe sfinții îngeri.

Treci către adevărata credință și către întreaga înțelepciune și, avînd bună știință, spune-i în față diavolului cu îndrăzneală: "Nimic din acelea nu-mi este mie parte cu tine, nici ție cu mine, pentru că am aflat pe al meu Stăpîn și Lui m-am dat pe mine însămi, întru veșnică stăpînire. Desăvîrșit am lăsat și am lepădat necurata și întunecata iubire trupească a vechiului meu vrăjmaș și m-am îmbrăcat în haina cea nouă, nestricăcioasă și luminoasă a dreptății; în care, umblînd, voi afla darul lui Dumnezeu care mă mîntuiește în veci. Nu mai am nici o dorință de bogății și nici o iubire a dulceațelor celor lumești, despre care m-am înștiințat că sînt de nimic și rămîn fără preț. Doresc din toată inima și mă sîrguiesc să aflu cele cerești. Deci, o, diavole, du-te departe de la mine, străinule, înșelătorule, furătorule și robule al veșnicului întuneric!"

Cu aceste cuvinte și mai mult întărindu-se, Evdochia a zis către monah: "Cinstite părinte, ce-mi poruncești acum să fac?" Iar el a răspuns: "Voiesc mai înainte de toate să primești semnul credinței, adică Sfîntul Botez, care te va păzi nevătămată în toate zilele tale. Iar eu acum, Dumnezeu ajutîndu-mi, mă voi duce la mănăstirea mea. Însă mă voi întoarce iarăși, de va voi Domnul". Iar ea cu lacrimi îl ruga, zicînd: "Nu mă lăsa, domnul meu, nu mă lăsa, mai înainte pînă ce voi putea desăvîrșit a mă întoarce către Dumnezeu și voi cîștiga darul Lui cel așteptat de mine; ca nu cumva vechiul înșelător, văzîndu-mă părăsită și fără de ajutor, să mă atragă unde va voi și să mă întoarcă la stricăciunea vieții celei desfrînate". A zis către dînsa fericitul Gherman: "Această hotărîre spre viața cea mai bună, pe care Dumnezeu o lucrează întru tine, și nădejdea ta cea bună te vor păzi de cursele vrăjmașului de care te temi. Însă petreci încă puțină vreme în smerită rugăciune către Dumnezeu și în mărturisirea păcatelor tale și te îngrijește de primirea Sfîntului Botez. Iar eu degrabă mă voi întoarce la tine, căutînd cele de folos vieții tale, și ți se va da ție ajutorul Sfîntului Duh". Fericitul Gherman, zicînd acestea către dînsa și încredințînd-o lui Dumnezeu, s-a dus în calea sa.

După ducerea lui Gherman, fericita Evdochia a petrecut încă cîteva zile în post, nimic altceva neavînd la masă decît numai pîine, untdelemn și apă; iar ziua și noaptea se ruga și plîngea. După aceea, ducîndu-se la episcopul acelei cetăți, care se numea Teodot, s-a botezat de dînsul în numele Sfintei Treimi Celei de o ființă.

După cîtva timp de la luminarea sa, a scris carte de rugăciune la același episcop în care îi făcea cunoscut despre bogăția sa, numărînd-o cu de-amănuntul și rugînd pe episcop s-o ia pentru Hristos. Iar episcopul, citind cartea trimisă către dînsul, a chemat pe fericita Evdochia la dînsul și i-a zis: "Tu, fiică, ai scris scrisoarea aceasta către mine, păcătosul?" Iar ea i-a răspuns: "Eu am scris-o, și acum iarăși mă rog sfinției tale să poruncești iconomului bisericii ca să ia bogăția cea dată de mine și s-o împartă la săraci și la lipsiți,

la sărmani și la văduve, precum singur știi; pentru că am aflat că acele bogății ale mele sînt pe nedrept și prin fărâdelegi adunate".

Episcopul, văzînd scopul ei cel bun, credința și dragostea ce avea către Dumnezeu, căutînd spre dînsa și cu duhul mai înainte văzînd viața ei ce avea să fie, i-a zis: "Roagă-te pentru mine, soro întru Domnul, ca una ce te-ai învrednicit a te numi mireasă a lui Hristos. Căci urînd necurata iubire trupească, ai iubit curăția; viața cea desfrînată lepădînd-o, ai urmat fecioreștii și întregii înțelepciuni; ai vîndut lumea cea deșartă ca să-ți cîștigi mîrgăritarul cel ceresc. Puțină vreme cheltuindu-ți în înșelăciunea păcatului, prin pocăință ți-ai mijlocit veacul cel nesfîrșit în viața cea de sus; avînd moartea înaintea ochilor, nemurirea ai dobîndit.

Tu, care pe mulți la pierzare i-ai atras, acum întru Hristos pe mulți îi vei învia îmbrăcîndu-te din întuneric în lumina credinței. Vrednică ești a te numi mieluseaua lui Hristos. După numele tău, Evdochia, care înseamnă bunăvoință, bine a voit Domnul pentru tine. Tu, care ai trecut cu vederea pe oamenii cei iubitori de patimi și ai iubit cetele îngerești, roagă-te pentru mine. Iarăși mă rog ție, roaba și prietena lui Dumnezeu, adu-ți aminte de mine în cereasca Împărăție".

Acestea și multe altele vorbind episcopul cu lacrimi, a zis diaconului său: "Cheamă la mine degrabă pe rînduitorul casei de oaspeți bisericești". Acela venînd, i-a zis episcopul: "Te știu pe tine om drept, credincios și de Dumnezeu temător, îngrijindu-te de sufletele multora. De aceea îți încredințez ție și pe această roabă a lui Dumnezeu care dorește să sporească spre mai bine, ca și de a ei mîntuire să te îngrijești și pe toate ale sale să le dai lui Dumnezeu prin mîinile săracilor".

Și era acel bărbat preot cu rînduiala, petrecînd în fecorie din tinerețile sale, care toată averea ce îi rămăsese de la părinți o dăruise Sfintei Biserici a lui Dumnezeu și pe sine singur se dăduse spre slujba Domnului. Acela, luînd cu dînsul pe Evdochia, a mers în casa ei și, după ce a intrat într-însa, a chemat Evdochia pe iconomii casei sale și le-a zis lor: "Aduceți-mi fiecare din voi toate cele ce vă sînt încredințate vouă".

Aceia îndată au adus toate. Și acesta era numărul lucrurilor celor aduse: două greutăți mari de aur, adică douăzeci de mii de bucăți; podoabe alese și de multe feluri, fără de număr; pietre de mult preț și mîrgăritare împărătești fără de număr; lăzi cu haine de mătase, două sute șaptezeci și cinci; patru sute zece lăzi cu haine albe de in; o sută șazeci lăzi de haine țesute cu aur; o sută douăzeci și trei lăzi mari cu haine de tot felul; o sută cincizeci și două lăzi cu alte haine cu pietre scumpe și împodobite cu cusătură de aur; aur mult douăzeci și cinci de greutăți diferite, adică două sute cincizeci de mii de galbeni; douăzeci de lăzi cu lucruri de aromate binemirosoare, treizeci și trei de lăzi de mir curat de India; argint în diferite feluri de vase, ca opt mii de litre; perdele de mătase cusute cu fir, ca la o sută treizeci și două litre; perdele de mătase ca la șaptezeci de litre; iar alte haine și lucruri mai de mic preț erau adunate o mulțime fără de număr.

Afară de aceste mișcătoare bogății avea și averi nemișcătoare, ca: pămînturi, sate, ținuturi din care, în tot anul, se adunau roduri de preț, ca la opt sute două mii. Toate aceste bogății aducîndu-le înaintea picioarelor sfințului preot, care era econom al casei bisericești de oaspeți, fericita Evdochia a chemat pe toți servitorii și servitoarele sale și, luînd din ladă două mii de galbeni, i-a împărțit lor; încă și vase, cearșafuri, paturi de mult preț, scaune aurite și toate cele frumoase ale casei cîte erau afară din lăzi, le-a dăruit lor.

După aceea le-a dat cea mai de pe urmă sărutare, zicîndu-le așa: "Eu vă eliberez din robia aceasta de puțină vreme, iar voi, de voiți, sîrguiți-vă a vă elibera din robia diavolească. Și vă veți elibera, dacă mă veți asculta pe mine și vă veți apropia de Hristos, adevăratul Dumnezeu. Acela vă va dăruia vouă veșnica libertate, pe care o au fiii lui Dumnezeu, și vă va scrie pe voi printre ai Săi ostași". Apoi întorcîndu-se către preot, i-a zis: "Iată, de acum, domnul meu, ție ți se cuvine să te îngrijești de toate acestea ce-ți sînt

puse înainte și să le rînduiești precum voiești; pentru că eu voi căuta pe Stăpînul, Cel ce mă caută pe mine".

Preotul, minunîndu-se de o schimbare și o pocăință ca aceasta a ei, fără de veste și neașteptată și de o atît de mare căldură ce avea către Dumnezeu, a zis către dînsa: "Fericită ești, Evdochia, căci printr-un lucru ca acesta te-ai făcut vrednică a fi scrisă în numărul fecioarelor lui Hristos. Ai știut ceasul venirii Mirelui și ai înțeles pe ce cale ți se cuvine a intra în casa de nuntă. Cu adevărat, prin trezire te-ai sîrguit ca să nu rămîi afară din cămară. Candela cu untdelemn ți-ai umplut și nu te va cuprinde pe tine întunericul. Sporește în acea putere făcătoare de bine și Dumnezeu îți va ajuta ție; și te roagă pentru mine păcătosul, ca una ce ești vrednică de ceata sfinților!"

Pe cînd vorbea cu fericita Evdochia, iată a venit cinstitul Gherman, fiind luminat de darul Sfîntului Duh. Și văzînd-o pe ea că-și dăduse averea sa lui Dumnezeu și pe slugile sale le eliberase, acum fiind săracă cu duhul și cu lucrul pentru Hristos, a luat-o și a dus-o în mănăstirea de fecioare pe care o avea în stăpînirea sa în pustie, nu departe de mănăstirea sa cea de bărbați. Și a făcut-o pe ea monahie, și acolo petrecea în ostenele și nevoițele vieții monahicești, ziua și noaptea slujind lui Dumnezeu.

Deci, avea fericitul Gherman în a sa viață de obște șaptezeci de frați monahi, iar în mănăstirea de fecioare care era la zece stadii depărtare de a monahilor, treizeci de călugărițe. Acolo a rămas și Sfînta Evdochia, care se nevoia mai mult decît celelalte. Și purta haina de la Botez, pe care i-o dăduse episcopul cînd a botezat-o, și pe care n-a dezbrăcat-o niciodată.

După treisprezece luni a murit egumena acelei mănăstiri, cu numele Haritina, care viețuise cu sfințenie, sub a cărei începătorie Evdochia bine a sporit și a învățat Psaltirea pe de rost și toată Sfînta Scriptură citind-o odată cu luare aminte, o înțelegea bine, luminînd-o Duhul Sfînt. Întrecînd pe toate surorile cu ostenele cele pustnicești, a fost aleasă egumenă de toate cu un glas în locul celei ce murise. Și Dumnezeu n-a zăbovit a mărturisi vrednicia ei și a întări alegerea aceea prin minune, precum se va spune îndată.

Era un tînăr oarecare, unul din iubiții ei de mai înainte, anume Filostrat, foarte bogat. Acela aducîndu-și aminte de dragostea sa de mai înainte cu Evdochia și aprinzîndu-se foarte mult după ea, diavolul întecîndu-l spre aceea, gîndea cum ar întoarce-o la viața ei de mai înainte și către fapta sa de rușine. Cugetînd mult la aceea și din zi în zi învăpăindu-se cu mai multă dragoste spre dînsa, a găsit un meșteșug ca acesta: S-a îmbrăcat în îmbrăcăminte monahicească, a luat aur cît putea să ducă, l-a ascuns în haine și a plecat pe jos la mănăstirea Evdochiei, nădăjduind fără de îndoială, că-și va împlini scopul.

Ajunghînd acolo și bătînd în poartă, portărița s-a uitat printr-o ferestruică mică și l-a întrebat: "Ce cauți aici, omule?" El a răspuns: "Sunt păcătos. Am venit să vă rugați pentru mine și să mă învrednicesc de binecuvîntarea voastră". Portărița i-a zis: "Frate, locul acesta este neîngăduit pentru bărbați. Dar mergi puțin mai departe de aici și vei afla mănăstirea lui Gherman. Acolo te vei învrednici de rugăciune și de binecuvîntare. Iar aici nu sta, nici nu supăra bătînd, că nu vei putea intra". Zicînd acestea, fecioara aceea, a închis ferestruica.

Filostrat, umplîndu-se de rușine și de jale, arzînd și cu iubi-rea spre Evdochia, s-a dus la mănăstirea lui Gherman. Nimerind vreme cu înlesnire, căci a găsit pe fericitul Gherman șezînd lîngă poarta mănăstirii și citind pe o carte, i s-a închinat cu smerenie pînă la pămînt. Apoi, după obiceiul monahicesc, după rugăciunea făcută de sfîntul stareț și după ce Filostrat a luat binecuvîntare de la dînsul, i-a zis lui Cuviosul Gherman: "Șezi, frate, și-mi spune, din ce parte ești și de la care mănăstire?"

El a răspuns: "Părinte, am fost singurul fiu născut la părinții mei, care nu de mult au murit; n-am voit să iau femeie, ci am ales să slujesc lui Dumnezeu în rînduiala monahicească, voind după aceea să-mi caut loc și un povățuitor de la care să învăț viața monahicească. Auzind de sfinția ta, cinstite părinte, am venit

cale multă către acest loc, dorind să cad înaintea sfintelor tale picioare și să mă rog ție ca să mă primești în mănăstirea ta pe mine, cel ce doresc să mă pocăiesc de păcatele mele de mai înainte".

Grăind el acestea, fericitul Gherman se uita cu dinadinsul la el și, cunoscînd pătimașul lui nărav după fața și ochii lui, i-a grăit: "Fiule, de mare osteneală voiești a te apropia, dar nu știu de va fi după măsura puterii tale. Noi, bătrînii, abia putem sta împotriva ispitelor celor grele ale diavolului, care ne îndeamnă spre necurăție; iar tu ce vei face aici în floarea tinereților tale și în anii cei învăpăiați ai aprinderii pătimașe?"

Filostrat răspunse: "Părinte, nu sînt oare pilde ale vieții celei îmbunătățite la tinerii asemenea cu mine care au biruit poftele? Oare Evdochia aceea a voastră, de care am auzit multe, străbătînd pretutindeni slava despre viața ei cea îmbunătățită, n-a fost tînără și trăită în desfătări, iar acum a alergat la povățuirea voastră și petrece în călugărie statornică, biruindu-și trupul? Iată, nu voi tăcea, părinte, despre aceasta, că prin chipul ei mai vîrtos sînt deșteptat și voiesc să-i urmez. Căci gîndesc la floarea tinereților ei, cît de frumoasă și de bogată, în ce fel de desfătări și-a petrecut anii ei de mai înainte. Apoi, după toate acestea, într-un ceas schimbîndu-se deodată, s-a dus să slujească lui Hristos, pe calea cea strîmtă și cu scîrbe. Și dacă ea a putut să treacă cu vederea toate și să-și omoare poftele pentru dragostea lui Hristos, apoi de ce, părinte, deznădăjduiești de mine, care sînt parte bărbătească, mai tare decît dînsa? Căci de aș putea s-o văd vreodată, nădăjduiesc să iau atîta tărie spre osîrdia cea caldă și spre nevoință, încît să poată a-mi fi pildă pentru învingerea și izgonirea tuturor ispitelor diavolești, în toate zilele vieții mele".

Auzind asemenea cuvinte, robul lui Dumnezeu Gherman i-a crezut minciuna ca un adevăr, pentru că îl socotea că voiește cu adevărat să slujească lui Dumnezeu; și a grăit către dînsul: "Nu te vom opri, fiule, ca să vezi pe Evdochia și să auzi de la dînsa cuvînt de folos, deoarece prin chipul ei voiești a merge la fapta bună". Deci, chemînd egumenul Gherman pe un cinstit monah bătrîn, care ducea tămîie în mănăstirea de fecioare și pentru alte trebuințe de nevoie era trimis acolo adeseori, i-a zis: "Cînd vei merge în mănăstirea de fecioare, să ieși cu tine pe acest frate, să vadă pe roaba lui Dumnezeu Evdochia, că voiește să se folosească de la dînsa și să urmeze vieții ei cea plăcută lui Dumnezeu".

După puțină vreme monahul acela, avînd trebuință a se duce la mănăstirea de fecioare, a luat cu el și pe acel frate tînăr, precum i se poruncise de egumen. Filostrat, acoperit cu chipul monahicesc ca un lup în piele de oaie, intrînd în mănăstirea de fecioare și văzînd pe sfînta Evdochia, mireasa lui Hristos, s-a mirat de chipul ei cel smerit, de sărăcia ei și de chinuirea trupului. Căci vedea fața ei galbenă, ochii plecați în jos, gura tăcută, hainele proaste, patul așternut cu rogojină și o învelitoare aspră pe el. Deci, găsind el vreme de vorbă (alte monahii stînd departe) a început a povesti către dînsa cu glas lin, grăind astfel: "Ce este aceasta ce văd, o, Evdochia, cine te-a amăgit pe tine care viețuiai în palate asemenea cu cele împărătești și te îndestulai de multe bogății și cu toate plăcerile, fiind în toate zilele în veselie și în bucurie, și te-a depărtat în acest loc pustiu? Cine te-a lipsit de poporul cetății, în care adeseori plimblîndu-te în haine luminoase, toți te cinsteau, se minunau de frumusețea ta și cu glasuri de laudă te fereceau pe tine? Care înșelător te-a adus dintr-atîtea bunătăți, în atîta sărăcie și în această viață urîță? Iată, acum toată cetatea Iliopolis te caută. Ochii tuturor doresc să te vadă. Însăși zidurile preafrumosele tale palate se tînguiesc. Eu sînt trimis la tine, să spun despre dorirea poporului și, în numele tuturor, să te rog ca să te întorci în cetate și să mîngîi cu a ta venire mîhnirea poporului pentru tine.

Ascultă-mă, doamnă și urmează-mi. Ieși din locuința aceasta proastă, din sărăcie, din hainele cele zdrențuite, din patul cel tare și intră în palatul tău cel dintîi, în mîngîierile și în desfătărilor de mai înainte, cu care nu de mult erai îndestulată. Și chiar de ți-ai pierdut bogăția, dînd-o străinilor în zadar, însă sînt gata toți ca iarăși îndată să te îmbogățească.

Pentru ce zăbovești și te îndoiiești? Pentru ce, cînd toți îți sînt prieteni și-ți doresc binele, tu te faci însăși vrăjmașă și muncitoare? Au nu-ți este pagubă a ascunde atîta frumusețe a feței într-acest întuneric al viețuirii monahicești? Au nu-ți este pagubă, ca ochii tăi, cei asemenea cu razele soarelui, să-i strici cu netrebnicia plînsului? Ce folos îți este ca să-ți omori tinerescul trup, cel atît de frumos, cu foamea, cu

setea și alte cumplite asprimi? Unde îți sînt bunele mirosiri ale parfumurilor tale, cu care, umblînd prin cetate, umpleai văzduhul de bună mireasmă și toți te cinsteau ca pe o zeiță? Iată, după acele plăceri, singură, de voia ta, ți-ai ales partea vieții celei sărăcicioase și lepădate.

Cui urmezi în atîta rătăcire? Care nădejde deșartă te-a scos din stăpînirea bunătăților atît de multe și din care mai multe era să ai? Cine din oamenii bogați își leapădă înșiși bogăția și o dau altora în zadar, precum ai făcut tu? Dar știm unde sînt bogățiile cele lepădate de tine; putem cu înlesnire a le lua și a le întoarce în a ta stăpînire; numai întoarce-te în cetate la noi, doamna noastră, Evdochia. Iată și aur destul ți-am adus pentru cale, iar pe celelalte risipite de tine, după ce vei veni în Iliopolis, le vom căuta îndată".

Acestea bîrfindu-le el, Sfînta Evdochia căuta la el cu mînie. După aceea, nesuferind mai mult să asculte viclenele și înșelătoarele lui cuvinte, i-a zis cu mînie: "Dumnezeul izbîndirilor să te certe; Domnul nostru Iisus Hristos, Dreptul Judecător, a Cărui roabă nevrednică sînt, pe tine cel ce ai venit aici cu gînd rău, să nu te lase a te întoarce la ale tale, de vreme ce ești fiu al diavolului".

Aceasta zicînd, a suflat în fața lui și îndată acel mincinos monah, ticălosul înșelător, a căzut mort la pămînt înaintea ei. Iar surorile fecioare, privind la vorba lor, stăteau departe, încît nu puteau înțelege cuvintele grăite de dînșii; apoi, văzînd pe acel om căzînd, din suflarea Evdochiei, mort la picioarele ei, foarte s-au înspăimîntat.

Deci, mai întîi se minunau de un lucru ca acesta ce covîrșea puterea firească și au cunoscut darul lui Dumnezeu într-însa. După aceea au început a se teme ca nu cumva să afle mireni și judecă-torii și, făcînd cercetare ca pentru ucidere, le vor arde mănăstirea. Căci elinii, fiind închinători de idoli, urau pe creștini și mănăstirile lor. Deci se sfătuiau între ele, ce să facă, pentru că nu îndrăzneau să întrebe pe Evdochia de lucrul ce se făcuse.

Una dintre dîsele a zis: "Să tăcem acum, de vreme ce este seară și noaptea se începe; însă să ne rugăm Domnului la noapte, doar ne va descoperi pricina morții monahului aceluia și ne va povățui ce să facem". Venind miezul nopții, cînd avea îndată să se înceapă obișnuita cîntare de miezul nopții, Domnul S-a arătat Evdochiei în vis, zicînd: "Scoală, Evdochia, de preamărește pe Dumnezeuul tău, și nu departe de trupul mort al ispititorului tău, trimis de diavol asupra ta, plecîndu-ți genunchii, roagă-te către Mine și îndată îi voi porunci să se scoale viu. Căci el se va scula cu puterea Mea și va cunoaște cine sînt Eu, Cel în care crezi tu; iar darul Meu în tine mai mult se va înmulți".

Sfînta Evdochia, deșteptîndu-se din somn, a făcut multă rugăciune către Stăpînul ei, și a înviat pe cel mort. Deci Filostrat, sculîndu-se din moarte ca din somn, și cunoscînd pe adevăratul Dumnezeu, de a Cărui milostivire s-a învrednicit, s-a aruncat la picioarele fericitei, zicînd: "Rogu-mă ție, fericită Evdochia, adevărată roabă a adevăratului Dumnezeu, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc și iartă-mă că te-am mîhnit cu cuvintele mele viclene și necurate căci am cunoscut cît de bun și de puternic Stăpîn ai".

Fericita Evdochia i-a zis: "Mergi într-ale tale cu pace și să nu uiți facerile de bine ale lui Dumnezeu cele arătate spre tine, nici să te depărtezi din calea cea dreaptă a sfintei credințe ce ai cunoscut-o și pe care o făgăduiești Dumnezeului meu".

Stăpînea atunci în țara aceea împăratul Aurelian; nu acela care după acei ani a fost cezar al Romei, ci altul cu numele aceluia, care se supunea cezarului Romei. Către acela Evdochia a fost cleветită, pentru că adunîndu-se unii din cei mai mari, care fuseseră mai înainte în lume iubiți și de mare neam, și făcînd sfat, au scris împăratului o scrisoare, cleветind că Evdochia a dus cu sine într-un loc pustiu mult aur care se cădea vistierii împărătești. Și-l rugau ca să li se dea o ceată de oaste care să meargă să afle pe cea fugită și s-o întoarcă în cetate; iar aurul să-l ia spre paza poporului, de vreme ce ea s-a lipit de

credința galileienească ce mărturisește pe un oarecare Hristos, și așa a necinstit pe zei cărora și împărații li se închină.

Aurelian, auzind despre aurul cel mult, s-a învoit cu lesnire la fapta lor. Și îndată, chemînd pe un sutaș, i-a poruncit ca, luînd ostași, să meargă să ia pe Evdochia împreună cu aurul, și s-o aducă înaintea lui. Iar comitele, luînd trei sute de ostași, s-a dus spre pustia aceea unde era Evdochia și mănăstirea de fecioare. Fiind ei pe cale, Domnul S-a arătat Evdochiei în vedere de noapte, zicîndu-i: "Mînia împărătească s-a ridicat asupra ta, însă nu te teme, că Eu totdeauna sînt cu tine". Iar după ce sutașul s-a apropiat cu ceata sa de acea mănăstire feciorească, văzînd zidurile, se opri așteptînd noaptea, căci era la asfințit; și orînduia oastea ca să năvălească noaptea deodată asupra mănăstirii din toate părțile. Dar cînd erau să pornească spre zidurile mănăstirii îndată i-a împiedicat puterea cea mare și nevăzută a lui Dumnezeu, încît ei n-au putut să pășească cîtuși de puțin spre mănăstire, în toată noaptea aceea.

Făcîndu-se ziuă, vedeau zidurile mănăstirii, dar nu puteau să vină la dînsule; astfel trei zile și trei nopți ispitindu-se, nimic n-au sporit. Și neștiind ei ce să mai facă, iată a năvălit asupra lor deodată un balaur mare, înfricoșat; iar ei, lepădîndu-și armele, au fugit de frică. Și măcar că au scăpat de dinții balaurului, însă de veninul aceluia n-au scăpat. Căci fiind foarte vătămați de duhul cel purtător de moarte al balaurului, unii dintre dînșii au căzut deodată și au murit, iar alții, tăvălindu-se abia vii pe cale, erau aproape de moarte. Numai singur comitele cu trei ostași s-a întors la împăratul.

Împăratul, umplîndu-se de mînie, a zis către boieri: "Ce vom face fermecătoarei aceleia, care a ucis cu farmecele sale atît de mulți ostași de-ai noștri? Căci nu se cuvine ca o faptă așa rea să fie lăsată fără de pedeapsă".

Făcînd sfat, s-a sculat fiul împăratului, zicînd: "Eu voi merge cu mai multă putere de oaste și, dărîmînd locașul desfrînteii, voi aduce pe Evdochia aici". Învoindu-se împăratul cu toți, a doua zi s-a dus fiul împăratului cu ostașii, ca să strice locașul acela pustnicesc și să prindă pe Evdochia. Dar apropiindu-se el pe cale de un sat al tatălui său și înserînd, a voit să rămînă acolo, căci era frumos locul de odihnă. Și, după obiceiul tinerilor, sărind de pe cal, s-a lovit cu piciorul de o piatră și și-a rănit piciorul foarte încît pe mîinile ostașilor a fost dus pe pat. Iar la miezul nopții, nesuferind durerea ce se înmulțise, a murit; și s-a întors oastea la împăratul, ducînd mort la dînsul pe fiul său.

Împăratul, văzîndu-și deodată mort pe fiul său, a căzut de jale, apoi s-a strîns toată cetatea și s-a făcut țipăt, jelindu-se poporul de moartea fiului împăratului, și însuși împăratul murea de jale. Și era acolo în popor și Filostrate. Acela, apropiindu-se către cei ce erau aproape de împărat, le-a spus despre Evdochia, cum că este roabă a lui Dumnezeu și nimeni nu poate s-o vatăme, de vreme ce o păzește pe dînsa puterea cerească. Iar de voiește împăratul să-și vadă fiul viu, să trimită cu cînte la dînsa rugămintă, ca să roage pe Dumnezeu ei să-l învieze pe mort. "Căci eu - zicea Filostrate -, am cercat asupra mea puterea rugăciunii ei și a lui Dumnezeu grabnică milostivire". Auzind acea vorbă și puțin venindu-și în putere împăratul și ascultînd de la Filostrate cele ce i s-au întîmplat, a crezut celor povestite. Apoi îndată a trimis la fericita Evdochia pe tribunul său, cu numele Vavila, cu cinstită și smerită scrisoare de rugămintă. Iar acela ajungînd la locaș, Sfînta Evdochia, cu smerenie luînd împărăteasca scrisoare și, închinîndu-se pînă la pămînt, a zis: "Pentru ce împăratul scrie cartea sa către mine, care sînt săracă și păcătoasă?"

Iar tribunul, pînă ce sfînta avea să citească împărăteasca scrisoare, s-a depărtat la oarecare loc deosebit al mănăstirii și a aflat acolo o carte deschisă. Apoi, privind într-însa, a văzut scris aceasta: Fericiti sînt cei ce cearcă mărturiile Tale, Doamne. Și, citind pînă la sfîrșit psalmul acela, a adormit cu capul plecat pe carte. Și a văzut în vis pe un tînăr luminat care, lovindu-l în coastă cu toiagul ce-l purta, i-a zis: "Scoală Vavilo, mortul te așteaptă pe tine". Vavila, deșteptîndu-se, s-a spăimîntat de îngereasca arătare și, alergînd, a spus aceea fericitei Evdochia; și o ruga ca degrabă să-l elibereze pe el. Iar ea, chemînd pe toate surorile, a zis către dînsule: "Surorile și maicile mele, ce mă sfătuți să fac față de cele ce scrie împăratul către a mea

smerenie?" Iar ele, ca și cu o gură, au zis: "Darul Duhului Sfânt te va povățui pe tine. Scrie la împăratul ceea ce place lui Dumnezeu".

Fericita, rugându-se din destul, a șezut și a scris la împăratul astfel: "Eu, o femeie proastă, nu știu pentru ce împărăția ta ai voit a trimite la mine scrisoarea ta? Pentru că sînt ticăloasă și plină de păcate. Și mustată fiind în conștiința mea de atît de multe fărădelegi ale mele, nu am îndrăzneală către Hristos, Dumnezeul meu a-L ruga să se milostivească spre tine și să-ți dea pe fiul tău viu. Însă nădăjduiesc la adevărata bunătate și putere a Domnului meu, că, dacă tu cu toată inima vei crede întru adevăratul Dumnezeu, Cel ce înviază morții și vei crede în El cu neîndoire, va arăta spre tine și spre fiul tău mila Sa cea mare. Pentru că nu se cuvine omului să cheme sfîntul și înfricoșatul Lui nume și să se roage pentru orice, dacă mai întîi nu va crede în El cu suflet curat.

Deci, dacă din tot sufletul vei crede, vei vedea puterea cea mare a lui Dumnezeu Celui fără de moarte, de milostivirea Lui te vei învrednici și te vei îndulci de facerile de bine ale Lui". Acestea scriindu-le și pecetluind scrisoarea cu trei semne de cruce, a dat-o trimisului și l-a eliberat.

Iar tribunul, întorcîndu-se la împărat, nu i-a dat scrisoarea Sfintei Evdochia, ci mai întîi a pus-o pe pieptul mortului, chemînd cu mare glas numele lui Hristos. Și îndată mortul a luat putere de viață, a deschis ochii și a grăit; apoi s-a sculat ca din somn, viu și sănătos, toți mirîndu-se și spăimîntîndu-se de acea preaslăvită minune. Atunci împăratul cu mare glas a strigat, grăind: "Mare este Dumnezeuul creștinei Evdochia, adevărat și drept este Dumnezeuul creștinesc! Cu dreptate la Tine scapă mulți și prin dreapta credință fac minuni cei ce cred întru Tine, Hristoase, Doamne! Primește-mă și pe mine, cel ce vin la Tine, căci cred în numele Tău cel sfînt și mărturisesc că Tu ești Unul, Adevăratul Dumnezeu sfînt și bine-cuvîntat în veci".

Astfel, crezînd împăratul în Hristos Dumnezeu, s-a botezat de către episcopul cetății, împreună cu femeia sa, cu fiul cel înviat din morți și cu o fiică a lor anume Ghelasia, și a făcut milostenii multe la săraci. Apoi fericitei Evdochia i-a trimis aur din destul pentru zidirea unei sfînte biserici și a poruncit să se zidească cetate în locurile acelea unde viețuia Sfînta Evdochia, și adeseori scria către dînsa, trebuindu-i sfintele ei rugăciuni. Sporind împăratul întru sfînta credință și în fapte bune, nu după multă vreme s-a odihnit întru Domnul, asemenea și femeia lui. Iar fiul după aceea a fost făcut diacon, apoi, murind episcopul cetății aceleia, s-a făcut episcop în locul lui. Dar încă și sora lui, Ghelasia, trecînd cu vederea deșertăciunea lumii și fugind de nuntă, dîndu-se Domnului spre slujbă, s-a dus în taină, împreună cu doi eunuci ai săi, în mănăstirea Sfintei Evdochia și a viețuit acolo pînă la sfîrșitul său, slujind și bineplăcînd lui Dumnezeu.

Apoi, întărindu-se legea elinească cea fărădelege a închinării la idoli, mulți care slujeau în taină adevăratului Dumnezeu, fiind vădiți de vrăjmașii Lui erau siliți spre aceeași pierzare.

Într-acel timp în cetatea Iliopolis era un ighemon anume Dioghen, rîvnitor al necuraților zei și slujitor înfocat al acelora, prigonind mult pe cei ce se lepădau de închinarea idolilor. Acela voise să-și ia femeie pe Ghelasia cea mai sus pomenită, fiică a împăratului. Iar tatăl ei, împăratul Aurelian, nu-l oprea, cîtă vreme era în necredință. Iar după ce s-a luminat cu Sfîntul Botez, atunci n-a voit să-și dea pe fiica sa unui bărbat necredincios, fără numai dacă ar primi și el credința în Hristos. Apoi, nu după multă vreme, Aurelian murind în dreaptă credință, iar Ghelasia temîndu-se ca nu cumva să fie răpită cu sila spre nuntă de Dioghen, a fugit, precum s-a zis, în mănăstirea Cuvioasei Evdochia. Și nimeni nu putea să știe unde se ascunsese Ghelasia, fără numai se vorbea cum că la Evdochia se ascunde.

Deci, Dioghen ighemonul a trimis cincizeci de ostași ca să prindă prin ispitire pe Evdochia, ca pe o creștină. Dar mergînd ei pe drum, Evdochiei i s-a arătat Domnul, noaptea, zicîndu-i: "Fiică Evdochio, trezește-te și stai în credință bărbătește, că a venit vremea ca să mărturisești numele Meu și să preamărești slava Mea; iată ți s-a gătit nevoița prin care să alergi. Vor năvăli asupra ta îndată niște oameni înfricoșați ca niște fiare, iar tu nu te tulbura și nici nu te înspăimînta, că Eu voi fi cu tine împreună călător și ajutător, întru toate nevoițele și ostenele tale".

Sfîrșindu-se vedenia aceea, ostașii au sărit noaptea peste zidul mănăstirii; care lucru simțindu-l cuvioasa, a ieșit la dînșii între-bîndu-i: "Ce vă trebuie de aici și pe cine căutați?" Iar ostașii au prins-o și o întrebau despre Evdochia. Iar ea le-a făgăduit că îndată le va da în mîini pe Evdochia, numai să-i dea drumul puțin.

Deci, alergînd în biserică și intrînd în Sfîntul Altar, a descoperit chivotul cu preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos și, luînd o parte din ele, a ascuns-o în sînul său. Apoi, ieșind la ostași, a zis: "Eu sînt Evdochia! Pe mine să mă prindeți și să mă duceți la cel ce v-a trimis pe voi!" Aceia prinzînd-o, au dus-o pe ea la drum.

Noaptea era fără lună și foarte întunecoasă, iar înaintea sfintei mergea un tînăr preafrumos și luminat, ducînd lumină înainte și luminînd calea ei. Acela era îngerul Domnului, pe care ostașii nu-l vedeau și nici lumina nu o vedeau, ci numai pe singură Evdochia o priveau. Însă ostașii voiau să pună pe Evdochia pe cal, dar ea nu a voit, ci le-a răspuns: "Aceștia în căruțe și aceștia pe cai, iar eu nădăjduind spre Hristos, Dumnezeuul meu, pe jos, cu bucurie, voi merge". Ajungînd ei în cetate, a poruncit ighemonul să închidă pe Evdochia în temniță, pînă a doua zi.

A treia zi, chemînd pe străjerul temniței, l-a întrebat, zicînd: "N-a dat cineva bucate sau apă fermecătoarei aceleia?" Străjerul a răspuns: "Mă jur pe mila ta, stăpîne al meu, că nici mîncare, nici băutură nu i-a dat ei cineva. Însă am văzut-o, de cîte ori am privit-o, că era întinsă cu fața pe pămînt, închinîndu-se, precum gîndesc, Dumnezeuului său". Zis-a ighemonul: "Mîine de dimineață voi face cercetare și judecată despre dînsa, că acum mă îndeletnicesc cu alte treburi".

Sosind a patra zi, Dioghen ighemonul a șezut la judecată și a poruncit să-i aducă înainte pe Evdochia. Și, văzînd-o pe ea cu chipul smerit, în haine proaste și uitîndu-se în jos, a poruncit slugilor să-i descopere fața ei. Și îndată s-a luminat fața cea descoperită a Cuvioasei ca fulgerul. Iar Dioghen, înspăimîntîndu-se de negrăita ei frumusețe și de cîntecul feții ei cea strălucită cu dumnezeiescul dar și privind mult spre o frumusețe ca aceea, slăbea tot cu gîndul. După aceea, întorcîndu-se către ai săi, a zis: "Mă jur pe zeul meu, Soarele, că nu se cade să dăm la moarte o frumusețe ca aceasta cu raze de soare. Dar ce vom face, nu știm".

Deci a zis către dînsul unul din cei ce ședeau cu el, îndrep-tător de lege: "Oare se pare măriei tale că frumusețea ei este firească? Nicidecum, ci sînt fermecătorești năluciri. Oare nu știi cît de mult pot fermecătorii? Cred că dacă fermecătoria se va izgoni, îndată nefrumusețea firească se va arăta". Iar ighemonul a zis către fericita: "Spune-ne nouă mai întîi numele tău, neamul și viața ta".

Sfînta, îngrădindu-se pe sine cu semnul Crucii, a zis: "Mă numesc Evdochia, iar de neamul meu și de ce fel de viță sînt, nu este trebuință a afla. Una este de trebuință a ști despre mine, cum că sînt creștină. Iar Ziditorul tuturor, cu negrăita Sa milă, de atîta dar al Său mă învrednicește pe mine nevrednica, încît nu mă oprește a mă numi roabă a Lui. De aceea mă rog ție, o, ighe-moane, nu-ți pierde în zadar vremea cu cuvinte deșarte, ci degrabă fă cu mine ceea ce v-ați obișnuit a face cu ceilalți creștini. Judecă, muncește-mă precum îți place ție și mă dă la moarte; căci nădăjduiesc spre Hristos, Adevăratul Dumnezeuul meu, că nu mă va trece cu vederea și nici nu mă va lăsa".

Iar ighemonul i-a zis: "La a noastră întrebare, cu atît de multe cuvinte ai răspuns; dar cînd vom începe a te chinui cu multe răni, cît de multe vei grăi? Însă spune-ne nouă îndată, pentru ce ai lăsat cetatea și pe zei fără de cinste trecîndu-i cu vederea, te-ai depărtat în locuri pustii și ai dus împreună cu tine și averea poporului, cu înșelăciune deșertînd vistieriile cetății?"

Sfînta a răspuns: "Pentru ce am lăsat cetatea cu un cuvînt voi răspunde: liberă am fost și, ce am voit, aceea am făcut. Căci care lege oprește pe omul liber să meargă oriunde va voi? Iar pentru aur cine mă întreabă? Voiesc ca să-mi stea de față cleve-titorul, căci îndată se va arăta că este deșartă clevetirea, și minciuna înaintea adevărului se va stinge. Au doară avere străină am luat eu?" Și făcîndu-se lungă dispută

de amîndouă părțile, iar sfînta aflîndu-se nebiruită în cuvînt și cu credința neschimbată, ighemonul a poruncit să o dezbrace pînă la mijloc și patru bărbați să-i strivească coastele ei, pînă i se vor vedea măruntaiele.

Deci, așa a muncit pe sfînta două ceasuri, dîndu-i crude dureri prin acele cumplite munci. Atunci iarăși a zis către dînsa stăpînitorul: "O, femeie, fie-ți milă de frumusețea ta și jertfește zeilor, ca să nu piară chipul cel bun și frumusețea ta". Zis-a sfînta către dînsul: "Dacă ai fi fost un om cunoscător, ca să judeci drept, ai fi cunoscut și tu folosul tău, ca să crezi în adevărul Dumnezeu, și ți-ar fi iertat fărădelegile tale ca un milostiv; dar fiindcă conștiința ta te osîndește la moarte, de aceea te așteaptă munca focului celui veșnic".

Atunci, mîniindu-se și mai mult, ighemonul a poruncit s-o dezbrace de tot, s-o spînzure de un lemn și s-o bată și mai tare. Deci, dezbrăcînd-o ostașii, au găsit cutiuța cu partea preacuratului și de viață făcătorului Trup al lui Hristos pe care ea o luase, ieșind din mănăstire. Apoi luînd-o slugile, neștiind ce este, au dat-o ighemonului; iar el deschizînd-o, îndată acea parte a preacuratului Trup al Stăpînului Hristos s-a prefăcut în foc și în văpaie mare, care, înconjurînd pe slugile tiranului, i-a ars, vătămînd chiar și umărul stîng al ighemonului. Iar el, căzînd la pămînt, striga de durere către soare, că pe acela îl avea el în loc de Dumnezeu, și zicea: "Stăpîne soare, vindecă-mă, că îndată voi da focului pe fermecătoarea aceasta, căci știu că pentru dînsa mă pedepsești, deoarece n-am pierdut-o pînă acum!"

Zicînd acestea, îndată a căzut peste el foc ca un fulger și, arzîndu-i trupul ca un tăciune, l-a lăsat mort, încît cuprinse pe toți frică și spaimă. Iar unul din ostași a văzut pe îngerul lui Dumnezeu luminos stînd lîngă dînsa, ca și cum îi vorbea la ureche și o mîngîia. Apoi i-a acoperit umerii dezgoliți și pieptul cu o pînză mai albă decît zăpada. Ostașul văzînd aceasta, s-a apropiat de sfînta și a zis: "Cred și eu în Dumnezeul tău! Primește-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc, roaba Dumnezeului Cel viu!"

Fericită răspunse: "Să fie peste tine, fiule, darul întoarcerii celei bune, că, precum te văd, acum începi a viețui ca un nou născut, și de voiești să te mîntuiești, fugi departe de necredința cea de mai înainte". Grăit-a ostașul: "Mă rog ție, roaba Domnului, milostivește-te puțin și spre ighemon și-i cere de la Dumnezeul tău întoarcere în viață, ca prin tine să cunoască pe adevărul Dumnezeu și să creadă într-Însul".

Zicînd acestea, s-a apropiat de lemn și a dezlegat-o. Iar sfînta muceniță, plecîndu-și genunchii, s-a rugat mult; după aceea s-a sculat și a strigat cu mare glas: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce știi tainele oamenilor, Cel ce ai întărit cerul cu cuvîntul și toate le-ai făcut cu înțelepciune, poruncește ca, prin voia Ta cea tare și puternică, să învieze toți cei arși de focul cel trimis de la Tine; ca mulți din cei ce sînt credincioși să se întărească la sfînta credință iar necredincioșii să se întoarcă la Tine, Dumnezeul cel veșnic, pentru a se preamări preasfînt numele Tău în vecii vecilor".

După aceea, s-a apropiat de cei morți și fiecăruia, luîndu-l de mîină, îi zicea: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a înviat din morți, scoală-te și fii sănătos ca și mai înainte". Și așa, unul cîte unul deșteptîndu-i și sculîndu-i ca din somn, pe toți i-a făcut vii cu puterea lui Hristos.

Făcîndu-se aceste preaslăvite minuni și toți privind la ele cu negrăită mirare și spaimă, deodată s-a făcut țipăt și plîngere lîngă locul cel de judecată, pentru că la comitele Diodor, cel ce stătea acolo cu oastea, venise vestea despre moartea năprasnică a Firminei, femeia lui, care, înăbușindu-se în baie, s-a lipsit de viață. Diodor, rupîndu-și hlamida la vestea neașteptată, fiind cuprins de mare jale și tînguindu-se, alerga acolo unde i se spusese că îi este femeia moartă și au alergat după dînsul mulți din popor.

Apoi s-a dus acolo și Diogen ighemonul, cel sculat din morți, ca din somn, și văzînd cu adevărat femeia cea moartă a comitelui, s-a întors la Sfînta Evdochia și a zis către dînsa: "Cred cu adevărat că Dumnezeul tău este cu neasemănare mai mare și mai puternic decît zeii noștri. Deci, dacă voiești să înmulțești și să întărești în mine această credință, care s-a început și este încă slabă, mă rog ție, vino cu mine la Firmina cea moartă, pe care dacă o vei scula din morți, atunci nelepădîndu-mă, nici îndoindu-mă, voi crede

desăvârșit în Dumnezeuul tău". A grăit lui Sfînta Evdochia: "Nu numai pentru tine va face Dumnezeu voia Sa, din nemăsurată milostivire, dar și pentru toți cei ce doresc să intre în Împărăția Lui! Deci, să mergem unde zici și Dumnezeu să ne ajute!"

Mergînd ei împreună cu poporul, i-au întîmpinat cei ce duceau patul cu trupul cel mort, și Sfînta a poruncit să stea patul. Apoi, lăcrimînd, s-a rugat destul și a luat de mîină pe cea moartă și a zis cu mare glas: "Dumnezeule Cel mare și veșnic, Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ești Cuvîntul Tatălui, prin Care se scoală morții, binevoiește, rogu-mă, să faci această mare minune, spre încredințarea celor ce stau înaintea; poruncește Firminei să învieze și dă-i duh de pocăință, ca să se întoarcă la Tine, Dumnezeuul Cel pururea viu și veșnic!"

Așa rugîndu-se sfînta, îndată Firmina s-a sculat de pe pat și tot poporul a strigat cu glas ca și cu o gură, grăind: "Mare este Dumnezeuul Evdochiei, adevărat și drept este Dumnezeuul creștinilor; te rugăm pe tine, roaba Dumnezeului Celui viu, mîntuiește-ne și pe noi, căci credem în Dumnezeuul tău!"

Diodor, văzîndu-și femeia sa vie, s-a umplut de negrăită bucurie și, aruncîndu-se la picioarele cuvioasei, a zis: "Mă rog ție, roaba lui Hristos, fă-mă și pe mine creștin; căci acum am cunoscut cu adevărat cine și cît de mare este Dumnezeuul Căruia Îi slujești". Și a fost botezat Diodor, femeia lui și toată casa, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, cum și mulți din popor. Asemenea s-a botezat și Dioghen cu toată casa sa, care a petrecut neschimbat în sfînta credință pînă la sfîrșitul său.

După acestea Cuvioasa Evdochia petrecea în casa lui Diodor după dorința lui, și învăța cuvîntul lui Dumnezeu pe creștinii cei din nou luminați. S-a mai întîmplat că, într-o grădină din apro-piere, un tînăr anume Zinon, care dormea la amiază, a murit, fiind vătămat de veninul unui balaur purtător de moarte. Iar maica acelui tînăr, fiind văduvă, se tînguia nemîngîiată pentru dînsul, că era singurul născut al ei. Înștiințîndu-se despre aceea mielușeaua lui Hristos, Evdochia, a zis lui Diodor: "Să mergem să mîngîiem pe văduva aceea care plînge; și vei vedea minunata milostivire a Dumnezeului nostru". Deci mergînd, a găsit pe tînăr umflat foarte tare, și învinețit de veninul balaurului.

Apoi zis sfînta către Diodor: "Acum este vremea să se arate credința ta ce o ai spre Dumnezeu. Roagă-te, ridicîndu-ți ochii ini-mii sus, și să înviezi pe mort". Diodor a răspuns: "Doamna mea, roaba lui Hristos, sînt nou în credință și ochii inimii mele nu pot a-i întări în Dumnezeu, neclintit cu gîndire la El". Sfînta i-a zis: "Eu cred Dumnezeului meu cu neîndoire, că pe păcătoșii ce se pocăiesc îi ascultă și le dă degrabă răspuns cererilor lor. Deci, cheamă cu tot sufletul pe Domnul Cel Atotputernic și va face cu noi mila Sa".

Atunci Diodor, plecîndu-și grumazul și bătîndu-și pieptul, a început cu lacrimi a grăi cu mare glas înaintea tuturor: "Doamne Dumnezeule, Care pe mine nevrednicul, păcătosul și necredinciosul ai binevoit a mă chema la sfînta credință în Tine și pe această cinstită a Ta roabă ai trimis-o la noi spre mîntuirea sufletelor noastre, auzi și a mea păcătoasă și nevrednică rugăciune, știind credința mea cea neschimbată și neîndoită către Tine, și poruncește tînărului cel omorît de balaur să învie, întru slava Ta, ca și de el și de tot duhul să se preamărească sfîntul Tău nume în veci". Astfel rugîndu-se Diodor, a zis către cel mort: "În numele lui Iisus Hristos, Cel răstignit în zilele lui Pilat din Pont, scoală-te, Zinone!" Mortul îndată s-a sculat, a pierit vinețea trupului său și s-a făcut trupul lui sănătos ca mai înainte. Și toți slăveau pe Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului, și au crezut în El.

Vrînd să se ducă poporul, a zis către dînșii fericita mielușea a lui Hristos, Evdochia: "Îngăduiți puțin, fraților, căci încă mai are a se preamări Hristos, Mîntuitorul nostru!" Ascultînd-o poporul, sfînta s-a rugat către Dumnezeu, iar balaurul acela care-l vătămase pe tînăr, fiind izgonit de un foc minunat, fugea șuierînd înfricoșat, aruncîndu-se și înfuriindu-se înaintea tuturor, dar s-a sfărîmat și a pierit.

Atunci, toți cei ce priveau la aceea, mergînd cu femeile și cu copiii la episcopul Iliopolei, au primit Sfîntul Botez. Iar Cuvioasa Evdochia s-a întors la mănăstirea sa și viețuia în obișnuitele sale osteneți

monahicești. Însă venea uneori și în cetate, întărind pe credincioși, iar pe necredincioși încredințându-i și aducându-i la Hristos Dumnezeu.

Și a trăit, după botezul ei, cam cincizeci și șase de ani și s-a sfârșit prin chinuire astfel: Murind în creștineasca credință Dioghen ighemonul, a venit în locul lui alt ighemon, anume Vichentie, om mînios și vrăjmaș creștinilor. Acela, auzind cele despre Cuvioasa Evdochia, a trimis ostași de i-au tăiat cinstitul ei cap. Și astfel, Prea Cuvioasa Muceniță Evdochia s-a sfârșit prin tăiere de sabie, în luna lui martie, în ziua dintîi, întru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Sfintei Domnina (1 martie)

Aceasta s-a născut din părinți dreptcredincioși și bogați. Din pruncie, afierosindu-se lui Dumnezeu, s-a dat vieții pustnicești și celorlalte pătimiri ale trupului. Pentru că, făcîndu-și o colibă lîngă grădina maicii sale, petrecea în ea, udîndu-și fața cu lacrimi necurmăte; iar îmbrăcămintea ei era de păr, pentru că iubea haine ca acestea.

La cîntatul cocoșilor intra în sfînta biserică împreună cu toată mulțimea și aduceau Stăpînului tuturor cîntare de laudă. Ca hrană avea linte muiată cu apă. Apoi toată osteneala o răbda, avînd trupul subțire și slăbit; și, cu dinadinsul învelindu-se, n-a văzut fața cuiva; nici altul pe a ei, și vorbea încet cu cei ce se întîmplau. În acestea petrecînd ziua și noaptea, s-a suit către iubitul ei Mire, Hristos, prin faptele sale plăcute lui Dumnezeu.

Pătimirea Sfîntului Sfințit Mucenic Teodot, Episcopul Cirenei (2 martie)

În insula Ciprului este o cetate ce se numește Cirene. Într-acea cetate a fost episcop Sfîntul Sfințitul Mucenic Teodot, fiind de neam din Galatia, născut din părinți creștini și crescut în învățătura cărții. El, din tinerețe deprinzîndu-se cu înțelepciune și fapte bune, a mers în insula Ciprului, unde învăța pe elini să lase rătăcirea și înșelăciunea idolească, și să creadă în Hristos, adevă-ratul Dumnezeu. Apoi pe mulți întorcîndu-i, prin propovăduirea Cuvîntului lui Dumnezeu, de la necurăția păgînească, i-a povățuit la calea mîntuirii. Pentru aceea a fost ales episcop în cetatea Cirenei a Ciprului.

Atunci era prigonire mare împotriva creștinilor, împărățind păgînul Liciniu (308-324), iar în Cipru era ighemon Savin. Dorind sfîntul să fie muncit pentru Hristos, se certa cu îndrăzneală cu elinii, muștrînd rătăcirea lor și propovăduind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Auzind despre aceea, ighemonul Savin a poruncit să-l prindă spre mucenicie. Înștiințîndu-se arhiereul lui Dumnezeu de porunca ighemonului, n-a așteptat să vină după dînsul. Ci îndată sculîndu-se, s-a dus singur la ighemon și, stînd înaintea lui, i-a zis: "Iată cel pe care îl cauți, eu sînt! Nu m-am ascuns de tine, nici nu sînt adus cu sila, ci de voia mea am venit. Căci adevărul, pe care nu se cade a-l ascunde, trebuie a-l arăta, adică pe Hristos, Dumnezeul meu, să-L propovăduiesc; iar necurăția și neputința păgînatății voastre s-o vădesc.

Dar nu este trebuință de multă arătare a neputinței voastre, căci singură aceea vă arată a fi neputincioși, căci sînteți mai fricoși decît broaștele, de vreme ce pentru un creștin s-a tulburat toată cetatea și oastea păgînilor. Pentru că se tem diavoli de un om care este rob al lui Hristos și se sîrguiesc ca nu cumva, scăpînd din mîinile voastre ale muncitorilor, să ridice asupra lor mai mare război și să biruiască neputința lor, biruind prin cuvinte pe cei ce le slujesc lor, avînd nădejdea cea deșartă spre dînșii".

Ighemonul, nesuferind o mustrare ca aceasta, a poruncit îndată să bată fără de milă pe Sfîntul cu vine crude. Și, fiind bătut multă vreme, grăia cuvîntul lui David: *Pe spatele meu au lucrat păcătoșii, îndelungat-au fărădelegea lor*. Încetînd slugile a-l bate pe mucenic, a zis către dînsul igheomonul: "Vezi ce ți-a folosit ție multa grăire și îndrăzneala ta?" Răspuns-a Sfîntul: "De ai fi avut ochii tăi cei sufletești luminați, ți-aș fi arătat ce mi-a folosit bărbăția mea, pe care tu o numești îndrăzneală; ci de vreme ce ești orb, pentru aceea nu poți să-mi vezi bunătățile ce-mi stau înaintea; măcar dintr-aceasta să înțelegi, cum că eu căutînd cu sufletească privire la cereștile răsplătiri, cele gătite mucenicilor lui Hristos, sînt nemișcat în rănile cele luate de mine și nu simt mucenicia; căci sufleteasca veselie cea întru Dumnezeuul meu, biruiește toate dure-rile trupești".

Savin igheomonul a zis: "Te mîndrești, Teodote, ca să înșeli pe cei ce te aud, dar pe mine nu poți să mă înșeli cu cuvintele tale. Căci pînă într-atîta voi munci trupul tău, pînă ce vei mărturisi stăpînirea zeilor noștri". A grăit Sfîntul: "Precum voiești, ispitește-mă cu muncile; adună-ți toată puternica ta meșteșugire spre trupul meu și te înștiințează de puterea ostașului lui Hristos și vei vedea cine va fi mai tare: cei ce mă muncesc pe mine, ori eu care port în mine pe Hristos?"

Ighemonul a zis: "Au nu știi, cum că din poruncile împărătești am stăpînire asupra trupului tău, ca să-l sfărîm cu rănile și să-ți pierd tăria ta pînă în sfîrșit?" A răspuns sfîntul: "Unuia Dumnezeu, Acestuia Îi slujesc, Care m-a făcut mult mai presus decît împărății și mult mai puternic decît boierii. Pentru aceea acum ca și cu un rob grăiesc cu tine și decît orice rob mult mai necîstît te socotesc pe tine și nu țin seamă de toate muncile, cu ajutorul Dumnezeului meu, Care ne-a învățat să socotim toată dragostea lumească ca pe niște paie, pleavă și gunoi. Deci, să nu socotești că mă vei înfricoșa cu mîndria și cu groaznicele tale îngroziri. Te lauzi cum că ai putere peste trupul meu. Dar o stăpînire ca aceea au și tîlharii care trăiesc în pustietăți. Căci, cînd prind pe cineva în cale, îl muncesc precum voiesc. Și tu acum te socotești a fi puternic, nădăjduind în sabia ta cea fărădelege. Pentru că stăpînirea cea legiuită schimbînd-o în tiranie, pe desfrînați și pe ucigașii de oameni îi ierți, iar munca cea vrednică a lor o aduci asupra bărbaților celor nevinovați și dreptcredincioși".

Atunci, mîniindu-se igheomonul foarte tare, a poruncit să-l spînzure pe mucenic pe lemnul cel de muncă și cu unelte ascuțite să-i strujească coastele lui. Iar pătimitorul lui Hristos, fiind strujit și răbdînd dureri, se ruga lui Dumnezeu, grăind: "Doamne, Iisuse Hristoase, Făcătorul a toată făptura cea văzută și nevăzută, Cel ce ai prădat moartea, Cel ce ai stricat iadul, Cel ce pe Cruce ai omorît începătoriile și puterile întunericii, Care ai vădit pe domnul veacului acestuia și ai dăruit de sus putere Sfinților Tăi Apostoli și fără de ispită i-ai păzit pe dînșii; Cel ce ai dat oarecînd tînarului David biruință asupra uriașului Goliat și ai schimbat vîpaia în cuptorul Babilonului, ca să nu vatăme trupurile sfinților Tăi tineri, răcorindu-i cu rouă; Tu și pe mine mă întărește în muncile acestea, căci știi neputința omenească. Slabă este tăria noastră, și se ofilește ca o floare în puțină vreme. Pentru slava numelui Tău, Doamne, dă putere neputinței mele și risipește puterea celor ce se scoală asupra turmei Tale celei sfînte, ca să înțeleagă tot pămîntul că Tu ești Dumnezeu preainalt, Care dai tărie și putere celor ce nădăjduiesc spre Tine".

Astfel rugîndu-se Sfîntul, sulițele ascuțite atîta îi strujiseră trupul, încît i se vedeau oasele goale. După aceea a poruncit igheomonul ca, luîndu-l de pe lemnul cel de muncă, să-l ducă în temniță.

Deci Sfîntul, fiind dus spre temniță, striga prin toată cetatea, grăind: "Cei ce mă vedeți într-acest chip pătîmind, să înțelegeți că nu fără de nădejde pătînesc; căci pentru durerile mucenicești am răsplătire de la Hristos Dumnezeu, spre Care eu nădăjduiesc. Că dacă un împărat pămîntesc vremelnicește pe ostașii

săi, cei ce pentru dînsul cu bărbăție și cu vitejie se oștesc și își varsă sîngele lor și le dă vrednice daruri, iar celor ce mor la război, le pome-nește numele cu zugrăveli, cu cît mai mult veșnicul Împărat dăruiește cinste nevoitorilor Săi și în viața cea de acum și la Înviere, cînd îi va arăta părtași ai Împărăției Sale. Stau mărturie cinstitele moaște ale sfinților mucenici care mai înainte s-au nevoit, și care se cinstesc cu cucernicie de toți credincioșii mai mult decît toate cele de pe pămînt, lucruri cinstite și bogății. Iar prin cinstirea lor se închipuiește cinstea și slava care în cer li se dă de la Dumnezeu și de la îngerii Lui suflitelor mucenicilor".

Acestea și mai multe grăindu-le Sfîntul, mergea după dînsul tot poporul pînă la temniță, în care a petrecut Sfîntul cinci zile; după aceea a fost adus iarăși la întrebare înaintea ighemonului. Și a zis ighemonul către mucenic: "Eu socotesc că nu-ți este de trebuință mai multă pedeapsă, să te înțelepțești; destul îți este munca cea dintîi, cred că te vei apropia acum spre cinstea zeilor noștri, amintindu-ți de pătimirile cele dintîi; iar dacă vei petrece încă în nesupunere, apoi mă vei sili ca să aduc asupra ta și mai grele munci. Drept aceea, ascultă-mă, și te izbăvește însuși de muncile ce vor să-ți vină".

Sfîntul Teodot a zis: "Nu cunoști, de trei ori ticăloase, că chiar de s-ar fi strivit trupul meu de munci și coastele mele ar fi sîngerat de răni, totuși cu vitejie sînt gata și acum a suferi de la tine toate cele ce se vor aduce asupra mea, pînă ce voi sfîrși nevoința alergării mele, ca să primesc cununa dreptății care îmi este pusă înainte de Domnul meu, Iisus Hristos".

A zis ighemonul: "Nu pomeni aici pe Cel răstignit, căci defaimi locul acesta de judecată". Răspuns-a Sfîntul Teodot: "Nebunile și plinule de toată necurăția, tu, pomenind pe acei necurați zei ai tăi, oare nu socotești că defaimi locul acesta? Iar eu, deoarece pomenesc pe Cel întru tot curat, ca Stăpîn al meu, pe Iisus Hristos, Împăratul și Domnul, tu cu greutate Îl ascuți și hulești, ca și cum s-ar fi prihănit locul tău cel de judecată prin pomenirea numelui lui Hristos. Iată, se chinuiește cugetul tău, numai la numirea preacurat numelui Său.

Dar și diavolii care se cinstesc de voi aceasta o pătimeau, nesuferind muncile ce li se făceau prin vederea lui Hristos și strigau: *Ce este nouă și Ție, Iisuse Nazarinene? Ce ai venit mai înainte de vreme să ne muncești pe noi?* Nu este lucru de mirare, că nici tu nu suferi a auzi numele lui Hristos, deoarece ești rudă a diavolilor de la strămoșii tăi, slujindu-le aceluia și urmîndu-le".

Savin ighemonul a zis: "Eu am socotit că tu vei fi mai blînd după muncile cele dintîi și că mă vei asculta pe mine, cel ce te chem pe tine spre mîntuire; dar tu mai rău te-ai făcut. Ci, de-oarece rămîi neschimbat certîndu-te cu noi și amăgindu-ți inima ta, ca și cum ai răbda pentru Hristos, iată o muncă nouă voi aduce asupra ta și te voi birui și-ți voi arăta că nimic nu-ți sporește nădejdea ta spre Hristos. Că nu-ți va ajuta ție înșelătorul Acela, spre Care, nădăjduind, te semețești la munci".

Iar sfîntul mucenic a zis: "De aș fi răbdat aceasta pentru un om, apoi mai ticălos aș fi fost decît voi, cei fără de Dumnezeu și nici o nădejde bună nu aș fi avut de viața ce va să fie. Dar pînă în sfîrșit nu aș fi suferit atît de mare muncă, dacă nu aș fi privit spre cereasca Împărăție, în care mai multă plată voi primi de la Hristos, adevăratul Dumnezeu. Deci, pentru ce oare să nu rabd mai mari munci, cu ajutorul lui Hristos pentru veșnicele bunătăți cele făgăduite? Vezi în mine ajutorul lui Hristos și te încredințează, cum că nădăjduiesc spre El. Pentru că, acoperindu-mă cu dumnezeiasca Lui mînă, nu mă tem de muncile tale și nimic nu pătimesc cu greutate. Și, deși trupul de țărînă pătimește, gîndul cel întărit în Dumnezeu rămîne neschimbat".

Atunci ighemonul Savin a poruncit ca să se aducă un pat de fier și să-l întindă peste el pe sfîntul și să se aprindă sub dînsul foc și să pună dedesubt vreascuri și paie. Iar după ce pătimitorul a răbdat și această muncă, s-a minunat ighemonul și a zis: "De unde se află la voi creștinii atîta nemilostivire? Pe cine puteți a milui, voi cei ce singuri nu voți a vă milui pe voi? Sau către cine veți fi îndurați, neîndurîndu-vă de voi înșivă?" Sfîntul Teodot a zis: "Obiceiul iubirii de oameni nu-l știi și pentru milă grăiești? Atunci îți voi

mulțumi ție, când mă vei schimba pe mine din vremelnica viață și mă vei elibera la cereasca Împărăție. Dar voiești a mă înălța pe mine, căci, mai mult muncindu-mă, și mai multă răsplătire îmi mijlocești. Deci, dacă îți este milă de mine, eliberează-mă prin felurite munci din această vremelnică viață. Adaugă-mi și mai mari munci, ca acolo să mi se adauge cununa dreptății. Muncește-mă pînă la moarte, ca desăvîrșit nevoitor să mă duc la Puitorul meu de nevoință, Hristos, ca toate sfintele îngerești cete să mă pri-mească, bucurîndu-se și veselindu-se".

Ighemonul a zis: "Eu te voi face desăvîrșit nevoitor, căci voi afla alte munci mai cumplite contra ta". Iar mucenicul lui Hristos a zis: "De ai fi știut bunătatea Dumnezeului meu, spre Care nădăjduiesc, cum că, pentru muncile acestea de puțină vreme, mă voi învrednici vieții celei veșnice, tu însuși ai fi voit să pătimești pentru El, precum pătimesc și eu. Dar, de vreme ce au împietrit inimile voastre diavoliilor, cei ce se cinstesc de voi, și nimic, după viața aceasta, nu nădăjduiți, de aceea ați căzut în înșelăciunea lumii acesteia, mai înainte cinstind cele vremelnice și trecătoare, mai mult decît cele veșnice".

Acestea auzindu-le, ighemonul s-a înspăimîntat și a zis: "Îmi spuneau unii de tine, cum că ești simplu, dar eu te văd a fi priceput mare". Iar Sfîntul Teodot a răspuns: "Hristos grăind prin mine, care ritori pot să-mi stea împotrivă? Deci să știi cum că bine ai auzit de la cei ce ți-au spus despre mine că sînt nepriceput. Adevărat au zis. Însă darul Hristosului meu nevoindu-se împreună cu mine, precum mă învață a grăi, așa și muncile mă învață a răbda, ușurîndu-mi durerile în rănile ce le primesc".

Ighemonul a zis: "Nu te voi cruța, Teodote". Răspuns-a Sfîntul: "Fă ce voiești, că sînt gata la aceasta". Atunci ighemonul Savin a poruncit să-i bată piroane în picioarele lui și să fie prigonit de ostași. Bătîndu-i piroane în picioare, el, ridicîndu-și mîinile sale la cer, grăia: "Mulțumesc Ție, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că pe mine nevrednicul m-ai învrednicit a fi părtaș patimilor Tale! De unde mi s-a adăugat mie, lepădatului, atît dar, căci iată acum la cer m-am suit? Mulțumesc Ție, Mîntuitorul meu, că m-ai izbăvit de cei ce-mi prigonesc sufletul. Slăvească-se numele Tău, Stăpîne Hristoase, în trupul meu, că Tu îmi ești viață, Fiule al lui Dumnezeu, și a muri pentru Tine, dobîndă îmi este. Încredințez Ție pe cei ce pătimesc pentru numele Tău; fii lor ajutător. Potolește viforul acesta și risipește pe cei ce se scoală asupra Bisericii Tale celei sfinte, ca în pace să Te laude pe Tine poporul Tău, în veci".

După aceea a grăit către creștinii cei ce îi stăteau de față: "A mea nevoință, fraților, acum se sfîrșește și cununa îmi este aproape. Iată plata dreptății mele pe care mi-o va dărui mie Iisus Hristos. El S-a răstignit pentru mine, iar eu trupul mi l-am dat la răni pentru Dînsul! El a murit pentru mine, ca să mă izbăvească din stricăciune, iar eu mor pentru Dînsul, ca să mă învrednicesc Împărăției Lui! O, cît este de mare darul lui Hristos! că pentru pătimirea cea de puțin timp pentru El, veșnice și negrăite bunătăți răsplătește, mai mult decît măsura cea vrednică. *Nu sînt vrednice pătimirile vremii de acum, pe lîngă slava ce are să se arate întru noi*". Și așa, cu piroanele în picioare, alerga Sfîntul, fiind izgonit de ostași pe drum.

Mulți din poporul elinesc, văzînd o răbdare ca a lui și cuvintele cele ca miera curgătoare ascultîndu-le, au crezut în Hristos și își băteau joc de necurații idoli, iar pe tiran îl ocărau și numele lui Hristos îl preamăreau. Aflînd de aceasta ighemonul Savin, a poruncit ca iarăși să-l arunce pe Sfîntul Teodot în temniță; căci zicea el: "Să nu se înșele poporul cu fermecătoarele lui învățături". Deci, se sfătuia cu sfetnicii săi, cu ce moarte să piardă pe mucenic.

Trecînd multe zile, au început a i se înmulți rănile și toți binecredincioșii creștini venind cu mahrame curate, i le ștergeau. După aceasta marele Constantin, biruind pe Maxențiu cu puterea Crucii (312) și dăruind libertate tuturor creștinilor (313), a venit poruncă de la dînsul să înceteze prigonirea și cei ținuți în legături pentru Hristos să fie liberi.

Auzind de aceasta Sfîntul Teodot s-a mîhnit foarte tare căci dorea să moară în munci pentru Hristos. Deci, fiind eliberat, s-a dus la cetatea sa, Cirene, și, petrecînd după pătimire doi ani pe scaunul său, a adormit întru Domnul. Și a luat îndoită cunună, a arhieriei și a muceniei, din mîna Domnului nostru Iisus

Hristos, Care încununează pe nevoitorii Săi cu slavă veșnică. Căruia și noi de ne-am învrednici, cu rugăciunile Sfântului Sfințitului Mucenic Teodot și cu darul lui Hristos, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

Pomenirea Sfântului Mucenic Troadie (2 martie)

Troadie a fost copilul din Neocezareea pe care l-a văzut pătimind cu proorocească vedere Sfântul Grigorie al Neocezareei, ascunzându-se de prigonire într-un oarecare munte din pustie. Pentru că odată, săvârșindu-și obișnuitele sale rugăciuni către Dumnezeu, se făcu minune și, tulburându-se foarte, a stat nemișcat și tăcut multă vreme, ca și cum ar fi căutat la oarecare vedenie.

După vreme destulă s-a luminat cu fața și, umplându-se de bucurie, a început a mulțumi lui Dumnezeu cu mare glas și a cânta cântare de prăznuire, grăind: *Bine este cuvântat Domnul, Care nu ne-a dat spre vîinare dinților lor.* Și l-a întrebat diaconul: "Care este pricina, părinte, despre schimbarea aceasta a ta, că acum ești tulburat și apoi vesel?"

Sfântul răspunse: "Am văzut, fiule, o vedenie minunată: un copil mic luptându-se cu un diavol mare și, biruindu-l, l-a trîntit la pămînt". Diaconul n-a înțeles cele grăite, și a zis sfântul iarăși: "Era un oarecare copil creștin, cu numele Troadie, care, fiind adus la judecată înaintea tiranului, după multe munci grele, a fost ucis pentru Hristos și s-a dus la ceruri dănuind.

Deci, mai întîi mă tulburam, căci mă temeam să nu-l biruiască muncile și să se lepede de Hristos. Dar acum, văzîndu-l că-și săvîrșește nevoința muceniciei și se duce la cer, mă bucur!" Diaconul, auzind acestea, se minuna cum Sfântul vede cele ce se fac de departe, ca și cum ar fi aproape.

Pomenirea Sfinților patru sute patruzeci de Mucenici (2 martie)

Aceștia au pătitit în Italia de la longobarzii. Despre ei scrie Sfântul Grigorie Dialogul, papă al Romei, în cartea III, cap. 27 și 28, zicînd: Mai înainte de acești cincisprezece ani, precum mărturisesc cei ce au fost atunci, pe patruzeci de lucrători de pămînt robindu-i longobarzii, care năvăliseră asupra stăpînirii Romei, îi sileau să mănînce cu dînșii din cărnurile cele jertfite idolilor. Dar ei n-au voit a se atinge de mîncărurile cele necurate, măcar că vedeau pedeapsa cea cu moartea, pentru că au iubit veșnica viață mai mult decît pe cea vremelnică. Și, pentru că stăteau cu credință în a lor mărturisire, toți au fost junghiați.

Deci toți s-au făcut mucenici pentru Hristos, ca să nu mîhnească pe Ziditorul lor cu gustarea din cele jertfite idolilor, primind mai bine să-și sfîrșească viața prin sabie.

În acea vreme și pe alții, ca la patru sute de suflete, i-au prins longobarzii. Aceștia au adus spre jertfă diavolului un cap de capră, după obiceiul lor și, jucînd împrejur, cîntau cîntece urîte. Apoi, plecîndu-și grumazii, se închinau și se rugau acelui cap de capră, și sileau pe robiții lor să facă la fel ca dînșii.

Atunci toată mulțimea celor robiți și-au ales mai bine, prin moarte vremelnică, să cîștige viața cea fără de moarte, decît să asculte porunca lor și, închinîndu-se împreună cu dînșii diavoleștei jertfe, să trăiască viață nelegiuită. Căci grumazul pe care îl închinau totdeauna Ziditorului lor, n-au voit să-l plece zidirii. Pentru

aceasta, prinzându-i vrăjmașii și aprinzându-se cu mare iuțime, pe toți i-au ucis cu săbiile, deoarece n-au putut să-i aibă părtași înșelăciunilor lor.

Pomenirea Cuviosului Agaton (2 martie)

Preacuviosul părintele nostru Agaton a murit în schitul pustiei Egiptului. Acesta, când era să se săvârșească, a petrecut trei zile, stînd cu ochii în sus nemișcați. Iar frații care ședeau lîngă dînsul, l-au întrebat, zicînd: "Părinte Agatoane, de ce privești așa?" Grăit-a lor acela: "Stau înaintea judecății lui Hristos". Zis-au lui părinții: "Au doară și tu te temi de judecată?" Preacuviosul Agaton răspunse: "Am petrecut în paza poruncilor Domnului, după puterea mea. Dar, fiind om, cum să știu dacă lucrul meu este plăcut lui Dumnezeu?" Zis-au lui frații: "Nu nădăjduiești spre lucrurile tale cele bune pe care le-ai făcut plăcînd lui Dumnezeu?" Sfîntul răspunse: "Nu nădăjduiesc, pînă ce nu voi întîmpina pe Însuși Dumnezeu. Că alta este judecata lui Dumnezeu și alta a oamenilor". Zicînd aceasta, și-a dat duhul în mîinile lui Hristos.

Pătimirea Sfinților Mucenici Eutropiu, Cleonic și Vasilisc (3 martie)

După săvîrșirea pătimirii și după mucenicescul sfîrșit al Sfîntului Mucenic Teodor Tiron în cetatea Amasiei, au rămas ținuți în temniță pentru Hristos tovarășii lui, ostași și prieteni de aproape, Eutropiu, Cleonic și Vasilisc, nepotul său. Ighemonul Puplie, care a muncit pe Sfîntul Teodor, pierise, fiind ucis de mînia lui Dumnezeu; și în locul lui a venit un altul cu numele Asclipiodot, de neam din Frigia, cumplit cu obiceiul și cu mintea fără de Dumnezeu, făcînd multe răutăți poporului creștin.

Căci îi era dată lui stăpînire asupra creștinilor de la împăratul Maximian (286-305) ca să-i silească la jertfa idolească, iar pe cei ce nu s-ar supune, să-i piardă cu cumplite munci. Acela, șezînd la judecată cu sfetnicii săi, a chemat pe Evlasie, păzitorul de cărți și i-a poruncit să citească faptele cele petrecute mai înainte ale judecății. Deci, citindu-se pătimirea lui Teodor Tiron, toți s-au minunat de răbdarea acelui bărbat.

Deci a zis ighemonul către Evlasie: "Unde sînt tovarășii lui Teodor care au fost pomeniți în această carte?" Răspuns-a Evlasie: "Sînt păziți în temniță împreună cu alți legați". După aceea ighemonul, văzînd capiștea cea arsă de Sfîntul Teodor, a necuratei lor zeite, ce se numea Ira, "maica zeilor", a răcnit ca un leu asupra tovarășilor lui Teodor care rămăseseră. Și îndată a poruncit să trimită ostași la temniță, ca să aducă la el pe Sfinții Mucenici Eutropiu, Cleonic și Vasilisc.

Eutropiu era frate de o mamă cu Cleonic, de neam din Capadocia, iar Vasilisc era nepot al Sfîntului Teodor și se născuse în Amasia. Iar pentru dragoste, toți acești trei se numeau frați. Mergînd ostașii la temniță, au zis străjerului temniței: "Dă-ne pe tovarășii lui Teodor". Iar acela, intrînd înăuntru, a zis către sfinți: "Sculăți-vă, iată a venit vremea voastră, pe care ziua și noaptea cu dorire ați așteptat-o, căci vă cheamă ighemonul; dar vă rog să nu mă uitați întru buna voastră mărturisire". Acestea le grăia străjerul temniței, deoarece și el crezuse că Domnul este cu dîșii, de vreme ce îi vedea ziua și noaptea rugîndu-se, cum și minunile lui Dumnezeu care se făceau; apoi lumina cea negrăită care îi strălucea, și temnița care, de multe ori, singură de la sine se deschidea.

Sfinții, sculîndu-se, ieșeau cu bucurie; iar ceilalți care rămîneau legați plîngeau, căci se lipsesc de tovărășia sfinților mucenici. Sfîntul Eutropiu le-a zis: "Nu plîngeți, frații mei, că iarăși ne vom vedea unul cu altul; ci rugați-vă Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne învrednicească să ne sfîrșim prin chinuire pentru El, și să înceteze elineasca închinare, ca astfel să se umple lumea de darul Domnului".

Așa mîngîind sfinții pe cei legați, au ieșit cu ostașii. Și Sfîntul Eutropiu, care era foarte frumos la chip și înțelept în cuvinte, cînta, grăind: *Iată acum ce este bun și ce este frumos, decît numai a locui frații împreună*. Și se făcu glas din cer către dînsul, zicînd: "Nu te voi despărți de frații tăi, pînă ce toți veți veni la Teodor și vă veți odihni în sînul patriarhului Avraam și în lumina celor vii".

Fiind aduși sfinții mucenici, stăteau înaintea ighemonului cu fețele luminoase. Și i-a întrebat ighemonul: "Pentru ce fețele voastre sînt vesele, ca și cum n-ar fi stat o vreme așa de lungă în legăturile temniței, ci ca după o veselie de toate zilele, așa sînt de luminoase?" Fericitul Eutropiu a răspuns: "Cu adevărat, ighemoane, în toate zilele ne veselește Hristos al nostru, cercetîndu-ne cu darul Său și se împlinește la noi acea scriptură: "Inima veselindu-se, fața înflorește".

Ighemonul a zis: "Cum îți este numele?" Sfîntul a zis: "Numele meu cel plăcut este creștin, iar de părinți sînt numit Eutropiu". Ighemonul, momindu-l, i-a zis: "Cu adevărat, te văd nobil la obicei și la chip frumos, și, precum mi se pare, mulți ani ai învățat filosofia". Sfîntul a răspuns: "În duhovniceasca filosofie m-am deprins de la Domnul meu Iisus Hristos, spre care am nădejde că poate o să mă facă și acum înțelept în răspunsuri împotriva întrebărilor voastre".

Zis-a ighemonul: "Ascultă-mă, Eutropiu. Încredințează pe cei ce sînt cu tine să se supună poruncii împăratești și să aducă jertfe zeilor. Iar eu voi scrie despre tine la împărați și aceia te vor pune voievod și-ți vor da în stăpînire această țară și ca pe un domn al țării te vor cinsti; cu multe bogății te vor îmbogăți și cu adevărat cu lucrul vei cunoaște că este bine a asculta pe împărați și a te supune poruncii acelora.

Iar dacă acestor cuvinte ale mele nu te încredințezi, apoi trupul tău, sfărîmîndu-l în bucăți, îl voi arunca la cîini și la fiare, spre mîncare; iar rămășițele oaselor tale cu foc le voi arde și praful îl voi arunca în rîu. Și să nu socotești că trupul tău, luîndu-l creștinii, îl vor unge cu mir ca pe un sfînt. Deci, supune-te și jertfește zeilor, sau măcar spune înaintea poporului că te supui și voiești a jertfi, pentru că toți caută la tine, luînd aminte la învoirea ta cea de la sfîrșit. Nu întoarce de la zei pe cei ce voiesc să le aducă jertfe, ca să nu aduci hule asupra ta. Iar dacă continui să hulești vom aduce asupra ta și asupra celor ce sînt cu tine, munci necinstite și cumplite".

Sfîntul Eutropiu a răspuns ighemonului, zicînd: "Încetează a bîrfi unele ca acestea, fiule al diavolului și moștenitor al gheenei. Încetează de a amăgi pe slugile lui Dumnezeu, vrăjmaș al lui Dumnezeu, izgonitule din veșnicile bunătăți, lipsitule din moștenirea raiului, legatule veșnic al iadului celui mai de jos. Încetează de a grăi cele necuvioase, gunoile, zidule și îngrădire a lucrurilor celor bune, iar de lucruri rele povătuitor și începător de înșelăciune. Și ce îți voi zice mai mult, nu știu. Vicleanule om, îmi făgăduiești vremelnică cinste și bogății care rămîn aici. Ce folos am din acelea, care sînt începătura desfătărilor celor vătămătoare de suflet, maică a înfrumusețării și a desfrînării, pricina jertfirii și a uciderii și rădăcină a tuturor răutăților? Ce folos a aflat din bogățiile pămîntești și din cinste Puplie, cel ce a fost ighemon mai înainte de tine, care a muncit pe Sfîntul Teodor și care este îngropat acum sub pămînt în iad, în focul nestins și între viermii neadormiți? Dar și asupra ta nu va zăbovi a veni mînia lui Dumnezeu, care te va pierde de pe pămînt, păgînule în fărădelege. Și încă mă îngrozești cu munci cumplite, cu sabie, cu foc și cu fiare?

Dar nu nădăjdui, o, nebunule, că mă vei înfricoșa cu îngroziri și mă vei sili cu răni spre nedumnezeire. Pentru că a pătimi pentru Hristos, Dumnezeul meu, îmi este cel mai dorit lucru, mai mult decît toate doririle, de vreme ce Acela ne este nouă bogăție, cinste, putere și slavă; și nu ne depărtăm de El, nici eu și nici acești frați ai mei. Ci vom răbda pentru Mîntuitorul nostru, Care este Începătorul vieții, adevăratul

voievod nebiruit, Care izbăvește pe cel ce-L cheamă din multe ispite și Care și pe noi are putere a ne izbăvi din mâinile tale".

Acestea auzindu-le ighemonul, s-a umplut de mînie și a poruncit să-l bată peste gură pe sfîntul, zicîndu-i: "Necuviinciosule, ești chemat să aduci jertfă zeilor, iar nu să ne ocărăști". Și, începînd a-l bate tare, îndată s-au uscat mîinile celor ce-l băteau. Iar cele ce se făceau și se grăiau la acea întrebare de judecată, toate se scriau din porunca ighemonului. Apoi, vîzînd scriitorii uscarea mîinilor celor ce băteau, s-au înspăimîntat și au lăsat scrierea. Iar un oarecare dintre credincioși stătea în popor și scria.

Deci a zis ighemonul către mucenic: "Te vei închina zeilor, ca să fii viu? Sau, neînchinîndu-te, voiești ca îndată să te dau morții?" Răspuns-a Sfîntul Eutropiu: "Nu mă voi închina nesimțitorilor zei, precum faci tu, fiind nesimțitor, ci mă voi închina Dumnezeului meu și Aceluia Îi voi aduce jertfă de laudă, care este rodul buzelor mele. Căci Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, grăiește prin gura lui David: *Idolii neamurilor argint și aur, lucruri de mîini omenești, gură au și nu vor grăi, ochi au și nu vor vedea, mîini au și nu vor pipăi*, picioare și toate mădulele asemănării omenești le au nesimțitoare. Drept aceea, adaugă: *Asemenea lor să fie, cei ce îi fac pe ei și toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii*. Deci tu, fiind orb și surd, voiești să mă atragi și pe mine într-aceeași pierzare? Dar eu nu mă voi depărta de la Domnul meu Iisus Hristos".

Ighemonul a zis către Sfinții Cleonic și Vasilisc: "Voi, ce ziceți? Aduceți jertfe zeilor, ca să fiți vii? Sau voți ca, împreună cu Eutropiu, în aceleași munci să cădeți?" Iar Sfinții Cleonic și Vasilisc au răspuns: "Precum crede fratele nostru Eutropiu, cel întărit pe piatra credinței în Iisus Hristos, astfel și noi credem și ne întărim în Tatăl și în Fiul și în Sfîntul Duh. Și, precum Eutropiu pătimeste pentru Hristos, așa și noi împreună cu dînsul, voim a pătimi. Că nu va putea diavolul să ne despartă pe noi, pe care ne-a însoțit Hristos cu sînta credință și cu dragostea Sa. Căci precum o sfoară, fiind împletită în trei, nu se rupe, astfel și noi, acești trei, vom rămîne tari. Și, precum Preasfînta Treime este nedespărțită, asemenea și noi sîntem nedespărțiți cu credința și nedeosebiți cu dragostea. Deci, grăbește să ne muncești pe noi cu munci mai mari, pentru că mergem la chemarea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia tu îi ești vrăjmaș".

Acestea zicînd ei, ighemonul a poruncit ca pe fiecare să-l întindă cîte patru ostași și să-l bată cu vine crude, fără cruțare; și atît de mult au fost bătuți sfinții, încît carnea lor și sîngele cădeau pe pămînt. Iar ei, răbdînd cu vitejie, se rugau lui Dumnezeu. Și puteai vedea cumplită muncă; iar răbdătorii de chinuri, cu ajutorul lui Hristos, se arătau ca și cum nimic n-au pățit. Sfîntul Eutropiu grăia în rugăciunea sa: "Dumnezeule, Atotțiitorule, Preabunule și milostive, nu ne trece cu vederea. Stăpîne, Cel ce mîntuiești pe cei drepti și sprijinești pe cei păcătoși; Cel ce întorci pe cei necredincioși și îndreptezi pe cei îndărătnici; Cel ce mîntuiești pe cei înțelepți și înveți pe cei fără de minte, Tu, Cel ce ai legat pe diavolul și ai dezlegat pe om; Ajutătorule al celor ce sînt în legături și în munci; Izvorule al bunătății și Mîntuitorul sufletelor noastre; Începătorule al pătimirilor și Dătătorule de răbdare bărbătească în chinuri; dă-ne răbdare în rănile acestea, pentru cununa mucenicească cea desăvîrșită și vino spre ajutorul nostru, precum ai venit și la robul Tău Teodor și i-ai ajutat. Arată oamenilor răutatea diavolului și a Ta bunătate; iar prin ajutorul Tău cel întru tot puternic, arată aceasta tuturor, cum că noi cu adevărat pe Tine Unul Te avem Împăratul nostru, Iisuse Hristoase și Ție Unuia ne închinăm, slăvindu-Te pe Tine cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci". Iar Sfîntul Cleonic cu Vasilisc au zis: "Amin!"

Și îndată s-a făcut cutremur mare, încît s-a cutremurat tot divanul; și cei ce cădeau obosiți și înspăimîntați s-au depărtat, iar sfinții au fost dezlegați cu mînă nevăzută și stăteau întregi. Și li s-a arătat lor Domnul împreună cu îngerii și cu Sfîntul Teodor. Și a zis Sfîntul Eutropiu către Domnul: "Te laud pe Tine, Stăpînul meu, Hristoase, că așa degrabă m-ai auzit. Dar cine sînt eu, ca Domnul meu să vină la mine?" Și iarăși Sfîntul Eutropiu a zis către Sfinții Cleonic și Vasilisc: "Vedeți că Împăratul nostru Iisus Hristos, stă cu Sfîntul Teodor în multă slavă?" Și au zis: "Îl vedem". Iar Sfîntul Teodor, cel ce s-a arătat cu Domnul, a zis: "Frate Eutropiu, s-a auzit rugăciunea ta și iată Mîntuitorul a venit întru ajutorul vostru, ca încredințați să fiți pentru veșnica viață". Și a grăit către dînșii Însuși Domnul: "Cînd vă muncea pe voi, acolo am stat

și Eu înaintea feții voastre, căutînd la pătimirea voastră. Și, de vreme ce începătura muceniciei cu bărbăție ați răbdad-o, de aceea vă voi fi vouă ajutor, pînă ce veți săvîrși nevoița voastră și se vor scrie numele voastre în cartea vieții". Astfel zicînd, Domnul S-a făcut nevăzut, împreună cu Sfîntul Teodor.

Iar ostașii care munceau pe sfinți, au strigat către ighemon: "Ne rugăm ție, stăpîne, scapă-ne de lucrul acesta, căci noi nu putem să muncim mai mult pe oamenii aceștia". Zis-a ighemonul, arătînd cu degetul spre sfinți: "Iată, vrăjitorii aceștia fac o nălucire oarecare și înfricoșează pe ostași". Iar mulți din popor, care se învredniciseră vedeniei celei dumnezeiești, strigau către ighemon, zicînd: "Nu sînt năluciri, nici vrăjitorii, ci Dumnezeu creștinesc ajută robilor Săi! Căci noi am văzut viu pe Împăratul Hristos și pe Teodor cel ce a murit demult și am auzit glas îngeresc!" Ighemonul a răspuns: "Eu nimic n-am văzut și nici n-am auzit vreun glas". A zis către dînsul Sfîntul Eutropiu: "Bine zici, că n-ai văzut dumnezeiasca arătare, nici n-ai auzit cereștile glasuri, pentru că nu vezi cu ochii cei sufletești; căci diavolul, domnul veacului acestuia, ți-a orbit inima ta. Se împlinește cu tine proorocia lui Isaia, care zice: *Cu urechile sale greu a auzit și ochii săi și-a închis*".

Acestea auzindu-le ighemonul și văzînd poporul tulburat, a poruncit să lege pe sfinți și să-i ducă în temniță. Intrînd acolo isfinții mucenici, s-au bucurat cei legați, văzîndu-i pe dînșii, și au cîntat pătimitorii lui Hristos, grăind: *Ajutorul nostru este în numele Domnului, Cel ce a făcut cerul și pămîntul*.

Mîncînd ighemonul într-acea zi cu sfetnicii săi, grăia cu dînșii: "Ce vom face oamenilor acelora, nu știu? Căci toată cetatea se tulbură printr-înșii. Vouă ce vi se pare?" Iar unul din sfetnici a zis: "Ucide-i pe ei degrabă, rogu-mă ție; căci de vei întîrzia a-i pierde pe dînșii, apoi toată cetatea se va depărta de la zei și se va duce în urma lor! Mai ales pe Eutropiu, care este mai limbut, nu-l lăsa atît să vorbească". Iar ighemonul a zis: "Acum și cu rugămintele și cu îngroziri l-am sfătuit pe el spre închinarea zeilor, iar el a hulit și pe zei și pe împăratul, și pe mine m-a defăimat. Să-l mai chemăm singur și cu rugămintele să-l încredințăm. Și, de ne va asculta, vom da mulțumită milostivilor zeilor; iar de nu, apoi desăvîrșit îl vom da pe el morții".

Aceasta zicînd, îndată a trimis ostași ca să aducă la dînsul pe Eutropiu din temniță. Și, intrînd Sfîntul Eutropiu la ighemon pe cînd prînzea, i-a zis ighemonul: "Voiești ca pe tine singur să te duc cu cinste în locașul zeilor noștri și să le aduci jertfe?"

Sfîntul Eutropiu a răspuns: "Viu este Domnul Dumnezeu meu, că nici prin cuget nu-mi trece să mă depărtez de la credința lui Hristos, cea întărită pe neclintita piatră". Și poruncea ighemonul mucenicului să șadă împreună cu cei ce prînzesc, dar el nu voia. Și iarăși îi ziceau cei ce ședeau: "Șezi, Eutropie, împreună cu noi, de mănîncă și bea și ascultă pe voievod". Sfîntul a răspuns: "Să nu-mi fie mie, robul lui Hristos, să șed împreună cu necurații, pentru că grăiește proorocul David: *Fericit bărbatul, care n-a umblat în sfatul necredincioșilor și pe scaunul pierzătorilor n-a șezut*. Și iarăși: *N-am șezut în adunarea deșertăciunii și nu voi intra cu călcătorii de lege*. Și iarăși, alt prooroc vestește: *Ieșiți din mijlocul lor și vă deosebiți, grăiește Domnul. Să nu vă atingeți de necurația lor, că Eu vă voi primi pe voi*. Și Scriptura grăiește iarăși: "Cel ce umblă cu sfinții, se va sfinți, iar cel ce umblă cu necurații, este părtaș al lor"".

Ighemonul a zis: "Erai mai bun la obicei mai înainte, Eutropiu, iar acum te arăți a fi rău cu obiceiul". Sfîntul răspunde: "Nu sînt rău cu obiceiul, dar păzesc poruncile lui Dumnezeu pentru că, dacă tu te sîrguiești a păzi poruncile împăraților pămîntești, cu atît mai mult eu, slujind Împăratului Cel ceresc și fără de moarte, mă sîrguiesc a-I păzi poruncile". Ighemonul zise: "Tu, împreună cu mine, fără tovarășii tăi, să aduci dimineață jertfe zeilor, ca poporul, văzîndu-te că te închini zeilor, să se încredințeze spre a nu se depărta de la dînșii, ci să-i cinstească cu jertfe".

Sfîntul Eutropiu răspunde: "Necredinciosule, voiești ca în turma lui Hristos să fii povățuitor al pierzării? Să nu fie una ca aceea, pentru că grăiește Domnul meu: *De va sminti cineva pe unul din cei mici, care cred în Mine, mai bine este să-și lege o piatră de moară de grumazi și să se înece în adîncul mării*. Și

iarăși zice: *Nu puteți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona, căci ce împărtășire este luminii cu întunericul? Sau ce legătură are Biserica lui Dumnezeu cu idoli?*"

Acestea auzindu-le ighemonul, a poruncit să aducă înaintea lui aur și haine de multe feluri și de mare preț, iar argint o sută cincizeci de litre. Și a zis: "Mă jur pe toți zeii și pe dragostea nebiruiților împărați, că ți le voi da ție pe acestea și mai multe decât acestea, numai să zici dimineată către popor: "M-am plecat ighemonului!" Iar după aceea, roagă-te Dumnezeului tău precum voiești și primește toate acestea".

Sfântul Eutropiu a zis: "Viclene înșelător și șarpe rău, nu vei ispiti pe robul lui Dumnezeu, pentru că scris este: *Ce folos este omului de ar dobîndi lumea toată, iar sufletul își va pierde?* Sau: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* Precum fratele tău Iuda, iubind argintul, și-a pierdut sufletul, așa vei pieri și tu cu dînsul! Dar ce întîrzii de nu ne ucizi? Căci să știi, că nimic nu ne va despărți de dragostea lui Hristos!" Ighemonul, lupîndu-se cu dînsul în cuvinte multă vreme și momindu-l, apoi văzînd pe mucenic că nu i se supune nicidecum, ci mai rău îl ocărăște și pe zei îi necîstește, fiind noaptea pe la cîntatul cocoșilor și vreme de odihnă, a zis către slugi: "Duceți pe Eutropiu în temniță și-l legați împreună cu soții lui, căci lucrul cel rău nu se va schimba niciodată și nu poate a fi bun".

Sfântul ieșind, grăia către ighemon: "Răsad al vicleșugului, care nu faci rod al dreptății, vei fi degrabă tăiat și în foc aruncat! În tine, pămîntule, grîul nu va crește, ci numai neghine și spini, deoarece sufletul tău l-a dobîndit satana și a semănat într-însul semințele sale cele rele!" Și zicînd acestea, s-a dus.

Intrînd în temniță, a găsit pe Sfinții Cleonic și Vasilisc rugîndu-se cu genunchii plecați și toată noaptea s-au rugat pentru dînsul. Deci, făcîndu-se dimineată, ighemonul a voit să aducă jertfă la zei cu tot poporul; și a poruncit crainicului să strige, ca să se adune tot poporul în capiștea Artemidei cu jertfe. Apoi adunîndu-se poporul, a venit și ighemonul, fiind aduși și Sfinții mucenici Eutropiu, Cleonic și Vasilisc, după porunca ighemonului. Și, săvîrșindu-se închinarea la idoli de toți cei ce erau acolo, căci unii aduceau tămîie spre jertfă, iar alții vite necuvîntătoare, ighemonul a zis: "Eutropiu, apropie-te împreună cu tovarășii tăi și jertfește zeilor ca să nu mori rău".

Iar Sfântul Eutropiu cu prietenii săi au început a grăi: "Doamne, Dumnezeule, Atotțiitorule și veșnice, Cel ce ești Preacurat, neschimbat, Care în cer locuiești și pe pămînt Te slăvești, Cel ce ai întărit cerul, ai întemeiat pămîntul, ai făcut munții, Cel ce numeri mulțimea stelelor și le chemi pe nume, luminează-ne și pe noi din înălțimea Ta; Cel ce ai izbăvit odată pe sfinții tăi, pe cei trei tineri, din cuptorul Babilonului și ai mîntuit pe Sfântul Daniil din gurile leilor; Cel ce ai eliberat de la moarte pe roaba Ta Susana și pe Sfînta Tecla ai păzit-o de foc și de fiare; Cel ce ai fost cu Sfântul Teodor în pătimirile lui; Tu fii împreună și cu noi și, venind la locul acesta, arată-Ți puterea și pierde toată elineasca îndrăcire; fă ca în locul acesta creștinii să-Ți aducă jertfe fără de sînge, Ție, adevăratul Dumnezeu, că Tu ești Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos și Ție se cuvine slava, Unuia născut Fiului Tău și Sfîntului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin".

Zicînd acestea sfinții, s-a făcut tunet și cutremur mare, încît și temelia capiștei s-a clătinat, și au fugit toți de la capiște împreună cu ighemonul, fiind cuprinși de mare frică, ca să nu moară, iar idolul Artemidei a căzut și s-a sfărîmat în mici bucăți. În acel cutremur s-a auzit glas de sus, grăind către sfinți: "S-au auzit rugăciunile voastre. De acum locul acesta va fi biserica de rugăciune a creștinilor". Și se veseleau sfinții întru Domnul.

Potolindu-se cutremurul, toți, după un ceas lăsînd frica, s-au întors și, stînd la judecată, scrișneau din dinți asupra sfinților. Apoi a poruncit să se aducă pucioasă și smoală, pe care să le fiarbă în trei căldări și să le toarne peste trupurile mucenicilor. Și a poruncit să înfigă în pămînt niște pari tari și să pună în ei pe sfinți. Să le răstignească mîinile, legîndu-le de pari, una de un par și alta de altul.

Făcându-se aceasta și fierbînd căldările mult, Sfîntul Cleonic a grăit către Sfîntul Eutropiu: "Să ne rugăm lui Dumnezeu, frate, că mare nevoie ne stă astăzi înaintea!"

Și s-au rugat, grăind: "Doamne, Iisuse Hristoase, acum vino în ajutorul nostru și arată puterea Ta, căci puterea noastră este slabă! Tu ne întărește în răbdarea muncii acesteia". Și au adus slugile căldările ce fierbeau cu smoală și cu pucioasă, ținîndu-le cu mîinile de torțile de fier. Iar Sfîntul Eutropie a zis către slugi: "Domnul să întoarcă lucrul vostru asupra voastră".

Acestea zicînd, îndată, cu puterea lui Dumnezeu, și-au dezlegat ucenicii mîinile de la pari și, singuri luînd cu mîinile lor căldările ce fierbeau, le-au turnat peste piepturile lor; și, vărsîndu-se smoala de pe trupurile lor pe pămînt, curgea ca apa pe marmură; și, întorcîndu-se asupra slugilor, i-au ars pe dînșii pînă la oase, dar sfinții n-au avut nici o vătămare. Aceasta văzînd-o ighemonul, se mira mult și se înspăimînta, încît vrajă creștină o socotea.

După aceea a poruncit la alte slugi cu unghii de fier să îi strujească și cu muștar amestecat cu sare și cu oțet să le ude rănile lor, iar sfinții răbdau toate acestea cu vitejie. Și Sfîntul Eutropie, fiind în munci, a grăit către ighemon: "Necuratule și urîtule în fața slavei lui Dumnezeu, îngrijește-te de mai mari munci, pentru ca mai multă pătimire, și mai mari cununi să luăm de la Stăpînul nostru!"

Cu aceste cuvinte mai mult se întărita tiranul și porunca slugilor să-i muncească și mai aspru. Iar sfinții grăiau: "Sîrguiește-te, întru tot, necuratule, ca să ne izbăvești din fața ta; căci dorim ca izbăvind-ne de tine, să vedem fața Dumnezeului nostru Iisus Hristos". Astfel fiind munciți sfinții multă vreme și sfîrșindu-se acum ziua, ighemonul a poruncit să-i arunce iarăși în temniță și să-i pună în obezi. Iar sfinții se rugau în temniță, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, nu ne lăsa pe noi, pînă ce vom trece viforul chinuirii, pînă vom scăpa de pierzătorul acesta ighemon și vom ajunge la limanul cel lin, unde nu este durere, nici întristare, nici suspinare".

Astfel rugîndu-se ei, la miezul nopții li s-a arătat Domnul, zicîndu-le: "Amin, grăiesc vouă! De vreme ce v-ați dat pentru Mine la moarte, veți lua veșnică viață împreună cu sfinții". Cu o cercetare ca aceasta a Domnului fiind mîngîiați mucenicii, s-au întărit și mai mult cu credința.

Făcîndu-se dimineată, a venit iarăși ighemonul la judecată și, punînd înaintea pe sfinți, le-a zis: "V-ați învățat a vă închina și a aduce jertfe zeilor? Sau voiți a muri rău?" A răspuns Sfîntul Eutropiu: "Oare n-ai auzit de la noi de multe ori, o, pierzătorule întunecat, orbule și nesimțitorule, cum că nu ne vom închina, nici vom aduce jertfe surzilor și muților diavoli?" Aceasta auzind-o ighemonul, a osîndit pe Sfîntul Eutropiu împreună cu Sfîntului Cleonic la răstignire, dînd asupra lor o hotărîre ca aceasta: "Pe Eutropiu, dascălul vrăjitorilor, și împreună cu dînsul și pe alt vrăjitor, anume Cleonic, care n-au ascultat de porunca marilor împărați, ci au mărturisit creștineasca credință, poruncește alesul divan să-i răstignească, iar Vasilisc cu ceilalți legați, să mai fie ținuți în temniță".

Acestea auzindu-le Sfîntul Vasilisc, a strigat către ighemon: "Dă și pentru mine hotărîre spre moarte, căci nu voiesc să rămîn fără tovarășii mei, ci cu dînșii să mor și doresc ca împreună să stau înaintea lui Hristos, Dumnezeul nostru". Zis-a ighemonul: "Jur pe zeii mei, deoarece ați făcut între voi înțelegere ca să nu vă lăsați unul de altul, de aceea nu vă voi pierde pe toți trei odată, ca astfel să se strice legătura voastră și să nu vi se îndeplinească dorința ce ați avut".

Iar Sfîntul Eutropiu a zis: "Cu adevărat, ești mai sălbatic decît toate fiarele și mai vîrtos decît toți cei necuvîntători tu ești necuvîntător, cel ce desparți însoțirea cea bună, care este nedespărțită cu dragostea și cu credința. Dar îți va răsplăti ție degrabă Dumnezeu și vor înflori florile cele pline de dar și vor da rod Bisericii lui Dumnezeu".

Acestea zicându-le Sfântul Eutropiu, a fost scos cu Sfântul Cleonic din cetate, unde erau cruci pregătite pentru dînșii. Și toată cetatea venea după dînșii, nu numai creștinii, ci și elinii. Văzîndu-și sfinții mucenici crucile, au zis: "Doamne, Dumnezeu nostru, Iisuse Hristoase, Te laudăm și-Ți mulțumim că ne-ai făcut pe noi a fi vrednici de moarte pe cruce și ne-ai asemănat pe noi răstignirii Tale celei de voie! Deci, învrednicește-ne de cununa dreptății, ca împreună cu Tine pătimind, cu Tine să ne și preamărim, întru Împărăția Ta! Însă ne rugăm Ție și pentru Sfântă Biserica Ta, alinează viforul păgînilor celor ce se scoală asupra robilor Țăi și dăruiește de acum pace neamului creștinesc!"

Astfel rugîndu-se sfinții, i-au răstignit ostașii pe crucile lor. Și s-a făcut glas din cer către pătimitorii pentru Hristos, chemîndu-i pe dînșii întru odihna veșnică. Iar Sfinții Mucenici Eutropiu și Cleonic, cu rugăciune și-au dat sufletele lor în ziua a treia a lunii lui martie. După aceasta doi cucernici bărbați din Amasia, cetățenii Conit și Velonic, au rugat pe ighemon ca să le dea voie să ia trupurile mucenicilor, și nu i-a oprit pe dînșii ighemonul. Deci a luat Velonic trupul Sfântului Eutropiu și, ungîndu-l cu mir, l-a dus cu cinste la un sat al său, departe ca la optsprezece stadii de la cetate. Iar trupul Sfântului Cleonic l-a luat Conit și, ungîndu-l cu miruri, l-a dus cu cinste la satul ce se numea Chima. Și se săvîrșeau la locurile acelea vindecări la mormintele mucenicilor, întru slava lui Dumnezeu. Iar Sfântul Vasilisc, rămînînd închis în temniță, a petrecut în legături vreme destulă. După aceea, pierind ighemonul Asclipiodot și după dînsul punîndu-se Agripa, cu sabia a fost tăiat și Sfântul Vasilisc în douăzeci și două de zile ale lunii mai, în care se cinstește pomenirea lui, întru slava lui Hristos Dumnezeu nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Gherasim de la Iordan (4 martie)

Cuviosul Gherasim, lauda pustnicilor, era de neam din părțile Lichiei. Din tinerețe, avînd cuget dumnezeiesc, s-a îngădît cu frica lui Dumnezeu. Primind sfințitul chip monahicesc, mai întîi s-a dus în cea mai dinăuntru pustie a Tebaidei din Egipt și, acolo viețuind cu plăcere de Dumnezeu o vreme oarecare în nevoine duhovnicești, s-a întors iarăși la Lichia, în patria sa. După aceea a venit în Palestina, pe la sfîrșitul împărăției lui Teodosie cel Tînăr (408-450), și s-a sălășluit în pustia Iordanului, în care strălucea ca o stea luminoasă cu razele cele pline de fapte bune. Acolo a făcut o mănăstire lîngă rîul Iordanului.

În zilele petrecerii lui în Palestina, împărățind Marchian și cu Pulheria (450-457), s-a făcut în Calcedon al patrulea Sinod a toată lumea (451) al Sfinților Părinți, împotriva lui Dioscor, răucredinciosul patriarh al Alexandriei, și a lui Eutihie arhimandritul, care ziceau că este numai o fire în Domnul nostru Iisus Hristos, și pe care i-au afurisit Sfinții Părinți.

După sinodul acela s-au sculat unii eretici care huleau sinodul ce se făcuse, ca și cum printr-însul ar fi lepădate dogmele dreptei credințe, iar învățătura lui Nestorie ar fi înnoită.

Unul din aceia a fost un oarecare Teodosie, cu chipul monah, dar cu obiceiul vrăjitor, ținînd de reaua credință a lui Eutihie. Acesta, venind în Ierusalim, a tulburat toată Palestina, amăgind nu numai pe cei simpli, ci pe mulți sfinți și pe împărăteasa Evdochia, văduva, care fusese soția împăratului Teodosie cel Tînăr și care, în acea vreme, locuia în Ierusalim. Cu ajutorul ei și al multor monahi palestinieni înșelați de el, au izgonit pe fericitul Iuvenalie, patriarhul Ierusalimului, de pe scaun, iar Teodosie monahul însuși a răpit scaunul. Iar cei ce erau nemișcați întru dreapta credință, aceia, prin neliniștea ce li se făcea de mincinosul Teodosie, s-au dus în pustietățile cele mai dinăuntru: la început s-a dus Cuviosul Eftimie cel Mare, iar după dînsul și ceilalți sfinți.

Într-acea vreme, s-a amăgit cu înșelăciunea eretică și Cuviosul Gherasim. Însă voind Dumnezeu, degrabă s-a îndreptat, precum scrie despre acesta Chiril al Ierusalimului, în viața Cuviosului Eftimie: "A fost atunci, în pustia Iordanului un sihastru, care nu de mult venise din Lichia, anume Gherasim, care toate rînduielele vieții monahicești le trecuse și bine se nevoiease asupra necuratelor duhuri.

Acela, biruind și izgonind pe diavolii cei nevăzuți, a fost împiedicat și amăgit de diavolii cei văzuți, adică deeretici, căci a căzut în eresul lui Eutihie. Auzind de Cuviosul Eftimie, de a cărui slavă a faptelor bune se umpluseră urechile tuturor, a mers la dînsul, fiind el atunci în pustia ce se numește Ruva. Văzîndu-l, mult s-a folosit, sălășluindu-se împreună cu dînsul multă vreme. Avînd pe deplin învățătura drepte credințe, a lepădat vătămarea eretică și s-a întors la dreapta credință, căindu-se foarte mult de înșelăciunea sa de mai înainte". Aceasta povestește Chiril despre dînsul.

După aceasta Preasfințitul Iuvenalie iarăși și-a luat scaunul său; căci dreptcredinciosul împărat Marchian a trimis să prindă pe acel mincinos patriarh Teodosie, ca să-și ia pedeapsă după faptele sale. Iar el, înștiințîndu-se despre aceea, a fugit la muntele Sinai și, ascunzîndu-se, s-a făcut neștiut. Deci, iarăși a răsărit în Ierusalim și în toată Palestina dreapta credință, încît mulți care fuseseră amăgiți cu eresul, s-au întors din nou la dreapta credință. Iar împărăteasa Evdochia, cunoscînd greșeala sa în credință, s-a pocăit foarte, lipindu-se iarăși de Biserica credincioșilor.

Mănăstirea Cuviosului Gherasim era departe de Sfînta cetate a Ierusalimului ca la treizeci și cinci de stadii, iar de rîul Iordanului ca de o stadie. În aceasta primea pe cei noi începători, iar părinților celor desăvîrșiți le dădea în pustie chilii sihăstrești. Erau sub mîna lui în pustie nu mai puțin de șaptezeci dintr-acești viețuitori, cărora le era dată rînduiala vieții de Cuviosul Gherasim, astfel: Cinci zile pe săptămîină fiecare ședea în pustniceasca sa chilie, singur, în tăcere, avînd oarecare lucru de mîini; mîncă puțină pîine uscată, pe care o aducea cu sine din mănăstire, apă și curmale; iar a gusta vreo fiertură nu le era slobod; nici foc nu-i lăsa să aprindă în chiliile lor, ca nici cu cugetul să nu dorească ceva în acele cinci zile.

Sîmbăta și Duminica toți veneau în mănăstire și se adunau în biserică la Sfînta Liturghie și se împărtășeau cu Preacuratele și de viață făcătoarele Taine ale lui Hristos. După aceea, intrînd în trapeză, mîncau fiertură și beau puțin vin, întru slava lui Dumnezeu. Apoi fiecare își aducea lucrul mîinilor sale, pe care îl lucrase în cele cinci zile, și-l puneă înaintea Cuviosului. Duminica după-amiază, iarăși fiecare se ducea la pustniceasca sa chilie, luînd puțină pîine și curmale și un vas cu apă, cum și mlădițe de finic, pentru împletit coșnițe. Și atît de mare le era sărăcia, încît fiecare nu avea nimic altceva, decît numai o haină veche ce-i acoperea trupul, o rogojină pe care se odihnea și un vas de lut cu apă. Și aveau poruncă de la părintele lor ca, ieșind din chilie, să nu-și închidă ușa, ci să lase chilia deschisă, ca oricine ar fi voit să intre și să ia ce i-ar plăcea din acele lucruri, să nu fie oprit. Toți aveau o inimă și un suflet, încît fiecare dintre dînșii zicea că nimic nu este al său, ci toate sînt de obște.

Se mai povestește și aceasta: Unii din acei părinți pustnici, venind la Cuviosul Gherasim, îl rugau ca să le poruncească să aprindă uneori lumînare în sihăstreștile lor chilii, pentru citirea de noapte, iar uneori să aprindă și foc ca să-și încălzească apă pentru trebuința lor. Sfîntul le răspundea: "De voiți să aveți foc în pustie, veniți de petreceți în mănăstire, împreună cu noii începători, căci eu niciodată nu voi lăsa să se facă foc în locașurile pustnicești, în toate zilele vieții mele!"

Auzind cei din Ierihon de o viață așa de aspră a pustnicilor, care erau sub mîna Sfîntului Gherasim, și-au făcut obicei ca, în toate sîmbetele și Duminicile, să vină la locașul Cuviosului Gherasim și să aducă îndestulare de hrană și vin și toate cîte erau de trebuință mănăstirii. Cuviosul Gherasim atît era de postitor, încît în Sfîntul și Marele Post nimic nu gusta pînă la luminata zi a Învierii lui Hristos, decît numai își întărea trupul și sufletul cu Sfînta Împărtășanie a dumnezeieștilor Taine.

Lîngă acest cuvios povățuitor a petrecut în singurătate și fericitul Chiriac, precum se află scris în viața lui, unde se zice: "Eftimie Cuviosul a primit cu dragoste pe Chiriac cînd a venit la dînsul, văzînd într-însul,

prin proorocie, darurile lui Dumnezeu care erau să fie în el. Apoi degrabă l-a îmbrăcat în schimă cu mîinile sale și l-a trimis la Iordan, la Sfîntul Gherasim, fiindcă marele Teoctist se dusesese către Domnul.

Sfîntul Gherasim, văzînd pe Chiriac tînăr, i-a poruncit să viețuiască în mănăstirea de obște și să slujească la ascultări. Iar Chiriac se arăta gata la toate ostenele, se îndeletnicea în slujbele mănăstirii toată ziua și stătea la rugăciune toată noaptea, avînd rar puțin somn. Iar postul lui era că gusta la două zile pîine și apă. Cuviosul Gherasim văzînd o înfrînare ca aceea la vîrsta lui tînără, se minuna și îl iubea.

Sfîntul Gherasim avea obicei în Sfîntul și Marele Post, să meargă în pustia cea mai adîncă, ce se numea Ruva, în care se sălășluia cîteodată și Cuviosul Eftimie. Deci, iubind pe fericitul Chiriac pentru înfrînarea lui cea mare, îl lua cu dînsul la pustie. Acolo Chiriac se împărtășea în toate Duminicile cu Sfintele Taine din mîinile lui Gherasim, și petrecea în liniște pustnicească pînă la Duminica Stîlpărilor; apoi se întorcea în mănăstire cu mult folos în suflet. După cîtăva vreme, Cuviosul părintele nostru Eftimie a murit, a cărui mutare Cuviosul Gherasim a cunoscut-o pe cînd ședea în chilia sa, pentru că a văzut pe îngerii lui Dumnezeu înălțînd la cer cu bucurie sufletul Cuviosului Eftimie.

Deci sculîndu-se, a luat pe Chiriac și s-a dus în lavra lui Eftimie și l-a găsit adormit întru Domnul. După ce a îngropat cinstitul lui trup, s-a întors în chilia sa, împreună cu iubitul său ucenic Chiriac. Acestui mare plăcut al lui Dumnezeu i-a slujit o fiară necuvîntătoare, ca un om cu pricepere, din care pricină fericirii părinți Ioan Evirat și Sofronie sofistul scriu așa în Limonar: Am venit în lavra lui avă Gherasim, care era departe ca de o stadie de la Iordan. Iar monahii care viețuiau acolo ne-au spus despre avă Gherasim că, umblînd el prin pustiul Iordanului, l-a întîmpinat un leu bolnav, care i-a arătat piciorul în care intrase un ghimpe mare, încît i se umflase piciorul. Leul se uita spre stareț cu ochi blînzi și, deși nu spunea cuvinte fiind necuvîntător, însă cu chip smerit ruga pe stareț să-l vindece. Starețul, văzîndu-l că este într-o nevoie ca aceea, a șezut și, luînd piciorul fiarei, a scos spinul. Apoi curățindu-i rana bine, a învăluit-o cu un petec și i-a dat drumul. Iar leul, după ce s-a vindecat, nu l-a mai părăsit pe stareț, ci, ca un ucenic, umbla după dînsul ori unde se ducea, încît se mira starețul de recunoștința cea bună a fiarei. De atunci îl hrănea starețul, dîndu-i uneori pîine, iar alteori linte.

Părinții aveau în lavră un catîr cu care își aduceau apa de la sfîntul Iordan, pentru trebuința fraților. Starețul a poruncit să dea catîrul în seama leului, să umble cu el și să-l pască pe lîngă riul Iordanului. Într-una din zile, pascănd leul pe catîr, s-a dus de lîngă dînsul o depărtare cam mare și a adormit la soare. Trecînd din Arabia un om cu cămile, a văzut catîrul singur fără păstorul lui, și l-a prins și l-a luat într-ale sale. Leul deșteptîndu-se și căutînd catîrul, nu l-a găsit; apoi a venit la avă Gherasim trist și mîhnit că pierduse catîrul. Starețul, gîndind că leul a mîncat catîrul, i-a zis: "Unde este catîrul?" Iar el sînd ca omul, tăcea, căutînd în jos. Starețul i-a zis iarăși: "Oare l-ai mîncat? Bine este cuvîntat Domnul, că nu te vei duce de aici și tot lucrul care îl făcea catîrul, tu îl vei face, slujind la trebuința mănăstirească!" De atunci, din porunca starețului, puseră deasupra leului sarcina ce se punea pe catîr, adică un vas mare, cu care se aducea apă în mănăstire de la Iordan.

Într-una din zile, a venit la stareț un ostaș oarecare, pentru rugăciuni. Văzînd pe leu aducînd apă și aflînd pricina, i-a fost milă de el și a dat trei galbeni părinților ca să cumpere un catîr pentru trebuința lor, iar pe leu să-l elibereze de o robie ca aceea. S-a făcut așa, adică s-a cumpărat alt catîr pentru slujba mănăstirească, iar pe leu l-a eliberat. După puțină vreme, neguțătorul acela din Arabia care luase catîrul trecînd iarăși cu cămilele la sfînta cetate a Ierusalimului să vîndă grîu, avea cu el și catîrul acela. Și după ce a trecut Iordanul, din întîmplare, l-a întîmpinat leul, care, văzînd pe catîr împreună cu cămilele, l-a cunoscut. Apoi deodată răcnind, s-a repezit la dînsul. Neguțătorul și cei care erau cu dînsul, văzînd leul, se înspăimîntară și fugiră; iar leul, prinzîndu-l de frîu cu gura, cum era obiceiul lui mai înainte, ducea catîrul împreună cu trei cămile legate una după alta, încărcate cu grîu, bucurîndu-se foarte și mugind, că a aflat catîrul pe care-l pierduse, și l-a adus la stareț.

Cuviosul stareț zîmbind, a zis către frați: "În zadar am ocărit leul, crezînd că a mîncat catîrul!" Și a numit leul Iordan. De atunci, adeseori venind leul la stareț și luînd hrană de la dînsul, nu s-a despărțit de lavră cinci ani. Iar după ce Cuviosul Gherasim s-a dus către Domnul și s-a îngropat de către părinți, după a lui Dumnezeu purtare de grijă leul nu s-a aflat atunci în lavră. Venind după puțină vreme, își căuta starețul său. Iar Savatie, ucenicul lui Gherasim, văzînd leul, a zis către dînsul: "Iordane, starețul nostru ne-a lăsat sărmani și s-a dus către Domnul!"

Apoi îi dădu hrană, zicîndu-i: "Ia și mănîncă!" Dar leul nu voia să primească hrană, ci lua aminte adeseori încoace și încolo și căutîndu-și starețul, adică pe Cuviosul Gherasim, răcnea foarte tare, mîhnindu-se. Iar Savatie și ceilalți bătrîni îl mîngăiau, zicîndu-i: "S-a dus starețul către Domnul, lăsîndu-ne pe noi!" Dar nu puteau să-l potolească din strigare; și cu cît ei socoteau a-l mîngîia prin cuvinte, el cu atît mai mult se tînguia și făcea mare strigare, răcnind și schimbînd glasuri și cu fața și cu ochii, arătîndu-și mîhnirea pe care o avea nevăzîndu-și starețul.

Atunci i-a zis părintele Savatie: "Dacă nu ne crezi, mergi cu noi și-ți vom arăta locul unde zace starețul". Și luîndu-l, l-au dus la mormîntul unde era îngropat Cuviosul Gherasim. Mormîntul era departe de biserică, ca la cinci pași de picior. Stînd părintele Savatie deasupra mormîntului Cuviosului Gherasim, a zis către leu: "Iată aici este îngropat starețul nostru!" Și, plecîndu-și genunchii deasupra mormîntului starețului, părintele Savatie plîngea.

Leul, auzind acestea și văzînd pe Savatie, se bătea și el cu capul de pămînt, răcnind tare; după aceea a murit îndată deasupra mormîntului starețului. Însă aceasta s-a făcut nu pentru că leul a avut suflet cuvîntător, ci Dumnezeu a voit să preamărească pe cel ce L-a preamărit pe El, adică pe Sfîntul Cuviosul Gherasim, nu numai în viață, ci și după moarte. Apoi să ne arate nouă, cîtă ascultare aveau fiarele către Adam în Rai, mai înainte de a lui neascultare și cădere din Rai.

De aici se vede cît a fost de plăcut lui Dumnezeu Cuviosul Gherasim cel Mare, care, din tinerețe pînă la bătrînețe, l-a slujit cu osîrdie, și a trecut către El, spre viața cea neîmbătrînită, unde împreună cu sfinții sălășluindu-se, slăvește pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

N O T Ă - Prologul spune că acest Cuvios Gherasim ar fi viețuit pe timpul împărăției lui Constantin Bărbosul (668-685), nepotul lui Heraclie; dar se vede din viața Cuviosului Eftimie cel Mare, cum că în zilele lui și ale Cuviosului Gherasim a fost Sinodul al patrulea a toată lumea, în Calcedon, 451. Sinodul acela s-a ținut pe vremea împărăției lui Marcian, care a fost mai înainte de Constantin Bărbosul cu mai mult de două sute de ani. Căci Marcian a murit în anul 457 după nașterea lui Hristos, iar Constantin Bărbosul a fost în anul 668. Însă sinaxarul Kievului scrie că Sfîntul Gherasim a viețuit în anul 5908 de la facerea lumii (400 d. Hr.), pe vremea împărăției lui Marcian. Acel an nu este însă al sfîrșitului lui Gherasim, ci al viețuirii lui în împărăția lui Teodosie, înaintea lui Marcian. Se cuvine a ști că Sfîntul Gherasim din Lichia a venit în Palestina pe la sfîrșitul împărăției lui Teodosie cel Tînăr, la începutul împărăției lui Marcian, care a fost în anul 408, după nașterea lui Hristos. A viețuit Sfîntul Gherasim în Palestina, cînd împărătea acel Marcian, iar după dînsul, în timpul lui Leon cel Mare, (450-474), apoi a lui Leon cel Tînăr, și a ajuns pînă la domnia lui Zenon (474-481), întru a cărei vreme, în anul al doilea, Cuviosul Gherasim a murit. Și a fost această moarte în anul 475, după nașterea lui Hristos, indictionul 13, adică o sută nouăzeci și doi de ani mai înainte de Constantin Bărbosul (668-685).

**Pătimirea Sfinților Mucenici Pavel, Iuliana și cei împreună cu dînșii
(4 martie)
(După Metafrast)**

Aurelian împăratul (270-275) dăduse poruncă în toată lumea contra creștinilor, ca toți să aducă jertfă zeilor; iar cei care s-ar împotrivi, să fie lipsiți de viața aceasta prin munci cumplite. Deci, chiar el trecând prin Asiria, a venit în Fenicia și a intrat în cetatea Ptolemaida, ca pe toți creștinii să-i silească la jertfă idolească.

Într-acea vreme, fericitul Pavel cu sora sa Iuliana, văzînd pe împăratul intrînd în cetate, și-a însemnat fața cu semnul crucii, grăind către Iuliana: "Îndrăznește, sora mea, și nu te teme, căci îți zic ție că mare ispită vine asupra creștinilor".

Împăratul Aurelian, văzînd pe Pavel făcîndu-și cruce, a poruncit să-l răpească și să-l țină în legături pînă dimineța. Iar a doua zi, punîndu-și scaunul său la loc de privesc, înaintea a tot poporul și șezînd la judecată, a pus înaintea la întrebare pe fericitul Pavel și i-a zis: "Ticălosule, pentru ce ieri ai îndrăznit a face pe fața ta semnul cel creștinesc, cînd m-ai văzut intrînd în cetate? Au doar n-ai auzit poruncile noastre împărătești, care sînt date împotriva creștinilor?"

Fericitul Pavel a răspuns: "Am auzit porunca ta, dar nimeni nu poate să aducă asupra noastră, a creștinilor, atîta frică, încît să fim nevoiți a ne lepăda de adevăratul Dumnezeu și să nu mărturisim pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Pentru că muncile aduse de tine asupra noastră sînt de scurtă vreme, nici nu pot să înfricoșeze și să vatăme pe cei ce se tem de Dumnezeu; iar muncile cele de la Dumnezeu sînt veșnice, ca și slava pe care o dăruiește Dumnezeu neamului creștinesc. Deci cine este atît de nebun, ca, părăsind pe Dumnezeu cel viu, să voiască a se închina idolilor celor surzi și muți? Cînd Însuși Mîntuitorul nostru Iisus Hristos grăiește în Evanghelie: *Tot cela ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, mă voi lepăda și Eu de el înaintea Părintelui Meu, Cel ce este în cer.*

Aurelian a zis: "Vezi cît ți-am răbdat ție? Apropie-te acum și jertfește zeilor, ca să nu te pierd cu moarte grea!" Fericitul Pavel a zis: "Eu alt Dumnezeu nu știu, ci numai pe Dumnezeul nostru Iisus Hristos, Căruia de la strămoșii mei îi slujesc cu inima curată". Atunci Aurelian a zis către chinuitori: "Spînzurîndu-l și muncîndu-l tare pe acesta, pînă ce va veni Hristos al lui și-l va scoate din mîinile noastre".

Și îndată aceia au început să împlinească porunca, spînzurîndu-l pe lemn. Iar el se ruga lui Dumnezeu cu mare glas, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiule al adevăratului Dumnezeu și Tatăl, a Căruia naștere nimeni nu poate să o înțeleagă, nici îngerii, nici arhanghelii, nici domniile, nici începătoriile, nici stăpîniile, nici puterile, nici heruvimii, nici serafimii, fără numai Însuși Tatăl, ajută-mi mie smeritului și lepădatului robul Tău, și scoate-mă din mîinile lui Aurelian".

Domnul nostru Iisus Hristos îndată i-a ușurat acele munci, încît nici nu simțea dureri în rănilor ce i se puneau asupră-i. Iar mireasa lui Hristos, Iuliana, văzînd pe fratele său muncit, a alergat la judecător, strigînd cu mare glas: "Tiranule Aurelian, de ce muncești așa de cumplit pe fratele meu, fără vină?"

Iar Aurelian a zis către slugi: "Descoperiți degrabă capul acestei femei și s-o bateți tare peste față, ca să nu mai grăiască față de noi cu așa îndrăzneală; iar pe acel necurat om să-l muncîți mai cumplit, deoarece zice că Hristos este apărător și ajutător al său".

Fericita Iuliana cu bărbăție a zis: "Mă mir că, fiind împărat, te înnebunești și nu înțelegi puterea lui Hristos, prin care se ușurează muncile celor ce-L cheamă cu adevărat". Iar Aurelian a zis către cei ce stăteau împrejurul lui: "Femeia aceasta, văzîndu-mă vorbind cu blîndețe, mai mult se sălbăticește". Apoi iarăși, uitîndu-se cu mînie spre dînsa, a zis: "Apropie-te de zei și te închină lor, că nu vei scăpa din mîinile mele".

Sfînta Iuliana a răspuns: "Eu de muncile tale nu mă tem, nici nu am grijă de certările tale, că în ceruri este Dumnezeu, Care poate să ne izbăvească din mîinile tale cele păgîne; deci cîte munci ai, pune-le asupră-mi, ca dintru acele singure să cunoști că Domnul meu Iisus Hristos este cu mine".

Aurelian a zis: "Văd frumusețea ta și de aceea te cruț, nevrînd să te pierd. Te rog, pleacă-te și jertfește zeilor, ca să pot să te iau pe tine femeie după lege, și, împreună cu mine, vei împărăți în toată vremea vieții noastre; iar fratele tău, pentru chinuirea lui, va fi mult răsplătit, căci cu mare cinste și boierie mai mult decît pe toți îl voi cinsti". Iar Sfînta Iuliana, ridicîndu-și ochii la cer, și cu semnul crucii însemnîndu-și fața sa, cu bucurie a rîs. Iar Aurelian a zis: "Pentru ce rîzi de blîndețea mea?"

Sfînta a răspuns: "Nu fac strîmbătate blîndeții tale, ci, bucurîndu-mă, rîd, căci Mirele meu ceresc, care voiește ca toți oamenii să se mîntuiască, șade pe scaunul cel sfînt al Său, pe a Căruia frumusețe dumnezeiască cu ochii cei sufletești o văd. Acela mă învață ca nevoița cea mucenicească de bună voie s-o primesc; iar pe tine, ca pe un om hulitor, să te trec cu vederea, de vreme ce, deși ești împărat, totuși te închini lemnului și pietrei".

Acestea auzindu-le Aurelian, s-a pornit spre mînie și a zis muncitorilor: "Spînzurați pe femeia aceea și munciți-o tare, ca să cunoască cum că stă înaintea împăratului". Începînd muncitorii a munci pe Sfînta, Sfîntul Pavel, fratele ei, s-a uitat spre dînsa și i-a zis: "Nu te teme, sora mea, de muncile ce ți se pun asupra ta de către tiran, nici nu te înspăimînta de îngrozirile lui, căci puțin răbdînd aici, ne vom odihni la Împăratul nostru Hristos, în veci".

A zis Aurelian către muncitori: "Munciți-o și mai tare și-i spuneți să nu fie mîndră și nebună". Iar Sfînta Iuliana fiind muncită cu nemilostivire și auzind cuvintele împăratului, iarăși a zis: "Tiranule Aurelian, ție ți se pare că mă muncești pe mine, dar eu nu simt muncile, cu ajutorul Hristosului meu". Zis-a Aurelian: "Măcar că minți și te faci cum că nu le simți, dar eu te voi birui muncindu-te mult". Sfînta a zis: "Nu mă va lăsa Domnul meu Iisus Hristos, nici va voi ca să fiu biruită de tine. Căci Acela este Cel ce-mi ajută acum și întotdeauna, pînă la sfîrșit, ca puterea și creștineasca Lui răbdare s-o cunoști; iar pe tine, va porunci Dumnezeuul meu ca să te muncească cu focul cel veșnic și nestins; și va cere de la tine sufletele oamenilor, pe care le-ai pierdut cu viclenele tale înșelăciuni".

De aceste cuvinte ale sfintei mai mult mîniindu-se Aurelian, a poruncit să aducă o căldare cu smoală și, punînd foc dedesubt, s-o fiarbă. Fierbînd smoala în căldare mult, încît nici nu era cu putință cuiva a se apropia, a poruncit să arunce într-însa pe Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana. Deci, aruncați fiind, și-au ridicat ochii lor la cer și într-un glas se rugau, zicînd: "Doamne, Dumnezeuul părinților noștri, al lui Avraam, Isaac și Iacov, Cel ce Te-ai pogorît în cuptorul cel de foc la Sedrah, Mesah și Avdenago, în țara Babilonului, nici nu i-ai lăsat pe dînșii să se vatăme de foc; Tu, Stăpîne Iisuse Hristoase, Cel ce ești lumină neajunsă, taină și slavă a Tatălui, dreapta Dumnezeuului Cel Preaînalt, Cel ce Te-ai întrupat pentru păcatele noastre și cu oamenii ai viețuit, vrînd să mîntuiești sufletele cele înșelate și stricate, pe care vrăjmașul diavol cu ticăloșie le-a pogorît pînă la cel mai de jos tartar și prăpastie, precum și ucenicul lui Aurelian acum face; izbăvește-ne pe noi din aceste dureroase munci".

Astfel rugîndu-se ei, smoala ce clocotea s-a schimbat în apă rece, încît toți cei ce erau de față se minunau de puterea lui Dumnezeu și Îl preamăreau; iar Aurelian, îndrăcindu-se de mînie, n-a preamărit pe Dumnezeu, ci i se părea că este meșteșug vrăjitoresc.

Apoi a poruncit să scoată pe sfinți din căldare, în care nici urmă, nici miros de smoală n-a aflat, fără numai apă rece. Atunci le-a zis Aurelian: "Vi se pare că pe oamenii cei ce sînt aici și privesc la voi i-ați înșelat, ca să socotească cum că a sosit la voi ajutorul Dumnezeuului vostru, iar nu cu meșteșug vrăjitoresc s-a răcit căldarea? Mă jur pe zeii mei că voi face ca să nu vă ajute vrăjitoria voastră și voi, slăbind de muncile cele grozave și de arderea focului, veți jertfi zeilor, chiar nevrînd".

La acestea Sfîntul Pavel a răspuns: "Nicidecum nu vom lăsa pe Dumnezeuul cel viu, Care a făcut cerul și pămîntul și ne-a răpit pe noi din întuneric și ne izbăvește din mîinile tale. Niciodată, tiranule Aurelian, nu ne vei putea birui pe noi, ca să ne închinăm idolilor voștri cei fără de glas, fără de suflet și nesimțitori. Deci, muncește-ne pe noi cu muncile care știi și atunci vei cunoaște puterea Dumnezeuului nostru".

Atunci a poruncit Aurelian ca să aducă două paturi de fier, și, aducând mulțime de cărbuni de la baia poporului, să le ardă foarte tare și pe sfinții mucenici să-i pună pe aceste paturi arse și cu untură de porc topită să le ungă.

Făcându-se aceasta, Aurelian a zis: "Acum am biruit meșteșugul vostru cel vrăjitoresc și aveți să cunoașteți cine este Aurelian; să vie acum Hristos al vostru și să vă ajute vouă". Sfânta Iuliana a răspuns: "Aici cu noi este Hristos al nostru, Care ne ajută și nu lasă focul să ne vatame; iar tu nu-L vezi, de vreme ce nu ești vrednic a-l vedea; însă te sfătuiesc ca, lepădând nebunia ta, să te apropii de Hristos. Căci dacă vei voi să crezi în El, căindu-te, te va primi, căci este iubitor de oameni și milostiv, iertând cu lesnire păcatele oamenilor; iar de nu te vei întoarce către El, vei fi dat focului celui veșnic". Și fiind arși sfinții pe paturile acelea, au rămas nevătămați de foc.

Văzînd aceasta, doi din muncitori au strigat: "Nu este alt Dumnezeu afară de Dumnezeul Cel ceresc, Care ajută lui Pavel și Iulianei". Iar împăratul, mîniindu-se asupra chinuitorilor acelora, a poruncit să-i ucidă cu sabia pe amîndoi ca pe niște înșelați și ca pe cei ce ar fi luat aur de la creștini, ca să nu muncească cumplit pe mucenici.

Apoi, ducîndu-i la tăiere, îi învăța Sfîntul Pavel, zicînd: "Nu vă temeți, căci nu veți muri în veci, ci veți fi părtași sfinților și împreună moștenitori ai cereștii Împărății". Iar ei, auzind aceea, au stat și se rugau, zicînd: "Stăpîne, Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul Dumnezeu, pe care Pavel și Iuliana Te propovăduiesc, fii Tu împreună și cu noi, căci murim, nefăcînd nici un rău". Ei zicînd aceasta, au fost tăiați, iar numele lor sînt Cvadrat și Acachie.

După sfîrșitul acelora, alți muncitori au fost puși ca să ardă pe sfinți pe paturile cele înfocate și turnau sare pe foc, ca mai tare să se aprindă. Însă sfinții nu aveau grijă de chinuire, ci mai vîrtos ocărau pe tiranul. Iar el, rușinîndu-se că nu i-a biruit, a poruncit să-i arunce în temniță, punîndu-le niște lemne grele pe grumazul lor și obezi la picioare. Apoi cu lanțuri legîndu-le mîinile, încă și piroane ascuțite făcute în chipul scaiului celui ascuțit cu ghimpi, care crește pe cîmp, a poruncit să le aștearnă pe sub ei în temniță, și să-i pună pe acelea ca să nu aibă cît de mică ușurare în dureri, ci mai mult să se muncească pe piroanele care împungeau coastele lor. Apoi a poruncit să-i păzească cu dinadinsul, ca să nu vină vreun creștin la dînșii și să le dea mîncare sau băutură.

Fiind miezul nopții și sfinții zăcînd pe acele piroane ascuțite și rugîndu-se, deodată a strălucit o lumină în temniță și îngerul Domnului, stînd înaintea lor, le-a zis: "Pavele și Iuliano, slugile Dumnezeului Cel de sus, sculați-vă și preamăriți pe Dumnezeu".

Acestea zicînd îngerul, s-a apropiat și s-a atins de lanțuri și de obezile lor și îndată toate s-au sfărîmat și au căzut de pe trupurile lor. Atunci rănile lor s-au vindecat și sfinții s-au făcut sănătoși. Și iată două paturi așternute s-au văzut și masă pregătită înaintea lor plină de toate bunătățile. Îngerul a zis către sfinți: "Odihniți-vă pe paturi și primiți hrana pe care v-a trimis-o vouă Iisus Hristos". Iar Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana, șezînd pe paturi și luînd pîine în mîini, și-au ridicat ochii în sus și au mulțumit lui Dumnezeu; apoi au mîncat și au băut cele primite de la Dumnezeu și s-au întărit.

Văzînd cei care erau acolo legați lumina care strălucise în temniță și pe sfinți dezlegați, paturile și masa dinaintea lor, iar pe dînșii văzîndu-i mîncînd și veselindu-se, au alergat la dînșii și se minunau foarte. Apoi se făcură părtași de aceeași masă care era pregătită cu mînă nevăzută și au preamărit pe Dumnezeu Cel ce a arătat un dar ca acesta robilor Săi și, crezînd în El, s-au făcut creștini.

A treia zi împăratul, șezînd la judecată, a pus dinainte pe Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana și le-a zis: "Oare încă nu v-au învățat muncile ce vi s-au făcut ca, depărtîndu-vă de nebunia voastră, să vă apropiați de zei și să le aduceți jertfă?" Sfîntul Pavel a răspuns: "Această nebunie de a nu mă lepăda de Hristos să-mi fie în veci și tuturor celor ce iubesc pe Dumnezeu. Căci cel nebun al lui Dumnezeu este mai înțelept

decît oamenii, iar înțelepciunea lumească este nebunie la Dumnezeu. Cu adevărat aş fi fost nebun, dacă m-aş fi depărtat de Dumnezeul Cel adevărat şi m-aş fi închinat diavolilor voştri".

Aurelian, mîniindu-se, a poruncit să-i spînzure goi pe lemnul cel de muncă şi să le strujească coastele cu unghii de fier. Iar ei, fiind în munci, se rugau lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiule al Dumnezeului Celui viu, Cea ce eşti lumină nescrîscută creştinilor, arată-ne faţa Ta şi ajută-ne; nu ne lăsa pentru numele Tău cel sfînt!"

Astfel rugîndu-se ei, Mîntuitorul le-a uşurat chiar acolo durerile lor, fiind înaintea lor nevăzut, şi sfinţii nu simţeau muncile. Iar unul din chinuitori, anume Stratonice, fiind pus să strujească coastele Sfintei Iuliana, văzînd frumuseţea trupului ei, s-a rănit de ea şi, cruşînd-o de strujire, îşi oprea mîinile lui.

Sfînta, înţelegîndu-i gîndul, cu piciorul stîng l-a împins, zicîndu-i: "Stratonice, fă porunca tiranului şi nu mă cruşa, căci am pe Împăratul meu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeul Cel veşnic ce se îngrijeşte de sufletul meu şi de durerile cele trupesti mă uşurează".

Stratonice, aruncînd unealta de chinuire pe care o avea în mîini, alergă spre judecata împăratului, strigînd: "Aureliane, tiranule şi păgînule, pentru ce ai ridicat o muncire nedreaptă ca aceasta asupra creştinilor? Ce rău ţi-au făcut oamenii care slujesc adevăratului Dumnezeu, ca să pătimească chinuri cumplite ca acestea? Au doar pentru aceea că cinstesc pe Hristos, Stăpînul tuturor?"

Acestea auzind, împăratul s-a înspăimîntat şi a tăcut ca la un ceas. După aceea, a zis: "Au şi tu, Stratonice, te-ai făcut părtaş nebuliei acelora? Au frumuseţea Iulianei te-a amăgit? Sau te-a vînat cu cuvintele ei femeieşti?" Iar Stratonice, ridicîndu-şi ochii la cer, a văzut feţele sfinţilor mucenici celor spînzuraţi la mucenie, ca nişte feţe de îngeri ai lui Dumnezeu. Apoi îndată îngrădindu-se cu semnul Crucii, s-a repezit spre necuratul altar idolesc ce era făcut acolo, pe care l-a răsturnat şi l-a călcat cu picioarele, strigînd: "Iată şi eu sînt creştin! Fă cu mine ce voieşti, o, tiranule!"

Aurelian, mîniindu-se, a poruncit să-i taie capul. După ce îl duseră la locul cel de tăiere, s-a rugat lui Dumnezeu, grăind: "Doamne, Iisuse Hristoase, pe Care Pavel şi Iuliana propovăduindu-Te şi păzindu-se cu dumnezeirea Ta petrec nebiruiţi şi ruşinează pe tiranul, Ţie mă rog, primeşte şi sufletul meu întru împărăţia Ta cerească şi nu mă lepăda pe mine, care, în acest ceas, am mărturisit numele Tău cel Sfînt înaintea tiranului Aurelian". Aceasta zicînd, îi tăiară capul; iar creştinii, luîndu-i trupul, l-au ascuns.

Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana toată ziua aceea au fost muciţi şi n-au slăbit în chinuri. Deci a zis Aurelian către Sfînta Iuliana: "O, necurată femeie! cum, în munci fiind, ai putut să înşeli pe chinuitor şi morţii lui te-ai făcut pricină?" A răspuns sfînta: "Eu nu l-am înşelat pe el, nici pricinuitoare a morţii lui nu m-am făcut, ci Hristos, Cel ce m-a ales pe mine mireasă Lui, Acela şi pe dînsul l-a chemat la Sine, ca pe un vrednic. Pentru că, de nu ar fi fost vrednic, n-ar fi putut veni la cununa mucenicească niciodată. Ci îl vei vedea întru Împărăţia cerurilor odihnindu-se, iar pe tine muncindu-te în văpaia gheenei. Atunci vei începe a-ţi bate ticălosul tău piept, văzînd un om care a fost oarecînd sub tine, simplu şi de lepădat, iar dincolo, mai sus de tine, fiind lîngă Hristos, încununat cu slava Împărăţiei cerurilor. Atunci te vei umple de jale şi vei striga cerînd milă, dar niciodată pe aceea n-o vei cîştiga".

După aceasta, Aurelian a poruncit să-i dezlege pe mucenici de la muncire şi să-i arunce în temniţă. Apoi iarăşi, într-aceeaşi seară, scoţîndu-i din temniţă, a poruncit să-i închidă în feredeul (baie) cel de adunare şi, chemînd descîntători şi fermecători şi pe cei ce ştiu a fermeca vietăţile, le-a poruncit să le aducă pe toate cîte le-ar avea mai cumplite: vipere, aspide şi şerpi cu coarne şi să le închidă pe acelea în feredeu, împreună cu mucenicii.

Deci s-a făcut aşa, şi mulţime fără de număr de jivine le-au adunat fermecătorii în feredeul acela la sfinţi şi le-au închis. Dar se tîrau jivinele acelea pe lîngă picioarele sfinţilor mucenici şi nu-i vătămau pe dînşii.

Iar sfinții șezînd fără de frică, cîntau și slăveau pe Dumnezeu. Și au petrecut sfinții închiși împreună cu jivinele în fereedu trei zile și trei nopți, iar în a patra noapte a trimis Aurelian ca să se înștiințeze, dacă Pavel și Iuliana sînt mîncăți de jivine.

Venind trimișii, cînd s-au apropiat de ușă, au auzit pe sfinți cîntînd psalmi și preamărînd pe Dumnezeu. Apoi voind să se înștiințeze mai cu dinadinsul despre ceea ce se face înăuntru, s-au suit pe zidul feredeului și, printr-o fereastră pe deasupra uitîndu-se, au văzut înăuntru lumină strălucind și pe Sfîntul Pavel împreună șezînd cu sora sa, Sfînta Iuliana; iar pe îngerul lui Dumnezeu stînd lîngă dînșii și nelăsînd jivinele să se apropie de sfinți. Aceasta văzînd-o, au alergat și au spus împăratului Aurelian.

Sculîndu-se dimineata, împăratul a șezut la judecată și a poruncit judecătorilor și fermecătorilor să-și ia jivinele din fereedu, iar pe mucenici să-i aducă la judecată. Venind aceia la ușile feredeului, au început a chema la ei jivinele cu meșteșug fermecătoresc, însă jivinele nu-i ascultau. Iar după ce s-au deschis ușile feredeului, îndată toate jivinele alergînd asupra vrăjitorilor și asupra altor oameni care veniseră cu dînșii acolo, i-au mușcat, vătămîndu-i de moarte și au fugit la locurile lor.

După ce s-au risipit jivinele, au venit trimiși de la tiranul și luînd pe sfinții mucenici la judecată, i-au adus la dînsul. Iar tiranul, căutînd spre dînșii și zîmbind, le-a zis: "Fericit mi se pare că sînt eu acum, că stau de vorbă cu voi, fiindcă nădăjduiesc a dobîndi lucru mare de la voi. Așa mă jur pe zei că, de-mi veți spune mie adevărul, multe și mari daruri veți lua de la mine și veți fi stăpînitori ai împărăției mele; dacă îmi veți spune că este adevărat ceea ce am auzit de la cei ce au privit prin fereastră la voi în fereedu, cum că stăpînul nostru, zeul Apolon, a venit la voi și v-a ajutat, apărîndu-vă de jivine, pe care l-ați văzut de față cu ochii voștri".

A răspuns Sfîntul Pavel: "Noi pe Apolon nu-l știm și nici nu l-am văzut vreodată; căci sîntem din numărul celor ce slujesc adevăratului Dumnezeu, Cel ce a gătit mîntuire robilor Săi. Dar sufletul tău va pieri de moarte, căci nu voiești să cunoști adevărul și să vii la pocăință. Ci mai ales multa îndărătnicie a tiraniei tale te-a adus să hulești pe slujitorul lui Dumnezeu cel fără de trup, adică pe îngerul cel sfînt, pe care Domnul nostru Iisus Hristos l-a trimis la noi ca să astupe gurile jivinelor, tu cu hulă îl numești Apolon al tău". Mîniindu-se Aurelian, a poruncit ca să-l bată peste obraz cu vergi de plumb pe Sfîntul Pavel, zicîndu-i: "Nu răspunde astfel cu mîndrie și nebunește, cînd știi că stai înaintea împăratului".

După bătaia aceea, poruncind tiranul ca pe Sfîntul Pavel să-l ducă de la divan, a pus înaintea sa mai aproape pe Sfînta Iuliana și i-a zis ei: "Stăpîna a sufletului meu, Iuliano, mă rog ție și te sfătuiesc să nu urmezi nebuliei fratelui tău, că te vād pe tine că ești fecioară cuminte și cu mare înțelegere. Drept aceea, ascultă-mă pe mine și-mi fii mie stăpînă și împărăteasă; căci te voi lua pe tine mie însumi spre însoțire și voi pune stîlpi de aur ca închipuire asemănării tale, prin toate cetățile lumii".

Dar sfînta a răspuns: "Nicidecum nu mă înșeli pe mine, Aureliane, tiranule și păgînule! Nu vei putea vîna cu vicleșugul tău pe roaba Dumnezeului Cel de sus, nici mă vei duce pe mine la moartea cea veșnică. Poate voiești să mă lipsești pe mine de slava lui Hristos și de cereasca Împărăție? Dar nu vei putea". Deci a poruncit Aurelian să ducă pe sfînta de la divan și să aducă iarăși pe Sfîntul Pavel și i-a zis lui: "Iată, Pavele, sora ta Iuliana s-a făgăduit înaintea noastră să aducă jertfe zeilor; pentru aceasta am s-o iau pe ea de soție și va fi stăpînă peste toată împărăția mea. Deci și tu, încredințîndu-te, îndeplinește porunca și, apropiindu-te, jertfește zeilor, ca să-mi fii mie prieten și te voi cinsti cu cea mai dîntîi boierie".

Sfîntul Pavel a răspuns: "Cu adevărat ai mințit că sora mea ar fi voit să se depărteze de la Hristos, Mirele său Cel preacurat și fără de moarte, și cu tine necuratul și cu diavoli tăi ar fi voit să se însoțească. Dar nu este lucru de mirare că ai mințit, căci ai tată pe diavolul, care este tată al minciunii, și de dînsul învățîndu-te a minți, aceeași o faci pe care și el o face; și nu poți, într-alt chip, pe cineva a-l vîna, decît numai cu minciuna. Dar în zadar te ostenești, că pe noi nu ne vei putea vîna cu mincinoasa ta amăgire, chiar de ne-ai făgădui împărăția a toată lumea".

A zis Aurelian: "Pînă cînd cu nerușinare ne vei dosădi pe noi bîrfiturile și nebunule? Astfel mă jur pe zei că în toate chinurile de muncă vă voi munci și nimeni nu vă va scoate din mîinile mele". Și a poruncit să aprindă foc și să aducă paisprezece bețe de fier și în foc să le pună. Apoi să-i lege dinainte mîinile și picioarele și un par de fier să pună printre mîini și printre picioare și să-l înfîgă în pămînt; și cu bețele cele înfocate să-l bată cîte doi ostași, schimbîndu-se. Ostașii care se schimbau își schimbau și toiegele, luînd pe cele arse din foc. Iar pe Sfînta Iuliana a poruncit s-o ducă la desfrînare și s-o batjocorească. Și mulți din popor care erau de față, alergau întrecîndu-se unul pe altul, ca să intre mai întîi la dînsa, că erau ca niște dobitoace în fața frumuseții ei.

Dar cînd era dusă la locul de desfrînare, îndată îngerul Domnului a venit înaintea ei, zicîndu-i: "Nu te teme, Iuliano, că Domnul tău Iisus Hristos, Căruia îi slujești, m-a trimis să te apăr, ca să se preamărească numele cel Sfînt al Lui, în toți cei ce se tem de Dînsul". Și lovea îngerul cu orbire pe acei desfrînați care voiau să îndrăznească spre sfînta, scuturîndu-i ca pe niște praf de la picioarele miresei lui Hristos, încît nu se puteau apropia de dînsa. Deci, pipăind pereții, nu știau unde merg.

Văzînd poporul acel lucru, striga ca și cu o gură, grăind cu mare glas: "Mare este Dumnezeuul lui Pavel și al Iuliane, Care pretutindeni mîntuiește și acoperă pe cei ce se tem de El". Iar cei ce erau orbiți, plecîndu-și genunchii, strigau către sfînta: "Iuliano, roaba Dumnezeului de sus, am greșit înaintea ta nebunește, poftind a îndrăzni spre tine, ci ne iartă ca o slujitoare a Dumnezeului Cel bun și te roagă pentru noi Hristosului tău, să ne dăruiască vederea". Sfînta Iuliana, milostivindu-se spre dînșii, a luat puțină apă și, ridicîndu-și ochii spre cer, a chemat pe Domnul, grăind: "Dumnezeule adevărat, Iisuse Hristoase, Mîntuitorule al tuturor oamenilor, auzi-mă pe mine roaba Ta și arată acum semnele și minunile pe care le faci fiilor oamenilor și dăruiește acestora vedere, ca să se preamărească numele Tău cel sfînt".

Zicînd aceasta, a stropit cu apă pe toți cei orbiți și îndată au văzut; și căzînd la pămînt, mulțumeau lui Dumnezeu și alergînd la biserica creștinească, își mărturiseau greșelile cu pocăință și s-au făcut creștini, învrednicindu-se de Sfîntul Botez.

Sfîntul Pavel, fiind chinuit de muncitori din porunca împăratului și bătut fără cruțare cu bețe de fier arse în foc, schimbîndu-se slugile și bețele, striga către împăratul, grăind: "Aureliane, tiranule păgîn, ce rău am făcut ca să mă muncești așa de cumplit și fără de Dumnezeu; căci cu adevărat Stăpînul meu Iisus Hristos îmi ușurează durerile, iar pe tine te așteaptă moștenirea veșnicului foc, care este gătită ție și diavolului care te-a ridicat asupra noastră".

Aurelian a zis: "Pavele, unde este Iuliana, sora ta? Zici că este fecioară și iată că acum este batjocorită prin desfrînare. Oare, o mai socotești a fi mireasa lui Hristos?" Sfîntul răspunse: "Cred Dumnezeului meu, Cel ce-mi ușurează durerile și mă izbăvește din izvodirile tale cele viclene, că și pe sora mea o va apăra și o va păzi fără de prihană de toată spurcăciunea, fiindcă a trimis din cer pe îngerul Său, s-o păzească".

După un ceas, a grăit iarăși: "Iată se întoarce sora mea fără de prihană, avînd curăția nevătămată și vine să-mi vadă legăturile și rănile". Aceasta o grăia Sfîntul, văzînd cu ochii proorocești toate cele ce se făcuseră cu Sfînta Iuliana, căci tiranul trimisese să aducă pe sfînta de la desfrînare. După ce a adus pe sfînta la judecată, văzînd-o Sfîntul Pavel, s-a umplut de mare bucurie și se veselea, luminîndu-se la față. Apoi Aurelian a zis către Sfînta: "Iuliano, s-au săturat desfrînații de frumusețea ta?"

Sfînta a răspuns: "Frumusețea, cuviința și toată podoaba mea este Hristos al meu, Care a trimis pe îngerul Său și m-a păzit curată pe mine, smerita roaba Sa; căci am nădăjduit spre El și slăvesc preasfînt numele Lui, că numai El este Dumnezeu, Care face minuni și nu este alt Dumnezeu afară de El". Tiranul a poruncit apoi să-l dezlege pe Pavel.

După aceasta, din poruncă împărătească, a fost săpată o groapă adîncă, ca de trei stînjeni, au aprins foc într-însa și au umplut-o cu lemne; apoi, după ce au ars lemnele desăvîrșit și s-au făcut mulți cărbuni de

foc în groapa aceea, tiranul a poruncit să arunce în ea pe Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana. Iar ei bucuși mergeau spre groapa cea înfocată, binecuvântînd pe Dumnezeu. Și chemînd pe Mîntuitorul Hristos în ajutorul lor, s-au însemnat cu semnul Crucii și s-au aruncat în foc. Deci stăteau în foc cîntînd și lăudînd pe Domnul, pentru că îngerul Domnului pogorîndu-se din cer, a izgonit puterea focului din groapă, aruncînd cărbunii afară, iar pe mucenici i-a păzit întregi și nevătămați. Și stăteau sfinții în groapă, cîntînd și grăind: "Bine ești cuvîntat, Dumnezeule, Împăratul veacurilor, că Ți-ai adus aminte de smerenia noastră și ai stins văpaia focului, trecînd ca un bun greșelile noastre; Tu ne-ai păzit întregi și sănătoși pe noi nevrednicii, de mînia tiranului Aurelian". Și se auzeau în popor toate cuvintele lor și mulți din elini, văzînd puterea lui Dumnezeu, s-au umplut de bucurie cu inima și, lepădîndu-se de idoli, au crezut în Hristos.

Apoi împăratul a poruncit să astupe cu pietre pe sfinții care erau în groapă; dar îndată s-a făcut tunet înfricoșat și fulgere, arătîndu-se un nor de foc vîrsîndu-se pe pămînt și s-a auzit glas din cer, zicînd: "Aureliane, te vei duce în focul gheenei, care ți s-a gătit ție și tatălui tău, diavolul". Atunci s-a înfricoșat Aurelian cu tot poporul elinesc. Apoi tiranul a poruncit să scoată pe sfinți din groapă și să-i închidă în temniță. Iar ei slăveau pe Dumnezeu de toate minunile, pe care le-a făcut pentru dînșii.

A șaptea zi, șezînd Aurelian la judecată, a poruncit slujitorilor să aducă pe toți idoli de aur și de argint pe care îi avea, împodobiți cu pietre de mare preț și a așternut sub picioarele lor porfira să împăratească. Apoi, aducînd pe Sfinții Mucenici Pavel și Iuliana, a zis către dînșii cu mînie: "Apropiați-vă și vă închinați zeilor, că nu veți scăpa din mîinile mele".

Iar Sfîntul Pavel cu îndrăzneală a răspuns: "Niciodată, tiranule, nu vom lăsa pe Dumnezeu, Care a făcut cerul și pămîntul. Deci nu nădăjdui că ne vei pleca vreodată spre închinarea idolilor". Aurelian zise: "Vrednicule de cumplită moarte, oare ți se pare că aceștia sînt idoli? Nu cunoști puterea care este într-înșii?" Grăit-a Sfîntul Pavel: "Acest Zeus, care zici tu că este zeu, a fost om, care învățase meșteșugul vrăjitoresc și, fiind mai mult decît toți oamenii pățimaș și prea neînfrînat, oricîte femei și fete le vedea frumoase, vrînd să fie cu ele, le înșela în multe feluri cu vrăjile; căci se prefăcea uneori în taur, alteori în chip de pasări, în vulturi și în lebădă iar alteori în aur și așa, amăgind și prihănind mulți oameni, se socotea de dînșii ca Dumnezeu și se cinstea. Și, ca să nu mai grăiesc pe rînd toate ale lui fapte fără de rușine și fără de lege, căci știu că te mîinii auzind, însă nu de mînia ta mă tem, ci, ca să nu se vatăme urechile celor ce aud, voi tăcea celelalte.

Dar celălalt care este lîngă Zeus și care se numește Apolon, au nu din desfrînare este născut, dintr-o femeie ce se numea Latona, care l-a născut între doi copaci? Și acela multe fapte urîte a făcut, urmînd tatălui său Zeus? Asemenea și Dionisos, numitul vostru zeu, au doară nu este născut din desfrînare, din Semele, fata lui Kadmos?" Iar Aurelian a zis către sfînt: "Minți, ticălosule! Au nu din Hera, maica zeilor, este născut Dionisos?" Sfîntul Pavel a rîs și a zis: "Au este vreun Dumnezeu născut din femeie și care a început a fi Dumnezeu, nefiind mai înainte Dumnezeu și oare are Dumnezeu femeie și naște din femeie fii?"

Atunci Aurelian a zis: "Necuratule și bîrfitorule, pînă cînd cu mincinoase vorbe și cu dosădiri hulești și ocărăști pe zeii noștri? Au doar Iisus Hristos al vostru, despre Care ziceți voi că este Dumnezeu ceresc, nu este născut din femeie?" Răspuns-a Sfîntul Pavel: "Nu ești tu vrednic să povestești tainele lui Dumnezeu; însă ca să nu se vatăme cu cuvintele tale cei ce stau împrejur, de trebuință este a spune pe scurt, despre aceea ce întrebi: La început a făcut Dumnezeu cerul și pămîntul și toate cele de pe dînsule, mările și toate cele ce sînt într-însele.

După aceea a zidit pe om după chip și asemănare, fiind curat și fără nici o răutate, drept și binecredincios și l-a pus în Raiul cel plin de bunătați, făcîndu-i și soție din coasta lui. Iar tatăl vostru, diavolul, nesuferind să vadă pe om într-o fericire ca aceea, a amăgit pe Eva și printr-însa pe Adam, spre călcarea poruncii lui Dumnezeu. Și a fost izgonit Adam împreună cu Eva din Rai și a născut fii și fete, din care s-a umplut lumea; și tot neamul omenesc era supus sub moartea păcatului, ce intrase în lume prin călcarea de

poruncă. Și toți strămoșii noștri cei dreپți se pogorau în iad, ca și cei nedreپți; că împărățise moartea, precum Apostolul lui Hristos grăiește, de la Adam și peste cei ce nu greșiseră, după asemănarea călcării de poruncă a lui Adam.

De aceea, Tatăl Cel ceresc, Atotputernicul Dumnezeu, milostivindu-Se spre neamul omenesc și voind a-l ajuta, a trimis pe Fiul Său, ca să ia asupra Sa trup omenesc și să mîntuiască pe Adam și pe cei ce erau împreună cu dînsul fiind ținuți în legăturile iadului. Iar Fiul lui Dumnezeu este Cuvîntul Tatălui, Cel mai înainte de toți vecii născut dintr-Însul. El este înțelepciunea Lui, puterea și dreapta Lui, pentru a Cărui întrupare, Arhanghelul Gavriil bine a vestit Sfintei Fecioare cea preacurată și preacinstită, născută din proorocească și împărătească seminție, întru al cărei preacurat și sfințit pîntece Însuși Dumnezeu, adică Cuvîntul Tatălui Cel nevăzut, sălășluindu-Se, a luat asupra Sa trup, cînd a zis către dînsa îngerul: *Bucură-te cea plină de har, Domnul este cu tine. Și iarăși: Duhul Sfînt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea și Sfîntul care se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema.*

Deci, S-a născut Fiul lui Dumnezeu, Cuvîntul Tatălui, din Fecioara cea fără de prihană, cu trup, cu care S-a îmbrăcat ca și cu o haină, pentru mîntuirea oamenilor. Pentru că nimeni nu putea să-L vadă pe Dumnezeu Cel adevărat, așa precum este El, deoarece Dumnezeu este foc care mistuiește; nici nu poate omul viețuind pe pămînt, să vadă fața lui Dumnezeu și să fie viu. De aceea, întrupîndu-Se, Dumnezeul nostru, S-a născut și ca un prunc cu lapte a fost hrănit, desăvîrșit fiind cu Dumnezeirea.

După aceea a fost prunc tînăr, crescînd cu trupul ca om desăvîrșit și împreună a locuit cu oamenii treizeci și trei de ani, umblînd prin cetăți, prin laturi și prin sate, bine făcînd tuturor și izbăvind pe cei asupriți de diavol. Apoi S-a răstignit de voie pe lemnul Crucii, ca să dea mîntuire lumii celei pierdute prin înșelăciunea diavolească. Și, murind cu trupul, S-a pogorît în iad cu sufletul Său cel Sfînt și a sfărîmat porțile cele de aramă și a frînt zăvoarele cele de fier. Apoi a scos din întuneric și din legăturile diavolești sufletele sfinților și în părțile cele de sus le-a ridicat, iar a treia zi a înviat din morți cu trupul Său.

După înviere S-a arătat ucenicilor și la mulți alții, care au crezut într-Însul cu adevărat; și a stat pe pămînt, mîncînd și bînd cu Apostolii, încă patruzeci de zile. După aceea S-a înălțat la cer și șade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, cu trupul Său. Iar acum diavolul se vaietă de durere, deoarece Hristos Dumnezeu L-a surpat sub picioarele creștinilor, ca să se calce de cei ce intră întru Împărăția cerului, de care tu ești străin, căci ai parte de veșnicul foc al gheenei, care este moștenirea tatălui tău, diavolul".

Acestea auzindu-le Aurelian, s-a tulburat la față de mînie și scrîșnind din dinți, a zis: "Bîrfitorule și necuratule, multe cuvinte mincinoase te-am lăsat pe tine să grăiești cu îndelungată răbdare. Dar pînă cînd te voi lăsa a mă ocări pe mine și a huli pe zei? Acum vă grăiesc vouă cuvîntul cel mai de pe urmă: de nu jertfiți zeilor, cu cumplite morți vă voi pierde".

Iar Sfîntul Pavel și Iuliana cu mare glas au strigat, zicînd: "Creștini sîntem și spre Hristos avem nădejde! Zeilor tăi nu ne vom închina și diavolilor tăi nu vom sluji și nici de muncile tale nu ne temem. Scorește asupra noastră munci cîte voiești, căci credem în Dumnezeu. Iar tu vei fi biruit de Hristos, Cel ce ne întărește pe noi și biruiește ale tale înrăutățite și tirane meșteșugiri".

Atunci Aurelian a poruncit ca pe Sfîntul Pavel să-l lege de un lemn și cu foc aprins să-i ardă fața. Iar propovăduitorul lui Hristos a strigat: "Nu ocări pe Împăratul și Stăpînul a toată lumea și nu-L huli pe El". Sfînta Iuliana a strigat și ea: "Tiranule necurat, ce rău a făcut fratele meu, ca așa de cumplit să-l muncești?" Iar Aurelian a poruncit ca tot astfel să lege și pe Sfînta Iuliana, s-o muncească și cu foc să-i ardă fața ei, căreia îi și zicea: "Femeie, fără de rușine, rușinează-te, precum se cuvine femeilor".

Sfînta a răspuns: "Cu adevărat, Aureliane, te voi asculta pe tine, cel ce-mi poruncești să mă rușinez, fiind eu femeie. Însă mă rușinez de Hristos Dumnezeu, Care este viu înaintea ochilor mei și nu pot a-L lăsa și a mă închina diavolilor, căci cred cu tărie în Dumnezeul meu". Aurelian, văzîndu-se ocărit de sfinții

mucenici, se mînia și totodată se rușina și a poruncit ca tot trupul lor să-l ardă. Iar poporul care privea la chinuirea sfinților, striga cu mare glas: "Împărate Aureliane, judeci cu nedreptate și tot cu nedreptate îi muncеști pe aceia; dacă nu voiesc să aducă jertfe zeilor, dă asupra lor răspuns de moarte".

Atunci Aurelian, temîndu-se ca să nu se scoale cineva din popor împotriva, a dat răspuns ca să li se taie capetele, iar trupurile lor să se arunce spre mîncarea cîinilor, a fiarelor și a păsărilor. Astfel au fost duși sfinții la moarte, bucurîndu-se, veselindu-se și cîntînd cuvintele psalmului: *Mîntuitu-ne-ai pe noi, Doamne, de cei ce ne supără și pe cei ce ne urăsc i-ai rușinat!*

Fiind scoși afară din cetate la locul cel de tăiere, Sfîntul Pavel a rugat pe gealat, ca mai întîi să taie pe Sfînta Iuliana, căci se temea, ca nu cumva ea să se înfricoșeze văzînd tăierea lui. Iar Sfînta Iuliana, însemnîndu-se cu semnul Crucii, și-a întins grumazul, veselindu-se, și i l-au tăiat. Sfîntul Pavel, văzînd pe sora sa săvîrșită prin mucenicie, și-a ridicat ochii la cer și a mulțumit lui Dumnezeu. După aceea, îngrădindu-se însuși cu semnul Crucii, și-a întins grumazul, și i l-au tăiat.

Deci sfințele lor trupuri zăceau afară din cetate, neîngropate, căci erau puși ostași de împărat să pîndească de departe, ca să nu le fure creștinii. Și veneau la locul acela cîini și nu se atingeau de trupurile mucenicilor. Asemenea și lupii venind, nu numai că nu se atingeau, dar chiar le străjuiau, șezînd lîngă ele nedepărtați. Apoi și păsările mîncătoare de trupuri zburau pe deasupra, însă nici una n-a șezut pe ele, ci numai zburau peste ele ca și cum le-ar fi păzit și nici muște nu lăsau să cadă pe ele. Și aceasta a fost șapte zile și șapte nopți.

Ostașii au vestit aceasta lui Aurelian, iar el auzind, a zis: "O, ce farmece de rea credință au creștinii, căci nici morți n-am putut să-i biruim!" Și a poruncit ostașilor ca noaptea să se ducă de la strajă, căci nu voia să-i mute ziua, ca să nu fie batjocoriți de creștini. Făcîndu-se ziuă, creștinii văzînd că ostași de strajă nu sînt, mergînd, au luat mult chinuitele trupuri ale Sfinților Mucenici Pavel și Iuliana și le-au îngropat la ei cu cinste, astfel împărătînd Domnul nostru Iisus Hristos.

Pentru toate se cuvine Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, slavă, cinste și închinare, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Iacob Pustnicul (4 martie)

Smerenia se face oamenilor ce iubesc pe Dumnezeu pricinuitoare de multe bunătăți folositoare de suflet, adică a celor ce-și îndreptează viața după poruncile Mîntuitorului. Pe această smerenie, dacă va cîștiga-o cineva desăvîrșit, acela nu se teme că va cădea în păcat, pentru că nu se înalță și nu nădăduiește în sine, ci în Dumnezeu. Iar cît de multă vătămare netămăduită și mare pagubă aduc mîndria și trufia celor ce nu se păzesc, se arată din povestirea ce ne este pusă înainte. Deci să se învețe din ea cei ce petrec viața cerească pe pămînt, în ce chip să fie cu îngrijire și să se păzească să nu cadă cei cărora li se pare că stau bine.

În această povestire vom afla o preafrumoasă povățuire de viață și deprindere de smerită cugetare. Vom vedea chipul ridicării grabnice și fără de lenevire din căderea păcatului și vom cunoaște puterea pocăinței, care atît de mult poate la Milostivul Dumnezeu, încît răpește pe om nu numai din porțile iadului și din durerile gheenei, ci îl și îndreptează la mai bună viață decît cea dintîi, și la mai înalte fapte bune decît cele dintîi, ajutîndu-i darul Domnului. Deci, se cade să începem această povestire folositoare de suflet:

Era un bărbat sihastru în țara Feniciei, viețuind aproape de cetatea ce se numea Porfirion, cu numele Iacob. Acela, lepădându-se de deșertăciunile acestei vieți vremelnice și primind călugăria, a petrecut cincisprezece ani într-o peșteră. Și atât de mult a sporit în pustniceștile nevoițe și atât de mare s-a făcut în faptele bune și de Dumnezeu iubit, încât s-a învrednicit a lua de la Dumnezeu putere asupra diavolilor. Astfel, multe vindecări dăruia oamenilor, în numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, încât toți se minunau de acea viață plină de fapte bune, alergînd la el nu numai credincioșii, ci și necredincioșii samarineni, pe care, cu proorocească vedere cunoscîndu-i dumnezeiescul bărbat, îi învăța mult din dumnezeieștile Scripturi și-i întorcea la adevărata credință creștinească.

Dar diavolul, care de la început urăște neamul omenesc, iar mai vîrtos pizmuiește asupra celor ce cu osîrdie slujesc lui Hristos, văzîndu-se rușinat prin faptele cele bune și multe ale acelui sfînt bărbat și prin viața cea desăvîrșită, s-a sculat asupra lui cu meșteșugirile sale, vrînd să-l izgonească din locurile acelea. Deci, intrînd într-unul din necredincioșii samarineni care viețuiau în cetatea Porfiron, ca altă dată în Iuda, l-a îndemnat să uneltească pentru izgonirea lui Iacob.

Acela, adunînd samarineni de un gînd cu păgînatatea sa, rudenii și prieteni, vecini și slugi, a venit cu ei în casa necuratului lor popă și s-au sfătuit toți împreună, cum l-ar izgoni pe Iacob din hotarele acelea, căci din credința lor pe mulți îi întoarce la Hristos. Sfătuindu-se mult, s-au învoit la o meșteșugire ca aceasta: au chemat la dînșii pe o femeie desfrînată și i-au dat ei douăzeci de galbeni și încă tot atîta i-au făgăduit a-i da, numai să meargă și să înșele pe Iacob sihastrul spre păcat, ca să poată ei afla asupra lui pricină și să-l izgonească din hotarele lor cu necinste, ca pe un desfrînat.

Deci femeia aceea, fiind momită, s-a dus la dînsul seara, foarte tîrziu, și, bătînd în ușă, îl ruga ca să-i deschidă și s-o lase înăuntru. Dar fericitul, nedeschizîndu-i, ea mai tare bătea fără de rușine, supărîndu-l cu multele rugăminți. Deschizînd sfîntul ușa și văzînd pe femeie, socotea că este o nălucă. Deci, îngrădindu-se cu semnul Crucii, îndată a închis iarăși ușa și, întorcîndu-se în chilie, stătea cu fața spre răsărit; apoi s-a rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul ca să izgonească de la dînsul drăceasca nălucire. Fiind la miezul nopții, femeia bătînd neîncetat, a strigat cu mare glas, zicînd: "Miluiește-mă, tu, cel ce ești adevărat rob al Dumnezeului celui viu! Deschide-mi ușa, ca să nu fiu înaintea chiliei tale mîncare fiarelor!"

Cuviosul bărbat Iacob, gîndindu-se la vremea cea de noapte și la mulțimea fiarelor, a deschis ușa nevrînd, și a zis către dînsa: "De unde ai venit și ce cauți aici?" Femeia a răspuns: "Sînt din mănăstirea fecioarelor, trimisă în cetate de egumenă pentru o trebuință și iată, întorcîndu-mă, m-a cuprins noaptea întunecată și am rătăcit din cale și am venit aici. Deci mă rog ție, omule al lui Dumnezeu, miluiește-mă și nu mă lăsa înaintea ușii tale, ca să mă mănînce fiarele, ci-mi poruncește ca să rămîn la tine în noaptea aceasta, pînă ce se va face ziuă; și voi merge apoi în calea ce-mi este înainte".

Cuviosul, milostivindu-se spre dînsa, a lăsat-o înăuntru, punîndu-i înainte pîine și apă. Iar el, închizîndu-se singur în chilie cea mai dinăuntru, a lăsat-o pe ea în cea mai dinafară. Deci ea, mîncînd pîinea, s-a odihnit puțin. După aceea, prefăcîndu-se că este bolnavă, a început a striga cu amar, tăvălindu-se la ușa chiliei celei mai dinăuntru și rugînd pe cuviosul ca să-i ajute.

Sfîntul, uitîndu-se pe o fereștrică și văzînd-o bolind, nu se pricepea ce să-i facă. Iar ea a zis: "Rogu-mă ție, părinte, caută spre mine și mă îngrădește cu semnul Crucii, de vreme ce mă doare inima foarte rău". Iar el, auzind aceasta, a venit la dînsa și îndată, aprinzînd foc aproape de femeie și aducînd untdelemnul sfînt pe care îl avea, a șezut lîngă ea. Punînd la foc mîna cea stîngă, iar pe cea dreaptă muind-o în sfîntul untdelemn, se atingea de pieptul acelei femei, pe de o parte făcînd semnul Crucii, iar pe alta, ungîndu-i și încălzindu-i inima ei cu mîna, căci spunea că foarte rău bolește.

Însă ea, de necurată poftă fiind pornită spre dînsul, voind a-l vîna, îi zicea: "Mă rog ție, părinte, unge-mă mai mult cu untdelemn și cu mîna încălzește-mi inima, ca să înceteze durerea care m-a cuprins".

Iacob, fiind nevinovat cu inima și fără de răutate, credea cuvintele femeii și a făcut aceea. Însă, văzînd și înșelăciunea diavolească ce îi ridica război trupului și temîndu-se ca nu cumva din milostivirea și îndurarea cea de prisos față de dînsa, să-și aducă asupra sufletului său veșnică durere, două sau trei ceasuri și-a ținut mîna stîngă în foc, suferind tare, încît și încheieturile degetelor lui arzîndu-se, au căzut. Aceasta o făcea fericitul, oștindu-se împotriva războiului diavolesc; ca, pentru nesuferita durere ce i se făcea prin arderea focului, să nu-i vie un gînd necurat în minte.

Femeia, văzînd aceasta, s-a înspăimîntat, pentru că vedea toată mîna sfîntului acum arsă, și, umilindu-se, s-a sculat îndată și s-a aruncat la picioarele sfîntului cu lacrimi, bătîndu-și pieptul său și strigînd: "Vai mie, ticăloasa și orbita, vai mie, că m-am făcut locaș al diavolului!" Iar sfîntul, văzînd și auzind aceea, se minuna foarte, și a zis: "Scoală-te, femeie", și a ridicat-o de la pămînt degrabă. Apoi, făcînd rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, a zis femeii: "Spune-mi, ce este aceasta? Pentru ce ai venit la mine?"

Deci, abia venindu-și în fire, femeia i-a spus lui toate cu de-amănuntul, cum au îndemnat-o pe ea păgîinii samarineni asupra lui. Dar mai ales singur diavolul a făcut un meșteșug ca acesta, ca să poată vîna cu păcatul trupesc pe dreptul bărbat, care în viață urma celor fără de trup.

Unele ca acestea auzindu-le cuviosul, a suspinat cu greu și, vîrsînd multe lacrimi, a dat mulțumire lui Dumnezeu. După aceea, învățînd-o pe ea și binecuvîntînd-o, a trimis-o la Preasfînțitul Alexandru episcopul. Iar femeia, venind la biserică, și-a mărturisit lui Dumnezeu și episcopului toate păcatele sale. Învățînd-o episcopul din destul și văzînd-o că se pocăiește cu adevărat, a luminat-o cu Sfîntul Botez și a trimis-o în mănăstirea de fecioare, făcînd-o mireasă lui Hristos. După aceea, adunînd tot poporul creștinesc și clerul său, a izgonit din cetate și din părțile acelea pe toți samarinenii. Apoi venind la fericitul Iacob, l-a întărit într-o viață ca aceea, cu pîrintești cuvinte. Iar femeia cea mai înainte pomenită, care fusese păcătoasă, s-a făcut sfîntă, cu ajutorul darului Domnului, căci a plăcut lui Dumnezeu și s-a învrednicit a lua stăpînire asupra diavolilor.

Nu după multă vreme, o fiică a unui slăvit boier, muncindu-se de duh necurat, a început a chema pe nume pe Sfîntul Iacob. Și-au dus-o părinții ei la sfîntul, rugîndu-l ca, fiindu-i milă de acea tînră, să izgonească duhul cel necurat dintr-însa. Iar sfîntul bărbat, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru dînsa și punîndu-și mîna pe ea, cu puterea lui Dumnezeu îndată a gonit dintr-însa diavolul și s-a făcut sănătoasă fecioara. Aceasta văzînd-o părinții ei, mulțumind lui Dumnezeu și vrînd să mulțumească și omului lui Dumnezeu, i-au trimis lui trei sute de galbeni. Iar dreptul bărbat, nu numai că n-a voit a-i lua, ci nici n-a privit la aur, zicînd:

"Nu se cuvine a cumpăra dumnezeieștile daruri, nici a le vinde, căci zice Scriptura: *În dar ați luat, în dar să dați*. Iar aurul acela se cade să-l dați la săraci, căci eu, viețuind în pustie, nu am trebuință de el". Și așa a trimis înapoi pe oamenii cei trimiși, împreună cu aurul.

După aceea, prin lucrarea diavolească, un tînr oarecare fiind slăbănogit de amîndouă picioarele, a fost adus de rudeni la Sfîntul Iacob, pe care îl poșteau să se roage lui Dumnezeu pentru bolnav. Iar cuviosul, postind și rugîndu-se trei zile, a vindecat pe slăbănog și, binecuvîntîndu-l, i-a poruncit să se întoarcă cu picioarele lui la casa sa. Mulți din cei cuprinși de felurite neputințe veneau la acest făcător de minuni și toți cu rugăciunile lui se tămăduiau și se întorceau de la dînsul sănătoși. Deci, văzîndu-se omul lui Dumnezeu foarte mult cinstit de toți și temîndu-se ca nu cumva să se vatăme cu deșarta slavă, a lăsat acel loc și a fugit, depărtîndu-se de slava omenească.

Ieșind din cetate ca la patruzeci de stadii, a găsit lîngă un pîrîu o crăpătură mare în piatră și, sălășluindu-se într-însa, a viețuit treizeci de ani în rugăciuni și lacrimi, iar ca hrană a avut multă vreme verdețurile ce creșteau pe lîngă pîrîu. După aceea, făcîndu-și o mică grădină și lucrînd într-însa o parte din zi, se hrănea din rodirile ei. O viață ca aceea a lui, pînă într-atîta se preamărise, încît monahii și clericii de la douăzeci de mănăstiri veneau la dînsul pentru folos. Și nu numai cei duhovnicești, ci și oamenii mireni, fără de

număr alergau la el și se povățuiau de dînsul spre fapta bună, învrednicindu-se binecuvîntării și rugăciunii lui, și cu mult folos se întorceau de la dînsul.

Unui bărbat ca acesta, care se învrednicise de atîta dar dumnezeiesc, i s-a întîmplat o cădere preacumplită. Și această ispită grea i-a fost fiindcă se înălța cu gîndul, socotind a sa sfințenie și viață plăcută lui Dumnezeu, biruindu-se de duhul mîndriei. Iar începutul căderii lui a fost într-acest fel:

Diavolul, vrăjmașul cel din început al oamenilor, care urăște pe cei ce au viață plăcută lui Dumnezeu și neîncetat le sapă groapă, a intrat într-o fecioară, care era fiica unui om bogat; și, muncind-o pe ea, chema cu gura ei numele lui Iacob și zicea: "Nu voi ieși, dacă nu mă veți duce la Iacob, pustnicul".

Iar părinții luînd-o pe ea, înconjurară mănăstirile și pustiile, căutînd mult pe acel sfînt părinte Iacob. Abia puțînd a-l afla, au căzut la picioarele lui, strigînd: "Miluiește pe fiica noastră, că rău pătimește de duhul cel necurat! Și iată sînt acum douăzeci de zile, de cînd nici hrană, nici băutură n-a luat ci, strigînd, singură pe dînsa se sfîșie și cheamă numele tău".

Iar el, stînd la rugăciune, atît de mult se ruga pentru dînsa lui Dumnezeu, încît și locul acela pe care stătea s-a cutremurat. Iar după sfîrșitul rugăciunii, a suflat spre ea, zicînd necuratului duh: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieși din fecioara aceasta!" Și îndată diavolul, fiind ars ca de un foc, a fugit dintr-însa, iar fecioara, căzînd la pămînt, a rămas mult timp fără glas.

Sfîntul Iacob, rugîndu-se lui Dumnezeu, a luat-o de mînă și, ridicînd-o de la pămînt, a dat-o părinților ei; iar ei, văzînd o astfel de minune, au preamărit pe Dumnezeu. Și, temîndu-se să nu se întoarcă iarăși într-însa duhul necurat, l-au rugat pe sfîntul ca să mai șadă la dînsul fiica lor pînă a treia zi, pînă ce desăvîrșit se va însănătoși. Și a rămas fecioara la bătrîn, iar părinții ei s-au dus.

Însă se cuvine - precum și la început am zis, spre folosul multora și spre paza cu dinadinsul a celor ce călătoresc spre cereasca viață -, ca, povestind viața oamenilor celor desăvîrșiți, să spunem nu numai faptele cele bune ale lor, ci și ispitele ce li s-au făcut de la vrăjmașul cel întru tot rău, prin care, oarecînd împiedicîndu-se, au căzut un timp și iarăși s-au sculat.

Deci, precum faptele bune cele mari și adevărate ale acestui minunat bătrîn le-am spus, așa și furtuna ce se sculase asupra lui și acea cumplită cădere o vom mărturisi. Apoi vom spune și minunile cele mari ale cuviosului. Dar pe cît de frumoasă viață avea înainte fericitul Iacob, pe atît de mare a fost căderea lui; și pe cît de greu a căzut, cu atît mai bine, sculîndu-se după cădere, s-a îndreptat. Deci să auzim ce i s-a întîmplat.

Rămînînd la dînsul acea fecioară, diavolul, văzîndu-l singur într-un loc ca acela pustiu și găsind timp bun pentru meșteșugul său, a ridicat asupra lui război de necurate gînduri și poftă trupească. Și atît de mult s-a aprins cu pofta, el, care mai înainte nu s-a biruit prin înșelarea desfrîntei ce era îndemnată de samarineni asupra lui, precum mai înainte am zis, încît și-a ars mîna în foc, ca întreaga înțelepciune și curățenie să-și păzească. Deci, el care a făcut minuni și a izgonit diavoli, acela, aprinzîndu-se cumplit de poftă desfrînată, a uitat frica lui Dumnezeu și pustniceștile sale osteneli de mulți ani, cum și darul vindecării ce primise de la Dumnezeu. Și, cu toate că era la adînci bătrîneți, însă, biruindu-se de diavol, a căzut și a siluit-o pe fecioară, răpindu-i fecioria ei, cum și pe a sa, și astfel și-a prihănit și trupul și sufletul.

Apoi și-a pierdut toate cele mai dinainte ale sale osteneli pustnicești. Și nu i-a fost de ajuns a face acel păcat, ci încă a făcut și mai rău. Că precum cineva, alunecînd din deal, se prăvălește la vale și, din piatră în piatră alunecînd, se sfărîmă, astfel i s-a întîmplat și lui. Într-un păcat mare alunecînd, a căzut și într-altul mai mare și mai cumplit, adăugînd fărădelege peste fărădelege. Pentru că punîndu-i vrăjmașul un gînd fricos, cugeta în sine, zicînd: "Poate fata va spune părinților săi că am siluit-o, și-mi va fi rușine și ocară, apoi voi fi pentru ea în primejdie mare".

Deci sculîndu-se - fiind îndemnat de diavol -, a omorît pe acea fată nevinovată, socotind că astfel își va ascunde de oameni întîiul său păcat și va scăpa de rușine. Dar n-a rămas numai pînă aici, ci și mai mult s-a întins spre păcat; căci trupul fetei, pe care l-a întinat cu a sa necurăție și cu mîna sa fără milostivire l-a ucis, nu l-a dat obișnuitei îngropări în pămînt, ci, luîndu-l, l-a aruncat în răpejunea pîrîului, fără de nici o milă. Un astfel de rod are mîndria; căci dacă monahul acela nu s-ar fi socotit a fi sfînt și mare, n-ar fi căzut așa de cumplit și nici nu i-ar fi batjocorit bătrînețile lui vrăjmașul, care era batjocorit și călcat de el, altă dată, pe cînd era tînăr.

După astfel de grele păcate ce făcuse, a început a-l supăra diavolul, ca pe un rob al său, legat în cea mai de pe urmă groapă a pierzării, și l-a aruncat în prea greul păcat, mai mult decît toate păcatele, adică în deznădejdea lui Cain și a lui Iuda. Și, șezînd el în chilie, nu știa ce va mai face, decît numai se muștra de conștiință, suspinînd și deznădăjduindu-se, neîndrăznind a-și deschide nici gura la rugăciune, nici a-și întoarce mintea spre Dumnezeu. După aceea, s-a gîndit să fugă de acolo, într-o altă țară mai depărtată, să se ducă în lume, lepădîndu-și călugăria, ca să slujească la bătrînețe lumii și diavolului. Deci, a ieșit din peșteră și s-a apucat de calea cea gîndită și alerga repede, fiind alungat de deznădejde, ca de o furtună mare.

Însă darul cel mare și fără măsură al iubirii de oameni a lui Hristos, Cel nebiruit de păcatele a toată lumea, Care voiește ca toți oamenii să se mîntuiască și să nu piară nici unul, nu l-a trecut cu vederea nici pe acest bătrîn căzut, nici nu l-a lăsat pînă la sfîrșit să fie de batjocura diavolilor. Ci, cu negrăite Sale judecăți, i-a pregătit ridicarea și îndreptarea.

Căci, ducîndu-se pe calea pe care o apucase, i s-a întîmplat în cale o mănăstire și, intrînd într-însa, s-a închinat egumenului și fraților. Iar ei, spălîndu-i picioarele, i-au pus înainte pîine, ca să mînce. Dar Iacob nici nu voia să audă de aceea, decît numai suspina cu greu adeseori și rugîndu-l frații să primească hrană, le-a zis: "Amar mie ticălosul, cum voi putea să-mi ridic ochii la cer, cum voi mai îndrăzni să chem numele lui Hristos, pe Care L-am supărat și cum voi îndrăzni a mă atinge de bunătățile Lui, fiind desfrînat și ucigaș!" Și a mărturisit tuturor pe rînd, toate cele ce făcuse.

Auzind toate acelea, egumenul și frații s-au tulburat și, fiindu-le milă de dînsul, îl mîngîiau să nu se deznădăjduiască, ci să facă canon de pocăință pentru păcatele sale cele făcute. Și l-au rugat mult să rămîna la dînșii, dar n-a voit să-i asculte nicidecum, ci s-a dus în lume.

Mergînd el nu puțină depărtare de cale prin pustie, l-a întîmpinat un frate oarecare insuflat de Dumnezeu - după purtarea Lui de grijă -, și, închinîndu-se bătrînului Iacob, l-a rugat să se abată din cale și să meargă la dînsul în pustniceasca sa chilie, care era acolo aproape. Deci, silindu-l prin rugăminte, l-a dus la el și, spălîndu-i picioarele, îi arăta toate cele ce se cădeau iubirii de străini, punîndu-i înainte hrana ce-o avea și-l ruga să guste. Dar Iacob, fiind muștrat de vinovăția sa, suspina adeseori din adîncul inimii și se bătea în piept, iar de hrană nici nu voia a se atinge.

Atunci, fratele acela a căzut la picioarele bătrînului, mîngîindu-l și cu jurămint adeverindu-l că nu se va scula de la pămînt, pînă ce nu-i va făgădui că va gusta din cele puse înainte. Deci făgăduindu-i, fratele s-a sculat de la pămînt și a gustat din hrană, așa cum putea să fie, ca în pustie. Apoi, după gustarea hranei, sculîndu-se amîndoi, au mulțumit lui Dumnezeu și iarăși au stat. Atunci fratele viețuitor în pustie a zis către bătrînul Iacob: "Părinte, spune-mi ceva de folos, învață-mă pe mine fiul tău în Hristos și-mi întărește inima, căci sînt foarte tulburat de multe și felurite gînduri".

Iacob, tînguindu-se foarte, plîngea nemîngîiat și, bătîndu-și pieptul, grăia: "Lasă-mă, frate, să plîng pentru grelele mele păcate, cu care am mîniat pe Dumnezeu. Căci în aceste deșarte și necinstite bătrîneți ale mele, ca un oarecare copil, fiind împins de diavol, am căzut în pierzare și am pierit. Pentru că patimile pe care le-am biruit în tinerețile mele, de acelea am fost biruit la bătrînețe; căci m-am aruncat în necuratul noroi al desfrînării și am îndrăznit a face fapte cu mult mai rele decît aceea".

Auzind acestea fratele acela, s-a umplut de mare mîhnire și întristare și ruga pe bătrîn să-i spună de-amănuntul toată acea ispitire diavolească. Îl ruga pentru două pricini: întîi, ca mărturisindu-și păcatele, să se deștepte spre pocăință, iar al doilea, ca și el auzind de căderea bătrînului să-și fie păzitor, ferindu-se de asemenea căderi.

Deci, Iacob a început a povesti astfel: "Eu am slujit Domnului cincizeci de ani și mai bine în post și în viața pustnicească, împotrivindu-mă tare patimilor, de care lucru sînt și semne pe trupul meu; căci mîna mea am ars-o în foc pentru curăție, și mare dar mă învrednicisem a avea eu nevrednicul, de la Preabunul Dumnezeu și multe minuni a făcut Dumnezeu prin mine, omul cel fărădelege.

Dar pe urmă satana a intrat în oarecare fată, ai cărei părinți auzind de darul lui Hristos care era în mine, au adus-o, ca să mă rog pentru dînsa și cu ajutorul lui Dumnezeu, am izgonit pe diavol dintr-însa. Atunci, părinții ei m-au rugat să stea fata lor la mine încă trei zile, pînă ce se va însănătoși desăvîrșit; și lăsînd-o la mine, s-au dus. Iar eu, aprinzîndu-mă de poftă trupească și orbindu-mă cu mintea, nepomenind nici pe Dumnezeu în ceasul acela, nici de gheenă temîndu-mă, nici gîndind că-mi pierd ostenele cele de mulți ani, am siluit-o pe fată și am prihănit-o cu desfrînarea. Dar nu mi-a fost destul acel păcat. Ci, îndemnîndu-mă diavolul, am îndrăznit a face și altul mai grozav decît cel dîntîi. Căci am omorît pe fata aceea și i-am aruncat trupul în pîrîu. Deci, deznădăjduindu-mă de mîntuire, am ieșit din locul meu și mă duc în lume; căci, cum voi putea să ridic ochii spre înălțimea cerului? Și de voi îndrăzni a chema numele lui Hristos, El, pogorîndu-se din cer, mă va arde".

Mărturisind el acestea cu multe lacrimi și cu amară tînguire, fratele acela s-a umilit cu inima, și, căzînd pe grumajii bătrînului, îl săruta, grăind: "Rogu-mă ție, părinte, nu slăbi cu sufletul, nici te deznădăjdui de mîntuirea ta, ci crede că este loc de pocăință la Dumnezeu. Mărturisește Lui păcatele tale, pentru că Domnul este multmilostiv și milostivirea Lui asupra noastră este negrăită. Căci, dacă n-ar fi fost chip de pocăință la Dumnezeu, apoi cum David, după primirea proorocescului dar, căzînd în groapa desfrînării și a uciderii, ar fi putut cîștiga iertarea păcatelor sale celor mari?

Dacă n-ar fi fost loc de pocăință, apoi nici Sfîntul Petru, bătrînul între apostoli - căruia i-a încredințat Domnul cheile Împărăției cerului, după lepădarea de trei ori de Domnul nostru Iisus Hristos, în vremea patimii celei de voie și după plîngerea cu amar -, n-ar fi luat iertare de greșelile sale și mai mare cinste; căci a fost pus păstor oilor celor cuvîntătoare ale lui Hristos. Deci, să ne pocăim pînă ce avem vreme".

Cu niște cuvinte ca acestea, fratele acela, întărind sufletul lui Iacob, îl rugă ca să rămînă împreună cu dînsul, dar acela nu voia. Atunci a căzut fratele la picioarele bătrînului, și, sărutîndu-le, îl ruga să nu se despartă de dînsul; căci se temea ca bătrînul să nu-și piardă sufletul, căzînd în deznădejde. Neputînd a-l îndupleca, s-a întristat foarte și plîngea. Și, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru el, cu osîrdie, l-a slobozit, dîndu-i hrană trebuincioasă pentru cale și l-a petrecut pînă la cincisprezece stadii, îndemnîndu-l spre pocăință. După aceea, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l cu lacrimi, s-a întors la chilia sa.

Mergînd Iacob multă cale spre a se duce în lume, s-a abătut puțin și a aflat un mormînt vechi, făcut în chip de peșteră, în care erau o mulțime de oase, care se prefăcuseră în praf, de vechimea vremii. Deci, intrînd în mormîntul acela și toate oasele adunîndu-le într-un colț, s-a închis acolo. Apoi, plecîndu-și genunchii la pămînt, cu strigare și cu mare tînguire, bătîndu-se în piept, se mărturisea lui Dumnezeu, grăind:

"Cum voi privi la Tine, Dumnezeul meu? Ce începătură voi pune mărturisirii mele? Cu ce îndrăzneală voi mișca spre rugăciune necurata mea limbă și gură și de care păcat mai întîi voi începe a cere iertare? Pentru desfrînare sau pentru ucidere? Dă-mi iertare greșelilor mele cumplite, Preabunule Stăpîn! Fii milostiv mie, nevrednicul, Preamilostive Dumnezeule și nu mă pierde pentru lucrurile mele cele urîte, căci nu sînt mici fărădelegile mele. Am făcut desfrînare și ucidere, am vărsat sînge nevinovat, încă și trupul l-am dat apelor, fiarelor și păsărilor spre mîncare. Și acum, Doamne, Ție, Atotștiutorule, pe acestea

le mărturisesc, cerînd iertare. Nu mă trece cu vederea, Stăpîne, ci, după negrăita Ta iubire de oameni, miluiește-mă pe mine necuratul, arată-mi bunătatea Ta cea preamare și curățește toate fărădelegile mele, ca să nu mă înece vrăjmașul, pe mine cel afundat în adîncul păcatului și balaurul cel mai de jos să nu mă înghită".

Într-o mărturisire ca aceasta a greșelilor sale și într-o pocăință ca aceasta fericitul Iacob a petrecut zece ani, îngropînd în mormînt viața sa; și s-a făcut el ca un mort, sălășluindu-se cu oasele morților, iar spre cei vii neîntorcîndu-se deloc. Căci, deși se întîmpla cîndva a veni cineva acolo, el către nimeni nu vorbea și celor ce-l întrebau nu le răspundea, și nici nu vorbea nimic, decît numai spre Dumnezeu își deschidea gura la rugăciune și spre mărturisirea greșelilor sale, în mormîntul cel închis.

Iar hrana lui erau niște verdețuri de mîncare ce creșteau pe acolo, în locurile cele pustii; și din acelea numai atît gusta, cît să nu moară de foame. Toată acea vreme, de zece ani, a petrecut-o în neîncetate lacrimi, în suspinuri și în rugăciuni, ziua și noaptea strigînd cu tînguire către Dumnezeu, mărturisind și bătîndu-și pieptul fără cruțare. Iar întru tot Înduratul și Multmilostivul Dumnezeu, Cel ce nu voiește moartea păcătosului, ci întoarcerea spre viață, n-a trecut cu vederea o pocăință ca aceea a lui atît de lungă. Ci, auzind suspinul și mărturisirea lui, i-a iertat greșelile și i-a dăruit iarăși darul facerii de minuni. Și după pocăință, minunea lui cea dintîi a fost aceasta ce urmează.

Secetă și arșiță cumplită cuprinzînd toată latura aceea și tot poporul rugîndu-se lui Dumnezeu cu post și cerînd ploaie, s-a făcut descoperire episcopului acelei cetăți, ca unui bărbat îmbunătățit și sfînt, zicîndu-i: "Este un sfînt părinte care locuiește într-un mormînt în latura voastră. Acela dacă se va ruga lui Dumnezeu pentru voi, toate răutățile vor înceta și ploaie aducătoare de roade se va pogori".

Episcopul, adunînd dimineața clerul său și tot poporul, le-a spus descoperirea ce i se făcuse de la Dumnezeu. Și au mers cu cruci și cu cîntări de rugăciuni la mormîntul Cuviosului Iacob. Bătînd în ușa cea închisă, episcopul rugă, împreună cu tot poporul, pe plăcutul lui Dumnezeu, ca să aibă milă de latura lor și să se roage lui Dumnezeu, ca să întoarcă de la ei dreapta minie și certare, să înceteze seceta și să trimită ploaie pe pămînt. Dar el nimic nu le răspundea din mormîntul acela, căci nici ochii nu îndrăznea a-i ridica în sus. Ci, numai își bătea pieptul, grăind în sine: "Milostiv fii, Hristoase, pentru multele și cumplitele mele fărădelegi".

Iar episcopul multă vreme a stat bătînd și rugîndu-se cu dinadinsul. Și, neputînd nici măcar să audă un răspuns de la dînsul, s-a întors împreună cu toți cei ce veniseră, tînguindu-se și plîngînd; și intrînd în biserică, iarăși săvîrșeau cîntări și rugăciune cu lacrimi. Apoi, mărindu-se arșița și mai mult și supărîndu-i secetă mare și foamete, striga tot poporul, mai cu osîrdie, către Dumnezeu, îndoind postul și rugăciunea.

Apoi iarăși s-a făcut episcopului descoperire, și glas se auzea, grăindu-i astfel: "Mergi la robul Meu Iacob, despre care ți-am descoperit. Acela de se va ruga către Mine pentru voi, îndată vă veți izbăvi de răutățile ce a cuprins latura voastră!" Deci, episcopul a mers iarăși cu tot clerul și cu poporul la mormîntul acela și năvăleau cu osîrdnice rugăciuni, supărînd pe robul lui Dumnezeu ca să facă pentru ei rugăciune.

Deschizînd ușcioara, l-au scos pe Sfîntul Iacob de acolo cu sila. Iar fericitul, chiar nevrînd, ridicîndu-și ochii la cer și înălțînd mîinile în sus, s-a rugat pentru poporul acela multă vreme. Și încă rugăciunea fiindu-i în gură, îndată s-a vărsat ploaie mare pe pămînt și arșița a încetat; pentru că Domnul a făcut voia celui ce se temea de El și rugăciunea aceluia a auzit-o, cu însuși lucrul împlinind aceasta, și s-a împlinit ceea ce zice proorocul: *Atunci vei striga și Dumnezeu te va auzi. Și încă tu grăind, îți va zice: Iată am venit.*

Episcopul și tot poporul înspăimîntîndu-se de acea slăvită minune și totodată bucurîndu-se, înălța lui Dumnezeu cîntări de mulțumită, cu veselie și cu prăznuire și pe plăcutul Lui, pe Sfîntul Iacob, preamult îl

cinsteau. Iar ziua aceea, în care s-au izbăvit de niște răutăți ca acelea, cu rugăciunile Sfântului Iacob, și au cîștigat mila lui Dumnezeu, au hotărît ca s-o prăznuiască în toți anii.

Cuviosul Iacob, de atunci luînd încredințare că Dumnezeu i-a primit pocăința și i-a iertat greșelile, a început a face multe minuni cu darul lui Hristos, căci, cîți bolnavi erau aduși la el, din toată latura aceea, cuprinși de orice fel de boală, toți dobîndeau îndată vindecare; iar diavolii, cu cuvîntul sfîntului, erau izgoniți; și, în puțină vreme, a făcut mai mari minuni, după a sa pocăință, decît mai înainte.

Într-același an în care a cerut de la Dumnezeu ploaie, s-a apropiat de sfîrșitul său. Deci, chemîndu-l pe episcop, a făcut învoială cu el ca, după moartea lui, să-i îngroape trupul într-acelaș mormînt. Și, după cîteva zile, s-a odihnit întru Domnul și s-a sălășluit sfîntul lui suflet întru bunătățile Domnului său, împreună cu sfinții cei ce, prin pocăință, au bineplăcut lui Dumnezeu. El a trăit, de la nașterea sa, șaptezeci și cinci de ani.

Îndată ce s-a vestit despre mutarea Sfîntului Iacob în toată latura aceea, s-a adunat de pretutindeni mulțime de popor la îngroparea lui, cu lumînări, tămîie și aromate. Episcopul a venit cu tot clerul, cîntînd cele cuviincioase și, cu aromate de mult preț ungînd sfîntul lui trup, l-au îngropat cu cinste într-același mormînt, precum vorbiseră mai înainte de sfîrșitul său. Iar după puțină vreme, episcopul a zidit o biserică în numele acestui sfînt Iacob, aproape de mormîntul lui.

Apoi luînd de acolo cinstitele lui moaște, le-a adus în biserică și a așezat a se prăznuî sfînta lui pomenire în toți anii, întru cinstea plăcutului lui Dumnezeu, Preacuviosului Părintele nostru Iacob și întru slava lui Hristos Dumnezeu, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

Viața și pătımirea Sfîntului Mucenic Conon din Isauria (5 martie)

Isauria, cetatea domnească a țării cu același nume, a primit sfînta credință în Domnul nostru Iisus Hristos de la Sfîntul Apostol Pavel, propovăduitorul neamurilor, care a propovăduit acolo și a adus pe cîțiva la credință.

În vremea propovăduirii apostolești era un oarecare om, cu numele Nestor, care trăia într-un sat ce se chema Vidania, care era departe de cetatea Isauriei ca la optsprezece stadii. Acela avea o femeie ce se numea Nada, cu care au născut pe acesta, de care ne stă înainte povestirea, adică pe Sfîntul Conon.

După ce a ajuns pruncul în vîrstă desăvîrșită, au voit părinții lui să-l căsătorească, și l-au logodit cu o fecioară frumoasă, anume Ana. Însă, mai înainte de legătura nunții, s-a arătat lui Conon Sfîntul Arhanghel Mihail, în chip de bărbat prealuminos și, învățîndu-l sfînta credință, l-a pogorît la pîrîu, l-a botezat întru numele Preasfîntei Treimi și, împărtășindu-l cu dumnezeieștile Taine, l-a însemnat cu semnul Crucii și s-a făcut nevăzut. Tînărul Conon s-a umplut de Duhul Sfînt și Arhanghelul Mihail era împreună cu dînsul nevăzut.

Sosind ziua nunții și toți veselindu-se, cînd a fost dus mirele cu mireasa în cămară, Conon a luat o lumînare aprinsă, și, punînd-o într-un vas, a zis către fecioară: "Ce este mai bun, lumina sau întunericul?" Iar fecioara a răspuns: "Mai bună este lumina, decît întunericul".

Atunci Sfîntul Conon, deschizîndu-și gura sa cea plină de darul lui Dumnezeu, a început a învăța pe fecioară despre păzirea fecioriei și despre viața curată, cu credința întru Hristos, adevăratul Dumnezeu,

spunându-i că aceea este lumina cea neînserată, iar faptele cele trupești cum și necurata credință cea elinească sînt întuneric.

Fecioara, avînd inima sa ca un pămînt bun spre primirea seminței cuvîntului lui Dumnezeu, s-a învoit cu mirele întru toate: căci a crezut în Hristos și a făgăduit a-și păzi fecioria sa. Și viețuia aceea sfîntă doime în curățenie feciorească, ca un frate cu sora sa, sau mai bine-zis ca doi îngeri ai lui Dumnezeu, arzînd cu duhul dragostei către Dumnezeu ca serafimii, slujind Domnului.

După aceasta, fericitul Conon i-a îndemnat și pe părinții săi a se lepăda de idoli și i-a adus la Hristos, botezînd pe tatăl și pe mama sa, ca și pe mireasa sa. Și toți au plăcut lui Dumnezeu, fiind povățuiți și învățați de Sfîntul Conon. Iar tatăl lui, fericitul Nestor, s-a învrednicit și cununii mucenicești, fiind ucis de închinătorii de idoli, cărora se împotriva, muștrînd rătăcirea lor.

După cîtăva vreme, maica sfîntului, fericita Nada, s-a mutat către Dumnezeu, în bună mărturisire. Apoi s-a dus și Sfînta fecioară Ana, cea logodită lui mireasă, către camera cea nestricăcioasă a cerescului Mire Hristos, și i-a îngropat Sfîntul Conon într-un mormînt; iar el se îndeletnicea cu gîndirea de Dumnezeu, cu postul, cu ostenele și cu rugăciunile cele de toată noaptea, omorîndu-și trupul și robindu-l duhului. Iar comoara cea dată lui, a darului Sfîntului Duh, o tănuia pînă la vremea arătării sale, care a sosit după mulți ani, în zilele bătrînețelor sale. Și s-a început aceasta într-acest chip:

Era în țara aceea o peșteră grozavă și întunecoasă, în locuri pustii și în munți neumblați. Și aceea era capiștea idolească și locaș diavolesc, fiind acolo un idol de piatră, mare, al necuratului zeu Apolon, pe care țara Isauriei îl cinstea mai mult. Și le era obiceiul isaurienilor ca, în toți anii, în ziua necuratei prăznuiri a lui Apolon, să se adune acolo cu jertfe și să săvîrșească acea prăznuire urîță de Dumnezeu.

Deci într-un an oarecare, venind praznicul acela, și toți din cetate gătindu-se să meargă la capiștea ce era în peșteră, Sfîntul Conon mișcîndu-se de duhul, a venit în cetate și, văzînd mulțimea poporului, pe unii pe cai înarmați, iar pe alții pedestri, gătiți ca la un război, a strigat către dînșii, grăind cu mare glas: "O, bărbați isaurieni, așteptați puțin, căci am să vă vorbesc ceva. Pentru ce v-ați gătit într-un chip ca acesta de oștire? Au doar a năvălit vreun război fără de veste asupra țării noastre și vă cheamă pe voi?" Iar ei i-au zis: "Ba nu, ci mergem la zeul Apolon, să-i aducem jertfă și să-i facem praznicul".

A zis către dînșii Sfîntul: "Cine este Apolon și care este puterea lui? Voiesc să aflu de la voi". Iar ei au zis: "Acela ne este purtător de grijă, căci toate bunătățile ni le rînduiește și ne întărește pe noi în războaie, precum întărea și pe părinții noștri, care ne-au lăsat nouă acest obicei de prăznuire".

Sfîntul îi întreba, batjocorindu-i: "Oare ați auzit cîndva de la dumnezeul vostru glas sau vreun cuvînt?" Ei au zis: "Nu! Dar de la părinții noștri am luat obicei a crede într-însul". Grăit-a către dînșii Sfîntul Conon: "Părinții voștri au fost ca niște dobitoace necuvîntătoare, neștiind din înșelăciune pe adevăratul Dumnezeu. Căci, dacă L-ar fi știut, n-ar fi avut sîrguință către un idol surd, mut și netrebnic. Ci, dați-mi stăpînire asupra dumnezeului vostru și vă voi arăta vouă pe cine cinstiți și cine este. Îl voi înnegri cu cerneală și să vedem de se va putea spăla? Îl voi zdrobi cu ciocan de fier și va putea oare să aibă iarăși chipul său? Îi voi da mîncare și să vedem va întinde mîna să mănînce? Pînă cînd veți fi fără de minte? Oare aceasta n-o înțelegeți? Să mă ascultați, că și eu sînt din a voastră seminție, dar sînt străin de lucrurile voastre.

Lăsați-vă de închinarea idolilor și vă voi învăța pe voi pe care Dumnezeu se cade a-L cinsti și a vă închina Celui ce este întru înălțime. Că Acela este Dumnezeu nevăzut și pe toate le vede, Făcător al cerului, al pămîntului, al mării și al tuturor celor ce sînt într-însule. El este Împărat tare și puternic, mîntuind pe robii Săi și pierzînd pe vrăjmașii care se închină idolilor și aduc jertfe diavolilor.

Aceluia nu-i trebuie jertfe sîngeroase, ci voiește să-L cunoască cei ce vin la El fără de răutăți și vicleșuguri și să creadă în El; știind cum că El este adevăratul Dumnezeu, Tatăl Unuia născut Fiului Său, al Domnului nostru Iisus Hristos, Care de Tatăl nu se desparte, prin Care toate s-au făcut, cu Care Duhul Sfînt este pîrtaș vieții și Împărăției și Care de la Tatăl purcede. Și aceste trei fețe sînt un Dumnezeu, Care arde cu foc pe slujitorii de idoli, cei ce-L urăsc pe El și iubește numai pe cei ce-L preamăresc, pentru că este milostiv cu prisosință tuturor celor ce cred în El și-L cheamă cu adevărat".

Acestea și mai multe grăind sfîntul, s-a tulburat poporul și s-a făcut multă gîlceavă; căci unii se repezeau asupra lui, vrînd să-l ucidă, iar alții îl apărau, nelăsîndu-i să pună mîinile pe el; și vrînd a auzi ceva mai mult de la dînsul, abia au potolit tulburarea poporului și au zis către sfîntul: "Cum poți să ne încredințezi că Dumnezeu este mai mare decît zeul nostru Apolon, pe care noi îl avem mai cîstit, mai mult decît pe toți ceilalți zei? Arată-ne vreun semn al Dumnezeului tău ca să credem în El".

Sfîntul Conon, văzînd că ei cer semn, punîndu-și nădejdea spre Dumnezeu, le-a zis: "Iată, mulți din voi sînt pe cai și mulți pedestri, tineri și voinici. Deci, să mergem toți spre peștera lui Apolon, la locul adunării voastre; voi înainte, iar eu, ca un bătrîn, voi merge după voi. Însă să ne dăm cuvînt unul altuia care pe care va întrece, Dumnezeul aceluia va fi mare și adevărat și vom crede apoi în El.

Dacă voi, cei ce sînteți pe cai și pedestri, fiind voinici, mă veți întrece pe mine, cel bătrîn și slab cu trupul, și de veți ajunge mai întîi la locul lui Apolon, apoi zeul vostru să fie mare; iar dacă eu, bătrînul și pedestrul, întrecîndu-vă, voi ajunge acolo, apoi Dumnezeul meu este mai mare decît zeul vostru și datori veți fi a crede în Dumnezeul meu". Toți au primit cuvîntul acesta și au făcut legămînt cu Sfîntul Conon, căci ziceau între ei: "Acest bătrîn abia în patru zile va putea să ajungă acolo, fiind departe și calea grea, pentru înălțimea munților și a văilor celor adînci".

Deci au pornit toți în grabnică călătorie, unii nădăjduind în caii lor, iar alții în picioarele lor. Iar Sfîntul Conon mergea după ei și se ostenea alergînd. Însă s-a rugat lui Dumnezeu și îndată i-a stat înaintea lui Sfîntul Arhanghel Mihail. Acela luîndu-l, l-a dus într-un ceas la locul acela unde alerga. Iar pe cei ce alergau pe cai și pe cei pedestri i-a tulburat arhanghelul nevăzut, încît rătăceau prin munți și prin văi, călcînd în prăpăstii de munți, sfărîmîndu-se ei și caii lor; și n-au putut toată ziua și toată noaptea să nimerească la peștera lui Apolon, nici să-și cunoască calea încotro călătoresc. Iar dimineața, Sfîntul Conon a ieșit în întîmpinarea lor.

Aceia văzîndu-l, s-au înspăimîntat, iar el a început a-i ocări, zicînd: "Pentru ce v-ați lenevit a veni, căci eu, așteptîndu-vă mult, iarăși m-am întors spre voi?" Iar ei, fiind foarte osteniți, povesteau sfîntului toate cele ce li s-au întîmplat și-l rugau ca să le arate calea spre locul lui Apolon. Iar el, mergînd înaintea lor, i-a dus pînă acolo și le-a zis: "Iată s-a împlinit legămîntul meu și eu, întrecîndu-vă, am sosit mai înainte aici. Deci se cade să mărturisiți că mare este Dumnezeul meu și să credeți în El; iar pe zeul vostru, dați-mi-l în stăpînirea mea, ca să vă răzbun, căci pînă acum v-a înșelat".

Ei au strigat: "Ba nu! Nu arunca vina asupra zeului nostru și nu îndrăzni a grăi asupra lui, căci noi sîntem vinovați, deoarece, rătăcind în cale, am zăbovit". Și astfel, neîmplinind cuvîntul cel întărit prin legămînt, au făcut nedreptate sfîntului prin aceasta. Sfîntul le-a zis: "Dacă nu credeți Dumnezeului meu, apoi credeți zeului vostru. Cînd vă va grăi ceva, veți împlini cuvîntul lui?" Iar ei toți i-au zis: "Numai de vom auzi pe zeul nostru grăind ceva și îndată sîntem gata a-i împlini cuvîntul lui, căci credem în el fără îndoială". Și iarăși au făcut cu sfîntul legămînt, iar cuvîntul lor l-au întărit mai tare decît întîi, ca să creadă cuvîntul, oricare l-ar grăi zeul lor.

Sfîntul, stînd înaintea acelei peșteri în care era capiștea lui Apolon, a strigat cu glas mare către idol: "Ție îți grăiește și ție îți poruncește Domnul meu Iisus Hristos, să ieși din capiștea ta și să vii aici la mine!" Îndată idolul cel fără de suflet se făcu ca și cum era viu, căci s-a cutremurat și a căzut din locul său, tăvălindu-se pe pămînt, spre sfîntul; apoi, venind aproape, s-a sculat de la pămînt și sta drept înaintea

Sfântului Conon. Și toată mulțimea poporului fiind cuprinsă de mare spaimă, a strigat de frică și s-a pornit pe fugă. Iar sfântul făcându-le cu mâna și poruncindu-le să nu se teamă, abia i-a oprit; și, potolind gâlceava, s-au întors iarăși spre idol și toți luau seama cu dinadinsul ce are să mai fie.

Sfântul Conon a zis către idol: "Spune-mi, idole neînsuflețit, cine este Dumnezeu cel adevărat, tu, ori Domnul meu Iisus Hristos, cel propovăduit de mine?" Și îndată idolul, întinzînd spre cer cu cutremur mîinile sale cele de piatră, a grăit cu mare glas omenesc, zicînd: "Unul este Dumnezeu adevărat, Hristos Cel propovăduit de tine!" Zicînd acestea, a căzut și s-a sfărîmat.

Făcîndu-se această minune, tot poporul a strigat cu mare glas, grăind: "Unul este Dumnezeu cel adevărat, Dumnezeu lui Conon, Acela a biruit". Atunci a crezut mulțime de popor în Hristos Dumnezeu și sfărîmîndu-și idolii, a primit Sfântul Botez. Iar ceilalți împietriți erau în necredință și se mîhneau pentru sfărîmarea idolului Apolon; dar, mai pe urmă, au crezut și aceia, văzînd multe feluri de minuni ce se făceau de Sfântul Conon.

În aceeași țară a Isauriei, într-o altă peșteră, ce era la un loc pustiu, viețuia un diavol pierzător, care ca un tâlhar năvălea asupra oamenilor și a dobitoacelor ce treceau pe acolo și-i pierdea. Isaurienii aduceau multe jertfe aceluia diavol și-l rugau să nu le facă și ucidere. Dar nu le era de nici un folos, ci spre mai mare vătămare. Deci, adunîndu-se popor de credincioși și necredincioși, au rugat pe Sfântul Conon să meargă și să izgonească pe acel diavol din hotarele lor. Credincioșii îl rugau cu credință, neîndoindu-se de puterea lui Hristos, care era cu Sfântul Conon; iar necredincioșii nu-l rugau cu credință, ci cu ispitire, părăindu-li-se că Sfântul nu va putea să izgonească de acolo pe acel diavol cumplit; nădăjduiau chiar, că el singur va fi ucis de diavol.

Ducîndu-se Sfântul acolo, fiind urmat de popor, a stat înaintea peșterii. Iar poporul stătea departe cu multă frică; și, certînd Sfântul Conon pe necuratul duh, în numele lui Hristos, i-a poruncit să iasă din peșteră, la vederea ochilor, în privirea a tot poporul. Diavolul dinăuntru, striga, rugînd pe sfântul, să nu-i poruncească să iasă în chip văzut, ca să nu se vadă de oameni necuratul lui chip, dar Sfântul îi porunceea cu multă certare, să se arate.

Deci a ieșit, văzîndu-l toți, în chip femeiesc ca o babă necurată, tremurînd și scuturîndu-se. Apoi certînd sfântul pe diavol să nu facă rău cuiva, l-a trimis în gheena și îndată se făcu nevăzut diavolul acela. Și poporul striga: "Mare este Dumnezeu lui Conon", și mulți din necredincioși au crezut atunci în Hristos. Iar Sfântul Conon, învățînd mult pe popor a crede în Dumnezeu, s-a întors în cetate cu cîntare. Căci el doar începea cîntarea și poporul o cînta toată, slăvind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Venind Sfântul Conon, a viețuit în satul său, Vidania, în casa părintească, făcînd minuni și vindecînd toate durerile celor ce veneau cu credință la dînsul; apoi izgonea diavolii, asupra cărora i se dăduse stăpînire de la Dumnezeu. Un oarecare om, din cei dintîi cetățeni ai isaurienilor, a fost prădat de tâlhari și i-a pierit mult aur. Pentru aceasta mulți erau munciți pentru furtişag, puși în legături și ținuți în temniță fără vină; dar nu s-a aflat aurul cel furat. Drept aceea, cetățeanul cel prădat, alergînd la Sfântul Conon, precum și rudeniile celor ce erau ținuți în legături, și, căzînd la picioarele sfântului, îl rugau să se roage lui Dumnezeu, spre a se descoperi furtişagul.

Sfântul, milostivindu-se spre cei clevețiți și chinuiți fără de vină, s-a dus în cetate și, stînd în mijlocul ei, și-a ridicat mîinile la cer și a făcut cu dinadinsul rugăciune către Dumnezeu, pînă ce i s-a descoperit unde este pus aurul cel furat. Deci, luînd pe mulți din popor, s-a dus cu dînsii afară din cetate și, trecînd multă cale care ducea în pustie, a ajuns la o piatră oarecare, ce i se arătase de Sfântul Arhangel Mihail. Sub acea piatră era aurul ascuns de tâlhari, aur pe care aflîndu-l Sfântul Conon, a poruncit oamenilor care veniseră cu dînsul, să-l ia și să-l aducă în cetate.

Văzînd aceasta, tot poporul isaurienilor se minuna foarte și preamărea pe Dumnezeu. Apoi, dorind cetățeanul să afle de la sfîntul cine sînt tîlharii, l-a întrebat despre aceasta; și i-a răspuns: "Ia-ți al tău ca să fii îndestulat, că al tău ți s-a întors fără pagubă, iar pe cei ținuți în legături să-i eliberezi". Și așa a făcut. Străbătînd vestea de această minune prin toată țara aceea, mulți se întorceau la Dumnezeu și creștea și se înmulțea din zi în zi Biserica lui Hristos.

Odată Sfîntul Conon, șezînd în casa sa, a văzut o tabără de diavoli care venise asupra lui. Căci cei din insula aceea, care erau izgoniți din oameni și din capiștile idolești, adunîndu-se, s-au înarmat asupra sfîntului și au venit să-l vatăme. Văzîndu-i sfîntul, i-a legat pe toți cu numele lui Iisus ca să nu poată să scape. Și diavolii rugau pe sfîntul să nu le poruncească a se duce în adînc, ci orice voiește să le poruncească să lucreze. Iar sfîntul, certîndu-i să nu facă oamenilor nici un rău, i-a trimis la diferite lucrări: pe unii să sape pămîntul în grădini, să smulgă buruienile, spinii și pălămidele; pe alții să are țarinese și să le semene, alții să păzească roadele, alții să pască cireada dobitoacelor și s-o apere de fiare, iar alții să taie și să aducă lemne; și i-a rînduit să facă tot lucrul casei ca niște robi cumpărați. Astfel, diavolii slujeau fericitului Conon ca robi și răscumpărați, pînă cînd i-a fost voia lui, făcînd cu sîrguință tot lucrul poruncit; căci erau legați cu legăturile puterii lui Dumnezeu și robiți și supuși sub picioarele plăcutului lui Hristos.

Într-o noapte, au năvălit tîlharii asupra casei sfîntului, crezînd că vor găsi la dînsul vreo bogăție, deoarece era slăvit în toată țara aceea; și, legîndu-l, voiau să-l muncească ca să le spună unde are aurul. Începînd ei a-l munci, îndată, prin porunca lui Dumnezeu, strîngîndu-se diavolii care slujeau sfîntului, au apucat pe tîlhari și-i băteau fără de milă. Apoi, aprinzînd foc în cuptor, le ardeau trupurile, iar pe sfîntul l-au dezlegat din legături; dar el i-a certat, că au lăsat pe tîlhari abia vii. Apoi sfîntul s-a rugat pentru tîlhari către Dumnezeu și și-au venit întru sine; după care fericitul, învățîndu-i ca să nu mai facă tîlhărie, i-a slobozit cu pace.

Dar nu numai din mîinile tîlharilor au scos diavolii pe Sfîntul Conon cu porunca lui Dumnezeu, ci și cinstea numelui lui o păzeau, așa voind Dumnezeu. Căci, atunci cînd cineva dintre credincioșii isaurieni îndrăznește să hulească numele lui Conon, îndată aceia erau bătuti de diavoli nevăzuți. Și se făcuse numele lui Conon la toți cinstit și înfricoșat. Fiind oriunde pomenit numele lui Conon, unii din închinătorii de idoli au început a-l huli pe Sfîntul cu cuvinte ocăritoare. Și îndată au năvălit asupra lor diavolii și, bătîndu-i, îi trăgeau de păr pe cale; apoi, aducîndu-i la Sfîntul, i-au aruncat înaintea picioarelor lui pe hulitorii aceia. Astfel, cuprinsese frica pe toți necredincioșii, încît nici cu mintea nu gîndeau ceva rău asupra Sfîntului Conon.

Pe un om care fura rodirile din țarina lui Conon, l-au prins acei nevăzuți păzitori și, bătîndu-l, l-au adus la sfîntul, cu asinul lui și cu sacul plin de roade. Pe acesta învățîndu-l să nu fure, l-a eliberat Sfîntul la locul său. O văduvă oarecare, săracă, purtînd în brațe pe singurul său fiu, a mers la țarină în vremea secerișului să adune spice în urma secerătorilor. Și a pus pe pămînt pe pruncul său și s-a dus la oarecare depărtare, adunînd spice. Dar, îndată alergînd din pădure, un lup a apucat pe prunc și l-a dus în pustie. Și a alergat femeia după el, dar n-a putut să-l ajungă, nici să scoată pe prunc din dinții lui. Apoi a alergat femeia aceea la făcătorul de minuni, Sfîntul Conon, de vreme ce era aproape locul lui. Plîngînd și căzînd la picioarele lui, i-a spus primejdia. Iar el îndată a poruncit nevăzuților robi și aceia, alergînd în clipeala ochiului, au prins pe lup cu pruncul ținîndu-l în dinți și l-au dus înaintea Sfîntului. El a dat pruncușorul mamei sale viu și sănătos, iar pe lup l-a lăsat întru ale sale.

După aceea alți diavoli, care încă nu erau legați, începuseră în țara aceea a vătăma pe oameni prin diferite boli, dar mai ales cu vărsatul. Înțelegînd Sfîntul vrăjmășia aceloră, s-a rugat lui Dumnezeu și îndată i s-a dat putere asupra lor. Deci, prinzîndu-i pe toți, i-a certat și pe unii i-a izgonit din hotare la locuri pustii; pe alții întru adînc i-a trimis, iar pe alții, legați, punîndu-i în treizeci de vase de lut cu plumb și, pecetluindu-i cu puterea Crucii, i-a îngropat în pămînt, sub temelia casei sale.

În acea vreme a sosit prigonire asupra creștinilor. Și a venit în Isauria, din porunca împărătească, un voievod oarecare, anume Magdon. Acela, prinzînd mai întîi pe Sfîntul Onisie, din satul Usorova, l-a muncit pînă la moarte. După aceea și pe Sfîntul Conon l-a prins și-l muncea cu multe și cumplite răni, silindu-l spre idoleasca jertfă.

Auzind isaurienii că voievodul muncește pe Sfîntul Conon, s-au adunat mulțime de bărbați înarmați și au alergat la satul Usorova, vrînd să ucidă pe voievod. De acest lucru înștiințîndu-se voievodul, a încălecat pe cal cu slugile sale și a fugit din hotarele lor. Iar isaurienii au fugit după dînsul și nu l-au ajuns. Iar pe Sfîntul Mucenic Conon l-au aflat legat și peste tot trupul rănit și sîngerat de bătai. Apoi dezlegîndu-l, plîngeau pentru dînsul; și, ștergîndu-i sîngele, se ungeau pe trupurile lor, dorind să se sfințească cu sîngele lui, și-i sărutau cu dragoste rănilor cele luate pentru Hristos. Iar Sfîntul Mucenic se mîhnea foarte că nu-l lăsară să pătimească pînă în sfîrșit, pentru că dorea să moară în munci pentru Hristosul său. După aceea l-au dus oamenii cei credincioși în casa lui părintească din satul Vidania și se îngrijeau pentru vindecarea rănilor lui.

Trecînd doi ani după pătimirea aceea, s-a mutat Sfîntul Conon către Dumnezeu. Atunci, adunîndu-se toată țara Isauriei, a făcut plîngere mare pentru dînsul și l-au îngropat împreună cu fericii săi părinți și cu sfînta lui mireasă care și-a păzit fecioria sa fără prihană pînă în sfîrșit. După adormirea și îngroparea Sfîntului Conon, au voit isaurienii să prefacă părinteasca lui casă cea mucenicească într-o biserică. Lărgind casa, au început a-i săpa temelia și au aflat în pămînt acele mai sus pomenite treizeci de vase de lut, întru care Sfîntul Conon închisese pe diavoli.

Deci, neștiind ce este într-acele vase, și părăindu-le că este ascuns într-însele aur și argint, s-au bucurat; și degrabă au spart un vas și îndată au ieșit dintr-însul diavolii în chip de fum întunecat și foarte necurat și, întunecînd văzduhul, au făcut vifor înfricoșat, încît toți oamenii, înspăimîntîndu-se, unii au căzut de frică, iar alții au fugit din locul acela. Iar diavolii, zburînd în văzduh, făceau zgomot mare și unul pe altul se strigau pe nume. Și se făcuse frică mare în satul acela, încît nimeni, după apusul soarelui, nu îndrăznea a ieși afară din casa sa, de vreme ce multe îngroziri diavolești se arătau noaptea și speriau pe oameni și pe dobitoace. Iar aceasta o îngăduise Dumnezeu pentru pedepsirea oamenilor celor lacomi; căci, socotind că este în vasele acelea comoară, au început a le sparge.

După aceea, s-au izgonit acele diavolești năluciri și îngroziri, cu rugăciunile Sfîntului Conon. Iar celelalte vase, în număr de douăzeci și nouă, ce țineau într-însele pe diavoli, au rămas și pînă astăzi în pămînt îngropate sub temelia bisericii Sfîntului Conon. Cu ale cărui sfinte rugăciuni și noi să petrecem totdeauna nevătămați de diavoli, slăvind pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, în veci. Amin.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Conon grădinarul (5 martie)

Acest Sfînt Conon a fost pe vremea lui Decius împăratul (249-251), cu neamul din Nazaretul Galileii. De acolo a venit în cetatea Mandon, a Pamfiliei și la un loc ce se numea Carmila, și-a făcut o grădină de gospodărie în care semănînd verdețuri, își agonisea hrană dintr-aceea. Era bun cu obiceiul, fără de răutate și nevinovat cu inima, deși era neînvățat la carte, ci, fiind creștin, viețuia cu plăcere de Dumnezeu. Și Puplius ighemonul, înștiințîndu-se despre el, a trimis ostași ca să-l prindă. Iar aceia, spre batjocură, închinîndu-se lui cu cuvinte frumoase, el a răspuns cu bucurie la închinarea lor, prin cuvinte de urare și de dragoste. Ostașii i-au spus: "Te cheamă Puplius, ighemonul". El le-a răspuns: "Ce trebuință are de mine, mai vîrtos că eu sînt creștin? Să cheme la sine pe cei de un gînd cu el". Dar a fost legat Sfîntul Conon și l-au dus la ighemon, silindu-l să aducă jertfă idolilor; atunci a suspinat din adîncul inimii, pentru orbirea și

rătăciră necredincioșilor, și, pe ighemon ocărîndu-l cu cuvinte, era neclintit întru mărturisirea lui Hristos. Deci i-au bătut în picioarele lui piroane de fier și a fost silit a alerga înaintea caretei ighemonului pînă într-atît, încît, slăbind, a căzut în genunchi și, rugîndu-se lui Dumnezeu, în mîinile Lui și-a dat duhul său.

Pomenirea Cuviosului Isihie pustnicul (5 martie)

Marele plăcut al lui Dumnezeu Isihie, din scutece bine povătuindu-se la fapta bună, a urît plăcerile pămîntești și s-a făcut locaș al Sfîntului Duh. Apoi, suspinînd pentru săturarea bunătăților celor veșnice, cele din Sionul cel de sus, pentru aceasta de bună voia lui s-a izgonit din patrie și și-a căutat loc în pustie.

Cuviosul Isihie era cu neamul din țara antrapenească, care este lîngă marea ce adapă Adriania. Și suindu-se în muntele ce se numește Maionis, diavolii care viețuiau acolo, temîndu-se de izgonirea lor și vrînd să întoarcă pe sfîntul din hotarele acelea, au intrat în doi oameni, în Ioan și în Ilarion și, întîmpinînd pe plăcutul lui Dumnezeu, l-au întrebat unde merge.

Înștiințîndu-se de scopul lui, i-au zis: "Au nu știi, o, omule, că acel loc este rău și te duci la moarte. Căci acolo se află mulțime mare de fiare mîncătoare de trupuri, încă și tîlhari cumpliți locuiesc acolo și nu vei putea să fii viu în acel loc nici o zi". Sfîntul, înțelegînd cu duhul că acele cuvinte nu sînt omenești, ci diavolești, le-a zis: "Eu pentru mulțimea păcatelor mele, sînt vinovat morții. Deci voi merge ca să mor ori mîncat de fiare, ori chinuit de tîlhari".

Acestea zicînd, a făcut rugăciune și, cu puterea Crucii izgonind duhurile necurate cele fără de trupuri din trupurile omenești, a mers în calea sa și, suindu-se într-o parte a muntelui, a iubit acel loc. Zidindu-și acolo chilie, a început a viețui nevoindu-se în pustniceștile osteneli ale pustiei. Și făcînd grădină, o lucra, săpînd pămîntul, semănînd semințe și din ostenelile mîinilor sale se hrănea.

S-a întîmplat de au venit odată o mulțime de păsări în grădina lui și-i mîncau verdețurile și semințele și pustiau de tot ostenelile sfîntului. Pentru aceea sfîntul rugîndu-se lui Dumnezeu, îndată păsările cele ce gustau din ostenelile lui cădeau din văzduh jos și nu puteau să zboare, ci erau întinse pe pămînt. Iar cîte se atingeau de semințele din grădină, acelea nu se mai puteau ridica în văzduh, ci ca de niște otravă fiind vătămate, se tăvăleau. Și era plin locul acela de mulțimea cea mare de păsări, ce căzuseră pe pămînt.

După o vreme, cuviosului fiindu-i milă de păsări, ieșind din chilie, a zis către ele: "Duceți-vă de aici și să nu mai mîncăți ostenelile monahicești". Aceasta zicînd sfîntul, îndată toate păsările care zăceau la pămînt, au zburat sus și de atunci nu se mai apropiau niciodată de grădina lui. După aceea, aflînd apă într-o vale, a zidit acolo o biserică mică, în numele Sfîntului Apostol Andrei, unde petrecea cu liniște și în gîndirea de Dumnezeu, împreună cu ucenicii săi.

Odată a fost adusă o fecioară îndrăcită, ai cărei părinți, căzînd la picioarele sfîntului, îl rugau să izgonească duhul cel necurat din fiica lor. Iar cuviosul, rugîndu-se lui Dumnezeu, îndată a alungat pe diavol din acea fecioară. Apoi către părinții ei a zis: "Acestea grăiește Duhul Sfînt, că în acest loc, după moartea mea, va fi o mănăstire de sfinte femei pustnice, a căror putere de rugăciuni va izgoni de aici toate taberele diavolești". Această proorocie a sfîntului s-a împlinit la vremea sa.

Într-una din zile, ieșind Cuviosul Isihie din chilia sa, a văzut un om trăgînd cu boii un car mare, plin de multă povară. Din întîmplare, un bou, împiedicîndu-se cu picioarele, a căzut la pămînt și nu putea să se scoale. Iar omul, alergînd, se nevoia să-l scoale de la pămînt, dar în zadar se ostenea, căci boul lui de osteneală a început a plînge.

Cuviosul văzînd aceasta, i s-a făcut milă de el și, apropiindu-se de bou, îl netezea pe grumaz și ca unui cuvîntător îi grăia boului: "Scoală-te, leneșule, și săvîrșește calea ta, ca nu cîndva aflîndu-te vrăjmașul că ești netrebnic, să te facă unealta răutății sale". Aceasta zicînd, a făcut semnul Crucii asupra boului și îndată sculîndu-se, boul alerga, trăgînd cu liniște carul cel încărcat. Deci, s-a minunat omul acela de aceasta și, închinîndu-se sfîntului cu mulțumire, s-a dus cu bucurie în calea sa. Iar sfîntul, sporind din zi în zi spre mai bine și suindu-se spre săvîrșirea faptei bune, s-a învrednicit a fi cu îngerii împreună vorbitor și a știut a sa mutare către Dumnezeu mai înainte cu treizeci de zile prin îngerul lui Dumnezeu. Pentru aceasta, umplîndu-se de mare bucurie, se gătea spre ieșire. Iar aproape de sfîrșitul său, chemînd ucenicii care viețuiseră cu el, i-a învățat din destul.

După aceea, fiind miezul nopții, deodată a strălucit din cer lumină, nu numai la chilia sfîntului, ci și în tot locul acela. Iar Cuviosul cu veselie zicea cuvintele acestea: "În mîinile Tale, Doamne, îmi dau duhul meu". Apoi a trecut spre cereștile locașuri. Sfîntul și cinstitul lui trup l-au îngropat în biserica cea mai sus numită, "a Sfîntului Apostol Andrei", în raclă de piatră, lîngă sfintele uși.

După aceea Teofilact, episcopul Amasiei, a adus cinstitele moaște ale sfîntului nestricate, în cetatea sa; și le-a pus de-a dreapta altarului, în anul de la facerea lumii șase mii trei sute, pe vremea împărăției lui Constantin și a Irinei (780-797). Iar în locul acela din pustie, unde s-a nevoit cuviosul, s-a făcut mănăstire de fecioare, după proorocia sfîntului.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Evloghie palestinianul (5 martie)

Acesta fiind născut din părinți necredincioși, după moartea lor multele averi ce rămăseseră le-a împărțit la săraci. Iar el, singur sărăcind pentru Hristos, umbla ca un sărac prin țara Palestinei, învățînd pe cei necredincioși și întorcîndu-i la Hristos Dumnezeu. Fiind clevetit la domnul țării aceleia, a luat multe munci de la dînsul, deoarece nu voia să aducă jertfe idolilor. Apoi, la sfîrșit, i-a tăiat capul.

Pătimirea Sfinților patruzeci și doi de mucenici din Amoreea (6 martie)

Teofil, împăratul grecilor (829-842), fiul împăratului Mihail (820-829) care se numea Valvos sau Travlos, fiind cu neamul din Amoreea, avea dese războaie cu ismailitenii, pe care uneori îi biruia, iar alteori era biruit de dîșii.

Odată, ieșind cu mulțime de oaste asupra părții agarenilor, a înconjurat cetatea ce se numea Sozopetra, care era patria lui Amirmumn, voievodul saracinilor, și bătea acea cetate. Amirmumn, care se numea și Avisac, voievodul agarenilor, fiind în altă parte, a trimis la împăratul Teofil, rugîndu-l mult să se depărteze de cetatea aceea ca să nu-i strice moștenirea cea iubită lui. Teofil neascultînd, a luat cetatea și, risipind-o cu totul, s-a întors în ale sale cu multă pradă.

Amirmumn, fiind cuprins de mare jale și minie pentru risipirea patriei sale, a început a aduna ostași de pretutindeni, cu mult aur, din Babilon, Palestina, Chilisiria și din Africa cea de departe. Apoi, după oarecare vreme, adunîndu-se în Tars împreună cu toată puterea sa cea ostășească, voia să se ducă în Frigia asupra prea frumoasei cetăți Amoreea, care era patria împăratului Mihail Travlos, tatăl lui Teofil, ca să-și răzbune patria sa, Sozopetra, cetatea cea stricată de Teofil.

Auzind de acest lucru Teofil, împăratul grecesc, a adunat de asemenea oastea sa de la Răsărit și de la Apus și din Persia și, ieșind la război împotriva vrăjmașului, s-a dus în cetatea Frigiei, Dorila, care este departe de cetatea Amoreea cale de trei zile. Dar mulți din sfetnicii împărătești, știind că mai multă este puterea ostășească a saracinilor decât a grecilor, îl sfătuiau pe împărat să nu se lupte cu voievodul Agarenilor, iar pe locuitorii din Amoreea să-i mute în alte cetăți mai tari.

Dar Teofil, zicînd că este lucru cu rușine să se dea înapoi de la război și să lase pustie cetatea cea preafrumoasă, pregătea război. Deci a trimis oaste la Amoreea, spre apărare. Și au fost trimiși acolo cîțiva voievozi, între care: Constantin, ce se numea Drugharie, cu boieria de patriciu; Aetiu, iarăși patriciu cu boieria; Teofil, asemenea cu cinstea patriciei; Teodor, care se numea Cratir, cu dregătoria protospătar; Melisen, Calist care se numea Turmarh, Vasoiu și alți comandanți de oaste, toți bărbați vestiți.

După aceasta, luptîndu-se împăratul Teofil cu Amirmumn, s-a făcut război mare din amîndouă părțile. Mai întîi grecii au biruit pe Agareni. După aceea, cu bunăvoința lui Dumnezeu, s-a schimbat războiul. Căci Stăpînul Hristos, fiind mîniat pe Teofil pentru lupta contra sfințelor icoane, a luat bărbăția de la greci. Și, îndreptîndu-se agarenii, au început a-i birui și a fugit toată puterea grecească, lăsînd pe împăratul lor, pe care îl apăra tare numai oastea persană, plătită cu aur de dînsul. Și ar fi pierit desăvîrșit acolo împăratul Teofil, de nu i-ar fi apucat noaptea. Însă cerescul Împărat, Care nu Se mînie pînă la sfîrșit, nici în veac nu pedepsește, S-a milostivit spre creștini și, fără de veste, a dat o ploaie foarte mare asupra taberelor agarenilor, le-a slăbit arcurile și au încetat de a alunga pe împăratul Teofil, care fugea împreună cu cetele grecești cele biruite.

După acel cumplit război, Amirmumn al agarenilor s-a dus îndată la cetatea Amoreea și a înconjurat-o. Apoi, săpînd șanț adînc împrejur, a bătut-o cumplit din toate părțile, multă vreme. Iar Teofil împăratul grecesc, fugind cu rușine în Dorila, a trimis rugăminte cu multe și mari prețuri la Amirmumn voievodul, ca doar va pleca din cetatea Amoreea.

Dar el, fiind foarte mînios pentru Sozopetra, cetatea sa cea ruinită, stătea neînduplecat. Ba chiar rîdea de rugăminte și de darurile împăratului, numindu-l fugar și fricos și a poruncit ca să țină legați pe trimișii lui ca să aștepte sfîrșitul lucrului. Tiranul agarean se apropia de cetatea Amoreea în toate zilele, însă cei ce erau în cetate se împotriveau tare și au fost uciși chiar pe zidurile cetății mulțime mare din oastea agarenilor și din cei mai vestiți începători de ostași.

Voievodul Amirmumn avea multă îndoire și tulburare și, văzînd că nu este cu putință să ia cetatea, se gîndea s-o lase și să se ducă la locul său. Și cu adevărat s-ar fi făcut acel lucru, dacă n-ar fi fost o vicleană vindere a unui comandant de ostași amoreu, cu numele Vadițis. Acel ticălos, mîniindu-se pentru o pricină oarecare și o sfadă ce avusese cu voievozii, a gîndit să dea cetatea în mîinile vrăjmașilor.

Astfel, a slobozit printr-o săgeată o hîrtie către agarenii care începuseră a se depărta de zidurile cetății. Iar într-acea hîrtie era scris astfel cu mîna lui: "Pentru ce așteptați aici de atîta vreme și, avînd atîta osteneală, vă duceți în deșert? Îndrăzniți și vă apropiați de acea parte a zidului cetății unde veți vedea un stîlp pe care este închipuit un leu de marmură și în vîrfurile stîlpului o asemănare de finic făcută din piatră. Acolo mă aflu eu străjuind piatra aceea și vă voi ajuta bine și veți lua cetatea cu înlesnire, căci zidurile sînt slabe acolo. Iar după aceea veți ști cu ce cîinste mă veți răsplăti pentru prietenia mea către voi".

Acea hîrtie, găsindu-se împreună cu săgeata și fiind adusă la voievod, Amirmumn agareanul, citind-o și văzînd cele scrise, s-a bucurat foarte mult și îndată toată puterea sa și-a întors-o spre zidul acela. Deci, cu ajutorul vicleanului vînzător ce se numea Vadițis, a intrat puterea agarenilor în cetate și s-a făcut omor mare, iar sîngele creștinilor curgea ca pîraiele pe ulițele cetății. Și nu numai cu sabia, dar și cu foc au prăpădit acea cetate. Că îndată din toate părțile au aprins-o, Dumnezeu pedepsind pe poporul Său pentru eresurile ce se înmulțiseră între greci într-acel timp; și abia a scăpat cineva în ceasul acela de sabia agarenilor și de foc, însă cei ce au rămas atunci vii, n-au scăpat după aceea de moarte și de robie.

Apoi, încetînd uciderea, au fost prinși de vii cei mai sus pomeniți voievozi care erau trimiși de împărat pentru apărarea cetății, adică Constantin, Aetiu, Teofil, Teodor, Melisen, Calist, Vasoîu și ceilalți comandanți de ostași care erau la număr patruzeci și doi. Cei rămași în viață erau duși în robie, bărbați, femei, tineri și fecioare; și a poruncit tiranul ca să despartă deosebit pe bărbați, tineri, femei și fecioare. Și s-au găsit bărbați ca la șaptezeci de mii, iar femei, fecioare și tineri fără de număr. Deci, pe toți bărbații a poruncit să-i taie cu sabia, lăsînd vii numai pe cei pomeniți mai sus voievozi, împreună cu alți comandanți de ostași, iar pe femei și copii i-a împărțit la ostașii săi.

Astfel, frumoasa cetate Amoreea a pierit într-o zi, prin foc și sabie, pentru păcatele rău credinciosului împărat Teofil care a lepădat din biserici podoaba icoanelor și pe mulți sfinți mărturisitori i-a muncit cumplit, pentru închinarea icoanelor.

După aceasta, Amirmumn tiranul a desfăcut din legături pe trimișii lui Teofil, cei care văzuseră stricarea cetății și i-a trimis la împărat ca să-i spună tot ce au văzut.

Aflînd împăratul toate acelea, s-a mîhnit foarte mult și a spus lui Amirmumn că dorește să răscumpere pe voievozii și comandanții de oaste, cu două sute de chentinari; iar acela n-a voit să-i dea pe cei robiți numai pentru atîta preț, zicînd că el a cheltuit o mie de chentinari cu adunarea ostașilor. Și bătîndu-și joc de dorința împăratului și de trimișii săi, i-a eliberat fără cînst, iar pe cei robiți i-a dus în Siria. Atunci Teofil, fiind cuprins de mai multă mîhnire, de supărare a căzut în boală și nu după mult timp a murit.

Iar cel ce a vîndut cetatea la vrăjmași, adică comandantul de oaste Vadiș, s-a lepădat de Hristos și s-a făcut păgîn, luînd credința agarenilor; iar de voievod a fost cînstit cu daruri. Amirmumn, boierul cel din neamul ismailitenesc, ducînd pe voievozii greci cei bogați, împreună cu tovarășii lor, patruzeci și doi la număr, a poruncit să-i păzească în temniță întunecoasă, cu lanțuri ferecați, avînd picioarele strînse în obezi, ba încă și cu foame și sete să-i omoare. Și erau sfinții în strîmtorare mare și necăjiți, nu atît de agareni, cît de lepădatul Vadiș, cel mai sus-zis, care avea multă răutate asupra lor.

După aceea, au început agarenii, fiind îndemnați de voievodul lor, a amăgi pe sfinții cei legați spre credința lor agarenească. Căci necuratul acela voievod voia a robi și sufletele acelora, ale căror trupuri îi erau robite. Așadar, intrînd unii la sfinți în temniță și dîndu-le puțină milostenie, îi sfătuiau să se miluiască singuri și să scape din temniță, zicîndu-le că vor fi eliberați, dacă vor veni la legea lor mahomedană. Iar sfinții nici nu voiau să audă cuvintele lor cele amăgitoare, voind mai ales, în tot timpul vieții lor, să rabde cele mai grele nevoi și legături ale temniței și să sufere cea mai cumplită moarte, decît să se lepede de Hristos și să urmeze necuratului Mahomed. Și nu o dată veneau la sfinți înșelători de aceștia, ci de multe ori; dar cît de puțin n-au sporit cu nimic, deși le făgăduiau sfinților, nu numai libertate, ci și cînst și daruri multe.

Altă dată, intrînd unii din cei mai vestiți bărbați și dînd milostenie la cei legați, au șezut lîngă dînșii și, prefăcîndu-se că au lacrimi, au început a plînge ca și cînd se jeleau de atîtea lungi legături ale celor chinuiți, apoi grăiau între dînșii: "O, de cîte mari răutăți este pricinuitoare necredința în marele nostru prooroc Mahomed! Iată, aceștia pe care-i vedem cu grele obezi ferecați, au nu sînt din cei mai aleși bărbați, cînstiți de împăratul lor, viteji în războaie și slăviți în neamul lor? Au n-au avut sub mîna lor mai mult de șaptezeci de mii de ostași și cetatea cea tare, Amoreea? Însă sînt vînduți în mîinile sfetnicului nostru. Dar cine a luat de la dînșii acea mare tărie și putere, fără numai aceasta, că leapădă pe marele Mahomed proorocul, în care cred robii lui, care au avut atît de mare biruință. Însă cei ce nu cunosc și în neștiință greșesc, cu înlesnire pot să cîștige iertare".

După aceea, au zis către sfinți: "Voi, o, bărbaților de care tocmai vorbim și pentru care ne doare inima, ascultați-ne pe noi care vă sfătuim de bine; abăteți-vă de la calea aceasta strîmtă, pe care vă poruncește vouă Fiul Mariei, ca să călătoriți și să mergeți pe calea ce este largă, în veacul de acum și în cel viitor, pe care marele nostru prooroc ne-o spune. Pentru că ce lucru de necrezut învață proorocul nostru, cînd zice

că este puternic Dumnezeu ca pe cei ce se supun Lui și aici în viață să-i sature de toate desfătărilor și acolo să-i facă moștenitori ai Raiului?

Au doar aur nu-i ajunge lui Dumnezeu, sau de îndestularea altor lucruri este El lipsit? Este potrivit înțelegerii celei sănătoase a vă lepăda de îndoitele daruri ale lui Dumnezeu, cele dăruite aici și acolo. Au doar voiți să fiți moștenitori ai bunătăților Lui, neprimind acestea, când El vi le dă, ori când voi singuri le voiți? Atât de mare mândrie aveți, că, trecând cu vederea bunătatea Lui, Îl porniți spre mînie. Căci și voi, când dați cîteodată ceva slugilor voastre, iar ei trec cu vederea facerea de bine a voastră și se întorc de la voi, au nu vă mîhniți asupra lor? Oare, fiind necinstiți de dînșii, nu puneți răni asupra lor, în loc de faceri de bine?

Deci, dacă oamenii cei muritori fac astfel, au nu cu mult mai vîrtos nemuritorul Dumnezeu, va face vouă acestea? Primiți dar învățătura proorocului nostru și, scăpînd de aceste primejdii de acum, îndulciți-vă între cei vii de darurile dăruite vouă de Dumnezeu, iar după moarte de cele făgăduite. Căci Dumnezeu, fiind foarte milostiv și văzînd că slăbește tot omul care vrea să împlinească cu lucrul legea cea grea a lui Hristos, a trimis pe proorocul său Mahomed ca să ridice toată greutatea de la oameni și toată neputința s-o dezlege. Iar după dulcelele cele în tot chipul ale vieții acesteia le-a făgăduit veselia cea de dincolo, învățîndu-i că numai prin credință, fără de fapte, se vor mîntui cei ce-l vor asculta pe el".

Niște cuvinte hulitoare ca acestea ale agarenilor auzindu-le acei preaînțelepți bărbați, au căutat unul la altul și au zîmbit. Apoi au zis cuvîntul psalmistului: *Mi-au spus mie călcătorii de lege bîrfeli, dar nu sînt ca legea Ta, Doamne. Toate poruncile Tale sînt adevărate*. Iar către agareni căutînd, au zis: "Oare astfel este învățătura proorocului vostru? Și oare acea faptă cu adevărat o credeți a fi dreaptă și de Dumnezeu primită, ca adică să se poată birui cineva de toate poftele, necurățiile și voile cele pătimase ale trupului? Ce deosebire va fi între oamenii care petrec astfel și între dobitoacele cele fără de minte? Nu, o, bărbaților, nu! Nu voim să fim ca aceia, nici ne vom depărta de legea creștinească, cea cinstită și curată, că sîntem ucenici ai celor ce strigă către Dumnezeu: *Nu ne vom depărta de la Tine, ci pentru Tine ne chinuim toată ziua, socotindu-ne ca niște oi gata de junghiere*. Nimic nu va putea să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, Care este întru Iisus Hristos, nici acestea de acum, nici cele viitoare". Aceasta auzind-o, bărbații aceia agareni s-au dus nelucrători.

Iar după ce a trecut cîtăva vreme, alții, asemenea celor dintîi, fiind trimiși de voievod, au mers în temniță la sfinți; erau niște înșelători care se numesc ghimnosofiști; aceia, dînd și ei legaților milostenie și pe fiecare sărutîndu-l, au șezut. Apoi au început a-i întreba, zicînd: "Ce lucru este cu neputință lui Dumnezeu?" Sfinții au răspuns: "Nimic; toate Îi sînt cu puțință Lui, căci acel lucru este potrivit firii lui Dumnezeu".

Zis-au ghimnosofiștii: "Dacă lui Dumnezeu toate îi sînt cu puțință, să vedem cui îi face bine într-această vreme, cu puterea Sa cea mare? Oare grecilor sau ismailitenilor? Cui a dat cele mai frumoase și mai slăvite părți ale pămîntului? Oare vouă sau nouă? A cui oaste o înmulțește și ale cui cete le seceră ca pe niște paie? Au doar este Dumnezeu nedrept? De nu ne-ar fi aflat că păzim poruncile Lui, nu ne-ar fi arătat nouă o așa de mare facere de bine. Și ce să mai zicem? De nu v-ar fi aflat pe voi căzuți în necredință, prin proorocul Mahomed, cel trimis de la dînsul, nu v-ar fi supus și nu v-ar fi dat nouă în robie".

Sfinții au răspuns: "Dacă mărturiilor proorocești ați fi crezut, cu înlesnire judecata noastră ați fi cunoscut-o că este nemincinoasă. Oare cele grăite de voi, pot să se mărturisească cu ale noastre, din dumnezeieștile Scripturi? Nicidecum. Și tot lucrul ce este nemărturisit, nu este adevărat. Dați-ne răspuns la cele ce vă întrebăm: "De s-ar fi întîmplat doi oameni a se certa pentru o țarină, unul dintr-înșii neavînd nici un martor, ar fi strigat, s-ar fi gîlcevit, spunînd că a lui este țarina; iar celălalt, fără de sfadă și fără de strigare, ar fi pus înainte martori mulți, cinstiți, vrednici de credință care ar arăta cum că a lui este țarina, iar nu a celuiilalt. Deci, ce vi se pare o, saracinilor, a căruia ați fi socotit, că este țarina aceea?"

Răspuns-au aceia: "Cu adevărat, se cuvine țarina celui care are martori". Zis-au sfinții: "Drept ați judecat. Astfel și noi socotim între Mahomed, învățătorul vostru, și între Unul născut Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, Care a venit luând trup omenesc din Preacurata Fecioară, precum și pe voi v-am auzit întărind aceasta, de multe ori. Hristos a venit avînd cu Sine mărturiile tuturor celor mai vechi sfinți prooroci, care mai înainte au vestit despre venirea Lui în lume. După aceea a venit și al vostru prooroc și dătătorul de lege, Mahomed, pe care îl socotiți voi a fi trimis de la Dumnezeu. Oare nu i se cădea lui să aibă doi prooroci, sau măcar un prooroc drept mărturie, ca pe față să-l arate, cum că el este trimis de Dumnezeu cu adevărat?"

Acestea grăind sfinții, s-au rușinat ghimnosofiștii, văzîndu-se biruiți în cuvinte. Iar Sfîntul Vasoie a grăit, zîmbind: "Are și al saracinilor un dătător de lege slăvit și adevărat, pe Sfîntul Isaia, care a proorocit despre dînsul; și de nu s-ar mîhni acești înțelepți bărbați (ghimnosofiștii), le-aș spune proorocia aceluia".

Zis-au saracinii (arabii): "Nicidecum nu ne vom mîhni, căci știm a ierta pe cei ce greșesc din neștiință, chiar de ai zice cu ocară ceva pentru proorocul nostru". A zis Sfîntul: "Oare nu voi spuneți că proorocul Mahomed este mai pe urmă decît toți proorocii ca o pecetluire a proorocilor?" Zis-au aceia: "Cu adevărat așa este". Sfîntul Vasoie a grăit: "Isaia, pe care și voi îl mărturișiți a fi prooroc al lui Dumnezeu, zice în proorocia sa: *Luat-a Domnul din Israil capul și coada*. Și tilcuiește iarăși singur proorocul cuvintele acestea, spunînd: *Capul se aseamănă cu cei ce se minunează de fețe*, adică cei ce fac judecăți nedrepte. Iar despre coadă se spune că Mahomed este proorocul care învață cele fărădelege.

Deci, să nu vă mîniați, o, bărbaților. Oare nu este proorocul vostru coada, ca cel mai de pe urmă prooroc și după al vostru cuvînt? Și oare nu vă învață pe voi lucruri fărădelege? Căci oare nu este acest lucru fărădelege, pe care vi l-a pus ca pe o lege proorocul vostru? Adică "de va urî un bărbat pe femeia sa și o va lepăda, să nu mai îndrăznească iarăși a o lua, pînă ce mai înfîi nu s-ar fi unit aceea cu alt bărbat?" Dar să lăsăm celelalte nelegiuite așezări de lege ale lui. Este destul spre a înțelege proorocia lui Isaia, că nu despre altul oarecare, ci numai despre al vostru Mahomed a zis acele cuvinte, grăind: *Prooroc care învață cele fărădelege, este coada*".

Răspuns-au ghimnosofiștii: "Știm și noi a grăi înțelept, dar de vreme ce astfel a voit Dumnezeu, cine sîntem noi ca să ne împotrivim voii Lui? Și nu are trebuință Mahomed de mîntuirea omenească, deoarece de la Dumnezeu este ales prooroc și de la El a luat niște legi ca acelea". Sfîntul Vasoie a zis: "Oare de la Dumnezeu v-a adus el o lege ca aceea, ca să aveți mai multe femei și cu dînsule să petreceți în timpul posturilor voastre nopți întregi, pînă la răsăritul luceafărului?"

Iar ei au zis: "Așa este, cu adevărat". Zis-au ceilalți sfinți: "De trebuință este împotriva răspunsului vostru celui dintîi, a răspunde părerii cum că mai bună este credința acelor care se arată biruitori în războaie. Dacă voi socotiți credința voastră în puterea oștirii, apoi aduceți-vă aminte de puterea de demult a Perșilor, cum, biruind multe țări, aproape toată lumea au cuprins-o. Apoi, după dînșii a venit monarhia elinească, Alexandru cel Mare biruind pe Perși. După aceea Roma a stăpînit toată lumea. Deci, ce este? Oare toți aceia aveau credința dreaptă, pentru că au fost puternici în războaie? Nicidecum. Ci se îndeletniceau mult la închinarea la idoli, fără să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, Făcătorul tuturor.

Apoi, cum ziceți voi, că este dreaptă credința voastră? Căci cu voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre ați biruit în timpul din urmă, prin puterea oștirii voastre; și se întîmplă de multe ori nouă creștinilor, cei ce cinstim drept pe Dumnezeu, de avem biruință asupra vrăjmașilor, cu ajutorul Lui. De asemenea, cînd mîniem pe Hristos, Domnul nostru, și sîntem fără pocăință, atunci aduce asupra noastră oameni necurați, ca pedeapsă pentru greșelile noastre. Însă noi, fiind pedepsiți, nu ne lepădăm de Stăpînul nostru. Ci Lui ne rugăm și împreună cu credința avem și nădejdea spre El că ne va milui. Iar pe al vostru învățător, care nu are mărturii proorocești, iar mai ales fiindcă este și potrivnic sfinților prooroci, nicidecum nu-l primim, ci îl lepădăm". După o vorbă ca aceasta, ghimnosofiștii s-au dus la voievodul lor, umplîndu-se de rușine și de mînie.

Se împliniseră șapte ani de la pătimirea sfinților, fiind tot în legături și în temnița cea strîmtă și necăjicioasă. Acolo ziua și noaptea se îndeletniceau în rugăciuni, neîncetat cîntînd psalmii lui David și mulțumind lui Dumnezeu pentru toată purtarea Lui de grijă pentru dîșii. Căci anii trecuți ai vieții lor, cheltuiți în dulceață și în mulțimea greșelilor, îi curățește Dumnezeu printr-o strîmtorare ca aceea și suferință a temniței; și că printr-o atît de lungă răbdare îi întărește, lucru pe care mai înainte nici a gîndi nu-l puteau. Astfel pătimind ei, Vadișis, acel călcător de lege, care a vîndut barbarilor cetatea Amoreea și s-a lepădat de Hristos, a fost dus în temniță, în cinci zile ale lunii martie, apunînd atunci soarele.

Apoi pe unul din cei legați, care altă dată a fost scriitorul domnului Constantin patriciul, cu numele asemenea Constantin, chemîndu-l printr-o scrisoare, i-a zis în taină: "Să știi, preaînțeleptule bărbat, cît de mare dragoste am avut de mulți ani, către stăpînul tău, patriciul Constantin. Dar acum, înștiințîndu-mă cu adevărat de sfatul voievodului, cum că mîne de dimineată o să vă ucidă pe voi, de nu veți primi credința lui, am venit ca să vă spun.

Deci, tu sfătuiește pe stăpînul tău ca să se izbăvească de moarte, cu o învoire prefăcută în credința saracinilor. Ba încă și tu fă tot așa, iar cu gîndul nicidecum să nu vă depărtați de la creștineasca credință, ci numai cu prefacere să vă învoiți cu voievodul în primejdia ce vă stă asupra, și milostiv vă va fi vouă Hristos". Dar acel bărbat iubitor de Dumnezeu, însemnîndu-se cu semnul Crucii, a răspuns acelui călcător de lege: "Depărtează-te de la noi, lucrătorule al fărădelegii!" Și s-a dus de la dînsul.

Domnul Constantin patriciul, a întrebat pe Constantin scriitorul cine l-a chemat la fereștruire și pentru ce pricină? Iar el, nevrînd să spună de față cu toată lumea, ca nu cumva cineva dintre dîșii, temîndu-se de moarte, să înceapă a se tulbura și cu gîndul a se clătina, a luat de-o parte pe domnul Constantin și i-a arătat lui cele ce i-a spus Vadișis. Iar Constantin patriciul, mulțumind lui Dumnezeu, a zis: "Fie voia Domnului!"

Apoi, întorcîndu-se spre tovarășii săi, le-a zis: "Fraților, această noapte s-o petrecem toată în rugăciune". Și sculîndu-se, toți se rugau, cîntînd psalmii lui David pînă la ziuă.

A doua zi, foarte de dimineată, un boier oarecare, fiind trimis de voievod cu oaste înarmată, a venit la temniță și pe sfinții patruzeci și doi de mucenici scoțîndu-i din temniță și ușile de afară ale ogrăzii poruncind a le înclua, îi întreba pe ei, grăind: "Cîți ani socotiți să aveți în temnița aceasta?" Răspuns-au sfinții: "Pentru un lucru știut, de ce întrebi? Iată, al șaptelea an se sfîrșește, de cînd sîntem închiși aici".

Boierul le-a zis: "Într-atît de lung timp, oare n-ați înțeles cîtă iubire de oameni vă arată credinciosul nostru voievod? Că iată sînt atîția ani, de cînd vă cruță pe voi, puțînd de mult să vă piardă. Deci, se cădea vouă ca să fiți mulțumitori pentru bunătatea ce vă arată, să vă rugați pentru dînsul și să-l iubiți din toată inima". Zis-au sfinții: "Legea noastră ne poruncește ca să ne rugăm pentru cei ce ne prigonesc și ne fac ispite și nedreptate; deci și pentru voievodul vostru ne-am rugat lui Dumnezeu, dar ca să-l iubim din toată inima, este cu neputință, că sîntem opriți de cuvintele Sfîntului Prooroc David, care zice către Dumnezeu astfel: *Au nu pe cei ce Te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urît?*"

A zis boierul: "Cum se poate să fie așa, ca cineva, urînd pe altul, să se fi rugat pentru el? Cu adevărat mințiți, zicînd că v-ați rugat pentru voievod, pe care îl urîți". Iar sfinții au zis: "Adevărat grăim, că ne-am rugat lui Dumnezeu pentru dînsul, că doar i-ar lumina sufleteștii lui ochi, cei întunecați cu necredința, că doar ar cunoaște el calea dreptății și ar cinsti pe Dumnezeu cu bună credință, primind adevărata credință creștină, în locul celei mincinoase pe care o are acum și o socotește a fi dreaptă. Că, dacă ar fi cunoscut credința cea dreaptă, ar fi primit-o; și atunci nu numai l-am fi iubit din toată inima, ci l-am fi cinstit preamult, după cuvîntul lui David: *Iar mie îmi sînt foarte cinstiți prietenii Tăi, Dumnezeule*".

Zis-a boierul: "Oare atît de fără minte sînt boierii greci, încît socotesc că atît de mult popor, tare și puternic, fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu s-ar fi adunat? Că dacă am fi fost urîți de Dumnezeu, n-ar

fi avut El pentru noi oarecare purtare de grijă și nu ne-am fi înmulțit, nici ne-am fi întărit așa cum sîntem acum, lucru care îl vedeți singuri".

Sfinții răspunseră: "Nu grăim noi aceasta, că voi ați fi fost fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu; căci cine este lipsit de purtarea de grijă a Lui? Deși cineva nu ar cunoaște pe Dumnezeu și l-ar necinste fără de rușine, însă cu a lui Dumnezeu purtare de grijă este pe pămînt și se mișcă. Pentru aceasta grăim noi, că voi nedrept credeți în adevăratul Dumnezeu. Căci, mărturisindu-L a fi Ziditor a toată făptura cea văzută și nevăzută, vă bateți joc, zicînd despre El că, precum este Făcător și pricinuitoare al tuturor bunătăților, așa este și al tuturor răutăților. Adică al adevărului și al minciunii, al dreptății și al nedreptății, al smereniei și al mîndriei, al blîndeții și al iuțimii, al întregii înțelepciuni și al desfrînării celei rele, cum și al altor fapte bune și a celor potrivnice lor, pe care nu este de trebuință a le număra aici cu de-amănuntul.

Dacă cele grăite de voi despre Dumnezeu ar fi fost adevărate, am fi zis că voi aveți spre Dumnezeu dreaptă cunoștință. Dar de vreme ce, pe cît se deosebește întunericul de lumină, pe atît se deosebește mărturisirea voastră de adevăr, vom arăta că numai vi se pare a avea adevărata cunoștință despre Dumnezeu, iar cu lucrul n-o aveți, voi sînteți urîți de Dumnezeu, deși vă țineți cu purtarea Lui de grijă".

Boierul zise: "Voi spuneți că unul este dumnezeu al tuturor răutăților și ziditor al tuturor păcatelor; apoi cum vor fi doi Dumnezei, unul bun, iar altul rău? Și cum poate să fie lumea, făcînd război între cei doi Dumnezei?" Sfinții răspunseră: "Noi nu zicem că este alt dumnezeu făcător al răului, deosebindu-se de Dumnezeul Ziditorul tuturor bunătăților, să nu fie aceasta. Ci, vă spunem că s-a aflat unul din îngeri care, prin alegerea de sine stăpînitore a plăcerii sale, și-a ales cele nefolositoare și, pe acelea iubindu-le, a urît pe Dumnezeu, Făcătorul său dintîi, după aceea și pe om. Apoi a voit să încerce alegerea noastră, oare spre Dumnezeu ne sîrguim, sau ne supunem la îndemnarea cea ispititoare? Deci, voi fiind aduși de diavol în rătăcire, scrieți răutățile aceluia cu minciună, asupra neschimbatului Dumnezeu". Boierul zise: "Dar proorocul nostru Mahomed învață că Atotputernicul Dumnezeu este făcător a tot lucrul rău, asemenea ca și al celui bun".

Sfinții răspunseră: "Deci cum se vede, un alt Dumnezeu ați izvodit cu minciună, precum odată elinii au aflat pe un Agatodemon și pe acela vi l-au lăsat ca să vă închinați lui; unul ca acela nu este Dumnezeu, nici va fi vreodată. Iar noi am cunoscut pe adevăratul Dumnezeu și pe Acela Îl mărturisim; Care în Legea Veche s-a propovăduit făcător a tot binele, de către sfinții prooroci; iar în darul Evangheliei, a fost predicat de Sfinții Apostoli ai lui Hristos și alt Dumnezeu nu știm nicidecum". Boierul zise: "Dar oare nu vreți voi astăzi ca, împreună cu credinciosul, întîiul sfetnic și voievod al nostru, să dați rugăciuni lui Dumnezeu, după obiceiul credinței noastre? Căci pentru o pricină ca aceea sînt trimis la voi; și știu pe unii care sînt între voi, că doresc să cîștige aceasta; pe aceia, cînd îi vor vedea preamăriți, potrivnicii vor plînge pentru a lor nesupunere fără de socoteală".

I-au răspuns toți sfinții, cu un suflet: "Noi rugăm pe Unul adevăratul Dumnezeu ca nu numai voievodul vostru, întîiul sfetnic, dar și tu și tot neamul saracinilor, să vă depărtați de la rătăcirea necuratului Mahomed, iar lui Dumnezeu, Celui propovăduit de proorocii și Apostolii lui Hristos, să-I dați datorita cinste și închinăciune; dar nouă să nu fie a lăsa lumina și a trece la întuneric, de bunăvoie". Boierul zise: "Gîndiți-vă ce grăiți, ca să nu vă căiți mai pe urmă, că nu se va lăsa fără pedeapsă această împotrivire a voastră". Sfinții au răspuns: "Lui Dumnezeu Cel fără de moarte și drept, Îi dăm în mîini sufletele noastre și spre El nădăjduim, pînă la cea mai de pe urmă răsufflare a noastră și nu ne lepădăm de credința pe care o avem într-Însul".

Boierul a zis iarăși către dînșii: "Sărăcia fiilor voștri și văduvia soțiilor voastre vă va judeca în ziua înfricoșatei judecăți, căci de ei toți vă lipsiți acum, deoarece nu vă învoiți cu voievodul, lepădîndu-vă de credința lui; fiindcă ar fi putut marele nostru voievod să poruncească împăratului vostru de acum, fiindcă este tînăr, să elibereze la voi pe femeile voastre și pe copii. Dar și acum, dacă voiți să vă întoarceți și să primiți pe proorocul Mahomed, toate cele privitoare la casa voastră, degrabă le veți avea, precum am zis,

pe care văzîndu-le, vă veți bucura foarte. Pentru că în țara grecească împărătește o femeie, Teodora, împreună cu un copil, Mihail, care nu poate să se împotrivească poruncii marelui sfetnic al nostru. Iar despre bogății și averi să nu vă îngrijiți, că dădiile Egiptului de peste an, vi le va da vouă milostivul nostru voievod ca unor prieteni ai săi; și atît de mult vă va îmbogăți, încît și nepoților voștri, pînă la al zecelea neam, să le fie îndestulare multă de toate bunătățile". Atunci, într-un glas au strigat sfinții: "Anatema lui Mahomed și tuturor celor ce-l mărturisesc a fi prooroc!"

Acestea grăindu-le sfinții cu multă îndrăzneală, cu mare rîvnă către Dumnezeu și cu mare glas, îndată boierul cu mînie a poruncit ostașilor celor înarmați ca, prinzînd pe fiecare din sfinți, să le lege mîinile înapoi și ca pe niște mielusei să-i tragă la locul de junghiere. La acea privesc a început a se strînge nenumărată mulțime, din poporul saracinilor și creștini care viețuiau între ei, voind să vadă junghierea sfinților mucenici.

Deci, apropiindu-se ei de rîul Eufratului - căci pe lîngă el era zidită o cetate mare a saracinilor care se numea Samara -, voievodul a chemat la sine pe unul din mucenici, pe Sfîntul Teodor care se poreclea "Cratir", adică tare sau viteaz, și a zis către dînsul: "Tu ai fost cleric odată, precum am auzit despre tine cu dinadinsul și, lepădîndu-ți rînduiala preoțească, ai luat sulîța și te-ai îmbrăcat cu pavăză ostășească și te-ai făcut în război vîrsător de sînge omenesc. Iar acum cu fățarnicie te prefaci a fi creștin, fiind mustat de conștiința ta pentru creștineasca credință, pe care de mult ai lepădat-o. Oare nu ți se cuvine mai bine să alergi la învățătura proorocului și apostolului Mahomed și de la dînsul să dobîndești ajutor și izbăvire de la moarte, de vreme ce nu vei putea să ai nici o nădejde de la Hristos, de care mai întîi te-ai lepădat de bunăvoie?"

Răspuns-a viteazul lui Hristos, Mucenicul Teodor: "Grăiești cele nedrepte, o, voievodule, ca și cum eu aș fi voit a mă lepăda de Hristos Dumnezeu. Dar m-am lepădat numai de preoțeasca rînduială, pentru nevrednicia mea. De aceea, acum sînt dator să-mi vîrs sîngele pentru credința în Hristos și să mor pentru dragostea Lui; ca, fiind milostiv Stăpînul meu, să-mi ierte păcatele pe care le-am făcut mai înainte către El. Căci și un rob al tău, de-ar fi fugit de la tine, iar după aceea întorcîndu-se, s-ar fi nevoit pentru tine pînă la moarte, oare atunci n-ar fi cîștigat iertare?" A zis voievodul: "Fie voia ta, eu ți-am pus înainte aceasta, prin care ai putea scăpa de moarte". Iar călăii arabi, scoțînd săbiile și prinzînd pe sfinții mucenici, pe fiecare deosebi îl țira spre tăiere.

Acelui Teodor Cratir i s-a întîmplat că stătea aproape de Constantin patriciul; și Teodor, temîndu-se ca nu cumva Constantin, văzînd înjunghierea lui, se va împuțina cu sufletul și se va teme de frica morții, a început a-l îndemna, zicînd: "Auzi, stăpînul meu, de vreme ce tu pe toți ne covîrșești și cu cinstea rînduiei și cu podoaba faptelor bune, de aceea se cuvine ca tu mai întîi între noi să fii mucenic, mai înainte de noi toți plecînd capul tău sub sabie, pentru Domnul tău. Tu mai întîi să primești cununa de la Iisus Hristos, Împăratul cerurilor, precum și de la pămîntescul împărat, ai fost înainte cinstit cu daruri și cu măriri". Sfîntul Constantin i-a zis: "Ție mai ales, celui atît de viteaz, cu adevărat ți se cade să faci aceasta. Mai întîi să pui sufletul tău pentru Hristos ca astfel și pe mine și pe ceilalți prieteni ai noștri, următori ție, să poți a ne avea". Iar Sfîntul Teodor, făcînd rugăciuni și încredințîndu-și sufletul lui Dumnezeu, s-a apropiat de călău și prin sabie a luat sfîrșitul slăvit al muceniei.

După dînsul, ceilalți sfinți, după rînduiala și după cinstea boierilor lor de mai înainte, ca la un împărătesc ospăț chemîndu-se, unul pe altul sub sabie se întreceau, nearătînd cît de puțină frică de moarte, nici tulburare sau vreo împuținare de suflet în ei. De aceasta voievodul se mira foarte, văzînd pe mucenici sîrguindu-se spre moarte, cu atîta nădejde. Și astfel sfinții patruzeci și doi de mucenici și-au sfîrșit viața lor prin vitejească moarte, pentru Domnul lor, într-a șasea zi a lunii martie.

După uciderea sfinților mucenici, voievodul saracinilor a poruncit ca să ucidă cu sabia și pe cel mai sus-zis călcător de lege, care se numea Vadițis, zicînd: "Dacă a fost adevărat creștin, apoi nu i se cădea să se abată de la credința sa; și dacă nu și-a păzit credința către Hristos al său, apoi cum va putea să păzească

credința către Mahomed al nostru? Cel ce s-a făcut vrăjmaș creștinilor săi, vînzîndu-i în mîinile noastre, dacă s-ar întîmpla vreo vreme rea, cum nu s-ar face vînzător și celor ai noștri? Cel ce a fost necredincios spre ai lui, va fi oare credinciosul celor străini? Nicidecum".

Deci i-au tăiat capul cu sabia acelui ticălos și și-a luat vrednică răsplătire de la saracini pentru a sa prietenie către dînșii; căci a vîndut acelora slăvita și preafrumoasa cetate creștinească Amoreea. A doua zi, din porunca voievodului, s-au aruncat în rîul Eufratului trupurile sfinților patruzeci și doi de mucenici; tot acolo au aruncat și trupul acelui călcător de lege care s-a tăiat. Iar după puțină vreme, s-au găsit pe lîngă mal, întregi, muceniceștile trupuri, de cealaltă parte de rîu; căci capul fiecăruia se lipise de trupul său, zăcînd împreună cu cuviință. Dar trupul acelui călcător de lege, l-au găsit departe de sfinți, iar capul lui deosebit de trup. Deci, trupurile sfinților le-au luat credincioșii și le-au îngropat cu cinste, iar pe al vînzătorului celui fărădelege, adică trupul și capul, le-au rupt și le-au mîncat crocodilii și pentru toate acestea se cuvine slavă lui Hristos, Dumnezeului nostru, Celui închinat împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Conon, împreună cu fiul său (6 martie)

Pe vremea lui Aurelian tiranul (270-275), era un om în cetatea Iconiei, al cărui nume era Conon, de neam bun și temător de Dumnezeu, avînd femeie credincioasă întru Domnul; și amîndoi ardeau de dragostea patriei celei de sus, iar slavele și cinstirile cele cerești mai mult le doreau decît cele pămîntești. Și în toate zilele, se rugau lui Dumnezeu ca să le dea un fiu. Rugăciunea lor auzind-o Domnul, le-a dat un fiu și l-au numit după numele tatălui său, Conon. Dar maica, după nașterea pruncului, într-aceeași zi s-a dus către Domnul, cu buna nădejde, fiind adevărată de mîntuirea sa, pentru nașterea de fiu, fiindcă apostolul zice: *Femeia se va mîntui prin nașterea de fii.*

Deci fericitul Conon petrecea în rugăciuni ziua și noaptea. Și făcîndu-se pruncul de șapte ani, pe toate cele ce le avea le-a împărțit la săraci, apoi, luîndu-și pruncul, s-a dus într-o mănăstire și a luat chipul monahicesc. Și atîta dar i-a dăruit Dumnezeu, încît pe orbi îi lumina, pe cei leproși îi curăța, diavolii îi izgonea și felurite boli le vindeca, încă și alte minuni preaslăvite făcea.

Un rîu care era în Iconia, în vreme de primăvară se umfla și, ieșind din malurile sale, multe pagube făcea cetățenilor și sătenilor părții aceleia, înecîndu-le țarinile, grădinile și casele. Odată, cînd după obicei se umflase rîul, a făcut o mai mare înecare decît mai înainte, la multe sate; încît tot poporul Iconiei a alergat la Sfîntul Conon, omul lui Dumnezeu, și, căzînd la picioarele lui, îl rugau, zicînd: "Ajută-ne, robule al lui Dumnezeu, căci rîul s-a umflat peste măsură și ne înecă pe noi și toate ale noastre, iar cea mai mare parte a poporului este de cealaltă parte de rîu și nu poate trece dincoace".

Fericitul Conon le-a zis: "Eu, fraților, sînt păcătos și nevrednic, deci ce pot să fac?" Dar tot poporul a început a striga cu glas mare: "Sfînte Conon, robule al lui Dumnezeu, ajută-ne!" Atunci Conon, sculîndu-se, a mers la malul rîului și, ridicîndu-și ochii la cer, a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, precum ai auzit pe Moise, robul Tău, la Marea Roșie și ai trecut pe fiii lui Israil pe uscat, astfel, o, Stăpîne, auzi-mă și pe mine acum, dar nu pentru mine să mă auzi, ci pentru poporul acesta ca să vadă minunile Tale și să preamărească numele Tău cel binecuvîntat în vecii vecilor".

Tot poporul zicînd "Amin", îndată rîul s-a împărțit în două: o parte curgea înapoi, iar altă parte se ducea pe calea sa. Apoi toți, bărbați și femei, cu un glas au strigat, lăudînd pe Dumnezeu, Care mîntuiește pe cei ce nădăduiesc spre El. Și s-au întors oamenii și dobitoacele la locuințele lor, din care îi alungase apa aceea. Iar apa care se întorsese a înecat satele cele mai de sus și a umplut nu numai văile și luncile, ci și dealurile le-a acoperit.

Atunci iarăși tot poporul a alergat la omul lui Dumnezeu, spunându-i cele întâmplate. Iar el, sculându-se, a mers la râu și făcând semnul Crucii asupra lui, a zis: "Ascultă porunca Atotputernicului Dumnezeu, adună-ți toate apele în matca ta și să nu ieși din hotarele tale, nici să îneci locuințele omenești". Și îndată râul, ca un rob ce ascultă pe stăpînul său, a ascultat porunca plăcutului lui Dumnezeu și a mers pe calea sa, nevărsîndu-se afară din malurile sale, precum mai înainte se înălțase. Deci s-a împlinit cuvîntul Domnului, Care zice: *De veți avea credință cît un grăunte de muștar și veți zice acestui munte, treci de aici acolo, și va trece.*

Sfîntul Conon, îngrijindu-se de mîntuirea sufletelor omenești, multe capiști idolești risipea și întorcea pe cei necredincioși la credința în Hristos; și aceasta o făcea nu numai în Iconia, ci și în laturile cele de primprejur. Și ajungînd cele despre sfîntul la auzul unui comite Domețian, a venit acel păgîn nelegiuit în Iconia; și atîta frică și nedormire a fost în cetatea aceea, încît nimeni nu îndrăznea să se arate că este creștin. Pentru aceea, mulți au ales a petrece prin munți și prin pustietăți, împreună cu fiarele, decît a se lepăda de credința creștinească. După aceea, Domețian, prin îndemnarea diavolească, a poruncit să prindă pe Sfîntul Conon, omul lui Dumnezeu, și să-l aducă înaintea sa.

Fiind adus Sfîntul la întrebare, Domețian a căutat spre dînsul și zîmbind, a zis: "Bucură-te, bătrînule de bun neam". Sfîntul a răspuns: "Mă bucur cu adevărat". Iar Domețian a zis: "Ceea ce am auzit despre tine, aceea acum cu dreptul o văd, căci chipul tău este luminos și cinstit, ochii tăi sînt ca niște stele strălucitoare și bătrînețile tale nu sînt vrednice de nici o ocară; și mi s-a spus despre tine, că ești atît de vătămat cu veninul cel purtător de moarte al creștinătății, încît nu numai că nu-ți ajunge rătăcirea ta, ci și pe mulți alții nu te îndoiesti a-i aduce la aceeași. Însă noi, auzind, n-am prea crezut, știindu-te că ești de bun neam și te ții cu cinste de credința noastră".

La aceasta fericitul Conon a răspuns: "Scrie este că se cuvine a asculta învățăturile cele folositoare, iar nu cele nefolositoare. Pentru ce te-ai îngreșat de Domnul nostru Iisus Hristos, că a fost prins și osîndit la moarte, că a murit pe Cruce și S-a pus în mormînt? Pentru ce mai întîi nu te-ai minunat de nașterea Lui din Preacurata Fecioară Maria, care a născut de la Duhul Sfînt și fecioară a rămas? Nu te-ai minunat de acea naștere, pe care îngerii au binevestit-o, bucurîndu-se și cîntînd: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace, între oameni bunăvoie?* Pentru ce nu te minunezi de puterea Aceluia, Care, cu cinci pîini și cu doi pești, a săturat cinci mii de oameni? Și cine a făcut unele ca acestea ca El, Care a dăruit lumina celui orb din naștere, iar mortului de patru zile, adică lui Lazăr, i-a dat viață? Care mai pe urmă a pătimit de voia Sa, pentru mîntuirea lumii, la a Cărui moarte pietrele s-au despicat, mormintele s-au deschis și multe trupuri ale sfinților s-au sculat".

A zis Domețian: "De ar fi fost adevărată povestirea ta, apoi toată lumea ar fi crezut în Hristos al tău, și s-ar fi prăpădit puterea lui Jupiter". Sfîntul Conon a zis: "Se va prăpădi puterea aceluia și a tuturor zeilor voștri celor neputincioși, cu puterea cea nebiruită a Domnului nostru Iisus Hristos, Care mi-a poruncit să grăiesc adevărul, și în Care voi rămîne pînă la sfîrșitul ce este spus prin legea lui Hristos. Căci El a zis: *Eu sînt Calea, Adevărul și Viața și Cel ce crede în Mine, nu va muri în veci.* Se cade nouă, celor credincioși, prin multe mîhniri a intra în Împărăția lui Dumnezeu, iar fiii acestei lumi, care petrec în desfătări lumești, vor fi izgoniți afară și se vor duce în întunericul cel mai din afară, unde va fi plîngerea și scrîșnirea dinților".

Atunci Domețian, umplîndu-se de mînie, a poruncit să bată pe Sfîntul Conon și să-l muncească cu felurite chinuri. Iar Sfîntul a zis: "Eu nu mă tem de muncile tale. Fă mai degrabă ceea ce ai să faci, și te rog să pui asupra mea cele mai grele munci, ca de mai multă milă să mă învrednicesc de la Hristosul meu!" Domețian a zis: "Cele de folos te sfătuiesc ca, ascultîndu-ne, să fii vrednic a te desfăta împreună cu noi, din ale noastre bucurii". Sfîntul Conon a răspuns: "Eu voiesc a viețui cu sufletul, iar nu cu trupul, și a mă desfăta de bucuriile duhovnicești, iar nu de cele trupești; iar tu, păgînule, te vei munci cu tatăl tău, diavolul, în iad, unde muncile tale niciodată nu se vor sfîrși".

După aceea, Domețian l-a întrebat pe Sfântul: "De ce rînduială ești în credința ta, răucredinciosule bătrîn? Oare ești preot?" Răspuns-a mucenicul: "Nu sînt, căci nu sînt vrednic de o cinste sfințită ca aceea, de care cei ce s-au învrednicit, se bucură împreună cu Hristos și cu sfinții Lui îngerii cu duhovnicească veselie. Însă și eu viețuiesc Domnului meu Iisus Hristos, mă închin Lui și mă bucur întru El". Domețian a zis: "Ai avut femeie?" Sfântul a răspuns: "Am avut, dar a trăit puțin cu mine și s-a dus la Hristos, Dumnezeuul nostru". Domețian a zis: "Ai vreun fecior?" Sfântul a răspuns: "Am un fiu, însă a rămas în chilia mea. Dar voiesc ca și acela să stea înaintea ta".

A zis Domețian: "Au doar nici el nu se închină zeilor noștri?" Sfântul a răspuns: "Ce fel este pomul, astfel îi sînt și ramurile lui; dar, te rog să trimiți să-l aducă, ca împreună să primim cununa muceniciei". Atunci tiranul a trimis îndată ostașii să aducă pe Conon cel tînăr. Fiind adus și stînd înaintea, Domețian a întrebat pe bătrînul Conon: "De cîți ani este fiul tău?" Conon răspunde: "De șapte ani l-am dus la deprinderea mănăstirească și l-am învățat carte; iar, cînd a fost de doisprezece ani, s-a rînduit cititor al bisericii. Acum are șaptesprezece ani și este diacon, cu darul lui Hristos, fiind numărat între sfințitele slugi ale lui Dumnezeu. Căci l-am învățat din pruncie a vieții în întreaga înțelepciune și este vrednic de ceata mucenicească. Deci, te rog, nu zăbovi mult, ci poruncește să ne muncească, ca împreună să ne încununăm de la Hristos, Dumnezeuul nostru; căci sîntem creștini și dorim a muri pentru Hristos".

Domețian zise: "Cum este numele fiului tău?" Mucenicul răspunde: "Are nume asemenea cu tatăl său, căci l-am numit Conon". Întorcîndu-se Domețian spre Conon cel tînăr, a început a grăi către dînsul: "Ascultă, o, tinere, tatăl tău a trăit mulți ani, a fost însurat, a avut copii, s-a îndulcit destul de viața aceasta. Iar acum, fiind bătrîn, nu este de mirare că-și dorește singur moartea. Dar tu, fiind tînăr, și dulcele vieții acesteia abia ai început a le cunoaște; cum voiești să urmezi voinței tatălui tău și să faci cum zice el?"

Tînărul Conon răspunde: "Tatăl meu, care m-a născut după Dumnezeu, m-a învățat a cunoaște pe Unul, adevăratul Dumnezeu, Făcătorul a toată făptura văzută și nevăzută; m-a povățuit să viețuiesc curat în cuvioșie, arătîndu-mi calea mîntuirii și mi-a spus că viața aceasta nu este viață, ci moarte, și toți iubitorii vieții acesteia vremelnice mor în veșnicie. Însă este o viață fără de sfîrșit la Stăpînul nostru Hristos, pe care o dăruiește celor ce-L iubesc. M-am învățat de la tatăl meu, cum că păgînilor slujitori de idoli le este gătita veșnica muncă, în focul gheenei care niciodată nu se stinge în vecii cei nesfîrșiți. Iar dreptilor robi ai lui Hristos li s-au pregătit cununi nestricăcioase în slava cerească, în nesfîrșita împărăție a lui Hristos, Dumnezeuul nostru, pentru Care noi ne-am răstignit lumii și lumea ni s-a răstignit nouă. Așa fiind învățat de tatăl meu, sînt de un gînd cu dînsul, dorind a călători spre Dumnezeu pe aceeași cale pe care călătorește și el și dîndu-mă spre aceeași nevoință a muceniciei, spre care se dă și el. Căci zice cuvîntul Stăpînului meu Hristos: *Ceea ce lucrează Tatăl Meu, lucrez și Eu și nu poate Fiul să facă nimic de la Sine, dacă nu va vedea făcînd ceva pe Tatăl. Că cele ce face Acela, asemenea face și Fiul*".

Domețian zise: "Deci, dacă pe tatăl tău îl voi munci cumplit și-l voi pierde, vei voi ca să pieri și tu asemenea?" Fericitul tînăr Conon răspunde: "Voiesc a muri împreună cu tatăl meu, ca să înviez împreună cu dînsul în împărăția Stăpînului nostru; căci a muri pentru Hristos, nu este moarte, ci cîștigare de viață veșnică". Domețian zise către bătrînul Conon: "Cu adevărat tînărul acesta este mult mai înțelept decît tine, numai că n-a ajuns să fi cunoscut adevărul și să se fi închinat zeilor noștri".

Bătrînul Conon răspunde: "Tînărul știe bine adevărul și se închină cu mine Celui ce a zis: *Eu sînt Adevărul*; iar idolilor celor diavolești, mincinoșilor voștri zei, nici el, nici eu nu ne vom închina în veci!" Domețian zise: "Ascultați cuvîntul meu cel de pe urmă. Apropiați-vă de zei ca să vă izbăviți din cumplitele munci și din moarte și să primiți de la noi daruri cinstite". Bătrînul Conon răspunde: "O, lepădatule de Dumnezeu, nelegiuitul, nesățiosule de sînge omenesc, tiranule muncitor și mai păgîn decît toți oamenii! Oare nu ți-am spus de la început că sînt creștin și doresc a muri pentru Hristos împreună cu fiul meu? Iar tu, îmbătîndu-te și îndrăcindu-te cu răutatea, nu-ți aduci aminte de cuvintele mele?"

Atunci Domețian a poruncit să aducă un pat de fier și să-l ardă. După aceea a poruncit să dezbrace pe sfinții mucenici, să-i pună pe acel pat și să-i ardă. Unii slujitori aprindeau cărbuni de foc, alții fierbeau untdelemn și turnau peste trupurile sfinților, iar sfinții petreceau nevătămați. Și a grăit Sfântul Conon bătrînul, către Domețian: "Nu-ți aduci aminte, Domețiane, că te-am rugat să găsești mai cumplite munci asupra noastră, dar nu te-ai sîrguit, ci ne este mică această muncă și nu simțim arderea aceasta". Deci, a poruncit tiranul să gătească o căldare de aramă și s-o umple cu plumb, cu pucioasă și cu smoală, și fierbîndu-le tare, să arunce pe sfinții mucenici în această căldare. Căci zicea tiranul, că dacă pe patul cel înfocat le este frig, în căldarea care fierbe îi voi încălzi și voi vedea de va putea Dumnezeu lor să-i scoată din para focului. Sfinții, fiind aruncați în căldare, și-au ridicat ochii la cer și s-au rugat, zicînd: "Doamne, Ziditorule al tuturor, auzi-ne pe noi cei ce strigăm către Tine și ne trimite pe îngerul Tău cel sfînt să răcorească această înfricoșată aprindere, precum odinioară celor trei tineri le-ai răcorit cuptorul cel înfocat al Babilonului. Auzi-ne pe noi, Stăpîne, și grăbește spre ajutorul nostru, ca să cunoască toți, că Tu ești Fiul Dumnezeului Cel viu, Care ai venit în lume". Și îndată a trimis Domnul pe îngerul Său, care, răcorind focul și căldarea cu rouă cerească, a zis către dînșii: "Pace vouă, bunilor ostași, credincioșilor nevoitori, nu vă temeți, nici vă înspăimîntați, că Hristos este cu voi, Care vă va face biruitori și vă va duce la bucuria cea veșnică".

După aceasta, Domețian comitele a poruncit să-i spînzure pe sfinții mucenici cu capul în jos și dedesubt să-i afume cu fum necurat. Iar Sfântul Conon bătrînul, zîmbind, a zis: "O, nepriceputule, nu s-a atins focul tău de noi, dar de fum să ne temem?" Fiind muncii sfinții cu acel fum, batjocoreau pe acel tiran, zicînd: "Nu te rușinezi, o, ticălosule, că doi ostași ai lui Hristos au biruit toată puterea voastră cea cu mîndrie, că au rușinat pe tatăl vostru diavolul și toate armele lui cele cu meșteșugire rea le-au sfărîmat și le-au călcat?"

Domețian, umplîndu-se de cumplită mînie și de rușine, neștiind ce să facă mai mult, a poruncit ca, luînd pe mucenici de la acel fum, să-i ferestruiască în două, cu ferăstrăul de lemn. Și, punîndu-i slujitorii la ferestruire, sfinții au rugat pe acei slujitori să le dea voie la rugăciune; și nu i-au oprit slujitorii. Iar sfinții s-au rugat lui Dumnezeu, zicînd:

"Stăpîne Dumnezeule, Atotputernice, Făcătorule al cerului și al pămîntului, Împărate al celor ce împărățesc și Doamne al celor ce domnesc, mulțumim Ție că ne-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău cel sfînt și ne-ai întărit în munci și n-ai lăsat pe vrăjmașii Tăi să rîdă de noi, ci ne-ai făcut biruitori asupra diavolului. Pe Tine Te slăvim, Hristoase Dumnezeule, Iubitorule de oameni, Atotputernice și întru tot Bunule! Dăruiește pace Sfintei Tale Biserici, care este în toată lumea, rușinează și pierde pe cei ce o prigonesc pe ea. Surpă degrabă și prăbușește capîștele idolești cele urîte și deșteaptă puterea Ta; întinde lauda numelui Tău sfînt, păzește și înmulțește neamul creștin, cel ce drept Te slăvește pînă la sfîrșitul veacului. Încă Te rugăm, Stăpîne, primește în pace sufletele noastre, ca porunca tiranului să nu se săvîrșească asupra noastră, adică să nu ne omoare pe noi; ca nici întru aceasta să nu se bucure vrăjmașul nostru, voind a se lăuda și a zice: *I-am pierdut pe ei*. Ci mila Ta să ne ajute mai înainte și să cunoască Domețian că sîntem robii Tăi. Iar Tu, ceea ce ai voit cu noi, aceea ai făcut; că oricine va auzi aceasta, va preamări preasfînt numele Tău, în veci".

Apoi, zicînd ei "amin", s-a auzit glas din cer chemîndu-i la cele de sus; iar sfinții mucenici, însemnîndu-se cu semnul Crucii, și-au dat sufletele lor în mîinile lui Dumnezeu. Și îndată s-a făcut cutremur mare și au căzut locașurile idolești; apoi toți idolii care erau în cetate s-au sfărîmat, iar Domețian a fugit și s-a ascuns în casa sa. Iar frații ce erau în mănăstirea aceea, auzind ce se făcuse cu acești sfinți mucenici, au mers și au luat cinstitele lor trupuri și, ducîndu-le în mănăstire cu cinste, le-au îngropat cu miresme, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, pe Cel de toată făptura slăvit, în veci. Amin.

Pătimirea Sfinților Sfinți Mucenici Efrem, Vasile, Evghenie, Elpidie, Agatodor, Eterie și Capiton (7 martie)

În anul al șaisprezecelea al împărăției lui Dioclețian, preasfințitul Patriarh al Ierusalimului, Efrem, a trimis mulți episcopi în diferite țări ca să vestească apostolește cuvântul lui Dumnezeu și să propovăduiască pe Hristos. Dintre aceia, doi episcopi, Efrem și Vasile, au mers în țara Tavroschitiei; și, ieșind în cetatea Cherson, s-au ostenit amândoi, propovăduind pe adevăratul Dumnezeu, la acel popor fără Dumnezeu, luminând pe cei întunecați cu întunericul închinării la idoli elinești.

După aceea Sfântul Efrem, lăsând pe chersoneni în grija Sfântului Vasile, a mers la sciții care locuiau pe lângă Dunăre și acolo, propovăduind, pe mulți i-a întors la Hristos. Iar după destule dureri și osteneli ce a suferit în bunăvestirea lui Hristos, i s-a tăiat capul cu sabia, în ziua a șaptea a lunii martie. Iar Sfântul Vasile, văzând în Herson rătăcirea necredinciosului popor și calea cea dreaptă a mântuirii arătând-o lor, a pornit cu mînie pe popor; și, prinzîndu-l acei păgîni, l-au bătut fără milă și l-au izgonit din cetate. Apoi el, ducîndu-se într-un munte, ședea într-o peșteră; iar depărtarea acelui munte de cetatea Herson era ca la o sută de stadii și se numea Partenon, adică fecioresc; deoarece într-acel munte a fost o capiște de idoli a unei fecioare, zeiță elinească.

Într-acel munte șezînd, Sfântul Vasile se bucura cu duhul că s-a învrednicit pentru Hristos a suferi răni și izgonire, însă se mîhnea și se tînguia pentru pierderea sufletelor omenești celor înșelate de diavol și, pentru întoarcerea lor, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi. Nu după mult timp, oarecărui boier hersonean i-a murit singurul copil pe care-l avea și l-a îngropat afară din cetate; iar părinții lui cu multă jale ședeau lângă mormînt triști și plîngînd. Sosind noaptea, iar ei neplecînd încă de la mormîntul fiului lor, li s-a arătat în vis fiul lor care murise, zicîndu-le: "Pentru ce plîngeți și vă tînguiți de moartea mea? Nu puteți să mă luați de aici viu, că zeii noștri nu pot să mă învie, fiind idoli neînsuflețiți, învățîndu-se de diavol spre amăgirea și pierderea oamenilor. Dar de voiți să mă aveți viu, rugați pe omul acela străin pe care bătîndu-l l-ați izgonit, ca să se roage pentru mine la Dumnezeul lui, și să credeți în Acel Dumnezeu, pe care el Îl propovăduiește. Căci Acela este adevăratul Dumnezeu, Care are stăpînire peste cei vii și peste cei morți, puternic ca să mă scoale din morți, cu rugăciunile acelui bărbat care de voi este mîhnit". Deșteptîndu-se din somn acei părinți, și-au spus unul altuia vedenia lor și, văzînd-o potrivită, foarte s-au mirat și s-au veselit; apoi, îndată alergînd în cetate, au spus vecinilor și prietenilor lor.

După ce s-a făcut ziua, îndată cercetară pe omul lui Dumnezeu pretutindeni și l-au aflat în peștera cea mai sus pomenită. Boierul acela cu casnicii săi mergînd la el, au căzut la sfintele lui picioare, rugîndu-l să învie pe fiul lor. Iar Sfântul se lepăda, zicînd: "Cum pot eu să fac aceasta, fiind om păcătos? Dar de veți crede în Dumnezeul Cel propovăduit de mine, apoi veți cîștiga ceea ce cereți; că Acela este singur puternic a învia morți din mormînt". Iar ei au zis: "Dacă vom avea pe fiul nostru viu, apoi toate cele ce vei voi și vei porunci, repede le vom face". Iar omul lui Dumnezeu, Vasile, sculîndu-se, a mers împreună cu dîșii la mormînt și, după ce a prăvălit piatra de pe mormînt, a intrat înăuntru. Apoi, făcînd semnul Crucii spre cel mort, s-a rugat lui Dumnezeu. După aceea luînd apă și sfințind-o, a turnat peste cel mort, chemînd pe Preasfînta Treime în chipul Sfântului Botez.

Atunci îndată a înviat mortul și a grăit, slăvind pe Dumnezeu, și a cuprins spaimă mare pe toți cei ce erau acolo și bucurie negrăită celor ce-l născuseră. Și cădeau la picioarele arhiereului, numindu-l mare, iar pe Dumnezeu Cel propovăduit de dînsul mărturisindu-l că este adevărat și atotputernic. Apoi, luînd pe arhiereul lui Dumnezeu, pe Sfântul Vasile, l-au dus în cetate cu mare cinste și s-a botezat boierul acela împreună cu toată casa sa, crezînd în Hristos. Deci mulți din popor văzînd acea minune, s-au unit cu cei credincioși și creștea Biserica lui Hristos în Herson; iar capiștele cele necurate elinești se împutinau cu încetul.

Diavolul, văzînd aceasta, a intrat în inima iudeilor celor ce locuiau în Herson. Aceia au îndemnat pe elini ca să se scoale asupra creștinilor, iar mai virtos asupra Sfîntului Vasile, mai marele lor, ca să-l ucidă. Căci ziceau astfel: "Se va risipi cu înlesnire creștinătatea, dacă se va ucide dascălul lor". Deci s-a adunat nenumărată mulțime de păgîni înarmați, și au năvălit fără de veste cu zgomot asupra arhiereului lui Dumnezeu și, trăgîndu-l afară din casa lui, i-au legat picioarele și l-au tîrît pe ulițele cetății, călcîndu-l cu picioarele și ucigîndu-l cu pietre. Tîrîndu-l la locul unde creștinii puseseră un stîlp și o cruce, acolo arhiereul lui Dumnezeu, Vasile, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, sfîrșindu-se mucenicește, în a șaptea zi a lunii martie, în care și Sfîntul Efrem a fost tăiat de sciți cu sabia. Iar trupul Sfîntului Vasile l-au tîrît afară de porțile cetății și l-au aruncat spre mîncarea cîinilor și a păsărilor, unde zăcu multe zile fără îngropare. Însă, prin grija lui Dumnezeu, era nevătămat, căci noaptea se arăta deasupra acestui mucenicesc trup o stea prealuminosă și un lup, șezînd aproape, îl păzea de cîini; iar ziua zbura un vultur pe deasupra trupului, nelăsînd să se apropie păsările cele mîncătoare de trupuri, pînă ce creștinii, furîndu-l noaptea, l-au îngropat cu cinste.

După uciderea Sfîntului episcop Vasile, unul din ucenicii lui, înnoptînd cu corabia în latura Helespontului, a aflat acolo trei episcopi, ostenindu-se într-o bunavestire a lui Hristos, pe Evghenie, Elpidie și Agatodor. Aceia, împreună cu Sfinții Efrem și Vasile, fuseseră trimiși la propovăduire de preasfințitul Ermon, patriarhul Ierusalimului. Pe aceia ucenicul aflîndu-i acolo, le-a spus despre sfîrșitul Sfîntului Vasile; iar ei auzind, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a încununat cu mucenicească cunună pe plăcutul Său. După aceea sfătuindu-se, s-au suit într-o corabie și au plutit la cetatea Hersonului, voind să urmeze Sfîntului Vasile. Și, propovăduind în Herson pe Hristos Dumnezeu, se adăuga în toate părțile numărul credincioșilor.

Însă precum a înarmat diavolul asupra Sfîntului Vasile pe iudei și pe elini, tot astfel i-a înarmat și asupra lor. Că, adunîndu-se mulțimea lor, au prins pe sfinții episcopi și i-au tîrît legați pe cale, bătîndu-i cu lemne și cu pietre, pînă ce sfinții mucenici și-au dat cinstitele lor suflete în mîinile Domnului. Iar trupurile lor le-au tras afară din cetate pe poarta prin care s-a obișnuit a scoate la îngropare pe cei morți; și le-au aruncat afară neîngropate, spre mîncarea cîinilor și a păsărilor. Însă creștinii, luîndu-le în taină, le-au dat cinstitei îngropări. Deci sfinții trei episcopi, Evghenie, Elpidie și Agatodor, au pătimit după un an de la uciderea Sfîntului Vasile, în aceeași zi, adică la șapte martie.

După cîțiva ani a fost trimis la Herson episcopul Eterie de către patriarhul Ierusalimului, în zilele marelui Constantin, care începuse a veni la credință. Văzînd Sfîntul Eterie în Herson cumplita necredință a poporului, care nu îngăduia cît de puțin pe creștini în cetate, s-a dus la Constantinopol, la împăratul Constantin și s-a jeluît asupra necuratului popor din Herson care strîmtora pe creștini. Iar împăratul a dat poruncă să locuiască creștinii în Herson în liniște și să facă adunările lor, spre lauda lui Dumnezeu, fără nici o opreală, iar toți cei ce li se vor împotrivi să se izgonească afară din cetate. Cu această poruncă împărătească, Sfîntul Eterie întorcîndu-se în Herson, a veselit foarte mult turma lui Hristos, iar necredincioșii s-au mîhnit și s-au tulburat.

Zidind episcopul în cetate o biserică creștinească și toate bine întocmindu-le, iarăși s-a dus la împărat ca să-i dea mulțumire pentru acea facere de bine. Iar cînd se întorcea, a căzut în boală și, ajungînd cu corabia la ostrovul Aas, a sosit sfîrșitul vieții sale celei vremelnice și începutul celei veșnice. Acolo îngropîndu-l, credincioșii au pus deasupra mormîntului său o cruce; și au crescut copaci înalți, care arătau de departe mormîntul sfîntului. Sfîrșitul Sfîntului Eterie a fost în șapte zile ale lunii martie, în care s-au săvîrșit și cei mai dinainte episcopi.

Înștiințîndu-se creștinii despre Sfîntul Eterie, au plîns mult după dînsul, apoi au trimis la împăratul Constantin, înștiințîndu-l despre sfîrșitul episcopului lor și au cerut altul în locul aceluia. Apoi s-a trimis în locul lui Eterie, fericitul Capiton, episcopul Bisericii din Herson, și s-a primit de credincioși cu bucurie. După aceea, adunîndu-se mulțimea poporului necredincios și apropiindu-se acel episcop nou, cerea de la dînsul semne, ca să-și adeverească credința cu minune că este dreaptă, ca astfel și ei să poată a se

încredința. Deci ziceau astfel: "Să se aprindă un cuptor mare de foc și să intre în el episcopul creștin. Și de nu va arde, ci va fi viu, apoi cu toții ne vom boteza!"

Sfântul Capiton, nădăjduind spre Dumnezeu, s-a învoit cu sfatul lor și a poruncit ca să se facă un cuptor mare, anume pentru aceasta pregătit. Aprinzându-se cuptorul foarte tare, sfântul episcop - pe când tot poporul privea la el -, și-a pus omoforul și se ruga lui Dumnezeu cu umilință ca să-și arate puterea Sa cea dumnezeiască, precum altădată în cuptorul Babilonului, pentru încredințarea poporului necredincios. După multă rugăciune, diaconul a strigat cu mare glas: "Să luăm aminte!" Atunci arhiereul a intrat în cuptor și a stat în văpaia aceea un ceas, rugându-se cu mâinile întinse spre cer, dar n-a primit nici o vătămare din acea văpaie mare de foc. Apoi, luând cărbuni aprinși în felonul său, a ieșit la popor fără de nici o vătămare, și toți erau cuprinși de mare mirare și de frică, privind la acea slăvită minune - căci focul nu se atinsese nici de veșmintele lui, ba încă și felonul plin de cărbuni aprinși nu se aprinsese -, și cu mare glas și cu o gură au strigat: "Unul este Dumnezeu, Dumnezeul creștinilor, Cel mare și tare, Care a păzit pe robul Său neams în cuptor".

Atunci toată cetatea Herson și țara aceea au primit credința creștină, prin acea minune slăvită fiind încredințați. Și s-a vestit acea minune marelui Constantin, cum și la întâiul Sinod a toată lumea din Niceea, adică a celor 318 Sfinți Părinți; și toți preamărind pe Dumnezeu, se minunau de credința cea mare și de îndrăzneala către Dumnezeu a Sfântului episcop Capiton. Iar după câțiva ani, Sfântul Capiton, plecând cu corabia din Herson la Constantinopol s-a ridicat o furtună mare și corabia a fost aruncată de valuri spre gura râului Nipru. Acolo se aflau niște oameni necredincioși și fără de Dumnezeu, și, scoțind pe toți câți se aflau în corabie și toate jefuindu-le, numai pe singur arhiereul lui Dumnezeu, Capiton, l-au înecat în apă.

Așa s-a sfârșit mucenicește, în douăzeci și una de zile ale lunii decembrie; însă pomenirea lui este numărată cu cei dinaintea arhieriei din Herson care au pățimit în ziua a șaptea a lunii martie; deoarece și sfântul lui suflet este împreunat cu ale celor din ceruri. Toți acești șapte arhieriei ai lui Dumnezeu, episcopi ai Hersonului, stau ca șapte îngeri înaintea Preasfintei Treimi, a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duh, Unul Dumnezeu, slăvindu-L împreună cu toți sfinții, în veci. Amin.

Pomenirea Cuviosului Emilian monahul (7 martie)

În cetatea Roma era un om anume Victorin, care din tinerețe își petrecuse viața în multe păcate. Acela mai pe urmă, spre bătrânețe, și-a venit în simțire și, aducându-și aminte de păcatele sale, se cutremura de judecata lui Dumnezeu. Deci, intrând într-una din sfintele mănăstiri și rugînd pe egumen ca să-l primească, s-a lepădat de toate lucrurile lumii și s-a făcut monah, luînd numele de Emilian. Apoi s-a deprins la toată supunerea și ascultarea, păzind porunca ce i se dăduse și își ostenea trupul ziua și noaptea. Și avînd neîncetată pomenire de moarte în sufletul său, se pregătea totdeauna pentru înfricoșata lui Dumnezeu judecată, ce va răspunde pentru păcatele sale în ziua răsplătirii, avînd de-a pururea în minte frica veșnicelor munci ale gheenei.

Cu o frică ca aceasta și-a obosit și și-a uscat trupul, încît toți frații, care erau întru dragostea lui Dumnezeu în mănăstire, s-au mirat de atîta smerenie și osteneală. Toți se sîrguiau să-i urmeze vieții lui și să cîștige nevoințele lui în ascultări, că doar și-ar curăți și ei păcatele prin multă pocăință și osteneală, căci îl vedeau în toate zilele flămînzînd, însetînd și muncindu-și trupul; se foloseau foarte mult. Mănăstirea aceea era făcută pe un munte înalt care avea de o parte o peșteră. Și avea obicei, tănuț de toți, fericitul Emilian a ieși tîrziu seara din mănăstire la peștera aceea și acolo se ruga cu lacrimi, pînă la cîntarea Utreniei.

După cîțva timp a simțit egumenul pe Emilian ieșind noaptea tîrziu din mănăstire. Și neștiind ce face fratele acela afară din mănăstire, și-a lăsat chilia și a plecat în taină pe urma lui. Văzîndu-l intrînd în peșteră, a stat lîngă dînsa, vrînd să aștepte pînă ce va ieși, ca să-l întrebe care este pricina de intră noaptea în peștera aceea. Dar după puțin timp o lumină cerească, mai puternică decît razele soarelui, a strălucit în muntele acela. Și a văzut egumenul pe Cuviosul Emilian stînd în peșteră, avînd mîinile întinse în sus și rugîndu-se lui Dumnezeu. Apoi lumina aceea cerească se pogora peste capul fericitului.

Văzînd egumenul acea lumină, s-a înspăimîntat și l-a cuprins frica. Deci întorcîndu-se, a fugit la mănăstire tremurînd, abia putînd fugi cu picioarele, de spaima cea mare. Sosind el la porțile mănăstirii, a auzit un glas din cer, zicînd: "Emiliane, iartă-ți-se ție păcatele tale!" Mai mult înspăimîntîndu-se, egumenul a intrat în chilia sa și tăcea, așteptînd lumina zilei. Iar după cîntarea Utreniei, vrînd egumenul să folosească pe frați, a întrebat înaintea tuturor pe Cuviosul Emilian: "Unde ai fost, frate, în noaptea asta?" Iar cuviosul închinîndu-se egumenului, a răspuns: "M-am odihnit în mănăstire cu frații toată noaptea".

Apoi fiind văzut de egumenul și silindu-l să nu tăinuiască mila lui Dumnezeu cea arătată păcătoșilor celor ce cu adevărat se pocăiesc, a spus, chiar nevrînd, taina aceea la toți frații, cum adică s-a pogorît peste dînsul lumina și glasul din cer, de la scaunul milostivirii. Atunci a început egumenul a grăi către frați: "Ascultați, dragii mei frați, ar fi putut Dumnezeu Cel Atotputernic să ierte în taină păcatele acestui frate. Dar pentru noi a trimis în chipul luminii mila Sa, cu glas, deșteptînd ale noastre inimi spre pocăință, ca să știm și să ne minunăm de mila și de iubirea de oameni a Făcătorului nostru, cum că nu este departe de cei ce se pocăiesc cu adevărat".

După o vestire ca aceasta pentru iertare de greșelile sale, Cuviosul Emilian săvîrșind cealaltă vreme a vieții sale întru bucurie sufletească, s-a dus spre lumina cea neapropiată, ca să audă glasul bucuriei și al veseliei celor ce dănuiesc la cer, în locașurile dreptilor, în veci. Amin.

Pomenirea Cuviosului Pavel cel simplu (7 martie)

Cel între sfinți părintele nostru Pavel, numit și cel simplu, era plugar, un om cu totul de rînd, dar lipsit de răutate și de prefăcătorie, ca nimeni altul. Avea însă o soție înrăutățită și desfrînată, fără ca el să știe lucrul acesta multă vreme.

Într-una din zile, venind el de la țarină pe neașteptate, în afară de vremea obișnuită, așa cum se întîmplă cîteodată, a găsit pe femeia lui necinstindu-i casa cu un bărbat străin. Atunci zîmbind plin de blîndețe le-a zis: Bine, bine, nu-mi pasă de ce faceți, martor iau pe Iisus Hristos; de acum înainte nu vreau să o mai văd înaintea ochilor; a ta să fie și ea și copiii ei, iar eu mă voi duce și mă voi face monah.

Și îndată lăsînd toate și bine rînduindu-le, a plecat la fericitul Antonie și, bătînd la ușa acestuia, fericitul Antonie a ieșit și i-a zis: "Cine ești, frate, și ce cauți aici?" Iar el i-a răspuns: "Sînt un străin și am venit la tine să mă fac monah". Iar sfîntul i-a zis: "Bătrîn fiind de șaizeci de ani, nu poți să te faci monah și nici să înduri necazurile și strîmtorarea pustuiului. Mai dăgrabă du-te la chinovie; acolo ai să găsești din destul cele necesare trupului și vei putea petrece fără prea multă oboseală cu cei de acolo. Căci frații vor ajuta neputința ta, fiindcă eu stau singur și mănînc doar la cinci zile odată și atunci chiar rămînînd mai mult flămînd".

Dar Pavel nu suferea să audă acestea de la bătrîn, ci se sîrguia să rămînă împreună cu el. Și sfîntul, neputînd să-l alunge, închizînd ușa colibeii, l-a lăsat afară timp de trei zile, neieșind ca să-l vadă. Iar Pavel

a rămas flămînd și nu s-a depărtat. În ziua a patra însă sfîntul avînd trebuință neapărată să iasă afară, deschizînd ușa și găsindu-l pe Pavel lîngă ușa colibeii, i-a zis: "Du-te, bătrîne, de aici, nu mă sili, căci nu poți să rămîi împreună cu mine!" Dar Pavel i-a răspuns: "Îmi este cu neputință să mă duc într-altă parte".

Atunci sfîntul văzîndu-l că nu are nici traistă, nici pîine, nici apă, nici vreun lucru oarecare, i-a zis: "Dacă vei da dovadă de ascultare și vei împlini fără lenevire și fără murmur cele ce vei auzi de la mine, vei putea și aici să te mîntuiești; dar dacă nu vei face acestea, pentru ce atunci te mai obosești și nu te întorci acolo de unde ai venit?" Iar Pavel răspunzînd a zis: "Toate cîte îmi vei spune, cu rîvnă le voi face". Și sfîntul i-a zis: "Ridică-te deci și te roagă pînă mă voi duce înăuntru ca să-ți aduc de lucru". Sfîntul Antonie, intrînd în peșteră, îl urmărea printr-o mică fereastră; și Pavel a stat nemișcat la rugăciune o săptămînă întregă, fiind ars de arșița soarelui.

După aceasta Sfîntul Antonie, ieșind afară și luînd ramuri de finic, i-a zis: "Ia și împletește din ramurile acestea așa cum mă vezi că împletesc eu". Și bătrînul a împletit pînă la al nouălea ceas un șirag de cincisprezece stînji, cu multă osteneală. Dar sfîntul i-a zis: "Rău ai împletit! Desfă ce-ai împletit și împletește din nou". Și Pavel a stat nemîncat timp de șapte zile. Sfîntul Antonie făcea acestea pentru ca Pavel să se nemulțumească și să plece de acolo. Dar Pavel, despletind șiragul cu îndelungă-răbdare și cu osîrdie și împletindu-l din nou cu multă luare aminte, fără să cîrtească și fără să se tulbure, a uimit pe sfînt. Pentru aceasta, către apusul soarelui atins fiind de purtarea lui Pavel, i-a zis: "Bătrînule, vrei să mîncăm o bucată de pîine?" Iar Pavel a răspuns: "Cum crezi, părinte!" Și lucrul acesta l-a înmuiat iarăși pe sfîntul.

Deci, punînd masa, a așezat pe ea patru bucăți de pîine, de cîte șase uncii fiecare (aproape 200 g) și a înmuiat pentru dînsul una, iar pentru bătrîn trei. Și Sfîntul Antonie începînd un psalm, ca și întru aceasta să-l încerce pe Pavel, l-a cîntat repetîndu-l de două ori. Iar Pavel cu mai multă osîrdie se ruga împreună cu sfîntul. Apoi sfîntul i-a zis lui Pavel: "Stai la masă și ia aminte să nu te atingi de cele puse înainte". Și îndeplinind și această poruncă, sfîntul i-a zis: "Acum ridică-te, fă-ți rugăciunea și culcă-te". Iar acela neatingîndu-se cîtuși de puțin de hrană, a făcut ceea ce i s-a poruncit. Către miezul nopții Sfîntul Antonie, ridicîndu-se pentru rugăciune, a sculat și pe Pavel și a prelungit rugăciunea pînă la ceasul al nouălea din zi.

Cînd s-a făcut seară, Sfîntul Antonie luîndu-și înainte o bucată de pîine, de alta nu s-a mai atins. Iar Pavel, mîncînd încet mai avea încă din pîinea din care mîncă. După ce a mîncat toată bucată de pîine, Antonie i-a zis: "Bătrînule, mai mănîncă și altă bucată de pîine". Dar Pavel i-a răspuns: "Dacă vei mîncă și tu, atunci și eu voi mîncă". Sfîntul Antonie a zis: "Mie îmi este de ajuns pentru că eu sînt monah". Dar Pavel a zis: "Pentru că și eu vreau să ajung monah, îmi este de ajuns și mie". Și ridicîndu-se au început să cînte. Iar după ce au dormit puțin, sculîndu-se, au început din nou să cînte. Cînd s-a făcut ziuă, l-a trimis să umble în pustiu și să se întoarcă abia după trei zile. După ce a făcut și aceasta, venind niște frați la Sfîntul Antonie, Pavel căuta să vadă ce trebuie să facă. Și sfîntul i-a zis: "Slujește pe frați în tăcere și să nu guști nimic, pînă ce vor pleca". Și au trecut zile fără ca Pavel să guste ceva. Iar frații îl întrebau: "Pentru ce nu vorbești?" Și, pentru că el nu răspundea, sfîntul i-a zis: "Vorbește fraților!", și a început să vorbească.

Într-una din zile aducînd cineva sfîntului un ulcior cu miere, Sfîntul Antonie a vărsat mierea pe pămînt. După ce a făcut aceasta, sfîntul a zis lui Pavel: "Adună mierea strop cu strop și vezi ca nu cumva ceva din ea să rămînă fără să poată fi folosită". Și făcînd aceasta nu s-a tulburat și nu s-a schimbat cîtuși de puțin. Odată i-a poruncit să scoată apă și toată ziua să o verse fără de folos. Și altădată, iarăși, desfăcîndu-i îmbrăcămintea, i-a poruncit să și-o coasă cu îngrijire la loc. Cînd sfîntul l-a văzut că săvîrșește fără șovăială, fără murmur și fără să fie împiedicat de ceva tot ceea ce-i poruncește, i-a zis: "Uite, frate, dacă poți să faci în fiecare zi așa, atunci să rămîi cu mine; iar dacă nu, du-te de unde ai venit!" Și Pavel a zis lui: "Dacă mai ai și altele să-mi arăți, nu știu dacă le voi putea face, dar toate cele pe care le-am văzut pînă acum, pe toate cu ușurință le fac".

O astfel și atât de mare ascultare și umilință a dobândit fericitul Pavel, încât a primit har împotriva demonilor ca să-i alunge pe dinșii. Iar marele Antonie, încredințându-se despre el, l-a ținut cu sine o vreme oarecare. Apoi, făcându-i o chilie, l-a așezat în ea, ca să cunoască toate viclesugurile demonilor și să se lupte acolo, zicându-i: "Iată, te-ai făcut monah. Rămîi singur și primește încercarea demonilor".

Deci, locuind Pavel astfel un an, s-a învrednicit de har asupra demonilor și a bolilor. Odată i se aduse lui Antonie un om care era stăpînit de o căpetenie de demoni, care hulea pe Dumnezeu. Luînd seama la el, Antonie spuse celor ce l-au adus: "Nu este lucrul acesta al meu, căci nu m-am învrednicit încă de darul izgonirii demonilor, ci acest lucru este al lui Pavel".

Plecînd Antonie la Pavel cu cei ce veniseră la el, zise aceluia: "Ava Pavel, scoate demonul din acest om, ca să se înteacă sănătos la ale sale". Lăsîndu-l Antonie, a plecat la chilie. Atunci bătrînul, urcîndu-se pe o piatră, s-a rugat multă vreme cu mîinile înălțate la cer, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfîntului Antonie, izgonește diavolul din acest om!" Neieșind demonul din om, fiind una din căpeteniile iadului, Sfîntul Pavel s-a rugat iarăși multă vreme în arșița soarelui, zicînd: "Doamne, nu voi coborî de pe piatra aceasta, nici apă nu voi bea, pînă nu vei scoate demonul acesta din zidirea Ta!"

Și înainte de a sfîrși cuvîntul această rugăciune, diavolul a ieșit din cel bolnav, strigînd: "O, cu silă sînt alungat de smerenia lui Pavel!" Apoi s-a prefăcut într-un balaur uriaș, lung de 70 de coți, și s-a aruncat în Marea Roșie.

Altădată, fericitul Pavel cel simplu, ucenicul Sfîntului Antonie, a povestit părinților un lucru ca acesta. Mergînd la o mănăstire pentru cercetarea și folosul fraților, după vorba cea obișnuită între dinșii, au intrat în biserică să săvîrșescă sfînta slujbă. Iar fericitul Pavel lua seama la fiecare din cei ce intrau în biserică, să vadă cu ce fel de suflet intră la slujbă; că avea și acest dar dat lui de Dumnezeu, ca să vadă pe fiecare cum este la suflet, precum vedem noi obrajii unii altora.

Și intrînd toți cu fața luminată și cu obraz vesel și văzînd pe îngerul fiecăruia bucurîndu-se de dînsul, pe unul l-a văzut negru și întunecat la tot trupul și toți dracii ținîndu-l de amîndouă părțile și trăgîndu-l spre sine și căpăstru în nasul lui punînd și pe sfîntul lui înger departe mergînd după dînsul, posomorît și trist. Iar Pavel, lăcrimînd și bătîndu-și cu mîna pieptul, ședea înaintea bisericii, plîngînd foarte pe cel ce i s-a arătat lui așa.

Deci, cei ce au văzut lucrul cel de mirare al bătrînului și schimbarea lui cea grabnică care l-a pornit spre lacrimi și plîns, îl întrebau, rugîndu-se, să le spună pentru ce plînge, socotind nu cumva, deznădăjduindu-se de tot, face aceasta. Îl rugau să intre și la slujbă cu dinșii. Dar Pavel, scuturîndu-se de dinșii și lepădîndu-se de aceasta, ședea afară tăcînd și tînguind mult pe cel ce i se arătase lui. După puțin, isprăvindu-se slujba și toți ieșind afară, iarăși lua aminte Pavel la fiecare, știind cum au intrat și vrînd să cunoască cum ies.

Deci, a văzut pe bătrînul acela, care avea mai înainte tot trupul negru și întunecat, că iese din biserică luminat la față, alb la trup și pe draci departe mult, mergînd după dînsul, iar pe înger aproape de el, urmărindu-l și bucurîndu-se de dînsul foarte. Atunci Pavel, sărînd de bucurie, striga, binecuvîntînd pe Dumnezeu și zicînd: "O, nespūsă iubire de oameni a lui Dumnezeu! O, îndurările Lui cele dumnezeiești și bunătatea Lui cea peste măsură!"

Apoi alergînd și suindu-se pe o piatră înaltă, zicea: "Veniți și vedeți lucrurile lui Dumnezeu, cît sînt de înfricoșate și de toată spăimîntarea vrednice! Veniți și vedeți pe Cel ce voiește ca toți oamenii să se mîntuiască și la cunoștința adevărului să vină! Veniți să ne închinăm și să cădem la El și să zicem: Tu singur poți să ridici păcatele!" Deci alergau toți cu sîrguință, vrînd să audă cele ce se zic. Și după ce s-au adunat toți, a povestit Pavel cele ce văzuse dînsul mai înainte de intrare în biserică și după aceasta iarăși.

Și îl ruga pe bărbatul acela să spună pricina pentru care i-a dăruit Dumnezeu lui o schimbare minunată ca aceasta.

Iar omul, vădit fiind de Pavel, înaintea tuturor a povestit fără de sfială cele despre sine, zicînd: "Eu sînt om păcătos și de multă vreme viețuiam în desfrînare pînă acum. Iar acum, intrînd în sfînta biserică a lui Dumnezeu, am auzit pe Sfîntul Prooroc Isaia citindu-se, sau mai bine zis pe Dumnezeu grăind printr-însul: *Spălați-vă și vă curățiți. Scoateți viclesugurile din inimile voastre înaintea ochilor Mei și învățați-vă a face bine, și de vor fi păcatele voastre ca mohorîciunea, ca zăpada le voi albi! Și de veți voi și Mă veți asculta, bunătățile pămîntului veți mîncă!* Iar eu desfrînatul, de cuvîntul proorocului umilindu-mă la suflet și suspinînd în inima meu, am zis către Dumnezeu:

"Tu, Dumnezeule, Care ai venit în lume să mîntuiești pe cei păcătoși, Cel ce acum prin proorocul Tău ai făgăduit acestea, cu lucrul împlinește-le și la mine păcătosul și nevrednicul, că iată de acum îți dau cuvîntul și mă făgăduiesc și din inimă mă mărturisesc Ție, că nu voi mai face acest fel de rău și mă lepăd de toate fărădelegile și îți voi sluji de acum cu curată știință. De astăzi o, Stăpîne, și din ceasul acesta, primește-mă pe mine cel ce mă pocăiesc și cad înaintea Ta și mă depărtez de acum înainte de tot păcatul!" Cu aceste făgăduințe am ieșit din biserică, hotărînd în sufletul meu să nu mai fac nici un rău înaintea ochilor lui Dumnezeu. Și auzind toți, strigau cu un glas către Dumnezeu: *Cît s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate întru înțelepciune le-ai făcut!*"

Cunoscînd dar, o, creștinilor, din dumnezeieștile Scripturi și din sfintele descoperiri, cîtă bunătate are Dumnezeu către cei ce curat năzuiesc la Dînsul și prin pocăință greșelile lor cele mai dinainte le îndepărtează și cum că dă iarăși bunătățile cele făgăduite, nepedepsind pentru păcatele cele mai dinainte, să nu ne deznădăjduim de moștenirea noastră. Că precum prin Isaia proorocul S-a făgăduit să spele pe cei noroiți în păcate și ca lîna și ca zăpada să-i albească, și de bunătățile Ierusalimului celui ceresc să-i învrednicească, așa iarăși prin Sfîntul Prooroc Iezechil, cu jurămint ne încredințează că nu ne va pierde pe noi. Căci zice: *Viu sînt Eu, zice Domnul, că nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă și să fie viu!*

Deci, petrecînd un an întreg în singurătatea lui și dovedindu-se a fi făcător de minuni și slujind cu vrednicie lui Dumnezeu, s-a mutat după aceea către cereștile locașuri.

Povestire despre cei ce primesc milostenie (7 martie)

Era un oarecare om slăvit într-o mănăstire, avînd viață cinstită din tinerețe. Căci abătîndu-se de la toate dulceațele lumești și încuindu-se într-o chilie strîmtă sluja lui Dumnezeu, omorîndu-și trupul cu postul și cu starea de toată noaptea la rugăciuni, aducînd Stăpînului a toate rugăciuni cu multe lacrimi, pentru sine și pentru toată lumea, îndeletnicindu-se cu toată mintea sa întru gîndirea de Dumnezeu. Iar hrană avea puțină, în vremea cea obișnuită, din mîinile chelarului. Însă din ceea ce trimitea Dumnezeu prin creștini la mănăstirea fraților, adică aur și argint, hrană și vin, dintru acelea niciodată nu primea. Și i s-a făcut lui, pentru cei ce iau milostenie, o vedenie într-acest fel:

Într-una din zile mai marele cetății a intrat în mănăstirea aceea ca să facă milostenie; și le dădea tuturor cîte un ban de argint. Deci a mers și la acel sihastru închis, dîndu-i un galben, și ruga pe bătrînul acela ca să-l ia. Iar bătrînul, rușinîndu-se de acel cinstit bărbat, a luat galbenul și l-a pus în buzunarul său. După aceea, noaptea, săvîrșindu-și rînduiala sa cea obișnuită, s-a culcat pe o rogojină, vrînd să doarmă puțin; și i s-a părut că se vedea stînd împreună cu ceilalți frați ai mănăstirii, într-un cîmp larg și tot cîmpul acela era plin de spini.

Apoi venind un tînăr înfricoșat - care era îngerul Domnului -, silea pe toți monahii mănăstirii, zicîndu-le: "Secerați acești spini". Apoi a mers și la dînsul și i-a zis: "Încinge-te și seceră spinii". Iar închisul acela, nevrînd, îngerul i-a zis: "Nu ai nici un răspuns, căci te-ai înșelat ieri, împreună cu monahii ceilalți care au luat de la acel om iubitor de Hristos cîte un ban de argint; iar tu ai luat un galben și deci mai mult ești dator să te ostenești, secerînd spini mai mulți decît alții, ca cel ce ai luat mai multă plată. Iar spinii aceștia pe care-i vezi, sînt faptele omului aceluia de la care ai luat ieri milostenie; deci, apropie-te și seceră împreună cu ceilalți".

Iar după ce s-a deșteptat din somn pustnicul acela și vedenia aceea socotind-o, s-a mîhnit; apoi a chemat pe acela ce-i dăduse acea milostenie și-l ruga să-și ia galbenul său; iar iubitorul acela de Hristos nu voia să-l ia, ci zicea către pustnic: "Ține-l la tine, părinte, sau dă-l cui vei dori". Atunci a zis starețul: "Nu voiesc să secer spinii păcatelor străine, eu cel ce nu pot dezrădăcina mulțimea de spini a păcatelor mele". Și, aruncînd galbenul acela afară din chilia sa, a închis fereștriuca. Iar bărbatul acela, înștiințîndu-se de ce pricină i-a lepădat starețul milostenia lui, a început a-și îndrepta viața și a face mai multă milostenie la săraci și la lipsiți, aducîndu-și aminte de scriptura aceea, cum că, cu milostenia și cu credința se curățesc păcatele.

Cuviosul Teofilact Mărturisitorul, Episcopul Nicomidiei (8 martie)

În zilele tulburării Bisericii de eresul luptătorilor de icoane acest binecredincios bărbat, Teofilact, a mers din părțile Răsăritului la Constantinopol și s-a împrietenit cu marele luminător al Bisericii, adică cu Sfîntul Tarasie, încă fiind mirean și senator întru împărăteștile palaturi, fiind mai întîi dregător al lucrurilor de taină. Iar după ce a murit împăratul Leon, luptătorul împotriva icoanelor (717-740), împărțind Constantin, fiul său (741-775), împreună cu maica sa Irina și patriarhul Pavel, cel numit milostiv, lăsînd scaunul de a sa voie s-a ridicat Sfîntul Tarasie în locul lui la patriarhie.

Sfîntul Tarasie, adunînd Sinodul al șaptelea a toată lumea (787), a anatematizat eresul iconoclast; atunci fericitul Teofilact, împreună cu Sfîntul Mihail al Sinadelor, lăsînd lumea, a primit viața monahicească și a fost trimis de prea sfințitul Tarasie la o mănăstire care era zidită la gura mării Euxinului (Marea Neagră). Acolo, nevoindu-se mult în ostenele monahicești, a sporit în faptele bune și a cîștigat îndrăzneală către Dumnezeu în rugăciunile sale. Căci oarecînd, la o vreme de seceriș, întîmplîndu-se zăduf mare și din lipsa apei slăbind de sete, s-a rugat lui Dumnezeu și, fiind acolo un vas de aramă, l-a făcut de a izvorî apă destulă spre trebuință; pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El și ascultă rugăciunile lor.

Deci a fost această minune asemenea cu aceea ce s-a făcut de demult în pustie cînd, poporului lui Israil cel însetat, Dumnezeu i-a scos apă din piatră. Și alta asemenea, cînd Samson era aproape să moară de sete și a izvorît apă vie dintr-un os uscat, dintr-o falcă de măgar. Cu această viață îmbunătățită, strălucind ca o lumină de stele, prea sfințitul Patriarh Tarasie a judecat ca acei cuvioși părinți să fie vrednici de rînduiala arhierescă cea înaltă. Astfel, pe sfințitul Mihail l-a trimis la Sinad, iar pe fericitul Teofilact l-a ales episcop în Nicomidia. Și cîtă sîrguință a arătat Sfîntul Teofilact în Nicomidia pentru turma cea cuvîntătoare a lui Hristos și cîtă purtare de grijă avea pentru săraci, scăpătați și văduve, au spus despre aceasta dumnezeieștile locașuri zidite de dînsul, bolnițele și casele de străini, cum și milostenia cea nenumărată care se făcea de el în toate zilele. Căci singur slujea bolnavilor, orbilor, șchiopilor și neputincioșilor; și umblînd pe la locuințele săracilor și pe ulițele cetății, purta un vas cu apă caldă și, unde afla răniți, îi spăla și-i curăța cu mîna sa, neîngrețoșîndu-se de loc.

După aceea, prea sfințitul Tarasie mutîndu-se din viața aceasta și primind după dînsul scaunul Bisericii Constantinopolului Nichifor cel preaînțelept, s-a ridicat iarăși furtuna eresului luptării contra sfîntelor

icoane, care s-a scornit de urîtul de Dumnezeu împărat Leon Armeanul. Și a adunat prea sfințitul Patriarh Nichifor arhieriei aleși - pe Emilian al Cizicului, Eftimie al Sardicei, Iosif al Tesalonicului, Eudoxie al amoreilor, Mihail Sinadul și pe acest fericit Teofilact, Episcopul Nicomidiei -, și s-a dus cu dînșii la răucredinciosul împărat. Și, învățînd mult din dumnezeieștile Scripturi, acei sfinți părinți sfătuiau pe împărat să nu facă tulburare Bisericii lui Hristos cu acel eres care s-a anatematizat de al șaptelea sinod a toată lumea. Dar n-au putut îndupleca pe nebunul împărat, cel umplut de veninul balaurului, care sufla asupra lor cu iuțime și mînie.

După aceea, Sfinții Părinți tăcînd, fericitul Teofilact a zis către împărat: "Știu că, nebăgînd în seamă îndelunga răbdare a lui Dumnezeu și neîngrijindu-te de mîntuirea ta, te împotrivești învățăturilor celor vechi ale Sfinților Părinți și tulburi Biserica; dar va veni asupra ta o pierzare cumplită și neașteptată, o primejdie asemenea cu vîful și nu vei afla pe acela care să te izbăvească dintr-însa".

Împăratul, auzind aceea, s-a umplut de mai mare mînie și, pe toți izgonindu-i de la sine cu necinste, i-a osîndit la surghiun în deosebite locuri, adică: Pe prea sfințitul Patriarh Nichifor în insula Proconis, pe Sfîntul Mihail, episcopul Sinadului, la Evdochiad, pe alții pe aiurea, iar pe Sfîntul Teofilact al Nicomidiei la cetatea Strovil, care este lîngă mare, în Chivereoti. Și acolo, mărturisitorul lui Hristos și ajutătorul cel mare al dreptei credințe, și-a petrecut cealaltă vreme a vieții sale în strîmtorare și mare chinuire și s-a mutat către Domnul.

Apoi a pierit și împăratul Leon Armeanul, cu rea și neașteptată moarte, după proorocia sfîntului. Căci în ziua Nașterii lui Hristos a fost tăiat cu săbiile de ostașii săi în biserică, la vremea Utreniei. Iar după dînsul, sfîrșindu-se împărății iconoclaști - adică Mihail, care se numea Valvos, apoi Teofil, fiul lui Mihail -, împărăteasa Teodora împreună cu fiul său Mihail, care a fost al treilea cu acel nume, au luat sceptrul împărăției. Iar Sfîntul Metodie fiind ridicat la patriarhie și eresul cel fără de lege pierind cu totul, iar dreapta credință strălucind, cinstitul trup al Cuviosului Părintelui nostru Teofilact a fost adus în Nicomidia și așezat în biserică cea zidită de dînsul, spre apărarea cetății Nicomidia, întru cinstea și slava lui Hristos, Dumnezeuul nostru.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Teodorit, presbiterul Antiohiei (8 martie)

În Antiohia Siriei era zidită o biserică sobornicească de marele împărat Constantin și de Constanțiu, fiul lui, care era înfrumusețată cu podoabe și se numea de popor biserica de aur. Căci nu numai pe dinăuntru era împodobită cu zugrăveli de aur ce străluceau, dar și pe dinafară tot acoperămîntul era aurit; și vasele bisericești care erau fără număr, toate erau de aur și de argint curat. Ba încă și averi s-au dat bisericii de către împărați, spre hrana clerului care era acolo. În clerul acelei sobornicești biserici era între presbiteri și acest Sfînt Teodorit, fiindu-i încredințată păzirea vaselor și toată înfrumusețarea și bogăția bisericească. Acela din tinerețe avea viață îmbunătățită și își păzea inima în dreapta credință, împlinind ceea ce se scrie: *Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mîntuire*. Și plăcea lui Dumnezeu prin post, rugăciuni, milostenie, îngrijire de mîntuirea sufletelor omenești și prin slujirea cea neprihănită a preoției.

După ce a murit împăratul Constanțiu, fiul lui Constantin (361), a venit după dînsul Iulian, călcătorul de lege (361-363). Acela, primind împărăția, se arăta a fi creștin dreptcredincios; și pe episcopii cei izgoniți de împăratul Constanțiu pentru dreapta credință îi întorcea din surghiun. Iar după ce s-a întărit în împărăție, s-a lepădat de Hristos înaintea tuturor, de Care de mult se lepădase în taină, dîndu-se diavolului și meștesugului vrăjitoresc. Și a început a prigoni Biserica lui Hristos, deși nu pierdea pe tot poporul creștinesc, însă pe cei mai mari creștini scoțîndu-i din duhovniceasca rînduială și pe cei cu dregătorii din

poporul mirenesc ucigându-i cu munci, lua de la creștini bisericile lui Dumnezeu, le prefăcea în capiști idolești și jefuia toate podoabele și averile bisericești. Căci ticălosul zicea: "Nu se cade creștinilor să aibă orice bogății, deoarece Hristos al lor le poruncește să fie săraci: *să nu aveți aur, nici argint*".

Într-acea cumplită vreme s-a pustiit soborniceasca biserică din Antiohia, care pentru frumusețea ei se numea aurită; căci toate podoabele cele scumpe ale ei le-au luat la vistieriile împărătești și averea bisericească au jefuit-o, pe clerici i-au izgonit și pe Sfântul Teodorit l-au muncit. Iar pricina a fost astfel: Împăratul Iulian avea un unchi de un nume cu el, care era frate bun al mamei sale. Pe acela l-a pus voievod și stăpîn asupra părților Răsăritului. Iar acel Iulian, unchiul împăratului, a fost mai întâi creștin, dar vrînd să fie plăcut nepotului său, adică împăratului Iulian, s-a lepădat de Hristos și s-a închinat idolilor. Apoi s-a dus la Antiohia, mai înainte de a merge acolo împăratul, avînd împreună cu el și pe alt dregător din cei împărătești, cu numele Felix, care era rînduit asupra vistierii împărătești.

Știînd că este multă bogăție în biserica cea sobornicească, a prins pe fericitul Teodorit presbiterul, păzitorul vaselor bisericești (ceilalți clerici fugind toți de frică și ascunzîndu-se care unde putea). Dar pe Teodorit se sîrguiau să-l prindă, ca cel ce avea camera bisericească în mîinile sale. De la el luînd cheile, apoi legîndu-l tare și închizîndu-l în temniță, a mers împreună cu Felix, vistiernicul împărătesc, și cu multă putere de oaste înarmată, în biserica lui Dumnezeu, ca să-i ia podoaba (adică aurul și argintul) și lucrurile cele scumpe și să le ducă în vistieriile împărătești. Deci, intrînd în sfințenia lui Dumnezeu, ca un hoț și tîlhar, o, cu cîtă îndrăzneală mare și nerușinare răpeau averea bisericească, făcînd necinste sfințeniei Domnului. Căci chiar lîngă prestolul lui Dumnezeu, ticălosul acela a îndrăznit a-și lăsa udul. Apoi scoțînd vasele bisericești din altar, a șezut pe ele spre batjocoră, grăind vorbe de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos.

Unul din cei ce erau acolo, cu numele Evzoe, îl sfătuia pe acel fără de rușine să nu facă o necinste ca aceea sfințeniei Domnului și să nu hulească pe Hristos. Iar el, lovindu-l tare pe acela peste cap, zicea despre creștini, că Dumnezeu nu are nici o purtare de grijă pentru ei, ci sînt cu totul lipsiți de harul Lui. Astfel acel necurat voievod, jefuind biserica lui Dumnezeu, s-a întors ca să muncească pe Sfântul Teodorit, slujitorul lui Dumnezeu.

Deci, punîndu-l înaintea sa legat la judecata cea necurată, a zis către dînsul: "Pentru ce, Teodorite, în vremea împăratului Constantin, ai stricat locașurile zeilor celor vechi, ai împodobit mormintele morților și ai poruncit să zidească biserici peste ele?" A răspuns sfîntul: "Bisericile cele dumnezeiești și mormintele sfinților sînt zidite și împodobite de la strămoși, căci Dumnezeu a preamărit pe sfinții Săi, fiindcă i-a aflat vrednici Lui. Iar de tine mă minunez, voievodule, cum din creștin te-ai făcut slujitor de idoli". Și a poruncit ighemonul să-l bată peste obraz pe sfîntul. Iar mucenicul a zis: "Greșești, Iuliane, numind dumnezei pe idoli de piatră și de lemn".

Atunci a poruncit muncitorul să-l spînzure pe Sfîntul Teodorit pe lemn și cu unghii de fier să-l strujească peste tot trupul. Și strujindu-l trei ceasuri, iar sîngele curgînd ca pîraiele, fața lui strălucea de bucurie ca și cum n-ar fi simțit nici o durere. Și a zis către dînsul muncitorul: "Ticălosule, jertfește zeilor ca să te scutesc de datoria ta, căci ai cheltuit rău averea bisericească; iar de nu vei jertfi, cu moarte silnică îți vei da sufletul". Răspuns-a sfîntul: "Tu ești ticălos, nelegiuitule, ca și împăratul tău, căci ați lăsat pe Hristos și v-ați lipit de antihrist și sînteți vrednici a fi arși în focul cel veșnic! Iar eu nu sînt dator nimănui, decît numai Domnului meu Iisus Hristos ca să păzesc adevărata credință, pînă la cea mai de pe urmă răsufflare".

Apoi iarăși i-a zis muncitorul: "Vei lua de la mine, Teodorite, cînte și aur mult, numai leapădă-te de răstignirea aceluia vrăjitor care zici că este Fiul lui Dumnezeu!" Răspuns-a sfîntul mucenic: "Aurul tău să fie cu tine întru pierzare, iar eu nădăjduiesc spre Domnul meu, Cel ce dă robilor Săi cele nestricăcioase, în locul celor stricăcioase, și pe cele cerești în locul celor pămîntești". Atunci a poruncit muncitorul să ardă coastele mucenicului cu două făclii. Iar el, fiind ars, și-a ridicat ochii spre cer rugîndu-se și îndată amîndoi slujitorii au căzut la pămînt ca morți.

Dar Iulian și cei ce erau împreună cu el porunciră cu sîrguință să ridice pe slujitori de la pămînt, zicîndu-le: "Pentru ce ați lăsat de a nu arde pe acel necurat creștin și la dormitare și neîngrijire v-ați dat?" Iar slujitorii, venindu-și în fire, au răspuns muncitorului: "Tu ești necurat și orbit cu sufletul, căci nu vezi pe robul lui Dumnezeu apărat de îngerii cei dumnezeiești! Căci iată patru îngeri vorbesc cu el, iar pe noi ne înfricoșează cu groază să nu ne atingem de sfîntul lui trup. Deci tu, hulitorule, nu bîrfi, ci să știi că mare este Dumnezeul creștinesc, iar acum și noi credem în El".

Muncitorul, rușinîndu-se, a poruncit să arunce pe acei slujitori în adîncul mării. Și, ducîndu-i spre înecare, sfîntul mucenic al lui Hristos a strigat către ei, zicînd: "Mergeți, fiii mei, în calea cea fericită cu pace, că după aceea și eu vă voi urma și mă voi bucura împreună cu voi întru bucuria cea veșnică, în Împărăția cerurilor".

Sfîrșindu-se slujitorii prin înecare, s-au învrednicit a lua cunună mucenicească de la Hristos Dumnezeu, în care au crezut. Iar pe Sfîntul Teodorit, Mucenicul, îl silea acel voievod Iulian, strigînd: "Jerfește zeilor". Sfîntul umplîndu-se de proorocescul dar, i-a zis: "Tu, răucredinciosule și ticălosule, mai mult decît toți oamenii, degrabă îți vei arde cele dinlăuntru tău; apoi după puține zile, lepădînd necuratul tău suflet, îl vei da focului veșnic; asemenea și împăratul tău cel fărădelege, va pieri după tine, nu după multă vreme, în pămîntul Persiei. Căci cu nevăzută mînă va fi ucis și va fi aruncat în focul gheenei. Deci, să știi cu dinadinsul, că scornirea lucrurilor voastre nu va spori, de vreme ce sfîrșitul vostru este aproape și pierzarea voastră nu întîrzie".

Niște cuvinte ca acestea ale sfîntului nesuferind a le auzi, necuratul muncitor a poruncit să-i taie capul îndată. Sfîntul mergea bucuros la moarte, rugîndu-se lui Dumnezeu pentru dînsul și pentru toată lumea. Apoi, tăindu-i-se capul cu toporul, s-a sfîrșit, iar sfîntul lui trup îngropîndu-l credincioșii, au însemnat în inimile lor cuvintele lui proorocești. Și amîndoi Iulianii, unchiul și nepotul, degrabă au pierit cu sunet. Pentru că acel Iulian, unchiul împăratului și voievodul părților Răsăritului, care a ucis pe Sfîntul Teodorit, dintr-acel ceas în care a necinstit prestolul lui Dumnezeu și a șezut pe sfintele vase, hulind pe Hristos, a început a boli. Căci au început a se ivi răni în părțile cele ascunse ale lui și din zi în zi i se înmulțea durerea, atingîndu-se de dînsul răsplătitoarea mînă a lui Dumnezeu. Și s-au împlinit cuvintele sfîntului zise către muncitor, cum că își va arde cele dinlăuntru ale sale. Căci, astupîndu-se părțile cele de ieșit afară, gura lui cea de Dumnezeu hulitoare i s-a făcut necurată. Și astfel și-a lepădat ticălosul său suflet.

Încă și prietenul său, Felix, cel mai mare peste vistieriile împărătești, n-a scăpat de grabnica pedeapsă a lui Dumnezeu. Căci cele dinlăuntru ale lui s-au vătămat cu răsplătirea lui Dumnezeu și-i curgea sîngele din hulitoarea lui gură ziua și noaptea și în puține zile a murit, dînd gheenei sufletul său cel ticălos.

Despre aceasta înștiințîndu-se răucredinciosul împărat Iulian, fiindcă mersese în Antiohia, s-a îndoit și n-a vrut să facă necinste moaștelor Sfîntului Mucenic Vavila, care se aflau în locurile lui Apolon; ci a poruncit ca să le ia de acolo creștinii, precum se scrie despre aceea în viața celui sfînt, în ziua a patra a lunii septembrie. După aceea Iulian, ducîndu-se la război împotriva perșilor, a pierit acolo, precum mai înainte a zis Sfîntul Mucenic al lui Hristos, Teodorit, a cărui împlinire a proorociei văzînd-o creștinii, preamăreau pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, Cel slăvit în veci cu Tatăl și cu Sfîntul Duh. Amin.

Sfîntul Pavel Mărturisitorul (8 martie)

Sfîntul Pavel Mărturisitorul era din Plusiada și a trăit pe vremea împăraților luptători împotriva sfîntelor icoane. Și văzînd pe cei ce se năpusteau fără de judecată împotriva Bisericii, răsturnînd toată temelia cea dreaptă a așezămintelor sfînte ștergînd toate chipurile sfîntelor icoane și nimicind toată bunăcuviința

sfințelor biserici, îi împunea cu cuvintele dumnezeiești, întocmai ca și cu niște săgeți, înțelegînd să pătimească orice fel de asupriri și de surghiunuri pentru icoane.

Deci bine și cu bărbăție nevoindu-se, cu pace și-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu.

Pătimirea Sfinților patruzeci de mucenici din Sevastia Armeniei (9 martie)

Pe vremea împărăției necredinciosului împărat Liciniu (308-324), fiind mare prigoană împotriva creștinilor și pe toți credincioșii silindu-i spre jertfirea idolilor, era în Sevastia, cetatea Armeniei, un voievod cu oaste, anume Agricolae, pierzător, sălbatic și isteț spre slujba idolească. Într-acele timp li se porunca creștinilor, care se aflau în cetele ostășești, să aducă jertfă diavolilor. Și erau în ceata lui Agricolae, în părțile Capadociei, niște ostași, patruzeci la număr, care, de asemenea, slujeau într-o dregătorie ostășească și aveau dreapta credință în Hristos Dumnezeu, fiind bărbați tari și nebiruiți în războaie, iar în dumnezeieștile Scripturi foarte iscusiți.

Înștiințîndu-se voievodul despre trei dintre aceștia, Chirion, Candid și Domnos cît și despre însoțitorii lor cum că sînt creștini, i-au prins și i-au silit spre închinarea la idoli; că zicea către dînșii voievodul astfel: "Precum în războaie ați fost cu un suflet și cu un cuget și v-ați arătat vitejia voastră, tot așa și acum, cu un cuget și un suflet, să arătați supunerea voastră la împărăteștile legi și să jertfiți zeilor de voie, mai înainte pînă a nu vă sili cu muncile".

La aceste cuvinte sfinții ostași, răspunzînd tiranului, au zis: "Dacă pentru împăratul cel pămîntesc ne-am luptat în războaie și am biruit pe vrăjmași, precum singur mărturisești, ticălosule, cu atît mai vîrtos ne vom nevoi pentru Împăratul cel fără de moarte și vom birui a ta răutate și al tău vicleșug". Atunci a zis voievodul Agricolae: "Una din două stă înaintea voastră: ori zeilor să aduceți jertfă și să luați mai mari daruri, ori, nesupunîndu-vă, să fiți necinstiți și izgoniți din dregătoria ostășească. Gîndiți-vă și alegeți ceea ce vi se pare vouă că este mai de folos".

Sfinții ostași au zis: "Despre ceea ce ne este nouă de folos, se îngrijește Domnul". Zis-a voievodul: "Nu grați multe, ci, lăsînd vorbele cele mincinoase, pregătiți-vă să jertfiți de dimineață zeilor". Acestea zicîndu-le Agricolae, a poruncit să-i ducă în temniță, unde, intrînd sfinții, și-au plecat genunchii la rugăciune și ziceau către Dumnezeu: "Scoate-ne pe noi, Doamne, din ispită și din smintelile celor ce lucrează fărădelegea". Iar după ce a înserat, au început a cînta psalmul acesta: *Cel ce locuiește în ajutorul Celui Preaînalt, întru acoperămintul Dumnezeului cerului se va sălășlui* - zicînd și cealaltă parte a psalmului același, pînă la sfîrșit. Iar după cîntare se rugau și iarăși cîntau după rugăciune. Deci astfel au petrecut fără somn, pînă la miezul nopții.

În cîntare începea stihurile Sfîntul Chirion, iar Sfinții Candid și Domnos, împreună cu ceilalți, cîntînd după Chirion, repetau acele stihuri. Iar la miezul nopții li s-a arătat Domnul, zicîndu-le: "Bun este începutul nevoinței voastre, dar *cel ce va răbda pînă în sfîrșit, acela se va mîntui*". Acel glas al Domnului toți l-au auzit și s-au înspăimîntat, apoi s-au bucurat și n-au dormit pînă a doua zi. Iar Agricolae voievodul adunînd prietenii și sfetnicii săi, le-a poruncit să aducă din temniță înaintea sa pe sfinții patruzeci de ostași, către care a zis: "Acestea ce voi zice către voi, nu cu înșelăciune, nici cu vicleșug le voi zice, ci însuși adevărul voi grai. Cîți ostași are împăratul vostru, nu sînt asemenea vouă întru nimic, nici întru înțelepciune, nici întru tărie, nici întru frumusețe, nici așa de iubiți nu-mi sînt mie ca voi. Așadar, a mea dragoste să nu voiți a o întoarce spre ură, că în a voastră putere stă ca ori dragostea mea, ori ura să le aveți".

A răspuns Sfântul Candid: "Numele tău, Agricolae, se potrivește cu obiceiul, pentru că ești înșelător și sălbatic". Zis-a voievodul: "Au nu v-am spus că într-o voastră stăpânire este ori spre dragoste către voi, ori spre ură să mă porniți?" Iar Sfântul Candid a zis: "De vreme ce, precum singur grăiești, este într-o noastră stăpânire, de aceea vrem ca spre ură către noi să te pornim. Că și noi te urmărim pe tine și numai de la Dumnezeu nostru căutăm milă și dragoste. Tu, cel sălbatic și fără de omenie, vrăjmașule al Dumnezeului nostru, să nu ne iubești pe noi, fiind în fărâdelege și zavistnic și cuprins de întunericul rătăcirii, iar numele tău cel sălbatic fiind asemenea cu obiceiurile cele de fiară".

De aceste cuvinte ale sfântului minunându-se voievodul și scrișnind din dinți ca un leu, a poruncit să-i arunce pe sfinți în legături și în temniță. Iar Sfântul Chirion a zis către dînsul: "Nu ai de la împăratul stăpânire ca să ne muncești, ci numai ca să ne întrebi". Temîndu-se, voievodul a poruncit ca, lăsîndu-i liberi, să-i bage în temniță și să nu-i pună în legături; însă a poruncit străjerului temniței ca să-i păzească cu grijă, căci aștepta venirea voievodului Lisie.

Deci, șezînd sfinții în temniță, în toate zilele și nopțile învățau de la Sfântul Chirion, pentru că le zicea: "Cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu ni s-a întîmplat aceasta, o, fraților, căci ne-am întovărășit într-o vremelnică oaste. Pentru aceasta să ne sîrguim a nu ne despărți în veci. Ci, precum am viețuit cu un suflet și cu un cuget, astfel și mucenicia s-o săvîrșim împreună și, precum am plăcut împăratului celui muritor, astfel și Celui fără de moarte, Împăratului Hristos Dumnezeu, să ne sîrguim a fi plăcuți".

După ce au trecut șapte zile, sfinții fiind încă ținuți în temniță, Lisie voievodul a venit în țările acelea și în cetatea Sevastiei. Apoi, șezînd la judecată împreună cu voievodul Agricolae, în ziua a opta a poruncit să-i aducă pe sfinții patruzeci de ostași. Sfinții mergînd la judecata cea nedreaptă, Chirion fericitul îi sfătuia astfel pe frații săi: "Fraților, să nu ne temem. Au doar nu ne ajută Dumnezeu în războaie, cînd Îl chemăm pe El și biruim pe vrăjmași? Aduceți-vă aminte cînd am fost într-un război mare oarecînd și toate cetele noastre s-au pus pe fugă, iar noi singuri, numai patruzeci, am rămas în mijlocul vrăjmașilor și ne-am rugat lui Dumnezeu cu lacrimi și, cu ajutorul Lui, pe unii i-am ucis, iar pe alții, rănindu-i, i-am izgonit. Și într-o atîta mulțime de potrivnici și într-un atît de mare război, nici unul din noi n-a fost rănit. Iar acum numai trei s-au sculat asupra noastră: satana și voievozii Lisie și Agricolae. Mai bine-zis, numai vrăjmașul cel nevăzut ridică război asupra noastră. Oare unul singur va putea să biruiască patruzeci? Să nu fie.

Deci se cuvine nouă acum să facem ceea ce făceam totdeauna, adică să alergăm la Dumnezeu cu fierbinte rugăciune. Iar El, ajutîndu-ne, nici legăturile, nici muncile nu ne vor vătăma pe noi. Oare nu totdeauna o rînduială ca aceasta păzeam? Căci, cînd intram în război, cîntam acest psalm: *Dumnezeule, întru numele Tău mîntuiește-mă și întru puterea Ta mă judecă! Dumnezeule, auzi rugăciunea mea, ia în urechi graiul gurii mele.* Și acum același lucru să facem, că ne va auzi Dumnezeu și ne va ajuta!"

Atunci cîntau sfinții psalmul acela, pînă ce au fost duși la judecată. La priveriștea aceea se adunase tot poporul cetății. Iar cînd au stat înaintea lui Lisie și a lui Agricolae, Lisie voievodul căutînd spre dînsii, a zis: "Mai mari dregătorii socotesc că poftesc bărbații aceștia". Și a zis către sfinți: "Vrednicii mai mari și mai multe daruri decît alții veți lua de la mine, numai de vă veți supune legilor împărătești, ca să aduceți jertfă zeilor. Vi se dă voie de alegere ca, ori închinîndu-vă zeilor, să luați mai mari daruri și cinstiri, ori, de vă veți lepăda a face aceasta, îndată vă veți lipsi de dregătoria ostășească și la munci veți fi dați".

Răspuns-a Sfântul Candid: "Nu numai cinstea ostășească, ci și trupurile noastre să se ia de la noi, că nimic mai scump nu este nouă, nimic mai cinstit, decît Hristos, Dumnezeul nostru". Atunci a poruncit voievodul ca să bată cu pietre pe sfinți peste gură. Iar Sfântul Candid a zis: "O, boierule al întunericii și învățătorule a toată fărâdelegea, începe să faci acestea și vei vedea răsplătirea". Iar voievodul, scrișnind din dinți, a zis către sfinți: "O, răi slujitori! Pentru ce nu faceți mai degrabă cele ce se poruncește vouă?"

Iar slujitorii idolești, luînd pietre, cînd voiau să arunce asupra sfinților, ei aruncau unul asupra altuia și unii pe alții se ucideau. Iar sfinții mucenici, văzînd aceea, se întăreau întru Domnul și se făceau mai cu îndrăzneală.

Atunci voievodul, pornindu-se spre mînie, a apucat o piatră și a aruncat asupra unuia din sfinți; iar piatra aceea a lovit pe voievod în obraz și i-a sfărîmat gura. Atunci Sfîntul Chirion a zis: *Cei ce se luptă cu noi au slăbit și au căzut. Cu adevărat sabia lor a intrat în inimile lor și arcele lor se vor sfărîma.*

Voievodul a zis: "Așa mă jur pe zei, cum că o vrăjitorie s-a arătat întru dînșii". Iar Sfîntul Domnos a zis: "Astfel mă jur pe Hristos, cum că Dumnezeu a biruit, făcînd ca fețele voastre cele fără de rușine, care grăiau asupra Fiului Său nedreptate, să le acopere de rușine. Au nu te rușinezi, nebunule și diavole, plin de întunericul cel mai de jos. Străinule de tot adevărul, semănătorule de sminteli, Agricolae, tu ești cap al diavolului, iar boierul cel dimpreună cu tine este coadă a mîniei și amîndoi sînteți slugi ale satanei. Dacă la începutul muncilor ce ni le-ai adus nu v-ai încredințat de puterea lui Dumnezeu care este cu noi, apoi începeți alte munci".

Slujitorii tiranului au zis către sfinți: "O, cei mai fără de minte vrăjmași ai zeilor noștri și străini de mila lor, pentru ce nu le aduceți jertfe?" Sfîntul Chirion răspunse: "Noi cinstim pe Unul Dumnezeu, pe Iisus Hristos, Fiul Său și pe Sfîntul Duh și ne sîrguim a săvîrși cu îndrăzneală alergarea nevoinței noastre, ca după ce vom birui înșelăciunea voastră, să primim cununile vieții celei fără de moarte".

Apoi voievodul a poruncit să-i ducă iarăși în temniță ca să se gîndească ce le va mai face. Deci, fiind închiși sfinții în temniță, au început a cînta: *Către Tine, Cel ce locuiești în cer, am ridicat ochii noștri și, precum sînt ochii slugilor în mîinile stăpînilor lor, așa și ochii noștri sînt către Domnul, Dumnezeul nostru, pînă ce se va milostivi spre noi.* După rugăciune, în ceasul al șaselea din noapte, s-a auzit către dînșii glasul Domnului, Care li s-a arătat, zicîndu-le: *"Cel ce crede în Mine, de va și muri, viu va fi. Îndrăzniți și nu vă temeți de muncile cele de puțină vreme, că degrabă vor trece; răbdați puțin, pătimiți după lege ca să primiți cununi"*.

Cu o mîngîiere ca aceasta de la Domnul nostru Iisus Hristos fiind întăriți sfinții, au petrecut acea noapte veselindu-se cu duhul. Iar după ce s-a făcut ziuă, din porunca tiranului au fost aduși din temniță înaintea lui. Și ei au grăit către acei necurați judecători: "Fă-ne orice voiești, că noi sîntem creștini și nu voim să ne închinăm idolilor". Sfinții, grăind acestea, au văzut pe diavol lîngă Agricolae, ținînd în dreapta o sabie iar în stînga un șarpe și îi grăia la ureche: "Al meu ești, îmbărbătează-te".

Atunci voievodul, împreună cu Lisie, au poruncit ca pe toți sfinții patruzeci de mucenici să-i ducă legați la iezer; că era un iezer lîngă cetatea Sevastiei, care avea apă multă. Răbdînd vitejește cele de aici și bucurîndu-se de cele nădăjduite, sfinții mucenici grăiau unul către altul: "Nu de haine ne dezbrăcăm, ci pe omul cel vechi lepădăm; aspră este iarna, dar dulce este Raiul; iute este gerul, dar plăcută este desfătarea. Pentru Raiul pe care l-am pierdut să nu mai răbdăm astăzi pe noi haina cea stricăcioasă. Să defăimăm gheața care ne topește și să urîm trupul.

Să socotim chinurile ca pe niște desfătări și să alergăm spre lacul cel înghețat întocmai ca spre o apă plăcută. Să nu ne înfricoșăm de vremea aceasta de iarnă ca să fugim de înfricoșătorul foc al gheenei. Să ardă piciorul, ca să dănțuiască în veci; iar mîna să se rupă, ca să se înalțe către Domnul. Să nu ne fie milă de firea cea muritoare, ci să alegem mai bine moartea ca să ne încununăm cu cununi de biruință de la Hristos, Dumnezeul și Mîntuitorul sufletelor noastre".

Cînd pătimeau acestea sfinții mucenici, era iarnă, fiind un ger cumplit și vînt mare. Deci i-a băgat dezbrăcați în mijlocul iezelui, pe cînd se pleca ziua spre seară; și împrejur au pus ostași și pe străjerul temniței ca să străjuiască pe mucenici. Și era în marginea iezelui un feredeu (baie), făcut înadins pentru

ca dacă vreunul din mucenici, slăbind de ger, ar voi a se pleca la închinarea la idoli, să iasă din apă și să se încălzească într-acel feredeu cald.

Sosind ceasul întâi din noapte și gerul întărindu-se mai cumplit, trupurile sfinților înghețau de ger. Atunci unul dintr-înșii, neputînd să rabde, s-a despărțit din acea sfîntă ceată și a alergat la feredeu. Dar cînd și-a atins piciorul de pragul feredelui, abia simțind căldura, îndată a căzut mort. Iar sfinții, dacă au văzut pe acel fugar plecînd de la dînșii, au strigat către Dumnezeu într-un glas: "*Au doară în rîuri Te vei mînia, Doamne? Au doar în rîuri este mînia Ta, sau în mare pornirea Ta?* Pentru că cel ce a căzut de la noi ca apa s-a vărsat și toate oasele i s-au risipit, iar noi nu ne vom depărta de la Tine, căci ne vei învia și numele Tău vom chema, pe Tine, pe Care Te laudă toată făptura, balaurii și toate adîncurile, focul, grindina, zăpada, gheața și duhul cel de vifor; Cel ce umbli pe mare ca pe uscat și valurile cele sălbatice le alini, prin amenințarea mîinii Tale.

Acum Același ești, Doamne, Cel ce ai ascultat rugăciunile lui Iacob, cînd fugea de certarea lui Isav, fratele său; Cel ce ai ajutat lui Iosif și l-ai izbăvit din primejdie; Cel ce ai auzit pe Moise care a dat semne și minuni în Egipt împotriva lui Faraon și a poporului său și a despărțit marea și pe poporul Tău l-a scos în pustie; Cel ce ai ascultat pe Sfinții Tăi Apostoli, ascultă-ne și pe noi, Doamne, ca să nu ne înece viforul apei, nici să ne înghită adîncul, că am sărăcit foarte. Ajută-ne, Dumnezeule, Mîntuitorul nostru, că am stat în adîncul apei și ni s-au udat picioarele în sîngele nostru; ușurează-ne de sarcină și alinează iuțimea văzduhului, Doamne, Dumnezeul nostru, că spre Tine nădăjduim, ca să nu ne rușinăm și să cunoască toți că ne-am mîntuit, strigînd către Tine".

Dar în ceasul al treilea din noapte i-a strălucit o lumină ca soarele, atît de caldă, ca în vremea secerișului și a izgonit gerul, iar gheața a topit-o și a încălzit apa. Iar ostașii cei ce străjuiau se cuprinseseră de somn, numai străjerul temniței nu dormea. El, auzind pe sfinți rugîndu-se lui Dumnezeu, cugeta în sine cum cel ce scăpase la feredeu s-a topit îndată ca ceara de căldură, iar ceilalți, petrecînd în ger atît de mare, sînt încă vii.

Și, căutînd către dînșii, a văzut o lumină strălucindu-i; și, ridicînd ochii în sus, voia să vadă de unde vine spre dînșii acea lumină. Atunci a văzut pogorîndu-se din cer, spre capetele sfinților, niște cununi prealuminoase, treizeci și nouă la număr; și cugeta, zicînd în sine: "Nu sînt patruzeci de oameni care pătimesc? Pentru ce nu este cununa a patruzecia, ci numai treizeci și nouă?"

Înțelegînd că acela care a fugit la feredeu este lepădat din ceata sfinților și pentru aceasta cununile nu sînt în număr deplin de patruzeci, a deșteptat pe străjeri și, dezbrăcîndu-se de hainele sale, a sărit în iezer, înaintea ochilor acelora, strigînd și zicînd cu mare glas: "Și eu sînt creștin!" Apoi, stînd în mijlocul sfinților mucenici, a zis: "Doamne, Dumnezeule, cred în Tine, precum și aceștia au crezut, numără-mă în ceata lor și mă învrednicește să pătimesc pentru Tine, împreună cu acești robi ai Tăi, ca făcîndu-mă iscusit, să mă găsec vrednic de Tine!" Și s-a făcut desăvîrșit numărul de patruzeci al sfinților mucenici, căci străjerul temniței a împlinit locul celui căzut. Iar numele lui era Aglaie.

Astfel, împlinindu-se numărul cetei mucenicilor, diavolul, văzîndu-se biruit și rușinat, s-a prefăcut în asemănare de om și, tînguindu-se, striga în auzul tuturor: "Vai mie, sînt biruit de bărbații aceștia și acum sînt la toți de rîs și de ocară, că n-am avut prieteni și slugi de un suflet ca să nu fi fost biruit! Deci ce îmi rămîne mai mult, decît numai să întorc inima boierilor mei și să ardă trupurile sfinților și să le arunce în rîu ca nici moaștele lor să nu rămînă?"

Iar Sfîntul Chirion a strigat, zicînd: "*Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeu, Care faci minuni!* Căci pe cel ce era asupra noastră, ca pe noi l-ai făcut, Stăpîne, și micșorarea zecimii a patra ai împlinit-o, iar pe satana l-ai rușinat". Deci au început cu toții a cînta psalmul acesta: *Mîntuiește-mă Doamne, că a lipsit cel cuvios.*

A doua zi au mers necurații tirani la iezer și, văzînd pe sfinții mucenici în apă fiind vii, neînghețați de frig și de ger, s-au mirat și meșteșug vrăjitoresc îl socoteau pe acela, deoarece și apa în iezer o simțeau că este caldă. După aceea, văzînd și pe străjerul temniței stînd în apă între mucenici, mai mult s-au mirat și au întrebat despre dînsul pe ostași: "Din ce pricină a făcut așa?" Iar ostașii au răspuns: "Noi am fost cuprinși de somn greu, iar el, toată noaptea nedormind, fără de veste ne-a deșteptat și am văzut o lumină mare, unde stăteau mucenicii; iar el, degrabă dezbrăcîndu-se și aruncîndu-și hainele sale, a sărit la dînșii, strigînd așa: "Și eu sînt creștin!"

Atunci tiranii, umplîndu-se de mînie, au poruncit ca, legîndu-i, să-i tîrască la mal; și, ducîndu-i de acolo la locul cel de muncă, au hotărît să li se sfărîme gleznele cu ciocane. Făcîndu-se acea cumplită muncă, maica unui tînăr de treizeci de ani, anume Meliton, dintre sfinții mucenici care pătimeau, venind acolo, îi întărea cu cuvinte de îmbărbătare pe sfinți, spre vitejeasca răbdare. Căci, temîndu-se ca nu cumva fiul ei, ca un tînăr ce era, să se înfricoșeze și să slăbească în munci, cu dinadinsul spre dînsul întinzîndu-și mîinile, îl învăța grăind: "Fiul meu cel preadulce, mai rabdă încă puțin ca să fii desăvîrșit. Nu te teme, fiule. Iată Hristos stă înaintea, ajutîndu-ți!"

Iar sfinții mucenici, fiind sfărîmați și acum sufletele lor dîndu-le Domnului, grăiau: "Sufletul nostru ca o pasăre s-a izbăvit din cursa vîntătorilor; cursa s-a sfărîmat și noi ne-am izbăvit. Ajutorul nostru este întru numele Domnului, Cel ce a făcut cerul și pămîntul!" Și zicînd toți "Amin", și-au dat lui Dumnezeu sfintele lor suflete. Iar Sfîntul Meliton, fiul acela care era îndemnat de maică-sa, încă mai răsuflea.

Deci tiranii au poruncit slujitorilor ca, punînd în care trupurile sfinților, să le ducă spre ardere; iar pe tînărul acela l-au lăsat abia răsufliînd, avînd nădejde că va fi încă viu. Însă maică-sa, văzînd pe fiul ei singur, lăsîndu-și slăbiciunea femeiască și avînd tărie bărbătească, a luat pe fiul său pe umeri și fără de temere mergea după car. Iar Mucenicul Meliton, care era dus de maica sa, bucurîndu-se, și-a dat sufletul său în brațele lui Hristos. Iar maica sa, ajungînd carele, a pus trupul fiului său mort peste trupurile sfinților.

După ce i-au dus la locul cel de ardere, aproape fiind de rîu, ostașii au adus o mulțime de vreascuri și de lemne și au făcut un stog foarte mare și, punînd pe dînsule muceniceștile trupuri, le-au aprins. Iar după ce a ars stogul acela, au rămas oasele sfinților. Și au zis între dînșii tiranii: "De vom lăsa așa oasele acestea, le vor lua creștinii și vor umple toată lumea cu dînsule, împărțindu-le spre pomenirea lor. Deci să le aruncăm în rîu ca nici praful lor să nu rămînă!" Atunci au aruncat rămășițele de la moaștele sfinților în rîu, spre pierderea desăvîrșită a pomenirii mucenicilor.

Iar Domnul, Cel ce păzește toate oasele plăcuților Săi, n-a lăsat să piară în apă nici o pîrticică din ele, ci pe toate le-a păzit întregi. După trei zile s-au arătat sfinții, fericitului Petru, episcopul acelei cetăți, zicîndu-i: "Vino noaptea și ne scoate pe noi din rîu!" Iar el, luînd clerul său și bărbați cucernici, a mers la malul rîului, noaptea fiind foarte întunecoasă. Și iată că deodată s-au luminat oasele sfinților în apă ca stelele; și oriunde se afla cea mai mică pîrticică, locul acela strălucea ca de o lumină. Deci, adunînd episcopul din apă toate oasele sfinților, pînă la unul, le-a pus într-un loc cinstit.

Astfel, cei ce au pătimit pentru Hristos și s-au încununat de El, ca niște lumini strălucesc în lume. Ei în Dumnezeu au crezut și pe Hristos L-au mărturisit, iar de Duhul Sfînt nu s-au lepădat și s-au preamărit de către Preasfînta și Făcătoarea de viață Treime, lăsînd pomenirea vieții lor, spre mîntuirea tuturor celor ce cred în Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh.

Iar numele acestor patruzeci de Sfinți Mucenici sînt acestea: "Chirion, Candid, Domnos, Isihie, Ieraclie, Smaragd, Valent, Vivian, Evnichie, Claudie, Prisc, Teodul, Eutihie, Ioan, Xantie, Ilian, Sisinie, Aghie, Aetie, Flavie, Acachie, Ecdit, Lisimah, Alexandru, Ilie, Leontie, Gorgonie, Teofil, Dometian, Gaie, Atanasie, Chiril, Sacherdon, Nicolae, Valerie, Filoctimon, Severian, Hudion, Meliton și Aglaie".

Sfinții patruzeci de Mucenici au fost prinși și au pățit pentru Hristos, mai înainte de patru calende ale lui martie, adică în douăzeci și șase zile ale lunii februarie. Și și-au dat sufletele lor Domnului în al șaptelea idis al lui martie, adică în ziua a noua a lunii martie, stăpînind Liciniu în Răsărit. Dar mai ales împărțind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea ca și Tatălui și Sfîntului Duh, în veci. Amin.

Pătimirea Sfinților Mucenici Codrat, Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel, Crescent și a celor împreună cu dîșii (10 martie)

Pe vremea lui Deciu (249-251) și a lui Valerian (253-259) s-a născut Sfîntul Mucenic Codrat și a fost crescut astfel: Fiind prigonire mare asupra creștinilor de la împărății și domnii cei păgînești și în multe feluri mărturisitorii lui Hristos fiind muncii și uciși cumplit, mulți din cei credincioși, temîndu-se de muncile cele nesuferite, părăseau cetățile, casele și averile lor și se ascundeau prin pustietăți, prin munți și în prăpăstiile pămîntului. Căci voiau a se sălășlui mai bine cu fiarele, decît cu necurații închinători de idoli, ca doar ar putea să-și păzească acolo fără de prihană sfînta lor credință, întru Hristos Domnul.

Într-acele cumplite vremi o femeie binecredincioasă, anume Rufina, din cetatea Corintului, a fugit pentru frica ce avea de acei muncitori și se ascundea, rătăcind prin locuri neumbrate. Și, fiind îngreunată cînd a fugit din cetate, i s-au împlinit zilele și a născut prunc de parte bărbătească, chiar acolo în pustie. Iar după naștere, mai trăind ea puține zile, s-a sfîrșit. Însă Dumnezeu, Care dă hrană la tot trupul, Care deschide mîna Sa și satură pe tot cel viu de bunăvoie, n-a trecut cu vederea pe acel prunc care rămăsese orfan din scutece. Ci El i S-a făcut tată și maică, păzitor și hrănitor; căci a poruncit norilor Săi de sus, iar aceia, pogorîndu-se din înălțime și plecîndu-se jos, revărsau rouă dulce în gura pruncușorului; și astfel ca și cu niște lapte sau miere îl hrăneau, pînă ce singur a putut a se hrăni cu verdețurile pustiei.

Și viețuia copilul în pustie ca Sfîntul Ioan Botezătorul, păzit de Dumnezeu, povățuit de Sfîntul Duh și înțelept spre dumnezeiasca vedenie. Deci, el fiind copil, l-au găsit niște oameni credincioși și l-au dus în cetate, unde, învățînd citirea cărților și meșteșugul doctoriei, tămăduia toate bolile; dar nu cu meșteșugul doctoriei pămîntești, ci cu darul cel dat lui de sus, tămăduia bolile omenești. Însă mai pe urmă a plecat de la petrecerea cea împreună cu oamenii și de la gîlcevi, ca unul ce din pruncie se deprinsese la liniștea pustiei. Deci cei mai mulți ani i-a petrecut în munți și pustietăți, iubind singurătatea și îndeletnicindu-se în gîndirea de Dumnezeu, deși venea în cetate cîteodată pentru trebuințele omenești. Căci cu doctorie vindeca bolile cele trupesti, iar cu cuvîntul lui Dumnezeu tămăduia neputințele cele sufletești, făcîndu-se la toți de trebuință și de folos.

Însă, nezăbovind mult în cetate, iarăși a venit în singurătatea pustiei cea iubită lui, în care a stat pînă la bătrînețe. Iar cei ce întru Hristos aveau dragoste către el, mergeau la el în pustie, dorind a se îndulci de vederea feței lui cea cu sfîntă cuviință și a se folosi de auzirea cuvintelor lui cele de Dumnezeu insuflate. Unul ca acesta era Ciprian și, împreună cu el, Dionisie, Anect, Pavel și Crescent, care au și pățit împreună cu dînsul pentru Hristos Domnul. Iar pătimirea lor a fost astfel:

De la Deciu, păgînul împărat al Romei, a mers în Corint un ighemon, Iason, ca să muncească și să ucidă pe creștini. Acela, prinzîndu-i, îi arunca în temniță. Într-acea vreme a fost prins și Sfîntul Codrat, împreună cu fericii prietenii săi: Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel și Crescent; și i-a aruncat în temniță, cu ceilalți creștini care erau în legături.

După cîteva zile ighemonul Iason, șezînd la păgîneasca judecată, a scos pe creștini din temniță și i-a pus înaintea sa la întrebare. Iar între ei mai bătrîn era Sfîntul Codrat, mergînd ca un voievod înaintea cetei

alese a lui Hristos și îndrăznind fără de frică a răspunde pentru toți către muncitorul. Deci muncitorul a început a grăi către sfântul astfel: "Codrate, ce lucru te-a înnebunit, de socotești a te da de voia ta la atât de cumplite munci? Sau spre ce nădăjduiești fără de nici o frică, a-ți alege temnița și legăturile și să te lipsești de patrie și de prieteni? Pentru ce nu te supui mai bine legilor celor împărătești, închinându-te zeilor și nu-ți alegi a fi fericit împreună cu noi și a te desfăta într-această viață?"

Sfântul Codrat a răspuns: "Nimeni, avînd înțelegere firească, nu se va lepăda de această viață dulce, dar de vreme ce pe aceasta a dăruit-o Dumnezeu, de aceea este trebuință ca mai mult să iubim pe Dătătorul ei; și pentru darul cel atât de mare să mulțumim prin laude și prin viață îmbunătățită Dătătorului de daruri; iar slava Lui s-o lățim pretutindeni prin pătimirea noastră. Pentru că nu este de nici o trebuință să iubim atât de mult această viață scurtă, încît, temîndu-ne de lipsirea ei, să dăm idolilor cinstea cea cuvenită lui Dumnezeu; căci pe cine vom putea mai bine și mai adevărat să numim Dumnezeu, decît pe Acela care cu mari și veșnice dăruiri ne-a îmbogățit dintru început? Și din niște daruri atât de mari, pe cine altul vom putea să cunoaștem, dacă nu pe Însuși Hristos Mîntuitorul? Și pe cine se cade să numim Mîntuitor, decît numai pe Iisus, Care pentru noi a răbdat munci și moarte?"

De voim a fi îmbunătățiți, mai întîi ni se cuvine ca pentru adevărata și dreapta credință să suferim munci și să nu cădem din credință și din împărăția Lui. Iar cei ce se sîrguiesc să înșele și să răzvrătească pe iubitorii dumnezeieștilor Taine, judecata acelora este rea și rugăciunea întru păcat. Deci se cuvine fiecăruia să-și aleagă cele mai bune. Aceasta iarăși se cuvine a o cugeta, ca să nu mergem în urma acelora care par a avea chip de fapte bune, ci din lucruri să socotim faptele acelea care, de vor fi rele, mai multă frică de pierzare ne aduc. Deci vezi că noi, ținînd rînduielile strămoșilor noștri, călătorim spre acelea care sînt mai bune.

Drept aceea nu te mai sîrgui a ne îndupleca, prin faptele cele vrăjmășești ca să ne lipim de partea ta și să lăsăm pe Hristos. Căci adevărul lui Dumnezeu ne este sfetnicul cel bun și legile dreptei credințe au mare putere spre sfătuire, căci acelea ne unesc cu Dumnezeu. Apoi trebuie să mai socotim că tuturor ni se cuvine a muri cu legea firii cea de obște și nimeni nu poate să fie liber de acea lege a morții. Iar ceasul acela al morții sosind, pier toate gîndurile și faptele omeneste făcute cu nedreptate și slava cea de puțină vreme se sălășluiește în țărînă. Dar cele ce se lucrează cu bunătate și mărime de suflet, acelea nasc veșnică slavă și după moartea oamenilor celor îmbunătățiți. Astfel noi, petrecînd în scopul nostru spre fapta bună și spre bărbăteasca pătimire pentru Hristos și într-acel scop fiind întăriți, vom lăsa pildă celor ce voiesc să ne urmeze mai cu dinadinsul; că cei ce înțeleg și cred drept, de nimic altceva nu se îngrijesc, decît numai să aibă luminoase chipuri spre cele ce sînt mai bune, prin care povățuindu-se, pot să sporească spre desăvîrșire".

Iason ighemonul a grăit către sfântul astfel: "Codrate, dacă cinstești pe acel Dumnezeu, de ale Cărui faceri de bine te-ai îndulcit din tinerețile tale, bine faci, arătîndu-te a fi recunoscător. Dar caută ca nu cumva, propovăduind pe Hristos că este om, să faci deșartă firea lui Dumnezeu". Sfântul Codrat zise: "De voiești, ighemonule, să-ți lepezi mînia, iar iuțimea s-o schimbi în blîndețe și să vezi adevărul, apoi pentru aceste mari lucruri, deși nu este lesne a grăi, totuși voi spune ceva". Ighemonul zise: "Să ne arăți luminos înțelegerea voastră despre Hristos".

Sfântul Codrat a grăit: "Începutul facerii lumii a fost prin voința lui Dumnezeu; prin Cuvîntul Lui s-a săvîrșit și prin puterea Duhului Sfînt s-a întărit. Cel ce a voit este Tatăl; Cel ce a săvîrșit toată făptura, adică Cuvîntul, Acela este Fiul; iar Cel ce a întărit este Duhul Sfînt. Și toate lucrurile frumoase și alese, fiind zidite de Dumnezeu cu hotare pentru începutul și sfîrșitul lor, Ziditorul a voit ca omul să se îndulcească de acele bunătăți și, mulțumind, să slăvească pe Ziditorul. Deci a zidit neamul omenesc ca toate cele văzute să i se dea moștenire și, suflînd duh de viață în omul cel dintîi, l-a pus în Rai care este locul dulceților negrăite. Iar el, împreună cu femeia făcută lui, văzînd multe feluri de lucruri frumoase, s-au bucurat și au luat stăpînire a se îndulci de bunurile Raiului.

Apoi, cugetînd strămoșii noștri, cu ce fel de rînduială și aleasă stare sînt rînduiți de Dumnezeu în Rai, au socotit a fi lucru vrednic să mulțumească Ziditorului și Făcătorului lor de bine și așa au început a merge pe calea cea îmbunătățită, prin porunca dată de Dumnezeu, adică să se păzească de a nu gusta dintr-un pom oarecare. Dar înșelătorul și vicleanul diavol, tulburîndu-se de mînie, avînd în gură înșelăciune iar înăuntru răutate, a turnat asupra lor veninul ce era într-însul din zavistie, voind să-i lipsească de o viață ca aceea a Raiului.

Pizmuindu-le cîntea, diavolul a pus într-înșii poftă spre călcarea poruncii lui Dumnezeu. Ei s-au învoit cu sfatul cel viclean al lui și cei ce viețuiau în Rai cu Dumnezeu, au căzut din darul Său și s-au lipsit de Rai, fiind izgoniți. Dintr-acea vreme au început a se primejdui în poftele cele deșarte, legîndu-se cu păcate ca și cu niște legături, cei ce mai înainte erau părtași ai slavei lui Dumnezeu. Dar Dumnezeu, milostivindu-se spre zidirea Sa și căutînd cu milostivire spre neputința omenească, a voit, nu numai cu Dumnezeirea să ne dezlege din legăturile vrăjmașului și să ne întoarcă la libertate pe noi cei robiți de împărăția morții, ci și a veni și a petrece cu trup la noi ticăloșii și pierduții și să ne izbăvească din pierzare.

Deci a binevoit Cuvîntul, la plinirea vremii, să se sălășluiască prin întrupare în preacuratul pîntece al Fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu, să se îmbrace în om. Iar Preacurata Fecioară, zămislind de la Duhul Sfînt, a născut pe Dumnezeu în trup. Și așa, cu ochi omenești s-a văzut cu adevărat Dumnezeu în trup, pe care Îl numim Hristos. Acela astfel S-a arătat cunoștinței omenești, fiind Dumnezeu adevărat și îmbrăcîndu-Se în om din Fecioară. Apoi, oștindu-Se împotriva stăpînirii vrăjmașului, a lărgit hotarele de sus ale împărăției Sale, a surpat rînduielile morții, a rupt lanțurile cu puterea dumnezeiască, a risipit iadul și a scos de acolo pe strămoși, cu mulțimea de oameni care se înmulțiseră dintr-înșii.

Și S-a numit Mîntuitor de la început, izbăvind din pierzare toate popoarele și țările; apoi, descoperind comorile milostivirii, a voit să aducă darurile Sale tuturor de obște și, izbăvind pe toți din tulburarea muncitorului, își păzește întreagă moștenirea, scutită de pierzare, pentru că nimic nu este tănuț de El, nici începutul nașterii noastre, nici lungimea sau scurtimea vieții, nici moartea, nici altceva nu este neștiut. Ci cele ce sînt rînduite, prin așezămîntul cel pus de Tatăl, acelea sînt arătate spre lucrarea Fiului și știute. Acela este Hristos, pe Care Îl propovăduim. El este Care Se îngrijește pentru mîntuirea neamului omenesc. El este Care ne dă bogăția neîmpuținată a bunătății Sale și, fiind pretutindeni, celor ce-L slujesc le este de față și le ajută".

Ighemonul, deși se minuna de cuvintele Sfîntului Codrat, nevrînd să creadă în adevărul cel grăit, a zis: "Despre lucruri înalte mi se pare că grăiești minciuni, Codrate, deoarece pe Dumnezeu Îl supui tulburărilor omenești și zici că pe Acela a putut să-L încapă pîntece de fecioară, care, purtîndu-L în pîntece, a născut pe Hristos; și așa zici, că un Dumnezeu este văzut pe pămînt, purtînd trup omenesc, iar altul zici că este aiurea adevărat Dumnezeu".

Sfîntul Codrat zise: "Tainele dreptei credințe nu se cuvine să le ispitească oamenii cei necredincioși; căci nu este lucru mic cunoștința aceea, nici se descoperă cu înlesnire la oricine; nici noi nu lăsăm ca pe cele sfînte să le iscodească necredincioșii. Fiul lui Dumnezeu de bunăvoie S-a smerit pe Sine, luînd chipul robului. El, fiind Dumnezeu, a voit a Se face om ca să ne scoată din robia diavolească. Iar tu, fiind plin de necredință și de nedumnezeire, nu poți să înțelegi acestea. Și să știi că nici cu meșteșugurile tale cele vicleane, nici cu îngrozirea ta cea mînioasă nu ne vei atrage pe noi de la Hristos, Domnul nostru".

Atunci ighemonul a poruncit să bată tare cu toiege trupul gol al alesului rob al lui Hristos, iar slujitorii cei nemilostivi împlineau porunca aceea cu asprime. Dar sfîntul mucenic răbda cu bărbăție și grăia către muncitorul: "Au nu știi, ighemonule, cum că tot lucrul ce se face cu sila este potrivnic libertății și nici nu este puternic spre înduplecarea sfătuirii? Pentru că cel ce silește nedrept, se arată pe sine cumplit, iar cel ce sfătuiește și înduplecă cu îndemnare, acela se arată a fi blînd și iubitor de oameni.

Pentru aceasta tu, silindu-ne prin munci spre închinarea la idoli, să nu nădăjduiești că ne vei atrage cu sila spre păgînătatea ta, ca pentru frică să ne lepădăm de dreapta credință; căci fiind robi Lui, precum nu ținem seamă de înșelătoarele amăgiri, tot astfel și de toate muncile, cîte ai putea să le scorești asupra noastră, nu ne îngrijim; pentru că Hristos ne ușurează toate durerile, cu nădejdea răsplătirilor. El ne întărește ca să nu ne supunem potrivnicului și ne face viteji la suflet și nebiruiți întru nevoința chinurilor".

Muncitorul, tulburîndu-se mai mult, a poruncit să spînzure pe sfîntul cu capul în jos și cu unghii de fier să-i strujească trupul. După aceea, ațîțînd foc sub dînsul, să ardă pe răbdătorul de chinuri. Însă acela toate răbdîndu-le cu vitejie, era nebiruit.

După aceasta ighemonul, întorcîndu-se către celălalt, adică spre Sfîntul Ciprian, cu amăgitoare cuvinte se sîrguia să-l întorcă spre a sa socoteală. Dar Sfîntul Ciprian, deși era încă tînăr cu anii, fără nici o frică și cu bărbăție se pregătea spre primirea muncilor. Iar Sfîntul Codrat grăia către dînsul și către cei ce se pregăteau cu dînsul la răni și către cei ce se dezbrăcau de haine: "O, prietenii și împreună nevoitorii mei, socotiți cu gîndul cît de multe bunătăți sînt gătite vouă de la Domnul, adică cîntea pentru dreapta credință, slava pentru mucenicie, iar mai ales că vă învredniciți de mila lui Iisus Hristos, al Cărui ajutor îndată va sosi la voi. Deci, acum se cuvine să vă arătați credința voastră cea nemișcată, întru Hristos Dumnezeu; acum vremea nevoinței este de față ca să împliniți cu osîrdie legea dragostei, iar sufletul vostru punîndu-vă pentru Cel iubit, să vă arătați pildă tuturor celor ce doresc să intre, pentru Hristos, întru nevoința chinuirii.

Apoi să fiți, prin răbdarea voastră cea tare, spre mirarea tuturor celor ce caută la priverilestea aceasta. Acum se va cunoaște deosebirea care este între cei buni și cei răi, acum să se adauge grija cea mai mare pentru păzirea dreptei credințe. Să țineți o credință și o mărturisire, ca cei ce aveți să stați înaintea lui Dumnezeu la judecata cea înfricoșată. Să nu vă lăsați de calea cea îmbunătățită, ca cei ce acum aveți să vă săvîrșiți alergarea voastră și degrabă să treceți de aici la Hristos. Pe Dumnezeu Cel bun să-L mărturisiți cu bună inimă. Să nu cruțați floarea tinereților voastre, cei ce acum îndată aveți să treceți spre viața cea neîmbătrînită. Cugetați cu mintea că lîngă uși este sfîrșitul și, fiind tineri, mai cu înlesnire puteți răbda muncile pentru Hristos Dumnezeu, ca cei ce aveți trupească tărie.

Deci cu îndrăzneală să vă dați singuri la munci și cu bărbăție să le suferiți ca, biruind pe vrăjmașul, să vă preamăriți de la Domnul și să vă rînduiți în cer, în numărul sfinților mucenici".

Muncitorul, auzind cuvintele grăite către frații săi de Sfîntul Codrat, cele, s-a mîniat și îndată a poruncit ca și pe Sfîntul Ciprian, fiind gol și spînzurat ca și Sfîntul Codrat, să-l muncească cu bătaie, cu strujire și cu ardere de foc, apoi și pe Dionisie, după dînsul pe Anect, după aceea pe Pavel, iar la sfîrșit pe Crescent, asemenea muncindu-i și de dînșii fiind rușinat și biruit, i-a osîndit pe ei mai întîi la mîncarea fiarelor, iar după ce fiarele nu s-au atins de sfinții mucenici, i-a dat spre tăiere de sabie; dar mai întîi a poruncit să-i tîrască de picioare legați, prin cetate.

Făcîndu-se aceasta, popor fără număr, dar mai vîrtos mulțime de copii, băteau pe sfinții mucenici cu bețe și cu pietre, pînă ce au fost duși afară din cetate la locul cel de moarte. Acolo sfinții, cerînd puțină vreme, s-au rugat cu dinadinsul către Domnul, apoi și-au plecat sub sabie sfintele lor capete și s-au tăiat în a zecea zi a lunii martie. Iar în locul acela unde s-au tăiat cîntitele lor capete și pămîntul s-a înroșit cu sîngele lor, a curs izvor de apă curată, spre neuitată pomenire a pătimirii sfinților din cetatea Corintului.

După uciderea celor șase Sfinți Mucenici - Codrat, Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel și Crescent -, au fost munciiți și pierduți în multe feluri alți creștini care fuseseră prinși; adică un alt Dionisie a fost junghiat cu cuțitul, iar Victorin, Victor și Nichifor (atunci fiind Tertie ighemon, după Iason) fiind puși în piauă de piatră, i-au pisat pînă la moarte. După aceea Claudie, pătîmind tăierea mîinilor și a picioarelor, s-a săvîrșit; apoi Diodor, fiind aruncat în focul cel pregătit ca într-o cămară luminoasă, s-a odihnit cu pace.

Lui Serapion i-a tăiat capul; pe Papie l-a aruncat în mare, asemenea și Leonid a suferit de la Venust ighemonul - care a fost în Corint după Tertie -, multe și cumplite munci, apoi a fost înecat în mare.

Încă și niște sfinte femei, avînd în inimile lor învățătura Sfîntului Codrat și urmîndu-i la munci pentru Hristos, au îndrăznit a pătîmi, adică: Hariesa, Nunehia, Vasilisa, Nica, Gali, Galina, Teodora; cum și alții mulți, bărbați și femei, unii de săbii tăindu-se, iar alții în ape înecîndu-se și alții cu alte munci ucigîndu-se, au trecut către Domnul. Deci, rînduindu-se de Sfîntul Codrat, povățuitorul și învățătorul lor, ceata mucenicească a luat cununile biruinței din dreapta lui Hristos Dumnezeu, Căruia Se cuvine slava, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

Pătîmirea Sfîntului Mucenic Codrat Nicomidianul și a Sfinților Mucenici Saturnin, Rufin și ceilalți (10 martie)

În timpul lui Deciu, păgînul împărat al Romei (245-251) și al lui Valerian (253-259), urmașul lui (cînd Sfîntul Codrat din Corint a pătîmit împreună cu însoțitorii săi), creștinii de prin diferite cetăți și sate au fost prinși și au fost aduși în Nicomidia, cetatea Bitiniei, puși în temniță și păziți. Deci era frică mare între creștinii care locuiau în cetatea Nicomidia, mai ales că împăratul Deciu se apropia de părțile acelea, căci venise în Cezareea.

Mulți din creștini fugeau în munți și în pustietăți, ascunzîndu-se de mînia muncitorilor, iar alții cu îndrăzneală ședeau în case, așteptînd ceasul în care s-ar învrednici să preamărească pe Domnul cu orice fel de munci. Între unii ca aceia se afla și acesta de care ne este cuvîntul, adică Sfîntul Codrat, împodobit cu vîrsta și frumusețea, cu neamul cel bun și bogăția, cu dreapta credință, cu viața și cu cuvîntul.

Acesta, dînd aur străjerilor temniței și soldaților, avea intrarea temniței neînchisă și fără temere se ducea acolo spre a da mîngîiere fraților celor de o credință care erau ținuți în lanțuri. Căci fiecăruia îi aducea cele trebuincioase și ruga pe toți să fie cu îndrăzneală și să nu se îngrijească de munci, pentru dragostea lui Hristos Domnul, Care le pregătește răsplătire veșnică în Împărăția cea cerească.

Sosind ziua de judecată, antipatul Perenie, care plecase de la împărat în Nicomidia, șezînd înaintea poporului, a poruncit să aducă înaintea sa la întrebare pe toți cei legați. Iar după ce au fost aduși, Comentarisie a zis către antipat: "Iată, după cum a poruncit stăpînirea ta, domnul meu, mulțimea de nelegiuîți creștini care au fost pînă în ziua de astăzi ținuți în temniță, stă acum înaintea ta la judecată". Antipatul a zis către robii lui Dumnezeu: "Spuneți fiecare dintre voi numele vostru, dregătoria, neamul și patria".

Iar fericitul Codrat a venit deasemenea la priveriște și, văzînd pe oarecare dintre frați mai neputincioși, galbeni la față de frică, s-a temut ca nu cumva cineva dintre dînșii, mai înainte de munci, să se lepede de Hristos; de aceea a strigat cu mare glas, stînd înapoia tuturor: "Creștini ne numim, iar cu dregătoria și cu neamul sîntem slugi ale lui Iisus Hristos Domnul, nevăzutul Dumnezeu; iar cetatea și patria noastră este cerul, unde sălășluiește Dumnezeu pe cei ce nădăjduiesc spre El; auzi acestea, antipate!"

Antipatul s-a înspăimîntat, minunîndu-se de îndrăzneala bărbatului acestuia și a zis către slujitori: "Prindeți pe acel nebun și-l aduceți mai aproape de mine!" Iar fericitul Codrat, auzind acele cuvinte ale antipatului, singur, împingînd poporul, a alergat cu sîrguință și a stat în fața împăratului și tot poporul și-a întors ochii spre el.

Însemnîndu-se cu semnul Crucii, a zis antipatului: "Iată, singur am venit înaintea ta, de voie, nu de silă, ca să grăiesc pentru frații mei și împotriva diavolului să stau. Deci fă mai degrabă ceea ce voiești și, ispitind bărbăția noastră, să știi, că sîntem nebiruiți ostași ai lui Hristos". Antipatul a zis: "Nebunule, spune-mi

mai înfii numele și neamul tău". Sfântul a răspuns: "Ți-am spus că sînt creștin și împreună cu frații mei sîntem robi ai lui Hristos. Acela este numele nostru și neamul cel bun, ca robi ai lui Hristos să fim și să ne numim".

Antipatul a zis: "Ascultă-mă, prietene. Voi spune despre tine împăratului și te va pune voievod, numai de vei aduce cu noi jertfă zeilor". Răspuns-a sfântul: "Nu te rătăci, antipate, zicînd că sînt mulți dumnezei, căci nu sînt, ci unul este Dumnezeu, Tatăl, de la Care sînt toate". Antipatul a zis: "Sînt mulți dumnezei, însă împăratul a poruncit numai la doisprezece dumnezei să aducem jertfe, cărora și tu ești dator să te închini".

Sfântul Codrat a strigat cu mare glas: "Nu este bine să fie multe stăpîniri, Unul este Stăpînul, Unul este Împăratul și Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos". Antipatul a zis: "Oare n-ai auzit ce zice Homer despre Poseidon? A împreunat norii, a tulburat vînturile, a acoperit cerul, a tunat cumplit tatăl dumnezeilor, căci s-a înălțat Poseidon ca să ia pămîntul; iată, ai auzit vitejia lui Poseidon". Iar fericitul Codrat a zis: "Adevărul spune oare Homer și ceilalți asemenea ca el, făcători de stihuri, despre dumnezeii voștri sau nu?" Răspuns-a antipatul: "Adevărul".

A zis sfântul: "Dacă adevăr spun, apoi oare nu povestesc ei cum că zeii voștri au fost desfrînați, nesățioși de amestecarea cea necurată, peste fire făcînd cele oprite? Cu adevărat mă rușinez de voi, că vă închinați la niște zei ca aceia, pentru ale căror fapte rele acum judecați și pedepsiți pe oameni. Căci sînteți judecători ai celor ce fac fărădelegile cele de rușine și totuși cinstiți pe zeii care au fost lucrători de rușine cu fărădelege. Oare nu s-ar fi căzut vouă să judecați pe zeii voștri și să-i pedepsiți, pentru cele atît de multe și atît de mari fapte de rușine ce s-au făcut de dînșii? Pe oamenii cei ce fac fărădelege nu-i cruțați, iar pe zeii ce au nelegiuit îi lăudați și-i cinstiți. Cu adevărat, acești zei ai voștri nu sînt zei, ci făcători de necurătenie, duhuri moarte".

A zis antipatul: "Ai început a huli pe zei și mă tem să nu se mînie pe mine împăratul, căci, răbdînd îndelung, ai luat îndrăzneală împotriva zeilor; ci, mai degrabă schimbă-te ca nu îndată să te prindă mîinile muncitorilor". Sfântul Codrat a zis: "Îndrăzneala mea nu poate nimeni s-o ia de la mine, nici tu, nici împăratul tău, nici însuși tatăl vostru satana". Supărîndu-se antipatul, a poruncit să dezbrace hainele de pe el și, întinzîndu-l gol, să-l bată cu vine, zicîndu-i: "Spune numele tău". Iar sfântul în acea bătaie tăcînd și nerăspunzînd nimic, antipatul a întrebat pe cei ce-i stăteau înaintea despre mucenic, adică cine este și cum se numește. Iar cei ce-l știau pe sfînt, au spus antipatului că este de neam mare și se cheamă Codrat. Atunci antipatul a zis către slujitori: "Cruțați-l și-l dezlegați".

Iar după ce au dezlegat pe sfîntul de la munci și l-au îmbrăcat în haine, l-a chemat muncitorul aproape și i-a zis: "De ce ai făcut aceasta nouă și ție, nespunînd neamul tău cel mare? Căci noi neștiind cîntea neamului tău, am adus necinste asupra ta; iar tu singur ai adus ocară ție și neamului tău. Deci pentru ce, socotind întru nimic neamul tău cel bun, te-ai lipit de deșarta credință creștinească?" A răspuns sfîntul: *"Voit-am a fi lepădat în casa Dumnezeului meu, mai virtos decît a locui în locașurile păcătoșilor"*. Zis-a antipatul muncitor: "Supune-te mie și jertfește zeilor, ca să nu mori ca un făcător de rele. N-ai auzit de poruncile împăratului și ale tuturor boierilor, că ei au judecat ca nici un creștin să nu viețuiască pe pămînt, pentru care mulți bărbați buni și minunați s-au depărtat de la rătăcirea creștinească?"

Răspuns-a sfîntul: *"Fericit bărbatul, care n-a umblat în șfatul necredincioșilor și în calea păcătoșilor n-a stat, neamăgindu-se cu înșelăciunea cea deșartă a lumii acesteia. Iar cei ce s-au amăgit și v-au ascultat pe voi, aceia vor pieri ca praful cel spulberat de vînt de pe fața pămîntului, cum au și pierit"*.

Antipatul, amăgind cu multe cuvinte momitoare pe Sfîntul Codrat, a lăcrimat cu suspin și a zis: "Nu te lipsi, o, Codrate, de lumina iubită, nu te lipsi de viața aceasta dulce, alegîndu-ți singur de voie moartea". Aceasta zicînd-o, înșelătorul își ștergea fața cu basmaua; iar sfîntul mucenic a zis către dînsul: "Să nu

socotești că mă vei înșela cu vicleșugul șarpelui, prefăcându-te că ai lacrimi, cîine răpitor! Nu vei putea să mă răpești pe mine, robul lui Dumnezeu".

Aproape de Perenie antipatul era voievodul Maximian, care a zis către sfîntul: "Omule vrăjmaș, domnul meu cel mare, încuviințatul antipat, se milostivește spre tine, iar tu îl ocărăști?" Sfîntul a răspuns: "El să plîngă pentru sine și pentru ceasul nașterii sale, căci s-a născut spre pierzare; iar tu pentru ce mă ocărăști? Dacă antipatul face judecata, apoi tu cine ești care grăiești înaintea lui la judecată? Destul ne este să fim judecați de unul; iar dacă și tu vei începe a ne judeca, apoi să te piardă Domnul nostru Iisus Hristos". Iar Comentarisiu a zis către antipat: "Astfel mă jur pe puterea ta, stăpîne al meu, că de vei lăsa pe acesta să grăiască cu așa îndrăzneală, apoi chiar și asupra celor stăpînitori va îndrăzni a aduce hule și ocări și vom fi în primejdie mare".

Iar sfîntul a zis: "Sfînta Scriptură grăiește adevărul: *Pentru ce s-au întăritat neamurile și popoarele au cugetat cele deșarte? Stătut-au de față împărații pămîntului și boierii s-au adunat împreună asupra Domnului și asupra Unsului Său. Căci și acum de acești oameni deșerți se judecă Hristos și pătimește prin mădularele Sale, adică prin cei ce sînt robi credincioși ai Săi*".

Antipatul a zis către slujitori: "Dezbrăcați pe netrebnicul acesta și iarăși să-l bateți mai cumplit decît înainte, pînă cînd se va supune legilor împărătești și se va închina zeilor". Sfîntul Codrat, fiind bătut din nou, zicea: "Slavă Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit pe mine păcătosul și nevrednicul robul Tău să pătimească pentru numele Tău cel sfînt și să fiu numărat cu robii Tăi cei iubiți. Mulțumesc Ție și Te rog, umple-mă de Sfîntul Tău Duh, înțelepțește-mă și mă întărește ca să păzesc credința neclintită; înțelepțește-mă cu înțelepciunea Ta ca să nu mă biruiască cei fărădelege. Fii mie ajutor, Stăpîne al meu, căci acum este vremea pentru ajutorul Tău, acum este ceasul îndurărilor Tale. Întărește-mă ca să preamăresc întru mine numele Tău cel Sfînt și du-mă la Tatăl Tău cel ceresc și mărturisește-mă înaintea Lui, zicînd: "Și acesta este robul Tău". Așa, Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi ca să-mi săvîrșesc bine alergarea mea".

Astfel se ruga sfîntul, iar slujitorii care-l băteau, obosind, se schimbau; și atît de mult a fost bătut, încît de cinci ori, slăbind slujitorii, s-au schimbat. Și s-a ridicat mult pieptul fericitului mucenic, iar sîngele curgea ca pîrîl și îi cădea carnea. Iar antipatul a zis către sfîntul: "Crezi măcar acum în zeii noștri, Codrate?" Răspuns-a sfîntul: "*Idolii păgînilor, argint și aur, lucruri de mîini omenești; gură au și nu vor grăi. Asemenea lor să fie cei ce-i fac pe dînșii și toți cei ce nădăjduiesc spre dînșii*".

Antipatul a zis: "Cu cuvîntul cel tainic grăind către noi, socotești că vei tăinui huirea ta asupra zeilor?" Răspuns-a sfîntul: "Luminatul adevăr se pare ție, celui fără de minte și orbit, a fi întunecat; iar întunericul înșelăciunii veacului acestuia ți se pare a fi luminos. Însă ascultă-mă pe mine, cel ce-ți grăiesc luminos cuvintele părinților noștri; știut să-ți fie că zeilor tăi nu voi jertfi și poruncilor împăratului și ale boierilor nu mă voi supune. Drept aceea de voiești să mă muncești, fă voia ta și mă trimite mai degrabă să stau înaintea Împăratului ceresc". Zis-a tiranul: "Mă jur pe zei că nu te voi cruța, ci cu înfricoșate munci și cu moarte amară te voi pierde, ticălosule".

Plecîndu-se ziua, l-au dezlegat pe sfîntul de la munci și l-au dus în temniță cu ceilalți creștini. Apoi a poruncit tiranul să aștearnă piroane mărunte sub spatele mucenicului și o piatră mare să pună pe pieptul lui, iar picioarele să i le bată în butuci și să-i pună fiare grele peste tot trupul. Și așa l-au lăsat multe zile pe sfîntul, care răbda cu vitejie muncile cele atît de grele, încît firea omenească este cu neputință să le rabde și să trăiască. Dar dreapta cea atotputernică a lui Hristos întărea pe pătimitorul spre preamărirea dumnezeieștii puteri.

După ce au trecut multe zile, Perenie antipatul a voit să se ducă la Niceea și a poruncit ca pe creștinii cei ținuți în legături, împreună cu Sfîntul Codrat, să-i ducă după el. Sosind la Niceea și făcînd jertfă diavolilor în capiștea idolească, a poruncit să aducă acolo pe creștini ca să-i silească la jertfă. După ce au adus pe

robii lui Hristos la acea diavolească capiște, Sfântul Codrat a rugat pe ostași să-l ducă mai întâi înăuntru, la antipat, căci acum era întreg și sănătos, cu puterea lui Hristos, după atâtea munci, și strălucea cu fața, mergînd înaintea cetei creștinești, arătînd tăria trupească cu bărbăția sufletească.

Ducîndu-l mai întâi în capiște, s-a mirat tiranul, căci spaimă cuprinsese pe antipat, văzîndu-l pe sfîntul cu trupul sănătos și cu fața veselă. Și a zis către dînsul: "Codrate, jertfește zeilor". Sfîntul răspunse: "Sînt rob al lui Iisus Hristos și Lui mă aduc jertfă, iar zeii voștri, care n-au făcut cerul și pămîntul, să se prăpădească". Antipatul zise: "Supune-te legilor împăratești, iar nu lui Hristos". Sfîntul răspunse: "Mă voi supune legilor Împăratului ceresc, iar nu poruncii fără de minte a oamenilor care nu cunosc pe Dumnezeu; însă Sfînta Scriptură ne poruncește să ne rugăm pentru dînșii, ca să se întoarcă și să cunoască adevărul".

Antipatul zise: "Dacă faci rugăciuni pentru împăratul, apoi ești dator a împlini și poruncile lui, căci este scris și în cărțile voastre: *Dați Cezarului, ceea ce este al Cezarului și lui Dumnezeu, ce este al lui Dumnezeu*". Sfîntul zise: "Bine grăiești că este datorie a da Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu, căci am dat împăratului cele împăratești cînd m-am răscumpărat de dînsul, dînd pentru satele mele dajdia împăratului; iar lui Dumnezeu sînt încă dator să împlinesc și să săvîrșesc buna credință datorată Lui. Dacă pămîntescul împărat a poruncit ca creștinii ori să se împărtaşească din jerfele idolești, ori să moară, noi sîntem gata să murim, nu numai o dată, ci și de mai multe ori, pentru Hristos, Dumnezeul nostru".

Antipatul zise: "Vezi cîtă mulțime de creștini au adus jertfă zeilor noștri? Oare ți se pare că ești mai bun decît dînșii?" Sfîntul Codrat răspunse: "Cu adevărat sînt mai bun, neplecîndu-mi genunchii la idoli, decît toți aceia care s-au depărtat de Dumnezeu, Ziditorul lor. Și unde sînt cei ce au jertfit zeilor voștri, că nu-i văd pe dînșii?" Atunci a poruncit antipatul să cheme pe unii ca aceia. Într-acel timp sfîntul a cerut să fie dezlegat, deoarece era legat. Gîndind antipatul că vrea să se închine zeilor, a poruncit să-l dezlege. Iar el îndată, alergînd, a apucat pe cel mai mare idol de picioare, l-a aruncat jos și l-a sfărîmat. Asemenea s-a repezit și spre ceilalți idoli, dar îndată l-au apucat slujitorii idolești și ostașii.

Mîniindu-se ighemonul, a poruncit ca, scoțînd pe sfînt afară din capiștea idolească, să-l spînzure și să-l strujească cu fiare ascuțite peste tot trupul. Cînd strujeau pe sfîntul, au venit cei ce se lepădaseră de credința creștină; iar Sfîntul Codrat, fiind în munci, a zis către dînșii: "Ticăloșilor, v-ați lepădat degrabă de Stăpînul nostru Hristos și v-ați dat singuri diavolului! Oare n-ați crezut că este învierea morților și n-ați auzit despre judecata lui Dumnezeu și adîncimile iadului, despre focul cel nestins și despre viermele cel neadormit? Ce răspuns veți da într-acea slăvită și mare zi a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, Care va judeca viii și morții? Deschideți-vă ochii minții voastre și vedeți de unde ați căzut. Împărăția cerului cea veșnică ați lăsat-o pentru această vremelnică viață și, nebăgînd în seamă pe Stăpînul cel preabun, v-ați făcut robi ai diavolului, robului cel netrebnic, care, dacă ia stăpînire asupra cuiva, îl bate și-l omoară și pe care, cînd va veni Domnul nostru, îl va lega cu legături nedezlegate și-l va arunca în focul cel fără fund, împreună cu voi care v-ați făcut robi ai lui.

Cunoașteți ce ați făcut, căci temîndu-vă de muncile cele de puțin timp, v-ați dat muncii celei veșnice. Singuri veți vedea cele ce vor avea să fie cînd veți sta înaintea dreptului Judecător, Iisus Hristos, Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Oare n-ați auzit cuvintele Domnului în Sfînta Evanghelie? *Nu vă temeți de cei ce ucid trupul, căci pe suflet nu pot să-l ucidă; ci vă temeți mai mult de Cel ce poate și sufletul și trupul să-l piardă în focul gheenei*".

Acestea grăindu-le sfîntul, cei căzuți au strigat cu lacrimi, zicînd cu mare glas: "Ne-am temut de munci, robule al lui Dumnezeu, și ne-am înșelat ca niște dobitoace necuvîntătoare și ca niște oi rătăcite ne-am dat spre mîncare lupilor; căci ne-au ajuns păcatele noastre și, vrînd puțin timp a vieții aici, ne-am lipsit de viața cea veșnică ce va să fie. Deci ce vom face noi ticăloșii, nu știm". Iar Sfîntul Codrat, văzîndu-i lăcrimînd, s-a umplut de bucurie și a zis: "Îndrăzniți, fraților, și nu vă deznădăduiți, milostiv este Hristos, Domnul. Cădeți către El cu lacrimi și cu pocăință și stați întru mărturisirea lui Hristos, ca fiecare din voi

să se curățească cu al său sânge, de păcatele sale". Și au făcut aceia plîngere mare mult timp, aruncîndu-se la pămînt și presărîndu-și țărîna pe capetele lor și cu pietre bătîndu-se peste piepturi. Și atît de mare a fost strigarea aceea și tînguirea lor, încît toată cetatea Niceei s-a adunat și se mira de jalea lor cea atît de mare pentru cădere.

Antipatul, ieșind din capiștea idolească și văzînd ceea ce se făcea, a poruncit să strujească și mai mult pe Sfîntul Mucenic Codrat și să-i ardă coastele cele strujite cu făclii aprinse. Iar el s-a rugat către Dumnezeu mult, pentru cei ce se pocăiau, ca să fie primită întoarcerea lor. Sfîrșindu-și rugăciunea, a zis sfîntul cu glas tare: "Așa Stăpîne, Doamne, Iisuse Hristoase, sufletul meu să fie pentru sufletele lor, dar miluiește-i". Atunci slujitorii care-l munceau îndată au slăbit și au căzut ca morții la pămînt și a venit un nor luminos spre sfîntul și spre toți creștinii care stăteau legați acolo, cum și spre cei ce se pocăiseră; iar pe antipat, pe sfetnicii lui și pe toți elinii i-au cuprins întuneric și ceață, căzînd spaimă peste dînșii și se cutremurară de frică; căci credeau că are să cadă cetatea.

Apoi, făcîndu-se tăcere mare, credincioșii au auzit de sus glasul sfinților îngeri care laudau și slăveau pe Dumnezeu. Trecînd două ceasuri, s-a risipit întunericul, iar elinii, căutînd spre sfinți, au început a vedea lumina cerească; apoi antipatul, abia venindu-și în sine, a poruncit să-i prindă pe toți aceia care se plecaseră la cuvintele mucenicului și se întorseseră cu pocăință spre Hristos. Și, legîndu-i cu ceilalți creștini care erau la judecată, a zis să-i ducă în temniță, iar pe Sfîntul Codrat, dezlegîndu-l de pe lemn, l-a pus în legături ca mai înainte.

A doua zi Perenie ighemonul, șezînd la judecată și scoțînd pe creștinii care erau în temniță, afară de Sfîntul Codrat, le-a făcut întrebare toată ziua, silindu-i cu momiri și munci spre necuratele jertfe. Văzîndu-i neînduplecați și nemișcați în mărturisirea lor, i-a rănit cu multe bătăi, apoi a poruncit ca pe fiecare să-l ducă în cetatea din patria sa și acolo să-i ardă de vii; și au mers toți sfinții pătimitori plini de veselie și de bucurie, slăvind pe Dumnezeu. Și astfel fiecare din ei sfîrșindu-se în locul și patria sa prin ardere, au trecut la patria cea cerească.

După aceasta antipatul s-a dus din cetatea Niceea la Apameia, ducînd după el pe Sfîntul Codrat. Iar pricina mergerii lui acolo a fost ca să prindă pe creștini și să-i silească spre aducerea jertfelor idolești. Căci aceea îi era porunca de la împăratul Deciu, ca să înconjoare cetățile și țările și pe creștinii care nu vor voi să jertfească, să-i muncească și să-i ucidă. Sosind în cetatea Apameia, a intrat în capiștea idolească, închinîndu-se idolilor. Ducînd acolo și pe Sfîntul Mucenic Codrat, îl întreba: "Vei jertfi zeilor, vrăjitorule viclean, sau nu?" Răspuns-a Sfîntul Codrat, cel tare cu sufletul: "Pe tatăl tău, satana, să-l numești astfel, vrăjitorule viclean, căci el este cu adevărat unul ca acela, iar eu sînt creștin și nici vrăji nu știu, nici vicleșuguri, nici diavolilor nu voi aduce jertfe".

Antipatul a zis prietenilor săi: "Ce fel de muncă voi mai da acestui ticălos creștin, nu știu". Iar ei tăceau, căci vedeau pe mucenic că nu mai avea carne, ci numai oasele goale, iar trupul tot îi era sfîșiat de răni și strujit. Apoi a poruncit tiranul să bage pe sfîntul într-un sac și să mai pună în el tot felul de jivini și să-l arunce într-o groapă adîncă; și așa s-a făcut.

A doua zi a poruncit să-l scoată de acolo, socotind că va fi murit. Dar sfîntul a fost găsit viu, și toți s-au minunat. Iar mucenicul, ridicînd ochii spre cer, a zis: "Mulțumesc Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, că săgețile celor cruzi s-au făcut rana lor și a slăbit din ei tăria lor; iar pe mine m-ai întărit și mi-ai dat putere spre înfruntarea lor, spre slava sfîntului Tău nume". După aceea sfîntul a zis antipatului: "Crudule, vezi că nimic nu sporește meșteșugirea ta! Fă încă ceva mai mult cu mine, dacă mai poți să faci; dar fă mai degrabă, necheltuindu-ți vremea în zadar". Iar antipatul, mîniindu-se, a zis: "În toată calea te voi munci, ticălosule, măcar că nădăjduiești în vrăjile tale".

După aceasta antipatul s-a dus în Cezareea, avînd cu sine și pe mucenicul, unde, după obicei, făcîndu-și în capiștea închinarea la idoli, a pus înainte pe sfîntul și i-a zis: "Destulă să-ți fie pedepsirea cea cu multe

feluri de munci; de acum apropie-te și jertfește zeilor". Răspuns-a sfântul: "Te-ai jucat cu mine prin munci și mă minunez că tu ai slăbit, muncindu-mă; iar eu nu slăbesc primind muncile, ci încă doresc a pătimi și mai cumplite chinuri pentru Dumnezeuul meu!"

Antipatul, mîniindu-se, a poruncit să-l întindă iarăși pe lemnul cel de muncă, gol, și să-l bată cu vine de bou. Și erau bătute numai oasele goale, nefiind carne pe ele. Sfântul fiind bătut, cînta: *De multe ori s-au luptat cu mine din tinerețele mele și nu m-au biruit; pe spatele meu au călcat păcătoșii, îndelungat-au fărădelegea lor*. Iar antipatul striga către slujitori: "Bateți-l mai tare, de vreme ce nu simte muncile". Iar sfântul a zis către tiran: "Bate, bate smeritul trup, căci acesta rupîndu-se, sufletul meu mai sănătos se face". Zis-a antipatul: "Ticălosule, socotesc că rău diavol te stăpînește". Răspuns-a sfântul: "Nu numai că nu sînt stăpînit de diavol, ci mai vîrtos încă eu stăpînesc pe tatăl vostru satana și nu numai pe acela singur, ci și pe toate slugile, și la toată oastea lui eu poruncesc, cu darul Hristosului meu; și toată puterea cea mai dedesubt se teme de mine și se cutremură, văzînd pe mine semnul cel înfricoșat al lui Iisus Hristos, cum și darul Lui care este cu mine".

Apoi sfântul, tăcînd puțin, a strigat: "Slavă Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, acum și pururea în vecii vecilor!" Iar poporul din Cezareea care căuta la acea priveliște, a strigat cu mare glas: "Amin". Căci mulți din poporul acela erau creștini.

Iar ighemonul, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe doi oameni din popor care stăteau aproape, fiind aleși și cinstiți, să-i prindă și să-i spînzure la locul cel de muncă, să-i bată și să le strujească trupurile. Deci slujitorii, lăsînd pe Sfîntul Codrat, munceau pe cei doi creștini; iar numele lor era Saturnin și Rufin. Și atît de mult i-au strujit, încît trupul lor era să cadă; iar ei în munci se rugau Sfîntului Codrat și tuturor fraților care stau înainte ca să se roage Domnului pentru ei.

Strigînd către Dumnezeu, Sfîntul Codrat a zis: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule al Tatălui Celui nevăzut, trimite ajutor robilor Tăi caută spre cei smeriți și miluiește-i pe ei, dînd răbdare pătimitorilor Tăi, și tărie nebiruită, ca pînă în sfîrșit să biruiască răbdînd și să rușineze pe vrăjmașul care se scoală asupra lor". Trecînd multă vreme, cei munciți tăceau, căci nu mai puteau să grăiască de muncile cele multe. După aceea, tiranul a poruncit să-i dezlege și să le taie capetele; și astfel doimea Sfînților Mucenici, Saturnin și Rufin, s-a suit la cer, la Domnul nostru Iisus Hristos, Care este în două firi, pentru Care au pățimit.

După aceasta, Perenie antipatul ieșind din Cezareea, a mers la Apolonia; și pretutindeni trăgea după sine pe Sfîntul Mucenic Codrat, cum și pe alți creștini îi prindea și-i muncea. Intrînd în capiștea lui Apolon, a zis mucenicului: "Cunoaște pe zei și vei fi sănătos, căci eu voi porunci doctorilor ca să îngrijească de tine. Deci apropie-te de zeul Asclapie, căci acela te va vindeca; teme-te de mărirea zeilor, cîstește pe marele Apolon, pe Ieracle și pe Dia, împăratul tuturor, și pe slăvitul Ares și pe înfricoșatul Poseidon. Oare n-ai plutit cu corabia pe mare și oare n-ai cunoscut puterea cea înfricoșată a aceluia? Închină-te și soarelui care strălucește din cer pe pămînt; au doară acela a murit? Sau nu este el în cer?"

Sfîntul Codrat a răspuns: "Eu mă închin adevăratului Dumnezeu Tatălui și Unuia Născut Fiului Său și Sfîntului Duh și mă cutremur de tăria Aceluia, de mărirea și de neapropiata Lui slavă; și slăvesc totdeauna și laud puterea Lui cea negrăită și tăria Lui întru toate. Iar idolilor celor morți nu mă voi închina, lucrurile făcute de mîini omenești nu le voi cinsti, nu mă tem de diavoli, nici de tine care ai stăpînire de puțină vreme. Pentru că după puține zile mă voi duce la Dumnezeuul meu, iar tu cu amar vei suspina în veci, de vreme ce n-ai voit să cunoști pe Dumnezeu, Cel ce ți-a dat această viață, fiule al satanei, frate al diavolului, părtașule al necuraților diavoli, mai necuvîntător decît dobitoacele, cîine îndrăcit, băutorule de sînge, șarpe care mănînci necuratele cărnuri în jertfiri, mai sălbatic decît fiarele! Oare nu vă rușinați de nebunia voastră și nu vă cunoașteți orbirea, căci junghiați dobitoace și păsări zeilor ca jertfă. Flămînzesc ei oare, fiind fără de suflet? Pune mîncare la gura idolului și vezi va gusta din ea? Întreabă pe zeii voștri dacă au trebuință de jertfe! Să-ți spună unul din cei de piatră sau de lemn ce

poftește să-i junghii: capră, bou sau găină! O, pierduților, singuri căzînd în groapa pierzării, vreți să ne luați și pe noi împreună cu voi".

Grăind sfîntul acestea, antipatul s-a îndrăcit de mînie și a poruncit să toarne oțet cu sare peste rănile lui, să-l frece cu zdrențe de păr și lîngă coaste să-i pună fiare arse. După aceea, plecîndu-se ziua, a poruncit să arunce pe pătimitor în temniță. A doua zi a plecat din Apolonia, avînd cale spre Helespont, și ducea și pe creștinii cei prinși și legați în legături, între care era dus și Sfîntul Mucenic Codrat în căruță, că nu putea să mai meargă cu picioarele de muncile cele cumplite.

După ce a trecut antipatul pîrîul ce se cheamă Runtac, l-a întîmpinat voievodul locului aceluia și se adunase mulțime de popor creștinesc din satele de pîmprejur, venind spre întîmpinarea lui Perenie antipatul, iar cu lucrul voia să vadă și să laude pe Sfîntul Marele Mucenic Codrat, pentru care străbătuse slava prin toată Asia și în toată lumea. Intrînd antipatul cu voievodul acela în satul ce se întîmplase acolo, a rămas într-însul. Iar după ce s-a făcut ziuă, a voit să aducă jertfă diavolilor, căci erau mulțime de idoli în acel sat, și să silească pe creștinii cei prinși la jertfa aceea. Deci a poruncit să pună întîi pe Sfîntul Codrat, dar neputînd să meargă pe jos, l-a adus cu căruța la jertfîrea aceea; dar, deși era neputincios cu trupul, se arăta vesel cu fața, zîmbind și veselindu-se în Dumnezeu și Mîntuitorul său. Și, adunîndu-se tot poporul, stătea acolo, voind să vadă chinuirea mucenicului lui Hristos.

Antipatul a zis către dînsul: "Codrate, te-ai înțeleptit a cunoaște pe zei, sau petreci încă în nebunie?" Sfîntul răspunsu cu mare glas, zicînd: "Eu din tinerețe m-am înțeleptit a cunoaște pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, pentru că din pîntecele maicii mele sînt creștin și alt Dumnezeu nu știu afară de Acela, în Care cred din scutece". Atunci antipatul a poruncit să se aprindă un foc mare și să pună deasupra lui un pat de fier și să-l pună pe mucenic pe acel pat înfocat.

Sfîntul a zis: "Nu este trebuință ca cineva să mă ducă, să mă pună pe patul acela, ci singur mă voi sui pe dînsul". Și întărindu-se cu ajutorul lui Hristos, a intrat cu picioarele în foc, făcînd semnul Crucii, s-a culcat pe acel pat înfocat și se odihnea pe dînsul ca pe un așternut moale, nevătămîndu-se de foc cît de puțin, căci focul, îmblînzindu-și puterea sa, slujea robului lui Dumnezeu, dîndu-i numai atîta căldură cît îi trebuia spre odihnă mult ostenitului și truditului trup. Însă slujitorii diavolului adăugau la acel pat, smoală, unsoare și cîlți, dar sfîntul cînta: *Dumnezeule, ia aminte spre ajutorul meu, grăbește să-mi ajuți, să se rușineze și să se înfrunte cei ce caută sufletul meu*. După aceea ocăra pe tiran, zicînd: "Acest foc al tău este rece și fiarele patului sînt mai moi decît inima ta cea împietrită. Dar bine ai făcut că, fiind ostenit de cale, ai poruncit să mă odihnesc pe acest așternut moale". Căci, zicînd aceasta, sfîntul se întorcea pe pat ca pe așternut.

Trecînd multă vreme și mucenicul stînd în foc viu, întreg și nevătămat, tiranul, umplîndu-se de mînie, a poruncit să-l pogoare de pe pat și să-i taie capul afară din sat. Ieșind sfîntul din foc cu picioare tari, nu mai avea trebuință de căruță sau de sprijinitori să-l ducă, ci a mers singur pînă la locul de tăiere; iar el, mergînd, cînta: *Bine este cuvîntat Domnul, Care nu ne-a dat spre vînarea dinților lor*. Mai cîntau cu dînsul și niște frați oarecare, ce-l urmau. Apoi, mulțumind lui Dumnezeu, și-a plecat sub sabie sfîntul său cap și s-a sfîrșit marele Sfînt Mucenic al lui Hristos, Codrat, prin tăiere de sabie, în a zecea zi a lunii martie, în care s-a încununat cu mucenicia și fratele lui de nume, Codrat Corinteanul, împreună cu însoțitorii lui, stăpînind peste elini și romani Deciu și Valerian; iar peste noi împărăzînd Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava și stăpînirea, împreună cu Tatăl și Sfîntul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Cuvioasei Maicii noastre Anastasia, numită în chip bărbătesc Anastasie Eunucul (10 martie)

În zilele împăratului Iustinian cel Mare (527-565) era în Constantinopol o văduvă oarecare, cu numele Anastasia, binecredincioasă și temătoare de Dumnezeu, din părinți de bun neam și bogați, întâia femeie în palaturile împărătești. Ea, avînd în inima sa frica de Dumnezeu, păzea cu dinadinsul poruncile Lui, umblînd într-însele fără de prihană. Și a fost cea mai aleasă cu frumusețea trupească, iar cu faptele bune sufletești și mai frumoasă, căci era atît de bună la obicei și blîndă, încît toți se foloseau, văzîndu-i viața ei, și mulți se sîrguiau să-i urmeze faptelor ei bune și chiar împăratul o cinstea foarte.

Dar semănătorul de neghine, diavolul, cel ce zavistuieste pe cei buni și nu încetează a se oști asupra neamului omenesc, cel ce face învrăjbiri între oameni, a adus război și asupra acestei fericite Anastasia. Căci a pornit pe împărăteasa Teodora cu ură asupra ei și vrăjmășuia asupra roabei lui Dumnezeu cea nevinovată. De acest lucru aflînd Anastasia, de la un prieten al ei, și fiind plină de dumnezeiasca cunoștință, și-a adunat gîndurile sale și se sfătua în sine, zicînd: "O, Anastasia, pricina aceasta venind la bună vreme, mîntuiește-ți sufletul tău, iar pe împărăteasă eliberează-o de păcatul urii celei nedrepte și mijlocește-ți cereasca împărăție".

Niște cugete ca acestea avînd în sine, și-a făcut o corabie în taină și, luînd din aurul său o parte iar pe celelalte toate lăsîndu-le, a plutit spre Alexandria, neștiind nimeni. Acolo, la un oarecare loc departe ca de cinci stadii de cetate, zidindu-și o mănăstire mică, viețuia într-însa, slujind lui Dumnezeu și sîrguindu-se a-i plăcea. Și avea totdeauna în mîini lucrul cel cuviincios ei, iar în gură neîncetată cîntare de psalmi, dînd lui Dumnezeu laudă. Și a fost acea mănăstire mare și slăvită, fiind cu toată îndestularea, pînă la stăpînirea agarenilor, avînd numire strălucită după fericita Anastasia, care avea cinste de patricie. Dar să ne întoarcem la cuvîntul cel dîntîi despre dînsa.

Trecînd cîțiva ani după ieșirea Sfintei Anastasia din Constantinopol, împărăteasa care a fost învrăjbită asupra ei s-a sfîrșit. Aducîndu-și aminte împăratul de Anastasia patricia, a trimis în toate părțile cu multă rîvnă, căutînd-o. Despre aceasta înștiințîndu-se mielușeaua lui Dumnezeu, a lăsat noaptea mănăstirea sa și s-a dus în schit, la părintele Daniil, și toate cele pentru sine le-a spus acelui fericit stareț. Iar el îmbrăcînd-o în haină monahicească bărbătească, a numit-o, în loc de Anastasia, Anastasie eunucul. Și a dus-o într-o peșteră oarecare ce era departe de lavră și a închis-o acolo, dîndu-i pravilă și rînduială de viață deosebită. Apoi i-a poruncit să nu iasă nicăieri din peșteră, nici să lase pe cineva să vină la dînsa. Apoi a dat unuia din frații care slujeau ei un loc înaintea peșterii și i-a poruncit aceluia să-i aducă o dată pe săptămîină puțină pîine și un vas cu apă. Și îndată, luînd de la sihastru binecuvîntare, cu rugăciune, i-a zis să se ducă.

Acolo a stat acel suflet de diamant îmbărbătat douăzeci și opt de ani, avînd neschimbată rînduiala cea dată de starețul său, și n-a fost văzută de nimeni, căci nimeni nu mergea la dînsa, nici nu știa nimeni de ea, numai fratele care ducea pîinea și apa. Dar nici acela nu știa cum că aceea este femeie cu firea, ci socotea că este bărbat famen.

Dar cine va putea ajunge cu mintea sa ostenele și nevoințele cele făcute de dînsa în cei douăzeci și opt de ani în peștera aceea? Sau să povestească cu limba sau să scrie despre cele ce aducea ea lui Dumnezeu, adică lacrimile, suspinurile, tînguirile, privegherile, cîntările, rugăciunile, citirile, plecarea genunchilor, postul, lipsirea celor de trebuință? Iar mai mult decît toate, năvălirile cele diavolești și luptele cu dînșii, care îi aduceau aminte de dulcelele cele de mai înainte din lume, de desfătările trupești și de toate poftele lumești, pe care sfînta le izgonea pe toate, biruind pe diavoli.

Pe lîngă acestea ea n-a ieșit din peșteră în toate zilele anilor acelora, ea care mai înainte a petrecut mulți ani în împărăteștile palaturi ca o doamnă mare și cea mai întîi patricie și care cu mulțime de bărbați și de

femei se aduna la mese și la veselii lumești. Spăimîntează lucrul acesta toată mintea și gîndul, cum toate acelea le-a trecut cu vederea și a șters pomenirea acelor din mintea sa și cum a venit într-atît de mare smerenie, postire, înfrînare și strîmtorare pe calea cea aspră a pocăinței. Astfel, nevoindu-se sfînta bine, s-a făcut vas ales al Sfîntului Duh și, plăcînd lui Dumnezeu pînă în sfîrșit, a sosit la fericitul său sfîrșit.

Deci, mai înainte vîzînd a sa mutare către Dumnezeu, a scris pe o scîndură către starețul său astfel: "Cinstite părinte, să iei împreună cu tine pe ucenicul care-mi aduce pîine și apă; apoi să iei și uneltele cele trebuincioase de îngropare și să vii ca să îngropi pe fiul tău, Anastasie famenul". Aceasta scriind-o, a pus-o dinafară de peșteră, înaintea ușii. Iar starețul, înștiințîndu-se noaptea despre aceea, prin descoperirea lui Dumnezeu, a zis către ucenic: "Aleargă, fiule, la peșteră degrabă, unde petrece fratele nostru Anastasie famenul, și caută dinaintea ușii peșterii și vei afla acolo o scîndurică scrisă. Aceea luînd-o, cu multă sîrguință să te întorci la noi". Fratele, ducîndu-se și, după cuvîntul starețului, aflînd scîndura cea scrisă, a dus-o la bătrînul. Și citind-o, starețul a lăcrimat și, luînd cele trebuincioase de îngropare, s-a dus cu fratele acela. Apoi, deschizînd peștera, a aflat pe famenul cuprins de durere înfocată și, căzînd la picioarele ei, părintele Daniil plîngea, zicînd: "Fericit ești, frate Anastasie, căci, îngrijindu-te de ceasul morții totdeauna, n-ai ținut seamă de împărăția cea pămîntească!"

Iar ea a zis: "Fericit ești și tu, noule Avraame!" Și a zis iarăși starețul: "Roagă-te pentru noi Domnului". Iar ea a grăit: "Cinstite bărbat, eu mai multă trebuință am de ale voastre rugăciuni în ceasul acesta". Și a grăit starețul: "De aș fi apucat eu mai înainte decît tine să-mi sfîrșesc ziua cea mai de pe urmă a vieții mele, m-aș fi rugat pentru tine".

Șezînd ea pe rogojină, a sărutat capul starețului și, rugîndu-se pentru dînsul, grăia cuvinte binecuvîntate. Apoi, luînd starețul pe ucenicul său, l-a plecat la picioarele ei, zicînd: "Binecuvîntează pe acest ucenic al meu și fiu al tău!" Iar ea i-a zis: "Dumnezeul părinților mei, Cel ce-mi stă înainte în ceasul acesta, ca să mă despartă de trupul acesta; Cel ce știe în peștera aceasta pașii mei și strîmtorarea vieții pentru numele Lui și vede această durere trupească a mea, să odihnească duhul meu". Și, întorcîndu-se famenul către stareț, a zis: "Pentru Domnul, vă rog, părinte, să nu dezbrăcați de pe mine haina cu care sînt îmbrăcat, ca nimeni să nu știe cele despre mine". Apoi, împărtășindu-se cu Preacuratele lui Hristos Taine, a zis: "Însemnează-mă pe mine, părinte, cu semnul lui Hristos și vă rugați pentru mine". După aceasta privea spre răsărit și a strălucit fața ei ca focul. Apoi, singură făcînd semnul Crucii, a zis: "Doamne, în mîinile Tale dau duhul meu!" Și îndată, cu acel cuvînt, și-a dat duhul.

Apoi părintele Daniil împreună cu ucenicul au săpat înaintea peșterii o groapă și, dezbrăcînd starețul de pe sine rasa pe care o purta, a zis ucenicului: "Fiule, îmbracă pe fratele". Îmbrăcînd ucenicul pe sfînta, a văzut pieptul ei femeiesc și a tăcut, nespunînd starețului; apoi a îngropat sfîntul trup al Anastasiei, cu cîntarea cea obișnuită deasupra gropii. După îngroparea ei, ducîndu-se la locurile lor, ucenicul a zis către stareț: "N-ai știut, părinte, cum că famenul Anastasie a fost femeie?"

Iar starețul a răspuns: "Am știut, fiule, și de aceea am îmbrăcat-o în haină bărbătească și am numit-o "Anastasie famenul", ca să nu fie de sminteală, nici să știe cineva despre dînsa și să nu străbată vestea în toate părțile; căci împăratul a făcut despre dînsa multă cercetare prin toate părțile, iar mai ales într-aceste hotare.

Însă, iată, cu darul lui Dumnezeu, s-a păzit la noi". Atunci a spus starețul ucenicului său toată viața sfintei, cu de-amănuntul, care, după aceea, a fost știută în toată lavra. Apoi i-au scris viața ei, spre folosul celor ce o vor citi și o vor asculta, întru slava lui Dumnezeu, Cel întru sfinții Săi preamărit în veci. Amin.

Pomenirea celui dintre Sfinți Părintele nostru Sofronie, Patriarhul Ierusalimului (11 martie)

Sfântul Sofronie, cel numit cu numele întregii înțelepciuni, s-a născut în Damasc, din părinți dreptcredincioși și deplin înțelepți, ale căror nume au fost Plintos și Mira, și erau cetățeni vestiți. Din tinerețile sale fericitul Sofronie și-a câștigat viața potrivit cu numele său, iubind înțelepciunea cea duhovnicească și cea dinafară, păzindu-și fecioreasca sa curățenie, întreagă și neprihănită din pîntecele maicii sale. Căci amîndouă acestea, adică înțelepciunea duhovnicească și fecioreasca curăție, se numesc întreaga înțelepciune, mai ales după cuvîntul Sfîntului Ioan Scărarul, care zice: "Întreaga înțelepciune este o numire de obște a tuturor faptelor bune". Pe acestea și pe toate faptele bune le-a câștigat pe deplin înțeleptul Sofronie.

El a deprins mai întîi filosofia cea din afară. De aceea a fost numit și "solist", adică preaînțelept, pentru că numirea de solist în acele timpuri era foarte mult cinstită și cei mai aleși filosofi cu acest nume erau numiți, precum altă dată Libaniu solistul, prietenul Sfîntului Vasile cel Mare. După aceea fericitul Sofronie, după filosofia cea din afară vrînd să câștige înțelepciunea cea duhovnicească, umbla prin mănăstiri și prin sihăstria pustnicești, adunînd de la plăcuții lui Dumnezeu părinți folos pentru sufletul său.

Mergînd și la Sfînta Cetate a Ierusalimului și umblînd prin mănăstirile ce erau acolo, a intrat în viața de obște a marelui Teodosie. Acolo a găsit pe monahul Ioan, care se numea Moscu și Evirat, preot cu rînduiala, bărbat îmbunătățit și foarte iscusit într-amîndouă înțelepciunile, și în cea din afară și în cea duhovnicească.

Lipindu-se Sofronie de acela cu toată osîrdia, ca fiul de tată și ucenicul de dascăl, îi urma lui întru toate căile, pînă la sfîrșitul aceluia, umblînd prin mănăstiri și prin pustietăți, împreună cu dînsul cercetînd pe sfinții părinți și scriindu-le viețile lor spre folos; precum este cartea cea scrisă de amîndoi, care se numește "Limonariu" sau "Grădină de flori" și care este mărturisită de al șaptelea Sinod, în care se arată totul. În acea carte Sfîntul Sofronie adeseori se numește solist de către dascălul său, ca cel asemenea cu dînsul în învățătura filosofiei. Dar nu numai solist numește acel cuvios Ioan pe fericitul Sofronie, ci în unele locuri și domn al său, iar alteori și părinte. Că nu-l avea ca pe un ucenic, ci ca pe un prieten și împreună călător și ostenitor, fiind ales cu viața. Pe lîngă aceasta vedea și mai înainte cu duhul că acela avea să fie mare păstor și stîlp neplecat al Bisericii lui Hristos.

Cu acest cuvios Ioan a petrecut Sfîntul Sofronie mai înainte de călugăria sa mai întîi în Palestina, în aceeași viață de obște a Sfîntului Teodosie - în pustiul Iordanului și în mănăstirea ce se numea nouă, care era zidită de Sfîntul Sava.

După aceea Ioan și Sofronie, lăsînd Palestina de frica Perșilor care năvăliseră, s-au dus în părțile Antiohiei celei mari. Căci în timpurile acelea Hosroe cel tînăr, împăratul Persiei, s-a sculat cu război contra stăpînirii grecești, pentru o pricină ca aceasta: Foca tiranul, precum scrie pe larg Nichifor Calist, istoricul grec, a ucis pe Mavrichie, împăratul grecesc (582-602) și i-a răpit scaunul împărătesc (602-610); iar Mavrichie împăratul a fost mai înainte un mare făcător de bine a lui Hosroe al Persiei. Căci lui Hosroe, fiind izgonit de la împărăția persană și scăpînd în stăpînirea grecească, Mavrichie îi fusese ca un tată; și-i ajutase cu bani împărătești și cu putere de oaste de-și luase iarăși scaunul în Persia, și se făcuse pace întărită între greci și perși. Iar cînd a auzit Hosroe de uciderea făcătorului său de bine, Mavrichie, i-a părut foarte rău de dînsul și, stricînd toate așezămintele de pace cu grecii, a început a cugeta să răzbune uciderea lui Mavrichie. Deci a năvălit oaste persană contra multor părți grecești, mai ales contra Siriei, Feniciei și Palestinei și le robeau.

Atunci sfinții părinți care petreceau viață pustnicească în acele părți, lăsînd mănăstirile și pustniceștile lor locuințe, au fugit fiecare pe unde putea. Într-acel timp acești doi sfinți, Ioan și Sofronie, s-au dus din

Palestina. Iar după plecarea lor a fost luată de perși Sfînta Cetate a Ierusalimului, iar cinstitul lemn al făcătoarei de viață Cruci a lui Hristos a fost robit împreună cu prea sfințitul patriarh; și patrusprezece ani a fost ținut în Persia în robie, nu cu puțină mîhnire și jale pentru toată creștinătatea.

Mai înainte de acea robie a Ierusalimului, acești sfinți, trecînd prin părțile Antiohiei după obiceiul lor, precum s-a zis, asemenea albinelor ce zboară pe flori și adună miere, înconjurau oriunde auzeau că sînt părinți făcători de fapte bune și, adunînd frumusețea sufletului cea mai dulce decît mierea ca într-un singur fagure plin de miere, au alcătuit-o prin scris, în cartea ce se numește "Limonariu". Iar după ce și acolo s-au apropiat aceleași războaie persane, s-au dus în Egipt și Alexandria, unde, făcînd asemenea, au dobîndit multe învățături, pe care le-au lăsat spre folos neamului creștinesc celui mai de pe urmă, scriind faptele și vorbele multor sfinți părinți, pe care singuri cu ochii le-au văzut și cu urechile le-au auzit.

Sfîntul Sofronie era încă netuns în chipul monahicesc cînd a mers în Alexandria. Acest lucru se dovedește din capitolul șasezeci și nouă al "Limonariului", unde dascălul lui Sofronie, Ioan Eviratul, zice astfel: "Am mers în Alexandria eu și domnul Sofronie, fratele meu, mai înainte de călugăria lui, și ne-am dus la avă Paladie, bărbatul cel îmbunătățit și robul lui Dumnezeu". Și iarăși, în capitolul o sută zece, din nou zice: Eu și domnul meu Sofronie am mers în lavra care este departe de Alexandria de optsprezece stadii, la un foarte îmbunătățit egiptean de neam și am zis acelui stareț: "Părinte, spune-ne un cuvînt, cum putem să petrecem unul cu altul, căci domnul Sofronie sofistul vrea să se lepede de lume și să se facă monah". Atunci ne-a zis starețul: "Bine faceți, fiilor, că lăsați cele lumești pentru mîntuirea sufletelor voastre. Ședeți dar în chilii, liniștiți-vă și, păzindu-vă mintea, rugați-vă neîncetat, avînd nădejdea spre Dumnezeu. Acela vă va da înțelegerea Sa și va lumina mintea voastră".

De aici se vede mai lămurit fapta cea bună a Sfîntului, întregului la minte, Sofronie, căci, fiind încă mirean, atît de mare osteneală a călătoriei suferea într-acele vremi pe la mănăstiri și prin pustietăți și atît de multă sîrguință adăuga pentru cercetarea lucrurilor celor folositoare, cum ar putea să se povățuiască la calea mîntuirii; și, mai înainte de a se tunde în călugărie, fericitul Sofronie se arăta desăvîrșit monah, avînd viață monahicească, desăvîrșită în fapte bune.

După aceea s-a călugărit de dascălul său. Apoi, întîmplîndu-se lui o boală trupească de care era gata să moară, a văzut o vedenie, precum scrie despre aceasta dascălul său, în capitolul o sută doi, zicînd: Vîrînd să se sfîrșească fratele meu Sofronie înțeleptul, eu și avă Ioan scolasticul stînd lîngă el, ne-a zis: "Mi se părea că merg undeva pe cale și am văzut că niște fecioare dănțuiau înaintea mea, zicînd: "Bine că a venit Sofronie! Acum s-a încununat Sofronie!" Pentru aceasta dănțuiau fecioarele acelea înaintea lui, căci el este numit cu numele întregii înțelepciuni".

Aceasta a scris dascălul său despre el. Apoi, după boala aceea, însănătoșindu-se și fiind în chipul monahicesc, și mai multe osteneli adăuga, îngrijind de mîntuirea sa și de a altora, pentru că, înmulțindu-se atunci în Egipt eresul lui Sevir, se împotriveau ereticilor amîndoi, împreună cu dascălul, ca niște înțelepți și iscușiți în dumnezeiasca Scriptură, întrebîndu-se cu ei și biruindu-i. Pentru aceea prea sfințitului Patriarh al Alexandriei, Ioan Milostivul, îi erau foarte iubiți și se cinsteau mult de dînsul, ca niște adevărați prieteni ai lui și ajutători contra ereticilor și mîngîietori în întristări.

Se povestește în viața aceluia, scrisă de Leontie, episcopul Neapolei, că Sfîntul Ioan Milostivul avea obicei de ședea miercurea și vinerea lîngă ușile bisericii, dînd voie tuturor celor ce voiau să vină la dînsul, ascultînd trebuințele fiecăruia, ajutîndu-le, potolind certurile și sfezile și făcînd pace între oameni. Iar dacă se întîmpla cîndva, șezînd acolo, de nu venea nimeni la el și nu cerea nimic, apoi se scula mîhnit și cu lacrimi se ducea în casa sa, zicînd: "Acum smeritul Ioan n-a cîștigat nimic, nici a dus ceva lui Dumnezeu pentru păcatele sale". Astfel și fericitul Sofronie, despre care ne este cuvîntul, mîngîindu-l pe prietenul lui, îi zicea: "Cu adevărat, astăzi ți se cade, părinte, a te veseli, căci oile tale petrec în pace, fără ceartă și fără sfadă ca și îngerii lui Dumnezeu". De aici arătat este în cîtă cinste și dragoste a fost Sfîntul Sofronie, împreună cu dascălul său, la acel prea sfințit patriarh.

La acești sfinți părinți era obiceiul și sîrguința ca în fiecare zi, să se folosească cu un lucru nou, văzînd sau auzind sau învățînd ceva. Și li s-a întîmplat un lucru ca acesta, precum zice Ioan:

Eu și domnul Sofronie înțeleptul, am mers în casa lui Ștefan filosoful, care era lîngă calea ce duce spre biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zidită de fericitul Patriarh Evloghie, spre răsărit de a marelui Tetrafil. Sosind în casa filosofului, am bătut în poartă, iar portarul ne-a zis: "Încă se odihnește stăpînul meu, mai zăboviți puțin". Atunci a zis domnul meu Sofronie: "Să mergem la Tetrafil și acolo vom zăbovi". Locul acela este cinstit de alexandreni, căci se zice că împăratul Alexandru Macedoneanul, aducînd din Egipt moaștele Sfîntului Prooroc Ieremia, le-a pus în acel loc cînd a zidit cetatea Alexandria în numele său.

După ce am mers acolo, pe nimeni n-am aflat, decît numai pe trei orbi. Și am șezut încetișor aproape de ei, avînd la noi cărțile noastre. Deci, vorbind mult între ei acești orbi, a zis unul către altul: "Prietene, cum ai orbit tu?" Acela i-a răspuns: "Am fost corăbier în tinerețile mele și, plutind dinspre Africa, din multa privire spre mare, s-a făcut albeața pe ochii mei și am orbit". Apoi i-a povestit și celălalt cum a orbit, zicînd: "Am fost sticlar și, lucrînd odată cu sticla fără pază, m-am ars și din dogoarea focului mi-am pierdut vederea".

Amîndoi orbii spunîndu-și pricina orbirii lor, au întreat și pe al treilea, iar acela le-a răspuns: "Cînd eram tînăr, mi-a fost urît a mă osteni și a lucra, ci am iubit lenea; dar, fiind iubitor de plăceri, nu aveam cu ce mă hrăni, de aceea am început a fura și a face multe răutăți. Iar într-una din zile am văzut ducîndu-se spre îngropare un mort. Și am mers în urma celor ce-l duceau, vrînd să văd unde-l vor pune; și a fost îngropat mortul lîngă biserica Sfîntului Ioan. După ce a înnoptat, am descoperit mormîntul, am intrat înăuntru, am luat toate hainele de pe mortul acela și numai o cămașă am lăsat pe el.

Și, ieșind din mormînt, mi-a zis gîndul cel rău: "Întoarce-te de ia și cămașa, căci este foarte bună". Și eu ticălosul m-am întors, vrînd a dezbrăca și cămașa, ca să las mortul gol; dar, ridicîndu-se mortul, a stat înaintea mea și, ridicînd mîinile, mi-a zgîriat obrazul cu degetele și mi-a scos amîndoi ochii; atunci eu ticălosul, cu multă nevoie și durere, abia am ieșit din mormînt. Așa am orbit".

Acestea auzindu-le noi, domnul Sofronie mi-a făcut semn și ne-am dus de la dînșii, apoi mi-a zis Sofronie: "Cu adevărat, părinte Ioan, astăzi nu mai este nevoie să învățăm mai mult, că ne-am folosit destul. Că oricine făcînd rău, nu poate a se tăinui de Dumnezeu". De aceea, arătat este, cum că amîndoi Sfinții Ioan și Sofronie, se îngrijeau de folosul lor în toate zilele. Căci zicînd el "nu este nevoie astăzi ca mai mult să învățăm, pentru că ne-am folosit destul", dovedește că toată ziua se sîrguia a se folosi cu ceva.

Petrecînd fericitul Sofronie în Alexandria, a scris minunile Sfinților Chir și Ioan, dîndu-le mulțumire pentru vindecarea ochilor săi. Căci atunci cînd a căzut bolnav, a alergat la sfinții doctori fără de arginți cu rugăciune și cu credință și a cîștigat de la dînșii vindecarea cerută, în biserica lor din Alexandria, avînd către dînșii mare osîrdie. Dar după cîtva timp, părțile acelea ale Egiptului, unde este Alexandria, au început a fi supărate de năvălirea perșilor. Deci au fost nevoiți Sfinții Părinți Ioan și Sofronie să fugă și de acolo, că și prea sfințitul Patriarh Ioan Milostivul începuse să fugă de frica barbarilor.

Vrînd să meargă cu el la Constantinopol, au venit și ei în corabie, nevrînd să se lase de el, căci nu suferea să se despartă de dînșii. Deci sfințitul patriarh Ioan, căzînd în boală pe drum, a murit în cetatea Amantun, iar viața lui cea înaltă și milosteniile cele multe le-a lăudat înțeleptul Sofronie cu cuvinte alese. După îngroparea cea patriarhicească, s-a dus la Roma cea veche cu dascălul său Ioan și cu frații care se întîmplaseră cu dînșii, doisprezece la număr. Acolo petrecînd cîtva timp, Cuviosul Ioan, dascălul lui Sofronie, fiind mai bătrîn, s-a dus către Domnul. Și, cînd era să moară, a poruncit iubitelui și duhovnicescului său fiu, Sofronie, ca trupul lui să nu-l îngroape în Roma. Ci, în raclă de lemn închizîndu-l, să-l ducă în muntele Sinai. Iar dacă nu-i va fi cu putință să-l ducă pînă la muntele Sinai din cauza

barbarilor, atunci să-l ducă în Palestina, la mănăstirea cea de obște a Sfântului marelui Teodosie, unde Cuviosul Ioan se călugărise și acolo să-i îngroape moaștele. Deci, așa s-a și făcut.

Căci Sfântul Sofronie, urmînd lui Iosif cel din Legea Veche, care a dus trupul lui Iacob în mormîntul părinților săi, a luat din Roma trupul Cuviosului Ioan, duhovnicescul său părinte, și, împreună cu frații, s-a întors în țările grecești. Iar după ce a ajuns la Ascalon, a auzit că nu este cu putință să treacă la muntele Sinai din cauza barbarilor. Atunci au mers la Ierusalim, care era stăpînit de perși, și au îngropat trupul părintelui lor în mănăstirea de obște a lui Teodosie. Iar el împreună cu frații săi locuia în Ierusalim, avînd atunci scaunul Patriarhiei Modest, în locul patriarhului Zaharia, care, împreună cu lemnul Crucii, era în robie la perși.

După puțin timp de la plecarea Sfântului Sofronie de la Roma în Palestina, Dumnezeu a binevoit ca să întoarcă din robie la Ierusalim Sfântul Lemn al Crucii și pe Patriarhul Zaharia. Căci voievodul Ieraclie, ucigînd pe tiranul împărat Foca și luînd singur împărăția grecească (610-641), s-a ostășit asupra ținutului grecesc și, biruind de multe ori cetele lui Hosroe, a robît cetățile acelea șapte ani. După aceea, Siroes, fiul lui Hosroe, ucigînd pe tatăl său și luînd împărăția grecească, căuta să se împace cu Ieraclie, împăratul grecesc. Iar condițiile de pace puse de împăratul Ieraclie erau acestea: împăratul Persiei să lase grecilor Ierusalimul și să întoarcă cinstitul lemn al Sfintei Cruci, cum și pe Patriarhul Zaharia. Și așa s-a și făcut.

Deci, după patrusprezece ani, a fost adus din Persia lemnul Crucii cu mare cinste, pe care însuși împăratul Ieraclie l-a dus pe umerii săi în Sfînta Cetate - precum se scrie despre aceasta în ziua de 14 a lunii septembrie -, iar fericitul Patriarh Zaharia și-a luat iarăși scaunul său. După cîțiva ani acel cinstit Lemn al făcătoarei de viață Cruci a Domnului nostru Iisus Hristos a fost dus de același împărat Ieraclie din Ierusalim la Constantinopol ca să nu se mai robească de vrăjmași acea mare vistierie a creștinilor. După aceea Ierusalimul a fost luat iarăși de vrăjmași, după cum vom vedea mai pe urmă.

Patriarhul Zaharia, după întoarcerea sa din robie, mai trăind puțin, s-a dus către Domnul. După dînsul Modest iarăși a luat scaunul, dar n-a stat pe el decît numai doi ani, pentru că a murit. Apoi a fost ales Sfîntul Sofronie ca patriarh al Ierusalimului. În acel timp s-a ridicat și eresul monoteliților, adică al celor ce mărturisesc o voie și o lucrare în persoana lui Hristos, în cele două firi ale Lui - în cea dumnezeiască și în cea omenească -, ca și cum fiecare fire n-ar fi avut deosebită lucrare și voie. Iar cei ce mărturisesc că Hristos nu este desăvîrșit în amîndouă firile, aceia Îl prihănesc.

Despre acel eres s-a scris mai pe larg în viața Cuviosului Maxim Mărturisitorul, în ziua de 21 a lunii ianuarie. Dar pe acel eres al monoteliților, l-a întins mai ales Chir, patriarhul Alexandriei, adunînd sinod și poruncind a crede ca el. Lui i-a urmat Serghie, patriarhul Constantinopolului, iar după dînsul Piroș și alții, pentru care au pătimit mulți din cei ce nu se învoiau cu acel eres. Acelui eres i s-a împotrivit foarte mult prea sfințitul Patriarh al Ierusalimului, Sfîntul Sofronie. Căci, adunînd la dînsul sinod, a blestemat acel eres al monoteliților și a trimis scrisori întărite ale sinodului pretutindeni. După aceea au fost citite acele scrisori la al șaselea Sinod ecumenic și de Sfinții Părinți s-au mărturisit și s-au primit ca niște scrieri ortodoxe.

Sfîntul Sofronie a scris și alte multe cuvinte și învățături folositoare Bisericii lui Hristos, cum și viața cîtorva sfinți, printre care și a Sfintei Maria Egipteanca, care a fost asemenea ca îngerii în pustie, mai presus de firea omenească. El, păstorind bine Biserica lui Dumnezeu, a închis gurile ereticilor, izgonindu-i departe ca pe niște lupi, de la turma cea cuvîntătoare. Apoi iarăși, cu voia lui Dumnezeu, s-a făcut năvălirea barbarilor asupra Siriei și a Palestinei. Însă acum nu era a perșilor, ci a mahomedanilor, care mai întîi au luat cetatea Damasc.

Apoi au înconjurat cetatea lui Dumnezeu, Ierusalimul, și au bătut-o aproape doi ani. După ce oastea grecească s-a rănit de dînșii în Siria și a fost ucis Serghie voievodul, prea sfințitul Patriarh Sofronie, împreună cu creștinii din Palestina, s-au închis în Sfînta Cetate. Se află cuvîntul lui pe care l-a grăit către

popor în ziua Nașterii lui Hristos, când s-a făcut înconjurarea cetății, în care, ca un alt Ieremia, plîngea cu jale risipirea și pustiirea sfintelor locuri, ce s-a făcut cu voia lui Dumnezeu pentru păcatele poporului. Dar mai vîrtos plîngea că n-a putut să prăznuiască în Betleem ziua Nașterii lui Hristos, după obicei, de vreme ce locul Betleemului acum era în mîinile agarenilor.

Sfîrșindu-se alt an al înconjurării, cînd creștinii erau strîmtorați, s-a simțit nevoia a se da pe sine vrăjmașilor și a le deschide cetatea. Dar mai întîi prea sfințitul Patriarh Sofronie a trimis la voievodul agarenilor, Omar, făcînd cu dînsul așezămînt de pace, întru care la început se cerea ca credinței creștinești și Sfintei Biserici a lui Dumnezeu să nu i se facă nici un fel de silă și de strîmbătate. Omar voievodul a făgăduit ca acel așezămînt, precum și altele să le păzească întregi. Și, întărind cuvîntul acesta, creștinii au deschis porțile cetății voievodului agarenesc; iar el, fiind fățarnic și viclean, s-a prefăcut blînd ca o oaie și smerit, dar în inimă era lup răpitor.

Îmbrăcîndu-se în niște vechituri de pîr de cămilă, a intrat în cetate pe jos și întreba unde este biserica lui Solomon ca să-și săvîrșească acolo rugăciunile lui cele de Dumnezeu urîte. Iar prea sfințitul Sofronie, ieșind întru întîmpinarea lui și văzîndu-l într-un chip ca acela fățarnic, a zis: "Iată va fi urîciunea pustiirii, cea mai înainte vestită prin proorocul Daniil, care va fi în locul cel sfînt". Deci a plîns mult cu toți creștinii și-l îndemna pe voievod ca, lepădînd acele vechituri, să se îmbrace în hainele boierești cele cuviincioase lui.

Și astfel Sfînta Cetate a lui Dumnezeu, Ierusalimul, s-a luat de agareni și s-a strîmtorat creștinătatea de grea robie. Pentru că păgînul voievod al agarenilor n-a păzit așezămîntul de pace făcut cu prea sfințitul Patriarh Sofronie pe care făgăduise a-l păzi. Și a început a face multe strîmbătăți creștinilor din Ierusalim. Văzînd aceasta, Sfîntul Sofronie se tînguia de-a pururea și ruga pe Dumnezeu să-i ia sufletul lui de pe pămînt, ca să nu vadă mai mult chinuirea creștinilor, urîciunea pustiirii și necinstirea locurilor celor sfinte. Și, fiind auzit, degrabă și-a săvîrșit viața și a trecut de la pămîntescul Ierusalim, cel plin de lacrimi, spre cel de sus, plin de bucurie, unde este locașul tuturor celor ce se veselesc întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Pionie, Presbiterul Smirnei, și a celor împreună cu dînsul (11 martie)

Apostolul, poruncind a se cinsti pomenirile sfinților, iată ce zice: *Aduceți-vă aminte de povățuitorii voștri care v-au grăit vouă cuvîntul lui Dumnezeu.* Iar aceasta o zice ca, aducîndu-ne aminte de credința, de viața și de sfîrșitul cel cu fapte bune, să ne îndemnăm a urma aceluia. Deci este cu cuviință a cinsti și pomenirea Sfîntului Mucenic Pionie, de vreme ce acesta, cînd era în lume, pe mulți i-a întors la Dumnezeu de la înșelăciunea diavolească; căci a fost bărbat apostolesc întru acele vremi și încununîndu-se cu mucenicia și chemîndu-se către Domnul, ne-a lăsat chipul faptelor celor bune, ca și pînă acum să avem aducere aminte de învățăturile lui. Iar începătura nevoinei lui celei muce-nicești, a fost astfel:

În luna a șasea (adică a lui februarie, care este a șasea de la septembrie), în douăzeci și trei de zile, cînd se săvîrșește pomenirea Sfîntului Sfințit Mucenic Policarp, episcopul Smirnei, în cetatea Smirnei, în care viețuia multă mulțime de iudei, au fost prinși, de către necredincioșii elini, Pionie presbiterul și Sabina, rîvnitoarea dreptei credințe, Asclipiad, Macedonie și Lin, preotul soborniceștii biserici; căci atunci era prigonire mare asupra creștinilor, pe vremea împărăției lui Deciu (245-251).

Iar Pionie mai înainte a fost înștiințat cum că vor fi prinși în ziua praznicului Sfîntului Policarp. Deci, postind cu Sabina și cu Asclipiad, au luat trei lanțuri împletite și le-a pus pe sine, pe Sabina și pe

Asclepiad; și ședea în casă, așteptând pînă ce vor veni cei ce voiau să-i prindă. Iar în ziua pomenirii Sfintului Policarp, după rugăciune, gustînd ei puțină pîine și apă, a venit Polemon, dregătorul idoleștilor jertfe, cu ostași, căutînd și atrăgînd pe creștini la necuratele jertfe idolești. Și a zis lui Pionie: "Știți împărăteștile porunci ca să aduceți zeilor jertfe?" Răspuns-a Pionie: "Știm poruncile Dumnezeului nostru, prin care ne spune ca Lui Unuia să ne închinăm". Zis-a Polemon: "Mergeți la sobor și acolo, chiar nevrînd, vă veți supune". Răspuns-au Sabina și Asclipiad: "Noi ne supunem lui Dumnezeu Cel viu".

Deci îi ducea pe dînșii Polemon, însă nu cu silă; și văzîndu-i poporul purtînd legături de bună voie, alergau în urma lor ca la o minune nouă, unul pe altul întrecîndu-se. Iar după ce au mers sfinții în sobor, la mai marele cetății, popor fără număr de elini, și mai vîrtos de iudei, a umplut toate locurile acelea, prin foșoare și prin piețe. Și aducîndu-se sfinții în mijloc, Polemon a zis: "O, Pionie, supuneți-vă poruncii împărătești, precum și ceilalți s-au supus, și aduceți jertfe zeilor ca să nu vă munciți cumplit".

Iar Pionie, întinzîndu-și mîna, cu fața veselă, a început a grăi către popor: "Bărbați smirneni, cei ce vă lăudați pentru frumusețea cetății și pentru locuirea de odinioară a lui Homer aici, precum ziceți, și care între voi sînteți iudei, ascultați-mă pe mine, cel ce voiesc să grăiesc puțin. Vă aud rîzînd și bucurîndu-vă de venirea la voi a unora din noi; socotiți oare a fi de rîs și de jucărie păcatul acela, că aduc jertfă idolilor, nu de a lor bună voie, ci fiind siliți? Deci s-ar fi căzut vouă, elinilor, a asculta pe învățătorul vostru Homer care zice: "Nu este bine ca cineva să se veselească de omeneasca pierzare".

Iar vouă, iudeilor, Moise vă poruncește: *De vei vedea pe asinul vrăjmașului tău căzut sub sarcina lui, să nu-l treci cu vederea, ci să-l ridici cu dînsa*. Asemenea se cade să ascultați și pe Solomon care zice: *De va cădea vrăjmașul tău, să nu te bucuri de el și să nu te înalți pe împiedicarea lui*. Pentru că eu, ascultînd pe învățătorul meu, mai bine voiesc a muri decît să-I calc cuvîntul și mă sîrguiesc cu toată puterea mea să nu mă depărtez de la poruncile Lui, la care m-am deprins de mult, învățînd și pe alții.

Deci pentru ce rîdeți de noi, o, iudei, dacă sîntem vrăjmași vouă, precum ziceți? Și mai ziceți că sînteți și năpăstuiți de noi cînd vă grăim adevărul. Dar spuneți pe cine am năpăstuit, pe cine am gonit, pe cine am silit să se închine idolilor? Oare socotiți greșelile voastre a fi asemenea cu greșelile acelor care de frica omenească calcă porunca lui Dumnezeu și fac închinăciune idolilor? Dar cine v-a silit să slujiți lui Veelfegor, să mînceați jertfele morților, să vă amestecați cu fiicele de alt neam, să jertfiți diavolilor pe fiii și fetele voastre, să cîrțiți spre Dumnezeu, să grăiți pe Moise de rău, să cugetați cu mintea ca să vă întoarceți iarăși în Egipt? Cît despre celelalte fapte ale voastre voi tăcea. Și mai ziceți că nimeni nu poate să vă înșele.

Oare nu citiți cărțile voastre: Ieșirea, Judecătoria, Regii și celelalte toate, în care sînteți vădiți și muștrați? Arătați-ne pe cineva din noi care nu de silă, ci de bunăvoie s-a apropiat de idoli; și pentru acei puțini aduceți muștrare și osîndire asupra tuturor creștinilor? Dar o, iudeilor, socotiți că viața de acum este asemenea ca aria; apoi, ce se vede în arie mai mare, stogul de paie sau de grîu? Dar cînd lucrătorul va veni cu lopata să-și lămurească aria, plevile fiind ușoare, se duc lesne în vînt, iar grîul rămîne la pămînt; deci cugetați și la năvodul cel aruncat în mare, oare toate cele adunate într-însul și trase afară sînt bune? Nicidecum.

Deci așa este și viața aceasta de acum. Cum voiți să pătimim noi, ca niște nedrepti, sau ca drepti? Dacă ziceți ca niște nedrepti, apoi și pe voi vă vădim cu lucrul pentru nedreptatea voastră; oare nu se cade aceleași să le pătimiți? Iar dacă vor pătimi dreptii ca niște nevinovați, ce nădejde de mîntuire mai aveți voi, fiind nedrepti? Că dacă dreptul abia se mîntuiește, apoi necredinciosul și păcătosul unde se va arăta? Și se apropie judecata lumii, ale cărei semne sînt dovedite. Că eu am străbătut toate părțile iudeilor, am trecut rîul Iordanului, am văzut pămîntul pe care se vede semn despre mînia lui Dumnezeu pentru păcatele oamenilor care locuiesc pe dînsul și a celor ce fac multe ucideri și răutăți călătorilor străini.

Am văzut ieșind fum dintr-însul, iar câmpiile și țarinile arse de foc și deșarte de orice roadă, neavînd pic de umezeală. Am văzut și Marea Moartă (sau iezerul asfaltic, aducător de smoală) și apă din firea sa, căzută cu pedeapsa lui Dumnezeu, care nu poate să adape nici un fel de ființă, nici să țină în sine trupul omenesc și orice lucru ai arunca într-însa, îndată îl leapădă afară. Dar pentru ce pomenesc pe cele ce sînt departe? Voi vedeți Decapolia, latura Lidiei cea arsă, care și pînă acum se află pîrlită pentru pedepsirea celor necurați.

Aduceți-vă aminte iarăși de arderea muntelui Etna și de aprinderea insulei Siciliei. Iar dacă și acelea vi se par că sînt departe, apoi cunoașteți apele cele calde, care ies din pămînt, de unde se încălzesc și se înfierbîntă? Au nu din focul care este pregătit păcătoșilor în părțile cele dinăuntru ale pămîntului? De aici cunoaștem că va fi judecata și pedeapsa cea de foc a păcătoșilor de la Dumnezeu, prin Cuvîntul Lui cel întrupat, prin Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea nu vom sluji zeilor elinești și nu voim a ne închina idolului de aur".

Zicînd Sfîntul Pionie acestea și altele multe, Polemon și cei mai mari cu dînsul din cetate, cum și tot poporul, ascultau cu multă liniște. După aceea oarecare din cetățeni, împreună cu Polemon, rugau pe Pionie, zicînd: "Ascultă Pionie, noi te iubim pentru obiceiul tău cel bun și pentru blîndețea ta și voim să fii viu; cu adevărat, este bun lucru și dulce a vieții și a vedea lumina soarelui". Sfîntul răspunse: "Și eu socotesc că este iubită viața aceasta vremelnică, dar fără de asemănare este mai plăcută aceea pe care o dorim noi creștinii. Lumina aceasta o socotesc a fi veselă și dulce; dar mult mai veselă și mai dulce este lumina cea adevărată, pe care nădăjduim a o avea. Toate acestea care se văd cu ochii trupești sînt frumoase și nici noi nu le dăfăimăm, nici nu urîm fapăturile lui Dumnezeu, dar sînt altele nevăzute, cu adevărat mai frumoase și mai alese, pe care le cinstim mai mult decît pe cele văzute". Iar un clevețitor oarecare, anume Alexandru, om viclean, a zis: "Ascultă-mă, Pionie". Sfîntul îi răspunse: "Tu ascultă-mă pe mine, că cele ce știi tu, știu și eu, iar cele ce știu eu, tu nu știi".

Alexandru, rîzînd de sfînt, a zis: "Dar aceste legături pentru ce sînt pe tine?" Sfîntul răspunse: "Ca să nu ne socotiți că venim la închinarea idolilor voștri, ci să cunoașteți cu adevărită că mergem în temniță și la moarte pentru Dumnezeul nostru". Și alții sfătuiind cu momeli pe Pionie și nimic sporind, Alexandru a zis: "Ce trebuință este de multe cuvinte, dacă ei nu voiesc să fie vii?" Iar poporul voia ca Pionie să fie dus la locul de priveriște ca toți să poată auzi cuvintele lui; dar Polemon nu voia, temîndu-se să nu facă în popor tulburare și gîlceavă.

Și zicea către Pionie: "Dacă nu voiești să jertfești zeilor, apoi să intri măcar în locașul lor". Sfîntul răspunse: "Ce folos va fi idolilor de mergerea mea la dînșii?" Polemon zise: "Pleacă-te, Pionie". Iar Pionie răspunse: "O, de aș fi putut eu ca să vă îndu-plec pe voi pe toți ca să fiți creștini". Iar ei tare rîzînd, au zis: "Nu vei putea ca să ne faci aceea ca de vii să fim arși cu foc". Zis-a sfîntul: "Mai cumplit este ca după moarte să ardeți în veci în focul nestins".

Atunci fericita Sabina a zîmbit. Iar Polemon împreună cu ceilalți i-au zis: "Ce rîzi?" Răspuns-a aceea: "Mă bucur că sînt creștină, căci cei ce sînt întru pocăința lui Hristos, aceia se vor bucura în veci". Zis-au către dînsa păgînii: "Vei rîde cînd pe cele ce nu le voiești, pe acelea le vei pătimi; căci femeile care nu se închină zeilor, se duc în casa de desfrînare". Răspuns-a aceea: "Dumnezeu Cel adevărat se va îngriji de mine".

După aceasta au scris numele sfinților și răspunsurile lor, prin care mărturisind pe Hristos, s-au lepădat de idoli. Iar cînd erau să scrie numele Sabinei, Sfîntul Pionie i-a zis încet ca să nu-și spună numele cel adevărat, ci să se numească Teodota; iar aceasta o zicea ca să nu fie știută de stăpîna sa. Căci Sfînta Sabina a fost roaba unei slăvite femei eline care, mai înainte cu cîțiva ani de acea vreme, pe vremea împărăției lui Gordian (238-244), neputînd pe roaba sa, adică pe fericita Sabina, s-o întoarce de la Hristos, a izgonit-o în munți pustii, unde în taină era hrănită de credincioși; după aceea, prin sîrguința cea mare a Sfîntului Pionie, s-a izbăvit din legături și din robia stăpînei sale. Deci, temîndu-se Sfîntul Pionie ca nu

cumva să se înștiințeze despre dînsa stăpîna ei și iarăși s-o ia la sine, a poruncit ca Sfînta Sabina să se numească Teodota. Deci cînd a întrebato Polemon cum se numește, ea a răspuns: "Mă numesc Teodota". Zis-a Polemon: "Ești creștină?" Răspuns-a sfînta: "Cu adevărat sînt creștină".

Și s-au scris cuvintele ei ca și ale lui Pionie și ale lui Asclapiad. Întrebat-a Polemon: "Pe care Dumnezeu cinstești?" Răspuns-a sfînta: "Pe Dumnezeu Cel Atotputernic, Care a făcut cerul, pămîntul și pe noi toți; și Care a fost cunoscut prin Cuvîntul cel întrupat din Preacurata și cea neispitită de nuntă, Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, adică prin Domnul nostru Iisus Hristos". Iar după ce li s-a scris numele, au dus pe sfinți în temniță, urmîndu-le tot poporul. Iar unii ziceau despre Sfîntul Pionie: "Judecați cum acesta care era totdeauna galben, acum este rumen la față". Iar alții strigau: "Pe aceștia care n-au voit să jertfească zeilor, se cade a-i munci". Răspuns-au sfinții: "Munciți-ne dar, cine vă oprește? Nu merg înaintea noastră oameni înarmați, nici nu ne apără ostași, sîntem în mîinile voastre, munciți-ne?"

Iar un altul, arătînd spre Sfîntul Asclapiad, zicea: "Acesta voiește să aducă jertfe zeilor". Răspuns-a Sfîntul Pionie: "Minți, căci nici unul dintre noi nu va face aceasta". Iar alții, pomenind anume pe cei căzuți de la Hristos, ziceau: "Cutare și cutare au jertfit, iar voi pentru ce nu jertfiți?" Sfîntul Pionie a zis: "Fiecare are voia sa, ce-mi pasă, eu sînt Pionie". Deci poporul se mînia asupra Sfîntului Pionie și asupra celor cu dînsul și de abia au ajuns pînă la temniță; căci puțin a fost de nu i-a ucis poporul.

Și intrînd în temniță, au aflat pe Lin, presbiterul soborniceștii biserici, șezînd în legături pentru Hristos, și pe o femeie din satul Carina, anume Macedonia; și veneau la ei mulți din credincioși, aducîndu-le cele de trebuință, însă ei nu voiau să ia; iar pe cele luate le împărțeau la străjerii temniței. Apoi unii elini cercetau pe sfinți și-i sfătuiau la necurăție; dar auzind de la ei răspunsurile cele tari, se duceau mirați. Mergeau încă la legații lui Hristos și aceia care, fiind creștini, fără de voie căzuseră din buna credință, îngrozindu-i prin frica muncilor și fiind nevoiți spre jertfa idolească; și plîngere multă se făcea în temniță, în toate zilele, înaintea sfinților.

Deci Sfîntul Pionie plîngea foarte mult pentru dînșii, iar mai vîrtos pentru aceia care, avînd viață bună și cinstită, s-au temut de munci și au jertfit celor ciopliți. Și zicea în plîngerea sa: "Cu mucenicie nouă sînt muncit în inima mea, în bucăți sînt tăiat în sufletul meu, cînd văd mîrgăritarele bisericesti călcate de porci și cereștile stele răsturnîndu-se la pămînt cu coada balaurului; iar via cea sădită cu dreapta lui Dumnezeu, mîncată de porcul cel sălbatic și răpită de toți cei ce trec în cale.

Deci, fiii mei, pentru voi iarăși mă chinuiesc, pînă ce se va închipui Hristos în voi; creșcuții mei cei iubiți, pe care v-am hrănit cu pîinea cea cerească, pentru ce v-ați întors în calea cea în-drăcită? Acum bătrînii cei fărădelege au pus prihană asupra Susanei, celei cu mintea întreagă, adică asupra Bisericii lui Hristos; acum Aman s-a înălțat, iar Estera cu toată seminția sa se tulbură; acum a cuprins foametea - nu foamete de pîine, nici de apă, ci foamete de auzirea cuvîntului lui Dumnezeu; acum au adormit toate fetele Evangheliei. Iată s-a împlinit cuvîntul Domnului: "De va veni Fiul Omului, oare va afla credință pe pămînt?" Și alt cuvînt al Lui care zice: *Va da frate pe frate la moarte*; de aceea aud că acum fiecare este vînzătorul aproapelui său.

Cu adevărat ne-a cerut satana ca să ne cearnă ca pe grîu și lopata cea de foc este în mîinile Cuvîntului lui Dumnezeu ca să curățească aria Sa. S-a stricat sarea, s-a lepădat afară și este călcată de oameni. Dar nimeni să nu socotească, o, fiilor, că Domnul a slăbit. Nu Domnul, ci noi am slăbit. Pentru că zice: *Au doară a slăbit mîna Mea a vă izbăvi pe voi? Au s-a îngreuiat auzul meu ca să nu vă asculte pe voi? Dar păcatele voastre au făcut despărțire între voi și între Dumnezeul vostru*. Greșit-am, fraților; călcat-am poruncile Domnului și am făcut fărădelege, mîniind pe Dumnezeu și mîhnind pe aproapele; căci urînd unul pe altul, pîrînd și clevetind unul pe altul, pe noi singuri ne-am defăimat. Se cădea ca dreptatea noastră să fi covîrșit mai mult decît a fariseilor și a cărturarilor.

Încă aud că iudeii vă cheamă pe unii din voi la ale lor adunări; dar păziți-vă ca nu cumva să vă legați în lațurile cele mai grele, că veți cădea în păcatul cel neiertat care este hula împotriva Duhului Sfânt, și ca să nu fiți împreună cu iudeii, cu boierii Sodomei și cu poporul Gomorei, ale căror mâini sînt pline de sânge. Noi nici prooroc n-am ucis, nici pe Hristos nu l-am vîndut sau l-am răstignit! Dar pentru ce grăiesc eu multe? Aduceți-vă aminte de ceea ce ați auzit mai înainte, de multe ori, de la mine. Au nu știți pe iudeii care zic, că Hristos a fost om simplu și ca un muritor a pățimit moartea cea de Cruce?

Deci să ne spună, dacă a fost om simplu și muritor, apoi cum s-a umplut toată lumea de mulțimea ucenicilor Lui și cum pățimesc mulți și astăzi pentru numele Lui? Cum dar cu numele unui om simplu și muritor se izgoneau diavolii și chiar acum se izgonesc și se vor izgoni pînă la sfîrșitul veacului? Apoi cum se fac și alte minuni, cu numele Lui cel atotputernic, în bisericile credincioșilor? Dar nu înțeleg ticăloșii iudei că Hristos, Domnul nostru, a pățimit de voie, a murit pentru noi și a înviat a treia zi cu slavă; și grăiesc nelegiuîții că Hristos ar fi fost fermecător și că prin puterea farmecelor s-ar fi sculat din morți; deci, să ne arate, ce Scriptură mărturisește unele ca acestea despre Hristos, a lor sau a noastră? Sau care om drept a zis aceasta cîndva? Au doară nu este aceasta minciună dovedită? Cei ce grăiesc o minciună ca aceea sînt nelegiuîți.

Dar pentru ce să cred mai mult vorbele unora ca acestora, decît ale oamenilor drepti? Eu încă din copilărie am auzit acea vorbă mincinoasă a lor; căci este scris că Saul regele, mergînd la o femeie fermecătoare, o poftea ca să învieze din morți pe proorocul Samuil și, făcîndu-și femeia fermecătoria sa, a văzut pe un bărbat bătrîn ridicîndu-se din pămînt; acela era îmbrăcat cu o haină lungă și, cunoscînd Saul că acela este Samuil, îl întreba de ceea ce dorise. Deci, putea oare vrăjitoarea aceea cu adevărat să învie pe Samuil, sau nu? De vor zice iudeii că putea, apoi ei mărturisesc că nedreptatea a putut mai mult decît dreptatea și că vrăjitoria este mai puternică decît sfințenia; deoarece sfîntul prooroc nu putea să nu asculte pe vrăjitoarea aceea.

Deci, cei ce grăiesc așa, sînt urîți și blestemați; iar de vor zice, că vrăjitoarea aceea n-a putut să învie cu adevărat pe Samuil proorocul cu vrăjile sale, apoi nici despre Hristos, Domnul nostru, nu vor putea să zică că ar fi înviat din mormînt cu putere de vrăjitorie. Dar înțelegerea povestirii aceleia este în Sfînta Scriptură astfel: Cum putea diavolul care petrecea în vrăjitoarea aceea, să aducă în această viață sufletul sfîntului prooroc care se odihnește în sînul lui Avraam? Că cel mai mic peste cel mai mare nu are stăpînire și diavolul nu poruncește sfîntului, ci îngerii cei căzuți de la Dumnezeu îi ascultă pe ei; căci, lăsînd pe Dumnezeu, le slujesc lor și îi cheamă prin vrăji, și orice ar cere vrăjitorii, diavolii le împlinesc.

Vrăjitoarea a cerut acel lucru de la diavolul care o asculta și el a luat chipul proorocului și nu este de mirare aceasta, deoarece satana singur, după cuvîntul Apostolului, se închipuiește în îngerul luminii și slugilor lui nu le este cu neobișnuință a lua uneori asupra-și asemănarea slugilor lui Dumnezeu, după cum și antihrist va lua asupra-și chipul lui Hristos.

Deci acea femeie vrăjitoare n-a înviat pe Samuil, ci pe diavolul, cel în chipul lui Samuil, i l-a arătat lui Saul, regele cel căzut de la Dumnezeu. Și adeverește despre aceea chiar Scriptura care zice către Saul, cel ce i s-a arătat în chipul lui Samuil: *Și tu dimineață vei fi împreună cu mine*. Deci, cum putea Saul, vrăjmașul lui Dumnezeu, să fie împreună cu Sfîntul Prooroc Samuil? Oare nu va fi mai bine împreună cu diavolul, căruia i s-a robit, depărtîndu-se de la Dumnezeu? Să știe iudeii, grăitori de minciuni, că nu este cu putință să fie adevărată înviere din morți prin oarecare vrăjitorii; și precum pe Samuil nu l-a înviat vrăjitoria, nici Hristos nu s-a sculat prin vrăjitorie, ci cu puterea Sa dumnezeiască a călcat puterea morții; și precum de voie a pățimit și a murit, în acest chip de voie a și înviat cu stăpînirea Sa ca un Dumnezeu. Iar dacă nu vor crede ei aceasta, apoi să ziceți către dîșii: "Noi, deși am jertfit idolilor, însă sîntem mai buni decît voi, că voi nesilindu-vă, ați jertfit diavolilor, iar noi cu sila".

Și sfătuia Sfîntul Pionie pe cei căzuți, zicîndu-le: "Nu vă deznădăjduiți, fraților, deși ați căzut în foarte mare greșeală, jertfind idolilor, ci pocăiți-vă cu adevărat și din toată inima; și vă întoarceți iarăși la

Hristos, Dumnezeuul nostru, că este milostiv și gata a primi pe toți cei ce vin la Dînsul cu pocăință și vă va primi cu bucurie și pe voi, ca pe niște fii ai Săi". Iar ei căindu-se cu tînguire mare, de greșeala lor, s-au întors iarăși la Hristos Dumnezeu.

După aceasta a mers la temniță Polemon, economul jertfelor idolești, iar Teofil magistrieanul era cu oaste și cu popor și, scoțînd afară pe sfinți, le zicea: "Iată Evctimon, episcopul vostru, s-a închinat zeilor noștri și le-a adus jertfă, deci plecați-vă și voi și faceți aceeași ca dînsul; iar dacă nu, veți fi judecați de Lepidon popa și de Evctimon în capiștea zeilor".

Sfîntul Pionie răspunse: "Dacă Evctimon episcopul a jertfit idolilor, ce avem noi? Noi nu vom jertfi și se cuvine să ne judece antipatul, iar nu Lepidon, nici Evctimon, nici voi. Dar voi pentru ce, neașteptînd venirea antipatului, ați luat stăpînirea lui?" Iar cei ce veniseră, grăind multe sfinților, au plecat și s-au întors iarăși cu oaste și cu popor, grăind cu nedreptate că antipatul a trimis să fie duși în Efes, la întrebare. Pionie răspunse: "Să vină trimisul, să ne ia și să ne ducă". Teofil zise: "Nu credeți ceea ce zic? Sînt vrednic de credință". Apoi, aruncînd o funie după grumazul Sfîntului Pionie, l-a dat ostașilor să-l ducă în capiștea idolească. Și, luîndu-i pe toți, îi duceau cu sila, că sfinții nu voiau să meargă la idoli, ci strigau cu mare glas: "Sîntem creștini, ce avem noi cu cei ciopliți?"

Deci, împingînd pe sfinți, îi tîrau, iar pe Sfîntul Pionie, trăgîndu-l cu ștreangul de grumaz, puțin era de nu l-au sugrumat. Fiind ei scoși în mijlocul priverii și aproape de capiște, Sfîntul Pionie a căzut la pămînt, mărturisind că este creștin, și nu voia nici a intra în capiște; deci, năvălind șase slujitori la dînsul, îl băteau cu mîinile și cu picioarele și-l loveau cu genunchii în coaste; apoi, luînd pe cel ce li se împotriva foarte tare, îl duceau cu mîinile și l-au aruncat în capiște, înaintea necuratului altar, unde sta încă ticălosul episcop Evctimon, săvîrșindu-și idoleasca jertfă. Și a zis Lepidon: "Pentru ce voi, o, Pionie, nu voîți să aduceți jertfe zeilor?" Sfîntul răspunse: "Deoarece sîntem creștini".

Zis-a Lepidon: "Pe care Dumnezeu cinstești?" Răspuns-a Pionie: "Pe Acela cinstim, Care a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele ce sînt într-însule". Întrebat-a Lepidon: "Dar cine a fost răstignit?" Răspuns-a sfîntul: "Acela a fost, pe Care L-a trimis Dumnezeu Tatăl pentru mîntuirea lumii". Iar boierii strigînd tare, au rîs. Dar Lepidon a început cu cuvinte dosăditoare a defăima și a ocări pe fericitul Pionie. După aceea, cu silă punînd cununi pe sfinții mucenici și, după cum le era obiceiul păgînilor ca să joace lîngă jertfe, îi sileau să guste din jertfele idolești. Iar ei au rupt cununile și, aruncîndu-le la pămînt, le-au călcat cu picioarele și au scuipat idoleștile jertfe. Deci, făcînd necurații strigare și gîlceavă, iarăși i-au dus în temniță pe sfinți, cu ocări și cu bătaie.

Iar pe Sfîntul Pionie, intrînd pe ușile temniței, unul din ostași l-a lovit cu ceva tare în cap și l-a rănit. Și îndată cel ce l-a lovit s-a îmbolnăvit de mîini. Și cu totul s-a aprins de durere și s-a umplut de bube trupul lui, apoi s-a umflat, încît abia mai putea să răsufle. După aceea a mers antipatul Cventilian în Smirna și șezînd la judecată, a pus înaintea singur pe Sfîntul Pionie, la întrebare. Deci, ispitind și aflîndu-l că nu se înduplecă, a poruncit ca să-l spînzure și cu unghii de fier să-i strujească trupul. Astfel fiind muncit sfîntul, îi ziseră: "Pentru ce te grăbești la moarte?" Răspuns-a sfîntul: "Nu la moarte, ci la viața veșnică mă grăbesc". Apoi, după acea mucenicie, a osîndit pe sfîntul la moarte și se citea, după obiceiul romanilor, sentința de moarte, cea scrisă astfel: "Pe Pionie, care singur pe sine s-a mărturisit că este creștin, am poruncit ca să-l răstignească și să-l ardă în foc de viu".

Deci, fiind dus sfîntul mucenic la locul cel de răstignire și de ardere, singur s-a dezbrăcat de hainele sale și, privind la trupul său, s-a umplut de mare bucurie pentru curăția trupească și, căutînd spre cer, a mulțumit lui Dumnezeu că într-acest fel, pînă în sfîrșit l-a păzit, întru curăție neprihănită. Și era pe pămînt lemnul cel pregătit asemenea crucii, pe care era să-l răstignească. Apoi singur s-a culcat și s-a întins pe lemnul acela și se dădea ostașilor ca să-l pironască, care, după ce l-au pironit, ziceau către dînsul: "Ascultă, Pionie, și te supune poruncii împărătești, căci îți vom scoate îndată piroanele și doctorii te vor

vindeca și vei fi sănătos". Iar sfântul, după tăcere, a zis: "Doresc a adormi, ca mai bun să mă scol la învierea cea de obște".

După aceea, pironindu-l, au ridicat lemnul acela și l-au pus drept, iar capătul cel de jos îngropându-l în pământ și întărindu-l, au îngrămădit împrejur mulțime de lemne și le-au aprins. Deci para aceea mare l-a înconjurat pe sfântul, iar el închizând ochii, se ruga lui Dumnezeu în taină și nu ardea; și toți, văzându-l cu ochii închiși, au socotit că acum a murit. Dar el, după câțeva vreme, potolindu-se văpaia încet, își săvârșea rugăciunea cea făcută în taina inimii și și-a deschis ochii; iar poporul foarte mult s-a mirat, văzându-l încă viu și într-atîta de mare foc. Apoi cu fața veselă, la sfîrșitul rugăciunii sale, zicînd "Amin", a adaus a zice: "Doamne, primește duhul meu!" Și a adormit.

Iar după ce s-a stins focul, s-a aflat trupul lui cu totul întreg și nici un păr din capul lui n-a ars. Iar fața îi era luminoasă, strălu-cind de dumnezeiescul dar, care a fost dovedit semn despre bucuria sufletului celui sfînt care întru cereasca bucurie a intrat și a luat cununa biruinței din dreapta lui Hristos. Aceasta a fost pe vremea împărăției lui Deciu (249-251), în cetatea Smirna, și pe vremea antipatului Cvintilian, în al cincilea idis al lui martie, după obiceiul romanilor; iar după al Asiei întru a șaptea lună (adică în luna martie, care este a șaptea de la septembrie), întru al unsprezecelea număr, sîmbătă și al zecelea ceas din zi. Pînă aici sînt cuvintele Sfîntului Simeon Metafrast despre Sfîntul Pionie.

Iar pentru ceilalți sfinți mucenici care împreună cu Sfîntul Pionie au fost prinși și ținuți în legături, nu este scris cu ce fel de munci și-au săvîrșit nevoița. Însă este cu neîndoire că au pătimit pentru Hristos și cereasca viață împreună cu Sfîntul Pionie au cîștigat. Acest Sfînt Pionie, presbiterul, a scris viața și pătimirea Sfîntului Sfințit Mucenic Policarp, episcopul Smirnei, dar mai pe urmă și el însuși cu dînsul s-a învrednicit de aceeași parte, întru împărăția Domnului nostru Iisus Hristos, Care împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh împărățește în veci. Amin.

NOTĂ - În cartea întîi a împăraților, în capitolul 28, se scrie, cum că Samuil proorocul a grăit către Saul astfel: "Dimineață, tu și fiii tăi vor cădea cu tine"; iar în altă tălmăcire se citește: "Dimineață tu și fiii tăi veți fi cu mine". Iar Metafrast într-această istorie a Sfîntului Pionie a scris astfel: "și tu astăzi cu mine vei fi". Și în altă parte, asemenea s-a scris ca și la Metafrast. Și socotește Sfîntul Pionie, cum că în chipul lui Samuil s-a arătat diavolul și voia să ia la sine sufletul lui Saul după uciderea aceluia.

Încă sînt unii care socotesc că, într-adevărat, sufletul lui Samuil, fără trup, mai înainte de vrăjitoria femeii aceleia, prin porunca lui Dumnezeu, s-a arătat lui Saul; și se întăresc cu acea părere cuvintele lui Isus Sirah, care, în capitolul 46, la sfîrșit, zice de Samuil astfel: "După adormirea sa a proorocit și a arătat împăratului sfîrșitul lui, apoi a înălțat din pământ glasul său prin proorocie".

Viața Cuviosului Teofan Mărturisitorul, egumenul marelui locaș din Sigriani (12 martie)

Patria Cuviosului Teofan a fost Constantinopolul, fiind născut din părinți cinstiți, Isaac și Teodotia. Isaac era rudenie împăratului Leon Isaurul (717-740) și a lui Constantin Copronim (740-775). De aceea se și numea "Isaurie", ca unul ce era dintru același neam împărătesc și din părțile Isauriei. El se afla în dregătoriile cele mai mari ale palatului împărătesc și voievod în împărăția lui Copronim. Și era atunci eresul iconoclast contra sfîntelor icoane și prigoană mare asupra dreptcredincioșilor.

Deci Isaac, împreună cu soția sa, Teodotia, fiind în taină dreptcredincioși de frică, își păzeau dreapta credință. Și s-au învrednicit a fi născători unui fiu ca acesta, care ca o rază avea să lumineze Biserica lui Hristos. Și i-au pus numele Teofan, care se înțelege "de Dumnezeu arătat", pe de o parte, că s-a născut la

praznicul Sfintei dumnezeieștii Arătări (Bobotează), care în grecește se numește "Teofania", iar pe de alta că, voind dumnezeiasca rînduială, pentru adevărire, l-a ales din pîntecele maicii, precum altă dată pe Ieremia proorocul și, sfințindu-l, l-a arătat mare luminător al Bisericii.

Deci, se numea fericitul Teofan și după numele tatălui său, Isaac, precum despre aceea pomeneste Anastasie, păzitorul de cărți. Aceasta a fost mai înainte de tunderea lui în rînduiala monahicească, către care din tinerețe ardea cu inima, precum vom vedea mai jos.

După nașterea fericitului de Dumnezeu arătatului prunc Teofan, tatăl său Isaac, viețuind numai trei ani, a trecut la viața cea fără de sfîrșit. Iar înainte de a muri, a scris diata și a încredințat pe fiul său, care era numai de trei ani, împreună cu maica lui, în purtarea de grijă și în paza însăși a împăratului Constantin Copronim, ca unui neam al său. Și creștea pruncul cu anii și cu înțelegera, învățînd dumnezeiasca Scriptură și bunele obiceiuri. Ajungînd la doisprezece ani, unul din senatori avînd o fiică de zece ani și văzînd pe pruncul acesta frumos, înțelept, foarte bogat și rudă a împăratului, căuta să-i dea de nevastă pe fiica lui, la care lucru și Teodotia văduva, maica lui Teofan, se învoia.

Întrucît acel lucru nu se putea săvîrși fără voia împăratului, senatorul l-a rugat foarte mult pe împărat pentru acel lucru, căutînd ca astfel să se apropie de el, însoțind pe fiica sa după nepotul împăratului. Deci, învoindu-se, s-a făcut logodna copiilor mai înainte de vîrsta cea cuviincioasă de nuntă. Însă nunta s-a amînat pînă la anii cei desăvîrșiți ai vîrstei amîndorura, ai mirelui și ai miresei.

În acel timp a murit împăratul Copronim, iar după dînsul a venit Leon, fiul lui cel de-al patrulea, cu același nume, care s-a numit după mamă Cazaris (775-780). Căci ea a fost fiica lui Cagan, stăpînitorul Cazarilor, care în păgînatate se numise Cazara, iar după botez Irina.

După cîtăva vreme și mai înainte de nunta lui Teofan, maica lui, Teodotia, murind, lăsă fiului său o bogăție fără număr. În casa lui Teofan era o slugă oarecare, temător de Dumnezeu și înțelept, iubit de Teofan pentru obiceiul cel îmbunătățit al lui, pe care-l avea ca sfetnic bun întru toate. Cu vorbirea cea de folos a aceluia îndemnîndu-se și, mai ales, povățuindu-se de Duhul lui Dumnezeu, Cel ce toate le lucrează, a iubit întreaga înțelepciune și se gîndea cum ar putea să-și păzească fecioreasca sa curățenie, dorind cu osîrdie chipul și viața monahicească.

Deci a început a-și împărți bogăția la cei scăpătați și săraci. De acest lucru înștiințîndu-se socrul său, chiar și nevrînd, se sîrguia să săvîrșească nunta, pentru că acum sosise și vremea. Venind ziua cea hotărîtă și săvîrșindu-se ospățul de nuntă după obicei, cel de Dumnezeu arătat tînărul Teofan toată mintea și-o avea pironită către Dumnezeu, rugîndu-se în taina inimii sale să-l păzească Domnul în feciorie cu darul Său.

Închizîndu-se în cămară, tînărul cu mireasa sa, și șezînd pe patul lor, a început a-și arăta gîndul său cel ascuns și cu suspinuri din inimă a zis către mireasă: "Iubita mea, oare nu știi că vremea aceasta a vieții noastre este scurtă și sfîrșitul nostru neștiut? Apoi nu știi că îi așteaptă judecată nemilostivă pe acei care își duc viața în desfătări și îndestulări și adeseori mînie pe Dumnezeu? Deși nunta este rînduită de Dumnezeu, însă grijile lumești care urmează la cei căsătoriți depărtează mintea omenească de la Dumnezeu și o fac deșartă de gîndurile cele plăcute Lui și nici n-o lasă să privească cu ochii sufletului spre cele viitoare.

Știm pe Lazăr care, pentru vremelnica chinuire, a fost dus de îngeri în sînul lui Avraam; iar pe cel bogat, care a petrecut în desfătări, îl știm aruncat în muncile iadului, neputînd să capete o picătură de apă în văpaia aceea spre răcorirea limbii lui. Auzim cui sînt făgăduite și fericirile evanghelice pregătite în ceruri. Nu bogaților, care petrec în veselia lumii acesteia și în toată buna fericire. Ci celor săraci, celor ce plîng, celor ce flămînzesc, celor ce însetoșează, celor ce rabdă pentru Hristos izgonire și ocară. Și, în scurt zic, că strîmtă și anevoioasă este calea care duce la viață, iar largă este poarta și lată calea care duce la

pierzare. Să știm cu adevărat că, dacă într-acest chip vom petrece cu răsfățare, în dulcelele cele deșarte, apoi cu totul, în veacul cel viitor, ne va primi veșnica amărăciune și nu se poate ca să fie în alt chip.

De aceea, iubita mea mireasă, este mai bine să ne păzim de unirea cea trupească a însoțirii și să petrecem cu un suflet în feciorie. Deci vom viețui puțin la un loc, prefăcându-ne că avem însoțire trupească, pentru că tatăl tău este cumplit; iar sub chipul însoțirii să petrecem ca fratele cu sora. După aceea, când ne va da Dumnezeu vreme cu prilej, ne vom duce în mănăstire, eu în cea de bărbați, iar tu în cea de fecioare și ne vom da în mîinile Domnului, în toate zilele vieții noastre, ca în veacul viitor să ne învrednicim în ceata sfinților Lui celor plăcuți".

Acea sfîntă mireasă, ca un pămînt bun primind sămînța cea bună, a primit cuvintele cele folositoare ale mirelui, care au intrat adînc și s-au înrădăcinat în inima sa. Apoi, cu fața veselă și cu sufletul bucuros, a răspuns către fericitul Teofan: *"Și eu știu, iubitul meu stăpîn, cuvintele Mîntuitorului nostru, Care zice în Evanghelie: Dacă cineva nu-și va lăsa pe tatăl său, pe maică, pe femeie, pe fii, pe frați și pe surori, apoi casele și satele; și cel ce nu-și ia crucea sa și nu vine în urma Mea, nu este vrednic de Mine."*

Deci, ca să fim vrednici Aceluia, să lăsăm toate cele deșarte, dacă așa voiești; că ceea ce voiești tu, o voiesc și eu; ceea ce îți este plăcut ție, îmi este plăcut și mie. Voiești tu să petreci întru feciorie, voiesc și eu, ca să fim neprihăniți înaintea Mirelui ceresc, păzind nu numai sufletele, ci și trupurile noastre neîntinate. Pentru că ce folos ne va fi nouă, dacă viața cea de scurt timp o vom cheltui în deșertăciune și ne vom lipsi de veșnicele bunătăți? Dacă vom dobîndi copii, apoi de mari griji ne vom umple, pentru hrana acelora și pentru rînduirea vieții lor, ziua și noaptea îngrijindu-ne și căzînd în lațurile lumii cele mult împletite; apoi, venind sfîrșitul cel necunoscut, unde ne vom afla nu știm. Să viețuim deci în taină în fecioria cea păzită de noi, pînă ce Domnul ne va duce în rînduiala monahicească".

Niște cuvinte ca acestea ale miresei sale celei deplin înțelepte auzindu-le fericitul Teofan, s-a mirat de buna ei înțelegere. Și căzînd la pămînt, a mulțumit lui Dumnezeu, Celui ce prin Duhul cel Sfînt a povățuit pe acea fecioară la o învoire ca aceea potrivită scopului său. Toată noaptea aceea au petrecut-o în rugăciuni, cerînd ajutor de sus, ca începutul vieții lor în nevointă să aibă sfîrșit bun și desăvîrșit. Iar cînd răsărea luceafărul, au adormit puțin și au văzut amîndoi un vis. Au văzut un tînăr luminos la față, zîmbind către dînșii și cu dragoste grăindu-le: "Domnul a primit gîndul vostru și m-a trimis să vă însemnez pentru o viață ca aceasta, la care acum v-ați sfătuit, ca întregi și fără prihană să vă dăruiți Lui". Zicînd aceasta, i-a însemnat pe amîndoi peste tot trupul cu semnul Crucii și s-a făcut nevăzut.

Deșteptîndu-se ei îndată, au spus unul altuia visul său, care era în același chip la amîndoi. Ba încă au mirosit bună mireasmă negrăită, prin venirea cea nevăzută îngerească, și s-au mirat. Apoi, căzînd la pămînt înaintea lui Dumnezeu, au înălțat laude, iar buna mirosire cerească era nu numai în cămară, ci și în toată casa mirosea la mulți. Și petrecea îngerește în trup acea sfîntă doime și ardeau ca două sfeșnice înaintea lui Dumnezeu prin văpaia dragostei dumnezeiești și ca doi măslini izvorau untdelemn al îndurării. Căci în toate zilele făceau neîncetat milostenii și averile lor fără cruțare le împărțeau la cei lipsiți.

După cîtăva vreme, înștiințîndu-se socrul de viața ginerelui și a fiicei sale, cum că petrec în feciorie și că își împart bogățiile la săraci, s-a mîhnit foarte. Alergînd la împărat, i-a spus lucrul acela și se jeluia asupra ginerelui: "Vai de bătrînețile mele cele ticăloase, pentru netrebnicul meu ginere, că bogățiile în deșert le cheltuiește și tinerii ani ai fiicei mele îi pierde în zadar, nepetrecînd cu dînsa ca cei însoțiți; și n-am nădejde să mă mîngîi de nepoți. Pentru ce a luat-o pe ea? Pentru ce mai înainte de nuntă n-a stricat logodna și de ce nu s-a lepădat de ea, ca să nu o fi adus în această stare, tînără fiind, și n-ar fi adus bătrînețile mele într-o îndoită întristare. Pentru că de două pricini îmi este necaz pentru fiică: că fiind măritată, nu are bărbat, nici nu poate să fie mamă de fii, apoi pentru averile ce se cheltuiesc în zadar, de vreme ce nu numai bogăția sa, ci și pe cea care este zestrea fiicei mele, nu puțină a risipit". Și ruga pe

împărat să învețe și să sfătuiască pe ginerele său ca să petreacă după legea celor însurați și averile să nu le piardă în zadar.

Atunci împăratul, umplându-se de mînie, a chemat la sine pe fericitul Teofan și, cu asprime căutînd la dînsul, îl înfricoșă cu groază, poruncindu-i să-și schimbe o viață ca aceea; iar de nu, apoi îi va scoate ochii și-l va trimite în surghiun. Însă tînărul cel plăcut lui Dumnezeu nu băga de seamă certarea cea împărătească și nu-și părăsea viața cea curată și frumos începută în feciorie, sîrguindu-se ca mai ales să cîștige darul Împăratului ceresc, decît al celui pămîntesc. După aceasta i-a ieșit degrabă lui Teofan poruncă de la împărat să meargă în părțile Cizicului pentru oarecare trebuințe ale poporului. Însă aceea, prin scornirea socrului său, într-adins i-a fost pregătită lui, pe de o parte ca, îndeletnicindu-se cu lucrurile încredințate lui de împărat, să înceteze și să uite nevoițele cele obișnuite lui în rugăciune; iar pe de alta ca averea să nu-i fie împărțită, căreia însuși socrul i se făcuse păzitor. Iar cînd au ieșit spre Cizic pentru slujba împărătească, i s-a poruncit și soției lui, de tatăl ei și de împărat, ca să meargă cu dînsul. Căci nu suferea tatăl să se despartă de bărbat fiica lui, nici cît de puțină vreme.

Și s-a întîmplat să le fie calea pe un rîu, care mai înainte se numea Rindacos, apoi poporul l-a numit mare, care are pe o parte latura Olimpului, iar pe alta, Sigriani. Pe acel rîu a voit a merge fericitul Teofan, deși pe uscat era calea spre Cizic, însă pentru oarecare neputințe trupești ce i se întîmplaseră, a voit a merge pe apă ca pe o cale mai ușoară; dar aceasta s-a făcut după a lui Dumnezeu purtare de grijă. Deci, trimițînd înainte pe uscat pe prietenii săi, cum și slugile cu caii și cu căruțele, a șezut în luntre, împreună cu fericita sa soție și cu cîteva slugi. Apoi înotînd, lua seama la munții cei frumoși ai Sigrianiei, la dealuri și la pustietăți și ardea cu duhul spre viața cea fără de gîlceavă. Și s-a întîmplat la un loc, cale adîncă și largă între munți și o pădure aleasă într-însa; și a iubit el foarte mult locul acela.

Rămînînd acolo la mal ca să se odihnească și poruncind tuturor să rămîna lîngă luntre să-l aștepte, singur s-a dus în valea aceea, înconjurînd locul acela pustiu, umilindu-se. Apoi, sînd într-o pădure deasă, se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, întinzîndu-și mîinile spre cer, apoi căzînd la pămînt cu lacrimi și făcînd mulțime de închinăciuni, zicea: "Arată-mi, Doamne, calea în care voi merge!" Pentru că era cuprins cu foarte mare dorire de viața pustnicească și gîndea ca îndată, lăsînd toate, să se ascundă într-acea pustie.

Fiind ostenit de rugăciuni și șezînd să se odihnească, s-a făcut minune, căci a văzut pe îngerul cu chip de lumină, pe care mai înainte îl văzuse în cămară, cînd era împreună cu sfînta sa mireasă. Acela arătîndu-i cu degetul pustia aceea, a zis: "Ție aici ți se cade a te sălășlui, dar încă mai așteaptă puțin, pînă cînd se vor lua de pe pămîntul celor vii cei ce-ți împiedică calea, căci se vor lua degrabă, și fără de supărare vei merge oriunde vei voi".

De acea vedenie Sfîntul Teofan s-a veselit foarte și, întor-cîndu-se la luntre, mergea vesel în calea sa. Și a văzut prin munții aceia ai Sigrianiei mănăstiri pustnicești și sihăstrești și le-a cercetat împreună cu soția cea înțeleaptă. În acele mănăstiri au aflat un stareț înainte-văzător, cu numele Grigorie, iar cu porecla Stratighie, care petrecea la un loc ce se numea Polihronie, de la care, după ce i-a descoperit gîndul și dorința inimii sale, a auzit ceea ce mai înainte auzise de la îngerul, care i se arătase lui. Căci, viețuind îngereste acel stareț, se învrednicise de la Dumnezeu de darul mai înainte vederii și a zis către Teofan: "Așteaptă puțin, tînărule bun, că degrabă împăratul și socrul tău se vor duce de pe pămînt, iar tu vei fi liber și vei merge după scopul tău cel bun". Iar cinstitei lui mirese i-a spus la ureche încet, acel sfînt stareț, cum că iubitul ei frate, Teofan, va cîștiga la vreme cunună mucenicească.

După aceasta Sfîntul Teofan a ajuns la cetatea Cizicului și făcea lucrul cel poruncit de împărat, cu niște îndreptări ale oarecăror treburi ale popoarelor. Și ieșea adeseori cu slugile în munții Sigrianiei, care nu era departe, cercetînd pe sfînții părinți de acolo și învrednicindu-se de binecuvîntări și rugăciuni de la dînșii, folosindu-și sufletul din cuvintele lor cele de Dumnezeu insuflate; iar, mai ales, mergea adeseori la cel mai înainte văzător Grigorie Stratighie și la Hristofor, egumenul locașului celui mic, cum se numea acea mănăstire.

Odată, trecînd prin munții Sigrianiei pentru cercetarea părinților pustnici, i s-a întîmplat de a întîrziat și era o arșiță mare, pe vremea secerișului, și a însetat, împreună cu cei ce erau cu dînsul, iar locul acela era pustiu și fără de apă; apoi ziua se pleca și nevoie le era ca să nu rămînă acolo, căci slăbeau toți de sete și ei și dobitoacele. Deci fericitul Teofan, rugîndu-se, a stat sub un deal ca să poată adormi puțin, să-și potolească setea cu somnul. Deșteptîndu-se el, fără de veste a curs peste capul lui un izvor de apă vie și l-a udat. Căci n-a trecut Dumnezeu cu vederea pe robul Său, Cel ce a izvorît apă din piatră în pustie neamului evreiesc celui nemulțumitor; deci, cu cît mai ales mulțumitorului Său rob bine a voit a face aceasta la vreme de nevoie.

Iar sfîntul, deșteptîndu-se de sunetul apei celei neașteptate, s-a sculat degrabă din locul acela și a strigat pe cei ce erau cu dînsul. Toți alergînd, se minunau de acea minune fără de veste și neașteptată și slăveau pe Dumnezeu; apoi au băut din destul și dobitoacele le-au adăpat. Iar după ce au rămas ei în acel loc, a doua zi nu s-a mai aflat izvorul acolo și locul era uscat și nici urmă de apă nu se afla. De care lucru mai mult s-au minunat și au mărit puterea lui Dumnezeu cea minunată, că în vreme de sete a scos izvor din pămînt fără de apă, apoi, încetînd trebuința, a secat apa, arătînd cu fapta că în fiecare loc Dumnezeu este gata să dea cele trebuincioase aceluia care mai înainte caută Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui.

După aceea Sfîntul Teofan, zăbovind în Cizic cîtăva vreme și toate rînduindu-le bine, precum avea poruncă de la împărat, s-a întors în Constantinopol. În acea vreme s-a împlinit ceea ce a zis îngerul lui Dumnezeu și profeția Cuviosului Grigorie; căci a murit împăratul Leon Cazaris, fiul lui Copronim și nepotul lui Leon Isaurul, cum și socrul lui Teofan a murit.

Deci se făcură liberi amîndoi, adică Teofan și sfînta lui mireasă. Și îndată fără de împiedicare și-au împărțit bogățiile și averile lor, precum au voit. După aceea, Teofan a călugărit pe mireasa sa într-una din mănăstirile de fecioare din Bitinia, dînd mănăstirii aceleia averi din destul, spre chivernisirea surorii lui, căreia i-a pus numele în călugărie Irina și a bineplăcut lui Dumnezeu desăvîrșit în viața monahicească, încît a făcut minuni alese; căci a luat de la Dumnezeu darul de a vindeca toate bolile și a izgoni dracii. Iar scriitor al minunilor ei a fost prea sfințitul Patriarh al Constantinopolului, Metodie, care a lăudat viața amîndurora.

Iar după călugăria surorii sale, fericita fecioară Irina, Sfîntul Teofan împărțind la cei ce aveau trebuință rămășița averilor ce le avea în Constantinopol, iar din aur oprind ceva, s-a dus la cel mai sus-zis, la părintele său Grigorie, cel mai înainte văzător, poreclit Stratighie, în muntele Sigrianiei, la locul ce se numea Polihronie și s-a tuns de dînsul în monahicescul chip, apoi i-a zidit acolo o mănăstire din aurul cel rămas. Și a petrecut lîngă dînsul destulă vreme, deprinzîndu-se la nevointele monahicești.

După aceea, cu sfatul starețului, s-a dus în insula ce se numea Calonimos, unde avea un sat mic părintesc, care-i rămăsese din averile cele vîndute și împărțite. Acolo a făcut o mănăstire și a chemat pe frații din locașul lui Teodor, ce se numea "Monoheraria" și le-a pus egumen pe un bărbat bun și iscusit. Iar el singur s-a închis în chilie și scria cărți, căci era bun scriitor, și pe acelea vînzîndu-le, se chivernisea nu numai pe sine, ci și pe alții. Iar după cîtiva ani, murind egumenul, îl supărau frații pe Cuviosul Teofan, cu multă rugămintă, ca să binevoiască să le fie egumen. Iar el, nevrînd, s-a dus de la dînșii iarăși, la muntele Sigrianiei. Și aducîndu-și aminte de acel loc pustnicesc unde a văzut arătarea cea îngerească cînd călătorea pe apă spre Cizic, s-a dus acolo. Sălășluindu-se în pustia aceea, viețuia după Dumnezeu; și a umplut-o ca pe o cetate a lui Dumnezeu, de plăcuții Lui, care viețuiau în pustie. Pentru că, venind mulți la dînsul, doreau să viețuiască acolo. Și era trebuință acum să se facă și acolo o mănăstire, pentru care se afla în pustia aceea un loc al unui om lucrător de pămînt, avînd țarină întinsă care se numea "Locașul cel mare".

Deci, a trimis la cunoscuții săi și, împrumutînd de la dînșii aur, a cumpărat locul acela și a făcut o mănăstire, ajutîndu-i Dumnezeu și dîndu-i, prin dumnezeiasca Sa purtare de grijă, toate cele spre trebuință; și degrabă a dat înapoi împrumutul, căci frații care ce se adunaseră în locaș aveau îndestulare de

hrană de la dînsul. Dar a fost cu neputință Cuviosului Teofan să nu ia dregătoria egumeniei în locașul acela, fiind silit de toți părinții pustnici. Deci s-a făcut egumen astfel, în ce chip Hristos poruncește în Evanghelie: *Cel mai mare să vă fie vouă slugă; și cel ce voiește între voi să fie întâi, să fie vouă rob.* Și slujea Cuviosul Teofan egumenul cu mîinile sale la trebuințele tuturor. Căci îi dăruise atunci Dumnezeu tărie trupească și la tot lucrul mănăstiresc el se ostenea mai mult decît alții și s-a făcut tuturor chip de viață îmbunătățită în iubirea de osteneală.

Într-acele vremi s-a adunat al șaptelea Sinod al Sfinților Părinți la Niceea (787) împotriva luptătorilor contra sfintelor icoane, pe vremea împărăției lui Constantin, fiul lui Leon, iar lui Copronim îi era nepot, cum și dreptcredincioasei Irina maica acestuia, pe vremea prea sfințitului Patriarh al Constantinopolului, Tarasie. La care sinod Sfinții Părinți au anatematizat eresul iconoclast, iar pentru sfintele icoane iarăși au întărit a le cinsti cu dreaptă credință. La acel sinod a fost chemat și Cuviosul Teofan, egumenul marelui locaș din Sigriani, și strălucea ca o stea luminoasă în mijlocul sfinților părinți, întărind dreapta credință împreună cu dînșii. Și a fost mergerea lui acolo spre folosul multora; căci unde mulți se împodobeau cu haine bune, cu care și cu cai, el a mers călare pe un asin prost, avînd haine vechi și cu multe cusături. Și, văzîndu-l într-o smerenie și sărăcie ca aceea, toți s-au umilit și s-au folosit, cei ce îi știau viața cea de mai înainte, cît a fost de bogat și de cinstit, fiind pe lîngă împărat cel dintîi din suită; iar acum pentru Dumnezeu atît de mult s-a smerit și a sărăcit, socotind toate ca pe niște gunoaie.

După săvîrșirea acelui sfînt sinod, cuviosul s-a întors într-ale sale; iar acele dogme ale drepte credințe care s-au hotărît la Sfîntul Sinod le avea ca pe o înfrumusețare prea aleasă în locașul său. Și se îndeletnicea în nevoințele cele obișnuite lui, prin chipul vieții sale celei îmbunătățite luminînd nu numai acel locaș, ci și toate părțile acelea. Pretutindenii străbătea vestea despre el și s-a preamărit Tatăl ceresc pentru el. Apoi i s-a dat de la Dumnezeu darul facerii de minuni, pentru curăția vieții lui, și tămăduia bolile în oameni și izgonea diavolii.

Odată, adormind cuviosul, diavolul, vrînd să-i facă rău și închipuindu-se în asemănare de porc sălbatic, a mușcat cu dinții degetul cel mare al mîinii sfîntului, încît l-a durut foarte tare. Deșteptîndu-se îndată, a văzut pe degetul acela semnele dinților vrăjmașului, care a voit să i-l smulgă, și-l durea rana tare; dar luînd mir, din care avea la sine de la făcătorul de viață lemn al Crucii, a uns cu el degetul său cel bolnav și îndată s-a vindecat. În acea vreme a luat stăpînire asupra diavolilor și-i izgonea cu cuvîntul din oamenii care pătimeau și se aduceau la dînsul.

Odată, plutind cu corabia undeva și fiind învăluire și furtună, acest părinte cuvios a schimbat-o în liniște. Iar celor ce veneau la locașul lui, adică mulțime de străini și de săraci, împărțindu-le fără cruțare pîine și toată hrana, le-a făcut a nu se împruțina, precum altădată Ilie a umplut vasul de făină al văduvei. Altă dată, chelarul cîrtind asupra sfîntului pentru împărțirea de hrană la cei ce veneau - pentru că celor ce viețuiau în mănăstire, zicea el, nu le va ajunge spre trebuință -, sfîntul i-a poruncit aceluia ca toate cele ce sînt în cămară de mîncare să le cîntărească și să le numere. Și a găsit că nu scăzuseră cît de puțin. Atunci toți frații au preamărit pe Dumnezeu, iar cîrtitorul, căzînd înaintea lui, și-a cerut iertare.

După aceasta, cuviosul s-a îmbolnăvit, fiind de cincizeci de ani, iar boala lui era că avea piatră în pîntece și în coapse și se chinuia foarte rău. Și din acel ceas toată cealaltă vreme a vieții sale a petrecut-o pe patul durerii. Și, cel ce cu rugăciunea tămăduia bolile altora, lui însuși nu cerea de la Dumnezeu tămăduire trupească, ci răbda cu mulțumire. După acea boală trupească, i-a sosit vremea sfîrșitului celui de mărturisitor pentru dreapta credință, după proorocia celui mai înainte văzător, Grigorie, pe care o zisese încetîșor la urechea sfintei fecioare, mireasa lui Teofan, zicînd că, la vremea sa, va cîștiga cununa mucenicească. Căci, trecînd ani mulți și cuviosul îmbătrînind, iar cîțiva împărați grecești trecînd, după aceea Leon Armeanul a luat sceptrul împărăției grecești (813-820). Acela a ridicat eresul contra sfintelor icoane și a tulburat iarăși Biserica lui Hristos, izgonind din scaun pe sfîntul, dreptcredinciosul patriarh Nichifor, ca și pe Cuviosul Teodor Studitul, împreună cu ucenicii lui, iar pe mulți alții îi muncea cumplit și-i ucidea pentru cinstirea icoanelor.

Se scrie despre Sfântul Teofan și aceasta. Că Sfântul Nichifor, patriarhul Constantinopolului, pe când se ducea cu corabia pe mare în surghiun, a trecut prin dreptul acelui loc în care era locașul lui Teofan. Aceasta văzînd-o Cuviosul Teofan sufletește, cu ochii cei mai înainte văzători, a poruncit ucenicului să aducă cărbuni aprinși în cădelniță. Apoi, aprinzînd lumînarea și punînd tămîie pe cărbuni, s-a închinat pînă la pămînt, vorbind ca și către o persoană care trecea alături. Și întrebînd ucenicul: "Ce faci, părinte? Spre cine vorbești, închinîndu-te?" Cuviosul i-a răspuns: "Iată, prea sfințitul Patriarh Nichifor, izgonit cu nedreptate pentru dreapta credință, se duce în surghiun și trece cu corabia prin dreptul acesta; pentru dînsul am aprins lumînarea și tămîia, să-i dăm cinstea cea cuviincioasă patriarhului".

A văzut aceasta cu duhul și prea sfințitul Patriarh Nichifor, fiind în corabie; căci fără de veste plecîndu-și genunchii, s-a închinat sfîntului stareț și, întinzînd mîinile în sus, îl binecuvîntă. Iar unul din cei ce erau cu prea sfințitul Patriarh în corabie, l-a întreat: "Pe cine binecuvîntezi, prea sfințite părinte, și înaintea cui te-ai închinat în genunchi?" A răspuns prea sfințitul: "Iată, Teofan Mărturisitorul, egumenul marelui locaș, s-a închinat nouă și ne-a cinstit cu lumînări aprinse și cu tămîie. Deci m-am închinat lui, căci și el asemenea cu noi va pătimi, nu după multă vreme". Lucru care s-a și împlinit.

Căci după aceea, răucredinciosul împărat Leon Armeanul, vrînd să înșele pe Cuviosul Teofan spre a lui rătăcire, a trimis la dînsul, chemîndu-l cu cinste în Constantinopol și cu vicleșug zicînd: "Război îmi stă înainte cu vrăjmașii și mi se cade mai înainte de a ieși la război să mă înarmez mai întîi cu sfințele tale rugăciuni; pentru aceea, să nu te lepezi a veni la noi, cinstite părinte". Iar Cuviosul Teofan, cu toate că a cunoscut vicleșugul împăratului și era cuprins de grea boală trupească, însă a binevoit să meargă, dorind să pătimească pentru dreapta credință. Intrînd în corabie, a ajuns la împărăteasca cetate; însă nu s-a dus înaintea împăratului, fiindcă împăratul se rușina de cinstita lui față și se temea de mustărările lui. Ci a trimis la el bărbați cinstiți, amăgindu-l prin multe făgăduințe spre a sa rea credință, zicînd: "Dacă vei fi de un gînd cu noi, voi înălța mănăstirea ta cu ziduri de piatră și cu toată îmbelșugarea o voi îmbogăți, iar tu mai cinstit decît toți vei fi cu mine; și cei ce îți sînt rudenii de aproape, pe aceia cu mari boierii îi voi cinsti".

Apoi a adaos și cuvinte îngrozitoare, zicînd: "Dacă vei fi potrivit nouă, te vei face pricinuit de mare necinste ție însuși". A răspuns sfîntul prin trimișii aceia: "Eu nu am trebuință de nimic din bogățiile lumii acesteia. Pentru că, dacă în tinerețile mele, aurul, argintul și averile cele multe cîte le-am avut, le-am lăsat pentru dragostea lui Hristos, apoi oare la bătrînețile mele să le doresc pe acelea? Să nu fie! Iar pentru mănăstire și pentru cei de aproape ai mei, Dumnezeu, Purtătorul de grijă, este mai mare decît împărații și boierii pămîntești. Și pentru ce împăratul mă înfricoșează pe mine cu certări, ca pe un prunc mic cu vargă? Pregătească asupra mea tot felul de munci, aprindă foc, apoi, deși nu pot umbla singur de sine, precum mă vedeți, însă în foc voi sări pentru dreapta credință".

Acestea și mai multe cuvinte cu multă îndrăzneală zicîndu-le sfîntul, s-au dus trimișii la împărat și i-au spus cele ce auziseră. Iar împăratul se minuna de o îndrăzneală ca aceea a lui, fără de frică, și a poruncit oarecărui Ioan sofistul, isteț în cuvinte, plin de meșteșuguri și de vrăji, ca să se întrebe cu cuviosul. Dar și acela, împotriva gurii celei de Dumnezeu grăitoare a cuviosului părinte, a rămas ca un mut și, biruindu-se, s-a întors cu rușine la cel ce l-a trimis pe el.

Atunci împăratul, umplîndu-se de mînie, a poruncit ca pe Cuviosul Teofan să-l închidă într-o casă oarecare întunecoasă și strîmtă, lîngă palatul ce se numea Elevteria, și să pună străjeri lîngă dînsul. În acea strîmtă închisoare cuviosul, bătrîn fiind și bolnav, a petrecut doi ani; și în toate zilele, uneori cu momeli, iar alteori cu certări îl îndemna spre lupta împotriva sfîntelor icoane, rău făcîndu-i și de rău grăindu-l, prin oarecare eretici, pe care îi trimitea la dînsul într-adins.

Odată, împăratul a trimis la sfîntul cu momeli, că doar ar iscăli lepădarea icoanelor. Și a scris sfîntul către dînsul astfel: "Știi, o, împărate, pe Acela ce ți-a dat împărăția, prin Care împărații împărătesc și tiranii stăpînesc pe pămînt. Știi că Dumnezeu, fiind nescris împrejur, a voit însă a se tăia împrejur, luînd firea

noastră omenească asemenea nouă în toate, afară de păcat, și prin acea fire îndumnezeită, a înviat morții, a luminat orbii, a curățit pe cei stricați și celelalte minuni ale Sale pe rînd le-a făcut. Și, prin aceeași fire, a suferit moarte de bunăvoie de la iudeii cei pizmași și, a treia zi înviind, cu slavă S-a înălțat la cer și de Tatăl niciodată nu Se desparte.

Acea fire omenească ce este în Hristos Dumnezeu, de vreme ce Sfînta Evanghelie ne încredințează, cu cînte o primim pe ea; și primind cartea Evangheliei cu cînte și cele scrise întru dînsa crezîndu-le, faptele cele minunate ale lui Hristos le credem ca și cînd pe Însuși Hristos Îl cîntim în acea carte. Și dacă pentru cartea Evangheliei, în care sînt scrise faptele lui Hristos, nu sîntem osîndiți că o primim pe dînsa, apoi cum vom fi osîndiți primind și cîntind istoria cea închipuită în icoane a acelorași cuvinte evanghelicești? Prin aceste icoane chiar și barbarii cei ce vin la noi cu credință cunosc lesne toată petrecerea lui Hristos, Care a fost pe pămînt cu oamenii, cum și minunatele Lui fapte, cu înlesnire le cunosc.

Încît mulți necărturari privind cu ochii spre icoane, văd minu-nile cele zugrăvite ale lui Hristos și patima Lui cea de bunăvoie, apoi preamăresc pe Domnul, Cel ce a pătimit pentru noi; a căror mîntuire tu ai zavistuit-o, lepădînd închipuirile icoanelor. Care sinod cîndva a vestit aceasta, că a cînsti sfîntele icoane este păcat și necurată furare de cele sfînte? Au nu singur Hristos a trimis chipul cel nefăcut de mîna al feței Sale spre vindecarea lui Avgar, domnul Edesei? Au nu Sfîntul Evanghelist Luca ne-a dat nouă icoana Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, cu vopsele închipuită? Și ce împotrivire vei face predaniei și învățurii Sfîinților Părinți? Căci Vasile cel Mare, cercătorul tainelor celor negrăite, a zis: "Cinstea cea dată icoanei se suie la chipul cel dintîi, a căruia este". Asemenea și Sfîntul Ioan Gură de Aur a zis: "Eu am iubit și pe acel sfînt chip ce este din ceară făcut". Asemenea și Chiril, alăuta Sfîntului Duh, strigă: "Adeseori, văzînd închipuirea patimilor lui Hristos pe icoană, nu fără de lacrimi am trecut cu vederea cea închipuire și celelalte".

Deci, dacă cele dintîi șase Sinoade ecumenice a toată lumea, care au fost mai înainte de cel de al șaptelea, n-au oprit sfîntele icoane a le cînsti, nici le-au lepădat, oare ți se pare că ești mai înțelept decît dînșii? Al tău lucru este, o, împărate, ca să faci război împotriva celor de alt neam; iar dogmele bisericești și legile Sfîinților Părinți nu împăraților se cuvine a le cerceta".

Acea scrisoare a Cuviosului Teofan citind-o împăratul, s-a umplut de negrăită mînie și îndată a trimis pe un cumplit dregător spre părțile Sigrianei ca să strice mănăstirea cuviosului, ce se numea "Locașul cea mare" și să o ardă desăvîrșit; iar pe ucenicii lui, pe toți fără de milă bătîndu-i, să-i izgonească. Iar pe alt dregător, tot așa de cumplit, l-a trimis la cuviosul în închisoarea cea întunecoasă unde era ținut de doi ani, lîngă palatul Elevteriei. Acesta, dezbrăcînd pe sfîntul stareț, care avea trupul obosit de multe postiri și de boala cea lungă, l-a bătut fără de milă cu vine de bou pe spate și pe pîntece; apoi, dîndu-i trei sute de lovituri iarăși într-aceleași legături închizîndu-l, s-a dus. A doua zi același muncitor, mergînd din porunca împărătească și scoțînd din închisoare pe cuviosul mucenic, l-a bătut din nou fără de milă; apoi l-a trimis în surghiun în insula Samotraciei. Pe aceasta cuviosul, cu ochii mai înainte văzători, a văzut-o cu cîteva zile mai înainte și ascultătorului ce-i slujea mai înainte îi spusese că în acea insulă au să-l ducă.

Acolo Cuviosul Teofan mergînd, numai douăzeci și trei de zile a trăit și a trecut din izgonirea cea pămîntească la pomenirea cea cerească, cu cununa cea de mărturisitor al pătimirii împodobindu-se; și s-a așezat cînstitul lui trup acolo, în raclă de lemn. Iar Dumnezeu a preamărit pe sfîntul și plăcutul Său nu numai în viața lui, ci și după moarte. Căci a dăruit cînstitelor lui moaște putere tămăduitoare și mulțime de bolnavi cîștigau tămăduiri, atingîndu-se de cînstita lui raclă.

Iar după ce s-a ucis răucredinciosul împărat Leon Armeanul, ucenicii Sfîntului cei izgoniți, iarăși întorcîndu-se la al lor locaș, în muntele Sigrianiei, și mănăstirea cea arsă împodobind-o, au adus sfîntele moaște ale Cuviosului Teofan, părintele lor, de la insula Samotraciei în locașul său care se numea "Marele

locaș" și le-au așezat în biserică cu cinste și făceau minuni fără număr, întru slava lui Hristos, Dumnezeuul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

Viața celui între Sfinți Părintele nostru Grigorie Dialogul, papă al Romei (12 martie)

Sfântul Grigorie Dialogul, papă al Romei, numit așa pentru vorbele cele frumoase, s-a născut în Roma cea veche, din tată care se numea Gordian, și din maică, Silvia fericita, amândoi fiind de neam bun, senatori cinstiți și bogați. Dar nu atât pentru cinstea de senator era cinstit neamul acestui Sfânt Grigorie, cât pentru acele sfinte persoane plăcute lui Dumnezeu care se aflau în neamul acela. Căci fericitul Felix, al treilea cu acel nume, papă al Romei, îi era moș; iar Sfânta Tarsila, care a văzut la sfârșitul său pe Domnul venind la dînsa, asemenea, și fericita Emiliana, care împreună cu Tarsila, s-a învrednicit cereștii vieți veșnice, i-a fost moașă lui. Însă și Silvia, maica lui, este cinstită cu sfinții în Biserica Romei.

Pe un neam sfânt ca acesta fericitul Grigorie l-a împodobit și mai mult cu sfințenia sa, deprinzîndu-se din tinerețe la fapta bună și la plăcerea de Dumnezeu. Apoi se îndeletnicea din pruncie cu învățătura cărții, făcîndu-se filosof ales și bărbat cuvîntător, plin de înțelegere și de judecată. De aceea s-a ales și în dregătoria divanului; însă nu la cele lumești, ci la cele duhovnicești își avea el gîndul și dorința cea neîncetată, rîvnind să fie monah. Dar, avînd pe părinții săi între cei vii, amîna călugăria, pînă la vremea cea cuviincioasă. Și, deși petrecea în lume, el era monah cu voința și cu viața cea curată în feciorie.

Murind tatăl său, a început a împărți averea cea multă ce-i rămăsese în milostenii și spre zidirea sfintelor locașuri. În Sicilia a zidit șase mănăstiri, îndeștîndu-le cu toate cele de trebuință, iar a șaptea, în Roma, înăuntrul cetății, în cinstea Sfîntului Apostol Andrei. Prefăcîndu-și în mănăstire casa sa, care era aproape de biserica Sfinților Mucenici Petru și Pavel, lîngă muntele ce se numea Scvara, și într-aceia mănăstire lepădîndu-și hainele mirenești țesute cu aur, împreună cu perii de la tundere, s-a îmbrăcat în hainele cele de lînă ale rînduiei monahicești și s-a povățuit de iscusiții stareți Maximian și Ilarion.

Apoi, nu după multă vreme, s-a făcut egumen locașului aceluia. Iar fericita Silvia, maica lui, locuia aproape de poarta Sfîntului Apostol Pavel, slujind Domnului în văduvia sa, cu post și rugăciuni, ziua și noaptea fiind în casa Domnului. Hrana ei erau verdețuri crude de grădină, din care îi trimitea în toate zilele și fiului său, fericitul Grigorie. Și era foarte milostivă spre cei săraci și scăpătați, împărțind pînă la sfârșit toată averea ei. Asemenea și fiul ei, fericitul Grigorie, era atât de milostiv, încît n-a cruțat lucrul cel din urmă, ci îndată l-a dat celor ce cereau.

Odată șezînd el în chilia sa, scriind cărți după obicei, a venit la dînsul un sărac - însă acela era îngerul Domnului în chip de sărac - și i-a zis: "Miluiește-mă, robule al lui Dumnezeu din cer, deoarece, fiind cîrmaci de corabie, am pierdut nu numai averile mele cîte le-am avut, dar și pe cele străine".

Iar iubitorul de săraci și adevăratul rob al lui Hristos, Sfântul Grigorie, avînd durere din inimă pentru dînsul, a chemat pe fratele care-i sluja și i-a poruncit să dea omului aceluia șase galbeni. Săracul, luînd ceea ce i s-a dat, s-a dus. Apoi, după cîtăva vreme, tot în ziua aceea, a venit la fericitul același sărac, zicînd: "Miluiește-mă, robul lui Dumnezeu, că multe am pierdut, iar tu puțin mi-ai dat". Fericitul, chemînd iarăși pe slujitorul lui, i-a zis: "Frate, du-te și-i dă alți șase galbeni". Fratele a făcut așa și săracul acela a luat de la sfîntul, în aceeași zi, doisprezece galbeni și a plecat.

După puțină vreme, a venit iarăși, a treia oară, același sărac, strigînd către Sfîntul: "Fie-ți milă de mine, părinte, și-mi mai dă încă din îndurările tale, că am pierdut în mare foarte multă bogăție străină". Iar fericitul Grigorie a zis către slujitorul său: "Mergi, frate, și mai dă aceluia ce cere încă șase galbeni".

Fratele răspunse: "Să mă crezi, cinstite părinte, că n-a mai rămas în cămară nici un galben". Fericitul îi zise: "De nu ai altceva, dă-i haine, ori vreun vas". Fratele răspunse: "Nu avem alt vas decât un taler de argint, în care marea doamnă, maica ta, ți-a trimis linte după obicei".

Grăit-a plăcutul lui Dumnezeu, Grigorie: "Du-te, frate, și dă săracului și acest taler, ca să nu se ducă mîhnit de la noi, căci caută mîngîiere în primejdia sa". Deci, luînd săracul acela talerul de argint, s-a dus veselindu-se. După aceea, n-a mai venit să ceară milostenie, ci era nevăzut lîngă dînsul, păzindu-l și ajutîndu-l în toate. Pentru că îngerul Domnului era lîngă sfîntul, cu puterea darului cea minunată, prin care Sfîntul Grigorie s-a făcut slăvit, deoarece se făceau multe minuni în locașul lui.

După ce a murit Pelaghie, papă al Romei, toți, cu un glas, au ales în scaunul acela pe Sfîntul Grigorie, egumenul Mănăstirii Sfîntul Andrei. Dar el, fugind de treapta aceea atît de înaltă și de cinstea omenească, a plecat din cetate și s-a ascuns prin locuri pustii. Căutînd tot poporul din Roma pe doritul lor păstor, Grigorie, și negăsindu-l, s-a făcut multă mîhnire pentru aceasta. Apoi, au început a face rugăciuni către Dumnezeu cu dinadinsul, ca să le arate pe robul Lui. Atunci s-a făcut din cer un stîlp de foc, văzut de toți, și s-a pogorît spre locul unde era Sfîntul Grigorie, ascuns într-un munte pustiu. Deci, toți au cunoscut că pentru Grigorie s-a arătat acel stîlp ceresc și au alergat îndată acolo, unde găsind pe cel căutat, o, cu ce negrăită bucurie l-au luat de acolo, măcar că nu voia.

Așa s-a așezat Sfîntul Grigorie papă al Romei celei vechi, pe vremea împărăției lui Mavrichie (582-602). Și era negrăită milostivirea lui spre săraci, scăpătați, lipsiți, văduve și spre străini. El a zidit multe case primitoare de străini și de săraci, nu numai în cetatea Romei, ci și în altele. În Ierusalim într-adins a trimis pe avă Prov, cu aur din destul, ca să zidească acolo o casă de oaspeți. La muntele Sinai, în tot timpul vieții sale, trimitea multă milostenie spre hrana monahilor, iar pe cei ce erau în Roma săraci și bolnavi, îi avea într-o carte scriși pe nume și în toate zilele îi hrănea pe dînșii. De multe ori la masa sa aducea străini și săraci și singur le slujea lor.

Altă dată a poruncit cămărașului său să cheme la masă doisprezece străini, ca să prînzească cu dînsul. Iar după ce au stat, Sfîntul Grigorie, uitîndu-se, a văzut treisprezece inși la masă. Deci, chemînd pe cămăraș, i-a zis încet: "Oare nu ți-am poruncit să chemi doisprezece inși? Iar tu de ce ai chemat, fără voia mea, și pe al treisprezecelea?" Sachelariul, înfricoșîndu-se, a zis: "Să mă crezi, precinstite stăpîne, că nu sînt mai mult decât doisprezece!" Pentru că nici el, nici altul, nu vedea pe cel de-al treisprezecelea, care ședea la sfîrșitul mesei și chipul feței lui se schimba, încît uneori se arăta bătrîn și cărunt, iar alteori i se părea a fi un tînăr voinic.

Cînd s-a sculat de la masă, Papa Grigorie le-a dat drumul la toți, iar pe cel de-al treisprezecelea, care era minunat la chip, l-a oprit și, apucîndu-l de mîină, l-a băgat în cămara sa și i-a zis: "Te jur cu puterea cea mare a lui Dumnezeu Cel Atotțiitor, să-mi spui cine ești tu și care este numele tău?" Iar el a zis către dînsul: "Pentru ce întrebî de numele meu? Acesta este minunat! Însă să știi, aducîndu-ți aminte, că eu sînt acel cîrmaci de corabie sărac, care am venit la tine în Mănăstirea Sfîntului Andrei, cînd ședeai și scriai în chilia ta și mi-ai dat doisprezece galbeni, cum și talerul cel de argint, pe care cu linte ți-l trimisese fericita Silvia, maica ta! Și să-ți fie știut că dintr-acea zi în care mi-ai dat acelea cu dragoste și cu bunătate, te-a ales pe tine Domnul, ca să fii întîi pe scaun șezător al Sfîntei Lui Biserici din Roma, unde a suferit răstîgnire Sfîntul Apostol Petru".

Iar Sfîntul Grigorie a zis către dînsul: "Cum știi tu că de atunci m-a hotărît Domnul să fiu papă?" Răspuns-a acela: "Deoarece sînt înger al Domnului Atotțiitorul, pentru aceasta știu că de atunci m-a trimis Domnul la tine, ca să știu judecata ta, dacă cu iubire de oameni iar nu pentru slavă deșartă faci milostenie!"

Fericitul, auzind aceea, s-a înspăimîntat foarte tare, căci pînă atunci nu văzuse înger la față și să vorbească cu el ca și cu un om. Iar îngerul care i se arătase a zis către sfînt: "Nu te teme, că, iată, m-a trimis Domnul

să fiu împreună cu tine toată viața ta și să duc rugăciunile tale lui Dumnezeu, ca toate cele ce cu nădejde le vei cere de la El, să ți se dea". Iar Sfântul Părinte Grigorie a căzut cu fața la pământ și s-a închinat Domnului, zicând: "Dacă pentru o mică dare la săraci, care nu este însemnată, cu atât de mari bunătăți îmi răsplătește Domnul, Atotputernicul, încît și papă m-a făcut al Sfintei Sale Biserici, iar pe sfântul său înger l-a pus lîngă mine să mă păzească, apoi, cu cîte bunătăți va răsplăti celor ce petrec întru poruncile Lui și fac dreptate?" După aceea îngerul s-a făcut nevăzut, iar Sfântul Grigorie, dînd negrăite mulțumiri Domnului său, și mai sîrguitor era spre facerea de bine a oamenilor și spre buna plăcere a lui Dumnezeu.

Iarăși, într-o zi ospătînd la prînz pe niște străini, unuia dintre dînșii, după obiceiul smereniei sale, a voit să-i dea apă pentru mîini și, întorcîndu-se, a luat vasul cu apă degrabă; dar iată că acela căruia voia să-i toarne apă pe mîini nu s-a mai găsit și, căutîndu-l cu dinadinsul și negăsindu-l, se mira foarte mult. Iar în noaptea viitoare, dormind el, i s-a arătat Domnul, zicîndu-i: "În celelalte zile ai ospătat mădularele Mele, care sînt săracii, iar în ziua de ieri, chiar pe mine Mine Însuși M-ai primit!"

Pentru smerenia cea mare a Sfîntului Grigorie, în Limonariu - cartea prea sfințitului Sofronie, Patriarhul Ierusalimului -, se găsește scris astfel: "Într-un timp oarecare, am mers la avă Ioan Persanul și ne-a spus acestea despre marele și fericitul Grigorie, papă al Romei, zicînd: "Am dorit odată să mă închin la mormintele Sfinților mari Apostoli Petru și Pavel și m-am dus în Roma. Stînd eu în mijlocul cetății, s-a făcut veste în popor că papa avea să treacă atunci pe acolo și așteptam să-l văd și pe el. După ce a venit în dreptul meu, am voit să mă închin lui. Și vă spun, fraților, Dumnezeu fiindu-mi martor, că el apucînd înaintea mea, a căzut la pământ și mi s-a închinat și de la pământ nu s-a sculat mai înainte pînă nu m-a văzut pe mine mai întîi sculat. Apoi, sărutîndu-mă cu multă osîrdie, mi-a dat cu mîna sa trei galbeni, poruncind ca să mi se dea toate cele de hrană; iar eu am preamărit pe Dumnezeu, Cel ce i-a dat lui atîta smerenie, dragoste și milă către toți".

Nu se cuvine să tăcem nici minunea cea înfricoșată ce s-a făcut pentru Preacuratele lui Hristos Taine, cu rugăciunile acestui mare arhieru al lui Dumnezeu. Acest lucru s-a făcut astfel: O femeie vestită din Roma a adus prescuri la dumnezeiescul altar, iar slujba dumnezeiască o făcea prea sfințitul papă Grigorie. Deci, în timpul cînd se împărțea la popor dumnezeiasca Împărtășanie, s-a apropiat și femeia aceea să se împărtășească cu Sfintele Taine. Și auzind pe prea sfințitul papă, zicînd: "Trupul cel de viață făcător al Domnului nostru Iisus Hristos se dă...", atunci femeia a început a rîde. Papa, oprindu-și mîna, a întrebat pe femeie: "Pentru ce ai rîs?" Iar femeia a răspuns: "De mirare îmi este lucrul acesta, stăpîne, că pîinea aceasta pe care eu cu mîinile mele am făcut-o din făină și am copt-o, o numești trupul lui Hristos!"

Atunci sfîntul, văzîndu-i necredința, s-a rugat lui Dumnezeu și îndată chipul pîinii s-a schimbat în trup omenesc. Și vedea femeia aceea carne omenească însîngerată; dar nu numai femeia aceea ci și toți oamenii care erau în biserică au văzut minunea aceea și slăveau pe Hristos Dumnezeu. Deci se întăreau în credință, neîndoindu-se despre Preacuratele Taine că sub chipul pîinii este adevăratul Trup, precum și sub chipul vinului este adevăratul Sînge al lui Hristos. Apoi iarăși, rugîndu-se sfîntul, s-a schimbat chipul trupului omenesc în vedere de pîine și femeia s-a împărtășit cu frică și cu credință neîndoită, primind pîinea ca Trupul lui Hristos, asemenea și vinul, ca Sîngele lui Hristos.

Acest mare luminător al lumii, preasfîntul Grigorie, a împodobit Biserica lui Hristos nu numai cu viața cea asemenea îngerilor și cu minunile, ci și cu multe scrieri foarte trebuincioase dreptei credințe. Iar cînd scria, atunci Duhul Sfînt se arăta în chip de porumbel, zburînd deasupra lui. Acest lucru adeseori se învrednicea a-l vedea arhidiaconul său, Petru, bărbat îmbunătățit. Scrierile Sfîntului Grigorie se află în patru cărți, pline de mare folos, care au într-însele povestiri pe scurt despre vieților sfinților care s-au nevoit cu plăcere de Dumnezeu în pămîntul Italiei și multe învățături de folos sufletesc. Păstorind Sfîntul Grigorie Biserica lui Dumnezeu treisprezece ani, șase luni și zece zile, s-a mutat la Domnul pe vremea împărăției lui Foca Tiranul (602-610).

Se scrie și aceasta pentru acest mare plăcut al lui Dumnezeu, că pe Traian, împăratul Romei (98-117), care a fost închinător la idoli, după mulți ani de la moartea lui l-a izbăvit sfântul din veșnicele munci cu rugăciunile sale. De acest lucru Sfântul Ioan Damaschin, în cuvîntul său pentru cei adormiți, scrie astfel: "Grigorie Dialogul, episcopul Romei celei vechi, precum știu toți, era vestit întru sfințenie și înțelegere și, cînd sluja, avea părtaș un înger din cer slujind împreună cu dînsul. Acesta, călătorind oarecînd pe podul cel de piatră și stînd într-adins, a făcut rugă-ciune către Domnul cel iubitor de suflete pentru iertarea păcatelor lui Traian împăratul. Atunci, a auzit îndată glas de la Dumnezeu, zicînd: "Rugăciunea ta am auzit-o și dau iertare lui Traian; iar tu să nu mai faci rugăciuni pentru păgîni"".

Că acesta este adevărul, mărturisește tot Răsăritul și Apusul. Despre aceasta, Sfântul Ioan Damaschin mărturisește: "Iar despre celelalte minuni ale acestui mare Grigorie, papă al Romei, și despre toată viața lui cea minunată și sfință, Ioan, diaconul Bisericii celei mari a Romei, a scris patru cărți, în care se află pînă la două sute și zece capitole". Din acestea noi luînd aceste puține spre folosul sufletelor credincioșilor, slăvim pe Cel ce a preamărit pe plăcuții Săi, pe Hristos Domnul nostru, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh este slăvit în veci. Amin.

NOTĂ - Tot în această zi se prăznuiește și Sfântul Simeon Noul Teolog, a cărui viață se găsește la 31 octombrie, după ediția din anul 1835.

Aducerea cinstitelor moaște ale Sfântului Nichifor, Patriarhul Constantinopolului (13 martie)

Marele arhiereu al lui Dumnezeu, Sfântul Nichifor, Patriarhul Constantinopolului, pentru cinstirea cea dreptcredincioasă a sfintelor icoane a fost izgonit din scaunul său de răucredinciosul împărat Leon Armeanul (813-820), în insula Proconis. Și, petrecînd acolo în strîmtorare și chinuire treisprezece ani, s-a mutat la Domnul și s-a îngropat lîngă biserica Sfântului Mucenic Teodor, în mănăstirea cea zidită de dînsul.

După ce au trecut cîțiva ani și au pierit cu sunet răucredincioșii împărați Leon Armeanul, iar după dînsul Mihail Valvos (820-829), apoi Teofil, fiul lui (829-842), a luat sceptrul împărăției grecești dreptcredincioasa Teodora, împreună cu fiul său Mihail, care era foarte tînăr; asemenea și mincinoșii patriarhi ai Constantinopolului, adică Teodot Casiter, după dînsul Teodor Spatarocandilat, apoi Antonie Casimat au pierit de pe pămîntul celor vii. După aceasta Ioan, ce se numea Annia, care a fost cu meseria vrăjitor, s-a gonit de pe scaun ca unul ce era fără rînduială ales. Și a luat scaunul Sfântul Metodie, cînd s-a întors buna credință și icoanele sfintelor biserici; atunci și cinstitele moaște ale Sfântului Nichifor, mărturisorul lui Hristos, s-au întors de la surghiun în Constantinopol.

Pentru că, preasfințitul Patriarh Metodie a sfătuit pe drept-credincioasa împărăteasă Teodora: "Nu este cu cuviință ca Sfântul Nichifor, cel mai vestit între patriarhi pentru dreapta credință, să fie izgonit de pe scaun și pînă într-afîta uitat, deși este mort. Deci, se cade să se întoarcă sfîntul lui trup la scaunul său, altfel nu vom scăpa de păcat. Iar dacă îl vom lăsa să fie în pedeapsă, vom arăta că împreună ne-am învoit la izgonirea lui și că a fost izgonit cu dreptate. Știm seminția lui Iosif, că s-a învrednicit binecuvîntării pentru că oasele tatălui, după patru sute de ani, le-au adus fiii din Egipt în pămîntul Canaan.

Iar noi, fii ai binecuvîntării fiind, oare să suferim mai mult ca să ne lipsim de venirea părintelui nostru, de care sîntem hrăniți cu dumnezeieștile legi întru dreapta credință? Pentru că cetatea aceasta împărătească, care este cea mai vestită sub soare, dorește cinstitele moaște ale sfîntului povățuitor și păstorului său, fiind gata a le păstra la sine cu bună credință. Veselească-se iarăși Sfînta Biserică de mirele său, de care s-a lipsit cînd era viu, fiind luat cu nedreaptă mînă. Iar acum, trupul celui odihnit întru Domnul se întoarce cu

porunca împărătesei iubitoare de oameni. Vezi, o, dreptcredincioasă împărăteasă, pe poporul cel împăcat prin tine cu dreapta credință, cum dorește să audă glasul păstorului său cel mort. Pentru că măcar numai umbra lui de o va vedea, îl va socoti ca însuflețit, și ca pe un viu îl va primi și-l va păzi ca pe o vistierie preabogată".

Cu niște graiuri ca acestea ale preasfințitului Patriarh Metodie iubitoarea de Hristos, împărăteasa Teodora, îndată s-a învoit, zicînd: "Va fi aceasta de folos sufletelor noastre și numele nostru va fi cinstit în vremurile cele de pe urmă". Deci, nezăbovind, preasfințitul Patriarh a luat preoți și monahi și s-a dus în insula Proconis, urmîndu-i mulțime de popor, și, intrînd în mănăstirea Sfîntului Mucenic Teodor, a descoperit mormîntul Sfîntului Nichifor. Atunci au văzut toți cinstitul trup, după nouăsprezece ani, întreg cu totul, neavînd nici urmă de stricăciune și dînd bună mireasmă.

Făcînd cîntare de toată noaptea și săvîrșind dumnezeiasca Liturghie, Sfîntul Metodie a intrat în acel mormînt și, cuprinzînd cinstitele moaște ale Sfîntului Nichifor, grăia către dînsul ca și către un viu: "O, preafericitul bărbat, cel ce te-ai asemănat Sfîntului Ioan Gură de Aur - căci după asemănarea aceluia ai luat asupra ta osteneala și ai răbdat nevoi -, și precum el, așa și tu, cu îndrăzneț cuvînt mustîrînd fărădelegea, ai suferit izgonire nedreaptă. Acum, după atîta surghiunie de treizeci de ani, în viață și după moarte, dă-te nouă fiilor tăi, celor ce te iubim, și, ieșind de aici, întoarce-te la ale tale, căci și acum poporul, ca și altă dată, are să te primească. Pentru că împăratul cel fără de Dumnezeu, care cu nelegiuire te-a izgonit din Biserică, și-a luat pedeapsa cea vrednică după faptele sale, lipsindu-se cu ticăloșie de împărăție și de viață. Iar acum împărați dreptcredincioși, ție, celui mort, ca unui viu îți dau a ta Biserică pe care, ca niște fii ai Evangheliei, împreună cu mine au curățat-o de necurățeniile ereticilor și au adus-o în același chip, precum ai împodobit-o tu mai înainte și ai lăsat-o frumoasă și fără de prihană. Caută și vezi pe fiii tăi adunați, care sînt veniți de prin cetățile cele de aproape, iar alții, fiind departe, cu dorință așteaptă întoarcerea ta la dînșii. Pe aceștia tu, ca pe cei sărmani și mîhnîți, să nu voiești a-i trece cu vederea și a fi departe de dînșii. Cetatea ta să aibă ca pe un dar preascump sfintele tale moaște, prin care, împodobindu-se, mai mult să se mărească și să se proslăvească decît cu coroana cea împărătească".

Zicînd unele ca acestea, preasfințitul Patriarh Metodie a ridicat de la pămînt moaștele sfîntului și, punîndu-le în racla cea nouă, le-a luat pe umeri împreună cu sfînțitul sobor și cu cîntări de psalmi le-a dus în corabie. Apoi, ridicînd pînzele, a ajuns degrabă la împărăteasca cetate. Dreptcredincioasa Teodora, cu fiul său Mihail, cu toată suita și toată mulțimea poporului, cu lumînări, cu tămîieri, cu cîntări și cu negrăită bucurie și veselie dănțuind, au ieșit la limanul corăbiei, în întîmpinarea cinstitelor moaște ale Sfîntului Nichifor, patriarhul lor.

Deci, luîndu-le, le-au dus mai întîi în soborniceasca biserică a Sfintei Sofia, din care a fost izgonit odată. Și s-a săvîrșit acea întoarcere a sfîntelor moaște în treisprezece zile ale lunii martie, în care mai înainte a fost izgonit Sfîntul Nichifor de către răucredinciosul împărat; adică în care zi a fost izgonit, în aceeași zi s-a și întors. După ce s-a plecat ziua aceea în care s-a săvîrșit întoarcerea, s-a făcut cîntarea de toată noaptea în biserica Sfintei Sofia, deasupra cinstitelor moaște. A doua zi le-au dus din Sfînta Sofia în biserica Sfîntilor Apostoli și le-au pus acolo cu cinste. Acolo și soborul lui s-a rînduit a se săvîrși întru cinstea și pomenirea Sfîntului Nichifor Mărturisitorul și întru slava lui Hristos, Dumnezeuul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, în veci. Amin.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Urpasian (13 martie)

Luînd de curînd Maximian împărăția (286-305), el tiraniza latura Nicomidiei, făcîndu-se înfocat răzbunător al idolilor. Odată, mînia acestuia s-a aprins ca o văpaie mare împotriva creștinilor, de către cei

de un cuget cu el și de sftnicii lui. Atunci, aducînd pe toți cei mari de sub împărăția lui, ca și cu un tunet i-a înfricoșat: "Dacă cineva din voi a primit legea creștinilor și nu voiește să se plece către milostivii zei, să-și dezlege brîul înaintea tuturor și să se depărteze de palat și de cetatea noastră. Pentru că cetatea aceasta a învățat de la strămoși a sluji zeilor, iar nu unui Dumnezeu răstignit".

Atunci a cuprins frică pe toți cei ce credeau în Hristos. Și cu adevărat se vedea buna credință întru cei ce iubeau pe Hristos. Pentru că unii se ascundeau, iar alții se plecau idolilor. Și cîți purtau dragoste curată pentru Dumnezeu, trecînd cu vederea acestea și rîzînd de tiranul, aruncau brîiele și fugeau de la dînsul. Atunci Urpasian, marele cugetător și cu sufletul de diamant, fiind și el din suită, a aruncat hlamida și brîul, zicînd cu glas tare către împărat: "Împărate, pentru că astăzi mă ostășesc cerescului Împărat, Domnului meu Iisus Hristos, ia-mi viața, cîntea și slava, pentru că sînt vremelnice și nefolositoare".

Auzind acestea de la Urpasian, împăratul Maximian pe neașteptate s-a schimbat cu mintea și mult timp a fost fără glas. Apoi, frecîndu-și fața și uitîndu-se urît către mucenic, a răcnit ca o fiară neîmblînzită, zicînd: "Pe vicleanul acesta spînzurați-l și carnea lui cu vine de bou băteți-o!" Făcîndu-se aceasta cu multă grabă și sfîntul mucenic cu vine de bou fără de milă zdrobindu-se, el avea ochii spre cer rugîndu-se. Apoi, pogorîndu-l tiranul de la muncire, zise către cei de față: "În temniță neluminoasă și fără purtare de grijă zdrobiți-l pe acesta, pînă voi socoti eu cu ce moarte îl voi pierde". Sfîntul Mucenic Urpasian bucurîndu-se și veselindu-se în temniță vreo cîteva zile și rugăciunile sale dîndu-le Domnului, păgînul împărat a făcut o cușcă de fier.

Deci, scoțînd pe sfîntul din temniță, a poruncit să-l pună într-însa spre a fi spînzurat. Aceasta făcînd și îmbrăcîndu-l cu cușca cea de fier peste tot trupul, ticălosul a poruncit a se aprinde făclii și a-l arde împrejur fără milă. Atunci sfîntul mucenic al lui Hristos, fiind înăuntru spînzurat și rugîndu-se, atît de mult a fost ars, pînă cînd toate cărnurile lui s-au topit ca ceara, mistuindu-se și amestecîndu-se cu pămîntul, iar oasele lui s-au făcut ca niște țărîna de pe arie. Astfel, sfîntul mucenic al lui Hristos rugîndu-se și topindu-se de văpaie, văzduhul s-a umplut de bun miros ca de niște mir și s-a suit ca o stea luminoasă la Domnul, după cum unii din credincioși s-au învrednicit a vedea. Iar ticălosul și de Dumnezeu urîtorul împărat, rămînînd încă în nebulie, țărîna în care au curs cărnurile Sfîntului Urpasian, cum și cenușa oaselor alegînd-o cu grijă, a poruncit a se risipi în mare, înaintea sa. Acestea s-au făcut în cetatea Nicomidia.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Benedict, purtătorul de Dumnezeu (14 martie) (Scrisă de cel între sfinți, Părintele nostru Grigorie Dialogul)

Sfîntul Benedict era cu viața foarte evlavios și dreptcredincios și împodobit cu darul lui Dumnezeu. Din copilărie strălucea prin nevinovăția inimii și se împodobește cu înfrînarea trupului, neplecînd sufletul la nici o voie trupească căci, încă tînăr fiind, a urît pornirea și înfierbîntarea trupului, dezmiardările și poftele lumii și socotea ca pe un copac uscat lumea aceasta cu floarea ei.

Acest sfînt a răsărit ca luceafărul de dimineață, din Nursia, cetatea romanilor. Apoi a fost dat la școală de părinți să învețe carte, dar el, văzînd că mulți mergeau mai mult în poftele lor, ca un înțelept, s-a retras și n-a mai mers la școală, ca să nu cadă și el într-o prăpastie ca aceea pierzătoare de suflet.

Deci, părăsind școala și lăsînd casa părintească și averile cele multe moștenite, căci părinții lui murise, lui Dumnezeu singur dorind să-i placă, a iubit chipul sfintei și monahiceștii vieți și s-a făcut monah - faptele cele după Dumnezeu ale acestui cîstit părinte eu cu ochii nu le-am văzut, dar le-am auzit de la patru ucenici ai lui. De la Constantin, om preacucernic, care a fost următor al lui; de la Valentin, care a

chivernisit mulți ani sfințitul locaș din Lateran; de la Simplichie, care a păstorit al treilea după Sinodie, și de la Onorat, care locuiește astăzi chilia lui, cea în care ședea mai înainte cuviosul.

Acest părinte, Benedict, care mult a strălucit în fapte bune, după ce a lăsat învățătura cărților, cunoscând, ca unul ce nu cunoaște și înțelept, ca un neînțelept, a părăsit deșertăciunea acestei vieți și s-a dus să locuiască în pustie; dar nimeni nu l-a urmat, decît singură femeia care l-a crescut, căci tare îl iubea. Iar cînd s-a dus la locul ce se numește Efide, mulți preacucernici bărbați, atrași de duhovniceasca lui dragoste, s-au dus acolo și au rămas cu dînsul în biserica Sfîntului Petru.

Într-o zi, maica Sfîntului Benedict a cerut de la o femeie din satul care era acolo departe o covățică, ca să curețe niște grîu. Și luînd-o, a pus-o pe masă cum s-a întîmplat. Dar urîtorul de bine diavol a aruncat-o jos și s-a stricat, pe cînd era bătrîna undeva, desfăcîndu-se în două bucăți. Întorcîndu-se bătrîna și văzînd covățica în două bucăți, a început a plînge. Dar sluga lui Dumnezeu, Benedict, văzînd-o, l-a durut inima și, luînd bucățile, a căzut la rugăciune cu lacrimi și, sculîndu-se, a găsit vasul întreg. Apoi îndată chemînd-o și sfătuind-o să nu se întristeze de primejdiile ce se întîmplă, i-a dat covățica întreagă.

Aceasta este cea dintîi și de mirare minune a sfîntului, de care s-a auzit peste tot locul acela dimprejur. Iar locuitorii locului aceuia au spînzurat covățica la poarta bisericii de acolo, ca să se vadă, spre slava lui Dumnezeu și lauda lui Benedict, adevăratul Lui rob și să se cunoască de toți darul Sfîntului Duh, care într-însul locuia, din tînăra vîrstă. El a stat mulți ani acolo, pînă la venirea longobarzilor.

Dar iubitorul de Dumnezeu și urîtorul de slavă, Benedict, s-a dat la mai multe osteneli, socotind că mai bine este să se bucure de osteneli, decît de laudele omenești. Apoi, lăsînd pe furiș pe maica sa, s-a dus în locuri pustii; ajungînd la un loc ce se numea Lac, la patruzeci de mile departe de Roma - în care izvora mulțime de ape, din care se formează un rîu -, a rămas acolo. Ducîndu-se acolo, l-a văzut un monah cu numele Roman, care venea de la o mănăstire ce era aproape. Apoi aflînd locul unde s-a dus și scopul lui cunoscînd, nu l-a arătat nimănui, ci l-a ajutat la cele ce-i trebuiau și l-a îmbrăcat în sfînta schimă a monahilor și după puțină îi slujea la trebuințele trupești.

Iar de Dumnezeu înțelepțitul Benedict, găsind în acel loc, într-o rîpă, o peșteră foarte strîmtă, s-a închis într-însa și trei ani a fost necunoscut altora, afară de Roman. Iar Roman era aproape, într-o mănăstire, sub ascultarea părintelui Adeodat. În vremea cînd ședea bătrînul său să mănînce, lua puțină pîine și-i aducea, în zilele cele rînduite. Și cum de la mănăstire pînă la peșteră nu era drum, căci era prea înaltă prăpastia, pe deasupra, cu o frînghie lungă și subțire, îi pogora pîinea. Și avea un clopoțel la frînghie, ca să audă sfîntul și să iasă s-o ia. Dar vrăjmașul dreptcredincioșilor, bîntuitorul faptei bune și pizmașul diavol, îl ura pe Roman pentru dragostea frățească, iar pe Benedict îl zavistuia pentru lipsa trebuinței și pentru socoteala cea bine plăcută lui Dumnezeu. Deci, vrînd să-l abată și să-l arunce în lenevire, într-o zi, cînd Roman pogora pîinea cu frînghia, aruncînd diavolul o piatră, a zdrobit clopoțelul. Însă preacinstitul Roman n-a lipsit a face slujba sa, cea lui Dumnezeu plăcută, în alte chipuri.

Apoi, cînd întrutotbunul Dumnezeu a binevoit ca Roman să înceteze de la acea slujbă și de Dumnezeu iubită slujire, iar petrecerea fericitului Benedict s-o arate spre folosul multora, neîngăduind să se ascundă multă vreme sub obroc dumnezeiescul dar al minunilor ce străluceau printr-însul, atunci pe acesta l-a pus în sfeșnic ca pe o făclie, ca să strălucească la toți cei ce sînt în casa lui Dumnezeu.

Iar arătarea s-a făcut astfel: Un preot, locuind departe de peștera cuviosului, a gătit bucate bogate pentru praznicul Paștilor și i s-a arătat prin vedenie Domnul, Care îi zise: "Tu multe feluri de bucate gătești pentru tine, iar robul Meu, Benedict, în cutare peșteră fiind pentru dragostea cea către Mine, nu are ce să mănînce". Deci îndată sculîndu-se preotul, în ziua de Sfintele Paști, s-a dus, cu bucatele pe care le gătise pentru sine, să găsească peștera și pe omul lui Dumnezeu, în prăpăstiile munților, văilor și în găurile pămîntului. Aflîndu-l pe dînsul în peșteră l-a sărutat. Apoi, făcînd rugăciune amîndoi și binecuvîntînd pe Dumnezeu, au șezut, vorbind împreună și hrănind cu dumnezeiești cuvinte sufletele lor.

Sculîndu-se preotul, îl rugă pe sfîntul, zicînd: "Vino, părinte, să prăznuim, că astăzi sînt Paștile". Iar omul lui Dumnezeu a răspuns: "Știu că sînt Paștile, căci m-am învrednicit a te vedea". Căci nu știa cuviosul că era cu adevărat sfîntul praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Iar preotul a zis: "Într-adevăr, părinte, astăzi este ziua Învierii Domnului și nu se cade să postești, căci și eu spre aceasta am fost trimis de Dumnezeu către tine, ca din darurile Lui amîndoi să ne împărtășim". Deci, mulțumind lui Dumnezeu, au mîncat amîndoi. Iar după ce au mîncat și s-au veselit duhovnicește, au vorbit din Sfintele Scripturi. Apoi, sărufîndu-l, preotul s-a dus, slăvind pe Dumnezeu pentru lipsa dreptului.

În acea vreme oarecare păstori, văzîndu-l în peșteră ascuns și cu piei îmbrăcat, socoteau că văd fiare. Iar după ce au înțeles că este pustnic, rob al lui Dumnezeu, au lăsat gîndirea că este fiară și s-au cuprins de milostivire. De atunci s-a dus vestea despre dînsul prin locurile cele din jur și mulți mergeau la dînsul și-i aduceau cele trebuincioase trupului. Iar cuviosul părinte îi hrănea mai ales pe dînșii cu povestirile cele duhovnicești, decît cu mîncări simțite.

Într-una din zile, cuviosul liniștindu-se, a venit ispititorul în chip de mierlă și zbura fără rușine atît de aproape de el, încît ar fi prins-o, de ar fi voit. Purtătorul de Dumnezeu, Benedict, înțelegînd măiestria vrăjmașului și cu semnul Crucii înarmîndu-se, mierla s-a făcut nevăzută. Apoi atîta ispită s-a pricinuit în trupul lui după ce s-a dus mierla aceea, încît niciodată una ca aceasta n-a pătimit. Căci orice femeie ce se întîmplase în tinerețe a vedea, i-o închipuia diavolul desfrînării și i-o pune de față în nălucirea lui. Și atît de mare înfocare a trupului i-a aprins, încît puțin a lipsit să se gîndească și să se întoarcă în lume.

Dar, întărîndu-l darul cel mîntuitor al lui Dumnezeu, a biruit pe cel ce-l ispitea. Și, fiind acolo aproape urzici și spini, s-a dezbrăcat și s-a aruncat într-însele și, tăvălindu-se mult timp și sîngerîndu-și trupul și răbdînd cu vitejie durerile, s-a izbăvit de acel gînd purtător de moarte și i-a mulțumit lui Dumnezeu. De atunci în toată vremea vieții sale, diavolul desfrînării n-a îndrăznit să-l mai supere, după cum acest părinte nebiruit în ispite a povestit ucenicilor săi. Astfel, mulți părăsind dezmierdările lumii, învățau să se lupte cu puterile cele multe ale vicleniei diavolești.

După ce s-a depărtat ispita, a rămas omul lui Dumnezeu netulburat în gînd. De acum înainte, încălzindu-se inima lui de darul Sfîntului Duh, a dat rodul învățăturii mai bogat; încît s-a făcut auzită tuturor viața lui cea vrednică de minune. Și era o mănăstire nu departe de peștera cuviosului, al cărei egumen se săvîrșise. Deci toți frații de acolo, venind la dînsul, îl rugau să le fie egumen. Iar cuviosul, nevrînd să lase smerenia din copilărie crescută cu dînsul, n-a primit, socotindu-se păcătos și nevrednic, adăugînd și aceasta, că obiceiurile sale nu se unesc cu obiceiurile lor. Dar la sfîrșit, biruindu-se de iubirea de frați, a împlinit rugăciunea lor și s-a făcut egumen. Fericitul Benedict, păzind rînduiala mănăstirii și nelăsînd pe frați să facă voile lor, aceștia cum au văzut sfîntenia cuviosului și pustnicia cea cu dinadinsul nepotrivindu-se cu răutatea lor, au început a se sfădi între ei și a se căi că au cerut egumen pe un bărbat atît de pustnic și luător aminte.

Deci, răzvrătirea acelora se lupta cu legea fericitului, căci obiceiurilor rele le este urîtă petrecerea dreptilor și cei răi urăsc pe cei buni, iar de către cei îmbunătățiți se întorc urătorii de fapte bune. Deci, sfădindu-se ei și văzînd că socoteala lor cea iubitoare de tulburare n-a sporit, căci părintele nu s-a dus pentru nestatornicia și tulburarea lor, după cum gîndeau ei, au pus într-un pahar de sticlă otravă amestecată cu vin și în vremea mîncării, șezînd părintele la masă, au îndrăznit, vai de îndrăzneala lor! și i-au dat-o. Atunci purtătorul de semne și marele părinte, Benedict, a făcut semnul de viață făcătoarei Crucii peste pahar, iar paharul îndată s-a zdrobit și a căzut la pămînt.

Astfel a cunoscut omul lui Dumnezeu că băutura era de moarte, pentru aceasta n-a răbdat semnul Crucii. Apoi, îndată s-a sculat de la masă cu fața veselă și cu gînd bun. După aceea, chemînd pe frați, a zis către dînșii: "Multmilostivul Domnul Dumnezeu să vă miluiască, fiii mei, pentru ceea ce ați voit să-mi faceți! Nu v-am spus eu că judecata mea nu se potrivește cu a voastră? Duceți-vă și, după judecata voastră, căutați-vă părinte. Eu de aici înainte nu pot să vă mai fiu povățuitor!"

Acestea zicînd, s-a dus îndată la locuința sa cea dintîi, iubind liniștea de la început și pe Dumnezeu, Cel ce locuiește întru cele preaînalte și la cele smerite caută. Deci, fiind părintele Benedict mai dinainte hotărît de Dumnezeu iarăși în peștera cea amintită și, cu dumnezeiești fapte bune strălucind, cu puteri și cu semne, pe care le făcea Dumnezeu printr-însul și în slavă îngerească înăl-țîndu-se, mulți s-au dus la locul acela să se păstorească de darul lui cel de Dumnezeu dat. Deci, iubitorul de Dumnezeu și de suflete, Cuviosul Benedict, a alcătuit acolo, cu puterea lui Hristos, douăsprezece mănăstiri, rînduind în fiecare să se afle cîte douăzeci de monahi. Apoi a oprit și el pușini, cîți a socotit că ajung sub a lui dăscălească povățuire.

Atunci au început a veni la dînsul din Roma oameni de bun neam și învățați, împreună cu fiii lor, să-i călugărească. Atunci și fiii bunei nădejdi, Eviție și Mavru, s-au dus la dînsul și s-au făcut monahi. Chiar și Tertil, patriciul, a dat pe Plachida. Dintre aceștia Mavru, fiind mai tinerel, după ce a crescut cu obiceiurile cele bune, a început a fi lucrător al învățătorului. Iar Plachida, fiind încă tînăr, cu osteneli pustnicești își înfrîna tinerețea.

Într-una din mănăstirile cele mai sus-zise era un monah leneș, care, în vremea rugăciunii, nu răbda să stea cu frații pînă în sfîrșit; ci, cînd toți frații ingenunchiau, acela ieșea afară și vorbea deșertăciuni. Iar egumenul acestuia, de multe ori sfătuindu-l și nimic folosind, l-a adus la omul lui Dumnezeu, Cuviosul Benedict, care, după cum se cuvine muștrîndu-l și sfătuindu-l, l-a eliberat. Iar el, întorcîndu-se la mănăstire și de-abia două zile ținîndu-se de sfătuire, iarăși în vremea rugăciunii făcea ca și înțîia dată obiceiul lui cel diavolesc; că lăsa slujba și ieșea afară din biserică fără frica lui Dumnezeu. Egumenul acestuia, venind la cuviosul, i-a povestit cele despre dînsul. Atunci cuviosul a zis: "Vin eu și-l voi îndrepta".

Venind la mănăstire în ceasul în care s-a sfîrșit lauda cîntării de psalmi și frații au ingenunchiat la rugăciune, Sfîntul Benedict a văzut că un diavol a apucat marginea hainei monahului leneș și-l trăgea afară din biserică. Atunci sfîntul a zis în taină egumenului, cu numele Pompian, și robului lui Dumnezeu, Mavru: "Vedeți cine este cel ce-l trage pe monahul acesta afară din biserică?" Iar ei, răspunzînd, au zis: "Ba nu, părinte". Sfîntul a zis: "Să rugăm pe Dumnezeu ca să-l vedeți și voi". Și rugîndu-se două zile, Mavru monahul l-a văzut, iar părintele mănăstirii nu l-a văzut. În ziua următoare, după ce s-a sfîrșit rugăciunea, ieșind afară omul lui Dumnezeu și găsind pe leneșul acela stînd afară din biserică, l-a lovit cu toiagul și, din acea zi, s-a izbăvit monahul de diavoleasca lenevire și necucernicie; și de aici înainte stătea rîvnitor cu frații, pînă ce se făcea sfîrșitul, neîndrăznind diavolul să-l mai apuce, căci fusese izgonit de Sfîntul Benedict.

Trei din cele douăsprezece mănăstiri erau pe vîrfuri și pe răspîntii de munți și monahilor le era greu a se pogorî jos la pîrîu să ia apă, căci trecerea prin prăpăstii era primejdioasă și ei cu multă frică se suiau și se pogorau. De aceea, adunîndu-se monahii celor trei mănăstiri, au venit la robul lui Dumnezeu, Benedict, zicînd: "Cinstite părinte, cu greu ne este și primejdios a ne coborî jos la pîrîu, să luăm apă. Deci, este nevoie să mutăm mănăstirea ca nu cumva să alunece cineva în prăpastie și să moară".

Cuviosul, cu cuvinte dojenitoare și mîngîietoare întărindu-i, i-a eliberat. Însă, după ce a înnoptat, luînd pe Plachida, despre care am zis mai sus, s-a suit în vîrfurile muntelui greu de umblat și a ales un loc unde s-a rugat. Scuîndu-se de la rugăciune, a luat trei pietre și le-a pus una peste alta în acel loc de rugăciune și s-a îndreptat spre chilie.

Dimineata au venit iarăși frații și-i ziceau aceleași pentru apă. Dar el a zis către dîșii: "Suiți-vă, fiii mei, în munte și veți găsi trei pietre una peste alta; acolo să săpați, în acel loc, că puternic este Dumnezeu și la acea înălțime a muntelui vă va da apă destulă și greutatea ostenelii drumului vă va ușura-o". Plecînd ei, au găsit precum le-a zis cuviosul. Deci au săpat, și îndată mulțime de apă a început a izvorî, cum și pînă astăzi curge, arătînd minunea sfîntului.

Altă dată, un oarecare bărbat din neamul goților, sărac cu duhul, a venit la sfințitul Benedict să se pocăiască de păcatele sale și el l-a primit. Într-una din zile a poruncit cuviosul către unul din frați să-i dea o unealtă, ca să curețe locul de mărăcinii și de gătejele ce erau acolo, ca să facă grădină. Dar locul era deasupra pîrîului și, tăind și curățînd gotul, a ieșit unealta din coadă și a căzut în pîrîu și nu era nădejde să se găsească, pentru că era apă multă. El a alergat și a spus lui Mavru și i-a făcut metanie pentru greșeala sa. Iar Mavru a spus cuviosului și acesta s-a dus la pîrîu, unde, luînd coada din mîna gotului și punînd-o în pîrîu cu partea în care fusese unealta înfiptă, îndată a ieșit unealta din fundul apei și a intrat la locul ei. Deci cuviosul a dat gotului unealta aceea tăietoare de mărăcini, zicîndu-i: "Iată unealta. Ia-o și lucrează și nu te întrista".

Într-una din zile, purtătorul de semne, Benedict, odihnindu-se în chilia sa, s-a dus monahul Plachida la pîrîu să ia apă; dar alunecînd vasul din mîna lui, a căzut în pîrîu și, vrînd el să apuce vasul, a alunecat și a căzut în apă; iar apa, fiind prea repede, l-a dus în mijlocul pîrîului, depărtîndu-l ca la o aruncătură de săgeată, încît se primejduia. Iar adevărata slugă a lui Dumnezeu, Benedict, văzînd întîmplarea și chemînd pe ucenicul său Mavru, i-a zis: "Frate Mavru, aleargă, că Plachida a căzut în pîrîu și apa foarte departe l-a tras". Minunat și foarte slăvit este lucrul acesta, care se povestește. Deci, alergînd Mavru și umblînd pe apă, cu porunca părintelui și ajungînd la locul unde Plachida era tîrît de apă, încît era gata a se îneca, l-a apucat îndată de păr și l-a scos. Iar după ce Mavru a ieșit cu Plachida afară la pămînt și și-a venit în sine, gîndind cum a umblat pe apă, s-a minunat și s-a înspăimîntat de ceea ce făcuse.

Apoi, întorcîndu-se la părintele, i-a vestit dumnezeiasca minune ce s-a făcut. Dar omul lui Dumnezeu, Benedict, a socotit că s-a făcut această mare minune nu pentru sfințenia sa, ci pentru ascultarea lui Mavru. Iar Mavru spunea că a făcut porunca sfîntului; căci, zicea că nu se află acum în aceeași putere în care era cînd s-a dus pe apă. Văzînd Plachida smerita cuvîntare cea de Dumnezeu următoare a acestora, a zis: "În timpul cît eram purtat de apă, vedeam deasupra capului meu cojocul părintelui meu și socoteam că el m-a scos din apă".

Strălucind fericitul cu niște fapte bune ca acestea, în locurile acelea mulți, pentru dragostea Domnului nostru Iisus Hristos, veneau de departe la dînsul și adeseori, părăsind deșertăciunea vieții, își puneau grumazul sub jugul cel bun al lui Hristos și se făceau pustnici. Însă diavolul, tatăl zavistiei și vechiul vrăjmaș al dreptcredincioșilor, neputînd vedea strălucirea minunilor sfîntului și pe sine bîrîuit de puterea lui cea dată de Dumnezeu, intra în mințile celor fără rînduială și-i îndemna să-l zavistuiască și să-l supere, după cum obișnuiesc cei fără rînduială și nevrednici a zavistui isprăvile celor vrednici. Pentru că lauda ce se face celor curați și vrednici este ocară și întristare celor întinați de zavistie. De aceea Florentie, preotul bisericii din apropiere, moșul lui Florentie ipodiaconul nostru, îmbrățișînd urîciunea și zavistia diavolului celui rău în toate, a început a zavistui și a ocări faptele bune ale sfîntului, socotind că prin aceasta va smulge pe mulți de la învățătura Sfîntului Benedict cea de suflet folositoare. Iar după ce n-a dobîndit această nădejde vătămătoare de minte, nu numai că n-a putut să atragă pe cineva, dar și mulți alții veneau la sfîntul și se înmulțeau.

Florentie, rănindu-se de zavistie ca de o săgeată, defăima nevoința dumnezeiescului bărbat și nu se îngrijea de fel să-i caute viața lăudată și pustnicească. Apoi, întunecîndu-se de diavol, a ajuns într-atît, încît să otrăvească pe sfîntul. Deci a plămădit pîine, a pus otravă într-însa, a copt-o și a trimis-o ca de bine-cuvîntare. Iar acel văzător bărbat a primit pîinea și i-a mulțumit, dar vicleșugul nu s-a tănuțit de el. Căci în ceasul în care avea obicei sfîntul a mîncea, a venit corbul din pădurea de aproape unde locuia și, după obiceiul ce-l avea, luînd pîine din mîinile sfîntului, mîncea. Deci luînd Sfîntul Benedict pîinea cea purtătoare de moarte, a pus-o înaintea corbului și i-a poruncit, zicînd: "În numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu, ia pîinea aceasta și du-te de o aruncă într-un loc unde să n-o găsească vreun om".

Atunci corbul, cu gura căscată și cu aripile întinse, a început a zbura împrejurul pîinii, a striga și a arăta, prin mișcările lui, viclenia diavolească din pîine. Dar omul lui Dumnezeu a zis iarăși către corb: "Nu întîrzia, nici te teme, ci ridic-o cum ți-am zis și du-o în loc neumblat, ca să nu se găsească niciodată".

Atunci corbul, după porunca sfântului, a luat-o cu multă frică și s-a dus. Apoi, după trei ceasuri s-a întors și a luat iarăși obișnuita hrană din mîinile sfântului, care, văzînd vicleșugul de ucidere al lui Florentie, și neputînd îndrepta viclenia lui, se ruga lui Dumnezeu pentru acela mai mult decît pentru sine, ca unul fără răutate și în toate blînd.

Florentie însă, neputînd să-l omoare pe sfîntul, lucra cu răutate și vicleșug satanicesc împotriva ucenicilor sfîntului. Căci ei lucrînd în grădină, Florentie, sluga diavolului, a trimis șapte fete frumoase și cu totul goale și le-a poruncit să se preumbe și să se joace înaintea monahilor, vrînd cu aceasta să necinstească fecioria acestora. Dar și la aceasta n-a nimerit cugetul lui cel prea înră-utățit, pentru că Benedict, următorul lui Hristos, văzînd scornirea lui cea diavolească și temîndu-se de sufleteasca vătămare a ucenicilor, judeca mai bine să se depărteze și să dobîndească mîntuirea ucenicilor, ca nu cumva, din zavistia lui Florentie către dînsul, cu timpul să se vatăme ucenicii.

Chemînd pe frații mănăstirilor, rînduindu-le iconom și dîndu-i lui Dumnezeu, a luat puțini cu sine și s-a depărtat de la chilia sa, fugind cu smerită cugetare de urîciunea și vrăjmășia lui Florentie. Dar Florentie greșea, păcătuind în deșert, fără a putea să vatăme pe altcineva. Iar Dumnezeu, izbăvind pe sluga sa, l-a păzit spre mîntuirea multora, ucigînd pe viclean. Căci urîtul de Dumnezeu, Florentie, bucurîndu-se de ducerea fericitului părinte, stînd în foisorul casei sale, deodată a căzut din înălțime împreună cu foisorul și cel rău cu rău a murit și a luat moarte vrednică vicleniei sale, pentru că moartea păcătoșilor este cumplită.

Văzînd aceasta Mavru, ucenicul sfîntului, a trimis degrabă la dînsul, fiind departe de chilia sa ca de zece semne, și i-a zis: "Întoarce-te, părinte, întoarce-te, căci preotul care în zadar te izgonea, a murit". Auzind aceasta, omul lui Dumnezeu a plîns mult de ticăloasa moarte a lui Florentie și s-a mîhnit și de ucenicul său, căci s-a bucurat de o moarte ca aceea a lui. Deci l-a canonisit să se pocăiască pentru această greșală. Astfel, fericitul s-a asemănat prin cele patru minuni mai înainte zise cu trei mari prooroci: cu Moise, la apă, care prin rugăciune s-a pornit și a izvorît din munte ca un rîu; cu Elisei s-a asemănat tăietorului de rugi, care a ieșit din adîncul pîrului; cu Ilie, la ascultarea corbului; cu Apostolul Petru, la umblarea pe apă. Din acestea se vede arătat că acest om era plin de darurile duhului, date tuturor sfinților.

Mutîndu-se acest preacuvios bărbat în alte locuri, și-a schimbat locuința, dar vrăjmașul nu l-a slăbit. Căci după aceea, cel de diamant a suferit mai mari și mai grele războaie de la diavolul. Căci ieșind Cuviosul Benedict de la locul său dintîi, s-a dus în țara Campaniei, în hotarele cetății care se zicea Casin, unde, într-un munte oarecare înalt, a găsit o capiște elinească foarte veche în care se cinstea zeul Apolon. Împrejurul acelei necurate capiști erau o mulțime de jertfelnice și de copaci. Pînă atunci se suia mulțime de necredincioși și aduceau jertfe lui Apolon; iar luminatul cu mintea, Benedict, și rîvnitorul dreptei credințe, ducîndu-se la locul acela și intrînd în capiști, l-a zdrobit pe idolul lui Apolon, iar jertfelnicele le-a surpat. Apoi a ars copacii care erau acolo și, în mijlocul acelei capiște, a zidit o biserică a Sfîntului Martin, iar unde era altarul lui Apolon, a făcut o cinstită biserică a Sfîntului Ioan Botezătorul.

De aici înainte mulțimea poporului care locuia acolo în preajmă, povătuindu-se de învățătura lui, se întorcea către Dumnezeu și toți se făceau creștini. Acestea nesuferindu-le diavolul, nu în chip nevăzut ori în somn, ci pe față se arăta cuviosului, apoi striga tare și zicea că suferă mare nevoie de la sfîntul, încît și frații auzeau graiurile lui, deși nu-l vedeau. Către aceștia iubitorul adevărului zicea: "Credeti-mă, fraților, căci cu ochii văd pe vrăjmașul înfricoșat și purtător de foc, arătîndu-se cu nălucire; apoi și din ochi și din gură scoate pară de foc!" Deci auzeau toți, orice zicea vicleanul. Și întîi îl chema pe sfîntul pe nume; iar cînd a văzut că sfîntul nu-i răspunde, a încetat a-l defăima. Apoi iarăși îl chema pe nume, zicînd: "Benedicte!", care se tălmăcește binecuvîntatule. Iar sfîntul nerăspunzînd îndată, diavolul zicea: "Maledicte! Maledicte! - adică blestematule -, ce ai cu mine? De ce mă izgonești?"

Într-una din zile frații, zidind chilia în care era să șadă sfîntul, ciopleau piatră la mijloc și voiau s-o pună la zidire. Deci au venit trei și n-au putut s-o ridice. Apoi au venit și alții și nimic n-au folosit și a rămas piatra neclintită. De aceea, s-a socotit că este înrădăcinată în pămînt. Mai pe urmă s-a arătat că deasupra

pietreii ședea diavolul și pentru aceea atîția bărbați n-au putut s-o clintescă. Deci au trimis la cuviosul, care, venind îndată și făcînd rugăciune, a zis să ridice piatra și cu atîta lesnire au ridicat-o, încît socoteau că nu are greutate deloc, aceea care mai întîi era grea și nemișcată.

Deci s-a părut cuviosului și a zis ucenicilor să sape acolo unde era piatra. Săpînd, au găsit un idol de aramă și l-au aruncat în bucătărie și îndată a ieșit foc dintr-însa. Deci, socotind monahii că bucătăria arde, au alergat și au început a aduce apă s-o stingă. Atunci, întrebînd despre pricină, a înțeles cuviosul tulburarea fraților și apoi, intrînd în bucătărie, zicea că nu este focul despre care spun ei. Deci, îndată plecîndu-și capul său lui Dumnezeu la rugăciune, după obicei, se ruga să izgonească de la frați amăgirea aceea nălucitoare a vrăjmașului, care se arăta ochilor lor. Apoi, sculîndu-se de la rugăciune, ochii fraților celor înșelați i-a adus la fireasca vedere prin rugămintea cea către Dumnezeu și nu mai vedeau bucătăria arzînd.

Altă dată, cînd zideau frații zidul, vrînd să-l facă înalt, și sluga lui Dumnezeu, Benedict, era în chilia sa, rugîndu-se, i s-a arătat diavolul bucurîndu-se, și i-a spus că merge la frații cei ce lucrează. Atunci a trimis cuviosul la frați cît mai degrabă și le-a vestit, zicînd: "Fraților, luați aminte, că vine către voi diavolul în ceasul acesta, să vă ispitească". Dar, mai înainte de a merge vestitorul, a ajuns diavolul și a surpat zidul ce se zidea și pe un tînăr monah, fiu al unui oarecare Coraliu, l-a zdrobit. Ucenicii sfîntului, văzînd aceasta, se întristară nu atîta pentru zid, cît pentru frate și i-au vestit cinstului părinte cu lacrimi în ochi. Iar preamiliostivul părinte a poruncit să-l aducă. Dar nefiind cu puțință a-l ridica pe mîini, că pietrele zdrobiseră nu numai trupul, ci și oasele lui, l-au pus în sac și i l-au adus. Iar el le-a spus să-l lase pe rogojina pe care se obișnuise a se ruga.

Scoțînd afară pe frați și închizînd ușa, și-a plecat genunchii și ruga pe Dumnezeu pentru sănătatea lui. Și s-a văzut în ceasul acela o minune cu adevărat vrednică de spaimă și de înfricoșare. Pentru că, după terminarea rugăciunii, tînărul s-a sculat sănătos cu tot trupul. Apoi l-a trimis sfîntul iarăși la frați, să lucreze cu dînșii, ca să zidească din nou zidul. Iar diavolul, care socotise să omoare pe monah, mai mult s-a rușinat de luarea în rîs pe care o gătise pentru fericitul și care s-a întors asupra sa prin defăimarea ce se făcea de ucenicii sfîntului. Deci, de aici înainte, omul lui Dumnezeu a luat de la Hristos darul proorociei, ca mai înainte să spună cele ce vor fi.

Apoi s-a legiuit de sfîntul în mănăstire ca atunci cînd se trimit frați la vreo slujbă, nici să mănînce, nici să bea, pînă se vor întoarce. Acest canon cu dinadinsul se păzea. Într-una din zile, niște frați au fost trimiși de cinstitul părinte la slujbă și s-a întîmplat că cei trimiși, umblînd mult și neputînd a se întoarce, au înserat și au găzduit la o sfînțită și cinstită fecioară unde au mîncat; apoi au trimis pe cineva din ei la cuviosul să le ceară binecuvîntare, după obicei, ca să mănînce. Dar, mai înainte, cunoscătorul părinte l-a întrebat, zicînd: "Unde ați mîncat?" Iar el a răspuns: "Nicăieri, părinte". Atunci i-a zis sfîntul: "Pentru ce minți? N-ați poposit la chilia cutărei fecioare și ați mîncat cutare și cutare bucate și ați băut atîtea pahare?" Dimineața venind frații, cu înțelepciune și părințește fiind muștrați, ei, umilindu-se, au căzut la cinstitele lui picioare și mărturiseau că au greșit. Iar acest preablînd părinte, îndată le-a iertat greșeala lor, făgăduind frații că nu vor mai călca porunca lui, căci l-au cunoscut că, prin Duhul Sfînt, este de față peste tot.

Era un oarecare mirean cu chipul, dar iubitor de fapte bune și iubitor de monahi, frate al lui Valentin monahul, pe care la început nu l-am pomenit. În tot anul se ducea la purtătorul de semne, Cuviosul Benedict, ca să audă învățătura lui cea folositoare de suflet și să vadă pe fratele său Valentin. Acest om și-a pus însuși lege ca, ieșind din casa sa, să nu mănînce nimic pînă va veni la sfîntul să ia binecuvîntare. Însă într-o zi, venind spre mănăstire, fără de veste a venit la drum un necunoscut, cu care s-a întovărășit umblînd împreună, și care purta multe feluri de mîncări. Iar după ce au trecut cîteva ceasuri, a zis către dînsul împreună mergătorul necunoscut: "Frate, vino să mîncăm, să nu slăbim la drum". Acela a răspuns și a zis: "Ba nu, să lipsească mîncarea, frate, nu mănînc; că am obicei de merg flămînd la cinstitul părinte Benedict".

Aceasta auzind-o celălalt, s-a liniștit. Și umblînd iarăși puțin, împreună călătorul îl îndemna să mănînce, dar acela nu l-a ascultat. Și mergînd iarăși puțin, au ajuns la un loc frumos și veselitor, unde era un izvor și o pajiste înflorită și verde. Atunci călătorul iarăși îl îndemna, zicîndu-i: "Iată apă, iată pajiste, iată loc îndemînat, ia să ședem să mîncăm, frate, și să ne odihnim puțin, ca să putem, iarăși, umbla fără osteneală". Deci i-a plăcut locul acela și, înșelîndu-se de a treia sfătuire a călătorului, a șezut și a mîncat împreună cu dînsul, apoi s-a sculat și și-a luat iarăși drumul său.

Seara a venit la chilia sfîntului, care l-a primit și, căzînd la pămînt, cerea binecuvîntare. Iar mai înainte văzătorul Benedict i-a ocărît greșeala pe care a făcut-o, zicînd: "Ce este, frate, aceea pe care a făcut-o vrăjmașul, prin împreună călătorul tău? Întîi, n-a putut a te înșela; al doilea, a te amăgi iarăși n-a putut; a treia oară a biruit și în ceea ce a voit te-a aruncat". Atunci acela, cunos-cîndu-și păcatul neputinței gîndului, zăcînd la picioarele Sfîntului, a plîns atît de mult, încît a cunoscut și mai mult greșeala.

În vremea goșilor, Totila, craiul lor, auzind de isprăvile sfîntului și că este bogat de darul proorociei, a purces să vină la mănăstire. Și, stînd departe de mănăstire, a vestit sfîntului venirea lui. "Să vină", a zis sfîntul. Iar Totila, socotind lucru cu neputință ca un om stricăcios să fie părtaș de darul proorocesc, a îndrăznit a-l cerca. Deci, a îmbrăcat cu hainele lui și cu încălțămintele pe unul din spătari, cu numele Rigon, poruncindu-i să meargă la cuviosul. Dîndu-i și ostași mulți, precum este rînduiala crailor, a trimis cu dînsul și comiți, pe Vulruderic și pe Vlid, iar în dreapta și în stînga lor mulțime de boieri și ostași, gîndind el ca, prin această plăsmuită vedere, să amăgească pe robul lui Dumnezeu.

Ajungînd Rigon la mănăstire, înconjurat de rînduiala ostașilor și a celor cu vrednicii, sfîntul, fiind la un loc înalt, privea la dînsul. Și, mai înainte încă de a veni Rigon, fiind departe cît să se audă glasul, sfîntul a strigat: "Leapădă, fiule, leapădă acelea pe care le porți, căci nu sînt ale tale". Auzind acestea Rigon și căzînd la pămînt, s-a minunat și s-a înspăimîntat, căindu-se de ceea ce a făcut; căci pe un sfînt ca acesta și bărbat înainte văzător a îndrăznit a-l lua în rîs. Deci toți cîți erau împrejur au văzut și s-au închinat omului lui Dumnezeu. Și cum s-a sculat Rigon n-a îndrăznit a se duce la sfîntul, ci s-a întors la craiul lui, tremurînd și căindu-se pentru necunoștință.

Atunci și Totila s-a sculat și a venit la sfîntul, pe care l-a văzut șezînd de departe, dar n-a îndrăznit a se apropia; ci aruncîndu-se la pămînt, cerea iertare. Iar sluga lui Dumnezeu de două și de trei ori l-a strigat, dar, văzînd că de frică nu se scoală, s-a sculat și s-a dus însuși de l-a ridicat, ocărîndu-l pentru urmările lui. Și în scurtă cuvîntare i-a vestit toate cele ce aveau să i se întîmple, zicîndu-i: "Multe rele ai făcut și faci! Depărtează-te de dînsule și pocăiește-te, căci, să știi, vei intra în Roma și ai să treci marea; nouă ani vei împărăți și în al zecelea te vei sfîrși". Auzindu-le acestea Totila și înspăimîntîndu-se de proorocia fericitului, s-a aruncat iarăși la pămînt și, cerînd binecuvîntare, s-a dus.

De atunci și-a schimbat neomenia și asprimea sa prin învățătura cuviosului și folositoarea dojenire. N-a trecut însă multă vreme și a intrat în Roma, în care căuta să intre, și a stăpînit-o. Apoi s-a dus în Sicilia, iar în al zecelea an al împărăției lui dumnezeiasca dreptate l-a tăiat, după proorocia sfîntului, și și-a pierdut și împărăția și viața.

După acestea, episcopul Bisericii Canusiei, venind la marele Benedict după obicei, căci pentru sfințenia petrecerii lui, foarte îl iubea sfîntul, și șezînd de vorbă și cuvînt pornindu-se pentru intrarea în Roma a craiului Totila și pentru pieirea Romei, zise fericitul episcop: "De craiul acesta se va pustii Roma, ca să nu se mai locuiască de oameni de acum înainte". Către acela a răspuns omul lui Dumnezeu: "Roma nu se strică de neamuri, ci de nevoi, adică de fulgere, gîlcevi și de cutremure va pieri".

Și iată, tainele proorociei cinstului părinte se văd mai luminoase decît soarele și cu ochii noștri le vedem toți. Că acum în Roma cea mare și preafrumoasă nu vedem altceva decît case prăbușite, biserici căzute și zidurile ei risipite. Că din căderi și din dese cutremure a căzut frumusețea zidurilor și împodobirea. Tîlcuirea acestei proorocii a cuviosului, dată de Dumnezeu, mi-a făcut-o mie preacucernicul Onorat,

ucenicul sfântului. Dar ne încredința că le-a auzit nu de la sfântul, ci de la frați adevărați, care mărturiseau aceasta.

Într-acea vreme un cleric din biserica Acvinilor se supăra de necurații diavoli. Iar cuviosul episcop Constantie de multe ori îl trimitea la multe gropnițe cu moaștele sfinților, ca să se vindece. Dar sfinții mucenici ai lui Dumnezeu nu l-au vindecat ca să se arate darul vindecărilor prin Sfântul Benedict. Deci s-a dus la dînsul, și el prin rugăciuni, a izgonit pe diavol, iar pe cleric l-a făcut sănătos și l-a eliberat, zicîndu-i: "Du-te. Iată, te-ai făcut sănătos; carne să nu mai mănînci și la treapta preoțească să nu te sui; căci, în oricare zi vei îndrăzni a te sui, îndată te vei îmbolnăvi și mai rău". Dar el, cum s-a dus la ale sale, a uitat porunca. După cîțiva ani, văzînd pe cei dinții ai preoțescului cin că au murit și pe cei mai mici ai săi că se făceau preoți, s-a ales și el în rînduiala preoțească. Dar îndată, intrînd diavolul într-însul, ca o fiară sălbatică fără milă l-a zdrobit pînă la moarte.

Era un oarecare om de neam bun de un nume cu Sfântul Benedict care, fiind condus de învățătura cea de Dumnezeu înțeleptită, a lăsat lumea și a venit către Dumnezeu, cîștigînd îndrăzneală la sfântul. Acesta, venind odată după obicei către cuviosul și intrînd în chilie, a aflat pe dumnezeiescul părinte că plîngea cu amar și se tînguia. Stînd mult și văzîndu-i lacrimile curgînd, nu se dumerea, fiindcă nu-l văzuse altă dată măcar să lăcrimeze în vremea rugăciunii, ci numai să ofteze de la inimă. Deci înspăimîntîndu-se, a întrebat pe sfântul pricina. Iar purtătorul de Dumnezeu părinte a răspuns: "Toată mănăstirea aceasta pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, am zidit-o și toate cîte am gătit fraților acestora, cu judecata Atotputernicului Dumnezeu s-au dat neamurilor. Și de-abia am împlînzit pe Dumnezeu cu rugăciunea, să-mi dăruiască sufletele fraților mei celor întru Domnul, care sînt în mănăstire". Iar Benedict, auzind proorocia sfântului, s-a dus de la mănăstire, minunîndu-se.

Într-adevăr vedem acum că s-a stricat mănăstirea de neamul longobarzilor, împlinindu-se proorocia sfântului după moartea lui. Căci odihnindu-se frații, iar la miezul nopții fără veste intrînd în mănăstire longobarzii și răpind toate ale mănăstirii, n-au prins pe nici un monah. Pentru că rugăciunea omului lui Dumnezeu i-a păzit, ca să se arate tuturor darul dumnezeieștii puteri ce era într-însul. Dumnezeu Cel credincios în făgăduințele Sale a împlinit ceea ce a făgăduit adevăratului Său rob Benedict; căci, deși averile locașului, după voia lui Dumnezeu, le-a răpit, însă viața fraților s-a dăruit de Domnul. La fel am cunoscut că și marele Apostol Pavel, rugînd pe Dumnezeu pentru viața celor ce pluteau, a fost auzit; căci deși lucrurile din corabie și însăși corabia s-a pierdut, dar s-a dăruit de către Domnul mîntuire oamenilor.

Într-altă vreme, Exilarat al nostru a fost trimis la omul lui Dumnezeu cu două ploști cu vin. Acesta pe una a ascuns-o, iar pe cealaltă a adus-o la sfântul. Iar înaintevăzătorul părinte, de care nu s-a ascuns ceea ce se făcuse, plosca pe care i-o adusese a primit-o și a mulțumit, iar pentru cealaltă i-a poruncit, zicînd: "Vezi, fiule, din plosca ce ai ascuns-o pe drum, cînd veneai, să nu se întîmple să bei ci, cu luare aminte, să verși vinul și vei vedea ce are înăuntru". Iar Exilarat, rușinîndu-se, a făcut metanie și s-a întors; apoi, venind la locul unde ascunsese plosca, a întors-o ca s-o deșerte, să încerce cuvîntul și îndată a ieșit un șarpe din ploscă.

Era un sat unde se făcea bîlci de neguțători, nu departe de locașul sfântului. În el erau mulți închinători de idoli care, din multa învățătură a sfântului cea de suflet folositoare luminîndu-se, s-au întors la credința cea mîntuitoare a lui Dumnezeu. În acel sat era o pustnicie de cucernice și cinstite fecioare și trimitea, pentru multa lor sfințenie, pe ucenici ca să le sfătuiască și să le învețe. Într-una din zile, după obicei, a trimis pe unul din monahi spre sufletescul folos al fecioarelor.

Acesta, după ce le-a învățat, a luat de la călugărițe niște basmale și le-a pus în sînul său. Venind apoi la sfântul, acesta l-a muștrat aspru, zicîndu-i: "Frate, cum a intrat nelegiuirea în sînul tău?" Iar acela, înspăimîntîndu-se și de frică uitînd greșeala sa, nu înțelegea ce-i zicea părintele. I-a zis deci, sfântul: "Au doar eu nu eram acolo de față cînd ai primit basmalele de la sfintele fecioare și le-ai ascuns în sîn?" Iar el,

auzind acestea, căzu la picioarele sfântului și, zăcînd jos, zicea: "Am greșit, am greșit!" Apoi sculîndu-se și scoțînd din sîn basmalele, le-a aruncat înaintea sfântului.

Într-una din zile, în ceasul cînd sfîntul obișnuia a mânca puțină mîncare seara, un monah, fiul unui dregător, ținea sfeșnicul ca să lumineze. Iar sfîntul mîncînd, a început diavolul mîndriei a supăra pe cel ce ținea sfeșnicul și a-i aduce gînduri de înălțare și de trufie și zicea în sine: "Cine este acesta căruia eu îi stau înaintea, de-l slujesc ca o slugă și țin sfeșnicul?" Acestea gîndind el, Sfîntul Benedict, fiind împodobit cu darul vederii mai înainte, l-a muștrat cu milostivire părintească și i-a zis: "Închide și pecetluiește inima ta, frate, căci întră gînduri de mîndrie și se răsădesc în tine, și ia aminte la tine!"

Deci, chemînd pe frați, a poruncit de i-a luat sfeșnicul din mîinile lui. Iar el, ieșind afară, ședea și plîngea. Și întrebând de frați ce a făcut de s-a mîniat sfîntul asupra lui, le-a spus gîndul cel diavolesc ce a intrat în inima lui; cum s-a umflat de vîntul mîndriei și ce cuvinte zicea în inima sa asupra sfîntului. Și a arătat otrava ce era ascunsă în inima lui. Deci s-au minunat frații de prevă-zătoarea curățenie a Sfîntului Benedict, căci cele semănate în minte de diavol, nu puteau a se ascunde de sfîntul.

În părțile Campaniei s-a făcut foamete și strîmtorare de toate lucrurile cele de nevoie. Era lipsă și în mănăstirea sfîntului și nu aveau frații mai mult de cinci pîini. Văzîndu-i pe dînșii cîinstul părinte posomorîți, le-a zis: "De ce vă întristați pentru pîine, fraților? Astăzi aveți lipsă, iar mîine vă veți bucura". Și a doua zi s-au aflat înaintea porții mănăstirii niște saci cu făină de două sute de dimirlii, pentru care Dumnezeu, Stăpînul tuturor, a zis unor oameni, pe care frații nu-i cunoșteau deloc, de au venit și i-au pus la poarta mănăstirii. Deci, minunîndu-se de preaslăvita minune a sfîntului, au slăvit pe Dumnezeu și s-au învățat a nu se mai întrista de aici înainte cînd se va întîmpla lipsă, avînd amanet îndrăzneala sfîntului către Dumnezeu.

Iar pentru duhul proorocesc se cade a ști că nu obișnuiește totdeauna a lumina mintea proorocilor, ci numai în unele vremi. Căci pentru Sfîntul Duh s-a scris în Evanghelie că, unde voiește El suflă; astfel arătat este că și cînd voiește suflă. De aceea și proorocul Natan, fiind rugat de împăratul David să-i spună de voiește Dumnezeu să zidească el biserica Domnului, întîi l-a sfătuit, apoi l-a oprit. Și Elisei proorocul a văzut pe femeie plîngînd, dar pricina n-a știut-o, și către Gheezi, sluga sa, care o oprea să nu se apropie, zicea: "Las-o, căci sufletul ei este întristat, iar Domnul a ascuns de mine și nu mi-a arătat". Iar aceasta o face Dumnezeu cu economie, căci uneori dînd duhul proorociei, iar alteori ridicîndu-l, cu acest chip uneori înălța mintea proorocilor, iar alteori o smerește. Ca și proorocii primind duhul, să cunoască insuflarea de la Dumnezeu, dar neprimind darul, să se învețe și să se cunoască ce sînt, căci sînt pămînt și cenușă. Drept aceea și David zice: *Eu sînt vierme, iar nu om*. Dar să ne întoarcem la ceea ce ne stă înainte, adică despre Sfîntul Benedict.

Într-altă vreme l-a rugat un om credincios și foarte cucernic să trimită în satul lui, care este aproape de cetatea Terachinilor, să zidească acolo mănăstire. Chemînd sfîntul pe ucenici, rînduindu-le și egumen și iconom, i-a trimis în pace. Dar le-a făgăduit și le-a zis: "Mergeți, fraților, că în cutare zi vin și eu la voi și vă voi arăta în care loc se cade a se zidi biserica, în care loc trapeza, în care loc arhondaricul și celelalte cîte trebuiesc". Și luînd frații binecu-vîntarea sfîntului, s-au dus și au adunat toate cele trebuincioase pentru zidire, au curățat locul și au gătit toate, ca venind sfîntul să le găsească gata și să rînduiască numai zidirile. Dar după noaptea aceea, luminîndu-se ziua în care a făgăduit sfîntul să meargă, s-a arătat egumenului și iconomului și le-a spus toate cu dinadinsul cîte trebuiau a se face. După ce s-au deșteptat, cu bucurie povesteau unul altuia vedenia.

Deci, încredințîndu-se că vine, îl așteptau; dar, după ce a trecut ziua și n-a venit, s-au întristat. Apoi mergînd la dînsul, îl întrebau pentru care pricină n-a venit și-l învinuiau că n-a venit după cuvîntul său. Atunci Benedict, prietenul lui Dumnezeu, a zis: "De ce ziceți, fraților, că n-am venit precum am făgăduit?" "N-ai venit", au zis aceia. Dar sfîntul a zis: "Dar nu m-am arătat vouă, la amîndoi, noaptea, pe cînd dormeați, și v-am arătat unde și cum să se zidească mănăstirea? Duceți-vă și, după cum ați văzut și

cum v-am arătat, așa s-o zidiți". Iar ei, auzind acestea, s-au minunat și după aceea au plecat; apoi toate ale mănăstirii după cum au văzut în vedenie, așa le-au zidit.

Astfel era purtătorul de Dumnezeu, Părintele Benedict, în facerile de minuni și proorocii. Dar și cuvîntul lui era rar uitat de dumnezeiasca putere și mai întotdeauna era lucrător. Că niciodată nu iese din gura omului ce-și are inima la cele înalte, cuvînt deșert. Iar de se întîmpla cîndva să vorbească gura lui cuvînt înfricoșător, cuvîntul lui era puternic și nu cădea. Că nu certa cu temere ori cu socotire, ci cu hotărîre; dar ascultați, ca să înțelegeți cele zise.

Depart de mănăstire două fecioare pustnice, de bun neam, ședea în casa lor și pustniceau, iar un om îmbunătățit și cucernic le sluja. Dar cîntea neamului nu pricinuieste cunoștință la toți cei de bun neam, ca să se cunoască și să se smerească în lumea aceasta și să nu se socotească că sînt mai buni decît alții. Căci, de ar fi avut cunoștință de aceasta, aceste sfințite fecioare n-ar fi defăimat și n-ar fi ocărit pe cel pomenit, care cu osîrdie le sluja. Acela, nesuferind, a venit la omul lui Dumnezeu și i-a arătat nemulțumi-toarea socoteală a fecioarelor și necîntea ce primea de la dînsule. Iar purtătorul de semne, Sfîntul Benedict, auzind acestea, le-a vestit, zicînd: "Îndreptați-vă și vă înțelepțiți limba, fiindcă, de nu vă veți îndrepta, apoi nu veți fi împărtaşite".

Iar hotărîrea aceasta a neîmpărtaşirii nu le-a trimis-o lor ca o hotărîre și despărțire cu adevărat, ci le-a zis cu iconomie și părințește, vrînd să înceteze cu nemulțumitoarea lor cugetare. Iar ele nu s-au îndreptat, nici au socotit cuvîntul și sfătuirea sfîntului. După cîteva zile, au murit întru feciorie curată și au fost îngropate în biserică. Iar cînd se făcea dumnezeiasca Liturghie, după obicei, și diaconul zicea: "Dacă cineva nu se împărtaşește, să iasă din biserică", femeia care crescuse pe fecioarele acelea și aducea, după rînduială, prescuri pentru sufletele lor, le vedea pe dînsule - înfricoșat cuvînt -, că ieșind din mormînt, ieșeau și din biserică.

Văzînd aceasta de multe ori, și-a adus aminte că omul lui Dumnezeu le-a oprit de la împărtaşirea dumnezeieștilor Taine, pentru că nu se îndreptau. Deci, cu sîrguință a venit la dînsul și, cu multă tînguire căzînd la picioarele lui, i-a vestit vederea aceea de spaimă. Sfîntul, milostivindu-se ca un milostiv ce era, a luat o prescură și, dîndu-i-o, a zis către dînsa: "Du-te și dă această prescură s-o slujească pentru dînsule și de acum nu vor fi neîmpărtaşite". Deci, s-a adus prescura aceea și a fost slujită pentru dînsule. Și strigînd diaconul să iasă cei care nu se împărtaşesc, ele n-au ieșit, nici nu le-a văzut femeia aceea ieșind. De aceea, credem fără îndoială că atunci cînd s-a luat prescura aceea slujită de Sfîntul Benedict, atunci îndată ele s-au învrednicit de iertare.

Un monah oarecare din locașul sfîntului, fiind stăpînit de duhul lenevirii, nu făcea canonul mănăstirii; iar omul lui Dumnezeu nu înceta a-l sfătui și nu se lenevea a-l învăța adeseori. Dar acela nu asculta, ci fără rușine se purta cu cuviosul, zicîndu-i să-l lase să se ducă la părinții săi. Într-o zi, supărîndu-se Cuviosul de rugămintele lui, i-a poruncit cu minie să plece din mănăstire. Îndată ce a ieșit din mănăstire, în drum l-a întîmpinat un balaur mare, cu gura căscată, care voia să-l înghită. Deci a început a tremura și cu mare glas a chema pe sfinți și a zice: "Alergați, alergați, că balaurul acesta vrea să mă mănînce!"

Alergînd frații, n-au mai văzut balaurul, iar pe dînsul l-au găsit tremurînd; și pipăind cu mîinile, l-au întors la mănăstire, de unde a făgăduit că nu va mai ieși; de atunci și-a ținut cuvîntul.

Socotesc că nu se cade a o tăcea nici pe aceasta, pe care am auzit-o de la Ilustrie Antonie, care zice: "Un copil s-a îmbolnăvit, încît i-a căzut părul și trupul i s-a umflat, iar tatăl său l-a trimis la cuviosul și s-a însănătoșit". Nici cele povestite mie de Peregrin, ucenicul fericitului, nu este cu dreptate a le tăcea. El mi-a spus că, într-una din zile, un datornic fiind constrîns și neavînd să plătească, a alergat la cuviosul. Căzînd la picioarele lui, zicea că este dator cu doisprezece galbeni și are mare nevoie de bani. Iar Cuviosul Benedict a zis cu glas blînd către dînsul: "Iartă-mă frate, că nu am; dar du-te și întoarce-te după două zile". Într-acel timp, cuviosul s-a îndeletnicit cu rugăciunea. A treia zi a venit săracul. Și era o ladă

plină de legume, iar deasupra lăzii fără de veste s-au găsit treisprezece galbeni, pe care a poruncit cuviosul de i-a adus. Deci, dîndu-i săracului, a zis către dînsul: "Du-te, fiule, și pe cei doisprezece să-i dai împrumutătorului tău, iar unul oprește-l pentru trebuințele tale".

Dar să ne întoarcem iarăși la început și să povestesc cîte am auzit de la cei patru ucenici ai lui, despre care am pomenit la început. Era un creștin care îl zavistuia și-l vrăjmașuia pe altul. Deci, urîtorul binelui l-a îndemnat de l-a și otrăvit, bînd paharul fără să știe. Dar deși n-a murit, după cum a voit acela, s-a îmbolnăvit de lepră, făcîndu-se vrednic de milă. Ducîndu-l la cuviosul, s-a făcut îndată sănătos. Căci, apucîndu-l cuviosul cu mîna dreaptă, toată boala de pe pielea lui a vindecat-o.

Într-acel timp, precum am spus mai sus, era foamete în Campania. Iar Benedict, credinciosul și înțeleptul econom al lui Hristos, nu înceta a împărți la cei lipsiți cele de nevoie ale trupului, pînă ce au sîrșit toate ale mănăstirii și nu rămăsese decît puțin untdelemn într-o sticlă. Atunci un ipodiaton, cu numele Agapit, l-a rugat să-i dea și puțin untdelemn. Iar acest dumnezeiesc bărbat, după ce a pus gînd să dea și să risipească toate cele de pe pămînt, ca să le găsească în cer, a poruncit să dea puținul untdelemn ce a rămas. Chelarul a zis: "Bine", dar nu l-a dat. După puțin, a întreat părintele pe chelar, de l-a dat. "Ba nu, a zis chelarul, că de aș fi dat și acela, după poruncă, nu rămînea nici o mîngîiere fraților".

Atunci, mîniindu-se acel preabîlînd părinte, a poruncit fraților să arunce sticla aceea cu untdelemn afară pe fereastră, ca să nu rămînă înăuntru în mănăstire nici un lucru de neascultare, și a aruncat-o. Afară era o grămadă de pietre mari și, căzînd sticla peste pietre, nu s-a spart, nici nu s-a vărsat untdelemnul. Deci a poruncit iubitorul de fii s-o aducă și s-o dea ipodiatonului. Atunci, adunîndu-se frații, înaintea tuturor a ocărît pe monahul cel neascultător, pentru necredința și neascultarea lui.

După ce a făcut aceasta, cinstitul părinte, împreună cu toți frații, s-au rugat. În locul unde se ruga era un vas deșert, dar acoperit; și rugîndu-se sfîntul, s-a umplut de untdelemn, încît se vărsa și tot locul l-a umplut. Aceasta văzînd-o făcătorul de minuni, Părintele Benedict, a sîrșit cu rugăciunea. Iar pe necredinciosul și neascultătorul l-a sfătuit părintește, zicînd: "Fiule, agonisește credință neîndoită și ascultare vrednică făgăduinței monahicești". Iar fratele, după cuviință fiind învățat de părinte, s-a cucernicit, s-a rușinat și s-a îndreptat.

De-a pururea acest sfînt părinte adeverea sfătuirii cu minuni. Și nu era nimeni în sinodia lui care să se teamă sau să se îndoiască de făgăduințele lui sau să nu creadă cuvintelor lui, mai ales după ce au văzut într-un minut cercetarea aceasta de la Dumnezeu. Căci pentru o sticlă ce avea puțin untdelemn, li s-a dat un vas plin ce se vărsa, pentru că Dumnezeu este bogat în milă. Deci, ne închinăm numelui Său.

Într-una din zile, ducîndu-se cuviosul la biserica Sfîntului Ioan Botezătorul, care era zidită pe munte, a ieșit în întîmpinarea lui, în chip de doctor, cel întru tot viclean, ținînd cornul și un trepied. Iar sluga lui Dumnezeu, Benedict, l-a întreat, zicînd: "Unde te duci?" Diavolul a zis: "Iată, mă duc aici la frați, să le dau curățenie". Deci s-a dus purtătorul de semne părinte și, după obicei, și-a făcut rugăciunea, apoi, sîrșind, s-a întors repede. Duhul cel viclean, găsind un bătrîn din monahii sfîntului, care scotea apă, a intrat într-însul și-l muncea. Văzîndu-l sfîntul muncindu-se fără milă, i-a dat o palmă și îndată diavolul a ieșit din bătrîn.

Despre minuni se cuvine a ști, că sfinții în două feluri săvîrșesc minunile: uneori prin rugăciuni, iar alteori după stăpînire. După cum zice Evanghelistul Ioan: *Iar cîți L-au primit pe Dînsul, le-a dat stăpînire a se face fii ai lui Dumnezeu*. Deci dacă prin stăpînire sfinții sînt fii ai lui Dumnezeu, ce lucru minunat este dacă, după stăpînire, pot face și minuni? Iar cum că în aceste două chipuri sfinții lucrează minuni, mărturisește Apostolul Petru, care a înviat pe Tavita cea moartă prin rugăciune și care pe Anania și pe Safira, care au mințit, muștrîndu-i numai, îndată au murit. Deci, în aceste două chipuri adevărata slugă a lui Dumnezeu, Benedict, a făcut minunile.

Ascultați și alte minuni ale lui. Era un arian cu neamul got și cu numele Țalas, căci goții mai toți erau arieni. Acesta, în vremea craiului Totila al goților, de care s-a vorbit mai sus, s-a aprins de groaznică mînie asupra celor îmbunătățiți ai Sfintei Biserici și cu asprime, cînd vedea un creștin, ori cleric, ori monah, într-un minut îl tăia. Deci într-una din zile, găsind pe un oarecare sătean, îl muncea și-l bătea cu nemilostovire. Dar nesuferind săteanul și căutînd barbarul și cumplitul got lucrurile lui, săteanul, ca să se izbăvească, a zis că le-a dat lui Benedict, robul lui Dumnezeu. Atunci Țalas a început a-l munci și a poruncit de i-a legat mîinile cu curele și l-a pus să alerge înaintea calului, ca să-l ducă să-i arate cine este Benedict acesta; și l-a dus la mănăstire. Deci a aflat pe cuviosul înaintea ușii chiliei sale, șezînd și citînd. Și a zis săteanul: "Acesta este Benedict". Iar gotul cel mîndru, aprins de mînie, cu căutătură sălbatică căuta la cuvios, socotind să-l înfricoșeze. Apoi, cu glas mare și barbar, îi zise cuviosului: "Scoală-te, repede și dă-mi lucrurile acestuia, care le-ai luat". Iar cuviosul îndată și-a ridicat ochii din carte și, văzînd pe preînăruitul Țalas și împreună cu dînsul și pe sătean legat, îndată a făcut o minune mai presus de toate. Căci îndată ce și-a aruncat ochiul cel de Dumnezeu luminat la cel legat, i s-au dezlegat curelele și au căzut.

Aceasta văzînd-o Țalas, s-a cutremurat și a căzut la pămînt; apoi și-a pus capul la cinstitele picioare ale omului lui Dumnezeu și cerea binecuvîntare. Iar cuviosul, fără a se scula din locul său, chemînd pe frați, a poruncit: "Luați-l pe acesta și dați-i să mănînce". Atunci Țalas ticălosul, venindu-și în sine și cunoscîndu-și greșeala și mărturisind-o, asculta cele ce sfințitul părinte îi zicea ca să se lase de o asprime și neomenie ca aceea. Și astfel, Țalas cu alt gînd și cu mare umilință s-a întors de la mănăstire, zdrobit și smerit cu duhul; și nimic n-a mai cerut de la săteanul pe care omul lui Dumnezeu, numai căutînd spre el cu vederea, l-a dezlegat. Deci adevărat este ce am zis, că, cei care-L slujesc cu îndrăzneală pe Atotputernicul Dumnezeu, uneori fac minuni prin stăpînire, iar alteori prin rugăciune. Iată că această minune era din stăpînire, ca și cealaltă, despre care am zis mai sus. Iar cîte minuni a făcut prin rugăciune, am spus multe și încă voi mai spune și aceasta.

Într-o zi cuviosul s-a dus la țarină, împreună cu frații. Iar un lucrător de pămînt, ținînd în brațele sale trupul fiului său, care atunci cu puțin mai înainte murise, a venit la mănăstire, plîngînd și căutînd pe luminatul părinte Benedict. Înștiințîndu-se că este la țarină și lucrează cu frații și că va zăbovi acolo, a lăsat trupul înaintea porții mănăstirii și a alergat la cuviosul, în ceasul în care el lăsa lucrul și venea la mănăstire cu frații. Pe acesta văzîndu-l tatăl copilului celui mort, a început a striga cu lacrimi către cuviosul și a zice: "Dă-mi pe fiul meu! Dă-mi pe fiul meu!" Iar cuviosul, înspăimîntîndu-se de cuvînt, a zis către dînsul: "Omule, dar eu am luat pe fiul tău?" Acela zise: "A murit fiul meu, cinstite părinte, deci vino de-l înviază!"

Auzind acestea Sfîntul Benedict, făcătorul de minuni, și întristîndu-se tare, a zis: "Duceți-vă, fraților, duceți-vă. Aceste lucruri nu sînt ale noastre, ci ale Sfinților Apostoli! Ce voiți a ne încărca cu sarcini pe care nu le putem ridica?" Iar tatăl celui mort tot aștepta și-l ruga, adevărînd și jurîndu-se că nu va pleca, pînă nu va învia pe fiul său. Cuviosul l-a întrebat, zicînd: "Unde este trupul copilului?" Tatăl a răspuns: "La poarta mănăstirii, cinstite părinte". Ducîndu-se sfîntul acolo cu frații, și-a plecat genunchii la rugăciune și a lăsat cinstitul cap peste trupul copilului. Apoi s-a sculat, și-a ridicat mîinile la cer și a zis: "Doamne, Dumnezeule, nu căuta la păcatele mele, ci la credința omului acestuia, care se roagă și cere să i se învie fiul. Deci, trimite în trupul acesta, sufletul pe care L-ai luat!" Dar nu se sfîrșise rugăciunea și sufletul a intrat în trup. Apoi tot trupul copilului s-a cutremurat și acesta pipăia cu mîna, încît toți cei de față, văzînd o minune înfricoșată ca aceasta făcută de sfîntul, s-au minunat. Deci, apucîndu-l de mîna, l-a dat viu tatălui său. Această minune nu era în puterea lui, dar s-a rugat și a cerut ca s-o poată face.

Dar sînt unele lucruri care cîteodată le cer sfinții de la Dumnezeu și nu le capătă. Cine este, în această viață, mai sus decît Pavel? Dar și acesta de trei ori a rugat pe Domnul pentru neputința trupului lui și nu l-a auzit, neputînd dobîndi lucrul pe care îl dorise. Să vă povestesc și despre cinstitul Părinte Benedict care a voit un lucru și nu l-a putut săvîrși.

Fericitul avea o soră cu numele Scolastica, sfințită din tinerețe, prin bunăvoința puternicului Dumnezeu. Ea avea obiceiul a veni odată pe an la fericitul său frate. Deci se pogora cuviosul cu ucenicii săi acolo aproape, lângă poarta mănăstirii, la o casă ce o făcuse pentru aceasta și vorbeau. Mergînd într-o zi în casa aceea, după obicei au petrecut toată ziua în sfințite cuvinte și în povestirile Scripturilor cele de Dumnezeu insuflete. Iar după ce s-a făcut seară, au șezut și au mîncat. Apoi, mîncînd și vorbind din Sfintele Scripturi, au întîrziat, trecînd cea mai mare parte a nopții; atunci sfințita fecioară și soră după trup a sfîntului, a cerut: "Te rog, fratele meu, să nu lăsăm noaptea aceasta, ci să se facă ziuă vorbind despre cereasca bucurie și despre veșnica viață".

Fericitul a zis către dînsa: "Ce zici, soro? Eu nu pot să rămîn afară de chilia mea". Și era atît de bună vreme și senin, încît nu se vedea nor. Iar sfînta fecioară, văzînd că nu s-a înduplecat fratele său la rugămintea ei, și-a încheștat degetele mîinii-lor, le-a pus pe masă și, plecîndu-și capul peste mîini, ruga pe Atotputernicul Dumnezeu. Îndată ce și-a ridicat capul de pe masă, s-au făcut atîtea fulgere și tunete și s-a pogorît atîta ploaie, încît nici fratele său, nici sinodia lui nu puteau să se ducă la mănăstire și nu putea nici a ieși peste pragul casei. Aceasta s-a făcut pentru rugăciunea surorii sfîntului și pentru lacrimile pe care le-a vărsat, rezemîndu-și capul pe masă.

Sfîntul Benedict, socotind și văzînd că era cu neputință a se duce la mănăstire, după cum voia și zicea, pentru tulburarea cea mare a fulgerelor și a tunetelor și pentru potopul acelei ploi, s-a întristat și a zis către sora sa: "Să te ierte Atotputernicul Dumnezeu, soro! Ce este aceasta ce ai făcut?" Ea a răspuns: "Eu te-am rugat și nu m-ai ascultat; am rugat pe Domnul și El m-a ascultat. Acum ieși, dacă poți, iar pe mine lasă-mă și du-te la mănăstire". Deci, rămînînd sfîntul fără voia lui, toată noaptea aceea a petrecut-o priveghind în cuvintele vieții veșnice și în povestirile Sfintelor Scripturi. Aceasta am spus-o ca să arăt că sfîntul a voit să facă un lucru, dar n-a putut; căci, cum am zis, sînt lucruri pe care uneori le cer sfinții de la Dumnezeu și nu le capătă. Deci dimineața, cinstita fecioară s-a dus la chilia sa, iar omul lui Dumnezeu la mănăstire.

După trei zile, stînd sfîntul în chilia sa, și-a ridicat ochii în văzduh și a văzut sfîntul suflet al cuvioasei sale surori că ieșise din trup în chip de porumbel și se suia la cele cerești. Bucurîndu-se de atîta slavă a surorii sale, a dat mulțumiri, laude și cîntări Atotputernicului Dumnezeu, iar sfîrșitul ei l-a arătat fraților, pe care i-a trimis îndată să aducă în mănăstire încuviințatul și cinstitul ei trup și să-l îngroape în mormîntul pe care îl pregătise pentru sine. Căci mintea lor fiind unită una cu alta totdeauna în Sfîntul Duh, întru tot sfintele lor trupuri nici îngroparea n-a putut a le despărți.

Într-altă vreme, Servant, diaconul și egumenul mănăstirii ce se află în părțile Campaniei și care era zidită de Liberiu, patriciul de atunci, a venit la fericitul Părinte Benedict pentru cercetare, după cum avea obicei, că și el era plin de cereasca învățătură. Deci, adăpîndu-se cu cuvintele cele curgătoare de miere ale vieții veșnice, se împărtășea de preadulcea mîncare; și dorind de cereasca patrie cu dor foarte mare, se desfăta cu acestea de-a pururea. Iar cînd trupul cerea hrana simțită, mîncea ofînd; iar cînd vremea cerea să se liniștească, Sfîntul Părinte Benedict se suia în foișorul său, asemenea și Servant se ducea în casele cele dedesubt. Lîngă foișor era altă locuință, în care ședeau doi ucenici. Dar Sfîntul Benedict, sluga lui Dumnezeu, încă dormind frații, sculîndu-se la rugăciune, stînd la fereastră și rugînd pe Atotputernicul Dumnezeu; atunci, fără de veste, noaptea a văzut că s-a arătat din cer o lumină mare, încît a fugit întunericul nopții și de lumina cea mare atît s-a luminat noaptea, încît covîrșea și lumina zilei.

În ceasul acelei vedenii a urmat o minune, precum însuși părintele a povestit pe urmă. Căci zicea că a văzut toată lumea și pe toți oamenii pămîntului adunați, ca sub o rază a soarelui. Și, căutînd la acea strălucire a luminii, a văzut sfîntul suflet al lui Gherman, episcopul de la Capua, într-un cerc de foc, fiind luat la cer de sfinții îngeri. Atunci, cinstitul Părinte Benedict, vrînd să facă părtaş și martor al acestei înfricoșate vederi pe Servant diaconul, l-a strigat cu glas tare, de două și de trei ori. Iar acela, tulburîndu-se de neobișnuitul glas al părintelui, s-a suit înspăimîntat în foișor în fugă și a văzut ceea ce era. Însă nu toată vederea, ci puțină parte a luminii aceleia. Înspăimîntîndu-se de minunea aceasta, omul lui

Dumnezeu, Benedict, i-a povestit pe larg toate câte a văzut. Și îndată a trimis la cetatea Casin, la preasîrguitorul bărbat Teoprov, ca să se ducă la cetatea Capua să se înștiințeze de cele despre episcopul Gherman și să-i vestească. De acolo i-a vestit că a murit. Și, cercetînd cuviosul, s-a înștiințat că în ceasul în care el a văzut suirea la cer, s-a făcut sfîrșitul lui Gherman.

Cu bucurie încă aș fi povestit și multe altele despre cinstitul acesta bărbat, Benedict, dar le trec, căci voiesc să povestesc și faptele altor sfinți. Dar aceasta voiesc a se ști că, pe lîngă minunile cu care s-a slăvit în lumea aceasta, acest om al lui Dumnezeu s-a slăvit și a strălucit nu puțin și cu învățătura cuvîntului. Căci el a rînduit canoanele și pravilele monahilor cu aleasă deslușire și cu cuvînt luminos. Ale lui obiceiuri și viață, cine voiește să le știe cu dinadinsul, citind alcătuirea pravilei lui, adică a tipicului, va înțelege. Căci sfîntul acesta după cum a trăit, așa a și învățat și după cum a trăit el, așa și pe ceilalți i-a învățat a petrece.

În anul în care avea să se ducă de-a pururea pomenitul dintru această vremelnică viață și să meargă către Dumnezeu, a vestit ucenicilor celor împreună cu dînsul și celor depărtați, despre ziua sfîntului său sfîrșit. Celor de față le-a zis să păzească în taină câte au auzit, iar celor ce lipseau le-a vestit ce fel de semn se va arăta, cînd va ieși sufletul lui. Mai înainte cu șase zile de lăudatul lui sfîrșit a poruncit de i-au deschis mormîntul și îndată, i-a venit o fierbințeală groaznică și, din covîrșitoarea aprindere, se împuținau puterile sufletului. Și văzîndu-se din zi în zi că slăbește și se usucă, din aprinderea cea mare, în a șasea zi a zis de l-au ridicat și l-au dus în biserică.

Acolo s-a împărțășit cu stăpînescul Trup și Sînge. Stînd în mijlocul ucenicilor și sprijinindu-se de dînșii, fiind cu totul slab, s-a întors spre răsărit și, înălțînd mîinile la cer și rugîndu-se, sfîntul și preacuratul său suflet s-a suit, odată cu rugăciunea, în cer și s-a dat Domnului. Într-acea zi la doi din frați, din care unul se liniștea în chilia sa, iar altul locuia departe, li s-a arătat o descoperire asemenea. Au văzut amîndoi că era un drum de la chilia sfîntului ce ajungea pînă la cer, așternut tot cu mătăsuri. Și spre răsărit ardeau făclii nenumărate, zeci de mii, rînduri, rînduri, după rînduială, toate aprinse. Și iată un bărbat îmbrăcat în alb și luminos la față, stînd deasupra, îi întreba pe dînșii, zicînd: "Știți al cui este drumul acesta, pe care îl priviți minunîndu-vă?" "Nu știm, au răspuns ei". Cel îmbrăcat în alb a zis iarăși: "Aceasta este calea pe care Benedict, iubitul lui Dumnezeu, se suie la cer". Atunci au înțeles sfîrșitul sfîntului. Căci precum au văzut ucenicii care erau de față, tot asemenea au văzut și cei depărtați semnul de care le-a spus sfîntul. Și s-a îngropat sfîntul lui trup în biserica Sfîntului Ioan Botezătorul pe care sfîntul o zidise în locul jertfelnicului lui Apolon, pe care l-a surpat, precum mai înainte am zis.

În peștera ce este la pîrîu, în care a locuit mai înainte cuviosul, cei ce se apropie cu credință pînă astăzi, au mare dar de minuni. Căci minunea care voiesc a o povesti, s-a făcut acolo în peșteră. O femeie a înnebunit și umbla prin munți, prin rîpi și pe cîmpii ziua și noaptea și rătăcea; apoi dormea unde o ajungea somnul. Într-o zi, pe cînd rătăcea și umbla ici și colo în pustie, s-a dus fără a ști, fiind povățuită de Dumnezeu, și a intrat în peștera cuviosului, unde a înnoptat și a rămas acolo înăuntru. Cînd s-a făcut ziua a ieșit atît de sănătoasă încît, toți cîți o vedeau, ziceau că niciodată n-a fost nebună. Și astfel a rămas sănătoasă pînă la sfîrșitul vieții, întru cinstea sfîntului și întru slava lui Dumnezeu, Căruia se cuvine toată cinstea și închinăciunea, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

**Pătimirea Sfinților Mucenici Agapie, Plisie, Timolau, Romil, doi Alexandru și doi
Dionisie
(15 martie)**

Acești sfinți mucenici, multpătimitori, au fost pe vremea împărăției lui Dioclețian (284-305); Agapie era din cetatea Gazei, Timolau din Pontul Euxinului, cei doi Dionisie din Tripoli - Fenicia, Romil din Diospole, unde era ipodiamon la biserică, iar Plisie și cei doi Alexandri erau din Egipt. Și au pătimit în Cezareea Palestinei, de la ighemonul Urban, într-un al doilea an al prigonirii de atunci.

Dându-se păgînă poruncă împărătească prin toate țările și cetățile, ca toți creștinii să fie siliți la închinarea la idoli și la necuratele lor jertfe, atunci, săvîrșindu-se un oarecare praznic de Dumnezeu urît în cetatea Cezareei și popor fără număr adunîndu-se din satele cele de pîmprejur, s-a pregătit privescerea la care creștinii cei ținuți în legături aveau să fie muncii. Tot poporul elinesc cel fără de număr s-a adunat la acea privescere, unde mai întîi Sfîntul Mucenic Timotei - care se prăznuiește în nouăsprezece zile ale lunii august -, a fost ars, după multe munci.

După aceea, Sfinții Mucenici Agapie și Tecla au fost dați spre mîncare fiarelor. Însă nu acest Agapie, care acum se cîntește, ci altul cu același nume, care a pătimit mai înainte de acesta, împreună cu Sfînta Tecla și cu cel mai sus amintit, cu Sfîntul Mucenic Timotei, care se pomenește în august. O privescere ca aceasta plină de sînge săvîrșindu-se, acești șase tineri viteji, creștini cu credința, care acum se cîntesc, adică mucenicii: Plisie, Timolau, Romil, doi Alexandru și un Dionisie, aprinzîndu-se cu rîvna după Hristos și-au legat singuri mîinile înapoi, în semn că fără teamă doresc să pătîmescă pentru Hristos și sînt gata să se dea ori în foc, ori la mîncarea fiarelor pentru dragostea lui Hristos.

Apoi degrabă alergînd în mijlocul privescerei, înaintea ighemonului Urban cu mare glas au strigat: "Sîntem creștini!"

Ighemonul, văzîndu-i tineri cu trupul, nu voia să-i piardă îndată. Ci, mai întîi i-a sfătuit mult cu amăgiri ca să se închine idolilor și să nu se piardă singuri, fiind într-o frumusețe ca aceea a tinereții. După aceea, a poruncit să-i arunce în temniță. După cîteva zile s-a scris în numărul legaților lui Hristos, Sfîntul Agapie, bărbat cinstit între creștini și slăvit pentru nevoia sa cea purtătoare de chinuri. Căci mai înainte de multe ori arătase mare îndrăznire întru mărturisirea numelui lui Hristos și suferise multe munci. Într-acea vreme iarăși fiind prins, împreună cu sluga lui, Dionisie Egipteanul, s-a aruncat lîngă cei șase tineri, făcîndu-se opt la număr. De multe ori ispitindu-i și în multe feluri muncindu-i, deoarece nu s-au lepădat de Hristos și toate muncile le-au răbdat cu vitejie, au fost osîndiți la tăiere.

Și toți în această zi și-au pus capetele pentru Capul Bisericii, Hristos Domnul, în ale Cărui mîini și-au dat sfintele lor suflete; și au luat de la El cununile biruinței, în Biserica ce se bucură în ceruri.

Pătîmirea Sfîntului Mucenic Alexandru, preotul din Sida (15 martie)

Împărățind Aurelian (270-275) și fiind prigonire asupra creștinilor, era în țara Pamfiliei un ighemon, anume Antonin. Acela, mergînd în Sida, cetatea Pamfiliei, a prins pe Alexandru, preotul cetății, și, punîndu-l înaintea judecății sale, cu multe întrebări și munci chinuia pe slujitorul lui Hristos. Pe acesta l-a întreat mai întîi cine este. Iar sfîntul i-a răspuns: "Sînt creștin, preot cu rînduiala, păstor al turmei lui Hristos". Ighemonul l-a întreat iarăși: "Unde este turma lui Hristos?" Sfîntul a răspuns: "În toată partea cea de sub cer, pe toți oamenii care sînt, i-a creat Hristos Dumnezeu. Între aceștia, cei ce cred în El sînt oi ale pășunii Lui, iar cei ce au căzut de la Ziditorul lor și slujesc făpturii și lucrului celui de mîini omenești, adică idolilor celor fără de suflet, ca și voi, aceia sînt înstrăinați de turma Lui cea mîntuită și se vor pune cu caprele, de-a sînga, în ziua judecății celei înfricoșate a lui Dumnezeu".

A zis ighemonul: "Pentru două pricini voiesc să te muncesc: ca să-mi arăți pe cei ce cred în Hristos și ca să aduci zeilor noștri jertfe cu închinăciune". Apoi Antonin ighemonul a întrebat iarăși pe Sfântul Alexandru: "Cine este Hristos?" Răspuns-a sfântul: "Hristos este Mîntuitorul lumii, lumina și viața celor ce nădăjduiesc spre El". Zis-a ighemonul: "Cum poate Acela, Care a fost răstignit pe lemn și cu amar a murit, să fie Mîntuitorul?" Grăit-a Alexandru: "Aceasta este de mirare, că a suferit Crucea și moartea cu trupul, precum Însuși a voit, iar cu dumnezeirea a biruit iadul și prin El Însuși a dezlegat din legături pe cei legați, omorînd moartea, iar El a înviat din mormînt. Dar nu numai singur S-a sculat din morți, ci și pe alți morți i-a înviat; pentru că multe trupuri ale sfinților celor adormiți s-au sculat și, după Învierea Lui, au intrat în Sfînta Cetate a Ierusalimului. Și tot neamul omenesc împreună cu El l-a înviat și l-a ridicat". Zis-a ighemonul: "Bîrfești, nebunule! Căci cum a putut să ajute altora Acela, Care nu și-a ajutat Sieși, fiind muncit de iudei?" Sfântul a zis: "Tu ești nebun, avînd ochii sufletului tău orbiți și neputînd privi spre taina mîntuirii noastre, cea lucrată prin Hristos, Domnul".

Atunci, ighemonul a poruncit să muncească pe Sfântul Alexandru. Mai întîi a fost bătut cu vine de bou și întins pe roată, aruncat în căldarea ce fierbea cu smoală și cu untdelemn și ars într-un cuptor de foc. Însă în toate muncile acelea a fost păzit nevătămat, cu darul lui Hristos. Cînd păgînii l-au aruncat în cuptorul cel înfocat, s-au văzut în văpaia focului alți doi tineri minunați, dănuind cu Sfîntul Mucenic; și aceia erau îngerii lui Dumnezeu, care îi răcoreau sfîntului văpaia cuptorului. Deci, se mira poporul că unul se aruncase în cuptor și într-însul se vedeau trei. Iar ighemonul și cei împreună cu el au socotit vrăjitorie aceste slăvite minuni, căci n-au crezut într-acea atotputernică tărie a lui Hristos, Dumnezeul nostru. Numai unul din slugile muncitorului crezînd, căzu închinîndu-se de departe sfîntului și se ruga să fie primit de Hristos. Și îndată ighemonul a ucis pe sluga aceea cu sabia. Sfîntul Alexandru, ieșind din cuptor nevătămat, a poruncit să-l spînzure și cu unghii de fier să-l strujescă; și atît de mult l-au strujit, pînă ce tot trupul lui se făcuse o rană. Cei din priveliște se mirau, zicînd cu spaimă: "Cum rabdă acesta atîtea munci, căci acum se văd numai oasele goale?"

După aceea a fost ars din nou într-un foc mare și nu s-a vătămat. Apoi, cu niște undițe de fier împungîndu-i pîntecele, îi trăgeau afară cele dinlăuntru ale lui. Încă și fiarelor spre mîncare a fost dat sfîntul; dar nici fiarele nu s-au atins de el. Și cu alte cumplite munci au chinuit pe pătîmitorul lui Hristos, dar în toate muncile a fost nebiruit, încît toți se umpleau de mirare, privind la pătîmirile lui, și se minunau de puterea atît de mare a răbdării ce o avea sfîntul, căci covîrșea firea și mintea omenească. Apoi, la sfîrșit, i s-a tăiat capul sfîntîtului mucenic al lui Hristos, Alexandru. Iar ighemonul Antonin, în acel ceas șezînd încă la judecată, a fost lovit de boală și se muncea de diavoleștii săi zei, cărora le sluja. Apoi l-au dus slugile în casă, strigînd cu amar. Dar neajungînd la casa sa, rău și-a lepădat ticălosul său suflet. Pe cînd Sfîntul Alexandru s-a sălășluit întru cele cerești cu Hristos Domnul și cu sfinții Lui îngeri, ighemonul în munca cea veșnică s-a aruncat, cu satana și cu slujitorii întunericului.

După tăierea Sfîntului Alexandru, un oarecare Eustație, bărbat cinstit, creștin cu credința, a luat mult pătîmitorul trup al mucenicului și l-a îngropat cu cinste, slăvind pe Dumnezeu.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Nicandru (15 martie)

Sfîntul Nicandru a trăit în țara Egiptului, pe timpul împărăției lui Dioclețian (284-305), fiind bărbat plăcut lui Dumnezeu și cu meșteșugul doctor. Acesta îi era lucrul lui, adică să cerceteze totdeauna pe sfinții mucenici muncîți pentru Hristos în legături, ca să le tămăduiască rănile lor și să le dea hrana cea de nevoie, iar trupurile sfinților le îngropa. Odată, văzînd trupurile mucenicilor după ucidere, aruncate în cîmp spre mîncarea cîinilor, fiarelor și a păsărilor, nu îndrăznea să se apropie de dîșii ziua, ca nu cumva

să fie prins; pentru că se temea de cumplitele munci, fiind om neputincios, pînă ce n-a fost pentru aceea chemat și întărit de Dumnezeu.

Deci, sosind noaptea, s-a dus singur la trupurile sfinților și, luînd unul cîte unul pe umeri, le punea la un loc ascuns și, învelindu-le în pînze curate, le îngropa în pămînt. Deci, văzîndu-l un oarecare închinător de idoli, s-a dus și l-a pîrît la boier. Atunci Sfîntul Nicandru a fost prins și muncit mult timp, fără să se lepede de Hristos. Căci de care munci mai întîi se temea, pe acelea cu bărbăție și cu bucurie le răbda pentru Domnul său, întărindu-se de sus și mai mult dorea a fi muncit.

După aceea muncitorul, văzîndu-l neclintit în credința sa ca pe un stîlp nemișcat și munte neclintit, a poruncit ca de viu să-l jupoaie de piele și să-i taie capul; și așa Sfîntul Mucenic dezbrăcîndu-se de omul cel vechi, pămîntesc, s-a îmbrăcat în cel nou, ceresc. Iar după tăierea capului său, s-a împreunat cu Capul cel mai cinstit, cu Hristos, Domnul său, ca un mădular cinstit și cu Acela, după pătimirea sa cea vremelnică, împreună împărătește veșnic, cu cetele sfinților mucenici, slăvind pe Sfînta Treime.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Menign Nălbitorul (15 martie)

Pe vremea împărăției lui Deciu (249-251) a fost mare prigoană contra creștinilor. Atunci cel ce ocîrmuia eparhia Asiei era cu totul pierzător și cu socoteala de fiară. Deci, acela s-a pogorît în latura de lîngă mare și pe cîți creștini găsea, pe toți îi bătea și, cu lanțuri legîndu-i, îi închidea în temnițe. Sosind noaptea, toți într-un singur glas au strigat către Dumnezeu, zicînd: "Stăpîne, Doamne, Cel ce pe ucenicul Tău Petru altădată prin înger l-ai dezlegat din lanțuri și din temniță l-ai scos fără zgomot, trimite și acum la noi ajutorul Tău și ne scoate din această temniță întunecată, ca să cunoască și aceștia, care leapădă numele Tău cel sfînt, că Tu ești singur Dumnezeu și Împărat veșnic".

Astfel rugîndu-se ei, degrabă a sosit Domnul izbăvirii și, luminînd temnița cu lumină de jur împrejur, a gonit întinericul, zicînd: "Îndrăzniți și nu vă temeți că Eu sînt cu voi". Atunci, deodată legăturile tuturor s-au dezlegat și temnița singură s-a deschis. Apoi Domnul a adăugat: "Duceți-vă de aici și propovăduiți pretutindeni puterea Mea!" Deci Domnul s-a suit în ceruri, iar ei au ieșit din temniță. A doua zi, venind toți slujitorii și văzînd pecetea temniței întregi, iar înăuntru negăsind pe nimeni, s-au înspăimîntat și, ieșind afară, au strigat: "O, ce silnicie! Hristos Nazarineanul, venind noaptea, a furat pe cei legați!" și se minunau de lucrul cel făcut, iar creștinii care fuseseră închiși rîdeau de străjeri.

Acestea auzindu-le fericitul Menign, s-a umplut de credință și de dragoste. Căci, fiind înnălbitor și spălînd întinăciunea hainelor în rîu, a auzit un glas, zicîndu-i: "Vino, Menigne, și-ți voi da mare dar". Iar el, fiind înfricoșat și tulburat, după puțin plecîndu-se, iarăși își făcea lucrul său. Dar iarăși s-a auzit glas către dînsul, zicînd: "Menigne, vino la Mine, ca să vezi bunătățile cele nenu-mărate pentru cei ce iubesc numele Meu". Menign, nemaiășteptînd să audă și alt glas, s-a dus și a dat toate hainele străine cîte le avea la dînsul pentru înnălbire; iar el aștepta pe ighemon.

După cîteva zile, venind ighemonul la locul acela și șezînd la un loc înalt, ca să-l audă toți cei ce se adunaseră, a citit porunca împăratului pentru voia și poruncirea lui. Atunci dumnezeiescul Menign, umplîndu-se de îndrăzneală și de rîvnă dumnezeiască, venind în mijloc și luînd scrisorile împăratului din mîinile ighemonului și rupîndu-le în bucăți, le-a călcat cu picioarele, zicînd: "În numele lui Iisus Hristos, Dumnezeul meu, peste aspidă și peste vasilisc voi călca, și poruncile cele fărădelege ale lui Deciu le voi leapăda".

Acestea dacă le-au auzit și văzut slujitorii cei fărădelege, trântindu-l, îl călcau cu picioarele, bătându-l fără de cruțare. După ce l-au bătut foarte aspru și aproape l-au lăsat mort, ridicându-l ighemonul, a zis către dînsul: "O, rău cap, cui te-ai bizuit de ai făcut lucrul acesta?" Sfîntul a zis: "Lui Hristos al meu". Iar ighemonul a zis: "Pe nebunul acesta și semețul cu inima și obraznicul, pe un lemn spînzurîndu-l, strujiți-i cărnurile lui și vom vedea de va veni Hristos al lui să-l mîntuiască!" Și atîta l-au strujit cu unghii de fier nelegiuîții, încît toate măruntaiele lui cele dinlăuntru, prin coastele lui se vedeau de cei de pîmprejur. Ighemonul, întru toate acestea, se lupta cu Dumnezeu și-L hulea întru răbdarea mucenicului. Iar sfîntul răbda, rugîndu-se lui Dumnezeu și ocărînd pe tiranul. Atunci ighemonul, îndrăcîndu-se de mînie, a zis către slujitori: "Poruncesc să se taie degetele lui, cele ce au rupt porunca împăratului". Și îndată i-au tăiat degetele mîinilor lui, din încheieturile lor; dar a ieșit lapte în loc de sînge.

După aceasta, l-au închis în temniță; iar a doua zi iarăși l-au pus la întrebare. Iar sfîntul, mărturisind pe Dumnezeu cel adevărat înaintea tuturor, iar pe împărat anatematizîndu-l și pe ighemon ocărîndu-l, a înspăimîntat pe toți. Pentru aceasta ighemonul a poruncit să i se taie capul cu sabia.

Mergînd el la locul de tăiere, îi urma femeia sa și popor mult. Și ajungînd sfîntul la locul acela, a stat la un loc înalt, învățînd pe popor și întru purtarea de grijă a episcopilor dînd pe femeia sa, i s-a tăiat sfîntul cap. Apoi s-a arătat celor ce erau de față o minune mare, căci au văzut sufletul lui cel sfînt, ca o turturică curată, ieșind din gura sfîntului și zburînd la cer. De aceasta s-au înspăimîntat toți, zicînd: "Cu adevărat este mare Dumnezeu lui Menign". Și din strigarea poporului s-a cutremurat toată cetatea, încît și antipatul s-a temut. Iar după ce s-a înștiințat despre pricina strigării, a poruncit, zicînd: "Lăsați-l pe el neîngropat și vom vedea de-l va îngropa Dumnezeu lui". Și a pus aproape străjeri, ca să păzească sfintele moaște.

După ce s-a făcut noapte, dormind toți străjerii, au venit frații lui și au luat sfîntul lui trup. Și ajungînd la locul pe care l-a dorit sfîntul, s-au culcat și au adormit; iar sfîntul s-a arătat unuia din frații lui, zicînd: "Capul meu, prin care am mărturisit pe Hristos, nu l-ați luat; pentru aceea, întorceți-vă și-l luați". Deci, deștep-tîndu-se, a spus celor ce erau cu dînsul despre cele grăite de Sfîntul Menign. Întorcîndu-se singur, cel căruia i s-a arătat sfîntul în somn, nu se dumerea ce va face, fiind întuneric adînc. Și, ajungînd la locul acela, s-a văzut o stea strălucind deasupra capului mucenicului. Deci, luînd capul, s-a întors cu bucurie la frații săi.

Și vrînd ei a se merge mai departe, mucenicul a dat de știre fraților lui, ca în locul acela să se așeze cinstitul lui trup, întru slava adevăratului nostru Dumnezeu, Căruia se cuvine închinăciune în veci. Amin.

Pomenirea Sfîntului Mucenic Sabin (16 martie)

Țara Egiptului și cetatea Ermopolis a fost patria Sfîntului Mucenic Sabin, care a fost bărbat slăvit în partea aceea și boier în cetatea sa. Pe vremea împărăției lui Dioclețian (284-305), pentru prigonirea cea cumplită ce era asupra creștinilor, tulburîndu-se tot Egiptul și mulți din cei credincioși prinzîndu-se și muncindu-se, fiind uciși, Sfîntului Mucenic Sabin și-a lăsat casa sa, boieria, bogăția și prietenii și ieșind pe ascuns din cetatea Ermopolis, se ascundea într-un sat depărtat cu ceilalți creștini, care fugeau de prigoană și închizîndu-se într-o casă mică și proastă, se nevoia în post și rugăciuni ziua și noaptea. Iar slujitorii de idoli au căutat mult pe Sabin, boierul din Ermopolis, ca să-l prindă spre muncire, dar negăsindu-l, s-au mîhnit multă vreme.

Iar un sărac oarecare, ce venea la fericitul Sabin și lua hrană și toate cele trebuincioase din mîinile lui, urmînd lui Iuda vînzătorul, s-a dus la slujitorii de idoli și a zis: "Ce-mi dați, ca să vă arăt unde este Sabin

pe care-l căutați?" Iar ei i-au dat doi galbeni. Apoi, mergînd după dînsul în satul acela și văzînd casa, au înconjurat-o și au bătut în ușa. Erau cu Sfîntul Sabin în casa aceea, șase creștini și, crezînd că a venit la dînșii cineva din credincioșii frați pentru vreo trebuință, au deschis ușa. Iar slujitorii de idoli, sărînd înăuntru cu mare ură, i-au prins și i-au legat pe toți; însă pe Sfîntul Sabin l-au legat deosebit, cu două lanțuri grele, și l-au adus la judecătorul locului aceluia, care se numea Arian.

Fiind dus la păgîneasca judecată și mult silit la idoleasca jertfă, nu s-a lepădat de Hristos. Pentru aceea l-au muncit cumplit, l-au zgîriat cu unghii de fier, l-au ars cu foc, iar mai pe urmă, l-au înecat într-un rîu, și astfel și-a sfîrșit nevoița muceniciei și s-a dus să-și ia cununa biruinței de la Hristos, dătătorul de nevoiță. Asemenea și cei șase creștini prinși împreună cu dînsul, fiind munciiți, au cîștigat de la Domnul aceeași slavă în cer.

Pătimirea Sfinților Mucenici Trofim și Tala (16 martie)

Cetatea Laodiceei - nu cea din Siria, ci aceea care se află în țara Cariei, între rîurile Licos și Melder, în Asia Mică -, avea doi preoți, frați după trup, pe Trofim și Tala, de neam din țara Cariei, din cetatea ce se numea Stratonica. Ei erau bărbați tari în credință, rîvnitori după Hristos și propovăduitori ai cuvîntului lui Dumnezeu, și, întorcînd sufletele cele rătăcite la calea mîntuirii, se împotriveau totdeauna elinilor și ocărau slujba lor diavolească, cea de Dumnezeu urîtă.

Odată, necurații închinători de idoli fiind muștrați de dînșii, s-au aprins cu mînie, i-au prins pe amîndoi și i-au legat. Într-acea vreme, împărățind Dioclețian și Maximian (286-305), a venit în părțile Cariei ighemonul Asclipiodot și locuia în cetatea ce se numea Vofor, care nu era departe de Laodiceea. Deci, mai marele curții Laodiceei, cu ai săi mai mari peste cetăți și sfetnici, au trimis la ighemon, spunîndu-i despre acei doi preoți prinși, să întrebe ce poruncește să facă cu dînșii, cerînd răspuns. Deci au luat răspuns ca să-i ucidă pe amîndoi cu pietre.

Apoi, scoțîndu-i pe Sfinții Mucenici Trofim și Tala la locul uciderii, au început să-i lovească, însă sosind îndată dumnezeiescul ajutor, a stat înaintea sfinților, apărîndu-i de lovirea pietrelor; încît, cîte pietre se aruncau asupra lor, nici o piatră nu i-a vătămat; ci mai ales cei ce le aruncau, se răneau pe ei singuri cu acele pietre. Deci, ostenindu-se multe ceasuri și nesporind nimic, slăbind, au încetat. Mai marele curții și cei cu dînsul, mirîndu-se de un lucru ca acesta străin, i-au lăsat pe amîndoi liberi. Iar ei, cu netăcută gură și cu netemătoare limbă, învățau pe toți credința lui Hristos, iar necredința elinească o muștrau.

După cîtăva vreme, prinzîndu-i mai marii cetăților, i-au dus la ighemon, în cetatea Vofor, spunîndu-i: "Pe aceștia i-am improșcat cu pietre după porunca ta, dar pietrele nu s-au atins de dînșii; de aceea i-am adus la stăpînirea ta". Atunci ighemonul a poruncit să-i spînzure pe sfinți și să le strujească trupurile cu unghii de fier, fără nici o milă; însă ei, fiind strujiți, strigau cu mare glas: "Sîntem creștini și nu ne vom închina idolilor, iar păgîneasca poruncă a pămînteștilor împărați n-o vom asculta". După o muncă ca aceea, ighemonul i-a judecat la răstignire, zicînd: "Să se răstignească, ca și vrăjitorul acela în care cred ei". Apoi au dus pe sfinți afară din cetate, unde erau cruci pregătite. Sfinții mergeau cu mare veselie, mulțumind lui Hristos Dumnezeu că-i învrednicește a se sfîrși cu un sfîrșit ca acesta al Crucii și că se fac părtași preacinstitelor Lui patimi și Sfintei Răstigniri. Iar atunci popor mult, bărbați și femei, îi urmau, voind să le vadă sfîrșitul. Și ducîndu-i la cruci, unii din ai lor le-au adus puțină gustare și i-au rugat să guste; deci, netrecînd ei cu vederea poftirea celor ce-i rugau, au primit ceva în gură, iar celelalte le-au împărțit celor ce erau de față.

După aceea i-au pironit pe cruci cu piroane de fier și i-au răstignit, după asemănarea răstignirii lui Hristos. Și fiind spânzurați pe cruci, grăiau către popor, învățându-i cunoștința lui Dumnezeu și a sfintei credințe. Și s-a făcut strigare mare în popor; pentru că unii ocărau pe ighemon pentru tirania aceea, zicând că a dat cu nedreptate la cumplită moarte pe niște bărbați ca aceia, iar alții strigau: "Slavă Ție, Dumnezeule, că în vremurile noastre S-a arătat puterea lui Iisus". Iar o femeie evreică se închina sfinților, pe când erau spânzurați pe cruci, zicând: "Fericită este maica aceea care i-a născut".

Și stătea acolo și maica lor, privind cu inimă vitează la pătimirea acelor doi fii ai săi; și mulți din cei ce stăteau înaintea adunau sîngele sfinților ce pica; unii își înmuiau basmalele în sînge, iar alții inelele, pentru tămăduirea neputințelor sufletești și trupești. Iar Mucenicii lui Hristos, Trofim și Tala, rugîndu-se lui Dumnezeu, și-au dat sfintele lor suflete în mîinile Domnului lor. Apoi credincioșii au pregătit pînze curate și arome cu bun miros pentru îngroparea cinstitelor lor trupuri. Și a alergat acolo străjerul temniței, care se închina mucenicilor lui Hristos, mărturisind la tot poporul că i-a văzut pe amîndoi suindu-se la ceruri și trei îngeri suindu-se împreună și vorbind cu dînșii.

Apoi poporul s-a dus la curtea ighemonului și l-a rugat să poruncească să se ia de pe cruci trupurile mucenicilor și să se dea îngropării. Iar ighemonul, mîniindu-se, a poruncit ostașilor ca să bată pe cei ce merseseră acolo. Apoi, trecîndu-i mînia, a poruncit că cine va voi, poate să ia trupurile celor morți. Și așa, au pogorît pe sfinți de pe cruci și în raclă nouă i-au pus. Apoi s-a făcut ceartă între creștini, unde să-i îngroape pe dînșii; pentru că unii voiau într-un loc, iar alții într-alt loc voiau să-i așeze pe sfinți.

Plecîndu-se ziua, creștinii au fost aproape de trupurile sfinților toată noaptea, cu lumînări și cu cîntări de psalmi. Iar a doua zi a mers femeia ighemonului, ducînd arome binemirosoare și turnîndu-le peste trupurile mucenicilor, a acoperit racla cu acoperămînt de mare preț și a zis înaintea tuturor: "Eu, în noaptea trecută, am văzut în vis pe bărbații aceștia trimiși de Dumnezeu împreună cu îngerii, ca să răsplătească bărbatului meu pentru uciderea cea nevinovată". Deci ea a ocărit mult tirania și ne-credința soțului său. După aceea, maica sfinților și doi bărbați cinstiți, Zosima și Artemie, care erau dintr-o cetate și vecini ai acelor sfinți mucenici, luînd racla cu trupurile sfinților mucenici, i-au dus în patria lor și i-au îngropat cu cinste, aproape de cetatea Stratonica.

Apoi a sosit ziua în care se făcea de păgîni praznicul nașterii lui Dioclețian. Și, mergînd ighemonul în Laodiceea, făcea masă mare, veselindu-se cu împăratul său. Și, iată, deodată l-a ajuns dumnezeiasca pedeapsă, pentru sîngele mucenicilor vărsat cu nedreptate. Pentru că deodată a căzut la pămînt și ca un îndrăcit se scutura, tremurînd cu toate mădularele; și era frică mare asupra tuturor celor ce erau acolo și priveau la dînsul. Deci striga cel muncit: "Unde este idolul Zeus? Unde este zeul Ieraclie? Unde este zeul Ermis? Unde sînt ceilalți zei și zeite ca să-mi ajute mie?"

Și iarăși zicea: "În zadar m-am închinat lor, că iată mă dau focului veșnic de Dumnezeu cel adevărat, Care este în cer, și de slugile Lui, Trofim și Tala".

Astfel grăind, glasul strigării lui pretutindeni străbătea și își rupea cu dinții carnea de pe sine. Și așa, muncindu-se cumplit și mușcîndu-și limba, și-a lepădat sufletul său necurat. Deci acela cu tînguire amară s-a dus la zeii săi necurați, ca în iad veșnic să se muncească. Iar Sfinții Mucenici ai lui Hristos, Trofim și Tala, cu glas de bucurie au trecut la Hristos, Dumnezeul nostru, ca veșnic să împărățească înaintea prealuminatului scaun al Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, al unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slavă, în veci. Amin.

Pomenirea Sfîntului Apostol Aristobul, Episcopul Britaniei (16 martie)

(NOTĂ - Sînt unii care socotesc că acest Sfînt Aristobul ar fi fost tatăl Sfinților Apostoli Iacob și Ioan, avînd porecla Zevedei, dar aceasta nu este dovedit. Însă mai vrednic de credință lucru este că altul a fost acest Sfînt Aristobul, de neam din Cipru, cu fratele său Varnava, iar altul Zevedei, tatăl lui Iacob și al lui Ioan, ierusalimiteanul, iar nu cipriot, căruia acel nume Zevedei nu-i era poreclă, ci adevăratul nume)

Sfîntul Aristobul a fost unul din cei șaptezeci de apostoli ai lui Hristos, cu neamul din Cipru, fratele Sfîntului Apostol Varnava, care de asemenea este din cei șaptezeci. Iar după înălțarea Domnului, a urmat Sfîntului Apostol Pavel, învățătorul a toată lumea, și, cu dînsul împreună propovăduind pe Hristos, străbătea diferite țări. El este pomenit în Epistola către Romani, unde scrie: "Îmbrățișați pe cei ce sînt din casa lui Aristobul"; căci unele din rudeniile lui Aristobul și ale lui Varnava locuiau atunci în Roma.

Deci, fiind Aristobul împreună cu Pavel în acea vreme cînd Pavel scria Epistola către Romani, apostolul a scris într-însa așa, ca și rudeniile lui Aristobul să se închine de sănătate, pentru dînsul și pentru Aristobul. Iar cînd Sfîntul Pavel, punînd mulți episcopi, îi trimitea prin toate cetățile și țările să vestească cuvîntul adevărului, l-au pus episcop și pe Aristobul și l-a trimis în țara Britaniei, la popor necredincios și la aspri muncitori, unde Sfîntul Aristobul, ostenindu-se întru bună vestirea lui Hristos, multe a pătimit de la acei oameni sălbatici. Pentru că uneori îl băteau fără de milă, iar alteori pe ulițe îl tîrau cu batjocură. Așa a suferit ispite și chinuri fără de număr de la dînșii, pînă ce, cu darul lui Hristos, i-a luminat pe dînșii și i-a învățat a crede în Hristos. Apoi i-a botezat, făcîndu-le și biserică. După aceea le-a sfințit preoți și diaconi și s-a sfîrșit acolo.

Viața Cuviosului Anin monahul, făcătorul de minuni (16 martie)

Cuviosul Anin a fost de neam din Calcedon, din părinți bine-credincioși, și era mic de trup, ca Zahau cel de demult, dar mare vas al Sfîntului Duh. Din tinerețe era blînd și tăcut la obicei și de nimeni învățîndu-se spre faptele bune, el însuși se povățuia. Iar cînd a rămas orfan de părinți, în al cincisprezecelea an al vîrstei sale, îndată s-a lepădat de lume și, intrînd într-una din sfintele mănăstiri, a primit îngerescul chip asupra sa. După aceea, dorind viață fără zgomot, s-a dus în pustia cea mai depărtată, unde rîul Eufrat desparte Siria de Persia. Acolo, aflînd pe un oarecare monah cu numele Maiuma, într-o peșteră pustnicească, avînd viață aleasă, a petrecut la dînsul și-i urma aceluia în post și în rugăciunile cele de toată noaptea.

Și atît de mult le era postul, încît, toate cele patruzeci de zile sfinte pînă la Paști nimic gustînd, erau veseli la față, ca și cum la o masă împăratească s-ar fi ospătat totdeauna. Astfel ucenicul Anin fericitul atît de mult a sporit, încît pe starețul său l-a întrecut; pentru că de multe ori, afară de cele patruzeci de zile, petrecea fără hrană, ziua și noaptea rugîndu-se, încît se minuna starețul de o nevoință ca aceea a lui. Apoi nici apa nu era aproape unde petreceau, pentru că rîul Eufrat era departe de peștera lor ca la cinci stadii și de acolo Anin aducea apă starețului într-un vas mic; căci nu voia să aibă vas mare de adus apă ca mai mult să se ostenească, venind adeseori la rîu.

Odată, ducîndu-se el după apă și mergînd nu departe de peșteră, cam o stadie, îngerul i-a turnat apă în vas și, întorcîndu-se fericitul degrabă, a dat-o starețului; și se minuna starețul de întoarcerea grabnică a ucenicului, pentru că știa că nu era acolo altă apă. Deci, cunoscînd darul lui Dumnezeu la ucenicul său, voia ca să-l aibă învățător și stareț. Dar neputînd să înduplece pe Sfîntul Anin, s-a dus de la dînsul, nevrînd să aibă slujbă de la un plăcut al lui Dumnezeu ca acela, căruia însuși el ar fi dorit să-i slujească. Și mergînd în mănăstirea aceea care era la Eufrat, a spus fraților despre Sfîntul Anin. Din ceasul acela, sfîntul a fost cunoscut și au început a merge la dînsul monahii.

După plecarea starețului Maiuma, Sfântul Anin a rămas într-acea peșteră, trăind întru sine: "Sînt povățuit a veni aici de Dumnezeu, ca să petrec pînă la sfîrșitul meu". Deci ieșea de multe ori în cea mai dinăuntru pustie și acolo petrecea pînă la douăzeci, iar alte ori pînă la treizeci de zile și iarăși se întorcea la chilia sa din peșteră. Și, fiindcă își omorîse toate patimile trupului său și pe trup îl supusese duhului, pentru aceea i-a supus Dumnezeu lui fiarele cele sălbatice ca să-i slujească; și umblau după dînsul doi lei pretutindeni, ori unde se ducea el, dintre care unuia, tămăduindu-i o rană la picior, l-a făcut sănătos. Dar nu numai animalelor, ci și oamenilor le-a fost doctor fără de plată; pentru că Dumnezeu i-a dat darul să tămăduiască toate bolile și durerile oamenilor. Și a străbătut vestea despre dînsul în țara aceea și era numele lui slăvit, încît veneau la dînsul nu numai bărbați, ci și femei, aducînd pe bolnavii lor. Iar el, cu darul lui Dumnezeu ce era într-însul, îi tămăduia și le dădea drumul sănătoși.

Deci, încetînd de a ieși în pustietate, ședea în chilie pentru oamenii cei ce veneau la dînsul. Că pentru aceea îl dăruise Dumnezeu în țara aceea, ca pe un izvor de tămăduire, ca astfel cei ce mergeau la dînsul să nu se întorcă deșerteți de mîngîiere, neaflîndu-l în chilie, ci fiecare să-și primească doctoria de care avea trebuință; unii luînd tămăduire de neputințele trupești, iar alții, de durerile sufletești, prin cuvintele lui cele duhovnicești.

Dar, deoarece locul acela era fără apă și era trebuință să aibă apă multă pentru mulțimea celor ce veneau la dînsul, de aceea a săpat o fîntînă mică să se adune în ea apă din ploaie, care putea să le ajungă puține zile. Odată, venind la dînsul niște oameni însetați, în timp de zăduf, a poruncit unuia din ucenicii săi - pentru că acum avea șase frați -, să scoată din fîntîna aceea apă și să adape pe cei însetați. Ucenicul îi spuse că nu este nici o picătură de apă, deoarece toată s-a folosit la trebuință. Iar cuviosul, cu față senină, a zis către dînsul: "Nădăjduiesc spre minunatul nume al Domnului că vei găsi apă pentru potolirea setei celor ce au venit!"

Deci, ducîndu-se ucenicul, a găsit fîntîna plină de apă pînă deasupra și, cu mirare bucurîndu-se și slăvind pe Dumnezeu, a scos apă și a adus-o la părintele, spunînd minunea ce se făcuse cu rugăciunea sfîntului; și apa aceea le-a ajuns la trebuință încă multe zile. Aceasta a fost în al șaptesprezecelea an al pustniciei lui. Apoi după o vreme, apa aceea sfîrșindu-se și nevoie fiind, nu voia ca iarăși o minune ca aceea să ceară de la Dumnezeu. Ci, smerindu-și gîndul său, a început singur cuviosul a aduce noaptea apă de la Eufrat, pentru trebuința celor ce veneau la dînsul. Și în toate nopțile, de seara pînă dimineața se ostenea, aducînd apă și avînd lauda lui Dumnezeu în gură, iar în gînd pomenirea cuvintelor din Evanghelia lui Hristos: *Oricine vă va adăpa cu un pahar de apă rece în numele Meu, nu-și va pierde plata sa.*

S-a întîmplat într-o zi că nu era apă nicidecum, iar oarecare frați veniseră la dînsul de la mănăstire pentru cercetare și erau însetați după drum. Atunci, luînd singur vasele de adus apă, s-a dus spre rîul ce era departe și îndată s-a întors. Iar cei ce-l vedeau întorcîndu-se îndată, au socotit că a slăbit cu trupul și de aceea, neajungînd pînă la rîu, s-a întors. Deci au alergat într-o întîm-pinarea lui, vrînd singuri să se ducă la rîu după apă. Iar cînd au vrut să ia de pe umărul său vasele de apă le-au aflat grele, fiind pline cu apă, și s-au mirat foarte mult. Căci îngerul Domnului - precum și mai înainte, în vremea lui Maiuma, starețul -, a umplut vasele cu apă. Și au strigat frații: "Slavă lui Dumnezeu!" Apoi, îndată din umerii sfîntului părinte a izvorît apă vie și rece și au băut, veselindu-se. Iar sfîntul, fiind smerit cu gîndul, zicea către dînșii: "Iertați-mă, fraților, că eu sînt păcătos și nu pentru mine s-a dăruit nevăzut apa aceasta, ci pentru setea voastră cea mare, ca să nu slăbiți pînă ce m-aș fi întors de la rîu".

Un episcop al Neocezareei, cu numele Patrachie, avînd dragoste către Sfîntul Anin, îl cerceta și mult îl cinstea pentru viața lui cea sfîntă, cum și pentru minunile care, cu darul Domnului, se făceau de dînsul. Deci l-a făcut preot cu sila și, auzind că singur cuviosul, ostenindu-se, aducea apă de la Eufrat pentru poporul care venea la dînsul, a trimis la el un catîr ca să-i aducă apă, iar sfîntul să se odihnească după oboseala aceea. După cîteva zile, a venit la cuviosul un om sărac și neavînd cu ce să-și plătească datoria celui ce-i dăduse împrumut, se ruga de sfînt să-și facă milă și să-i dea ceva cu care ar putea să se

răscumpere de la împrumutător. Iar cuviosul, fiind sărac cu duhul și cu lucrul și neavînd nimic să dea aceluia, i-a zis: "Ia-ți, frate, catîrul acesta, vinde-l și-ți plătește datoria ta".

Luînd omul acela catîrul, s-a dus. Iar sfîntul iarăși se ostenea singur cu aducerea apei de departe, de care lucru înștiințîndu-se episcopul, i-a trimis alt catîr, zicîndu-i: "Nu-ți dau catîrul în stăpînire, ci numai ca să aducă apă, iar cînd îmi va trebui, îl voi lua". După cîtva timp a venit la cuviosul un om sărac, cerînd milă. Iar el, neavînd nimic, a dat catîrul celui ce cerea. După aceea a mers la dînsul episcopul în cercetare și, negăsind catîrul, a poruncit să sape un puț mare și, aducînd dobitoace, l-a umplut cu apă adusă de la rîu; că în părțile acelea uscate, în pămîntul ce este acolo fără umezeală, neavînd într-însul nici un izvor de apă, se sapă puțuri și se adună apă din ploii ori din zăpadă, sau se umplu cu apă adusă din altă parte. Deci a umplut episcopul puțul cu apă, iar pe dobitoacele sale le-a luat cu dînsul și după aceea, cînd apa se împutîna în puț, iarăși trimitea episcopul catîri de adus apă și, umplînd puțul, iarăși îi întorcea la dînsul.

În părțile Apamiei era un stîlpnic cu numele Pionie, avînd viață îngerească. Iar niște locuitori dimprejur, oameni răi, au venit noaptea la mănăstirea lui, nădăjduind că vor găsi acolo bogăție multă. Și, săpînd zidul pe dedesubt, au intrat tîlhărește și toate chiliile înconjurîndu-le, căutau să afle ceva; dar, negăsind nimic, s-au întors deșerți. Iar unul dintre dînșii, apucînd o piatră, a aruncat-o asupra celui sfînt stîlpnic și l-a lovit în cap foarte tare, rănindu-l. După ce s-au dus acei făcători de rele, se gîndea stîlpnicul acela să se pogoare de pe stîlp și să se ducă la judecător, ca să le facă răsplătire.

Înștiințîndu-se de aceasta Cuviosul Anin, a chemat pe leul ce-i slujea și, după obicei dîndu-i mîncare, a zis către dînsul: "Mănîncă de te satură, că în depărtată cale ai să alergi". Apoi luînd o hîrtie, a scris într-însa astfel: "Cuvioase părinte, am aflat că din cauza năvălirii unor oameni, rău pătimind, gîndești să te pogori de pe stîlp, vrînd să faci vremelnică judecată vrăjmașilor tăi. Dar încetează un gînd ca acesta, ca să nu te lipsești, prin nerăbdare, de răsplătirea cea veșnică întru Împărăția cerească". Apoi a legat acea hîrtie de grumazul leului și, vorbind către dînsul ca și către un om, l-a trimis la stîlpnicul de la Apamia, poruncind fiarei să nu vatăme pe nimeni în cale.

Iar leul, alergînd repede, a sosit la mănăstirea stîlpnicului și bătea în poartă cu unghiile, stricînd ușa. Portarul, plecîndu-se pe o fereastră și văzîndu-l pe leu, a alergat la stîlpnic și i-a spus că o fiară mare stă lîngă poartă. Iar stîlpnicul, făcînd rugăciune, a poruncit portarului să deschidă ușa fără frică. Deci, intrînd leul și apropiindu-se de stîlpnic, a aruncat hîrtia aceea înaintea lui. Iar el citind-o, s-a minunat de mai înainte vederea Cuviosului Anin, că, fiind departe, i-a știut gîndul și se mira cum Dumnezeu a supus fiara să slujească plăcutului Său; și a încetat acel gînd, aruncîndu-și nădejdea sa spre Domnul.

O femeie oarecare dreptcredincioasă, avînd o boală, a venit la Sfîntul Anin, dorind să se învrednicească de tămăduire, iar din întîmplare a întîmpinat-o un barbar, avînd o suliță în mîini; acela, vrînd să fure cele ce avea, n-a găsit nimic la femeie decît puțină pîine ce o avea pentru cale. Deci, aprinzîndu-se cu pofta păcatului, a voit să-i facă silă. Și, înfigîndu-și sulița în pămînt, a început a o sili spre desfrînare. Iar ea, trăgîndu-se și neputînd să scape din mîinile lui, a strigat, chemînd în ajutor numele cuviosului, zicînd: "Sfînte Anine, ajută-mi!" Și îndată sălbaticul și neîmblînzitul barbar s-a făcut blînd și tremura.

Deci a căzut asupra lui o spaimă și, vrînd să fugă, a întins mîna să-și ia sulița, dar n-a putut s-o scoată din pămînt. Acest lucru văzîndu-l barbarul, s-a umplut de frică mai mult, apoi s-a și îndrăcit. Iar femeia, scăpînd din mîinile lui, s-a dus la sfîntul și i-a spus ceea ce i se întîmplase. Apoi, căpătînd vindecare de neputința sa, s-a dus într-ale sale. După aceea și barbarul acela a alergat la cuviosul, căindu-se de toate faptele sale cele rele. Pe acela vindecîndu-l Cuviosul Anin, l-a învățat sfînta credință și l-a învrednicit de Sfîntul Botez. Apoi, după o vreme, l-a îmbrăcat în îngerescul chip și s-a făcut monah plăcut lui Dumnezeu. Iar din sulița aceea care se înrădăcinase în pămînt, cu dumnezeiască putere a crescut un stejar mare.

Încă multe alte minuni a mai făcut acest mare plăcut al lui Dumnezeu: pe slăbănogi i-a vindecat, diavolii din oameni i-a alungat și nenumărați bolnavi a vindecat. Și a fost tămăduitor nu numai al oamenilor, dar și al dobitoacelor. Odată, într-o zi de zăduf, venind la dînsul popor mult, neajungînd apa și toți slăbind de sete, s-a rugat Sfîntul Anin și îndată s-a ivit un nor de ploaie în văzduh și s-a vărsat deodată o ploaie mare, fără măsură, încît toate gîrlele și văile s-au umplut de apă. De asemenea multe a proorocit cuviosul despre cele ce aveau să fie. A spus mai înainte despre năvălirea barbarilor și, sfîrșitul unora din frați văzîndu-l, mai înainte îi chema pe fiecare deosebit și zicea: "Fiule, îngrijește-te de suflet, că ți s-a apropiat vremea".

După aceea, s-a apropiat și sfîrșitul lui, trăind toți anii de la nașterea sa o sută și zece. Și, văzîndu-și mai înainte ziua mutării sale, a chemat turma sa cea cuvîntătoare - căci adunase frați de ajuns -, și, învățîndu-i mult, a arătat cu mîna spre unul dintr-înșii, preot mai îmbunătățit, cu numele Veronichian, și a zis: "Acesta să vă fie egumen în locul meu!"

Apoi, după șapte zile de boală, s-a apropiat de sfîrșit și, în ceasul sfîrșitului său, s-a înspăimîntat și se silea să se scoale de pe pat. Apoi, plecîndu-și capul, grăia: "Pace vouă, stăpînii mei!" Tăcînd puțin, iarăși a zis: "Cine sînteți, stăpînii mei?" Apoi iarăși a zis: "Fie voia Domnului meu! Iată, merg și eu după porunca Domnului". Atunci s-au înfricoșat toți cei ce stăteau înainte și au căzut la pămînt. Iar iubitorul de Dumnezeu, Veronichian, preotul cel numit egumen, a zis către cuviosul:

"Stăpîne al meu, cum îți este nădejdea pentru care te-ai ostenit în toate zilele vieții tale? Spune-ne, ce ai văzut?" Grăit-a sfîntul: Am văzut deschis Ierusalimul cel de sus și un nor luminos ieșind, din care trei bărbați purtători de lumină, venind desupra mea, mi-au zis: "Anine, Domnul te cheamă. Scoală-te și mergi cu noi!" Eu i-am întrebat: "Cine sînteți voi, stăpînii mei?" Ei au răspuns: "Noi sîntem Moise, Aaron și Or".

Auzind acestea, frații s-au umplut de mai mare spaimă. Iar el a zis către dînșii: "Rugați-vă pentru mine, frații mei, ca să nu mă rușinez cînd voi fi dus la Judecătorul cel înfricoșat!" După aceea, a zis iarăși: "Primește, Doamne, duhul meu!" Și îndată s-a mutat la Domnul, în 18 zile ale lunii martie. Și l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfîntul Duh, pe Unul Dumnezeu, Cel slăvit de toți, în veci. Amin.

Viața Cuviosului Alexie, omul lui Dumnezeu (17 martie)

Pe vremea dreptcredincioșilor împărați Arcadie (395-408) și Onorie (395-423) a fost în Roma cea veche un bărbat dreptcredincios, anume Eufimian, mai mare între boieri și foarte bogat. El avea trei mii de slugi, care purtau haine de mătase și brîie de aur. Dar nu avea fii, fiindcă femeia lui era neroditoare. Și era bun acel om, păzind poruncile lui Dumnezeu cu dinadinsul, postea în toate zilele pînă la al nouălea ceas și punea trei mese în casa sa sărmanilor, văduvelor, săracilor, străinilor și bolnavilor; iar el, într-al nouălea ceas, se ospăta împreună cu monahii cei străini. Iar dacă se întîmpla în vreo zi să aibă puțini săraci la mesele puse înaintea lor și de i se întîmpla ca prea puțină milostenie să dea săracilor din obișnuitele sale îndurări, atunci, căzînd la pămînt înaintea lui Dumnezeu, zicea: "Nu sînt vrednic să umblu pe pămîntul Dumnezeului meu!"

Soția lui se numea Aglaida, femeie binecredincioasă și temătoare de Dumnezeu, milostivă și îndurătoare către săraci; însă fiind stearpă, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Doamne, pomenește-mă pe mine, nevrednica roaba Ta, și dezleagă-mi nerodirea, ca să mă învrednicesc a mă numi și mamă de fii; dă-ne fii, ca să putem avea mîngîiere în viața noastră, împreună cu bărbatul meu, și sprijinitor la bătrînețile noastre". Aducîndu-și aminte Dumnezeu de dînsa, după mila Sa, a dăruit rod pîntecelui ei, că a născut fiu;

și s-a veselit bărbatul ei și au botezat pe prunc, numindu-l Alexie. Iar când a fost pruncul de șase ani, l-au dat să învețe carte și în grabă a învățat gramatica, retorica și cărțile bisericești. Apoi și Scriptura dumnezeiască învățînd-o bine, s-a făcut înțelept tînărul. Deci, socotind deșertăciunea lumii, și-a pus în gînd să se lepede de bunătățile cele vremelnice ale acestei vieți, ca să moștenească pe cele veșnice. Și a început a-și osteni trupul, purtînd în taină o haină aspră pe trupul său.

După ce Alexie a ajuns la vîrsta cea desăvîrșită și la anii cei cuviincioși de căsătorie, a zis Eufimian către femeia sa: "Să facem nuntă fiului nostru". Și s-a veselit Aglaida de cuvintele bărbatului său; apoi, căzînd la picioarele lui, a zis: "Să întărească și să săvîrșească Dumnezeu cuvîntul tău, ca să văd însoțirea lui, să-i privesc fiii și se va veseli sufletul meu; după aceea voi putea mai mult să ajut săracilor și scăpătaților". Deci, au logodit pe Alexie, iubitul lor fiu, cu o fecioară de neam împărătesc și l-au cununat în biserica Sfîntului Bonifaciu, cu cinstiți arhierii și toată ziua pînă seara au petrecut în veselii și în dănțuiri.

După aceea, Eufimian a zis către mire: "Intră, fiule, la mireasa ta, ca să-ți vezi soția". Iar el, intrînd în cămară, a găsit-o stînd pe un scaun de aur. Și, scoțîndu-și inelul de aur și brîul cel scump, le-a învelit cu o basma de porfiră și le-a dat ei, zicîndu-i: "Păzește-le acestea și Dumnezeu să fie cu noi, pînă ce darul Lui va face ceva nou". După aceea, s-a dus de la dînsa. Și, intrînd în casa sa cea deosebită, s-a dezbrăcat de hainele cele țesute cu aur și s-a îmbrăcat cu altele, mai proaste. Apoi, luînd ceva din bogăția sa, aur și pietre scumpe, și ieșind noaptea în taină din palat și din cetate, a mers la mare și, aflînd o corabie ce mergea spre Laodiceea, a intrat într-însa. Apoi, dînd plata corăbierului, a pornit, rugîndu-se lui Dumnezeu și zicînd: "Dumnezeule, Cel ce m-ai adus din pîntecele maicii mele, izbăvește-mă și acum de această deșartă viață lumească și mă învrednicește la judecată să stau de-a dreapta Ta, împreună cu toți cei ce Ți-au plăcut Ție!"

Sosind corabia în Laodiceea, a ieșit Sfîntul Alexie la uscat. Apoi, aflînd călători mergînd spre Mesopotamia, s-a dus cu dînșii la Edesa, cetatea Mesopotamiei, unde se afla chipul cel nefăcut de mînă al Domnului nostru Iisus Hristos, pe care Însuși Domnul mai înainte de patima Sa cea de bunăvoie l-a trimis lui Avgar, domnul Edesei. Văzînd fericitul Alexie chipul lui Hristos, s-a bucurat și, vînzîndu-și acolo toate lucrurile cele de mare preț pe care le-a luat de acasă, a împărțit la săraci aurul, s-a îmbrăcat singur într-o haină veche a unui sărac și s-a făcut ca unul din cei care cer milostenie în pridvorul bisericii Preacuratei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, postind totdeauna, gustînd doar puțină pîine și apă; și în toate Duminicile se împărțășea cu dumnezeieștile și preacuratele lui Hristos Taine. Iar dacă lua vreo milostenie de la iubitorii de Hristos, o împărțea și pe aceea la săracii mai bătrîni, spre hrana lor. Privirea sa era plecată spre pămînt, iar mintea îi era sus, înțelepțindu-se cu dumnezeiasca gîndire. Și atît de mult i se uscaser trupul de multa înfrînare, încît i se vestejise frumusețea feței lui, vederea i se întunecase, ochii i se adînciseră și numai pielea și oasele i se vedeau.

După plecarea Sfîntului Alexie din casa sa, părinții lui, când s-a luminat de ziuă, au intrat în cămara lui și, negăsind pe fiul lor, ci numai pe mireasă șezînd posomorită și întristată, erau în nepricepere. Deci, căutîndu-l în toate părțile și neaflîndu-l, au început a plînge cu amar, iar veselia li s-a întors în tînguire. Maica, intrînd în cămara sa, a închis ferestrele și a așternut un sac de nisip și, presărfîndu-l cu cenușă, s-a aruncat cu fața în jos, plîngînd și tînguindu-se. Apoi se ruga și zicea: "Nu mă voi scula de pe pămîntul acesta, nici nu voi ieși din închisoarea aceasta, pînă ce nu voi ști ce s-a făcut cu singurul meu fiu, unde s-a ascuns și ce i s-a întîmplat". Iar mireasa, stînd lîngă dînsa, cu lacrimi grăia: "Nici eu de la tine nu mă voi duce, ci mă voi asemana turturelei celei iubitoare de pustie și de bărbat, care, după ce se văduvește de soțul său, îl caută prin munți și prin văi, cu umilită cîntare, întristîndu-se. În acest chip și eu voi aștepta cu îndelungă răbdare, pînă ce voi auzi ceva despre bărbatul meu, unde este și ce fel de viață și-a ales".

Iar tatăl lui, fiind foarte mîhnit, pe toate slugile le-a trimis să caute pe fiul său în toate părțile. Unii dintre dînșii, ducîndu-se în Edesa și dînd de cel căutat, dar necunoscîndu-l, i-au dat milostenie ca unui sărac. Iar Sfîntul Alexie i-a cunoscut pe dînșii și a mulțumit lui Dumnezeu că l-a învrednicit să primească

milostenie de la slugile sale de casă. Apoi slugile, întorcându-se, au spus stăpînului lor că l-au căutat peste tot locul și nu l-au aflat.

Sfîntul Alexie a stat în Edesa, lângă biserica Preasfîntei de Dumnezeu Născătoare, șaptesprezece ani și s-a făcut iubit lui Dumnezeu. După aceasta, s-a făcut pentru dînsul descoperire eclesiarhului, căci acesta a văzut în vedenie icoana Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, grăind către dînsul: "Adă în biserica mea pe omul lui Dumnezeu, fiindcă este vrednic de cereasca împărăție; căci rugăciunea lui se suie ca niște tămîie cu bun miros înaintea lui Dumnezeu și precum stă coroana pe capul împăratesc, așa Duhul Sfînt se odihnește peste dînsul". Iar eclesiarhul, după vedenia aceea, căutînd pe un om ca acela și neaflîndu-l, s-a întors spre icoana Născătoarei de Dumnezeu, rugînd-o să-i arate pe omul lui Dumnezeu. Și a auzit iarăși în vedenie cuvînt de la Preasfînta Născătoare de Dumnezeu, că săracul cel ce șade în pridvor la ușa bisericii, acela este omul bisericii, acela este "Omul lui Dumnezeu".

Deci, aflîndu-l eclesiarhul, l-a dus în biserică, pentru ca să rămînă într-însa. Atunci s-a știut de mulți viața lui cea sfîntă și au început a-l cinsti. Iar Sfîntul Alexie, fugind de slava și cinstea omenească, s-a dus din cetatea Edesa, neștiind nimeni. Mergînd la limanul mării, a aflat o corabie mergînd spre Cilicia; deci s-a suit într-însa, zicînd către sine: "În cetatea Ciliciei mă voi duce, unde nimeni nu mă știe, și voi rămîne acolo în biserica Sfîntului Apostol Pavel".

Plutind corabia, fără de veste, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-a făcut furtună pe mare și, purtîndu-se corabia de valuri mai multe zile, a înotat spre Roma. Apoi ieșind sfîntul din corabie, a zis către sine: "Viu este Domnul Dumnezeu meu, nu voi îngreuna pe nimeni, ci mă voi duce în casa tatălui meu ca un necunoscut". Dar cînd se apropia de casă, a întîmpinat pe tatăl său, la vremea prînzului, întorcîndu-se de la palatele împărătești spre casă cu mulțime de slugi care mergeau înainte și după dînsul.

Deci, închinîndu-se lui pînă la pămînt, a strigat: "Robule al Domnului, miluiește-mă pe mine, săracul și scăpătatul, și poruncește-mi ca să fiu într-un colț al curții tale, ca să mă pot hrăni din sfărîmiturile ce cad de la masa ta; iar Domnul va binecuvînta anii tăi și-ți va da cereasca împărăție și dacă ai pe cineva dintre ai tăi înstrăinat, sănătos să-ți-l întoarcă".

Eufimian, auzind pe sărac grăind de străinătate, și-a adus aminte îndată de iubitul său fiu, Alexie, și a lăcrimat. Apoi, îndată a arătat milă către sărac, poruncind să stea în curtea sa. Iar către slugile sale de casă a zis: "Cine din voi va voi să slujească săracului acestuia și, de-i va plăcea, viu este Domnul Dumnezeu meu, că va fi liber în toate zilele vieții sale, și moștenire va lua din casa mea. Deci, înaintea ușilor palatului meu să-i faceți o căscioară ca, intrînd și ieșind eu, să privesc spre dînsul; apoi, din masa mea să i se dea hrană și să nu-l supere nimeni".

Începînd Sfîntul Alexie a petrece înaintea palatelor împărătești, în căsuța cea mică, Eufimian îi trimitea bucate în toate zilele din masa sa, dar pe acelea le împărțea la alți săraci, iar el oprea numai pîine și apă; și aceea, numai cu măsură o gusta ca să nu moară de foame și de sete. În toate nopțile petrecea fără somn, în rugăciune, iar Duminicile se ducea la biserică și se împărțea cu dumnezeieștile Taine. Și minunată îi era răbdarea omului acestuia al lui Dumnezeu, căci multe supărări și necazuri îi făceau slugile totdeauna, mai ales seara tîrziu. Pentru că unii îl loveau peste obraz, alții îl trăgeau de păr, alții îl loveau peste grumaz, alții vărsau lături peste capul lui, iar alții într-alt chip își băteau joc de dînsul.

Dar nebiruitul pătimitor pe toate acelea le răbda tăcînd; căci știa că, fiind îndemnați de diavol, îi făceau niște lucruri de batjocură ca acelea; și spre acela se înarma cu rugăciunea, iar prin răbdare biruia meșteșugul aceluia. Apoi și alta era pricina răbdării lui minunate: În dreptul lui era fereastra palatului aceluia în care locuia mireasa lui, care, ca o altă Rut, n-a mai voit să se întoarcă în casa tatălui său, ci, împreună cu soacra sa ședea plîngînd. Și de multe ori auzea Sfîntul Alexie cînd se tînguiau mireasa și maica sa, pentru dînsul și grăiau cuvinte de jale și de plîngere; mireasa pentru văduvia ei, iar mama se tînguia pentru lipsa fiului. Iar inima lui se sfărîma cu jale de tînguirea lor. Însă cu dragostea pe care o

avea sfântul către Dumnezeu, biruia dragostea trupească către mireasă și către părinți și jalea cea nesuferită o răbdă cu mulțu-mire, pentru Dumnezeu.

Așa nevoindu-se el în casa părintească șaptesprezece ani, de nimeni n-a fost cunoscut cine este. Ci ca un sărac și străin se socotea de toți, el care era fiu, moștenitor și stăpîn al casei, batjocorindu-se de robii cei de casă ca un străin și nemernic. Iar cînd a voit Dumnezeu să-l ia din viața cea atît de aspră, fiind în sărăcie și răbdare, și să-l ducă la viața și odihna cea veșnică, i-a descoperit ziua și ceasul morții. Deci Sfîntul Alexie, cerînd de la sluga sa hîrtie, cerneală și condei, și-a scris toată viața sa; și oarecare taine, ce se știau numai de părinții săi, după care putea să fie cunoscut de dînșii: adică cele ce le-a grăit către mireasa sa în odaie, și cum i-a dat ei inelul și brîul într-o basma de porfiră.

La sfîrșit a adăugat și aceasta: "Rogu-vă pe voi, părinții mei iubiți și preacinstita mea mireasă, să nu vă mîhnîți pe mine, că v-am făcut atîta mîhnire, lăsîndu-vă singuri; și pe mine mă durea inima pentru durerea voastră, de multe ori am făcut rugăciune pentru voi către Dumnezeu, ca să vă dea răbdare și să vă învrednicească Împărăției Sale, iar eu nădăduiesc spre milostivirea Lui că va împlini cererea mea, deoarece eu atît de nemilostiv am fost către a voastră tînguire. Dar mai bine se cade fiecăruia să asculte pe Făcătorul și Mîntuitorul său, decît pe născătorii săi; și cred că, pe cît v-am mîhnit, pe atît de mare bucurie veți avea prin răs-plătirea cea cerească!" Acestea scriindu-le, a petrecut rugîndu-se lui Dumnezeu pînă la ceasul mutării sale la cele veșnice.

Într-o zi, preasfînțitul papă Inocențiu (402-417), slujind în soborniceasca biserică a Sfinților Apostoli și împăratul Onorie stînd de față, la sfîrșitul dumnezeieștii Liturghii s-a făcut un glas minunat din Sfîntul Altar, în auzul tuturor, zicînd: *Veniți la Mine toți cei osteniți și însărcinați și Eu vă voi odihni pe voi.* Acestea auzind cei ce stăteau de față, s-au înspăimîntat și s-au cutremurat. Apoi, căzînd cu fețele la pămînt, strigau: "Doamne miluiește!" Și iarăși s-a auzit un glas, zicînd: "Căutați pe omul lui Dumnezeu, care o să iasă din trup, să se roage pentru cetate și toate ale voastre se vor rîndui bine!"

După glasul acela, poporul a căutat prin toată Roma pe un om ca acela și neaflîndu-l, nu se pricepea. Apoi, de cu seară, joi spre vineri, adunîndu-se în soborniceasca biserică a Sfinților Apostoli împreună cu împăratul și cu papa, au făcut priveghere de toată noaptea, rugîndu-se lui Hristos Dumnezeu ca singur să le arate pe plăcutul Său. Iar a doua zi, fiind vineri, omul lui Dumnezeu, Sfîntul Alexie, s-a despărțit de trupul său și s-a dus către Domnul. Și s-a făcut glas din Altar în biserică ca și mai înainte, zicînd: "În casa lui Eufimian căutați pe omul lui Dumnezeu!"

Iar împăratul, întorcîndu-se către Eufimian, a zis: "Avînd un dar ca acela în casa ta, pentru ce nu ne-ai arătat?" Iar Eufimian a zis: "Viu este Domnul Dumnezeu, că nimic nu știu de aceasta!" Și chemînd pe o slugă mai veche, i-a zis: "Știi pe cineva din cunoscuții tăi, care să aibă vreo faptă bună și să fie plăcut lui Dumnezeu?" Răspuns-a sluga aceluia: "Viu este Domnul Dumnezeu, că nu știu, căci toți sînt străini de fapte bune și petrec cu neplăcere de Dumnezeu".

Apoi împăratul și papa au voit ca însăși ei să meargă la casa lui Eufimian. Acesta, alergînd înainte, a pregătit în palatul său scaune împăratului, papei și altor boieri. Și cînd s-au apropiat, i-a întîmpinat cu lumînări și cu tămîie. Iar soția lui Eufimian, tînguindu-se în cămara sa, a auzit zgomot în curte și în palat și a întreat ce este. Dar, înștiințîndu-se despre venirea împăratului și a papei și pentru ce au venit, s-a minunat. Asemenea, văzînd pe mireasa sa stînd în foisor, iar pe împărat și pe papă cu o mulțime de popor văzîndu-i venind, se minuna, gîndindu-se ce să fie aceasta.

După ce a șezut împăratul împreună cu papa și cu boierii, și făcîndu-se tăcere, sluga care sluja Sfîntului Alexie a zis către Eufimian: "Stăpîne al meu, oare nu este acela omul lui Dumnezeu, adică săracul ce mi l-ai încredințat mie? Pentru că văd mari și minunate lucruri la el: În toate zilele postește, gustînd tîrziu numai puțină pîine și apă, în toate Duminicile se împărtășește cu dumnezeieștile Taine și în toate nopțile

petrece fără somn la rugăciune. Apoi și oarecare copii de ai noștri multe supărări îi făceau lui, lovindu-l peste obraz, trăgându-l de păr și cu lături udându-l, iar el pe toate acelea cu bucurie și blîndețe le răbda".

Eufimian, auzind acestea, îndată a alergat la căscioara săra-cului și, strigîndu-l prin fereastră de trei ori, n-a auzit răspuns. A intrat înăuntru și a aflat pe omul lui Dumnezeu cu bunăcuviință zăcînd mort, avînd fața acoperită și o hîrtie strînsă ținînd în mîna dreaptă. Iar cînd i-a descoperit fața, a văzut-o strălucită cu darul, ca o față de înger. Și a vrut să ia hîrtia aceea din mîna lui și să vadă ce este scris într-însa, dar n-a putut s-o scoată, de vreme ce mîna o ținea tare. Deci, degrabă întorcîndu-se la împărat și la papă, a zis către dîșii: "Am aflat pe cel pe care îl căutăm! Însă a murit și ține o hîrtie în mîini, pe care nu ne-o dă".

Atunci împăratul și papa au poruncit să gătească un pat de mult preț și așternut frumos; apoi, scoțînd din căsuță sfîntul trup al omului lui Dumnezeu, l-au pus pe patul acela cu cîinste. După aceea, împăratul cu papa plecîndu-și genunchii și sfintele moaște sărutîndu-le, au grăit cu lacrimi către dînsul ca și către un viu: "Rugămu-ne ție, robule al lui Hristos, dă-ne hîrtia aceasta ca să știm ce este scris într-însa și să te cunoaștem pe tine cine ești". Și s-a dat din mînă hîrtia împăratului și papei, pe care luînd-o, au dat-o lui Aetie, arhivarul bisericii celei mari.

Făcîndu-se tăcere mare, a început arhivarul a citi cu mare glas hîrtia aceea. Iar cînd a ajuns pînă la acel loc unde era scris despre părinți și despre mireasă și pentru inelul și brîul cel dat de dînsul miresei în cămară, a cunoscut Eufimian pe Alexie, fiul său, și a căzut pe pieptul lui, cuprinzîndu-l și sărutîndu-l cu dragoste și cu tînguire strigînd: "O, vai mie, fiul meu preaiubit, pentru ce ne-ai făcut nouă astfel? Pentru ce atît de mare mîhnire ne-ai adus nouă? Vai mie, fiul meu, cîți ani în casa aceasta petrecînd și tînguirea pîrintească văzînd-o, nu te-ai arătat pe sineți, nici ai mîngîiat bătrînețile noastre, fiind în acea amară mîhnire pentru tine! O, vai mie, fiul meu preadorit, dragostea mea, mîngîierea sufletului meu, ce voi face acum? Oare pentru moartea ta voi plînge sau pentru aflarea ta voi prăznui?" Și se tînguia Eufimian nemîngîiat, smulgîndu-și căruntețile sale.

Iar Aglaida, soția, auzind tînguirile bărbatului și înștiințîndu-se cum că săracul acela care a murit este fiul ei, a deschis ușile cămării sale și a alergat acolo, smulgîndu-și părul despletit și hainele sale rupîndu-și și spre cer cu umilință privind; iar către poporul cel mult strîns, cu rugămintă striga: "Dați-mi loc, o, popoarelor, dați-mi loc ca să-mi văd a mea nădejde. Dați-mi cale ca să-mi văd și să cuprind pe singurul și iubitul meu fiu".

Apoi sosind, s-a aruncat peste cînstitul trup al fiului său, cuprinzîndu-l cu dragoste sărutîndu-l și zicînd: "Vai mie, stăpînul meu! Vai, dulcele meu fiu, pentru ce ai făcut aceasta? Pentru ce acest fel de mîhnire ai pus în sufletele noastre? Vai mie, lumina ochilor mei, cum nu te-ai cunoscut de noi atîția ani, viețuind împreună cu noi? Cum nu te-ai umilit, auzind totdeauna tînguirile noastre cele amare pentru tine și nu te-ai arătat nouă?" Asemenea și mireasa, care petrecea de treizeci și patru de ani fără de mirele său, purtînd haine negre, căzînd la sfintele moaște, izvoare de lacrimi scotea, udînd cu dînsule cînstitul trup al iubitului său. Apoi, cu nesățioasă dragoste sărutîndu-l, se tînguia cu amar, fiind nemîngîiată: "Vai mie! Amar mie!" și alte multe cuvinte de jale cu umilință zicea, încît toți, pentru tînguirea ei, se porneau spre plîngere; și plîngeau toți împreună, lăcrimînd cu părinții și cu mireasa.

După aceea, împăratul și papa au poruncit ca să ducă patul cu cînstitul trup al omului lui Dumnezeu și să-l pună în mijlocul cetății, ca toți să-l vadă și să se atingă de el. Apoi au grăit către popor: "Iată am aflat pe acela ce-l căuta credința voastră!" Deci, s-a adunat toată Roma și se atingeau de sfîntul, sărutînd sfintele lui moaște. Și cîți erau neputincioși, toți se tămăduiau. Orbii vedeau, leproșii se curățau, diavolii din oameni se izgoneau și orice fel de boli și neputințe omenești se vindeau desăvîrșit prin atingerea de tămăduitoarele moaște ale plăcutului lui Dumnezeu, Alexie.

Niște minuni ca acelea văzînd împăratul și papa, singuri au luat patul acela să-l ducă în biserică, ca să se sfîntească prin atingerea trupului Sfîntului Alexie. Iar părinții și mireasa, mergînd în urmă, plîngeau. Și

era atât de multă adunare de oameni care se sîrguiau să se atingă de cinstitul trup al sfîntului, încît nu era cu putință să se ducă patul de strîmtorarea și înghesuiala poporului. Deci, a poruncit împăratul să se arunce aur și argint la popor, ca să se dea în lături oamenii de la pat și astfel să dea cale spre biserică. Însă nimeni nu căuta la aur și argint, ci fiecare avea dorire să vadă pe omul lui Dumnezeu, să se atingă de el și să-l sărute. Deci papa sfătuia pe popor să se dea în lături, făgăduindu-le că nu va îngropa îndată sfintele moaște, ci va aștepta pînă ce toți le vor săruta și se vor sfinți cu atingerea. Și abia înduplecîndu-se, s-au retras puțin și ducînd sfintele moaște în biserica cea mare, le-au lăsat o săptămînă ca oricine să se atingă și să se închine lor.

Toată săptămîna aceea părinții și mireasa sa au șezut în biserică, plîngînd lîngă cinstitele moaște. Dar împăratul a poruncit să se pregătească o raclă de marmură și de smaragd și să o împodobească cu aur, apoi au pus într-însa pe Sfîntul Alexie, omul lui Dumnezeu. Și îndată a izvorît din sfintele moaște mir cu bună mireasmă și a umplut racla, încît se ungeau cu acel mir toți pentru vindecarea tuturor neputințelor. Și au făcut îngropare cinstită Sfîntului Alexie, omul lui Dumnezeu, slăvind pe Dumnezeu, Cel preamărit și închinat în Treime.

Sfîntul Alexie s-a mutat la cele veșnice în a șaisprezecea calendă a lui aprilie, adică la 17 martie, în anul de la facerea lumii 5919, iar de la întruparea Cuvîntului lui Dumnezeu 411, împărățind în Roma Onorie, pe vremea papei Inocențiu, iar în Constantinopol ținînd împărăția Teodosie cel Mic (408-450). Dar peste toți stăpînind Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, Căruia se cuvine slava, în veci. Amin.

Pomenirea celui între Sfinți Părintelui nostru Chiril, Arhiepiscopul Ierusalimului (351-386) (18 martie)

Sfîntul Chiril, născîndu-se din părinți dreptcredincioși și crescînd întru dreapta credință, s-a făcut monah pe vremea marelui Constantin (306-337). După aceea, în vremea împărăției fiului său Constanțiu (337-361), fericitul Maxim, arhiepiscopul Ierusalimului (333-350), ducîndu-se din viața aceasta la viața cea fără de moarte, Sfîntul Chiril s-a ridicat în locul lui la scaun și s-a arătat iscusit apărător al apostoleștilor dogme, cu rîvnă biruind eresurile lui Arie, ale lui Macedonie și ale lui Manent. Pentru aceasta era urît de arhieriei eretici, precum și de Acachie, arhiepiscopul Cezareei Palestinei, de la care mai pe urmă a suferit și izgonire.

În zilele acestui preasfințit arhiepiscop Chiril s-a făcut în Ierusalim un semn minunat pe cer, în ceasul al treilea din ziua a cincizecea, adică arătarea cinstitei Cruci care, strălucind deasupra Golgotei mai mult decît soarele, s-a întins foarte mult și a ajuns pînă la muntele Eleonului. Pentru acea minune Sfîntul Chiril a înștiințat prin scris pe împăratul Constanțiu, sfătuindu-l spre dreapta credință. Căci acel împărat, abătîndu-se din calea dreptei credințe, a căzut în credința cea rea a lui Arie și ajută ereticilor, iar celor dreptcredincioși le făcea rău. Cel mai sus pomenit Acachie, avînd în ajutor pe împăratul, s-a sculat pentru două pricini împotriva Sfîntului Chiril. Întîi, pentru că eresul era muștrat de sfîntul, iar al doilea, fiindcă nu voia Chiril să se supună lui. Căci, într-acele vremi, Ierusalimul fiind pustiit și micșorat de necredincioșii împărați și scaunul arhiepiscopiei Ierusalimului era foarte înjosit sub stăpînirea mitropolitului Cezareei Palestinei.

Deci preasfințitul Chiril, văzînd că Acachie, mitropolitul Cezareei, este socotit eretic și de sinodul local al Sfinților Părinți din Sardica, mai înainte biruit, și nu după canoanele bisericești, ci după împărăteasca stăpînire ținea rînduiala Mitropoliei, nu voia să se supună aceluia, ci încă și muștra răutatea lui, de vreme ce mai mult ca muncitorii, decît ca păstorii, își ținea scaunul.

Despărțindu-se Sfântul Chiril de Mitropolia Cezareei, voia ca scaunul Ierusalimului să fie înaintea celui al Cezareei, ca cel dintâi, de vreme ce Biserica Ierusalimului era maică a tuturor Bisericilor. Și, pe lângă aceasta, soborul din Sardica care a biruit pe Acachie, a dat începătoria în mîna fericitului Maxim, arhiepiscopul Ierusalimului, care a fost mai înainte de Sfântul Chiril. Deci Acachie, umplîndu-se de mînia răutății, a găsit asupra lui o pricină ca aceasta: S-a întîmplat în Ierusalim un an de mare foamete, încît alerga tot poporul la preasfințitul Chiril, fericitul arhiepiscop, cerînd de la dînsul hrană, în nevoia cea de foamete ce venise asupra lor. Iar el, fiind milostiv, și-a cheltuit toate ale sale, spre hrănirea lor. Dar, de vreme ce s-a lungit acea foamete și nu era cu ce să hrănească pe oamenii care se topeau de foame, a început sfîntul a vinde lucrurile bisericești, aurul, argintul și cele mai scumpe perdele. Cu acel preț cumpărînd grîu, îl împărțea la popor. Și s-a auzit atunci vestea că o femeie s-ar fi văzut umblînd prin cetate, într-o sfințită îmbrăcăminte bisericească, și jucînd, după obiceiul petrecerilor sale. Întrebînd-o de unde a luat acea sfințită îmbrăcăminte, ea a zis: "Am cumpărat-o din tîrg, de la cutare neguțător", spunînd numele. Iar întrebînd pe neguțător, acesta a spus: "Arhiepiscopul mi-a dat-o s-o vînd".

Acele lucruri, dacă au fost adevărate ori nu, nu se pot dovedi însă acea veste a ajuns la mitropolitul Acachie. Deci acela, aflînd-o ca o pricină binecuvîntată, a adunat sinodul său și pe fericitul Chiril, ca pe cel ce vinde cele sfînte spre necinstire și batjocură, l-au judecat a fi vrednic de izgonire. Deci, cîștigînd putere de la cei de același eres, a scos ereticul pe cel dreptcredincios, cel fără de canoane, pe Sfîntul Chiril, arhierul cel cu canoane, de pe scaunul lui și cu sila l-a izgonit din hotarele Ierusalimului.

Sfîntul Chiril s-a dus în Antiohia, după aceea în Tars, la fericitul Silvan, episcopul, și petrecea la dînsul. Pe acesta, văzîndu-l greșind puțin în unele dogme ale credinței, l-a îndreptat și desăvîrșit l-a povățuit la dreapta credință. De acest lucru auzind Acachie, a scris lui Silvan, înștiințîndu-l despre lepădarea lui Chiril, ca să-l izgonească de la sine sau să nu-l lase a lucra cele sfințite. Dar Silvan nu asculta pe Acachie, pentru că îl știa pe Sfîntul Chiril bărbat dreptcredincios, sfînt și învățător, izgonit fără de vină, din răutate și zavistie, și de ale cărui învățături toată mulțimea dreptcredincioșilor se ținea foarte bine.

După aceea, făcîndu-se sinod local în Seleucia, unde se adunaseră o sută cincizeci de episcopi, Acachie susținea să nu se înceapă sinodul, pînă ce mai întîi nu va fi izgonit Chiril din sinod, ca un lepădat. La aceasta neînvoindu-se mulți episcopi, Acachie s-a despărțit de ei și s-a dus la Constantinopol, la Eudoxie, patriarhul arian, și la împăratul Constanțiu și clevea asupra episcopilor care se adunaseră în Seleucia, numind acel sinod local adunare de oameni pierzători, care nu spre folos, ci spre vătămarea bisericească s-ar fi adunat. Și mai vîrtos a pornit pe împăratul spre mînie împotriva Sfîntului Chiril, zicînd că un veșmînt mai scump, țesut cu aur - pe care fericitul într-o pomenire, marele Constantin, îl dăduse lui Macarie, arhiepiscopul Ierusalimului (314-333) ca să se îmbrace cu el cînd săvîrșește taina Botezului -, Chiril l-a vîndut în tîrg și a ajuns la un om care face jocuri în priveriște. Deci împăratul, mîniindu-se, a condamnat pe Sfîntul Chiril la surghiunie.

După cîtăva vreme, murind împăratul Constanțiu, a luat împărăția Iulian Paravatul (361-363), care la început s-a prefăcut dreptcredincios și bun. Căci toate judecățile lui Constanțiu stricîndu-le, eliberă de la surghiun pe toți episcopii cei dreptcredincioși care se izgoniseră de Constanțiu. Atunci și Sfîntul Chiril, fiind întors de la pedeapsă, iarăși și-a luat scaunul său. Iar după ce Iulian s-a întărit la împărăție, s-a lepădat de Hristos și a dăruit iudeilor mare libertate, poruncindu-le aceloră ca în Ierusalim, în locul bisericii lui Solomon, să-și zidească biserică nouă, ajutîndu-le cu dăjdiile poporului care se dau împăratului.

Începîndu-se lucrul acela de Dumnezeu urît, Sfîntul Chiril ca un prooroc grăia către ai săi, că se vor împlini cu adevărat cuvintele lui Hristos, *căci nu va rămîne piatră pe piatră*. Ba încă se ruga Stăpînului Hristos ca să nu lase pe vrăjmașii Săi să ducă la săvîrșire lucrul început și degrabă să le curme izvodirea lor și să le strice sfatul. Și a auzit Domnul rugăciunea robului Său, iar prooroceștile lui cuvinte cele grăite le-a adus la împlinire fără de zăbavă. Pentru că într-o noapte s-a făcut mare cutremur de pămînt și a surpat temelia, dar nu numai acele pietre pe care atunci iudeii le puseseră, ci și cele mai de demult, pe care

cîndva Solomon le întemeiasă, împreună cu cealaltă nouă zidire; și ca pe niște praf le-a vînturat de la locul acela, cu dumnezeiasca putere cea nevăzută.

După ce s-a făcut ziuă, mulți s-au adunat acolo, mirîndu-se de minunea ce se făcuse. Apoi, gîndind iudeii să se apuce de lucrul acela, deodată a căzut foc din cer și a ars toate uneltele cele de lucru și frică mare a cuprins pe toți iudeii. Iar în noaptea urmă-toare semnul Sfintei Cruci s-a arătat pe hainele iudeilor, care nicidecum nu puteau să se șteargă sau să se spele. După acea minune, Sfîntul Chiril, a cărui proorocie s-a împlinit, a fost izgonit iarăși din scaun. După dînsul, precum se pare, Chiriac a ocupat scaunul sfîntului, care mai înainte, în iudaism, se numea Iuda și care a arătat cinstita Cruce Sfintei împărătese Elena; iar din Sfîntul Botez s-a numit Chiriac.

Deci, după izgonirea Sfîntului Chiril, puțină vreme ocupînd scaunul Ierusalimului, a pătimit pentru Hristos de la Iulian călcătorul de lege, precum se scrie despre dînsul în 28 de zile ale lui octombrie. Iar după ce a pierit cel fărădelege, Sfîntul Chiril iarăși și-a primit scaunul său. Apoi, după cîtăva vreme, arienii iarăși întărindu-se pe vremea împărăției lui Valens (364-378), Sfîntul Chiril a fost izgonit a treia oară pentru dreapta credință, pentru că foarte mult se împotriva ereticilor, biruindu-i prin dreapta credință. Iar după ce a pierit rău Valens împăratul cel răucredincios, iar Teodosie cel Mare a primit după dînsul împărăția (379-395), Sfîntul Chiril s-a întors la scaunul său cu cinste și a stat pe dînsul opt ani netulburat și, bine păstorind Biserica lui Hristos și lăsînd scrieri folositoare Bisericii, s-a odihnit întru Domnul.

Pătimirea Sfinților Mucenici Hrisant și Daria și a celor împreună cu dînșii (19 martie)

Un bărbat oarecare vestit de neam domnesc și boieresc, cu numele Polemie, din cetatea Alexandriei, împreună cu fiul său Hrisant s-a dus la Roma și a fost primit de boieri cu cinste, iar de către împărat s-a cinstit cu locul de senator. Acela pe unul născut fiul său, Hrisant, sîrguindu-se să-l învețe toate cărțile, l-a dat la învățătura filosofiei. Iar cîta înțelepciune avea tînărul, vor arăta lucrurile lui cele din urmă. Pentru că, după ce a cercat cu pricepere toată Sfînta Scriptură, citind cu luare aminte Sfînta Evanghelie și cărțile Apostolilor și cugetînd la dînsele, grăia către sine: "Ți se cădea ție, Hrisante, să citești scripturile păgînilor, cele pline de întunerice, pînă ce nu cunoșteai lumina adevărului, pe care aflînd-o, ține-te numai de ea, căci nu este înțelept să te întorci iarăși din lumină la întunerice."

Căci îți vei pierde ostenele pe care le-ai suferit la învățătură, dacă vei lepăda roadele ostenelelor. Iar roadele ostenelelor, de la Dumnezeu se dau celor ce le cer, pentru că așa poruncește Dumnezeu: *Căutați și veți afla*. Iar dacă ceea ce ai căutat și ai aflat vei voi să lași, te vei asemana oamenilor fără de minte și nerecunoscători. Ține-te tare de ceea ce cu toată mintea se cade să te ții, adică de Dumnezeu, ca să nu cazi în paguba cea mare cînd te vei lipsi de bunăvoie de binele căutat prin atîtea ostenele. Ai aflat aur și argint, ai aflat piatră scumpă, căci ce ai căutat să afli, aceea ai aflat, ca să moștenești cele aflate. Deci, ferește-te ca să nu se ia de la tine acea comoară aflată!"

Acestea grăindu-le în sine, căuta cine să-i fie învățător al dumnezeieștilor Scripturi. Mai înainte a fost ascultător la înțelepciunea cea retorică și filosofică și ucenic al dascălilor celor preaîn-țelepți, iar acum dorea să afle dascăli simpli, precum altădată au fost pescarii cei necărturari, dar care pe toată lumea au vînat-o, spre cunoștința lui Hristos. Învățători ca aceia cu sîrguință căuta tînărul cel cu bună înțelegere, pentru că citise pe apostolul, care zice: *Unde este înțeleptul? Unde este cărturarul? Unde este întrebătorul acestui veac? Au n-a socotit Dumnezeu nebunie înțelepciunea acestei lumi? De vreme ce n-a*

cunoscut lumea, cu înțelepciunea ei, pe Dumnezeu, bine a voit Dumnezeu ca prin nebunia propovăduirii, să mîntuiască pe cei ce cred.

Acestea cugetînd în sine Hrisant în toate zilele și pe robii lui Hristos căutîndu-i, a găsit pe cineva spunîndu-i că știe un bărbat creștin, cu numele Carpofor, preaieșit în dumnezeieștile Scripturi, ascunzîndu-se în munți, într-o peșteră, la un loc puțin știut. Auzind fericitul tînăr, s-a bucurat foarte tare și, stăruind la cel ce i-a spus, îl ruga cu lacrimi să-i arate locul unde viețuiește acel om al lui Dumnezeu. Deci, înștiințîndu-se, a venit la cunoștința celui fericit Carpofor, care era cu vrednicia preot, și a auzit de la dînsul cuvîntul lui Dumnezeu și taina credinței creștinești; apoi, adeseori mergînd la dînsul, se povățuia la calea mîntuirii.

În cîteva luni, povățuindu-se de Carpofor preotul, a înțeles desăvîrșit tainele dumnezeieștii Scripturi și a primit Sfîntul Botez de la dînsul. Apoi, aît s-a întărit în sfînta credință și în dragostea lui Hristos s-a făcut desăvîrșit, încît, după șapte zile de la botezul său, a început a propovădui la arătare în popor pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Despre aceasta auzind unii bărbați vestiți dintre rudele lui, au zis tatălui său: "Caută, că asupra ta va fi o pricină și asupra capului tău va cădea ceea ce îndrăznește fiul tău a face; pentru că îndrăznește a grăi de rău pe zei și zice că este un oarecare Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Acest lucru de va ajunge la auzul împăratului, apoi nici tu, nici noi, rudele tale, nu vom fi iertați pentru dînsul și vom pierde mila împărătească. Pentru că cine îndrăznește să grăiască asupra zeilor unele hule ca acelea, decît numai cei ce se împotrivesc legilor împărătești?"

Mîniindu-se, Polemie a închis pe Hrisant, fiul său, într-o cămară întunecoasă și rece și-l muncea cu foamea, dîndu-i puțină mîncare seara. Iar fericitul Hrisant socotea închisoarea aceea și foamea nu ca o pedeapsă, ci ca o deprindere la post, la liniște și la strîmtorarea vieții creștinești și binevoia să fie în închisoarea aceea strîmtă și întunecoasă mai mult decît în palatele cele desfătate și luminoase. Înștiințîndu-se despre aceea casnicii și vecinii, sfătuiau pe tatăl, zicînd: "Dacă voiești să-ți întorci fiul de la gîndul creștinesc, apoi să-l rînduiești mai mult să petreacă în veselie și în desfătări și, găsind o fecioară frumoasă și înțeleaptă, s-o însoțești cu el să-i fie femeie și, cunoscîndu-se că este bărbat, să uite creștinătatea, căci temnița, legăturile și foamea cu care tu îl muncești, creștinii le socotesc mai mult spre slavă și laudă, decît ca pedeapsă".

Acestea auzindu-le, Polemie a poruncit să gătească deosebit palat foarte luminos și să înfrumusețeze pereții cu podoabe scumpe. Apoi, a pregătit acolo pat de mult preț, bine așternut și toate cele de veselie și frumoase și, scoțînd pe fiul său din închisoarea cea întunecoasă, l-a îmbrăcat în haine țesute cu aur și l-a dus în palatul acela. Și, alegînd din slujnicile sale fecioare mai frumoase la față și înfrumusețîndu-le cu podoabe scumpe, le-a închis în palatul acela împreună cu fiul său, poruncînd fecioarelor ca în tot chipul să se sîrguiască să amăgească pe Hrisant spre dragostea plăcerii trupești și să-l întoarcă de la Hristos. Deci, s-au dat acolo mulțime de bucate și băuturi din cele mai bune, iar fecioarele cîntau și dănuiau în fața Sfîntului Hrisant, mîncînd, bînd, veselindu-se, jucînd, cîntînd cîntece desfrîdate, vorbind cuvinte de rușine. Căci în toate chipurile se sîrguiau să vîneze sufletul copilului cel tînăr spre fapta de desfrîdare și spre dulceți trupești.

Iar tînărul, nu ca un tînăr, ci ca un bărbat cu mărime de suflet, răbda dănuirile și amăgirile fecioarelor și, fiind în mijlocul curselor, petrecea neprins. În astfel de război ostașul lui Hristos stătea nebiruit și de mîncările cele desfătate și de băuturile cele dulci se lepăda foarte; iar spre fecioare căuta ca spre aspidă și de atingerea lor se păzea cu dinadinsul, ca de atingerea de șarpe, și neîncetat se ruga. Cînd avea nevoie să doarmă, se culca pe pămînt, fără de așternut; iar cuvintele cele amăgitoare și de rușine ale fecioarelor, ca pe niște săgeți le socotea și cu pavăza credinței le izgonea de la sine; iar către Dumnezeu striga, zicînd:

"Fii, Doamne, în ajutorul meu. Zi sufletului meu: Mîntuirea ta sînt Eu. Cine va putea birui pe diavolul acesta, care a ridicat război asupra mea, de nu-l va supune și nu-l va birui dreapta Ta? Se amăgește acela care socotește că prin a sa putere biruiește patima trupească și păzește curăția, dacă ploaia milostivirii Tale nu va stinge văpăile cele trupesti; nici nu va putea sufletul să ajugă la curțile Tale, dacă nu-l vei duce Tu singur acolo. Pentru că dulceața trupească este o fiară vicleană, ce se ascunde în pustia deșertăciunii vieții spre înghițirea sufletelor. De ai săi dinți de va scăpa cineva, este dator să-Ți dea mulțumire din tot sufletul, Ție, Dumnezeu, Mîntuitorul nostru, căci prin Tine este izbăvirea dintr-o pierzare ca aceasta. Tot așa și fericitul și plăcutul Tău Iosif a scăpat, cu ajutorul Tău, din mîinile desfrînatei, ca din dinții unei fiare neîmblînzite, pentru care, plîngînd tatăl său, grăia:

O fiară cumplită a mîncat pe fiul meu! Căci, cu adevărat, femeia lui Putifar a sărit asupra lui ca o fiară cumplită și ca o leoaică zgîria cu unghiile pe Iosif, mielul cel fără de răutate, atrăgîndu-l spre fărădelege. Și care fiară poate să fie mai cumplită, decît diavolul și femeia? Trupul și sîngele ridicîndu-se în tînr din fire și aprinzîndu-l spre poftă, iar femeia, îndemnîndu-l mai mult prin facerea cu ochiul, prin podoaba hainelor, prin frumusețea feței, prin îmbrăcăminte de mare preț, prin bogății, prin stăpînire și prin cuvinte amăgitoare, atrage la pierzare și la moarte pe cel mai înțelept. Și minunat lucru este cum a scăpat de vînarea acelei fiare viclene! Nu în deșert zicea tatăl său: "Mare lucru îmi este aceasta, dacă fiul meu este viu". Pentru că din mare și de la moarte s-a izbăvit, mai cumplită fiind această grea ispită, decît aceea cînd voiau frații lui să-l ucidă. Și a scăpat numai cu ajutorul Tău, o, Atotputernice Dumnezeu!, pentru că Tu ai fost cu dînsul.

Și acum mă rog Ție, Doamne, cu smerenie, dă-mi ajutor asupra fiarelor și șerpilor acestora, cu care tatăl meu m-a închis în acest loc; căci precum șerpii dorm, fermecîndu-se de glasul fermecătorilor, așa, în vremea rugăciunilor mele, să doarmă aceste necurate fecioare, ca să nu ridice în trupul meu cel tînr războaie de dulci patimi! Ajută-mi, Mîntuitorul meu, că pe Tine Te știu Unul, adevăratul Dumnezeu, Cel ce mîntuiești pe cei ce cred întru Tine și le dai lor putere nebiruită!"

Astfel rugîndu-se el, fecioarele acelea au căzut într-un somn atît de greu, încît n-au putut nicidecum a se scula și a se deștepta din somnul acela, pînă ce nu le-au dus afară din palatele acelea. Apoi, scoțîndu-le afară, îndată s-au deșteptat și au cerut mîncare. Iar după ce au intrat în palat la sfîntul tînr, îndată au adormit cu somn greu. Deci, în toate zilele făcîndu-se aceasta, s-a înștiințat despre acest lucru tatăl lui, care a început a se tîngui după fiul său ca după un mort. Iar unii din prietenii lui ziceau: "Fiul tău a învățat de la creștini meșteșugul vrăjitoresc și cu înlesnire pe fecioarele cele neștiutoare le-a fermecat cu vrăji. Deci, logodindu-l cu o fecioară înțeleaptă și învățată, s-o duci la dînsul cu rînduială de nuntă și să se însoare chiar și nevrînd, căci stînd împreună cu dînsul totdeauna, îl va atrage vreodată la trupezăscă împreunare și-l va întoarce de la creștinătate".

Polemie răspunse: "Dar unde vom găsi o fecioară așa de înțeleaptă, care ar putea să-l înmoaie pe împietritul acela și să-l plece a se întoarce la legile noastre?" I-au zis lui vecinii: "Este între fecioarele care slujesc zeiței Atena o fecioară învățată, cu numele Daria, bine încuviințată la față și foarte înțeleaptă, care a trecut toate cărțile și toată învățătura retorică și acum este vremea ei de nuntă; deci, apucă tu mai înainte, pînă n-o ia altcineva și, logodind-o, du-o la fiul tău".

Ascultînd tatăl un sfat ca acela, a rugat pe rudele sale să se ducă la fecioara aceea, să-i spună despre tînrul Hrisant, înștiințînd-o despre întoarcerea lui la credința creștinească și să roage pe fecioară să facă aceste două fapte: adică, să-l aducă și la însoțire cu dînsa și să-l întoarcă de la creștinătate. Fecioara s-a învoit la însoțirea cu Hrisant și întîi a învățat cuvinte amăgitoare, cum ar putea să plece pe mire spre dragostea trupezăscă și să-l schimbe spre închinarea zeilor romanilor. După aceea, a fost dusă cu cinste în casa lui Polemie.

Deci, împodobind-o cu haine preafrumoase și de mare preț, după fireasca sa cuviință, a dus-o în cămară la sfîntul, unde, fiind singură cu dînsul, ce cuvinte de dragoste nu-i grăia? Cu ce amăgiri nu-l amăgea,

atrăgînd spre desfrînare pe tînărul cel curat? Iar ostașul lui Hristos petrecea ca un diamant tare, ca un stîlp neclintit și ca un munte nemișcat, biruind dragostea trupească prin dragostea lui Dumnezeu și cu arma Crucii gonind săgețile cele aprinse împotriva sa de vicleanul diavol. Apoi, suspinînd din adîncul inimii către Dumnezeu și chemînd în ajutor pe Duhul Sfînt, a început a grăi către fecioară astfel:

"Dacă pentru însoțirea cea de puțină vreme cu mine, omul cel muritor, o, minunată fecioară, te-ai împodobit cu atîta cuviință și-mi aduci cuvinte atît de dulci și de miere curgătoare, ca să mă întorci de la scopul cel bun, să-mi îndărătnicești sufletul cel cuprins de dragostea lui Dumnezeu și să-mi schimbi gîndul, apoi cu atît mai mult ți se cade să te îngrijești ca să poți afla dragostea Celui fără de moarte, Împăratul și Fiul lui Dumnezeu; și-ți va fi cu înlesnire aceasta, dacă vei voi. Pentru că, dacă îți vei păzi curat și fără prihană sufletul tău, împreună cu trupul, și, precum ți-ai împodobit trupul cu haine de mare preț, îți vei împodobi tot așa și inima cu obiceiuri îmbunătățite, apoi îngerii îți vor fi tovarăși, apostolii prieteni, mucenicii vecini și îți vor mijloci ca Însuși Hristos să-ți fie Mire, Care îți pregătește la cer cămară nestricăcioasă, cu neasemănare mai frumoasă și mai luminoasă decît cea pămîntească. El îți va da veselile Raiului cele veșnice, floarea tinerețelor tale o va face nemuritoare și-ți va scrie zestre în cărțile vieții veșnice".

Auzind Daria niște cuvinte ca acestea ale Sfîntului Hrisant, s-a umilit și a zis: "Nu m-a adus aici nici o poftă trupească așa de mare, ci dragostea către tine și lacrimile tatălui tău, ca să te întorc la slujirea zeilor noștri". Sfîntul Hrisant răspunse: "Dacă la acestea ai oarecare dovezi și luminate arătări, prin care să mă încredințezi că slujba făcută de voi zeilor este dreaptă, te voi asculta și-mi voi schimba gîndul. Deci, să vorbim de aceasta pentru folosul de obște". Daria zise: "Nimic nu este mai de folos și mai de trebuință oamenilor, decît a cinsti pe zei și a se păzi cu dinadinsul, ca nu cumva, defăimîndu-i, să-i pornim spre mînie. Ci, se cade a-i îmblîndi cu jertfe, ca să ne fie păzitori".

A grăit sfîntul: "Cum pot, o, înțeleaptă fecioară, să ne fie păzitori zeii aceia, care singuri au trebuință de păzire de la alții și-i străjuiesc noaptea cîinii cei legați de dînșii, ca nu cîndva să se fure de tîlhari? Pentru aceasta se pironesc cu piroane de fier și cu plumb se întăresc, ca nu cumva, surpîndu-se de cineva, să cadă la pămînt și să se sfărîme". Daria zise: "De ar fi putut poporul cel simplu fără chipuri cioplite a cinsti zeii, nu s-ar fi convenit să-i cioplească și să-i pună în picioare. Ci se cioplesc în aur, argint, aramă, marmură și în lemn ca oamenii, văzîndu-i pe ei cu ochii, să știe la cine vor gîndi cu mintea și-i vor cinsti și se vor teme".

A zis Sfîntul Hrisant: "Pe cine închipuiesc idolii cei ciopliți? Să cercetăm și să socotim. Oare sînt vrednici de dumnezeiască cinste aceia ai căror idoli se pun în picioare? Nu se poate numi Dumnezeu, acela care nu are toată sfințenia, toată dreptatea și dumnezeiasca slavă. Căci ce fel de sfințenie, de dreptate și dumnezeiască slavă are purtătorul de seceră Cronos al vostru, care mîncea pe ai săi fii ce se nășteau, precum au scris ai lui slujitori? Sau ce lucru vrednic de laudă vei afla în Dia, care, cîte zile a trăit, atîtea fărădelegi, atîtea desfrînări, atîtea ucideri a făcut, fiind tatălui său prigonitor, pierzător fiilor săi, preadesfrînat cu femei măritate, bărbat al surorii sale, tiran al împărăției, lucrător de fermece, de moarte mijlocitor și cu atîtea fărădelegi și necurății era cuprins, încît nici nu este cu putință a le auzi. Atît erau de rușinoase și necurate lucrurile lui.

Pe un om necurat ca acela oare îl crezi tu a fi Dumnezeu? Iar că ei au fost astfel, mărturisesc chiar ai voștri scriitori de cărți, care au scris că împărații cei tari în războaie s-au numit zei de oamenii cei fără de minte. Dar toți în vremea lor au pierit. Arată-mi ce faptă bună a făcut Dia al vostru, care pînă la moarte a fost vrăjmaș a toată curăția și cinstea, încît chiar văzduhul a întinat cu răpirea pruncului Ganimid și pămîntul a necinstit cu siluirea surorilor sale. Apoi și în Ermis al vostru, ce fel de dumnezeire vei afla? Capul lui era ca o arătare într-aripată. Acela, cu meșteșugul vrăjitoresc, afla aur ascuns în pămînt; apoi, cu fermece și cu toiag de vrăjitorie, potolea veninul cel de șarpe. El făcea aceasta cu ajutorul diavolilor, căroră în toate zilele le aducea ca jertfă un porc sau un cocoș. Dar ce fel de sfințenie a fost și în Ieraclie, care, ucigînd pe vecinii săi, după ce s-a ostenit, singur - cu dumnezeiască voie - s-a aruncat în foc și a ars

ticălosul cu pielea și cu părul pe care-l purta. Ce bunătate vei afla și în Apolon? Și încă să mai pomenim și de împărăteasa Ira, sora și femeia lui Dia, de nebuna Palada și de Venera cea fără de rușine, care, sfădindu-se între ele și pizmuindu-se și mîniindu-se una asupra alteia și certîndu-se pentru frumusețea feței, care dintre dînsle ar fi mai frumoasă decît alta, au avut trebuință de judecată.

Aceștia toți neavînd dumnezeire, nici vreo sfințenie și dreptate, pe cine judecă înțelegerea poporului a fi vrednic de dumnezeiasca cinste? Iar pentru ceilalți zei mai mici, nici a grăi nu se cade, căci unul este capul, căruia celelalte mădulare îi urmează. Și care dintre ei se va socoti zeu sau zeiță, dacă Cronos, Dia și Venera - față de care nimeni nu se socotește între zei mai mare -, nu sînt zei? Dacă - precum am arătat - ai voștri zei sînt ticăloși și deșerți, apoi cu cît mai mult sînt ticăloși aceia, care ca pe niște zei îi cinstesc pe dînșii?"

Daria, ascultînd cu luare-aminte cuvintele lui Hrisant, a zis: "Dacă povestirile și basmele făcătorilor de stihuri sînt deșarte, apoi să ne întoarcem la filosofii. Aceștia învață a lăsa tot obiceiul rău, iar fapta bună a o alege; apoi, cu felurite tîlcuiri închipuind așezarea lumii și tîlcuind numele zeilor, pe Cronos, care pe toate le mistuie și nimic nu întoarce, îl numesc vreme, iar pe Dia, zăduf; pe Ira, văzduh o numesc; pe Afrodita, foc; pe Poseidon, mare; pe Ceres, pămînt și, cu celelalte nume de zei, numesc pe celelalte lucruri".

A grăit Sfîntul Hrisant: "S-a obișnuit a se face chipuri pentru acele lucruri care nu pot totdeauna a rămîne, ci cu vechimea vremii au trecut. Iar pămîntul totdeauna este, așijderea și marea și focul, totdeauna sînt, și văzduhul, de toți se vede. Și nu pricep pentru ce ați legiuit a cinsti acele stihii între idolii cei ce au asemănare omenească, făcuți de mîini omenești, și cu asemănarea lui Dumnezeu a-i cinsti. Pentru ce cinstiți chipurile stihurilor cioplite în omenești asemănări, mai mult decît lucrurile singure? Pentru ce nu vă închinați pămîntului, văzduhului și mării? Oare este vreun împărat sau domn, care ar fi poruncit ca pe sine, împăratul și domnul, să-l treacă cu vederea, iar chipului său cel făcut să i se închine? Dar, de vreme ce nu este nici un împărat astfel, nici domn, cu cuviință este să mărturisim adevărul, că prin chipurile idolești nu sînt stihii, nici zei închipuiți, ci oameni muritori".

Daria a zis: "Dovezile tale întăresc a mea înțelegere, căci chipurile cele cioplite le cinstesc oamenii neștiutori, iar noi cinstim lucrurile acelea ale căror chipuri sînt puse înainte". Grăit-a Sfîntul Hrisant: "Dacă voiești să întărești a ta înțelegere cu ale noastre dovezi, apoi să aducem în mijloc pe toți cei ce cinstesc stihiiile. Aceia, dacă cinstesc pămîntul, apoi cu vrednicie să-l cinstească ca pe un dumnezeu al lor, iar necinste să nu-i facă lui; adică să nu-l are, nici să-l sape, nici să-l scurme în vreun chip, ci nelucrat să fie pămîntul de arătură și de săpătură. Iar lucrătorul de pămînt care nu-l mărturisește a fi Dumnezeu, pune pe dînsul plugul și sapa, nedîndu-i nici o cinste dumnezeiască.

Deci, socotește căruia îi face mai roditoare țarinele și gră-dinile? Oare celui ce nici îl ară, nici îl sapă, ci îl cinsteste ca pe un Dumnezeu? Sau celui ce fără cinste îl ară și îl sapă? Iar dacă pămîntul într-adevăr este zeu, precum voi ziceți, apoi se cade ca vouă, închinătorilor săi, să vă dea toate roadele fără a voastră osteneală, nearîndu-se, nici săpîndu-se. Dacă și marea este zeu, apoi să înoți pe ea fără vîsle; să te ducă ori unde vei voi și să aștepți pește, nu din vîinare sau din osteneala ta, ci, închinîndu-te mării ca unui zeu, prin rugăciune să ceri cele ce-ți trebuie.

Asemenea și pentru celelalte să înțelegeți, cum că pe închi-nătorii lor nu-i știu, pentru că nu au suflet, nici înțelegere, ci cu voia lui Dumnezeu slujesc la trebuințele omenești. Cu porunca Ziditorului său, adăpîndu-se pămîntul cu ploaie și cu rouă de sus și cu razele soarelui încălzindu-se, răsar semințele, cresc răsăturile și aduc în vreme cuviincioasă roadele. Pentru aceasta, pe Unul Dumnezeu, Făcătorul, Care pe toate le-a zidit și nouă spre viață ni le-a dat, datori sîntem a-L cinsti, iar nu lucrurile cele date nouă de Dînsul. Căci și copiii care învață în școli, nu dau cinste cărțicelor, scîndurilor și hîrtilor, ci dascălilor. Deci, tîmăduindu-se bolnavul, nu-i dă doctoriei închinăciune și mulțumire pentru tîmăduirea sa, ci doctorului care l-a tîmăduit".

Acestea și multe altele grăind Sfântul Hrisant, Daria a crezut într-unul, adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, sfătuindu-se amândoi să petreacă într-o însoțire nenunțată, sub chipul însoțirii păzindu-și neprihănită fecioria lor și petrecând în frica Domnului. Sfântul Hrisant a luat de la tatăl său libertate pentru cea părută însoțire; pentru că se bucurase foarte mult Polemie de căsătoria fiului său, neștiind tainele cele păzite între dînșii. Deci a dat stăpânire fiului peste toată averea sa, ca unuia născut al său și moștenitor, iar el însuși după puțin timp a murit, Dumnezeu rînduind astfel, ca sfînta doime care păzea fecioria în însoțire, adică Hrisant și Daria, mai cu voie să-I slujească Lui.

Avînd viața liberă, Sfântul Hrisant a botezat în casa sa pe fericita sa soție, Daria, care degrabă toată dumnezeiasca Scriptură și toate cărțile creștinești le-a trecut; și s-a făcut sfînta desăvîrșită roabă și mireasă a lui Hristos. Și nu numai de a lor mîntuire, ci și de a multora se îngrijeau Hrisant și Daria. Căci el întorcea mulțime de bărbați spre Hristos și pe tineri îi sfătuia la viața feciorească, iar ea mulțime de femei și de fecioare le făcea mirese lui Hristos. Apoi, despărțindu-se în deosebite case, ridicate ca niște mînăstiri, fiecare dintre dînșii avea ceata sa, din cei ce-și păzeau fecioria. El avea tineri din cei ce defăimau toate dulcele lumii acesteia și își făgăduiau viața curată lui Dumnezeu, iar ea avea fecioare din cele ce se făceau mirese lui Hristos.

După cîțiva ani, amîndouă cetele, adică a lui Hrisant și a Dariei, înmulțindu-se foarte mult în Roma, s-a ridicat fără de veste tulburare și gîlceavă mare în cetate. Pentru că poporul, mergînd la Chelerin eparhul, clevetea contra sfînților și robilor lui Hristos, Hrisant și Daria. Căci bărbații strigau: "Am pierdut pe femeile noastre!"; iar tinerii strigau: "Am pierdut prin Daria, pe fecioarele cele logodite!" Asemenea și femeile țipau: "Ne-am lipsit de bărbații noștri!" Iar fecioarele strigau: "Ne-am lipsit de logodnicii noștri, prin Hrisant!" Poporul, făcînd gîlceavă, striga: "Cum se vor naște fiii, lepădîndu-se înșurarea? Vor lipsi popoarele, deosebindu-se partea bărbătească de cea femeiască, cu învățătura cea străină și cu înșelăciunea cea vrăjitoarească a lui Hrisant și a Dariei". Atunci îndată eparhul a poruncit să-i prindă pe amîndoi și în multe feluri să-i muncească, dacă nu vor aduce zeilor jertfe. Deci, pe Sfântul Hrisant l-a dat unui tribun cu numele Claudie, iar tribunul l-a dat ostașilor săi, zicînd: "Duceți-l afară din cetate, la capiștea lui Dia, și acolo, de nu va voi să se închine nebiruitului Ieraclie, munciți-l în multe feluri, pînă ce se va supune și va jertfi".

Ostașii, luînd pe sfîntul, l-au legat fără milostivire cu vine de bou și l-au strîns tare, încît i-au trecut vinele acelea pînă la oase. Apoi, deodată s-a dezlegat de legăturile acelea, încît nu putea ochiul să vadă dezlegarea vinelor aceluia, ce era mai grabnică decît vorbirea vreunui cuvînt. Mult ostenindu-se ostașii cu legarea Sfîntului Hrisant și nimic sporind, s-au supărat și l-au băgat într-o temniță întunecoasă, ferecîndu-l cu trei obezi, și, băgîndu-l în butuc, îl băteau și-l batjocoreau. Dar și obezile acelea și butucul îndată ca praful s-au risipit. Atunci au vărsat peste dînsul urină de om, zicîndu-i: "Farmecele și vrăjile tale nimic nu-ți vor ajuta ție". Însă deodată mirosul acela s-a schimbat în bună mirosire. După aceea, au înjunghiat un vițel și în pielea aceea voiau să bage pe mucenicul gol. Deci, punîndu-l la arșita soarelui pe un zăduf cumplit, nimic rău n-a pătimit mucenicul. Atunci, ferecîndu-l cu lanțuri de fier, l-au aruncat în temniță și iarăși lanțurile acelea s-au sfărîmat deodată și lumină a strălucit în temniță, ca și cum ar fi ars multe lumînări.

Ostașii au spus tribunului Claudie toate cele ce se făcuseră. Iar el, mergînd la temniță și văzînd lumină, a poruncit ca pe Sfîntul Mucenic Hrisant să-l aducă la dînsul și i-a zis: "Ce fel de putere de vrăji ai în tine, cu care faci unele ca acestea? Pe mulți vrăjitori și fermecători i-am îmblînzit eu, dar atîta putere n-am aflat la dînșii. Însă, deoarece te văd bărbat vestit și înțelept, nu cer altceva de la tine, decît numai să lași învățătura creștinească cea îndrăzneată, pentru care se face atîta gîlceavă și tulburare în poporul roman. Deci, fă lucrul cel vrednic numelui tău și atotputernicilor zei și adă jertfa cea datorată".

A răspuns Sfîntul Hrisant: "De ar fi fost în tine o scînteie cît de mică de înțelepciune, cu înlesnire ai fi cunoscut că nu meșteșugul vrăjitoresc, ci dumnezeiască putere îmi ajută și mă întărește. Dar tu te uiți spre mine totdeauna ca și spre zeii tăi, cu ochii întunecați de necredință. Pentru că, dacă ochii tăi ar fi văzut

drept, ai fi înțeles că zeii tăi nu văd. Și dacă urechile tale ar fi auzit adevărat, ai fi cunoscut că zeii tăi nu aud glasul celor ce strigă către dînșii; și, de ar fi fost în tine oarecare simțire, ai fi cunoscut că zeii tăi nu au inimă înăuntru, decît numai praf, țărînă și plumb".

Atunci tiranul Claudie a poruncit ca, legînd pe mucenic de un lemn, să-l bată cu toiege. Și, fiind toiegele acelea tari și grele în mîinile celor ce-l băteau, atingîndu-se de trupul sfîntului, erau moi ca papura. Acest lucru văzînd tiranul, a poruncit să înceteze de a-l bate; și, dezlegînd pe mucenic de pe lemn, l-a îmbrăcat în haina lui și, întorcîndu-se spre ostași, a zis: "Cu adevărat, eu, precum și voi știți, am cercetat toate înșelăciunile vrăjitoarești și ale farmecelor și acum văd că nu este aici vreun meșteșug de farmece omenеști, ci singură puterea lui Dumnezeu. Că și legăturile cele tari ale vinelor crude singure s-au dezlegat, obezile s-au sfărîmat, iar lemnul în picioarele lui s-a făcut praf și pielea cea umedă, toată ziua fiind în arșița soarelui, nu s-a uscat. Apoi lanțurile cele grele cu nevăzută putere s-au dezlegat și s-au sfărîmat; iar locul cel foarte întunecos al temniței s-a luminat cu o lumină mare și toiegele cele grele din mîinile celor ce le țineau, atingîndu-se de trupul lui, s-au făcut ca o papură de moi. Ce să mai facem acum, văzînd în el puterea lui Dumnezeu care se săvîrșește? Decît numai ca toți, căzînd la picioarele acestui om al lui Dumnezeu, să cerem iertare de toate răutățile și muncile cele făcute lui de noi și să-l rugăm ca să ne împace cu Dumnezeul său Cel Atotputernic, Care a făcut niște minuni ca acestea, iar pe robii Săi îi face atît de tari și nebiruiți în toate războaiele, precum singuri vedem. Căci, iată, acest purtător de biruință rob al Lui, precum ne-a biruit pe noi, astfel și pe ai noștri domni și împărați îi va birui și-i va rușina cu puterea cea nebiruită ce este întru dînsul, adică a Dumnezeului ceresc".

Aceasta zicînd Claudie, a căzut la picioarele Sfîntului Hrisant împreună cu toți ostașii, zicînd: "Cu adevărat, am cunoscut că Dumnezeul tău este Dumnezeu adevărat. De aceea ne rugăm ție ca și pe noi să ne duci spre El și să ne faci robi ai Lui". Iar sfîntul le-a zis: "De voiți să veniți la Dumnezeul meu, apoi nu cu picioarele, ci cu inimile veniți către Dînsul; pentru că numai astfel Dumnezeu este aproape de fiecare, dacă cineva cu toată inima și cu credință tare Îl caută". După ce Sfîntul Hrisant le-a spus multe cuvinte despre adevăratul Dumnezeu, învățîndu-i cîtăva vreme, au crezut în Hristos, Claudie tribunul, Ilaria, femeia lui, și doi fii, Iason și Mavru, și toată casa lui. Asemenea au crezut ostașii lui cu toți casnicii, și toți împreună au primit Sfîntul Botez și petreceau în învățăturile lui Hrisant ziua și noaptea, ascultînd cu osîrdie cuvintele despre Domnul nostru Iisus Hristos, și toți doreau să păti-mească pentru El.

După ce a crezut Claudie tribunul în Hristos și s-a botezat cu toată casa și ostașii săi, s-a dus vestea despre aceea la urechile împăratului Numerian (283-284), care împărățea într-acea vreme în Roma. Acela îndată a poruncit ca pe Claudie să-l înece în mare, legîndu-i o piatră de grumaz, iar pe toți ostașii și pe amîndoi fiii lui să-i taie cu sabia. Și era în acel loc, unde au fost tăiați mucenicii lui Hristos, un mormînt vechi, pe care creștinii l-au curățit. Apoi, luînd noaptea trupurile sfinților mucenici, le-au pus în mormîntul acela. Acolo Ilaria, femeia lui Claudie, mergînd adeseori, săvîrșea rugăciunile sale lîngă moaștele mucenicilor, unde amîndoi fiii săi se aflau tăiați. Deci a fost prinsă în același loc de necredincioși și adusă la întrebare. Iar ea se ruga lor, zicînd: "Lăsați-mă să-mi săvîrșesc rugăciunea și pe urmă duceți-mă ori unde veți voi". Iar ei slăbind-o, ea și-a plecat genunchii la pămînt și, ridicînd mîinile și înălțînd ochii la cer, a zis: "Stăpîne, Doamne, Iisuse Hristoase, pe Tine din toată inima mea Te mărturisesc, rînduiește-mă împreună cu fiii mei, care au ieșit din pîntecele meu, pe care i-ai chemat la pătimitoarea nevoiță pentru Tine și și-au pus sufletele lor pentru Tine, Domnul lor".

Astfel rugîndu-se ea, și-a dat duhul său în mîinile lui Dumnezeu. Iar cei ce o prinseseră, văzînd-o deodată moartă, s-au umilit și, lăsînd lîngă dînsa două roabe ale ei care erau cu dînsa, s-au dus. Iar roabele, luînd trupul stăpînei lor, l-au îngropat cu cinste lîngă mormîntul cel vechi, în care zăceau sfinții mucenici.

Numerian împăratul a poruncit ca pe Sfinții Mucenici Hrisant și Daria să-i muncească în felurite chipuri. Pe Hrisant, cu lanțuri de fier legîndu-l, l-au aruncat într-o temniță adîncă, înfricoșată și plină de necurăție, căci acolo ieșea toată necurăția din cetate, iar pe Daria au dus-o în casa de desfrînare. Dar Dumnezeu le ajuta la amîndoi, făcînd minunată întru dînșii puterea Sa cea atotputernică. Căci Sfîntului Hrisant, în acea

întunecată și necurată temniță, îi strălucea lumină cerească și, în loc de necurăție, era o mireasmă plăcută. Iar Sfîntei Daria un leu, scăpînd din închisoarea sa, i-a stat înaintea în camera aceea, în care sfînta zăcea cu fața la pămînt și se ruga lui Dumnezeu, și o păzea.

Despre acest lucru neștiind cetățenii, au trimis pe un tînăr fără de rușine ca s-o prihănească. Pe acela, după ce a intrat în cămară la sfînta, îndată l-a apucat leul și, aruncîndu-l la pămînt, îl călca cu picioarele și se uita la Sfînta Daria, ca o slugă pricepută, așteptînd porunca stăpînei sale, să facă ce va vrea cu acel om fără de rușine, să-l ucidă sau să-l libereze viu. Sfînta Daria, înțelegînd aceea, a zis către leu: "Te jur pe Fiul lui Dumnezeu, să-l slăbești ca să audă de la mine cuvîntul lui Dumnezeu!"

Deci, lăsînd leul pe tînărul acela, a ieșit afară și s-a culcat lîngă ușă, păzind ca să nu intre altcineva în casă. Sfînta a zis către tînărul acela: "Iată, cruzimea leului, auzind de numele lui Hristos, s-a îmblînzit și fiara, ca un om înțelegător, cunoaște pe Dumnezeu cel adevărat, se teme și-L cinstește. Iar tu, ticălosule, fiind om și avînd cunoștință, nu te temi de Dumnezeu, petrecînd într-atîtea răutăți și înșinări? Ți se cădea să te rușinezi și să te căiești, însă tu cu acelea te lauzi". Iar el, căzînd înaintea ei, a început a striga și a zice: "Poruncește-mi, roaba lui Hristos, ca să ies de aici fără vătămare și eu la toți voi propovădui că Hristos, Căruia tu Îi slujești, Acela singur este Dumnezeu adevărat și nu este altul afară de El". Apoi a poruncit Sfînta Daria leului și a lăsat fiara ieșire liberă din casa aceea celui tînăr. Și s-a dus tînărul prin mijlocul cetății, strigînd cu mare glas: "Să știți toți, romanilor, că Daria este zeiță".

Apoi au alergat niște oameni mai îndrăzneți, luptători tari de privese, vrînd să scoată pe leu de acolo. Dar leul, întărîndu-se de Dumnezeu, pe fiecare apucîndu-i, îi trîntea la pămînt și, așternîndu-i pe toți dinaintea picioarelor Sfîntei Daria, îi ținea nescăpați; însă nu-i omora, nici îi rănea, ci aștepta porunca Dăriei. Deci, a zis sfînta către acei bărbați: "Dacă veți crede în Hristos, veți putea să ieșiți de aici fără vătămare, iar de nu, apoi zeii voștri să vă apere de la moarte". Iar ei cu un glas au strigat, zicînd: "Cel ce nu crede că Hristos este Dumnezeu adevărat și viu, acela să nu iasă de aici viu!" Astfel strigînd ei, Sfînta Daria a poruncit leului ca fără vătămare să elibereze pe acei bărbați. Iar ei, ieșind, strigau cu mare glas: "Credeți, popoarele Romei, că nu este alt Dumnezeu afară de Hristos, pe Care Daria Îl propovăduiește!"

Înștiințîndu-se despre aceea Chelerin, eparhul, a poruncit să aprindă un foc mare lîngă ușile acelei case, în care era Daria cu leul, ca să ardă împreună cu fiara. Leul, văzînd focul, s-a speriat și a început a răzni. Dar sfînta i-a zis: "Nu te teme, că nu vei fi ars, nici prins de cineva, nici ucis; ci cu a ta firească moarte, la vremea ta vei muri. Deci, lepădînd frica, ieși și te du cu pace în pustie, căci Acela, pe Care tu întru mine L-ai cinstit, te va apăra pe tine". Iar leul, plecîndu-și capul, a ieșit și, prin mijlocul cetății ducîndu-se, pe nimeni n-a vătămat, ci a fugit în pustietate; iar cei ce s-au izbăvit din gura lui, toți au primit Botezul.

După ce s-a înștiințat de acestea împăratul Numerian, a poruncit eparhului ca pe Hrisant și pe Daria cu munci cumplite să-i piardă. Sfîntului Hrisant, fiind spînzurat gol pe lemn, îi aduseră și lumînări aprinse ca să-l ardă; dar îndată lemnul s-a rupt, legăturile s-au sfărîmat și lumînările s-au stins. Iar cîți au vrut să se atingă de Sfînta Daria, mîinile aceloră îndată se zgîrceau și vinele lor se rupeau și țipau de durerea cea cumplită. Văzînd aceasta, eparhul s-a temut și, alergînd degrabă, a spus împăratului. Iar el, socotind acele minuni, nu din puterea lui Dumnezeu, ci din meșteșugul vrăjitoresc, a poruncit ca pe amîndoi, pe Hrisant și pe Daria, să-i scoată afară din cetate și, săpînd o groapă adîncă, pe calea ce se numește Salaria, să-i arunce într-însa pe amîndoi; apoi cu pietre și cu pămînt să-i acopere și să-i îngroape de vii.

Deci, astfel fiind duși Sfinții Mucenici Hrisant și Daria, cîntînd și rugîndu-se, s-au pogorît în groapa aceea și au primit mucenicească moarte și îngropare, fiind acoperiți de vii cu pămînt și cu piatră, după porunca tiranului. Și, precum în viața aceasta au avut viață de obște întru duhovnicească însoțire, astfel s-au sfîrșit amîndoi împreună, fiind primiți de Dumnezeu ca o jertfă vie și bineprimită, cîștigînd cununile răsplătirii celei fără de moarte.

La locul acela multe minuni și tămăduiri se făceau și mulțime fără de număr de creștini, bărbați, femei și copii, adunându-se într-o peșteră oarecare ce era acolo aproape, cu bucurie prăznuiau ziua mucenicilor și cu dumnezeieștile Taine se împărtășeau.

Înștiințându-se despre aceasta tiranul, îndată a poruncit să astupe intrarea peșterii aceleia și să răstoarne pământ. Deci s-a făcut aceea degrabă și s-a săvârșit acolo mucenicește toată mulțimea adunării creștinești, între care erau Diodor presbiterul, Marian diaconul și mulți clerici. Însă nu este cu putință a număra numele credincioșilor care s-au sfârșit acolo, căci erau fără număr.

Iar acestea toate ce s-au făcut, noi, frații Varin și Armenie, le-am scris, după porunca preasfințitului Ștefan, papa de la Roma, și în toate cetățile le-am trimis, ca să știe toți că Sfinții Mucenici Hrisant și Daria au luat cununile mucenicești întru cereasca Împărăție, de la Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava și stăpânirea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Sfinților Cuvioșilor Părinți uciși de arabi în Mănăstirea Sfintul Sava cel Sfințit (20 martie)

În zilele preasfințitului patriarh al Ierusalimului, Ilie, care era al doilea cu același nume în Sfânta Cetate a Ierusalimului, aflată atunci sub stăpânirea agarenilor, iar în Constantinopol împărătind Constantin și Irina (780-797), s-a făcut război în Palestina, în seminția agarenilor. Și multă risipire se făcea țării cu războiul acela, pentru că barbarii, oștindu-se între ei, pustiau nu numai satele, ci și cetățile, precum Eleuteropolis, Ascalonul, Gaza, Scarifia și celelalte. Căci năvăleau fără de veste și, deși nu ucideau pe tot poporul, jefuiau toate averile și omorau pe toți aceia care li se împotriveau. Și ședea pe lângă toate căile, prinzând pe cei ce treceau, bătându-i, rănindu-i și răpindu-le tot ce aveau, până la cămașă. Numai această milă aveau, că eliberau vii pe cei dezbrăcați, bătuți și răniți.

Atunci și Sfânta Cetate a Ierusalimului era în mare frică. Că, strângându-se de prin cetățile dimprejur și de prin sate, poporul străjuia zidurile și se pregătea să stea împotriva barbarilor acelora care tâlhărește năvăleau asupra lor. În acea vreme și preaslăvitul locaș al Sfintului Hariton a fost foarte risipit și de atunci niciodată nu s-a mai înnoit, ci a rămas în desăvârșită pustiire.

Dar și Lavra Cuviosului Sava foarte mult a fost chinuită atunci. Căci adunându-se din diferite locuri sfinții părinți, pe vremea Cuviosului egumen Vasile, prin pustnicească viață plăceau lui Dumnezeu; iar în vremea războiului agarenilor și a năvălirii lor tâlhărești, nu ieșeau din locașul lor. Că, deși puteau să lase lavra și să se izbăvească de barbari în cetatea Ierusalimului, însă locul acela sfânt, în care de la început primiseră jugul lui Hristos, nu voiau să-l lase. Ci, murind lumii desăvârșit, nu se îngrijeau de moartea ce era să vină asupra lor. Căci își puseseră nădejdea în Hristos, zicând: "Puternic este ca, de va voi Stăpînul nostru, cu înlesnire să ne scoată pe noi din mâinile barbarilor. Iar de va voi, cu judecățile Sale cele drepte, ca să fim dați barbarilor spre înjunghiere, apoi, mai de folos este să trimită Domnul asupra noastră mucenicie degrabă".

Și grăiau unul către altul: "Să primim din mâinile Stăpînului nostru cele mai folositoare nouă și să nu ne întoarcem de la liniștea cea pustnicească la gîlceava lumească de frica barbarilor, ca să nu fim socotiți în ochii tuturor ca niște fricoși, care n-am păzit porunca Domnului nostru, Care zice: *Nu vă temeți de cei ceucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*. Dacă este frumos lucru a vedea pe cei ce ies din lume la pustietate și urmează lui Hristos, apoi cît de necuvios lucru este a-i vedea, după puțină vreme de nevoie în pustie, că se întorc iarăși la lume, fugind de frica omenească. Deci, să nu rîdă de noi diavolul, vrăjmașul cel de obște al tuturor, cu frica barbarilor izgonindu-ne la cetate din liniștea pustiei, el care, de

multe ori biruindu-se de noi, fugea ca un câine izgonit cu rușine, ajutându-ne Hristos, Împăratul nostru, asupra lui.

Nu avem ziduri de piatră spre apărare, ci zid nesurpat ne este Hristos, Căruia, de la Sfântul Prooroc David, ne-am învățat a-I cânta: *Fii mie Dumnezeu scutitor și drept, casă de scăpare și loc de întărire, ca să mă mîntuiești*. Nu avem zale, coifuri și paveze, cu care să putem înfrînge săgețile barbarilor; ci avem armele duhovnicești ale dragostei, platoșa nădejzii, pavăza credinței, coiful mîntuirii; deci cu acelea să ne înarmăm. Nu sînt la noi cete de oaste, care ne-ar apăra de barbari; dar va sta îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dînsul și ne va izbăvi. Pentru că viețuind, avem pe Hristos, iar dacă murim, avem dobîndă, de vreme ce nu iubirea și dorința de viață vremelnică ne-au silit a intra în pustia aceasta. Și pentru ce ne-am sălășluit în locul acesta pustiu? Oare nu pentru dragostea lui Hristos? Și dacă vom fi uciși aici, pentru Hristos vom fi uciși, pentru Care și viețuim aici!"

Astfel petreceau în lavră, și cu cuvinte mîngîindu-se și îmbărbătîndu-se unul pe altul, trupurile împreună cu sufletele lor le încredințau Domnului. Apoi și altă pricină binecuvîntată și dreaptă îi ținea neieșiți; căci, cei care petreceau împrejurul lor, aveau pizmă asupra aceluia sfînt locaș și nimic altceva nu doreau, decît să vadă risipită lavra Sfîntului Sava, iar locul acela să fie pustiu și nelocuit de monahi. Și, dacă ar fi ieșit frații cît de puțin din lavră, apoi îndată pizmașii ar fi năvălit și ar fi aprins biserica și chiliile și tot locașul l-ar fi asemănat cu pămîntul. Dar pentru ca acest lucru să nu li se întîmple, sfinții părinți petreceau neieșiți.

Deci ei nu erau ca o trestie clătinată de vînturi, ci erau nemișcați de viforul ispitelor ce năvălesc asupra noastră și ca niște stîlpi întemeiați pe piatră. Și, nu numai pentru aceea nu ieșeau din lavră, adică să păzească pereții ci, mai vîrtos, pentru slava Domnului nostru Iisus Hristos, Care S-a preamărit în acel loc oarecînd, și Care și în zilele lor Se preamărea.

Astfel viețuind acei sfinți părinți în lavra aceea, Apărătorul cel de sus, cu rugăciunile părintelui nostru Sava, prin voia Sa cea sfîntă, îi ferea nevătămați de barbari, pentru că, deși de multe ori veneau din Arabia sau dintr-altă parte taberele lor spre marele locaș și se abăteau aici, însă nici un rău nu le făceau, decît numai căutau mîncare. După aceea, uitîndu-se spre monahi și scrîșnind din dinți, nu-i vătămau, nelăsîndu-i Dumnezeu să facă rău robilor Lui. Apoi, luînd mîncare din locaș cît putea să se găsească, se duceau într-ale lor. Iar în loc să mulțumească, se lăudau că vor risipi lavra și vor face locul acela pustiu.

Odată, o tabără de barbari vrînd să-și împlinească lucrul cel rău ce-l aveau în gînd, a venit asupra lavrei ca s-o prade și să risipească locașul. Din întîmplare s-a întîlnit fără de veste, în dreptul Sfîntului Betleem, cu oastea care era pusă de ierusalimiteni să păzească trecerea barbarilor. Deci, făcîndu-se război, barbarii au fost biruiți și izgoșiți, precum mai pe urmă s-a făcut înștiințare. Dar și al doilea rînd, a pornit tabără, cu același gînd rău. Și, mergînd într-un sat oarecare ce nu era departe de lavră, au găsit mult vin ascuns sub lemne și, îmbătîndu-se, au făcut război între dînșii; și, rănindu-se unul pe altul, mulți au căzut morți, încît li s-a stricat sfatul, iar tabăra li s-a risipit.

După acestea toate, Dumnezeu a voit să vină ispită asupra robilor Lui, precum odată asupra dreptului Iov ca, precum aurul se lămurește în ulcea, așa să se afle cei vrednici ai lui Dumnezeu. Și a lăsat ca mîinile barbarilor să se atingă de plăcuții Săi sfinți, cărora înainte le-a pregătit mucenicești cununi. Căci auzind cuvioșii despre acele două tabere care voiau să năvălească asupra lavrei, că una a fost biruită de ostașii de la Ierusalim, care au izgonit-o, iar cei din tabăra a doua singuri între ei s-au bătut și s-au risipit, sedeau fără frică în chiliile lor, săvîrșind sfîntul post de patruzeci de zile în obișnuitele osteneli pustnicești.

În acea vreme, însă, prin îndemnarea diavolească, s-au adunat niște arapi barbari, ca la șaizeci, care purtau arce, săgeți și săbii. Aceștia se sfătuiseră să năvălească tîlhărește asupra lavrei, nădăjduind să afle la monahi ceva bogății. Și, aproape de sfîrșitul sfîntelor patruzeci de zile, în săptămîna dinaintea Duminicii Stîlpărilor, în ziua a treisprezecea a lunii martie, în al doilea ceas din zi, barbarii au năvălit asupra locului

aceluia pustnicesc. Venirea lor simțind-o, monahii alergau din pustniceștile chilii în mînăstire și în biserică, iar barbarii, cu săbiile și cu arcele întinse ca la un război, au alergat asupra mînăstirii. Și a lor cruzime vrînd s-o îmblînzească, unii din părinți au ieșit înaintea lor cu blîndețe, vorbind către dînșii cu cuvinte blînde și zicînd:

"Pentru ce, o, băbăților, ați venit ca la război la noi cei fără de arme și ca la niște vrăjmași? Ce v-a adus? Noi cu toții sîntem în pace. Nici pe voi, nici pe altcineva n-am mîhnit vreodată. Căci pentru aceea petrecem în pustia aceasta, lăsînd în lume toate ale noastre, ca, fiind depărtați de pizmuiri, de sfezi și de războaie, să putem a plînge în pace pentru păcatele noastre și să plăcem lui Dumnezeu. Dar nu numai că n-am mîhnit pe nimeni din voi, ci ne sîrguim și a face bine, pe cît putem. Pentru că pe mulți din ai voștri, venind pe aici, i-am ospătat, i-am odihnit și le-am dat hrană de drum. Deci nu ne răsplătiți rele în loc de bune, ci mai ales sînteți datori să ne mulțumiți pentru facerile de bine făcute de noi, vouă, că și acum sîntem gata să vă punem bucate înainte și cu iubirea de străini, obișnuită nouă, să vă odihnim".

Iar barbarii strigau cu mînie: "Nu pentru mîncare am venit aici, ci pentru argint și aur. Deci, una din două vă stă înainte: ori să ne dați aur și argint ca să fiți vii, ori, nevrînd să ne dați, să pieriți de mîinile noastre". Zis-au părinții: "Să ne credeți, o, băbăților, că sîntem săraci și scăpătați și atît de lipsiți, încît nici pîine destulă, nici haine n-avem de ajuns; iar aur și argint, de care aveți trebuință, noi nici în vis nu cugetăm a avea, decît numai puține lucruri de nevoie obișnuim în viața noastră".

Acestea grăind sfinții, s-au mîniat barbarii și au slobozit săgețile ca ploaia asupra monahilor celor adunați și neîncetat săgetau, pînă ce și-au deșertat sacii; și îndată pe treisprezece cuvioși părinți i-au lovit de moarte, iar pe alții i-au rănit puțin. Apoi, repezindu-se spre chilii, cu pietre mari sfărîmau ușile ca să găsească ceva și scoteau afară lucrurile cele sărăcicioase ale monahilor. Apoi au aprins chiliile și tot astfel voiau să facă și bisericii. Dar, cu rînduiala lui Dumnezeu, mai înainte de a aduce ei găteje și foc la biserică, au văzut de departe niște oameni venind și, socotind că vine oaste de la Ierusalim pentru apărarea monahilor, îndată au fugit, scoțînd împreună cu ei lucrurile monahicești jefuite.

Iar ava Toma, scoțînd săgețile din frații cei răniți, le spăla rănile și le puneă doctoria care li se cădea, deoarece era doctor iscusit cu meșteșugul. Și se vedeau rănile cele cumplite, la unii în piept, la alții pe umeri, la alții în obraz și în frunte, iar la alții le erau capetele sfărîmate cu pietre. Însă toți se udao cu sîngele care curgea dintr-înșii și privirea celorlalți era foarte umilită.

Sosind praznicul Duminicii Stîlpărilor și cîntarea cea de toată noaptea săvîrșindu-se, se înștiințară unii din acei cuvioși părinți, că acei barbari adună mai mulți tovarăși tîlhari ca să năvălească iarăși asupra lavrei lor. Și i-au cuprins pe acei fericiți părinți mare frică și cutremur, însă n-au fugit; ci îndată, pregătindu-se de moarte și punînd nădejdea lor spre Dumnezeu, își așteptau sfîrșitul.

După ce s-a apropiat ziua Patimilor Stăpînului, le-a sosit și acelora ziua pătimirii. Pentru că în ziua de 20 martie, în Joia cea Mare, dimineata, au năvălit arapii tîlhărește a doua oară asupra lavrei, cu mai multă putere, și au ucis pe cuvioși fără cruțare, prin felurite ucideri. Pe unii săgetîndu-i cu săgețile, altora tăindu-le capul cu săbiile, pe alții tăindu-i în două și altora tăindu-le mîinile și picioarele, iar pe alții ucigîndu-i cu pietre. Pe cei ce rămăseseră vii din uciderea aceea îi adunau în biserică, vrînd să-i muncească ca să spună vistieria bisericii și averile mînăstirești. Și înconjuraseră locașul împrejur și pîndeau pe munți și pe dealuri ca nici unul din monahi să nu scape din mîinile lor; pentru că mulți căutau să fugă, dar cădeau în mîinile vrăjmașilor și abia dacă unul dintr-înșii a scăpat.

Pe fericitul Ioan, îngrijitorul caselor de străini, cel tînăr de ani, l-au prins fugind la munte și l-au muncit fără de milă, i-au tăiat vinele de la mîini și de la picioare, apoi, apucîndu-l de picioare, îl trăgeau pe pietre din vîrfurile muntelui pînă la biserică și toată pielea lui de pe spate s-a jupuit de ascuțiturile pietrelor. Iar Cuviosul Serghie, păzitorul vaselor bisericesti, văzînd cum erau muncii cuvioșii părinți și temîndu-se ca nu cumva, nesuferind muncile, să spună unde a ascuns vasele bisericesti, tăinuindu-se, a fugit din

mînăstire. Dar, fiind departe, l-au prins străjile barbarilor și spre mînăstire îl întorceau cu sila, chiar nevrînd el, și i-au tăiat sfîntul cap. Alți cîțiva părinți, scăpînd din mînile ucigașilor, s-au ascuns în peștera ce era afară din mînăstire. Pe aceștia văzîndu-i fugind, barbarul care străjuia pe deal a strigat tovarășilor săi, arătîndu-le cu mîna peștera și spunîndu-le despre monahii care au fugit acolo.

Atunci, un arap înfricoșat, stînd cu sabia la gura peșterii, striga cu glas groaznic, poruncind celor ascunși să iasă, iar ei tremurau de frică. Cuviosul Patrichie, fiind între ei, a zis șoptind către dînșii: "Nu vă temeți, fraților, eu pentru voi singur voi ieși și voi muri, iar voi ședeți aici, tăcînd". Și a ieșit spre arap, fiind gata să-și pună sufletul pentru prietenii săi. Iar arapul îl întreba cu certare: "Mai sînt acolo alți monahi?" Cuviosul a răspuns că numai el singur a fost; și l-a dus arapul la biserică.

Adunînd barbarii de pretutindeni pe sfinții părinți în biserică, au zis către dînșii: "Răscumpărați-vă, voi și biserica voastră, cu patru mii de galbeni; iar de nu, îndată pe voi toți cu sabia vă vom ucide și biserica voastră cu foc o vom arde". Iar sfinții părinți au răspuns cu blîndețe: "Iertați-ne, pentru Dumnezeu, o, băbăților, și nu ne vărsați în zadar sîngele nostru cel nevinovat; pentru că nu avem atîta aur cît cereți de la noi, nici n-am avut cîndva. Acum nici un galben nu se află în toată lavra noastră; iar de voiți, luați cele ce vedeți la noi, hainele noastre și toate cîte vedeți și aflați, iar nouă numai viața să ne lăsați, măcar și goi de am rămîne".

Iar barbarii, umplîndu-se de mînie, cu mare strigăt își repezeau săbiile în grumajii sfinților, ca și cum ar fi voit să-i taie. Apoi le ziceau: "Dați-ne vasele bisericești cele de aur și de argint și să ne spuneți și de cealaltă vistierie a mînăstirii". Iar sfinții părinți le spuneau că nu au nici o vistierie. Barbarii ziceau: "Arătați-ne pe mai marii voștri! Cine este între voi egumen și ceilalți rînduitori?" Răspuns-au cuvioșii: "Părintele nostru egumen nu se află acum în lavră, căci s-a dus pentru o trebuință de obște la Sfînta Cetate, iar noi toți sîntem deopotrivă".

Și era în mînăstire peștera Cuviosului Părintelui nostru Sava. Iar barbarii, luînd pe sfinții părinți, i-au dus în peștera aceea; apoi lîngă ușa peșterii au aprins foc și, adunînd găteje și gunoi, au făcut fum mare și chinuiau cu acel fum pe cuvioșii din peșteră, ca să le arate vistieria și pe mai marii lor. După aceea i-au scos la întrebare și cu morți cumpline îi îngrozeau, cerînd de la dînșii vistieria, dar mai mult nu auzeau de la ei nici un răspuns, decît numai rugăciuni către Dumnezeu. Pentru că unul striga: "Doamne, primește în pace duhul meu!" Iar altul: *Pomenește-mă, Doamne, cînd vei veni întru împărăția Ta!*

Și iarăși, aruncîndu-i pe toți în peștera aceea, îi pedepseau cu mai mult fum; și au murit de fum optsprezece cuvioși părinți, între care erau și cei mai sus pomeniți Ioan și Patrichie fericitul. Iar numele celorlalți care au murit de fum, de sabie și de alte munci, singur Dumnezeu le știe, Cel ce i-a scris pe ei în cartea vieții. Dar și pe cei ce rămăseseră vii dintr-acea muncă a fumului, barbarii împietriți la inimă, cei fără de omenie, cumplit îi răneau, aruncîndu-i la pămînt și cu picioarele călcîndu-i, dar nimic n-au sporit, ci singuri cu muncirea se oboseau. Apoi au luat barbarii cîte au putut să afle din lucruri bisericești și mînăstirești și, punîndu-le pe cămilele mînăstirii, s-au dus.

Atunci frații care rămăseseră abia vii și alții ce se ascunseseră prin crăpăturile munților și prin peșteri, adunîndu-se tîrziu în locaș, au adus în biserică, care cu dumnezeiască apărare rămăsese nearsă, trupurile cuvioșilor părinți cele în multe feluri ucise și cu fum omorîte și au petrecut toată noaptea aceea a mîntuitoarelor Patimi întru nemîngîiată tînguire, apoi i-au dat cinstitei îngropări. Iar cîți dintre părinți au scăpat vii, dar pe jumătate morți, pe aceia cu doctorii îi îngrijeau, avînd pe fericitul Toma, doctorul cel mai sus pomenit, care rămăsese între cei vii și care, mai pe urmă, a fost egumen în lavra ce se numea "veche".

Astfel s-au sîrșit mucenicește cuvioșii părinți în locașul Sfîntului Sava. Iar barbarii aceia, după ducerea lor din lavră, îndată cu neașteptată moarte de la Dumnezeu au fost omorîți și au căzut fără de sabie morți, prin pustietăți și prin cîmpii, spre mîncarea cîinilor, fiarelor și păsărilor; iar sufletele lor cele ticăloase s-

au sălășluit în iad, unde focul nu se stinge și viermele nu adoarme. Însă sufletele cuvioșilor uciși s-au dus în mâinile lui Dumnezeu și s-au învrednicit muceniceștii slave, de la Hristos Dumnezeu, Mîntuitorul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, I se cuvine cinstea și slava în veci. Amin.

(NOTĂ - Istoria pătimirii acestor cuvioși părinți, care au fost uciși în locașul Sfîntului Sava, a fost scrisă pe larg de fericitul Ștefan Savaitul - nu cel de la 13 iulie, ci altul cu același nume, numit făcător de stihuri, din aceeași mînăstire a Sfîntului Sava -, monahul care a scris-o îndată după uciderea sfinților. Această istorie n-am găsit-o întreagă, decît numai prin oarecare cărțile mici, scrise cu mîna de către scriitorii greci, pentru că multe foi din carte erau rupte. Iar sfîntul făcător de stihuri, Ștefan Savaitul, la sfîrșitul acestei istorii scrie acestea: Nu voi ascunde cu tăcerea ceea ce mi-a spus un preot vrednic de credință. Bărbatul acela era foarte îmbunătățit, însă, fiind de neam sirian, avea mare dorință să învețe limba greacă și cu mare trudă învăța în psaltirea grecească, dar nu se putea deprinde să grăiască bine cuvintele grecești, de care lucru se mîhnea foarte mult. Odată, adormind, i s-a arătat unul dintre acei cuvioși părinți mucenici, cu numele Anastasie, cu rînduiala protodiacon, de care mai sus am pomenit - zice Ștefan Savaitul -, care era prieten preotului acela și l-a întrebat despre pricina mîhnirii lui. Atunci preotul i-a spus nepriceperea minții sale, că nu poate să învețe bine limba grecească. Iar Cuviosul Anastasie, care i se arătase zîmbind, a zis preotului: "Deschide-ți gura și-mi arată limba!" Preotul făcînd aceasta, Sfîntul Anastasie cu o basma curată i-a șters limba și, curățind-o, s-a făcut nevăzut. Deșteptîndu-se preotul, îndată a cunoscut că știe limba grecească. Și de atunci a început a vorbi și a citi bine grecește, mulțumind lui Dumnezeu și sfinților părinți.)

Pomenirea celui între Sfinți Părintelui nostru Toma, Patriarhul Constantinopolului (21 martie)

Cel între sfinți, Părintele nostru Toma, pentru multe fapte bune și desăvîrșită înțelegere și dreaptă credință, a fost diacon la biserica cea mare a Constantinopolului, pus de Cuviosul Părintele nostru, cel mare întru minuni, Patriarhul Ioan Pustnicul. Apoi a fost rînduit sachelar de dînsul, în vremea împărăției lui Mavrichie (582-602). Dar după moartea preasfînțitului Ioan și a fericitului Chiriac, care a fost după dînsul patriarh, a fost ales patriarh al Bisericii Constantinopolului Sfîntul Toma, în vremea împărăției tiranului Foca (602-610), și își îndrepta scaunul său bine, păstorind cu înțelepciune cuvîntătoarea turmă a lui Hristos. În zilele patriarhiei lui s-a făcut o mare minune în partea Galatiei.

În unele cetăți de acolo, făcîndu-se umblare cu cruci și cu litanii, crucile cele mari ce se purtau atunci, singure de sine, cu o putere minunată și neoprită plecîndu-se una spre alta, se loveau și se sfărîmau. Despre acea minune străbătînd vestea pretutindeni, preasfînțitul Patriarh Toma al Constantinopolului a chemat din părțile acelea pe Sfîntul Teodor Sicheotul, bărbat înainte văzător și făcător de minuni, și l-a întrebat de minunea aceea, ce ar însemna? Iar Sfîntul Teodor îl încredință de minune că a fost cu adevărat, însă ce ar însemna nu voia să-i spună, zicînd că nu știe acele taine. Atunci, preasfînțitul Patriarh Toma i-a căzut la picioare cu rugă-minte și prin acea smerenie l-a silit pe bătrîn ca mai înainte să-i spună cele ce vor fi.

Deci, bătrînul a zis că acea plecare a crucilor, lovirea și sfărîmarea lor, înseamnă multe primejdii și risipire în Biserica lui Dumnezeu și în împărăția grecească, primejdii care vor veni pe de o parte de la cei din afară, iar pe de alta, de la cei dinăuntru vrăjmași. Pentru că din afară o să fie grea năvălire a barbarilor, iar dinăuntru, oamenii cei numiți cu numele lui Hristos, despărțindu-se de credință, vor începe a se izgoni unul pe altul, a se sfărîma și a se pierde. Pentru aceasta, multe biserici ale lui Dumnezeu se vor pustii și se vor strica și toate acestea vor fi în curînd.

Acestea auzindu-le patriarhul, s-a înspăimântat foarte și s-a rugat cuviosului să se roage lui Dumnezeu pentru dînsul și să-i ia sufletul degrabă din trup, mai înainte de a veni risipirea cea mai înainte spusă ca să nu vadă el niște primejdii ca acestea, venind asupra Bisericii. După puțină vreme, îmbolnăvindu-se patriarhul, a trimis la Cuviosul Teodor, care mai zăbovisese puțin în Constantinopol la biserica Sfîntului Ștefan, spunîndu-i despre boala sa și rugîndu-l ca să-i ceară de la Dumnezeu sfîrșit grabnic. Iar sfîntul nevrînd, fericitul Patriarh Toma a trimis iarăși la dînsul rugăminte, dorind ca mai înainte de năvălirea primejdiei asupra Bisericii să se dezlege de trup.

Deci, chiar nevrînd, Cuviosul Teodor a făcut voia preasfinți-tului Patriarh Toma, s-a rugat lui Dumnezeu pentru sfîrșitul lui și a trimis la dînsul, zicînd: "Poruncești ca să vin la tine, sau acolo ne vom vedea amîndoi înaintea lui Dumnezeu?" Iar Sfîntul Toma a răspuns prin trimis: "Să nu-ți pierzi, părinte, liniștea ta; destul îmi este că ai zis: "acolo ne vom vedea înaintea lui Dumnezeu"". Și în aceeași zi, preasfințitul Patriarh Toma, înainte de vremea Vecerniei, bucurîndu-se, s-a despărțit de trup și s-a dus către Domnul, în vremea împărăției aceluiași Foca.

După moartea Sfîntului Toma, a luat scaunul Serghie, diaco-nul de la aceeași mare biserică. Acesta la început era dreptcredincios, iar mai pe urmă s-a îndrăcit și s-a făcut capul eresului monoteliților, adică al celor ce cu nedreaptă credință mărturisesc a fi o singură voie în Hristos Domnul, despre care lucru este scris mai luminat în viața Cuviosului Maxim Mărturisitorul. După aceea au sosit și primejdiile asupra Bisericii: despărțirile, risipirile, muncile și prigonirile ereticilor asupra dreptcredincioșilor. Pe lângă acestea, războaiele cele grele cu perșii slobozite de Dumnezeu din pricina înmulțirii eresurilor. Aceștia robeau și pustiau stăpînirile grecești cu foc și cu sabie. Ierusalimul a fost luat de perși, iar cinstitul lemn al Sfintei Cruci a fost robit și dus în Persia.

Toate cele cumplite se împlineau, care mai înainte se însemnaseră prin minunea cea mai sus-zisă a sfărîmării crucilor și care, prin proorocia Sfîntului Teodor Sicheotul, mai înainte s-au vestit. Iar ca să nu le vadă cu ochii săi, preasfințitul Patriarh Toma a voit mai bine să moară, decît să fie între cei vii. Și a cîștigat după cererea sa, mai înainte de acea cumplită vreme, sfîrșit fericit. El a păstorit Biserica lui Hristos trei ani și două luni și mult s-a nevoit împotriva ereticilor, ținînd credincioasele învățături și cu bună credință cinstind pe Hristos Dumnezeuul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, I se cuvine slavă, în veci. Amin.

Pomenirea Cuviosului Iacob, Episcopul și Mărturisitorul (21 martie)

Cuviosul Iacob, din tinerețe iubind viața pustnicească, s-a făcut monah și se nevoia cu postiri, cu privegheri și cu multe osteneli. Apoi s-a învrednicit de treapta episcopiei; iar în timpul luptărilor de icoane, sub împăratul Constantin Copronim (740-775), a fost silit să se lepede de închinarea cinstitelor icoane. Dar, nesupunîndu-se, a suferit multe ispite, izgoniri, închisori, nespuse primejdii, foame, sete și alte multe feluri de cumplite munci. Apoi și-a dat fericitul său suflet în mîinile lui Dumnezeu, pentru Care, pînă la moarte, s-a nevoit și de la Care a luat Împărăția cerului, în veci bucurîndu-se.

Pomenirea celui între Sfinți Părintelui nostru Chiril, Episcopul Catanei (21 martie)

(În sinaxarul grecesc nu este numit Chiril, ci Viril, episcopul Catanei)

Acesta a fost de neam din Antiohia, ucenic al Sfântului Apostol Petru, și de dînsul a fost pus episcop al Catanei, în Sicilia. Deci, în dragoste dumnezeiască și-a păscut turma sa, aducînd pe cei necredincioși la credința în Hristos și multe minuni făcînd. Din acestea să pomenim una: Era un izvor în locul acela, avînd apă amară. Iar arhierul lui Dumnezeu, Chiril, rugîndu-se lui Dumnezeu, a prefăcut amărăciunea izvorului aceluia în dulceată, lucru pe care văzîndu-l mai marele slujitor de idoli elinesc, a crezut în Hristos și cu dînsul și alți mulți au crezut.

După aceasta, ajungînd la adînci bătrîneți, cu somnul cel de moarte s-a odihnit și a fost așezat în insula aceea cu cinste. Apoi dădea multe tămăduiri la cei ce cu credință alergau la moaștele lui.

Pătimirea Sfîntului Sfințitului Mucenic Vasile, preotul Ancirei (22 martie)

Sfîntul Vasile, preotul Bisericii Ancirei, din cetatea Galatiei, cu totul se sîrguia să învețe pe oameni adevărul creștinesc și să-i întoarcă din calea diavolească și din toate lucrurile cele rele ale aceluia. El neîncetat propovăduia că vreme cumplită a sosit și că în multe feluri sînt căpeteniile cetelor iadului; pentru că satana are slugile sale, dintre care unele îmbrăcate în haine de oi, iar înăuntru fiind lupi răpitori, șezînd lîngă calea acestei scurte vieți, ca să vîneze sufletele spre pierzare, a căror meșteșugire și răpire o arată această vreme.

Deci, fără temere zicea sfîntul: "Vă arăt tuturor calea ce duce spre mîntuire, întru Hristos Dumnezeu, iar rătăcirea celor necurați o vădesc și o mustru. Dacă oarecare, lăsînd pe veșnicul și adevăratul Dumnezeu, au alergat la idoli cei orbi, surzi și muți, aceia vor moșteni văpaia focului nestins care iese din zeii lor. Drept aceea noi toți, cei ce iubim pe Hristos și ca pe un povățuitor al credinței noastre Îl cinstim cu osîrdie și voim ca nerăpîtă să-I păzim comoara în curatele vistierii ale sufletului, să călcăm cu picioarele înșelăciunile diavolești și dăntuirile praznicilor idolești, apoi să fugim de urîții împiedicători, întărindu-ne cu ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, dătătorul veșnicei răsplătiri".

Astfel făcea sfîntul în toate zilele, înconjurînd cetatea și pe fiecare întărind, ca să țină desăvîrșit credința și să se izbăvească de veșnicile munci ce vor să fie. Și a fost acest sfînt Vasile preot pe vremea patriarhului Constantinopolului, Eudoxie arianul, de care, în vremea sinodului arian din cetatea lui Constantin, a fost oprit de a sluji cele sfînte, pentru dreapta sa credință. Dar după aceea i s-a poruncit de două sute și treizeci de episcopi, care se adunaseră în Palestina, ca iarăși cu îndrăzneală să săvîrșească cele sfînte. Pentru că, avînd dreaptă credință și viață plăcută lui Dumnezeu, vestea cuvîntul credinței fără de prihană și pe mulți îi întorcea de la rătăcire. Pentru aceasta, cînd tot sufletul creștinesc dreptcredincios era prigonit, sfîntul a fost clevetit la împăratul Constanțiu, fiul marelui Constantin, că ar tulbura poporul și întru adevăr, pe mulți i-a învățat a crede drept, pentru că era statornic și tare în credința și așezămintele părintești, nicidecum abătîndu-se din mărturisirea cea dreptcredincioasă. Iar cînd a luat împărăția Iulian Paravatul (Apostatul) și s-a făcut pierzător de suflete omenești, punîndu-le înaintea legile cele nebune pentru necuratele jertfe idolești, atunci și în țara Galatiei, prin porunca lui, se sileau popoarele la închinarea idolească, timp de un an și trei luni.

Sfîntul Vasile, văzînd pierzarea sufletelor omenești, se ruga lui Dumnezeu pentru cetatea sa, Ancira, zicînd: "O, Mîntuitorule al lumii, Hristoase, lumina cea neapusă, comoara veșnicilor vistierii, Cel ce cu voia Tatălui izgonești întunericul și cu Duhul Lui pe toate le alcătuești, caută cu sfîntul și înfricoșatul Tău ochi și risipește necuratele slujiri, care se împotrivesc voii Tale celei sfînte ca, fiind stricat sfatul lor cel neputincios, să nu fie împiedicare sufletelor întru Tine, Dumnezeul nostru, Cel ce în veci petreci!"

Închinătorii de idoli, auzind pe Sfântul Vasile rugându-se la arătare, s-au pornit asupra lui cu mare mînie și unul dintre dînșii, anume Macarie, alergînd, l-a prins, zicînd: "De ce tu înconjurî toată cetatea tulburînd poporul și stricînd legea cinstirii de zei, așezată cu laudă de împăratul?" Răspuns-a lui sfîntul: "Să sfărîme Dumnezeu gura ta, robul diavolului, pentru că nu eu stric legea voastră, ci Cel ce locuiește în cer, cu puterea Sa nevăzută, o strică și o va strica mereu și va pierde tot sfatul vostru, pînă ce veți slăbi desăvîrșit și veți moșteni veșnica muncă cea pregătită vouă". Și, umplîndu-se de mînie necurații, l-au dus la ighemonul Saturnin, zicînd: "Omul acesta tulbură cetatea noastră și pe mulți, amăgindu-i, îi duce la rătăcire; iar acum a venit la atîta îndrăzneală, încît, propovăduind cele îndărătnice, nu se îndoiește a răsturna altarele și pe împăratul a-l huli".

Saturnin ighemonul l-a întrebat pe sfîntul: "Cine ești tu, cel ce îndrăznești unele ca acestea?" Răspuns-a Sfîntul Vasile: "Creștin sînt, căci acest nume îmi este mai cinstit decît toate". Zis-a Saturnin: "Dacă ești creștin, pentru ce nu faci cele ce se cuvin creștinului?" Răspuns-a sfîntul: "Bine mă sfătuiești, o, ighemonule, căci se cade ca faptele cele bune ale omului creștin, arătate să fie tuturor, precum învață Sfînta Evanghelie: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca, văzînd faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru Cel din ceruri*".

Zis-a Saturnin: "Pentru ce dar tulburi cetatea noastră și hulești pe împăratul pretutindenii, ca și cum ar fi călcat legile cele bune?" Răspuns-a sfîntul: "Pe împăratul vostru nu-l hulesc, ci știu pe Împăratul Cel din cer, Care este Dumnezeu, Căruia închinătorii cei vrednici, părinții noștri, pretutindenii i se închină în curăția inimii. Acela este puternic ca a voastră păgînatate cea legiuită cu neso-coteală în scurtă vreme s-o strice". Zis-a Saturnin: "Oare nu ți se pare a fi dreaptă legea așezată de împăratul nostru?" Grăit-a sfîntul: "Cum poate să fie dreaptă legea aceea care este asemenea unui cîine mînios, care purtînd carne în gură, mîmîncă, înconjurînd jertfele, și înaintea diavolescului altar lătrînd pune trup omenesc și varsă sînge împrejurul lui, înjunghiind pe prunci pentru jertfa diavolilor? Deci, o lege ca aceasta cum va putea să se numească dreaptă?"

A zis Saturnin: "Încetează de a minți, limbutule, și te supune împăratului!" Răspuns-a Sfîntul Vasile: "Cerescului Împărat m-am supus pînă acum și mă supun, iar de sfînta credință cea întru El niciodată nu mă voi depărta". Zis-a Saturnin: "Despre care împărat ceresc, căruia te supui, îmi vorbești?" Răspuns-a sfîntul: "Pe Acela ți-l spun, Care este în cer și spre toți privește, iar cel pe care tu îl lauzi este pămîntesc și îndată, ca un om, va cădea în mîinile Împăratului celui mare".

Acestea auzind, Saturnin s-a mîniat și a poruncit ca, dezgolind pe sfîntul, să-l spînzure de copaci și cu unelte de fier să-i strujească trupul. Iar el, fiind spînzurat în chinuri, se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne, Dumnezeul veacurilor, căci m-ai făcut vrednic să pățimesc pentru Tine acestea și să aflu calea vieții, pe care umblînd voi putea vedea pe moștenitorii făgăduințelor Tale". Deci, strujindu-se sfîntul, ighemonul i-a zis: "Acum, Vasile, prin rănile cele dureroase pedepsindu-te, supune-te împăratului". Răspuns-a sfîntul: "O, sălbaticule și străinule de nădejdea creștinească, ți-am spus acum că adevăratului Împărat și Dumnezeului meu mă supun, crezînd în El, și nu-mi este mie cu puțință să mă depărtez de Acela". Apoi, poruncind Saturnin slugilor care-l strujeau să înceteze, fiindcă osteniseră, a zis iarăși către sfîntul: "Crede nouă, și zeilor noștri adu-le jertfe". Răspuns-a sfîntul: "Zeilor celor deșertei nu mă voi închina, nici voi fi părtaș jertfelor celor ceucid sufletele".

Atunci a poruncit ighemonul să-l ducă pe mucenic în țeapă; și, mergînd sfîntul, l-a întîmpinat un oarecare elin, cu numele Felix, și i-a zis lui: "Ce este aceasta, Vasile, că singur tu mergi să te pierzi? Oare nu ți-ar fi fost mai bine de te-ai fi făcut prieten zeilor și să fi cîștigat darurile cele făgăduite de împărat? Deci vei pătimi cumplit și încă mult timp, după vrednicie, deoarece singur ai voit astfel". Sfîntul a răspuns: "Îndepărtează-te, necuratule, care nu știi pe Hristos, veșnicul Împărat al făgăduințelor celor adevărate, că nu ești vrednic a ști acelea! Căci, fiind în întuneric, cum vei putea să privești spre lumina cea adevărată și să cunoști negura ce te împresoară?" Acestea zicînd, Sfîntul Vasile a intrat în temniță.

Ighemonul Saturnin, trimițând scrisori la împăratul Iulian, l-a înștiințat pe el despre preotul Vasile. Iar împăratul îndată a trimis la Ancira pe un oarecare Elpidie, dascăl al pierzării, care altădată a fost creștin, iar acum era călcător de lege. Împreună cu dînsul a trimis și alt pierzător, anume Pigasie, care fusese și el altădată creștin și din bunătățile cerești căzuse. Ei plecînd spre Ancira, cînd au ajuns în Nicomidia, au găsit pe Asclapie, slujitorul idolesc, pe care luîndu-l cu dînșii, cei trei boieri ai oștirii diavolului, au sosit în cetatea Ancira. Iar Sfîntul Vasile, șezînd în temniță, nu înceta ziua și noaptea a lăuda și a slăvi pe Dumnezeu.

A doua zi a venit Pigasie în temniță la Sfîntul Vasile și, închi-nîndu-se lui, i-a zis: "Bucură-te, Vasile!" Răspuns-a lui sfîntul: "Nu-ți este ție bucurie, cel fără de bucurie și călcător de adevăr! Nu-ți este ție mîntuire, care altădată din izvorul lui Hristos ai băut, iar acum te sature de noroiul cel urît, înghițind jertfele idolești; altădată ai fost părtaș dumnezeieștilor Taine, iar acum diavoleștilor mese ești întîi șezător; altădată învățător al adevărului și acum povățuitor al pierzării. Altădată cu sfinții săvîrșeai prăznuirile, iar acum cu slugile satanei dănuiești; altădată erai povățuitor spre lumină celor rătăciți întru întuneric, iar acum singur cu totul ești cuprins de negură. Cum de ți-ai pierdut nădejdea ta și te-ai lipsit de sufleasca vistierie? Ce vei face cînd va cerceta Domnul despre tine?"

Acestea spunîndu-le, Sfîntul Vasile s-a rugat Domnului, zicînd: "Slavă Ție, o, Dumnezeule, Cel ce ești cunoscut de robii Țăi și aduci spre lumină pe cei ce doresc a Te vedea pe Tine, Dumnezeul lor; Cel ce preamărești pe cei ce nădăjduiesc spre Tine și umpli de rușine pe cei ce urăsc legea Ta; Cel ce ești lăudat sus de oști cereștii și pe pămînt de oameni închinat; binevoiește, Dumnezeule Cel închinat, ca toate legăturile diavolului să se rupă de la sufletul robului Țău, ca să pot scăpa de vînarea celor ce urăsc dreptatea și se laudă că au să mă biruiască pe mine".

Auzind Pigasie unele ca acestea, s-a dus de la dînsul tulburat și, la prietenii săi întorcîndu-se, le-a spus toate cele grăite de Vasile. Iar aceia s-au umplut de mînie, căci văzuseră pe Pigasie tulburat, și, ducîndu-se la ighemon, i-au spus despre aceea.

Atunci ighemonul îndată a poruncit să aducă iarăși pe sfîntul la întrebare. Stînd la judecată, Sfîntul Mucenic Vasile a zis către ighemon: "Fă ceea ce voiești". Iar Elpidie, auzind pe Vasile vorbind fără frică, a zis către judecători: "A înnebunit acest om fărădelege. Deci acum, pedepsindu-se cu muncile, de se va supune la închinarea zeilor, își va afla sufletul său, iar de nu va voi să se plece, atunci însuși împăratul nostru se va bucura", - zicea aceasta socotind că prin vicleșug îl va face să se închine zeilor. Intrînd la împărat, i-a spus: "Stăpîne împărate, Vasile, nesuferind muncile, voiește să se supună înaintea mării tale". Deci s-a dus împăratul în capîștea lui Asclapie și a poruncit să aducă la sine pe mucenic. Stînd Sfîntul Vasile înaintea împăratului, a zis către dînsul: "Unde sînt jertfitorii și proorocii țăi, care s-au obișnuit a fi cu tine? Ți-au spus oare pentru ce am venit la tine?" Iulian răspunse: "Socotesc că tu, fiind înțelept, te-ai cunoscut însuși pe tine și acum voiești să te unești cu noi și să aduci jertfă zeilor". Grăit-a sfîntul: "Să știi, o, împărate, că sînt nimic aceia pe care îi numești zei. Ei sînt idoli surzi și orbi, iar pe cei ce cred într-înșii îi trag în iad".

Zicînd aceasta, a rupt o bucată de carne ce atîrna din trupul său și a aruncat-o în obrazul împăratului, zicînd: "Primește, Iuliane, și mănîncă, dacă te îndulcești cu o mîncare ca aceasta, că eu spre a vieții am pe Hristos, iar a muri pentru Dînsul îmi este dobîndă. El este ajutorul meu în Care cred și pentru Care rabd acestea". Despre o mare îndrăzneală și bărbăție ca aceea a Sfîntului Vasile, îndată a străbătut vestea pretutindeni între creștini și toți l-au fericit pentru mărturisirea sa atît de preaslăvită pentru Hristos și pentru lucrul cel bărbătesc, prin care a rușinat pe tiran.

Iar Frumentin, comitele cetei ce purta paveze, care a adus înaintea împăratului pe Sfîntul Vasile, Mucenicul, văzînd ce a făcut și cum, rupînd carne din trupul său, a aruncat-o în obrazul lui Iulian spunîndu-i cuvinte dosăditoare, s-a rușinat foarte și s-a temut de mînia împăratului; căci văzuse pe împărat schimbîndu-se la față și pornit de mînie, nu atît asupra mucenicului, cît asupra lui, deoarece a pus

pe legatul acela înaintea împăratului. Și îndată comitele, apucînd pe Vasile, a plecat degrabă din fața împăratului și, trăgîndu-l în divan suflînd cumplit de mare mînie, a poruncit ca mai cu asprime să-l muncească, mai mult decît cu cele dintîi munci, care i se dăduseră de dînsul în toate zilele. Și nu numai pielea mucenicului o sfărîmase cu rănile, dar și tot trupul, încît se vedeau și cele dinăuntru ale lui. Iar Sfîntul Vasile într-o muncire ca aceea se ruga lui Dumnezeu, zicînd: "Bine ești cuvîntat, Doamne, Dumnezeule, nădejdea creștinilor, Cel ce sprijinești pe cei căzuți și ridici pe cei surpați, Cel ce scoți din stricăciune pe cei ce nădăj-duiesc spre Tine, Cel ce știi suferințele noastre, Bunule, Îndurate, Milostive și îndelung răbdătorule, caută din preaînaltul scaun al slavei Tale, dă-mi să săvîrșesc cu credință alergarea mea și fă-mă vrednic Împărăției Tale veșnice și fără de moarte!"

După ce a înserat, comitele a poruncit să-l arunce pe Sfîntul Vasile în temniță. Iar Iulian, a doua zi foarte de dimineată, a ieșit din cetate, nelăsînd pe comite să-i vadă fața și s-a dus în Antiohia. Comitele, văzînd asupra sa mînia împărătească ce i se făcuse pentru Vasile, s-a înfocat mai mult asupra sfîntului și, scoțîndu-l din temniță, i-a zis: "Ce vei mai face, o, nebunule om, mai mult decît toți oamenii? Vei jertfi zeilor, cum a poruncit împăratul, sau nu? Ți-ai ales una din două?" Atunci, mîniindu-se și ighemonul, a poruncit să-l spînzure pe sfîntul spre munci și să-i strujească coastele cumplit, mult timp, apoi cu fiare grele ferecîndu-l, l-a aruncat iarăși în temniță.

După aceea, împăratul Iulian, ducîndu-se în părțile Răsăritului, a mers la Ancira și l-au întîmpinat slugile diavolului, avînd cu dînsii pe idolul lor care se numea Ghecatis. Intrînd în palat, a chemat pe jertfitorii idolești și i-a miluit cu aur. Iar a doua zi, făcîndu-se priveriște, Elpidie a adus aminte împăratului despre Vasile; și, sculîndu-se de la priveriște, împăratul a poruncit să aducă la dînsul în palat pe Vasile. Deci a mers Sfîntul Vasile și a stat înaintea împăratului cu fața luminoasă, avînd minunată cuviință. Iar Iulian a zis către dînsul: "Care este numele tău?" Sfîntul a răspuns: "Cine sînt, îți voi spune acum: întîi mă numesc creștin, iar numele lui Hristos este veșnic și covîrșește mintea omenească, iar de oameni Vasile mă numesc. Și de voi păzi fără prihană numele lui Hristos după care sînt numit, voi lua de la El în ziua judecării răsplătire fără de moarte!"

Iulian împăratul a zis: "Nu rătăci, Vasile, pentru că sînt în-științat despre tainele voastre. Tu crezi Aceluia Care a luat moarte de ocară pe vremea lui Pilat din Pont?" Răspuns-a sfîntul: "Nicide-cum nu rătăcesc, împărate. Tu ai rătăcit, făcîndu-te călcător de lege și lipsindu-te de cereasca Împărăție. Eu cred în Hristos al meu, de Care tu te-ai lepădat, căci El ți-a dăruit această pămîn-tească împărăție, dar degrabă o va lua de la tine, ca să cunoști ce fel de Dumnezeu ai mîniat". Zis-a Iulian: "Te îndrăcești, nebunule! Nu va fi așa precum voiești tu".

Răspuns-a sfîntul: "Nu-ți aduci aminte de răsplătirile lui Hristos cele pregătite robilor Lui? Nu te-ai rușinat de altarul prin care ai scăpat de ucigătoarea moarte, cînd erai prunc de opt ani și, fiind spre ucidere căutat, te-ai ascuns în sfințitul locaș; nici n-ai păzit legea pe care cu gura ta, cînd erai în rînduiala bisericească, adeseori ai propovăduit-o. Pentru aceasta nici Hristos, Împăratul Cel mare, nu te va pomeni întru a Sa veșnică Împărăție, ci și această vremelnică împărăție, nu după mult timp, o va lua de la tine și trupul tău nu se va învrednici îngropării, pe cînd sufletul tău în cumplite dureri ți-l vei lepăda!" Aceasta mai înainte a proorocit-o sfîntul despre grabnica moarte a lui Iulian, al cărui trup, fiind îngropat, l-a aruncat pămîntul din sînul său afară.

Atunci a zis Iulian: "Eu, o, necuratule, am vrut să te eliberez, dar, deoarece repeți fără rușine cuvintele tale nebunești și sfatul meu îl lepezi, încă și cu muștrări multe mă ocărăști, pentru aceea poruncește mărirea mea, ca din trupul tău în toate zilele să se facă cîte șapte curele!" Deci a poruncit comitelui Frumentin, purtătorul de paveze, ca, luînd pe Vasile, în toate zilele să-i jupoaie pielea, făcînd cîte șapte curele; și aceasta o făcea Frumentin cu osîrdie.

Sfîntul cu vitejie răbda pentru Hristos niște chinuri cumplite ca acelea, toată pielea lui în cîteva zile fiind jupuită în curele și curelele acelea atîrnînd pe dinainte și pe la spate, a grăit pătimitorul către comite:

"Acum aş voi să merg la împărat, să vorbesc cu el". Comitele, la acele cuvinte ale lui, l-a întrebat: "Pentru a te supune poruncii, sau a pieri în munci?" Sfântul Mucenic Vasile răspunse: "O, necuratule om, ai uitat câte curele ai jupuit ieri şi în zilele trecute de pe trupul meu, încît toţi care se uitau la mine plîngeau, văzînd muncile care mi le făceai, hulitorule de cele sfînte? Iată acum, cu darul Hristosului meu, stau sănătos înaintea ta! Spune tiranului Iulian, împăratul tău, cît de mare este puterea lui Hristos Dumnezeu, pe care el a părăsit-o, şi şi-a pierdut sufletul amăgindu-se de diavol. Nu-şi aduce aminte cum Hristos Dumnezeu l-a izbăvit de moartea prinucidere, ascunzîndu-l printre sfinţii preoţi şi sub dumnezeiescul altar al sfîntei biserici? Această facere de bine uitînd-o, s-a lepădat singur de Dumnezeu şi a fugit din Biserică. Iar eu nădăjduiesc în Hristosul meu, că degrabă îţi va răsplăti după vrednicie şi va pieri ticălosul călcător de lege în tirania sa".

Comitele a zis: "Te îndrăceşti, nebunule! Iulian, stăpînul meu cel nebiruit, fiind iubitor de oameni şi milostivindu-se spre tine, ţi-a poruncit ca împreună cu noi să prăznuieşti în jertfe de cărnuri şi în tămîieri binemirosoare. Dar tu n-ai voit să te supui, ci, dimpotrivă, cu ocări ai necîstit mai întîi pe împărat, după aceea m-ai băgat şi pe mine în primejdie. Deci îţi voi răsplăti după vrednicia ta, cu nişte munci ca acestea, cu care degrabă te vei duce din viaţa aceasta".

Zicînd acestea, comitele a poruncit să înfierbînte ţepuşe de fier şi cu acelea să-i împungă trupul pe spate şi pe pîntece. Fiind muncit astfel, Sfântul Vasile a căzut la pămînt, rugîndu-se lui Dumnezeu cu mare glas şi zicînd: "Lumina mea, Hristoase, nădăjdea mea, Iisuse, limanul cel lin al celor învăluiţi, mulţumesc Ție, Doamne, Dumnezeul părinţilor mei, că ai scos sufletul meu din iadul cel mai de jos şi ai păzit în mine numele Tău cel slăvit ca, în lăntuire sfîrşindu-mi alergarea, să fiu părtaş odihnei celei veşnice pentru făgăduinţele făcute părinţilor mei de Tine, Arhiereul cel Mare, Iisuse Hristoase, Domnul nostru! Acum primeşte în pace duhul meu, petrecînd neschimbat în această mărturisire, că Tu eşti milostiv şi mare este îndurarea Ta, Cel ce vieţuieşti şi petreci în vecii vecilor. Amin!"

Săvîrşindu-şi rugăciunea şi fiind străpuns pîntecele lui cu acele înfocate ţepuşe, a adormit cu somn dulce, dîndu-şi duhul în mîinile lui Dumnezeu. Deci s-a sfîrşit Sfântul Vasile în mărturisire mucenicească, în 28 de zile ale lunii ianuarie. Iar după uciderea şi pierzarea cea grabnică a lui Iulian Paravatul, mult-pătimitorul trup al mucenicului s-a arătat a fi cîstit de creştini în a 22-a zi a lunii martie, în care s-a aşezat pomenirea lui. Vitejeasca lui pătîmire a întărit pe toţi creştinii în credinţa cea adevărată în Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava şi cinstea în veci vecilor. Amin.

Sfînta Drosida, fiica împăratului Traian, şi cele împreună cu dînsa (22 martie)

În vremea împărăţiei lui Traian, cinci fecioare canonice, care trăiau într-un loc retras de sihăstrie, păzind toate poruncile lui Dumnezeu - pentru aceasta se chemau canonice -, aveau şi ca îndatorire strîngerea moaştelor sfinţilor, ungerea lor cu mir şi înfăşurarea lor în pînze curate, după care le aduceau şi le aşezau în locul de sihăstrie în care trăiau ele. Aflînd de acest lucru, fiica împăratului Traian, al cărei nume era Drosida, a venit la aceste fecioare pe ascuns, pe cînd cei ce păzeau camerele de dormit împărăteşti fuseseră cuprinşi de somn. Ea a adus cu sine o haină de mult preţ şi a cerut acelor fecioare ca să o ia cu ele la ridicarea trupului unui sfînt, din locul în care fusese aruncat.

Adrian, logodnicul Drosidei, care era şi sfetnic al împăratului, a cerut să se pună soldaţi de pază lîngă trupurile creştinilor morţi, ca să cunoască cine sînt cei care ridică trupurile lor. Paznicii, stînd de veghe, au prins pe cele cinci femei şi împreună cu ele şi pe Drosida. Făcîndu-se ziuă, le-au adus pe ele înaintea împăratului. Împăratul, văzînd laolaltă cu cele cinci femei şi pe Drosida, s-a înspăimîntat, şi a poruncit ca

aceasta să fie ținută sub pază, doar se va căi de ceea ce a făcut, iar pe celelalte cinci femei canonice a poruncit să le arunce într-un vas cu aramă topită. Din arama amestecată cu țărâna celor cinci femei s-au construit fundurile vaselor celor mari de aramă ale băilor obștești, ridicate atunci din nou de împărat, spre desfătarea închinătorilor la idoli.

Deci, vestindu-se ziua serbării și alergând mulțime din toate părțile, îndată ce s-a apropiat unul de ușa băii a căzut și a murit; asemenea și ceilalți, neputând nimeni să intre înăuntru. Aflând de aceasta, împăratul a chemat pe slujitorii idolești și i-a întrebat dacă nu s-a făcut vreo vrajă de creștini, de nu poate să intre nimeni în baie. Iar ei au răspuns: "Nu, împărate, ci vasele de aramă făcute cu trupurile femeilor au făcut minunea aceasta". Apoi împăratul a poruncit ca acele vase să se topească și din ele să se facă idoli noi cu chipurile celor cinci fecioare, spre necinstea lor, și să se așeze în baie.

După ce le-a așezat în baie, a văzut împăratul în vis cinci mielușele curate ce pășteau într-o grădină, iar un păstor înfricoșat zicea împăratului: "Iată cele ce ai socotit să le pui goale în baie pentru necinstea Bunului și Înduratăului Păstor, răpindu-le de la tine, le-a așezat în acest loc frumos, unde va veni și Drosida fiica ta". Deșteptându-se împăratul, s-a umplut de mînie și a poruncit să se aprindă un cuptor mare cu foc și a pus scrisoare cu următorul cuprins: "Bărbați galileeni, care vă închinați Celui răstignit, scăpați-vă pe voi de mai multe munci, iar pe noi de osteneli și fiecare din voi, singur să se arunce în cuptorul pregătit cu foc".

Auzind și Drosida de porunca aceasta, dorind a urma celor cinci fecioare, ridicînd ochii, zicea: "Stăpîne, Doamne Iisuse Hristoase, de este voia Ta să mă mîntuiești și să scap de nebuneasca credință a tatălui meu, ajută-mi să scap din camera cea de nuntă a necredinciosului Adrian și să mă duc unde sînt și cele cinci fecioare, ce m-au povățuit la frica Ta".

Zicînd aceasta, și-a schimbat hainele împărătești și, ieșind ușor pe cînd paznicii dormeau, s-a dus să se arunce în cuptor. Deci, mergînd pe cale, cugeta întru sine, zicînd: "Cum mă voi duce la Dumnezeu, neavînd îmbrăcăminte de nuntă? Căci nu am primit Botezul și sînt încă necurată! Ci, Împărate al împărățiilor, Doamne, Iisuse Hristoase, iată am renunțat la împărăția mea pentru dragostea Ta, ca să mă așez portar al împărăției Tale. Tu, deci, Cel ce Te-ai botezat pentru noi, botează-mă și pe mine cu Duhul Tău cel Sfînt!" Și zicînd aceasta, scoțînd mirul pe care îl luase cu sine și ungîndu-se, s-a aruncat într-un lac și s-a botezat, zicînd: "Se botează roaba lui Dumnezeu, Drosida, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh! Amin".

Și păzindu-se pe sine după aceea, timp de șapte zile primea hrană îngerească. Unii iubitori de Hristos, stînd pe lîngă ea, au aflat cele despre dînsa. Apoi a opta zi, rugîndu-se lui Dumnezeu să o lumineze ce să facă, a adormit în Domnul.

Pătimirea Sfîntului Mucenic Nikon și a celor o sută nouăzeci și nouă de ucenici ai săi (23 martie)

În cetatea ce se numește Neapole, care este în țara Campaniei, a fost un bărbat cu numele Nikon, în rînduiala ostășească, împodobit cu frumusețe, vesel la față și viteaz în războaie, dar cu credința elin, născut din tată elin și învățat la închinarea idolească. Însă maica sa era creștină și îl sfătuia totdeauna spre cunoștința lui Hristos. Spunîndu-i despre puterea Crucii lui Hristos, mama îi zicea: "Fiul meu iubit, de ți se va întîmpla vreodată a cădea în vreo primejdie, precum se întîmplă adeseori în războaie, să te însemnezi cu semnul Crucii, că vei scăpa din mîinile potrivnicilor; și nu numai că te vei izbăvi din mîinile

lor, dar vei scăpa și de toate rănilor, pentru că nu te va lovi nici săgeată, nici sabie și prin mijlocul tăierii vei rămâne nevătămat".

Odată s-a întâmplat că a ieșit din Roma oastea romană la război cu cea elinească. Iar Nikon, fiind unul din ostași, se afla în mijlocul vrăjmașilor, în mare strîmtorare și primejdie de moarte, pentru că vedea pe mulți din tovarășii săi uciși și acum aștepta să cadă și el de sabia vrăjmașilor săi. Atunci și-a adus aminte de sfatul maicii sale și, ridicându-și ochii la cer și suspinînd din adîncul inimi, s-a înarmat cu semnul Sfintei Cruci și a zis: "Hristoase, Dumnezeule Atotputernice, arată spre mine în ceasul acesta puterea Crucii Tale, că de acum făgăduiesc să fiu și eu robul Tău, adică mă voi închina Ție, împreună cu mama care m-a născut".

Zicînd aceasta, a luat îndrăzneală și, întinzînd cu bărbăție spre vrăjmași dreapta sa cea înarmată cu sulița, a ucis îndată ca la o sută și optzeci de bărbați viteji din ceata potrivnicilor, iar pe ceilalți i-a izgonit, și nimeni n-a putut să-i stea împotrivă; așa a lucrat într-însul puterea Crucii lui Hristos. Iar Nikon a preamărit pe Dumnezeu, zicînd: "Mare este Dumnezeul creștinilor, Cel ce, prin însemnarea Sfintei Cruci, a biruit și izgonit pe vrăjmași". Și s-au mirat cetele romanilor și ale elinilor de Nikon, ostașul lor, zicînd: "O, minune a rînduiei Celui de sus! Niciodată n-am văzut și nici n-am auzit de un ostaș ca acesta, atît de viteaz în război și nevoindu-se astfel precum vedem pe Nikon".

Iar după ce a liberat cetele, Nikon s-a întors la casa sa și, lăudînd pe Dumnezeu, a spus maicii sale cîte a făcut Domnul cu dînsul în război, prin puterea Sfintei Cruci. Iar maica sa, umplîndu-se de mare bucurie, a zis: "Mulțumesc Preasfîntului Tău nume, Doamne, Cel ce voiești să se mîntuiască toți oamenii și la cunoștința adevărului să vină. Acum, Stăpîne, ascultă rugăciunea roabei Tale și învrednicește pe fiul meu de baia nașterii celei de a doua, cea dăruită nouă prin Botez spre iertarea păcatelor, și învață-l să facă voia Ta ca, bineplăcînd Ție, să cîștige de la Tine veșnicele bunătăți făgăduite".

Deci a început Nikon a întreba pe maica sa, cum poate cineva să fie creștin desăvîrșit. Maica sa i-a răspuns: "Ți se cade să postești patruzeci de zile și de la preot creștin să te povățuiești la credința creștinească; după aceea, lepădîndu-te de satana și de toate lucrurile lui și crezînd în Hristos Dumnezeu, vei primi Sfîntul Botez. Numai așa te vei face creștin adevărat și rob al lui Hristos". Nikon a grăit atunci: "Viu este Domnul, că mai bine îmi este să fiu rob al Lui, decît închinător de idoli elinesc și ostaș! Nu vreau mai mult să mă închin pietrelor, nici altei fapturi, ci numai Unuia Dumnezeu, Făcătorul cerului și al pămîntului, al mării și al tuturor celor ce sînt într-însele".

Apoi, închinîndu-se pînă la pămînt mamei sale, a zis: "Maica mea, roagă-te pentru mine, robul tău, ca să-mi dea Dumnezeu înger bun, povățuitor și păzitor sufletului și trupului meu, ca prin povățuirea lui să găsesc vreun rob al lui Dumnezeu care m-ar învrednici Sfîntului Botez și m-ar învăța să fac voia lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, și să fiu numărat împreună cu turma cea cuvîntătoare a lui Hristos. Căci, dacă rățacirea elinească m-ar mai fi tras încă de la învățătura ta, o, cinstita mea maică, și nu m-ai fi povățuit spre cunoștința adevăratului Dumnezeu, puțin de nu mă făceam mîncare gheenei și cădeam în muncă cu toți cei ce nu știu pe Dumnezeu și se muncesc în iad. Deci, roagă-te pentru mine, maica mea!" Și, zicînd aceasta, se grăbea să iasă din casă.

Dar ea, apucîndu-l de mînă, l-a rugat cu jurămînt ca, după ce va cîștiga Sfîntul Botez, să se întoarcă la dînsa s-o îngroape, fiind bătrînă și așteptîndu-și degrabă sfîrșitul.

Apoi, dîndu-i aur de ajuns pentru cale și mai ales binecu-vîntarea sa de maică, rugîndu-se pentru dînsul, l-a lăsat să-și caute un preot creștin; pentru că în acele vremi cumplite, fiind mare prigoană asupra creștinilor, toți preoții învățători creștini erau ascunși în pustietăți și prin munți, și era cu greu să găsească pe vreunul dintr-înșii ca să-l povățuiască la creștineasca viață și de la care să primească Sfîntul Botez.

Îeșind Nikon, robul lui Dumnezeu, din casa sa a mers la limanul corăbiilor și, găsim o corabie, a plecat la Constantinopol. Iar după plecarea sa, a fost în cetatea Neapole multă cercetare despre dînsul printre ostași, pentru vitejia lui cea mare arătată în război. Iar mai-marii cetății întrebînd pe maica lui Nikon, care era acasă, unde este fiul ei, ea le răspundea: "Nu știu unde s-a dus".

Iar Nikon, povățuindu-se de darul Domnului, a ajuns la o insulă care se numea Hios și, suindu-se într-un munte înalt, a petrecut opt zile în rugăciune, rugîndu-se lui Dumnezeu ca să-i arate în ce loc ar putea să afle vreun rob al Domnului, care să-i dea Sfîntul Botez cel dorit de el și să-l învețe tainele sfîntei credințe. Și s-a arătat lui Nikon, noaptea în vedenie, îngerul lui Dumnezeu în chip de preot, dîndu-i un toiag ce avea deasupra semnul Crucii, și i-a poruncit să meargă la malul mării.

Mergînd a doua zi acolo, a găsit o corabie ce-l aștepta, pentru că același înger al Domnului s-a arătat corăbierilor, poruncindu-le să aștepte pe Nikon cu toiagul cel cu cruce, care de la munte avea să se coboare la dînșii. Deci, șezînd cu dînșii în corabie și vîntul suflînd în ajutor, în două zile a ajuns la un munte ce se numea Ganos, în care se afla Teodosie, Episcopul Cizicului, cu o mulțime de monahi, ascunzîndu-se de păgîni în timpul prigoanei; și era acel episcop acolo, în mijlocul monahilor, ca un egumen. I s-a descoperit lui de la Dumnezeu despre Nikon și a ieșit împreună cu monahii săi la limanul corăbiilor și, luînd pe Nikon, l-a dus în peștera sa și învățîndu-l, l-a botezat în numele Preasfîntei Treimi, apoi l-a împărțit cu Preacuratele lui Hristos Taine.

După primirea Sfîntului Botez, fericitul Nikon era în mînăstirea din peșteră, învățînd dumnezeieștile cărți și la viața monahicească luînd aminte; apoi s-a îmbrăcat în chipul monahicesc pentru blîndețea sa. Unii din frați ziceau că acela este asemenea cu îngerul lui Dumnezeu, văzîndu-i smerenia și blîndețea lui, postul și înfrînarea, șederea de toată noaptea fără somn la cîntarea de psalmi. Căci era la osteneli răbdător, în dragoste aprins, în postiri neasemănat, în învățătura și citirea cărților fără de saț, în rugăciunile de noapte neslăbit și în toate nevoințele monahicești osîrdnic slujitor; iar toată viața lui fiind fără prihană, de mirare era tuturor fraților și Sfîntului episcop Teodosie.

Astfel petrecînd fericitul Nikon în muntele acela trei ani, s-a arătat episcopului o dumnezeiască descoperire; pentru că îngerul Domnului, stînd în vis înaintea lui, i-a zis: "Mai înainte de a te duce din viața aceasta, pe Nikon, pe care l-ai îmbrăcat în chipul monahicesc, să-l pui episcop în locul tău și turma ta să i-o încredințezi lui. Apoi să-i poruncești să se mute cu toți frații în partea de miazăzi, în stăpînirea Siciliei, ca să nu piară aici monahii de sabia barbarilor, care peste puțin timp au să năvălească în locul acesta".

După vedenia aceea, Sfîntul Episcop Teodosie a făcut pe fericitul Nikon întîi diacon și apoi preot; iar după aceasta l-a hirotonisit episcop și, încredințîndu-i monahii, o sută nouăzeci la număr, Teodosie s-a odihnit în Domnul. Deci cu cinste îngropîndu-l Sfîntul Nikon și luînd pe toți monahii, a intrat în corabie și a plecat în insula Lesviei, unde, sosind lîngă cetatea Mitilene, a stat acolo două zile; apoi a plecat la insula Naxia. Iar de acolo, cu voia lui Dumnezeu, în douăzeci și două de zile a ajuns în Italia și a plecat la Neapole, patria sa, unde a aflat între cei vii pe fericita sa maică, care, văzîndu-l, cu lacrimi de bucurie a căzut pe grumajii lui, sărutîndu-l.

Îchinîndu-se pînă la pămînt înaintea lui Dumnezeu, a zis: "Mulțumesc Preasfîntului Tău nume, Doamne, că mi-ai arătat pe fiul meu în rînduiala îngerească și în vrednicie de episcop. Și acum, Stăpîne al meu, auzi-mă pe mine, roaba Ta, și primește sufletul meu în mîinile Tale!" O rugăciune ca aceasta săvîrșind acea fericită femeie, îndată și-a dat Domnului duhul său în pace și toți cei ce au văzut aceasta, au preamărit pe Dumnezeu și au îngropat-o, cîntînd psalmi cu cinste.

După ce a străbătut auzul în toată cetatea depre venirea lui Nikon, s-au înștiințat unii din ostașii care erau prieteni ai sfîntului. Aceia, mergînd la dînsul, se îndulceau de vederea feței lui și, luîndu-l la o parte, au zis către dînsul: "Te jurăm cu puterea cea de sus, să ne spui de unde îți venea puterea și vitejia aceea care

o aveai în războaie. Din farmece sau din altă lucrare? Învăță-ne, ca să putem și noi să fim așa". Grăit-a lor sfântul: "Credeți-mă, fraților, că nici fermecătoria, nici altceva nu mă făcea pe mine viteaz în război, fără numai singurul ajutorul cinstitei Cruci a lui Hristos. Căci când mă înarmam cu ea, nimeni nu putea să stea împotriva feței mele, pentru că puterea lui Dumnezeu, care lucrează întru asemănarea Crucii, pe toți vrăjmașii îi biruia".

Acestea auzindu-le, ostașii au căzut la picioarele episcopului Nikon, zicând: "Miluiește-ne, sfinte al lui Dumnezeu, și ne ia împreună cu tine, ca, precum în războaie ne-am izbăvit prin tine de potrivnici, tot așa și acum cu tine să fim părtași cereștii Împărății!" Și, îndată lăsându-și femeile, fiii, frații și casele lor, ostașii aceia au urmat Sfântului Nikon, fiind nouă la număr. Cuviosul Nikon, intrând cu dînșii și cu ceilalți ucenici ai săi în corabie, au plecat în părțile Siciliei și au sosit la un munte mai înalt al Tavromeniei. Ieșind pe uscat și nu puțină depărtare de loc trecând, au aflat un rîu ce se numea Asinos, lângă care au găsit o mare baie veche, de piatră, într-un loc pustiu ce se numea Ghighia, și s-au sălășluit acolo, pentru că au văzut locul acela liniștit și frumos, fiind pămîntul bun de lucrat. Făcîndu-și grădini și răsaduri de tot felul, cu pomi aducători de roadă, au rămas acolo, unde Cuviosul Episcop Nikon a botezat pe acei nouă bărbați, care i-au fost lui altădată prieteni în oaste, și i-a tuns pe dînșii în monahiceasca rînduială.

După ce au stat ani destui și prigonirea asupra creștinilor neîncetînd, s-a dat de știre ighemonului Siciliei, anume Chintian, spunîndu-i-se că sînt niște bărbați trăitori lângă rîul Asinos, care cinstesc pe cerescul Dumnezeu, avînd învățător pe Episcopul Nikon, iar legilor împărătești nu se supun, nici nu vor să cinstească pe zei. Auzind aceasta, ighemonul s-a umplut de mînie și de cruzime și îndată a trimis o ceată de ostași, ca pe toți să-i prindă și să-i aducă înaintea lui la întrebare. Deci, ajungînd ostașii la locul acela, întrebau: "Unde este Nikon cu ucenicii lui, care nu se supun legilor împărătești, nici pe zei nu-i cinstesc?" Le-a răspuns Sfântul Nikon: "Bine ați venit, frații mei, bine ați venit; pentru că Stăpînul meu Hristos, pe mine și pe ai mei, prin voi ne cheamă!"

Frații s-au dus la rugăciune cerînd lui Dumnezeu putere să-i întărească în nevointă cu darul Său. Dar, fiind siliți de ostași spre grabnica călătorie, au sîrșit rugăciunea și mergeau la ighemon, fiind duși de ostași la moarte. Pe cale îi întărea fericitul părintele nostru Nikon Episcopul, zicînd: "Îmbărbățați-vă, frații mei, și să nu fiți fricoși înaintea muncitorului, căci iată se sfîrșește alergarea noastră și ni s-au deschis nouă ușile cerești. Deci să stăm cu tărie împotriva mîniei ighemonului prin credința în Hristos. Să grăim cu îndrăzneală înaintea lui, să ascultăm glasul bunului nostru Păstor, Care zice: *Nu vă temeți de cei ceucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*".

Stînd sfinții înaintea ighemonului la păgîneasca judecată, chinuitorul, căutînd spre ei cu iuțime, a început a-i întreba: "Voi toți v-ați abătut la deșarta și nebuna nădejde, amăgindu-vă de vrăjitorul acela Nikon, încît nici nu cinstiți pe zeii cei fără de moarte, nici legilor noastre nu vă supuneți?" Iar sfinții, ca și cu o gură, au răspuns, zicînd: "Sîntem creștini și niciodată nu ne vom lăsa de credința noastră, iar nădejdea noastră n-o punem în deșertăciuni, ci în Domnul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul, pămîntul, marea și toate cele ce sînt într-insele; căci zeii voștri sînt muți și surzi, pietre nesimțitoare, lucruri de mîini omenești, cărora asemenea să fie toți cei ce nădăduiesc spre ei".

Înțelegînd ighemonul despre credința cea neschimbată și tare a sfinților, a zis: "De nu voi porunci degrabă să-i ucidă pe aceștia, pe mai mulți vor amăgi spre a lor rătăcire". Și așa, mai întîi dezbrăcîndu-i și întinzîndu-i, a poruncit ca mult să-i bată fără de milă cu vine de bou, apoi pe toți - afară de Sfântul Nikon - cu sabia să-i taie lângă baia aceea, în care au petrecut lângă rîu. Și-i duseră acolo la moarte, iar sfinții mucenici, plecîndu-și sub sabie cinstitele lor capete, grăiau: "În mîinile Tale, Doamne, ne dăm sufletele noastre, căci pentru Tine ne omorîm toată ziua, socotindu-ne ca niște oi de junghiere".

Și au tăiat pe cuvioșii ucenici ai Sfântului Nikon, iar mai ales ai lui Hristos, la număr o sută nouăzeci și nouă. Iar trupurile lor, cu porunca muncitorului, le-au aruncat în baia aceea foarte aprinsă spre ardere. Iar

pe Cuviosul Nikon, ținându-l în legături, se gîdea ighemonul cu ce fel de moarte mai cumplită să-l piardă.

În acea noapte s-a arătat în vis Sfîntului Nikon în temniță îngerul lui Dumnezeu, zicîndu-i: "Îmbărbătează-te în Dumnezeu, Nicone, ostașule al lui Hristos și te veselește, căci a primit Hristos, Dumnezeul nostru, jertfa de o sută nouăzeci și nouă de ucenici ai tăi, într-un miros de bună mireasmă, și au intrat în camera în care Mirele ceresc Se odihnește!"

Acestea zicîndu-i îngerul, Sfîntul Nikon iarăși a văzut înaintea sa o fecioară mai luminată decît razele soarelui, ale cărei haine erau de aur și de safir și în mîinile sale avea un leu alb ca zăpada. Deci stătea fecioara aceea în cîmp lîngă rîul ce se numea Psimif, din partea Răsăritului. Iar dinspre apus doi bărbați foarte mari, ale căror capete ajungeau pînă la cer, avînd în mîinile lor sulite de foc, vorbeau cu fecioara aceea ce se arătase, zicîndu-i: "Pentru ce stăm fără de lucru astăzi, fiind trimiși de Împăratul ceresc la război împotriva lui Chintian? Iată îl așteptăm și nu iese".

Atunci a strigat către dîșii acea fecioară purtătoare de lumină, zicînd: "Chintian a ucis ieri pe robii lui Hristos, o sută nouăzeci și nouă de bărbați, și încă și asupra învățătorului lor, Nikon, care a biruit toate meșteșugirile vrăjmașului cu adevărat, muncitorul acela cugetă cele mai crude chinuri. Deci va veni el degrabă în acel loc, la care sînteți trimiși împotriva lui". Aceasta zicînd, a eliberat spre ei acel leu, zicîndu-le: "Primiți și pe acesta, care vă va ajuta vouă asupra muncitorului".

După vedenia aceea, deșteptîndu-se din somn, Cuviosul Nikon Episcopul foarte mult s-a bucurat, lăudînd și slăvind pe Dumnezeu. Apoi a spus cele văzute slugii sale, cu numele Heromen, care era lîngă dînsul și îi slujea, care a scris după aceea viața și pătîmirea lui. Spunînd sfîntul vedenia aceea slugii, a proorocit despre moartea cea cumplită ce era să fie degrabă lui Chintian.

A doua zi a poruncit Chintian ighemonul să pună înaintea judecății pe Sfîntul Nikon și a zis către dînsul: "Cine, de unde și de ce credea ești tu, cel ce cu meșteșugul cel vrăjitoresc ai mijlocit moarte la atîta număr de oameni? Iată, ei, pentru nebunia ta, s-au lipsit de frumusețea soarelui și de podoaba lumii". Răspuns-a lui Sfîntul Nikon, zicînd: "O, plinule de toată nedreptatea, cine sînt și de ce credea, nu numai eu ți-am spus, ci și de la alții ai auzit cele despre mine; iar mai vîrtos din gurile a multor sfinți, pe care tu, de a ta păgînatate fiind orbit, ieri i-ai ucis. Acum iarăși cu adevărat să știi de la mine că sînt creștin tare și statornic, avînd nădejdea mea întărită în Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pămîntul și Care te va da pe tine muncilor celor nesuferite, pentru a ta muncire și păgînatate fără de omenie, urîtă de Dumnezeu".

La aceste cuvinte, muncitorul, răcnind ca un leu, a poruncit ca pe sfîntul să-l spînzure legat și întins de patru pari, de mîini și de picioare, și dedesubt să-l ardă cu foc. Astfel fiind muncit, Sfîntul Nikon se odihnea ca pe un cîmp înflorit pe cărbunii cei înfocați, cîntînd și grăind: "Tu ești întărirea și scăparea mea, Doamne, Cel ce mă izbăvești de vrăjmașii mei cei mînioși!" Și ziceau slugile către muncitorul: "Stăpîne ighemoane, am slăbit acum, căci foc aprinzînd și arzîndu-l pe acesta, nu se atinge de el nimic". Atunci, pogorînd pe Sfîntul Nikon de la muncire, a poruncit ighemonul să-l lege de cai sălbatici ca, tîrîndu-l, să-l rupă. Și degrabă fiind legat de cai, sfîntul și-a întins dreapta sa către cai, făcînd semnul crucii, și îndată caii și-au schimbat sălbăticia lor în blîndețe de oaie și stăteau nemișcați, strîngîndu-se ca de frîu și de zăbală, și nici cît de puțin nu păseau din locul acela, deși foarte mult îi băteau slujitorii.

Văzînd aceasta, muncitorul s-a înfuriat asupra cailor și a poruncit să taie cu sabia vinele picioarelor lor. Iar caii, cu porunca lui Dumnezeu, precum oarecînd asina lui Valaam, cu glas omenesc au strigat, zicînd: "Dumnezeul nostru în cer și pe pămînt, toate cîte a voit a făcut. Și noi pentru Sfîntul Nikon murim acum". Atunci, ighemonul a poruncit ca pe mucenicul legat cu obezi de fier, să-l arunce dintr-un munte înalt într-o vale adîncă. Făcîndu-se și aceasta, mucenicul a rămas nevătămat, pentru că îngerul lui Dumnezeu l-a sprijinit pe el, de legături l-a dezlegat și din prăpastia văii l-a scos. Apoi a stat iarăși sfîntul la privesc înaintea muncitorului, viu și sănătos; și văzîndu-l, ighemonul s-a înspăimîntat.

Apoi a zis către dînsul: "O, cît este de mare îndurarea zeilor noştri pentru tine, o, Nicone? Au nu vezi cît se îngrijesc de tine şi cît nu vor să-ţi piardă trupul? Deci, cunoscîndu-le bunătatea lor, adu-le jertfe ca să le fii prieten". Sfîntul răspunse: "Anatema ție şi zeilor tăi şi tuturor celor ce nădăjduiesc spre dînşii!" Atunci ighemonul a poruncit să-i sfărîme faţa sfîntului cu pietre, să-i scoată limba afară cu cleştele şi să i-o taie; apoi să-l ducă unde petrecea cu ucenicii săi, la locul care se numea Ghighia, şi să-i taie capul.

Deci a fost tăiat Sfîntul Sfinţitul Mucenic Nikon aproape de rîul Asinos, sub un copac de pevg, pe vremea împărăţiei lui Deciu (249-251); iar trupul lui cel sfînt a fost lăsat neîngropat, spre mîncarea fiarelor şi a păsărilor. Iar Chintian ighemonul, în aceeaşi zi în care a judecat pe Sfîntul Nikon la tăiere, s-a dus în cetatea Panormul să ia averile Sfintei Muceniţe Agatia, pe care o muncise cu puţin mai înainte de acea vreme. Şi pe cînd trecea peste rîul cel mai sus-zis care se mai numea Psimif, la trecătoare, caii care erau cu dînsul, deodată s-au sălbăticit şi s-au pornit asupra lui; unul i-a muşcat obrazul cu dinţii şi i l-a rănit, iar celălalt l-a călcat cu picioarele şi l-a lovit, pînă ce l-a aruncat în rîu. Şi s-a înecat ticălosul, sfîrşind rău viaţa sa cea rea, după proorocia Sfîntului Nikon. Zăcînd neîngropat cîstitul trup al mucenicului, la locul de tăiere, un oarecare păstor de oi, fiind cuprins de duh necurat şi umblînd pe acolo, a aflat acel sfînt trup şi îndată a căzut la pămînt, pentru că duhul cel necurat, izgonindu-se cu puterea sfîntului, a aruncat pe păstor la pămînt şi a ieşit dintr-însul, strigînd tare: "Vai mie, vai mie! Unde voi fugi din faţa lui Nikon?"

Apoi, plecînd păstorul de oi vindecat, a spus la oameni această minune. Aflînd aceasta, episcopul cetăţii Misinei a luat clerul său şi a plecat călăuzit de acel păstor. Şi, găsind mult-pătîmîtorul trup al sfîntului mucenic, l-a luat. Asemenea şi trupurile celor o sută nouăzeci şi nouă de sfinţi mucenici, ucenicii lui le-au găsit întregi în baie, nevătămate de foc. Deci, pe toţi, împreună cu Sfîntul Nikon, învăţătorul lor, i-au îngropat cu cînte la loc însemnat, slăvind pe Hristos, Dumnezeuul nostru, Cel preamărit în veci, împreună cu Tatăl şi cu Sfîntul Duh. Amin.

Viaţa Cuviosului Părintelui nostru Nikon, egumenul Pecerscăi (23 martie)

Cînd Domnul a binevoit să facă mult-roditoare viaţa monahicească sădită în Rusia, a venit cel dintîi ucenic, Cuviosul Nikon, la iubitorul de osteneală, Sfîntul Antonie al Pecerscăi, care începuse a se nevoi în peşteră. Ucenicul, urcînd bine treptele monahiceştilor fapte bune, urma în toate povăţuitorului şi învăţătorului său. De aceea s-a făcut vrednic a fi pus de dînsul povăţuitor şi ducea pe ceilalţi lucrători în via cea gîndită a pustniceştii nevoi. Iar cîţi veneau la el, dorind să fie de un chip cu viaţa celor întocmai cu îngerii, singur Cuviosul Antonie îi învăţa la faptele cele bune; iar Cuviosul Nikon îi tunde în călugărie, fiind preot şi monah iscusit. Şi se putea vedea atunci alt Moise şi Aaron în via cea gînditoare, care făcea roade de pocăinţă vrednice mutării din Egiptul lumii acesteia la cerescul pămînt cel făgăduit.

Astfel, Cuviosul Antonie a adus rînduiala vieţii monahiceşti din Sfîntul Munte Athos, ca Moise, care a adus Legea din Muntele Sinaiului. Iar Cuviosul Nikon lucra într-însa ca Aaron, fiind cîstit cu rînduiala preoţiei, şi lucra cu toată buna supunere, primind din lucrul său nu numai cele de bucurie, ci şi răbdînd cu bărbăţie ispitele şi mulţumind lui Dumnezeu pentru toate. De mare bucurie duhovnicească s-a învrednicit mai ales cînd a călugărit pe Cuviosul Părintele nostru Teodosie, care s-a arătat mare povăţuitor al vieţii monahiceşti în Rusia.

S-a bucurat cu duhul și atunci când a călugărit pe fericitul Varlaam, cel de mare neam boieresc. Asemenea, și pe cel ce era iubit de domnul locului, pe fericitul Efrem, cel foarte înțelept. Dar pentru aceștia a suferit nu puțin necaz. Căci, înștiințându-se cneazul Iziaslav despre tunderea acelor, s-a mîniat foarte asupra cuvioșilor și a poruncit ca îndată să aducă înaintea sa pe acela dintr-înșii care a îndrăznit a-i călugări. Iar slujitorii, mergînd degrabă, l-au adus pe Cuviosul Nikon înaintea sa. Cneazul, căutînd cu mînie la sfîntul, i-a zis: "Tu ai călugărit pe dregători fără porunca mea?" Iar Cuviosul Nikon a răspuns cu bărbăție: "I-am călugărit cu darul lui Dumnezeu și după porunca cerescului Împărat, Iisus Hristos, Care i-a chemat la o nevoință ca aceasta". Iar cneazul mai mult s-a mîniat și i-a zis: "Ori îi sfătuiești să meargă la casa lor, ori te voi trimite în surghiun, cu cei ce sînt cu tine, și voi porunci să risipească peștera voastră!"

Fericitul Nikon i-a răspuns: "Stăpîne, fă toate așa precum este cu plăcere înaintea ochilor tăi; dar mie nu mi se cade a întoarce pe ostași de la cerescul Împărat". Aceasta făcîndu-se, Sfîntul Antonie și cei cu dînsul au ieșit din peșteră, voind să se ducă în altă stăpînire, căci cneazul, mîniindu-se, ocăra pe fericitul Nikon. Dar unul din slujitori a spus despre aceasta soției cneazului, care, aducînd aminte soțului ei despre mînia lui Dumnezeu ce se făcuse în patria ei, în pămîntul leșesc, cînd au fost izgoniți monahii de tatăl ei, Boleslav cel viteaz, căci călugăriseră pe cuviosul Moise ungurul, i-a zis: "Ascultă-mă, domnule, și nu te mînia, că asemenea au fost izgoniți din țara noastră niște monahi ca aceștia și de aceea multe nevoi s-au făcut pentru dînșii. Deci te ferește, domnule, ca să nu fie așa în stăpînirea ta".

Cneazul, auzind acestea, s-a temut de mînia lui Dumnezeu și a eliberat pe fericitul Nikon, poruncindu-i să meargă la peșteră, iar pe cei ce plecaseră din peșteră, a trimis să-i cheme înapoi. Însă abia după trei zile s-au întors în peștera lor, precum se scrie în viața Cuviosului Antonie. De aceea, după atîtea supărări, Cuviosul Nikon trăia în peșteră cu asprime, și multe biruințe a săvîrșit cu rugăciunea și cu postul asupra duhurilor celor rele, fiind de un obicei cu Cuvioșii părinții noștri Antonie și Teodosie, încît erau trei luminători strălucind într-acel loc întunecos și izgonind întunericul diavolesc.

Înmulțindu-se frații în peșteră, a voit fericitul Nikon să se ducă în singurătate și să se liniștească. Deci, după sfatul Cuviosului Antonie, sfătuindu-se cu alt monah de neam bulgar, de la Sfîntul Munte, din mînăstirea Sfîntului Mina, s-a dus cu dînsul. Și, sosind la mare, acolo s-au despărțit. Căci bulgarul, mergînd spre Constantinopol, a aflat o insulă în mijlocul mării și s-a sălășluit în ea, unde a viețuit mulți ani, răbdînd gerul și foamea, și astfel în pace a adormit. Și locul acela, pînă astăzi se numește "Ostrovul Bulgarului".

Iar Cuviosul Nikon s-a dus în insula Tmutoracan și, aflînd un loc curat aproape de cetate, s-a sălășluit acolo, liniștindu-se și slujind lui Dumnezeu cu rîvnă, adăugînd osteneli peste osteneli și făcînd pe popoare a se minuna de viața sa, căci slava lui străbătuse pretutindeni și veneau la dînsul mulți oameni care se minunau, pentru că erau încă neîntăriți în credință, iar de monahiceasca viață nici nu auziseră. Însă de Dumnezeu povătuindu-se și vrînd să urmeze obiceiul cel bun monahicesc, rugau pe Cuviosul Nikon să-i călugărească, iar el îi învăța și-i călugărea. Apoi a zidit o biserică a Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu. Și astfel, cu darul lui Dumnezeu și prin rugăciunile Cuviosului Nikon, a sporit locul acela și s-a făcut mînăstire slăvită, avînd toată asemănarea Mînăstirii Pecersca.

Apoi, murind Rostilav Vladimirovici, domnul aceluia ostrov, popoarele acelor părți au rugat pe Cuviosul Nikon să meargă la Sviatoslav Iaroslavici, cneazul Cernigovului, și să-l roage ca să le lase pe fiul său Gleav la scaunul Tmutoracanului. Iar acesta, după ce a ajuns la cetatea Cernigov și lucrul cel încredințat l-a săvîrșit bine și cu bună sporire, s-a întors la cetatea Kievului și a venit în Mînăstirea Pecersca, la fericitul egumen Teodosie. Cum s-au văzut unul cu altul, căzînd amîndoi, s-au închinat pînă la pămînt, apoi, sculîndu-se, s-au îmbrățișat și au plîns mult, căci de multă vreme nu se văzuseră. După aceasta îl ruga Cuviosul Teodosie ca să nu se despartă de dînsul fericitul Nikon, cît vor fi amîndoi în trup. Acesta i-a făgăduit, zicînd: "Sosind la mînăstirea mea, voi rîndui cele cuvenite și îndată, dacă va voi Dumnezeu, mă voi întoarce". Astfel a și făcut, pentru că, ajungînd la ostrovul Tmutoracan cu cneazul Gleav

Sviatoslavici, acela șezînd pe scaun, el și-a rînduit mînăstirea sa precum făgăduise și s-a întors apoi la Mînăstirea Pecersca.

Acolo s-a încredințat cu totul Cuviosului Teodosie și cu toată bucuria se supunea lui. Iar Cuviosul Teodosie îl iubea foarte mult și ca pe un părinte îl avea. Drept aceea, cînd se ducea singur undeva Cuviosul Teodosie, atunci încredința pe frați fericitului Nikon, adică să-i învețe și să-i păzească, ca unul ce era mai bătrîn decît toți. Și precum Cuviosul Teodosie învăța pe frați cu cuvinte duhovnicești, asemenea porunca și fericitului Nikon ca, citind cărți, să dea învățătură fraților. Și de multe ori, fericitul Nikon legînd și lucrînd la cărți, pentru că era iscusit în meșteșugul acela, însuși Cuviosul Teodosie, șezînd lîngă dînsul, îi pregătea sfoară spre trebuința lucrului. Astfel era smerenia și dragostea dintre ei.

După aceasta, văzînd acest fericit tulburarea care era între cnejii Rusiei, fiind izgonit Iziaslav din Kiev și suindu-se pe tron fratele lui, Sviatoslav, s-a mîhnit, neputînd suferi gîlcevile. Și, ca să nu-și piardă liniștea minții sale, a dorit ca iarăși să se ducă în ostrovul cel mai înainte zis. Iar Cuviosul Teodosie mult îl ruga, ca și mai înainte, să nu se despartă ei, cît vor fi în trup. Dar fericitul Nikon, cerînd iertare, a zis că mai mult decît toate îi este de folos lui liniștea minții, cea obișnuită în singurătate. Deci s-a dus cu doi monahi și a viețuit acolo cîtiva ani în obișnuita sa nevoiță.

Iar după moartea Cuviosului Teodosie, fericitul Ștefan primind egumenia, iarăși a venit Cuviosul Nikon, fiind atras de iubirea frățească, ca să cerceteze pe Cuviosul Teodosie. Și, fiindu-i jale că n-a găsit în viață pe iubitul său prieten, a voit ca restul vieții sale, pînă la moarte, să-l petreacă în mînăstire. Și adeseori, mergînd la mormîntul lui, vărsa lacrimi aducătoare de bucurie; pe de o parte durîndu-l inima pentru despărțirea de iubitul său frate, iar pe de alta mulțumind lui Dumnezeu, că un luminător ca acesta, prin viața cea asemenea îngerilor, a strălucit în Rusia, căruia el, cu mîinile sale, i-a pus sfințul și îngerescul chip monahicesc. După fericitul egumen Ștefan, frații, văzînd pe acest cuvios că este mai bătrîn decît toți - că și Cuviosul Teodosie din mîinile lui a primit călugăria -, prin voia lui Dumnezeu și după sfatul tuturor, l-au ales egumen, ca pe cel ce era de un obicei cu Cuvioșii părinți Antonie și Teodosie și cu dragoste i se supuneau și în toate îl ascultau, ca pe un părinte și povățuitor.

De multe ori se ispitea vrăjmașul, urîtorul binelui, ca și acestui cuvios să-i facă împiedicare, ca și fericitului egumen Ștefan, în purtarea de grijă pentru sufletele turmei care i se încredințase de Dumnezeu, vrînd ca pe aceasta s-o tulbure cu ura ce avea asupra lui. Însă, nesporind nimic, a fugit rușinat, pentru că întunericul lui n-a biruit lumina faptelor bune ale fericitului.

Astfel, acest fericit egumen a plăcut lui Dumnezeu, fiind model turmei sale cu minunatele fapte bune, încît în vremea sîrguinței lui s-a împodobit sfînta biserică a Pecerscâi cu icoane făcătoare de minuni. Căci, la rugămîntea cea pămîntească a acestui fericit iconom, s-au adăugat Cuvioșii părinți Antonie și Teodosie cu rugăciunile lor cerești, și au trimis la dînsul zugravii din Constantinopol, cărora le-au dat aur ca plată. Fericitul egumen a arătat acelor zugravii chipul iubiților săi prieteni, ale Cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie, care mai înainte cu zece ani muriseră. Iar zugravii îndată au cunoscut că aceia cu adevărat, arătîndu-li-se, i-au plătit și i-au trimis la dînsul. Pe lîngă aceasta, îi spuneau și alte minuni mari, cum, vrînd să se întoarcă, li s-a arătat sfînta biserică Pecersca și icoana Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, de la care au auzit certare, ca să nu se întoarcă, și, vîslind în josul rîului, luntrea a plutit în sus împotriva apei.

Cu așa facere de minune, zugravii, care veniseră prin sîrguința acestui fericit egumen, se apucară atunci de lucrul împodobirii sfîntei biserici, nelipsind iarăși minunea. Căci icoana Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu singură s-a închipuit în altar și mai mult decît soarele a strălucit, iar un porumbel din gura ei a zburat, precum se scrie mai pe larg în povestirea Patericului despre biserica Pecerscâi. Acestea s-au făcut prin cereștile rugăciuni ale Cuvioșilor părinți, Antonie și Teodosie, și încă prin cele pămîntești ale fericitului egumen Nikon.

După ce pururea pomenitul egumen, Cuviosul părintele nostru Nikon, prin felurite chipuri ale vieții sale celei întocmai cu îngerii, a împodobit toată Sfînta Mînăstire a Pecerscâi, după ostenelele cele de lungă vreme, s-a odihnit întru Domnul, în anul 6596, de la zidirea lumii, iar de la Nașterea lui Hristos, 1088, în vremea marelui cneaz al Kievului, Vsevolod Iaroslavici.

Și așa, cu trupul s-a așezat într-același sfînt locaș al Pecerscâi, în peșteră, unde, prin nestrîciunea moaștelor sale făcătoare de minuni, își mărturisește fericirea sa; încă și după moarte pe al său sfînt locaș cu facere de minuni îl împodobește. Însă cu duhul s-a mutat în locașurile cerești spre privirea lui Dumnezeu cea minunată, nu întru închipuire, ci față către față, cu prietenii săi cei de un obicei, Cuvioșii părinți Antonie și Teodosie. Ei sînt ca trei luminători care stau înaintea scaunului dumnezeirii Celei întreit luminătoare, luminîndu-se cu slavă veșnică, și pentru noi, fiii lor, ca niște părinți se roagă să ne învrednicim a fi moștenitori darului și slavei lor, fiind bineprimiți Domnului, Căruia I se cuvine slava, cîntea și închinăciunea, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Pomenirea Sfîntului Artemon, Episcopul Seleuciei din Pisidia (24 martie)

Fericitul Artemon a avut ca patrie Seleucia, cetatea Pisidiei, în care, fiind născut și crescut, petrecea viață cinstită, în zilele Sfîntilor Apostoli, care luminau lumea cu buna vestire a lui Hristos. Mergînd în cetatea aceea Sfîntul Apostol Pavel, Artemon era între toți cetățenii ca un luminător, strălucind cu fapte bune, și nu i se cădea a se ascunde sub obroc. Sfîntul Apostol Pavel, aflîndu-l pe acesta întărit în credința lui Hristos și plin de dumnezeiasca înțelepciune, l-a pus păstor și învățător poporului, hirotonisîndu-l înfiul episcop în Seleucia Pisidiei. Iar el, îndreptînd bine și cu plăcere de Dumnezeu turma cea încredințată lui, a fost tuturor liman de mîntuire, văduvelor și săracilor purtător de grijă, sufletelor și trupurilor doctor, făcător de minuni și toate zilele vieții sale bine și cu dumnezeiască plăcere petrecîndu-le, și-a sfîrșit viața la adînci bătrîneți.

Pomenirea Cuviosului Iacob Mărturisitorul (24 martie)

Cuviosul Iacob Mărturisitorul a pătimit pe vremea răucredinciosul împărat grec, Leon Armeanul (813-820), care, înnoind eresul luptării contra sfîntelor icoane, eres blestemat de Sfîntii Părinți la al șaptelea sinod a toată lumea, pe mulți a chinuit și a omorît pentru cinstirea sfîntelor icoane. Despre el cunoaștem și avem și mărturie de la Sfîntul Teodor Studitul, pentru că fericitul Iacob a fost din ceata ucenicilor lui. Fiind izgonit Cuviosul Teodor pentru sfînte icoane și mulți din ucenicii lui chinuindu-se, a fost prins și acest fericit Iacob, fiind muncit în multe chipuri. Iar după ce a fost ucis răucredinciosul armean, Sfîntul Iacob a fost eliberat din lanțuri, precum și ceilalți mărturisitori ai lui Hristos. Apoi, intrînd în Mînăstirea Studiților, care era în Constantinopol, fiind abia viu, în puține zile a murit și cu cînte s-a îngropat.

De a lui mutare, fericitul Ipatie, care ținea începătoria egumeniei în locul Sfîntului Teodor, părintele său, a înștiințat prin scris pe Cuviosul Teodor, care acum, întorcîndu-se de la închisoare, zăbovea în locașul lui Crescent. Iar Cuviosul Teodor a trimis răspuns către Ipatie astfel: "Nu fără durerea inimii, o, fiule, am luat înștiințare de la tine despre adormirea lui Iacob, mărturisitorul lui Hristos și iubitul nostru frate; și nu fără duhovnicească mîhnire mă doare inima ca de un fiu, căruia eu, pentru păcatele mele, nici fiu a mă numi nu m-am învrednicit; și mă bucur de nădejdea vieții veșnice pregătită lui de Domnul. Dar nu numai noi ne bucurăm, căroră el ne este foarte sfînt prin podoabă aleasă, ci și toată Biserica se bucură de dînsul, pentru că ce fel de bărbat îl socotești a fi? Oare nu, mărturisitor? Oare nu, mucenic? Oare nu, sfînt?"

Din anii cei dintâi se îndeletnicea după lege întru ostenele pustniceștii vieți, fiind supus și ascultător, împotriva pornirilor rele nevoindu-se bărbătește, păzindu-și trupul nestricat de poftele rele, pentru care el se înfrîna cu postul și-l supunea duhului. Apoi, cît a fost sănătos, atît de puțin somn avea, încît se minunau cei ce-l vedeau. În gîndirea de Dumnezeu el dorea a se îndeletnici mult, cît avea vreme. Apoi se aprindea cu dumnezeiasca dragoste. Și să nu mă socotească cineva că grăiesc minciuni, pentru plăcerea ascultătorilor. Martor îmi este Domnul și Ioan, ucenicul său, care mi-a spus mie acelea despre el, pe care eu înainte nu le știam, însă toate acestea i-au fost ca un chip al deprinderii pustnicești.

Iar întru mărturisirea mucenicească s-a nevoit în multe feluri. Priveliște s-a făcut îngerilor și oamenilor. O, ce tare și scumpă inimă! A intrat în nevoiță ca un ostaș al lui Dumnezeu, nefricos; din toate părțile chinătorii cu bătaii i-au lovit spatele și pieptul, i-au vărsat sîngele, iar trupul i l-au zdrobit și la pămînt l-au lăsat aruncat. Însă n-a arătat slăbiciune, ci a împlinit desăvîrșit mucenicia pentru Hristos, Fiul lui Dumnezeu, căci pentru sfînta Lui icoană a voit a pătimi și a răbda muncă.

Să audă cei blînzi și să se veselească, să se bucure iubitorii de mucenici și să salte; iar diavolul să se rușineze și să se risipească adunarea luptătorilor de icoane. Pentru că aceia nu numai pe Sfîntul Iacob ci și pe mulți dintre ai noștri - de vreme ce toți un trup sîntem întru Iisus Hristos, Care este capul tuturor - asemenea i-au muncit, i-au ucis, cu foame i-au chinuit și altele la fel ca acelea au făcut mărturisitorilor lui Hristos. Iar Sfîntul Iacob, dintr-acele nesuferite răni, la toate mădularele fiind slăbănogit, trupul cel cuprins de cumplite dureri l-a dat la îngrijirea doctoricească; și astfel viața sa se apropia de sfîrșit, cu mulțumire și cu smerenie. Apoi îmi scrii că mai înainte și-a spus mutarea sa, care a urmat nevoițelor lui mult-pătimitoare.

Iarăși ai adăugat a scrie că la îngroparea lui a fost mare adunare de popor și din cei mai însemnați oameni ai neamului celui mai luminat. Și aceasta a fost cu voia cea dumnezeiască, căci la un om nu însemnat după trup, ci după duh, nu s-ar fi strîns o astfel de adunare, dacă nu era voia lui Dumnezeu. Pentru că el s-a dus la cer și s-a așezat lîngă ai săi împreună-pătimitori și s-a înmulțit ceata mărturisitorilor și a sfinților mucenici, pentru care este bucurie la cer și veselie duhului lui Iacob, cu ale cărui rugăciuni ne vom mîntui, fraților.

El și-a luat răsplătirea cea vrednică după osteneală. Și fericiți și cu adevărat dreptcredincioși sînt cei ce s-au adunat la cinstita lui îngropare; cu adevărat iubitori de mucenici sînt, a căror parte să fie cu acela pe care l-au cinstit; iar pentru cinstitele lui moaște, de va fi cu plăcere lui Dumnezeu, voi rîndui precum am scris din canon. Închinați-vă unul altuia cu sărutare sfîntă, pentru că tuturor fraților li se cade să citească aceasta. Închină-se vouă arhiepiscopul, Nichifor patriarhul, protopresbiterul, economul și ceilalți frați. Iar Domnul să fie cu voi. Amin".

Pînă aici este epistola Sfîntului Teodor Studitul, din care este arătată viața și pătimirea Cuviosului Iacob, mărturisitorul lui Hristos, cu ale cărui rugăciuni să ne învrednicească și pe noi Domnul de partea sfinților Săi în veci. Amin.

Aducere aminte despre minunea ce s-a făcut în Mănăstirea Pecersca (24 martie)

În cetatea Kievului erau doi bărbați slăviți prieteni între ei, Ioan și Serghie. Aceștia, venind în biserica cea de Dumnezeu împodobită a Pecerscăi, au văzut o lumină mai luminoasă decît a soarelui la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și înaintea ei au primit duhovniceasca frățime. Iar după mulți ani Ioan s-a îmbolnăvit de moarte și, lăsîndu-și pe fiul său Zaharia, care era numai de cinci ani, a chemat pe fericitul Nikon, egumenul Pecerscăi. Acela venind, a împărțit averea sa la săraci, iar partea fiului, adică o mie de bucăți de argint și o sută de aur, le-a dat lui Serghie, căruia i-a încredințat

spre pază și pe fiul său Zaharia, fiind tânăr, ca unui prieten al său și frate credincios, poruncindu-i aceleia ca, atunci când va crește fiul său, să-i dea argintul și aurul. Acestea rânduindu-le, nu după multă vreme a răposat.

Ajungând Zaharia la cincisprezece ani, a voit să-și ia argintul și aurul său de la Serghie. Iar acesta, fiind rănit de diavol și soco-tind să dobândească bogăție, a voit să-și pierde viața și sufletul, căci a răspuns tânărului: "Tatăl tău a dat toată averea lui Dumnezeu și Aceluia să-I ceri argint și aur; El îți este ție dator, de te va milui. Iar eu nu sînt dator cu nici un galben, nici tatălui tău, nici ție. Aceasta ți-a făcut-o tatăl tău în a sa nebunie, că a împărțit toată averea sa în milostenie, iar pe tine te-a lăsat sărac și scăpătat".

Acestea auzindu-le, tânărul a început a plînge pentru a sa lipsă. Și a trimis cu rugăminte la Serghie, zicînd: "Dă-mi măcar jumătate din moștenirea mea, iar ție să-ți rămînă jumătate"; iar Serghie ocăra cu aspre cuvinte pe tatăl copilului. Zaharia cerea a treia parte, apoi a zecea și, văzîndu-se pe sine lipsit cu totul, a zis lui Serghie: "Dacă n-ai luat, vino și te jură în biserica Pecerscâi, înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, unde ai primit legătura iubirii de frați cu tatăl meu".

Serghie, neîndoiindu-se, a mers în biserică și, stînd înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zicea, jurîndu-se: "N-am luat o mie de bucăți de argint, nici o sută de aur". Și a voit să sărute icoana, dar n-a putut să se apropie de dînsa. Apoi, ieșind pe ușă, a început a striga: "Cuvioșilor părinți, Antonie și Teodosie, să nu porunciți ca să mă piardă îngerul acesta nemilostiv, ci vă rugați Preasfintei Doamne, Născătoare de Dumnezeu, ca să alunge de la mine pe diavolii cei mulți, cărora sînt dat, și să ia argintul și aurul cel pecetluit în cămara mea!" Și a cuprins frică pe toți. De atunci nu mai lăsau pe nimeni să jure înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Deci luară vasul cel pecetluit și aflară în el două mii de bucăți de argint și două sute de aur, pentru că astfel a îndoit Domnul, Răsplătitorul celor milostivi.

Iar Zaharia tot aurul și argintul l-a dat egumenului Ioan, care era atunci, ca să-i cheltuiască precum va voi. Iar el s-a călugărit și și-a săvîrșit viața în Sfînta Mînăstire Pecersca. Iar cu argintul acela și cu aurul au făcut o biserică cu hramul Sfîntului Ioan Înaintemergătorul, nu departe de sfînta biserică cea mare a Pecerscâi, întru pomenirea boierului Ioan și a lui Zaharia, fiul său, și întru slava lui Hristos Dumnezeu și a Preacuratei Fecioare, Născătoare de Dumnezeu, care mai ales în acel loc se preamărește, de la care darul ei cel minunat să nu fie depărtat în veci. Amin.

Cuvînt la Buna Vestire a Preasfintei Stăpînei noastre, de Dumnezeu Născătoare și Pururea Fecioarei Maria (25 martie)

(Adunată din dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții Părinți,
cum și după istoricii vrednici de credință)

Cînd s-a împlinit și s-a apropiat vremea izbăvirii neamului omenesc, care avea să fie prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, era trebuință în tot chipul, să se afle o fecioară curată, fără prihană și sfîntă, fecioară care ar fi vrednică să întrupeze pe Hristos Dumnezeu, Cel fără de trup, și să slujească taina mîntuirii noastre.

Deci, s-a aflat o Fecioară mai curată decît curăția, mai fără de prihană decît toată zidirea cea gîndită, mai sfîntă decît toată sfințenia, Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioară Maria, odrasla rădăcinii celei sterpe a Sfinților și dreptilor, dumnezeieștilor părinți Ioachim și Ana, rodul rugăciunilor și al postirilor părintești, fiica cea împărătească și arhierască. Și s-a aflat la loc sfînt în templul lui Solomon aceea care avea să fie biserică însuflețită a lui Dumnezeu. Fecioara, care avea să nască pe Cuvîntul cel mai sfînt decît sfinții, s-a aflat în altarul templului ce se numea Sfînta Sfintelor, pentru că acolo a căutat Domnul din înălțimea slavei împărăției Sale, spre smerenia roabei Sale. Și a ales-o pe cea mai înainte aleasă din toate neamurile;

a ales-o ca Maică a Cuvîntului Său Cel mai înainte de veci, pentru a Căruia întrupare din ea, încă mai înainte de bună-vestirea arhanghelului, cu taină a înștiințat-o, precum adevărim despre aceasta prin istoriile vrednice de credință ale sfinților.

Pentru că, fiind Preacurata Fecioară în templu de doisprezece ani, se îndeletnicea nu numai în neîncetată rugăciune către Dumnezeu și cu lucrul mâinilor din toate zilele, ci și cu citirea dumnezeieștilor cărți, cugetînd la legea Domnului ziua și noaptea. Căci așa scriu despre dînsa Sfîntul Epifanie și Sfîntul Ambrozio, că era foarte isteată la minte și iubitoare de învățătură și se îndeletnicea cu citirea dumnezeieștilor Scripturi. Iar istoricul bisericesc Gheorghe Chedrin spune despre dînsa că, încă în vremea vieții sfinților săi părinți, a învățat bine Vechiul Testament. Și citind adeseori în proorocia lui Isaia acele cuvinte: *Iată fecioara va zămisi în pîntece și va naște Fiul și se va chema numele lui Emanuil*, care se tâlcuiește, *Cu noi este Dumnezeu*, Sfînta fecioară Maria se aprindea cu osîrdnică dragoste, nu numai spre Mesia Cel așteptat, Care avea să vină, ci și spre fecioara aceea care era să zămislească și să nască pe Mesia. Pentru că se gîndea, cît de mare vrednicie este a fi Născătoare a lui Emanuil, Fiul lui Dumnezeu, și cît de negrăită este taina aceea, ca să fie o fecioară maică.

Însă, știind din proorocii că s-a apropiat vremea venirii lui Mesia - pentru că acum se luase sceptrul de la Iuda și săptămîinile de ani ale proorocului Daniil se sfîrșiseră -, socotea că negreșit acum va fi născută în lume acea fecioară, pentru care mai înainte a vestit Isaia și, suspinînd adeseori din adîncul inimii, se ruga în sine ca s-o învrednicească Dumnezeu să vadă pe acea fecioară și, de s-ar putea, să fie la dînsa slujnica cea mai de pe urmă.

Odată, stînd Fecioara Maria după a doua catapeteasmă la rugăciunea de miezul nopții, după obicei, și cu fierbinte dorință rugîndu-se lui Dumnezeu, deodată a răsărit o lumină mare și a strălucit peste ea. Iar din mijlocul luminii s-a auzit un glas către dînsa astfel: "Tu vei naște pe Fiul Meu!" Atunci de ce fel de bucurie s-a umplut Preacurata Fecioară și ce fel de mulțumire a dat, închinîndu-se pînă la pămînt lui Dumnezeu, Făcătorul ei, nu se poate spune! Astfel *a căutat Domnul spre smerenia roabei Sale*. Pentru că, aceea care dorea pentru dragostea lui Dumnezeu să slujească Preacuratei Născătoare a lui Mesia, aceea singură s-a învrednicit a fi Maica lui Hristos și stăpîină a toată zidirea. Și i-a fost ei acea descoperire în anul al doisprezecelea de la nașterea sa, cu doi ani mai înainte de logodirea ei cu Iosif și la nimeni n-a spus taina aceea pînă la Înălțarea lui Hristos. Deci, de atunci se înștiințase că o să fie în feciorescul ei pîntece acea tainică zămislire și aștepta vremea împlinirii tainei.

Iar după ce s-a sfîrșit anul al unsprezecelea - după mărturia Sfîntului Evod - al petrecerii ei în templul lui Solomon și sosind al doisprezecelea, iar de la nașterea ei - după mărturia lui Gheorghe Chedrinul -, al paisprezecelea, i s-a poruncit ei de către arhierei și de către preoți ca, după obiceiul Legii, să iasă din bisericasca locuință, precum și celelalte fecioare de vîrsta ei, și să se mărite după bărbat, ea însă le-a răspuns că din scutece este dată lui Dumnezeu de părinți și Lui I-a făgăduit să-și păzească a sa feciorie în veci. Deci, nu-i este cu puțință să fie măritată cu om muritor, nici nu poate ca s-o silească spre nuntă, fiind fecioară a lui Dumnezeu Cel fără de moarte.

Deci, arhieriei se minunau de acel lucru nemaiauzit, pentru că nici o fecioară n-a mai fost vreodată care să-I fi făgăduit Domnului cîndva a sa feciorie în veci, ci numai Maria cea dintîi în lume s-a arătat astfel. Deci, se sfătuiau pentru dînsa ce să facă, pentru că petrecea în biserica Domnului, iar după catapeteasma cea mai dinăuntru nu voiau să-i lase intrarea mai mult, venindu-i vremea de logodit; dar nici nu cutezau să dea după bărbat pe fecioara lui Dumnezeu. Și nu se pricepeau cum să rînduiască cu plăcere dumnezeiască, viața ei cea feciorească fără de bărbat, ca să nu mînie pe Dumnezeu în ceva, pentru că amîndouă acelea se știau că sînt mare păcat; adică și spre nuntă a sili pe o fecioară care și-a făgăduit lui Dumnezeu fecioria veșnică, și a ține parte femeiască în Sfînta Sfintelor, fiind în vîrstă desăvîrșită.

Despre aceasta grăiește Sfîntul Grigorie de Nissa, astfel: "Preoții, cît a fost mică Sfînta Fecioară, după spusele proorocului Samuil, o lăsau în biserica Domnului. Dar, după ce a sosit vîrsta anilor ei, s-au sfătuit

între dînșii, ce ar putea face cu dînsa, ca să nu mînie pe Dumnezeu întru ceva". Și Nichifor Calist, scriitorul istoriei bisericești, grăiește despre dînsa astfel: "După ce a crescut Fecioara Maria, preoții au făcut sfat, cum să rînduiască pentru dînsa, ca să nu se arate a fi făcători de nedreptate sfîntului ei trup. Pentru că socoteau că vor face păcatul furării de cele sfînte, de o vor mărita după bărbat și de vor supune la legea însoțirii, pe aceea ce odată se încredințase lui Dumnezeu. Dar iarăși, ca să fie o fecioară de atîția ani în Sfînta Sfintelor, nici Legea nu dă voie și nici nu este acel lucru cîstit și vrednic de sfîntenie". Așa grăiau ei.

Deci, apropiindu-se de Chivotul Legii și făcînd rugăciune cu dinadinsul, au luat - precum spune Ieronim -, răspuns de la Domnul, ca să se caute un bărbat vrednic, căruia să i se încredințeze Sfînta Fecioară, sub rînduiala și chipul însoțirii, pentru păzirea fecioriei. Iar cum s-ar fi putut afla un bărbat ca acela, sfatul Domnului se făcu întru acest fel: din casa și din seminția lui David să se aleagă bărbați fără femei și toiegele lor să le pună în altar; și al cărui toiag va înverzi, acela este ales pentru a i se da Fecioara Maria.

Atunci era praznicul sfîntirii bisericii, cel așezat de Macabei. Iar începutul aceluia praznic era în douăzeci și cinci de zile ale lunii noiembrie și sfîrșitul peste trei zile ale lunii decembrie. Și s-a adunat în biserică mulțime de popor din cetățile de pîmprejur; iar bărbații care veniseră la praznic, erau și din neamul lui David, rudenii și vecini ai Fecioarei Maria.

Deci arhiereul cel mare, Zaharia, tatăl Mergătorului Înainte, adunînd doisprezece bărbați fără femei, din seminția lui David, între care era și Sfîntul Iosif, bărbat drept și bătrîn de ani, a luat toiegele lor și le-a lăsat peste noapte în Sfîntul Altar, zicînd: "Arată, Doamne, pe bărbatul cel vrednic, cu care se cuvine a logodi pe Fecioara". Iar a doua zi, preoții împreună cu cei doisprezece bărbați, intrînd în biserică, au găsit toiagul lui Iosif, înverzit și încă și o porumbiță s-a văzut - cum mărturisește despre aceasta Ieronim -, zburînd de sus și șezînd pe toiagul lui Iosif. Și au cunoscut bunăvoirea lui Dumnezeu, ca lui Iosif să i se încredințeze Fecioara spre pază.

Sînt unii care socotesc că Preacuratei Fecioare, lepădîndu-se de logodire pentru curăția fecioriei sale, ca să nu i se facă vreo strîmbătate, și mîhnindu-se foarte mult, i s-a făcut de la Dumnezeu deosebită descoperire și încredințare, ca să nu se îndoiască a merge la Iosif, rudenia și logodnicul său - adică bărbatul cel drept și sfînt, plăcut lui Dumnezeu -, nu spre însoțirea trupească, ci spre paza fecioriei sale, rînduit fiind, de purtarea de grijă a Celui Preaînalt.

Săvîrșindu-se logodna, Sfîntul Iosif a luat pe Preacurata Fecioară din templul Domnului, din mîinile arhiereului Zaharia și ale celorlalți preoți, întru curată și neprihănită viețuire, neatin-gîndu-se nici măcar în gînd de floarea fecioriei ei. Sfîntul Iosif era bărbatul ei numai cu părerea, dar cu lucrul era curat păzitor al fecioriei ei și slujitor al vieții Preacuratei Fecioare celei pline de mare sfîntenie.

Viețuind Preasfînta Fecioară în casa logodnicului, nu și-a schimbat viața sa cea mai dinainte, pe care o avea în Sfînta Sfintelor. Căci nu se îndeletnicea cu altceva, fără numai în rugăciunea cea de Dumnezeu gînditoare, în citirea dumnezeieștilor cărți și în obișnuita și cuviincioasa ei lucrare de mîini. Și-i era ei casa lui Iosif ca o biserică de rugăciune, din care nicăieri nu ieșea. Ci totdeauna, închizîndu-se, trăia în post și tăcere, nevorbind cu nimeni, decît numai cu cei din casa lui Iosif. Pentru că povestește despre dînsa Gheorghe Chedrinul astfel: "Maria, postind în casa bărbatului său și ferindu-se de ieșirea în popor, petrecea cu cele două fecioare ale lui Iosif și numai către acelea, uneori, grăia cîte un cuvînt și acesta, numai dacă era de trebuință a vorbi și cît de scurt".

Așa petrecînd ea patru luni - după mărturia Sfîntului Evod -, a sosit ceasul întrupării Cuvîntului lui Dumnezeu, ceasul cel din veci ascuns și de toată lumea dorit, ceasul în care avea să se înceapă mîntuirea noastră. Și a trimis Dumnezeu pe Gavriil, arhanghelul duhurilor cerești care stau mai aproape de scaunul Său, cu taina cea din veac ascunsă și neștiută de îngeri, ca bine să vestească Preacuratei Fecioare

zămislirea străină a Fiului lui Dumnezeu, care covârșește firea omenească și toată mintea, lucru de care Sfântul Evanghelist Luca scrie astfel: *În luna a șasea a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu.*

Acea lună a șasea era de la zămislirea Sfântului Ioan Înaintemergătorul, și îngerul, cel ce bine a vestit lui Zaharia zămislirea lui Ioan, a fost trimis ca bine să vestească și Preacuratei Fecioare zămislirea lui Hristos. Iar în luna a șasea s-a trimis, pentru ca Înaintemergătorul fiind în pîntecele maicii sale de șase luni, să poată sălta de bucurie la venirea Maicii Domnului. Îngerul a fost trimis în cetatea Galileii, al cărei nume era Nazaret. Latura Galileii era a neamurilor.

Deși o parte era locuită de israiliteni însă mai multe popoare păgîne erau într-însa. Pentru aceasta și în Sfînta Scriptură se grăiește despre *Galileea neamurilor*. Latura aceasta, la israiliteni, era cea mai de pe urmă și nebăgată în seamă, ca cea locuită de oameni păcătoși, de altă limbă și necredincioși. De aceea era și ocărîtă de iudei, pentru că ziceau: *Au doar din Galileea vine Hristos? Cearcă și vezi, că prooroc din Galileea nu vine!* Asemenea și Nazaretul, cetatea Galileii, era de dînșii întru nimic socotită, ca ceea ce era mică și cea mai de pe urmă. Așa se vorbea între dînșii: *Din Nazaret poate să fie ceva bun?*

Dar să socotim voința lui Dumnezeu. Unde a voit să aibă pe Preacurata Maica Sa? Nu în latura Iudeii, nici în Sfîntul Ierusalim, cetatea cea mare, ci în Galileea cea păcătoasă și în micul Nazaret, ca întîi să arate adevărul, că pentru păcătoși a venit pe pămînt: *N-am venit, zice Domnul, să chem pe cei drepti la pocăință, ci pe cei păcătoși;* "și din limbi necredincioase, să-Mi fac Biserică credincioasă", iar al doilea, să se arate lucrul, că spre cei smeriți, lepădați și defăimați, privește Hristos cu milostivire, iar nu spre cei mîndri și slăviți. Căci Cuvîntul lui Dumnezeu, cînd a voit să plece Cerul și să se pogoare la păcătoși, privea din înălțimea slavei Sale, unde este mai multă mulțime de păcătoși. Și văzînd în Iudeea pe ierusalimiteni, care păreau a fi drepti înaintea oamenilor, iar pe galileeni văzîndu-i trecuți cu vederea de toți și socotiți a fi mai păcătoși decît toți, a trecut Iudeea care se părea sfîntă și a venit în Galileea, care se părea păcătoasă. A trecut și Ierusalimul, cetatea cea mare, cinstită și slăvită, și s-a dus în Nazaret, cetatea cea mică și necinstită, alegîndu-și în această lume locul cel mai de pe urmă, smerindu-Se pînă la chipul de rob și de păcătos.

Mică cetate a fost Nazaretul, însă de mare dar s-a învrednicit, de care nu s-au învrednicit toate celelalte cetăți mari ale lui Israil, care se înălțaseră mult. În Nazaretul cel mic locuiește Fecioara Maria, cea mai înaltă decît toți sfinții îngeri, al cărei pîntece era mai desfătat decît cerul. Acolo se trimite Gavriil, acolo umbrește Duhul Sfînt, acolo Se întrupează Dumnezeu Cuvîntul. Pentru că unde este smerenia, acolo strălucește slava lui Dumnezeu. Cetățile cele mîndre sînt vrăjmașe lui Hristos, iar cele smerite Îi sînt plăcute. Neslăvita cetate Nazaret a zămislit pe Hristos, Domnul nostru, iar slăvitul Ierusalim L-a răstignit! Micul Betleem L-a născut, iar marele Ierusalim Îl căuta spre moarte! În cei smeriți Dumnezeu Se sălășluiește, iar de la cei mîndri Se îndepărtează.

Deci spre latura cea nebăgată în seamă, la săracul Nazaret, și la fecioara cea smerită, care locuia într-însul, s-a trimis îngerul de la Dumnezeu. Pentru această trimitere, Sfîntul Andrei Criteanul vorbește astfel: "Unuia din cei dintîi îngeri, Dumnezeu i-a poruncit să împlinească vestirea tainei și cu arătarea mării Sale, precum socotesc, i-a zis: "Ascultă, Gavriile! Du-te în Nazaret, cetatea Galileii, în care locuiește fiica fecioară, cu numele Maria, fiind logodită cu bărbat, al cărui nume este Iosif. Mergi - zice - în Nazaret!" Dar pentru ce? Ca frumusețea Fecioarei cea preaiubită, ca pe un trandafir cu bun miros, din latura cea spinoasă s-o primească Atotputernicul. "Mergi în Nazaret", ca să se împlinească proorocia care zice: *Nazarinean Se va chema*. Dar cine se va chema Nazarinean? Acela Care de către Natanail se va numi Fiul lui Dumnezeu și Împărat al lui Israil".

Gavriil se trimite, pentru că Gavriil este slujitor în dumnezeieștile taine, precum este arătat în cartea lui Daniil. "Deci mergi în Nazaret, cetatea Galileii, zice Dumnezeu lui Gavriil, și, ajungînd acolo, să aduci mai întîi Fecioarei bună-vestire de bucurie, pe care Eva a pierdut-o odată. Însă, să te ferești să n-o tulburi, pentru că de bucurie, iar nu de mîhnire, este semnul acesta; de mîngîiere, iar nu de tulburare, este

închinarea aceasta. Pentru că, ce bucurie mai mare poate să fie neamului omenesc decît aceea, ca firea omenească cu dumnezeiasca fire de obște să se facă și una cu Dumnezeu într-o Persoană?"

Dar ce poate să fie mai de mirare, decît a vedea pe Dumnezeu pînă la atîta smerindu-Se, ca în pîntece de femeie să Se poarte? O, lucruri foarte de mirare tuturor! Dumnezeu, Căruia cerul Îi este scaun, iar pămîntul așternut picioarelor Lui, pe Care cerul nu-L încape, Cel ce are un scaun veșnic împreună cu Tatăl, încape în pîntece de Fecioară! Ce lucru vrednic de mai mare mirare, decît a vedea pe Dumnezeu în chip omenesc, nedes-părțindu-Se de fireasca dumnezeire, și a vedea omeneasca fire așa de unită cu Ziditorul său, ca în întreg omul, să Se săvîrșească Dumnezeu? Gavriil, auzind acestea și porunca lui Dumnezeu cea întărită covîrșindu-i puterea, era în nedumerire, între spaimă și bucurie, nici nădăjduind, nici cutezînd a nu asculta pe Cel ce-i poruncea. Deci, împlinind poruncile lui Dumnezeu, a zburat la Fecioară și, mergînd la Nazaret, a stat lîngă casă.

Cugetînd și nepricepînd acestea în sine, precum se pare - spune Sfîntul Andrei -, zicea: "Cum voi începe a săvîrși cele poruncite de Dumnezeu? Să intru îndată în cămară, îi voi tulbura gîndul Fecioarei; să intru mai cu zăbavă, Fecioara, simțindu-mi venirea, va voi să se ascundă. Să bat în ușă? Dar pentru ce? Deoarece acest lucru nu este al firii îngerilor, pentru că nimic din cele ce se închid sau se deschid nu poate opri intrarea celor fără de trup. Să deschid ușile? Dar fiind și ușile încuiate, eu pot să intru, să chem pe fecioară pe nume, mă tem că o voi înfricoșa.

Deci așa voi face, după voia Celui ce m-a trimis, și mergerea mea o voi face încet. Dar cum voi începe a grăi către Fecioară? Oare, bucurie să-i binevestesc mai întîi? Sau să-i zic că Domnul este cu dînsa? Sau să-i vestesc venirea Sfîntului Duh și umbrirea puterii Celui Preaînalt? Deci îi voi vesti mai întîi bucurie; apoi îi voi spune taina cea minunată, mă voi închina și voi cînta glasul acela: "Bucură-te, veselește-te, mîngîie-te!" Căci, cuviincioasă îndrăznire este începătura închinăciunii celei de bucurie și acest cuvînt îmi va face lesnicioasă apropierea spre vorbirea Fecioarei, pentru că n-o va înfricoșa cît de puțin, ci îi va liniști gîndul. Deci așa voi începe: întîi îi voi aduce vestire de bucurie și de veselie; căci cu acest fel de cuvinte se cade a se închina cineva împărătesei. Că acesta este lucru de bucurie, vreme de veselie a împărăției, sfatul mîntuirii, începătura mîngîierii". Acestea le-a gîndit în sine Arhanghelul.

Ia seama, cu cîtă cucernicie Arhanghelul Gavriil vine la dumnezeiasca fiică! Cu cît de mare frică și cinste se pregătește înainte, ca să se apropie de stăpîna a toată lumea! Cît se învață să grăiască către dînsa cuvintele cele pline de bucurie ale Bunei Vestiri! Dar și de aceasta se cade a ne minuna, că a găsit-o nu afară din casă și de cămara sa, nu pe ulițele cetății, prin popor și prin vorbe mirenești, nici gîlcevindu-se în casă pentru grijile vieții, ci la liniște, în rugăciune și în citirea cărților îndeletnicindu-se, precum și închipuirea cea de pe icoană a Bunei Vestiri o arată, fiind închipuită înaintea ei cărticica pusă și deschisă spre citire, spre încredințarea îndeletnicirii ei celei neîncetate în citire și în dumnezeiasca gîndire. Și este bunaînțelegere a celor de Dumnezeu gînditori, că într-acea vreme, cînd era să vină la ea cerescul arhanghel, avea în minte acele cuvinte mai suspomenite, ale Sfîntului Prooroc Isaia: *Iată Fecioara în pîntece va zămisli*. Gîndea cum și cînd va fi acea străină și la fecioreasca fire neobișnuită zămislire și naștere.

Însă, înștiințată fiind - precum s-a zis mai înainte de Gheorghe Chedrinul -, prin descoperire de la Dumnezeu, că nu o altă fecioară, ci ea însăși va fi slujitoare acelei taine și născătoare a lui Mesia Celui dorit, ardea cu dragoste de serafim către Dumnezeu, Făcătorul ei, și ruga bunătatea Lui ca a Sa dumnezeiască făgă-duință și proorocia lui Isaia degrabă s-o împlinească. Și grăia în sine cu dorință: "Cînd va veni acea vreme dorită de mine, în care Ziditorul meu, plecînd cerurile, Se va pogori și Se va sălășlui în mine, voind să ia trup din mine? Cînd voi veni la o fericire ca aceea binecuvîntată, ca să mă arăt Maică a Dumnezeului Meu? Iar pînă ce voi veni la aceasta, lacrimile îmi sînt ca pîine, ziua și noaptea, pentru că la cei ce așteaptă lucruri preaiubite, chiar și cea mai scurtă vreme, o, cît de lungă i se pare a fi!"

Astfel cugetînd Fecioara în sine, în taina inimii sale, cu rugăciune de Dumnezeu gînditoare, prin dragoste arzătoare ca văpaia rugîndu-se către Domnul Savaot, deodată cerescul binevestitor, Arhanghelul Gavriil, venind încetișor, a stat înaintea ei, precum despre aceasta vorbește amintitul învățător, Sfîntul Andrei, scriind astfel: "Apoi Arhanghelul a intrat în cea dinăuntru cămară, în care locuia Fecioara și, apropiindu-se încetișor, a venit la ușă; și după ce a intrat înăuntru, vorbind cu liniștit glas către fecioară, a zis: *"Bucură-te, ceea ce ești cu dar dăruită, Marie, Domnul este cu tine!* Cel ce este mai înainte de tine, acum este cu tine! Și puțin mai pe urmă va ieși din tine! Deci El mai înainte de toți vecii a fost, iar acum, sub vreme!" O, nemăsurată iubire de oameni! O, nespusă milostivire! Nu se îndestula să-i arate bucuria - zice Sfîntul Andrei -, și să-i vestească pe Făcătorul bucuriei, Cel ce locuia în Fecioară. Că arhanghelul zicînd *Domnul este cu tine!*, venirea Împăratului Hristos arătat o însemnează; Domnul, Care dintr-însa a luat astfel trup omenesc, întru nimic nu S-a depărtat de fireasca slavă. "Bucură-te cea cu dar dăruită, Domnul este cu tine! Bucură-te organul bucuriei cel preacinstit, prin care hotărîrea blestemului celui de mîhnire se schimbă în veselie și bucurie! Bucură-te, Fecioară preaaleasă! Bucură-te, preafrumoasă Biserică a slavei cerești! Bucură-te, sfințitul palat al Împăratului! Bucură-te, cămara în care Hristos Și-a logodit și Și-a însoțit ca mireasă omenirea. Binecuvîntată ești tu între femei, pe care Isaia cu ochi proorocești mai înainte socotindu-te, te-a numit proorociță, fecioară, loc și carte cu taină pecetluită! Binecuvîntată ești tu cu adevărat, pe care Iezechiel te-a numit luceafăr și ușă încuiată, prin care singur Dumnezeu a trecut! Tu una cu adevărat ești binecuvîntată, pe care bărbatul doririlor, Daniil, munte te-a văzut și Avacum cel minunat, munte umbrit te-a chemat; și munte al lui Dumnezeu, munte gras, munte închegat, munte în care a binevoit Dumnezeu a locui!

Pe tine, strămoșul tău și împăratul David, proorocește te-a lăudat. Binecuvîntată ești tu între femei, pe care Zaharia, văzătorul dumnezeieștilor taine cel ales, sfeșnic de aur cu șapte făclii te-a văzut, adică cu șapte daruri ale Sfîntului Duh împodobită. Tu cu adevărat ești binecuvîntată; ca un rai ai înăuntru tău pomul Raiului, pe Hristos, Care cu negrăită și multă putere, din pîntecele tău ieșind ca un rîu de apă vie, prin cele patru curgeri ale Evangheliei adapă fața a tot pămîntul!"

O închinăciune ca aceasta a îngerului auzind-o Fecioara cea fără de prihană, s-a mirat de cuvîntul lui și gîndea: *În ce fel va fi închinarea aceasta?* S-a tulburat dar nu s-a înfricoșat tare, ci s-a minunat de lucrul cel nou, neașteptat și fără de veste. Pentru că nu avea de ce să se înspăimînte ea de îngereasca arătare, cu care avea obișnuită prietenie încă din Sfînta Sfintelor cînd, din mîini îngerești - după mărturia Sfîntului Gherman -, primea hrana cea de toate zilele. Dar de aceasta s-a tulburat cu mirare, căci mai înainte cu atît de mare slavă cerească și cu atît de veselă față și cu astfel de închinăciune, făcătoare de bucurie niciodată nu venise la dînsa. Deci pentru acel lucru nou și, mai ales, pentru cuvintele lui, căci nouă și neobișnuită închinare îi aducea, fiind fecioară, o pune pe ea în ceata femeilor de obște, căci zicea: *Binecuvîntată ești tu între femei!*

Atunci s-a tulburat ca o foarte înțeleaptă, dar ca o vitează și bine chibzuită nu s-a înfricoșat, ci gîndea în sine: *"În ce fel va fi închinarea aceasta? Ce va mai grăi către mine îngerul, după această închinare? Au doară iarăși în biserica Domnului mă va lua pe mine? Sau o hrană mai nouă din cer mi-a adus? Sau un lucru nou îmi va vesti de la Dumnezeu și mă va înălța, deși cuget mult și nu pricep cum fecioara în pîntece va lua și va naște Fiu? În ce fel va fi închinarea?"* Și i-a zis îngerul: "Nu te teme, Marie! Nu te îndoi de fecioara cea mai înainte vestită prin proorocul Isaia. Chiar tu ești acea fecioară care ai aflat acel dar, ca să zămislești pe Emanuel, mai presus de fire și să-L naști negrăit, precum Acela Însuși știe!

Ai aflat dar de la Dumnezeu prin multele tale fapte bune, dar mai ales prin trei virtuți. Prin smerenia ta cea adîncă, pentru că celor smeriți Dumnezeu le dă darul Său, zicînd: *Spre cine voi căuta, decît numai spre cel blînd și smerit cu inima!* Ai aflat dar prin fecioreasca ta curăție, căci Preacuratul din fire Dumnezeu, din Preacurata Fecioară caută a Se naște! Și mai deosebi ai aflat dar de la Dumnezeu, prin dragostea cea aprinsă către El, pentru că zice: *Eu pe cei ce Mă iubesc pe Mine îi iubesc și cei ce Mă caută vor afla dar.* Și de vreme ce tu L-ai iubit și L-ai căutat cu toată inima, ai aflat dar de la El și vei naște Fiu.

Însă Fiu dumnezeiesc, Fiul Celui de sus, pe Dumnezeu din Dumnezeu, pe Cel mai înainte de veci din Tatăl fără de maică născut, iar la sfârșitul veacurilor din tine, care ești Maică și Fecioară, fără de tată o să iasă și al Căruia nume este minunat și negrăit. Tu, Aceluia Îi vei da numele Iisus, care se tâlcuiește "Mîntuitor"; pentru că Acela va mîntui toată lumea și va împărăți preaslăvit, fără asemănare cu strămoșul tău David și decît toți împărății cei ce au fost din casa lui Iacob; iar împărăția Lui nu va fi vremelnică, ci veșnică, neavînd sfîrșit întru nesfîrșitele veacuri".

Iar Maria a zis către înger: *Cum va fi aceasta, fiindcă de bărbat nu știu?* Nu că nu credea Preacurata Fecioară celor zise ei de înger. Ci cu adevărire, după darul lui Dumnezeu de care era plină, știa că va naște pe Cel ce bine i se vestea, luînd înștiințare de la Însuși Dumnezeu, precum mai înainte s-a zis. Dar numai aceasta nu-i era ei știută, adică cum și în ce chip va naște fiind Fecioară care nu știa de bărbat. Pentru aceea a întrebat pe înger: *Cum va fi aceasta?*

Despre acest lucru Sfîntul Grigorie de Nissa, ca din partea ei, zice către înger: "Spune-mi chipul nașterii, o, îngere, și vei afla inima mea gata spre voia lui Dumnezeu; pentru că eu doresc un rod ca acesta, fără atingerea fecioriei". Iar Sfîntul Ambrosie, despre aceeași, vorbește astfel: "Bine a întrebat pe înger, cum îi va fi aceasta, pentru că ea mai înainte citise, precum s-a zis că, o fecioară va zămisi, dar nu citise în ce chip fecioara aceea va zămisi. Citise cu adevărat proorocescul cuvînt: *Iată fecioara în pîntece va lua*, dar cum va lua, acum îngerul îi vestește prin "Buna Vestire"."

Deci, îi spune ei îngerul chipul zămislirii, nu după firea și obiceiul omenesc făcîndu-se, ci mai presus de fire, pentru că unde voiește Dumnezeu se biruiește rînduiala firii. Zămisirea ei este după lucrarea Sfîntului Duh: *"Duhul Sfînt va veni peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri! De la Acela în pîntece vei lua. Acela va săvîrși întru Tine zămisirea cea neștiută. Pentru că Cel ce a putut să zidească din tină neînsuflețită pe Adam viu, oare nu va putea mai ales din Fecioara cea vie, ca să alcătuiască pe pruncul cel viu? Dacă cu înlesnire a fost lui Dumnezeu, ca din coasta lui Adam să închipuiască femeie, apoi oare cu neînlesnire îi va fi Lui, ca în pîntecele Fecioarei să închipuiască pe om? Duhul Sfînt, Cel ce toate le face, întru Tine, o, Preasfîntă Fecioară, o va lucra aceea, ca în preacuratul tău pîntece, din trupul tău, trupul Cuvîntului lui Dumnezeu, Celui fără de trup se va rîndui, mai presus de fire. Pentru că tu fiind ușă, cu curăția pecetluită și cu fecioria păzită, Domnul va trece; nu într-alt chip, ci precum raza soarelui trece prin sticlă și prin cristal, sfîntîndu-te și luminîndu-te cu dumnezeiasca slavă, ca să fii maică adevărată lui Dumnezeu, născînd Dumnezeu desăvîrșit și om desăvîrșit; și rămînînd Fecioară, precum mai înainte de naștere, la fel întru naștere și după naștere.*

Aceasta o va lucra întru tine puterea Celui Preaînalt, prin venirea Sfîntului Duh. Iar cum că aceasta este adevărată, acest lucru să-ți fie ca semn vrednic de credință, căci rudenia ta Elisabeta, fiind steapă din tinerețe și acum îmbătrînită cu anii, a zămislit fiu, Dumnezeu voind astfel, făcînd din cele neputincioase, lucruri putincioase. Pentru că, ce este cu neputință la oameni, ca fecioara cea fără bărbat și femeia cea neroditoare, steapă și îmbătrînită, să zămislească și să nască, la Făcătorul și Atotputernicul Dumnezeu toate sînt cu putință, pentru că tot lucrul la Dumnezeu este cu putință, căci și bătrîna cea neroditoare a zămislit, și tu, fecioară, vei zămisli!"

Auzind Preacurata de la îngerul Gavriil o bună-vestire ca aceasta, s-a supus la voia Domnului Său și, prin smerenia cea adîncă, din inima cea iubitoare de Dumnezeu, a răspuns: *Iată roaba Domnului! Fie mie acum după cuvîntul tău!* Și îndată în sfîntul ei pîntece, prin lucrarea Sfîntului Duh, s-a făcut zămisirea cea nespusă, fără îndulcire trupească, dar nu fără de îndulcirea cea duhovnicească. Pentru că, atunci mai ales, se cuprindea de dumnezeiasca dorire inima cea feciorească și, prin dragoste de serafim, ardea cu văpaie duhul ei, și toată mintea ei întru Dumnezeu se înălța și se îndulcea cu dragostea de Dumnezeu cea negrăită. Deci întru acea duhovnicească îndulcire a iubirii de Dumnezeu și întru dumnezeiasca vedenie a minții S-a zămislit Fiul lui Dumnezeu, și Cuvîntul S-a făcut trup, și S-a sălășluit întru noi, prin întrupare.

Îngerul împlinindu-și buna vestire după porunca lui Dumnezeu și cinstind pe Hristos, Care S-a întrupat în pîntece de fecioară, asemenea a cinstit și pe Fecioara Maria care L-a întrupat, cu cuviincioasă închinăciune după vrednicie; cu bună cucernicie și cu frică s-a dus de la dînsa, ca să stea înaintea Scaunului Domnului Savaot, slăvind taina Întrupării lui Dumnezeu, împreună cu toate cereștile puteri, întru nespusă bucurie, în veci. Amin.

Sinaxar la Soborul Sfîntului Arhanghel Gavriil (26 martie)

A doua zi după Buna Vestire a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, Biserica de demult, prin tipicul Ierusalimului și prin rînduiala marelui locaș al Sfîntului Sava, a hotărît a sărbători Soborul Sfîntului Arhanghel Gavriil cu cîntări de laudă, cinstind pe bunul vestitor de bucurie. Pentru că se cuvine aceluia a fi cinstit de noi după vrednicie, ca cel ce a slujit taina mîntuirii noastre, aducînd Fecioarei celei fără de prihană vestire despre întruparea lui Dumnezeu Cuvîntul, în preacuratul ei pîntece. Pentru că, dacă un împărat pămîntesc, printr-un cinstit sol, aduce în cetate vreun cuvînt de milă împărătească, de toți cetățenii se cinstește mult, cu atît mai mult pe cel trimis de la Împăratul ceresc, cu preamiliostivul cuvînt spre neamul omenesc, cel vestitor de veșnică mîntuire, pe Gavriil, cel mai ales voievod al îngerilor, cu datorie este a-l cinsti cu deosebită prăznuire. Iar cît este de cinstit acest sol dumnezeiesc, singur și-a spus cinstea sa mai înainte Sfîntului Zaharia, zicînd: *"Eu sînt Gavriil, care stau înaintea lui Dumnezeu, adică mai aproape decît alți îngeri de scaunul lui Dumnezeu"*. Și precum la pămîntesca împărăție, pe cît cineva este mai aproape de împărat, și de tainele împărătești este mai cinstit; asemenea și la cereasca împărăție, sfinții îngeri cei ce mai de aproape stau înaintea lui Dumnezeu sînt văzători ai tainelor lui Dumnezeu mai încredințați, au mai multă cinste și slavă și mai mult strălucesc decît îngerii care sînt în rînduielile cele mai de jos.

Sfînta Scriptură spune că îngerii rînduiei celei preaînalte sînt mai aproape de dumnezeiasca și neapropiata slavă, și între aceștia se află mai marii voievozi îngerești, adică ceata Sfinților Arhangheli. Că scrie la Sfîntul Tobie că, împreună cu călătorul lui Tobie, acel tînăr a spus că este înger și a arătat că este unul din cei șapte arhangheli care stau înaintea lui Dumnezeu. Încă și Sfîntul Ioan Cuvîntătorul de Dumnezeu pe cei șapte îngeri îi pomenește în cartea Apocalipsei sale, zicînd: *Har vouă și pace de la Cel ce este, a fost acum și vine; cum și de la cele șapte duhuri care sînt înaintea scaunului Lui*. Deci, dintre cele șapte, unul este Sfîntul Gavriil, care este al doilea după Sfîntul Mihail. Căci astfel se numără după nume: Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Selatiil, Gudiil și Varahil. Iar de va zice cineva: "De ce n-a trimis Dumnezeu la Preacurata Fecioară pe cel dintîi dintre îngeri, pe Mihail, ci pe Gavriil, care este după dînsul?", acela să știe că toți cei șapte sfinți îngeri mai înalți cu cinstea sînt între dînșii asemenea. Dar cu numărul se începe de la Mihail și fiecare dintre dînșii își are slujba sa deosebită. Astfel, Mihail este biruitorul vrăjmașilor; Gavriil, vestitor al dumnezeieștilor taine; Rafail, tămăduitor al neputințelor omenești; Uriil este rază a focului dumnezeiesc și luminător al celor întunecați; Selatiil este rugător, pentru că rugîndu-se totdeauna lui Dumnezeu, îndeamnă pe oameni la rugăciune; Gudiil este slăvitor al lui Dumnezeu și își are slujba de a întări pe oamenii care se ostensc la orice lucru pentru slava lui Dumnezeu și a le mijloci răsplătire, iar Varahil este dătător de binecuvîntarea lui Dumnezeu și mijlocitor al dumnezeieștilor faceri de bine.

Deci, nu s-a trimis la Buna Vestire Mihail, deoarece alta este slujba lui - adică să țină sabia, să năvălească asupra vrăjmașilor și pe aceia să-i izgonească -, ci a fost trimis Gavriil, că aceasta este slujirea lui firească, adică să vestească tainele lui Dumnezeu, precum vestea și Sfîntul Prooroc Daniil pentru eliberarea poporului lui Dumnezeu din Babilon și pentru timpul venirii lui Mesia. Gavriil a vestit și Sfîntului Zaharia, pentru nașterea Sfîntului Ioan Mergătorul Înainte, din maica cea stearpă, Elisabeta.

Se spune că Arhanghelul Gavriil și pe Sfîntul Prooroc Moise, îl învăța în pustie să scrie cărțile Facerii, pentru cele dintîi neamuri și timpuri, începînd de la zidirea lumii. Și este dreptcredincioasă înțelegere, că

el și zămislirea Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu a binevestit-o sfinților și dreptilor Ioachim și Ana și era ca înger păzitor al Preasfintei Fecioare, de la zămislirea ei și îi aducea hrană în Sfânta Sfințelor. Deci tot el a binevestit și zămislirea Fiului lui Dumnezeu din Preasfânta Fecioară Maria în orașul Nazaret.

Dar și pentru aceea a fost trimis Gavriil, ca din numele lui să fie cunoscut Cel ce se vestea, căci Gavriil se tilcuiește "puterea lui Dumnezeu" și cu numele său vestea acea minune bunul vestitor, că adică Dumnezeu, Marele Stăpîn, în pîntecele Fecioarei Se face bărbat desăvîrșit, adică Cel ce este desăvîrșit Dumnezeu, om desăvîrșit Se face. Iar desăvîrșit nu cu mădulele, fiind bărbat mare și desăvîrșit, ci cu puterea și cu înțelegerea. Pentru că ceilalți prunci ce se zămislesc în pîntecele maicilor nu au obișnuința înțelegerii, nici nu este vreo putere întru dînșii. Iar Pruncul Hristos, ce se zămislește în pîntecele Fecioarei Maria, din vremea zămislirii Sale, îndată și cu înțelegerea cea nespusă și cu puterea cea nebiruită a fost întru toate bărbat desăvîrșit. Căci grăiește proorocul: *"M-am apropiat de proorociță, care a zămislit în pîntece și a născut Fiu și mi-a zis Domnul: Cheamă-I numele Lui "degrabă pradă, îndată răpește"*". Căci mai înainte de a cunoaște Pruncul să cheme pe tată sau pe mamă, va lua puterea Damascului și dobînzile Samariei. Adică Pruncul, înainte de a grăi, are putere și tărie mare ca să biruiască pe vrăjmașii Săi, lucru pe care l-a închipuit cu numele său Gavriil; bărbat Dumnezeu, tare Dumnezeu, Cel ce S-a zămislit prin a lui bunăvestire și prin venirea Sfîntului Duh, întru nestrucatul pîntece al Fecioarei.

Pentru acest lucru Sfîntul Proclu, patriarhul Constantinopolului, vorbește astfel: "Singur numele îngerului este de minune, căci cel ce bine a vestit Fecioarei Maria, Gavriil s-a numit; căci el vestea, și cu numele închipuia, pe Acela ce avea să vină în lume". Pentru că Gavriil înseamnă "bărbat tare", începînd de la zicerea "Gavri", care înseamnă "bărbat"; "Il" - prescurtat din Elohim -, ce înseamnă Dumnezeu. Acestea amîndouă, împreunate, înseamnă Gavriil, adică "bărbat Dumnezeu", despre care de demult a vestit Ieremia, zicînd: *A zidit Domnul lucru nou pe pămînt, femeie va naște pe bărbat*.

Deci, foarte cinstit este acest trimis al lui Dumnezeu, și după numele său, și după slujire. Iar mai cinstit, după *taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută* pe care, descoperindu-se întîi de la Dumnezeu, a adus-o la Fecioara. Și pe cît este mai mare această taină a întrupării lui Dumnezeu decît alte taine, care printr-Însul s-au descoperit de sfinții prooroci cei mai dinainte, cu atît mai cinstit decît cea mai dinainte a sa cinste între soții săi s-a făcut acum, cinstindu-se de dînșii ca un mai de aproape văzător al celor mai nearătate taine ale lui Dumnezeu. Și se grăiește de învățătorii bisericești, iar mai ales de Sfîntul Dionisie Areopagitul, pentru acei șapte îngeri începători, că totdeauna stau nedepărtați înaintea lui Dumnezeu. Toți ceilalți îngeri se trimit la diferite feluri de slujbe, iar sfinții arhangheli totdeauna sînt lîngă dumnezeiescul scaun, ca cei mai de aproape ai Lui.

Însă la cele mai mari taine dumnezeiești și aceia se trimit, spre împlinirea celei mai mari puteri a Lui. Căci grăiește Sfîntul Apostol Pavel: *Au nu toți sînt duhuri slujitoare, care se trimit la slujbă?* Și care este mai mare putere a lui Dumnezeu și mai mare taină, decît întruparea lui Hristos cea neștiută, neajunsă și nespusă? Deci, la o taină atît de mare ca aceasta se cădea să vină îngerul cel mare care este nedepărtat de scaunul lui Dumnezeu, cel înainte-stătător și mai de aproape privitor al tainelor lui Dumnezeu, adică Sfîntul Arhanghel Gavriil.

Se mai cade și aceasta să știm despre Sfîntul Gavriil, care era rînduială din cele trei ierarhii cerești ale celor nouă cete îngerești. Unii îl socotesc că este din rînduiala ierarhiei celei mai de jos, în a treia, fiind pus în mijloc între îngeri și începătorii, adică, fiind arhanghel mai mare al acestei rînduieli de arhangheli, rînduindu-se la buna vestire și înștiințare a lucrurilor lui Dumnezeu celor mari. Dar aceasta i-o socotesc, una din titlul lui, că se numește arhanghel, iar alta, din povestirea Sfîntului Dionisie, care zice că nu se trimit îngerii cei mai de sus, fiindcă sînt înaintea scaunului lui Dumnezeu, aproape, ci numai cele mai de jos rînduieli ale îngerilor care sînt rînduite la aceea.

Dar mai vrednică de crezut este că Sfîntul Arhanghel Gavriil este din cea mai înaltă rînduială a Serafimilor, netrimîndu-se la mai mici lucruri ale voii Domnului, ci se trimite la taine mari, precum s-a

trimis și la taina întrupării lui Dumnezeu. Titlul de arhanghel îl are din buna vestire cea de bucurie, pe care a adus-o Preacuratei Fecioare și a bucurat-o, iar printr-însa a bucurat și toată făptura, nu numai pe cea de jos, dar și pe cea de sus. De aceea Sfântul Ioan Damaschin cântă astfel: "Cele cerești cu dra-goste s-au vestit și cele pămîntești cu cutremur s-au înspăimîntat, cînd preacuratul glas a venit la tine, de Dumnezeu Născătoare, pentru că veselie mare a răsărit amîndurora, cînd cel fără de trup ți-a adus cea bucurie".

Că Sfântul Arhanghel Gavriil este din rînduiala Serafimilor, ne adevărim de aici că "de scaunul neapropiatei slave dumnezeiești niciodată nu se apropie și mai aproape decît Serafimii nu dorește să fie", după nemincinoasa mărturie a Sfântului Dionisie. Toate rînduielile au locurile lor, fiecare cu deosebita sa împărțire de la Dumnezeu, precum se scrie despre dîșii în luna noiembrie în a opta zi: "Unii aproape, alții mai departe. Numai singură ceata Serafimilor este mai aproape de Dumnezeu, mai mult decît toate". Căci grăiește Isaia: "Am văzut pe Domnul șezînd pe scaun sus și preaînălțat și Serafimii cu șase aripi împrejurul Lui".

Dar de vreme ce Sfântul Arhanghel Gavriil este unul din cei șapte sfinți îngeri care stau mai aproape de Dumnezeu, este din rînduiala Serafimilor, al doilea între Serafimi. Că și Sfântul Andrei Criteanul arată că este din cei dintîi îngeri, zicînd: "Unuia din cei dintîi îngeri, Dumnezeu îi poruncește să împlinească vestirea tainelor". Dacă este dintre cei dintîi, apoi este din cele șapte duhuri, care stau totdeauna înaintea lui Dumnezeu; iar dacă este din cele șapte duhuri, apoi este din Serafimi. Pentru că cine este mai întîi decît Serafimii între îngeri? Și cine este mai aproape de scaunul lui Dumnezeu, decît Serafimii? Deci serafim este Sfântul Gavriil, mai ales întru cea rînduială, lucru care și de aici este arătat: Că, pentru împlinirea poruncii marelui Dumnezeu, era trebuință să se trimită un mare înger. Iar întruparea Cuvîntului este lucrul lui Dumnezeu preamare, mai mult decît toate lucrurile Lui. Deci, și la vestire s-a trimis cel mai mare decît toți îngerii, Sfântul Arhanghel Gavriil.

Căci zice Sfântul Grigorie astfel: "La slujba aceea a bunei vestiri se cădea să vină cel mai cinstit înger, vestind pe Cel mai mare decît toți. Căci, precum a venit la Eva, amăgind-o, cel mai mare înger al întinericului, așa era cu cale, ca și la Preacurata Fecioară să vină, spre buna vestire, cel mai mare voievod al cereștii lumini. Și la Maria, care cu dragoste de serafim ardea către Dumnezeu, serafim se cădea să se trimită".

Deci, pe acel voievod mai mare între îngeri, pe un serafim din cei șapte mai aproape de Dumnezeu, cel peste toată lumea arhanghel, pe cel ce bine a vestit mîntuirea a toată lumea, să-l cinstim cu bună credință, cu multă evlavie, cu închinăciune cucernică, cu cîntare și rugăciune, săvîrșindu-i soborul cu bucurie. Apoi să-i mulțumim pentru marea lui facere de bine adusă neamului omenesc, pe care din început o făcea și o face, rugînd pentru noi pe Dumnezeu, Cel ce S-a întrupat. Iar noi toți, cu rugăciunile Sfântului Arhanghel Gavriil, să luăm iertare de păcate. Amin.

Pătimirea Sfântului Sfințitului Mucenic Irineu, Episcopul Sermiei (26 martie)

Pe vremea împărăției păgînilor împărați ai Romei Maximian și Dioclețian (284-305), fiind ridicată cumplită prigonire de către dîșii asupra creștinilor și credincioșii intrînd în felurite nevoințe, cu bucurie primeau muncile care li se făceau de chinuitori pentru Hristos, privind spre veșnica răsplătire. În acea vreme era în cetatea din Panonia Sermiei un episcop tînăr de ani, însă bărbat desăvîrșit în soborniceasca credință și în lege, cu numele Irineu. Acesta, suferind multe prigoniri pentru dragostea lui Hristos, s-a învrednicit a lua pentru mărturisirea dreptei credințe vrednica cunună a biruinței. Căci, fiind prins de

ostași în Sermia, l-au dus în Panonia la Prov ighemonul, și acesta a zis către dînsul: "Supune-te poruncilor împărătești și jertfește zeilor noștri!" Iar Sfîntul Irineu episcopul a răspuns: "Cel ce aduce jertfă mincinoșilor zei, iar nu Unuia adevăratului Dumnezeu, acela se va pierde din poporul său".

Ighemonul a zis: "Preamilostivii împărați au poruncit tuturor, ori să jertfească zeilor, ori să se rînduiască la munci". Sfîntul răspunse: "Eu voiesc acea poruncă și aștept să primesc cît de grele munci, decît să mă lepăd de adevăratul Dumnezeu și să jertfesc idolilor". Ighemonul zise: "Ori jertfești zeilor, ori îndată voi porunci să te muncească". Sfîntul răspunse: "Mă voi bucura de-mi vei face aceasta, ca să mă fac pătimitor și părtaș Domnului meu".

Atunci ighemonul a poruncit ostașilor să-l muncească pe sfînt și, fiind muncit cumplit, a zis tiranul către dînsul: "Ce zici, Irineu, vei jertfi zeilor?" Sfîntul răspunse: "Eu aduc jertfă de bună mărtu-risire Dumnezeului meu, Căruia l-am adus totdeauna". Și venind părinții lui și toți casnicii, după ce l-au văzut muncit fără de milă, i-au căzut la picioare și l-au rugat să-și cruțe anii săi cei tineri și să se supună poruncilor împărătești. De o parte tatăl și maica se tînguiau, iar de alta toți prietenii cei de aproape făceau mare plîngere pentru el și cu un glas strigau, zicînd: "Miluiește-ți, o, Irineu, floarea tinereților tale".

Sfîntul, cu dorirea cea mai bună spre Dumnezeu fiind cuprins și poruncile Lui înaintea ochilor avîndu-le, la toți răspundea: "Acestea sînt cuvintele Domnului meu Iisus Hristos: *Cel ce se leapădă de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda și Eu de el înaintea Tatălui Meu, Care este în cer*. Să știți, o, iubiților, că nici cu momelile voastre, nici cu îngrozirile împărătești, nici cu orice chip nu veți putea să mă despărțiți de Dumnezeul meu și de legea Lui, pentru că, cu tot cugetul mă sîrguiesc spre nădejdea chemării celei de sus". Iar Prov, chemînd pe fericitul Irineu, a zis către el: "Pleacă-te spre lacrimile celor ce plîng pentru tine, lasă-ți nebunia ta și jertfește zeilor, cruțîndu-ți tinerețile tale". Răspuns-a sfîntul: "Mă voi cruța în veci, dacă nu voi jertfi". Atunci a poruncit ighemonul ca să-l ducă în temniță, pînă ce va judeca pentru dînsul.

Stînd sfîntul mai multe zile în temniță, de strîmtorarea legăturilor a suferit diferite boli. După aceea ighemonul a poruncit ca într-o noapte iarăși să-l aducă înaintea sa și i-a zis: "Destule îți sînt ție muncile acestea, cu care multă vreme te-ai chinuit; apro-pie-te și jertfește zeilor noștri". Iar Sfîntul Irineu a răspuns: "De ai cugetat să-mi faci ceva, fă-mi degrabă, nezăbovind, știindu-mă întru aceeași mărturisire a numelui lui Hristos, întru care pînă acum am fost și acum sînt și pînă ce voi fi, rămîn tare și neschimbat".

Atunci, mîniindu-se ighemonul, a poruncit să-l bată mult pe sfîntul cu toiege. Iar el, fiind în munci, a strigat: "Un Dumnezeu am, pe Care din copilăria mea m-am învățat a-L cinsti. Aceluia mă închin, Aceluia și jertfă îi aduc, iar zeilor celor făcuți de mîini, nu pot a mă închina". Prov a zis: "Destule îți sînt acum muncile pe care le-ai suferit și nu dori să mori!" Răspuns-a sfîntul: "Nu voi muri, căci am înainte viața, iar muncile pe care le pui pe mine pentru numele Domnului meu Iisus Hristos, nu le simt, ci mai ales nădăjduiesc ca printr-însele să cîștig viață veșnică, nu moarte".

Prov a zis: "Ai femeie?" Sfîntul a răspuns: "Nu am". "Ai părinți?" Răspuns-a sfîntul: "Nu am". Prov iarăși a zis: "Ai fii sau fiice?" Răspuns-a sfîntul: "Nu am". A zis Prov: "Dar cine erau cei care se tînguiau și plîngeau pentru tine la trecuta judecată?" Sfîntul Irineu a zis: "Am împlinit poruncile Domnului meu Iisus Hristos, Care zice: *De nu se va lepăda cineva de părinții săi și de nu se va lepăda de toată averea sa, nu poate să-mi fie Mie ucenic*. Iar cel ce iubește pe tată, pe mamă, femeie, fii, frați sau rudenii mai mult decît pe Mine, nu este Mie vrednic. Astfel, cel ce iubește cu adevărat pe Dumnezeu și spre El singur nădăjduiește, acela toate deșertăciunile pămîntești le trece cu vederea și pe nici un tată afară de Dumnezeu nu mărturisește că are".

Prov a zis: "Aud că ai fii. Deci, măcar pentru dragostea lor jertfește zeilor, ca să nu-și piardă numele părintesc pentru tine". Sfîntul a răspuns: "Fiii mei au Tată pe Dumnezeu, pe Care și eu Îl am, și mă închin Lui, căci poate și pe dînșii și pe mine să ne mîntuiască. Spre Acela cu adevărat și desăvîrșit nădăjduim și

sufletele noastre le-am încredințat Lui, ca să nu pierim. Deci, tu fă de acum ce-ți este ție poruncit de împărații tăi". Prov a zis: "Cruță-te pe tine și pe părinții tăi, jertfește zeilor și te supune poruncilor împărătești, ca nu cu felurite munci să te pierd pe tine". Sfântul Irineu a răspuns: "Acum ți-am spus să faci cu mine cele ce voiești, știind aceasta cu adevărat că necuraților tăi zei niciodată nu voi jertfi. Iată, acum vezi câtă răbdare mi-a dat mie Domnul meu Iisus Hristos împotriva meșteșugurilor tale celor diavolești, prin care sfinților lui Dumnezeu le-ai pregătit munciri".

Apoi Prov a zis: "Iată acum îndată voi hotărî asupra ta judecată de moarte, de nu vei jertfi zeilor". Sfântul Irineu a răspuns: "Plăcut vei face lucrul acela mie, căci prin acea judecată de moarte, la veșnica veselie mă vei trimite pe mine". Atunci Prov a dat hotărîre de moarte asupra sfântului, zicînd: "Pe Irineu, care nu s-a supus poruncilor împărătești, poruncesc să-l arunce în rîu". Iar Sfântul Irineu a răspuns: "Multe feluri de munci și mai cumplite am așteptat de la tine, că doar ai fi cunoscut cum creștinii, pentru credința în Dumnezeu, s-au obișnuit a nu băga în seamă moartea; dar de vreme ce nimic dintre unele ca acelea n-ai adus asupra mea, mă bucur, că această judecată ai hotărît asupra mea".

Mîniindu-se ighemonul pentru o îndrăzneală ca aceea a fericitului bărbat, a poruncit ca să-i taie capul cu sabia, apoi să-i arunce trupul în rîu. Iar sfântul, ca și cum altă cunună ar fi luat, dacă a auzit asupra-și un răspuns ca acesta, mulțumea lui Dumnezeu, zicînd: "Mulțumesc Ție, Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce mi-ai dat nebiruită răbdare întru mărturisirea numelui Tău cel Sfînt, ca să mă învrednicesc a fi părtaş slavei Tale celei veșnice". Acestea grăind, a fost dus la un pod ce se numea Artemis, care era făcut în cinstea necuratei lor zeițe Artemida, de pe care avea să fie aruncat. Acolo, dezbrăcînd de pe sine hainele și ridicîndu-și la cer mîinile, se ruga cu umilință, zicînd: "Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ai voit a pătimi pentru mîntuirea lumii, să se deschidă cerurile Tale, spre primirea duhului credinciosului robului Tău Irineu, care, pentru numele Tău cel Sfînt, fiind scos din Biserica cea sobornicească a Sermiei, nu mă lepăd a suferi moartea pentru Tine, dar mă rog, Doamne, negrăitei Tale milostiviri, ca pe poporul cel din Sermia să-l păzești de toate primejdiile ce-l împresoară, de răutăți și de vrăjmașii cei văzuți și nevăzuți și întru credința Ta cea sfîntă să cauți a-l întări".

Săvîrșindu-și rugăciunea, i-au tăiat capul cu sabia și l-au aruncat în rîul ce se numea Sava. Și a fost muncit robul lui Dumnezeu, Sfântul Irineu, episcop al Sermiei, întru al șaptelea calend al lui aprilie, adică în 26 de zile ale lunii martie, stăpînind în Panonia Prov ighemonul, iar între noi împărătînd Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

Viața Cuviosului Malh (26 martie)

Cuviosul Malh a fost în tinerețile sale lucrător de pămînt în satul Maronei care se află ca la 30 de stadii de Antiohia Siriei, fiind singurul fiu la părinți, pe care, voind să-l aibă moștenitor al casei, îl sileau spre a se căsători. Iar el le răspundea: "Voiesc să fiu monah, mai bine decît mirean". Deci, tatăl cu îngroziri, iar mama cu îmbunări, îl sileau spre căsătorie, însă el a fugit pe ascuns, lăsînd casa, părinții și înșurătoarea, pentru dragostea lui Dumnezeu. Ducîndu-se în locuri pustii, care sînt între Imo și între Viria, a găsit acolo o mînăstire cu monahi plăcuți lui Dumnezeu și s-a dat la învățătura acelora. Apoi viețuia, deprinzîndu-se în mona-hiceștile nevoițe, cu osteneli și cu postiri omorîndu-și patimile trupești.

După mulți ani, auzind că murise tatăl său, i-a venit în gînd să se ducă în patria sa și să mîngîie pe maica sa, fiind văduvă, și gîndea să-și vîndă averile. O parte să o împartă la săraci, alta la mînăstiri, iar o parte s-o țină spre a sa trebuință.

Egumenul, înștiințându-se despre acea socoteală a lui, a început a-l sfătui, spunându-i că aceea este ispită diavolească, și sub chipul unui lucru bun se află meșteșugirea vechiului vrăjmaș, cum zice Scriptura: "Cîinele s-a întors la a sa vărsătură". În acest chip, mulți monahi s-au amăgit, pentru că diavolul niciodată nu se luptă arătat cu cineva. Și punea egumenul înaintea lui Malh multe feluri de istorii din cărți, aducându-i aminte despre Adam și Eva, care prin nădejdea dumnezeirii au fost împiedicați de diavol și s-au lipsit de rai. Egumenul, văzînd că nu poate să-l înduplece, a căzut la picioarele lui, rugîndu-l să nu-și lase pe duhovniceștii săi frați, nici să se piardă pe sine însuși și să nu caute înapoi, cînd pune mîna pe plug; însă el, neascultînd deloc pe egumen, s-a dus din mînăstire.

Atunci egumenul l-a petrecut cu lacrimi, ca pe un mort la îngropare, și despărțindu-se de el i-a zis cel de pe urmă cuvînt: "Te văd, fiule, însemnat cu semnul satanei; pricinile despărțirii tale de noi acum nu le mai întreb, răspunsurile tale nu le primesc; oaia cea ieșită din ogradă, îndată se va face mîncare lupilor". Și astfel s-au despărțit, și Malh s-a dus în calea sa. Iar nu departe de pustia aceea era un drum mare de obște care mergea de la Viria la Edesa, spre care adeseori năvăleau saracini arabi.

Călătorii care voiau să meargă pe acolo se adunau împreună mulți, căci de s-ar fi întîmplat saracini, aceștia să nu vină la ei, văzînd mulțimea lor. Și era Malh cu niște călători, care se aduna-seră ca la șaptezeci la număr, între care erau și cîteva femei. Și mergînd ei împreună pe calea aceea, iată deodată o mulțime de ismailiteni înfricoșați la chip, jumătate goi, s-au arătat înarmați ca la război și, sărind asupra acelor călători, i-au prins pe toți pînă la unul, împreună și cu Malh, și i-au dus în robie.

Atunci Malh, cunoscînd că gîndul său a fost deșert, prin amăgirea vrăjmașului, se căia; căci, neascultînd sfatul egumenului, s-a despărțit de duhovniceasca adunare și s-a lipit de mireneasca însoțire și cu aceea a căzut în robia barbarilor. Dar era tîrzie căința, pentru că cel ce voise să fie moștenitorul averilor părintești a rămas moștenit el singur de saracini.

Deci saracini împărțindu-și robii, monahul Malh împreună cu o femeie s-au convenit unui arap, care i-a pus pe amîndoi pe o cămilă și s-au pornit în grabă spre casă. Și, cămila mergînd repede, Malh se ținea de femeie ca să nu cadă și astfel au alergat în calea aceea. Hrana lor pe cale era carne nefiartă, iar băutura, lapte de cămilă. După trecerea căii celei lungi prin pustia aceea și peste un pîrîu mare, saracini au ajuns la locurile lor, unde arapul acela, ducînd pe robii săi la femeia sa, le-a poruncit să se închine femeii și copiilor, după obiceiul saracinelor.

Plecîndu-și grumajii săi împreună cu femeia cea robită, s-au închinat stăpînei lor. Iar aceea a pus pe Malh la slujba casei, să aducă apă, să măture gunoiul și să facă celelalte slujbe mai grele. Deci slujea Malh pentru neascultarea cea părintească, avînd schimbat chipul monahicesc, umblînd gol, după obiceiul acelei țări, în care, pentru arșita soarelui cea mare, abia își acoperea acele părți pe care se cădea să le acopere.

După aceea, i s-a poruncit să pască oile în pustie, unde avea singura răcorire și mîngîiere în primejdiile sale, că rareori își vedea pe stăpîni și pe împreună robii săi, fiind în singurătate cu oile. Și se gîndea la Sfîntul Iacob și la Moise, care altădată au păscut în pustie turmele și se hrăneau cu brînză și cu lapte și se rugau cu dinadinsul, cîntînd psalmii pe care îi învățase în mînăstire. Cu aceasta se înveselea în robia sa, mulțumind judecăților lui Dumnezeu, căci viața monahicească pe care voia s-o piardă în patria sa, o află în pustie. Însă negrăite sînt meșteșugurile diavolului în tot locul, căci și acolo, într-o viață ca aceea, Malh s-a aflat de pizmașul, precum vom auzi.

Văzînd arapul acela pe robul său Malh slujindu-i în toate cu osîrdie și cu credință și văzînd că se înmulțiseră dobitoacele sale, gîndea în ce chip să-i facă răsplătire pentru slujba lui credincioasă. Și a socotit să-i dea lui Malh de soție pe acea femeie robită care a fost adusă cu dînsul pe o cămilă. Chemînd pe Malh, i-a zis despre ea ca s-o ia de soție. Iar el, nevrînd, spunea că este creștin și nu i se cade să ia pe aceea ce are bărbat - căci bărbatul ei era dus în robie la alt stăpîn. Atunci arapul, mîniindu-se, și-a scos

sabia și voia să-l lovească, și de n-ar fi alergat Malh ca să se apuce cu mâinile de grumazul acelei femei, stăpînul i-ar fi vărsat sîngele în acel loc.

După ce a sosit noaptea, monahul a luat pe femeia aceea în peștera sa și ce a fost între dînșii acolo, singur fericitul Malh a mărturisit mai pe urmă, astfel: Necaz a fost asupra mea în loc de veselie, și întristare în loc de mîngîiere; pentru că ne depărtam unul de altul și unul altuia nu îndrăzneam să zicem nimic. Atunci, cu adevărat mi-am cunoscut robia și, căzînd la pămînt, am început a plînge călugăria mea, pierdută așa deodată. Și ziceam plîngînd astfel: "Pînă la atîta nevoie am venit ticălosul, pînă la aceasta m-au adus păcatele mele, ca la bătrînețe să-mi pierd fecioria și să fiu bărbat unei femei străine. Ce mi-a folosit că am lăsat pentru Dumnezeu în tinerețile mele, casa, părinții și însurătoarea, dacă voi face aceasta acum, pe care am trecut-o cu vederea de la început? Și numai pentru aceea rabd aceasta, căci, petrecînd odată în mînăs-tire, am dorit iarăși patria mea. Ce să facem, o, suflete al meu? Vom pieri, ori vom birui? Să așteptăm mila lui Dumnezeu cea ajutătoare? Ori să ne ucidem cu sabia noastră? Întoarce sabia ta în tine, o, suflete; pentru că ți se cade să te temi mai mult de moartea sufletului, decît de moartea trupului, că și curata fecorie este mucenicie. Deci, să fiu aici ca un mucenic, zăcînd neîngropat în pustia aceasta și să-mi fiu mie singur muncitor și mucenic".

Zicînd acestea, m-am ridicat de pe pămînt, mi-am luat sabia, am tras-o, măcar că strălucea în întuneric și se vedea vîrfurile ei fiind foarte ascuțite. Apoi am întors-o spre pieptul meu și am zis către femeie: "Fii sănătoasă și vie, o, femeie, iar pe mine să mă ai mucenic mort, mai bine decît bărbat viu". Iar ea a căzut la picioarele mele și mi-a zis: "Pe Domnul nostru Iisus Hristos te jur în acest greu ceas și te rog să nu-ți verși sîngele tău pentru sufletul meu. Dacă voiești să mori, apoi mai întîi spre mine să-ți întorci sabia și s-o înfigi în mine. Și ucigîndu-mă mai întîi pe mine, pe urmă te vei uide și pe tine, ca așa mai bine să ne însoțim între noi, pentru că eu mi-am ales partea, ca măcar de s-ar întoarce bărbatul meu, să-mi păzesc pînă la sfîrșit curăția, la care m-am deprins în robia aceasta. Deci mai bine doresc a muri decît s-o pierd. Ori pentru aceasta mori, ca să nu te împreunezi cu mine? Eu aș fi voit să mor, dacă tu ai fi cerut aceasta. Deci să mă ai soție a curăției și să iubești împreunarea sufletească, mai mult decît cea trupească, ca stăpînii noștri să te socotească că-mi ești bărbat; iar Hristos să te știe că-mi ești frate duhovnicesc, și cu înlesnire ne vor crede stăpînii noștri, părăindu-li-se că sîntem în însoțire trupească, de ne vor vedea iubindu-ne între noi".

Iar eu, zice Sfîntul Malh, m-am înspăimîntat și m-am mirat de o minte așa înțeleaptă ca a femeii aceleia și am iubit-o, și așa am întărit cuvîntul ca să petrecem împreună în curăție. Însă niciodată n-am privit spre trupul ei, nici nu m-am atins cu mîna de dînsa, temîndu-mă că-mi voi pierde fecioria, în trăirea cea curată cu dînsa, pe care am păzit-o de la începutul războiului cel cumplit ce ne-a fost.

Într-o duhovnicească însoțire ca aceea, Cuviosul Malh a petrecut zile multe cu aceea femeie întreagă la minte. Și se făcuseră preaiubiți de stăpînii lor, căci n-aveau nici un gînd de plecare de la dînșii, pentru că uneori Malh și cîte o lună întreagă nu mergea la casa stăpînilor săi, stînd în pustie ca un credincios și osîrdnic păstor al turmei lui.

După multă vreme a robiei sale, Cuviosul Malh, șezînd odată singur în pustie și nevăzînd pe nimeni, decît numai cerul și pămîntul, a început în tăcerea sa a-și aduce aminte de petrecerea sa dinainte, fiind în mînăstire cu monahii, și mai ales își aducea aminte de fața egumenului său, de la care învățase Scriptura și viața monahicească; și cugeta la cuvintele cu care era sfătuit de dînsul, ca să nu se despartă de locaș. Aceea aducîndu-și aminte și cugetînd, a văzut înaintea sa niște furnici mișcîndu-se într-un loc strîmt; unele duceau sarcini mai mari decît ele singure, altele trăgeau seminte, unele scoteau pămîntul afară și își făceau ca o apărare de ploaie, altele își găteau hrană pentru iarnă, mărunțeau grăunțele cu gura, ca nu cumva, muindu-se, să încolțească și să se întoarcă în iarbă, iar altele scoteau afară pe cele moarte.

Dar ceea ce era mai de mirare, că atîta mulțime fiind, intrau și ieșeau fără a se împiedica una de alta, nici nu se împingeau, nici nu se strîmtorau, ci mai vîrtos, dacă vedea pe vreuna ducînd sarcină grea, îndată îi ajutau altele.

Malh, privind la ele, și-a adus aminte de cuvintele lui Solomon, care zice: "Mergi la furnică, o, leneșule, și-i rîvnește, văzînd căile ei, pentru că ea își gătește la vremea secerișului multă hrană". Însă a gîndit și aceasta, că viața din mînăstire este asemenea cu furnicarul, unde slujesc toți împreună și nimeni nu are nimic al său, ci toate sînt de obște. Și a început a se întrista foarte în robia sa, suspinînd și dorind să-și vadă mînăstirea sa și să viețuiască în chilia sa de mai înainte.

După ce s-a întors el în casa stăpînului, mergînd la bordeiul său, l-a întîmpinat părăta lui femeie și, văzîndu-l trist la față și tulburat, l-a întrebat de ce este mîhnit. Malh i-a spus gîndurile sale, iar ea îl sfătuia să fugă și-l ruga să n-o lase nici pe ea, ci s-o ia cu dînsul și s-o dea în vreo mînăstire de fecioare. Deci, mult sfătuindu-se de aceasta, au început a se pregăti de fugă, șoptind între dînșii, dar între nădejde aveau și gînduri de frică. În turma pe care o păștea Malh erau doi țapi mari, pe care i-a tăiat și din pielea lor a făcut doi saci, iar carnea a uscat-o și s-au pregătit de drum; apoi, într-o seară tîrziu, împreună cu sora sa, au luat sacii aceia și carnea și au plecat, avînd nădejdea în Dumnezeu.

Și, alergînd repede, sosind la rîul cel mare care era departe ca la zece stadii de la casa arapului aceuia, au luat sacii aceia, i-au legat tare și s-au lăsat pe rîu, încălecînd pe saci, iar cu picioarele au înotat în partea cealaltă. Carnea pe care o aveau de drum, udîndu-se de apă, s-a afundat în rîu, rămînînd doar pentru trei zile; și au băut apă pentru drumul ce-i aștepta. Apoi s-au pornit în cale, alergînd repede, fugind noaptea mai mult decît ziua, pe de o parte de frica saracinilor, iar pe de alta pentru arșița soarelui, care ardea cumplit pe acolo. Uneori, însă, mergeau și ziua, deși se ardeau de zăduf și se uitau înapoi, temîndu-se să nu-i ajungă din urmă stăpînul lor.

În a treia zi mergînd ei, au văzut de departe în urma lor doi saracini călări pe două cămile, alergînd repede. Îndată au cunoscut că este stăpînul lor care alerga după dînșii, luîndu-le urma pe nisip. Se temură foarte tare și, rămînînd ca niște morți, așteptau ca să-i ucidă arapul. Dar, după rînduiala lui Dumnezeu, văzînd de-a dreapta lor o peșteră adîncă ce se întîmplase acolo, au stat înăuntru pe partea stîngă, neintrînd mai adînc într-însa, pentru că se temeau ca nu cumva, fugind de moarte, să cadă la moarte, fiindcă în niște peșteri ca acelea se întîmplau să fie animale sălbatice, scorpii și alte jivini purtătoare de otravă.

Deci, temîndu-se și de stăpînul lor care-i prigonea și de răutățile cele înfricoșate din peșteră, stăteau tremurînd, ca și cum ar fi morți, gîndind la aceasta: "Dacă ne va ajuta Dumnezeu, vom scăpa de moarte, iar de ne va trece cu vederea pe noi păcătoșii, apoi îndată această peșteră mormînt o vom avea". Ajungînd arapul la peștera aceea și legîndu-și cămilele una de alta, stătea înaintea ușii peșterii cu sabia; iar pe slugă a trimis-o în peșteră, ca să-i scoată afară, pentru că voia ca singur să-i taie pe amîndoi.

Intrînd sluga aceea în peșteră ca la trei sau patru coți, a trecut de ei, deoarece de la strălucirea soarelui intrînd la umbră, nu putea îndată să-i vadă stînd aproape, dar ei vedeau pe sluga aceea, care striga: "Ieșiți, tîlharilor! Ieșiți la moarte! Pentru ce zăboviți? Ieșiți, că vă așteaptă stăpînul!" Așa strigînd acela, îndată din adîncimea peșterii alergînd o leoaică, l-a apucat de grumaz și, omorîndu-l, l-a tras la culcușul său. O, Preabunule Doamne, cît este de mare purtarea Ta de grijă pentru robii Tăi și cît de grabnic îți este ajutorul, în cea mai de pe urmă primejdie! O vedeau aceasta Malh și femeia, și, o, în cît de mare bucurie și frică erau împreună; căci văzuseră un vrăjmaș al lor pierind, neștiind ce va face celălalt, care stătea înaintea ușii supărat.

Văzînd arapul că sluga zăbovește în peșteră și nici glasul lui nu se aude, a socotit că se împotrivesc doi contra unuia și, nemaiputînd de mînie să aștepte mai mult, a intrat în peșteră cu sabia scoasă, răcnind cu sălbăcie ca o fiară cumplită. Iar leoaica, auzind glasul, a alergat spre el și l-a prins, încă neajungînd la fugarii săi; și, ucigîndu-l și pe acela, l-a tras alături cu dînșii, în culcușul său.

Un ajutor ca acela minunat și neașteptat al lui Dumnezeu văzînd fericitul Malh cu acea fericită femeie, au mulțumit milostivirii lui Dumnezeu celei mari. Dar încă și după bucuria aceea le mai era frică, ca nu cumva și pe dînșii să-i mănînce leoaica aceea; însă mai degrabă voiau ca de fiară să moară, decît să cadă în mîinile celor fără de omenie.

Iar leoaica, luîndu-și cu gura puii săi, a ieșit din peșteră; și stînd ei mult timp tăcuți și văzînd că leoaica nu se întoarce, au ieșit, plecîndu-se ziua acum. Și au văzut cămilele aproape de peșteră stînd, avînd pe dînsele pîine și băutură, și, mîncînd și bînd, s-au întărit și s-au bucurat. Apoi, încălecînd pe dînsele, s-au dus în calea lor, mulțumind lui Dumnezeu, și în zece zile trecînd pustia aceea, au sosit la oștile grecești și au spus tribunului toate cele despre dînșii; iar tribunul i-a trimis la Sabin, ducele Mesopo-tamiei. Iar ducele cumpărînd cămilele de la dînșii și bine gătindu-i de cale, i-a trimis bucuroși întru ale lor.

Deci, pe acea fericită femeie, Cuviosul Malh a dat-o într-o mînăstire de femei, iar el s-a întors la al său locaș, din care a ieșit, dar a aflat acum mort pe egumenul, părintele său. Și a spus fraților toate cele ce i s-au întîmplat lui; și ședea în mînăstire fără să iasă, sfătuindu-i pe ceilalți, ca niciodată să nu treacă cu vederea pe egumen, nici să iasă din mînăstire. Viețuind cealaltă vreme a vieții sale cu plăcere de Dumnezeu, a trecut la Domnul, lăsînd după dînsul chip de întreagă înțelepciune, ca să știe cei mai pe urmă, că întreaga înțelepciune nici de sabie, nici de pustietate, nici de fiară nu se biruiește. Pentru că cel ce se dă pe sine lui Hristos, poate muri întru dreptate cu trupul, iar cu duhul nu poate fi biruit, întărindu-l Însuși Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Viața Cuviosului Părintelui nostru Vasile cel Nou (26 martie)

(Scrisă de Grigorie, ucenicul său)

În zilele dreptcredincioșilor împărați Leon cel Înțelept (886-912) și fratele său Alexandru (912-913), fiii împăratului Vasile Macedon (867-886), în al zecelea an al stăpînirii lor, oarecare magistrați din părțile Asiei, fiind trimiși cu poruncă împărătească, s-au întors de acolo în cetatea Constantinopol. Și mergînd alături de niște munți neumblați și pustii, au văzut pe omul acesta, de care ne este acum vorba, adică pe fericitul Vasile, umblînd prin pustie, îmbrăcat în haine proaste, la chip străin și înfricoșat, ca un hrănit prin pustie, și îndată l-au prins. Apoi, minunîndu-se de chipul lui cel străin, îl socoteau că este iscoadă.

Deci legîndu-l, s-au dus împreună cu el la Constantinopol, unde, ducîndu-se la împărați, le-au spus despre omul cel prins pe drum. Iar împăratul Leon, văzîndu-l, l-a dat spre întrebare unui patriciu, ce se numea Samon, de neam agarean, ca să ispitească cele despre dînsul cine este, de unde este și cum îi este numele. Deci, Samon patriciul, luînd pe omul lui Dumnezeu, l-a dus în casa sa și, șezînd cu toți sfetnicii săi, cu mîndrie a poruncit să aducă înaintea feței sale pe fericitul.

Adus fiind înaintea lui, nu i-a dat vrednica cinste și închinăciune. Și a zis către dînsul Samon: "Cine ești, de unde ești și cum îți este numele tău?" Iar el nu i-a dat răspuns, ci stătea, tăcînd și căutînd cu ochi blînzi spre dînsul. Deci, a grăit iarăși către dînsul: "Spune-ne nouă, de unde ești?" Sfîntul a zis către dînsul: "Dar tu cine ești și de unde ești?" Iar Samon i-a zis: "Noi pe tine te întrebăm, cine ești și de unde vii? Iar cine sînt eu, nu se cade ție a mă întreba. Dar de voiești să știi ceva despre mine, îți voi spune. Eu sînt Samon patriciul și mai marele postelnicilor împărătești. Deci, spune și tu, cine ești și de unde ești și ce fel îți este viața ta?"

Grăit-a către dînsul fericitul: "Eu sînt străin, unul din cei ce petrec pe pămînt". Zis-a către dînsul Samon: "Bine zic aceia, dar, despre tine, că ești iscoadă și ai venit să încerci stăpînirea grecească". Iar cuviosul la aceasta n-a răspuns nimic.

Mulți din cei ce stăteau înaintea îl întrebau, zicîndu-i: "Cine ești?" Și nu le răspundea. Atunci a poruncit Samon să aducă înaintea lui toiege verzi, vine de bou uscate și cele mai înfricoșate unelte, spre îngrozirea lui, că doar s-ar teme și ar spune de unde este. Iar el, văzîndu-le pe toate acelea, nu zicea nimic. Apoi a poruncit ca să-l întindă patru inși și să-l bată cu vine de bou, întrebîndu-l cine este. Și fiind bătut tare, sfîntul nu le răspundea, ci răbda, tăcînd. Și pînă într-atît l-au bătut, pînă cînd li s-a părut că îndată va muri. Apoi, luîndu-l ca pe o bîrnă, el neputînd umbla, l-au dus și l-au aruncat în temniță.

A doua zi, neîmblînzita fiară, Samon, șezînd la judecată, a poruncit să aducă pe cel închis. Și ducîndu-se trimișii, au aflat ușile temniței încuiate, iar pe acela stînd afară sănătos cu trupul și așteptîndu-i pe ei. Iar ei s-au mirat de aceasta foarte mult. Deci l-au întreat pe el, zicînd: "Spune-ne nouă, cum ai ieșit din temniță, fiind ușile încuiate?" Dar fericitul n-a răspuns nimic și mergea cu ei, ca să stea înaintea patriciului. Atunci unii dintre dînșii, alergînd înaintea, au spus lui Samon ceea ce se făcuse, adică cum îl aflaseră în afara temniței. Samon s-a mirat și toți cei împreună cu dînsul, auzind unele ca acelea, și nu credeau cele spuse. Iar alții ziceau că este vrăjitor și cu farmece a făcut o minune ca aceea. Samon patriciul îl întreba pe sfîntul cu dinadinsul și cu cercetare, ca să spună cine este. Iar cuviosul nu i-a dat răspuns. Deci Samon, mîniindu-se foarte tare, a poruncit ca să-l întindă pe pămînt și să-l bată cu toiege fără cruțare, pînă ce va spune cele despre sine, cine este și de unde este.

Deci l-au bătut mult, încît șase toiege s-au sfărîmat, iar el răbda vitejește în mare tăcere, nerăspunzînd nimic, încît se mirau toți de răbdarea și tăcerea cea negrăită a cuviosului. Și a zis Samon: "Știu că voiește să se laude iscoditorul acesta și să zică: "I-am biruit cu tăcerea". Dar astfel mă jur, pe sănătatea singurilor mei stăpînitori, că nu-l voi lăsa să se laude și să-și bată joc de noi".

Deci a poruncit să-l bată toată săptămîna aceea, în fiecare zi, dîndu-i cîte trei sute de lovituri cu bicele și trei sute de toiege. Iar el răbda acea muncire, tăinuindu-și fapta bună care era într-însul. Căci din tinerețe se făcuse monah și se dusese în pustie, unde s-a nevoit ani destui. În tot timpul nevoinței sale în pustie avea viața aspră, hrănindu-se numai cu verdețuri, umbla desculț și îmbrăcat cu haine proaste și nu voia să spună cuiva despre îmbunătățita sa viață. Tăcea, pentru că zice Domnul nostru Iisus Hristos: *Să nu știe stînga, ce face dreapta ta*. Pentru că tot cel ce-și arată faptele sale cele bune, își ia plata sa, adică lauda cea de la oameni, iar de veșnica slavă se lipsește. Iar cel ce dorește viața veșnică, acela își tăinuiește înaintea oamenilor a sa faptă bună și, chiar de s-ar și bate, tace. Cu adevărat un om ca acela este mucenic.

Trecînd săptămîna aceea în care în toate zilele îl băteau pe sfînt, multe dureri a răbdat și, înștiințîndu-se Samon patriciul că sfîntul mucenic este într-o nesupunere, iarăși a șezut la judecată și, punîndu-l înaintea, a căutat cu mînie la dînsul și i-a zis: "Necuratule între oameni, pînă cînd tăinuiești înșelăciunea în inima ta? Spune-ne nouă, cine și de unde ești?" Răspuns-a lui fericitul: "Cei ce fac în taină faptele urîte, precum faci și tu, pe aceia cu adevărat se cuvine a-i numi mai necurați". Iar Samon de o vădire ca aceea de mare rușine s-a umplut încît, rușinîndu-se de cei ce stăteau înaintea lui și aprinzîndu-se de mînie și de iuțime mare, a poruncit să aducă curele și să lege mîinile cuviosului. Apoi, cu frînghii legîndu-i tare coasta, iar piciorul lui cel drept legîndu-l înapoi de coastă, să-l spînzure de o grindă cu capul în jos într-o cămară; și cu inelul său a pecetluit ușa cămării aceleia. Deci astfel l-a lăsat să spînzure, pînă ce va spune despre sine, cine și de unde este. Toți cei ce erau acolo cîrteau în taină asupra lui Samon, mîniindu-se și numindu-l ticălos pentru o muncire ca aceea ce se făcea de dînsul omului celui nevinovat.

Stînd sfîntul astfel spînzurat trei zile și trei nopți, iar după trei zile mergînd muncitorul și deschizînd ușa, l-a aflat pe mucenic spînzurat. Însă, văzîndu-l la față luminat, ca și cum nu pătimise nimic rău, s-a mirat și mergînd mai aproape de dînsul, a zis: "Cine și de unde ești? Au nu te-au învățat minte pe tine muncile acestea?" Iar fericitul nerăspunzînd nimic, a poruncit să-l pogoare de pe grindă și să-l dezlege.

Fiind dezlegat, sfântul a stat cu trupul sănătos, vindecându-l darul lui Hristos și neavînd nici o vătămare. Toți minunîndu-se preamult, a zis Samon: "Au nu am zis bine că omul acesta este fermecător? Pentru că iată, nici cît de puțin n-a bolit cu trupul; dar eu degrabă îi voi dezlega puterea vrăjitoriei lui. Chemați la mine pe hrănitorul de fiare". Acela venind, i-a zis: "Să pregătești pentru dimineață un leu mai cumplit, nedîndu-i astăzi hrana cea rînduită, ca să fie flămînd; și vom vedea pe fermecătorul acesta, de-l va birui și pe leu". A doua zi s-a adunat mulțime de popor la priveriște și un leu groaznic s-a slobozit, răcnind foarte tare de foame. Și ducîndu-l acolo pe Sfîntul Vasile, l-au aruncat la leu spre mîncare; iar leul, văzînd pe prea cuviosul, a început a tremura și, apropiindu-se, s-a culcat și se tăvălea înaintea picioarelor lui, ca oaia fără de răutate, încît toți mirîndu-se, strigau: "Doamne miluiește!"

Apropiindu-se cuviosul de leu, îl netezea cu mîna sa cea dreaptă și, apucîndu-l de ureche, l-a scos afară, strigînd către cei ce stăteau înainte: "Iată oaia voastră, iată oaia". Dar o minune ca aceasta făcîndu-se, nicidecum n-a voit Samon cel de alt neam să cunoască și să înțeleagă că omul cel muncit de dînsul este al lui Dumnezeu. Deci a poruncit ca noaptea să-l înece pe sfînt în mare.

Slugile, luînd pe mucenic într-o treia strață de noapte, l-au dus cu o corăbioară pe mare și într-o adînc aruncîndu-l legat, s-au întors. Iar cu porunca lui Dumnezeu, Cel ce păzește pe sfinții Săi, îndată doi delfini din mare luînd pe cuviosul pe spatele lor, l-au scos la malul ce se numea Evdomi, și era acela al șaptelea înaintea Constantinopolului. Acolo l-au pus pe uscat; și, deodată, i s-au dezlegat mîinile și picioarele. Deci sfîntul, sculîndu-se, s-a dus în cetate. Dar încă nu erau deschise porțile cele de aur și a șezut lîngă ele, vrînd să se odihnească puțin. Într-acea vreme a venit acolo un om care era cuprins foarte tare de boala frigurilor și a șezut aproape de sfîntul, tremurînd și suspinînd de durere.

Făcîndu-i-se milă cuviosului, și-a pus mîna pe dînsul și, rugîndu-se, l-a tămăduit. Iar omul, văzîndu-se tămăduit, a căzut la picioarele cuviosului și-l ruga să meargă cu el în casa lui. Omul acela era unul din cei mai mici cetățeni, cu numele Ioan; și a mers cuviosul cu el, bucurîndu-se. Iar Ioan cu soția sa l-au primit cu dragoste și, fiind vremea prînzului, au pus masă și au mîncat, veselindu-se. Iar Ioan a spus femeii sale cum l-a tămăduit cuviosul prin chemarea numelui lui Hristos și s-a bucurat femeia foarte de un oaspete ca acela, că s-a învrednicit a primi pe plăcutul lui Dumnezeu în casa sa. Pentru că era și aceea foarte iubitoare de Hristos și de străini și petreceau într-o frică lui Dumnezeu; iar numele ei era Elena.

După aceea, Ioan și Elena, femeia lui, au început a-l ruga pe sfîntul să le spună cine și de unde este? Răspuns-a sfîntul: "De unde sînt nu se cade acum a spune, ci mai pe urmă veți ști; iar acum voiesc să mă duc pentru rugăciune în Mînăstirea Icoanei celei nefăcute de mîna, a Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, care singură de sine s-a zugrăvit". Și sculîndu-se s-a dus, urmîndu-l Ioan. Apoi săvîrșind acolo rugăciunile sale, s-a întors în casa lui Ioan pentru rugămintea aceleia. Și supărau Ioan și soția lui pe sfîntul, cu rugămintea să le spună cele despre sine. Iar el a zis: "Eu sînt acela pe care Samon patriciul l-a aruncat în adîncul mării. Dar Domnul meu Iisus Hristos, Căruia Îi slujesc din tinerețile mele, precum știe, m-a păzit nevătămat". Și le-a spus cum îl cheamă și apoi toate pe rînd, cîte i-a făcut patriciul împărătesc. Iar ei se minunau, căci auziseră despre dînsul și mai înainte cum l-a muncit Samon și cum nu l-a vătămat fiara, pentru că străbătuse vestea despre minunea aceea prin toată cetatea. Apoi îl rugară să petreacă cu dînșii în casa lor în toată vremea vieții sale; și plăcută i-a fost aceea sfîntului.

Deci i-au pregătit o casă de rugăciune și sfeșnic unde înălța cele obișnuite lui Dumnezeu. Și cine poate să spună izvoarele lacrimilor lui pe care le vărsa în rugăciuni către Dumnezeu? Cine va număra plecarea genunchilor lui? Cine va povesti privegherile cele de toată noaptea? Pentru că fără de somn petrecea toate nopțile. Dar încă și obiceiurile lui cele bune cine le va spune cu de-a-mănuntul? Spre mînie niciodată nu s-a mișcat, fiind ca un stîlp neclintit; era blînd ca un alt Moise și David, liniștit ca Iacob, iar milostiv mai mult decît Avraam. Pentru că acela din multa sa bogăție făcea milostenie, iar acesta din sărăcia sa pentru Dumnezeu, făcea mult bine săracilor. Pentru că ceea ce i se dădea de iubitorii de Hristos, îndată împărțea la cei ce nu aveau.

Locuind Sfântul Vasile la acel iubitor de Hristos, Ioan, au început, după puține zile, a veni la dânsul oamenii, unii pentru folos, iar alții aduceau pe bolnavii lor pentru tămăduire; pe acei bolnavi cuviosul, punând mâinile sale și făcând rugăciune, îi tămăduia cu darul lui Hristos. Și s-au preamărit numele și viața lui Vasile în acea cetate, încît mulți, nu numai din popor, ci și din cetățeni, veneau la dânsul. Avea încă și darul mai înainte-vederii, și fiecăruia ce venea la dânsul, mai înainte îi vedea faptele cele tănu-ite, ori bune ori rele. În singurătate, muștrînd pe cei sănătoși, pe mulți i-a ridicat spre pocăință. Și mai înainte vedea cele ce vor fi și înainte le spunea proorocește, precum va povesti cuvîntul.

Murind împăratul Leon, apoi și Alexandru fratele lui sfîrșindu-se după un an, a rămas la împărăție Constantin, fiul lui Leon, cel numit Porfirogenitul, cu maica sa Zoe (913-959). Dar, de vreme ce Constantin era încă foarte mic, i-au pus păzitori și rînduitori împărăției pe Nicolae, patriarhul Constantinopolului și pe Ioan, păzitorul palatului, care se poreclea Garida. Acelora le era încredințat ca să îndrepteze toate lucrurile împărătești, pînă ce împăratul cel tînăr va veni în vîrstă. Într-aceia vreme au năvălit barbarii asupra țării grecești și pustiau pămîntul împrejurul Constantinopolului, încît nu era cine să strîngă putere de oaste și să iasă la război împotriva barbarilor ce năvăliseră. Împărăția grecească era în tulburare și în primejdie mare, iar poporul Constantinopolului striga asupra patriarhului Nicolae, că nu poartă bine grija și nu rînduiește bine împărăția.

Atunci Nicolae, sfătuindu-se cu ceilalți boieri mari, a scris voievodului Răsăritului, cu numele Constantin, ce se poreclea Duca, să vină în cetatea împărătească și să primească sceptrul împreună cu Constantin, tînărul împărat, care era crescut în palatul împărătesc și, ca un bărbat tare și viteaz în războaie, să năvălească împotriva celor de alt neam. Pentru că bărbatul acela, Constantin Duca, era foarte viteaz și ostaș nebiruit, înfricoșat potrivnicilor, care lucru și singuri de multe ori l-au mărturisit. Căci vedeau ieșind foc din armele lui Constantin și din nările calului său, pornind asupra lor, arzîndu-i și izgonindu-i, încît nu puteau să stea împotriva feței lui. Constantin tănuia acel dar ce-i era dat de la Dumnezeu, pentru că zicea: "Dormind eu în tinerețile mele, mi-a stat înainte o femeie prealuminoasă, cu porfiră împărătească îmbrăcată și cu un cal de foc lîngă dînsa. Iar pe acel cal erau arme de foc și mă silea să mă înarmez cu acele arme de foc și să încălesc pe acel cal înfricoșat, nevrînd eu și temîndu-mă. După ce am făcut aceea, a zis către mine: "Să se teamă de tine vrăjmașii lui Dumnezeu și hulitorii Fiului Meu și ca ceara să se topească de la fața ta!" Aceasta zicîndu-mi, s-a dus".

Aceasta spunea despre sine bărbatul acela, la care, dacă a venit scrisoarea patriarhului pentru primirea împărăției, el se lepăda, zicînd că e nevrednic a fi la o stăpînire înaltă ca aceea. Dar patriarhul și toată suita au trimis iarăși scrisori la dânsul, chemîndu-l la împărăteasca vrednicie, iar el le-a scris înapoi:

"Nu mi se cade mie să fiu cu unsul Domnului, cu împăratul, deși este mic cu anii, și a greși Dumnezeului meu; și încă mă tem ca nu cumva vreo înșelăciune și meșteșug să se afle între voi și mă veți pierde pe mine". O scrisoare ca aceea primind de la dânsul patriarhul și boierii din Constantinopol, au trimis a treia oară la dânsul, fiecare deosebit scriindu-și al său jurămînt, jurîndu-se pe cinstitul lemn al făcătoarei de viață Crucii Domnului, că nu cu suflete înșelătoare, ci cu drepte inimi îl chemau la împărăția tînărului împărat. Iar el, crezînd jurămîntul lor, a venit la Constantinopol cu casnicii săi, unde l-au întîmpinat boierii și cetățenii cu multă slavă și cinste.

Intrarea lui în cetate s-a făcut dimineața, pe cînd răsărea soarele. Și i s-a făcut un semn, nu bun, vestindu-i dinainte moartea prin ucidere, pentru că, soarele strălucind luminos, o ploaie mică a căzut, iar picăturile care cădeau pe pămînt erau sîngerate. Iar patriarhul Nicolae și cu sfetnicii lui, văzînd venirea și cinstita întîmpinare de către popor a lui Constantin Duca, și-au schimbat într-alt fel sfatul și i-au închis intrările împărăției, nelăsîndu-l să meargă la împărat și la maica acestuia. Iar el și-a pus cortul său lîngă priveshte, la alergarea cailor. Și veneau la dânsul boierii cei mari și cetățenii închinîndu-se lui, numîndu-l împărat. Iar unii din boierii care se cunoșteau cu Sfântul Vasile și aveau dragoste către dânsul, mergînd la el, îl întrebau deosebit cum are să fie sfîrșitul acelui lucru ce s-a început. Sfîntul, plîngînd, le spunea că nu vor

trece trei luni și va fi sfârșit sîngerat lui Constantin Duca, cel chemat la împărăție, și tuturor celor ce se țin de dînsul. Spunînd acelea, fericitul se tînguia nemîngîiat și neîncetat, pînă la slăbire.

Deci aceia, închizîndu-se în casele lor, petreceau în tăcere, neieșind nicăieri și așteptînd cu frică sfârșitul cel proorocesc. Doi frați dintr-un pîntece ai unui boier mare, amîndoi cu cinstea protospătari, au mers la sfîntul și l-au întreat, zicînd: "Oare bine este ca să mergem la împăratul, cel nou-numit, și să-i slujim?" Iar sfîntul le răspundea cu lacrimi: "Fiilor, să nu mergeți acolo, că de veți fi împreună cu dînsul, apoi unul cu ucidere de sabie va muri, iar altul tăierea urechilor și a nasului va pătimi și de rîs va fi la cei ce-l vor vedea, în toată viața sa". Aceia, nebăgînd în seamă cuvintele sfîntului, s-au dus la priveliște și cu cel nou-numit împărat s-au făcut una.

După două luni, Constantin Duca, cel chemat la împărăție cu jurămîntul patriarhului și rugămințile a toată boierimea, văzîndu-se amăgit și batjocorit, nu s-a răzbunat pentru aceasta, el, ca unul ce era viteaz în războaie și avea după dînsul mulțime de ostași și de popor. Pentru că putea, cu puterea ostașilor și a poporului, să sfărîme porțile împărătești încuiate și să intre, sau să înconjoare cetatea mult timp și să nu le slobozească cele de trebuință pentru hrană, și atunci singuri ar fi căutat milă de la dînsul, și intrarea iarăși i-ar fi fost liberă. Însă el, fiind bărbat dreptcredincios și temător de Dumnezeu, nu voia ca pentru dînsul să pătimească cineva rău, nici nu căuta ca prin sîngeroasă cale să se suie la treapta împărătească. Spre Dumnezeu punîndu-și nădejdea și spre jurămîntul patriarhal și boieresc încă nădăjduind, s-a sfătuit cu ai săi să meargă fără război și fără arme întru cele împărătești, cu pace, prin porțile de aramă, rupîndu-le, pentru că erau tare încuiate, și zicea: "De ne vor primi cu blîndețe bine va fi, iar de ne vor ucide, vor da pentru noi răspuns la Dumnezeu, înaintea Căruia o să ne judecăm, căci cu rugămintă și cu jurămintă, chiar nevrînd noi, ne-au amăgit".

Acestea zicînd, a pus jurămînt asupra tuturor celor ce erau cu dînsul, ca să nu îndrăznească nici unul să-și scoată sabia sau săgeata în arc să pună asupra celor ce se împotriveau lor, căci -zicea el - nici o picătură de sînge a unui creștin să nu se verse pentru el. Așa sfat făcînd și jurămîntul întărindu-l, au pornit spre porțile cele de aramă. După ce cu sila le-au deschis și mergeau încet spre palatele împărătești, îndată, din porunca patriarhului și a sfetnicilor lui, săgetătorii pregătiți pentru aceea au început a săgeta împotriva lor și a răni pe mulți; iar pe Duca l-au rănit tare în coastă, sub mîna dreaptă, și a căzut la pămînt, gemînd de durere.

Apoi, cei de prin palat înarmați, a căror mulțime era adunată pentru aceea, au pornit cu săbiile asupra celor ce intrau cu pace și nu se luptau împotriva lor și au început a-i tăia ca pe niște mlădițe. Deci au omorît pe Constantin Duca, pe fiul său și pe mulți alții, iar pe ceilalți care apucaseră să fugă, i-au prins vii și într-același ceas i-au muncit pe dînșii; pe unii tăindu-i în două, pe alții spînzurîndu-i pe lemn înaintea porților cetății, iar altora tăindu-le nasurile, urechile și vinele. Au căzut atunci cu Constantin Duca, ca la trei mii de bărbați nevinovați. Atunci și acei doi frați proto-spătari, care veniseră la Sfîntul Vasile, au pățimit după proorocia cuviosului, pentru că unuia dintre dînșii i s-a tăiat capul, iar altul a suferit tăierea urechilor și a nasului.

După aceea, lui Duca cel ucis ostașii i-au tăiat capul, asemenea și fiului său, și le-au dus la patriarhul Nicolae și la sfetnicii lui. Patriarhul a dat daruri celor ce au ucis pe Constantin, iar capul lui a poruncit să-l poarte în sulită prin toată cetatea, spre batjocură, iar trupurile celor uciși de sabie să le arunce în mare. O vărsare de sînge nedreaptă ca aceea s-a făcut atunci în Constantinopol, spurcîndu-se cetatea cu sînge de bărbați nevinovați, care, ca sîngele lui Abel, striga din pămînt către Dumnezeu, contra ucigașilor. Astfel, nu de sabia vrăjmașilor celor de alt neam, ci de sabia celor de o credință și un gînd, fiind prieteni și frați, a căzut puternicul voievod Constantin Duca, cel numit de dînșii împărat. Ostașul cel slăvit cu vitejia, plăcutul lui Dumnezeu și iubitul poporului, a pierit de jurămîntul oamenilor celor călcători de jurămînt și fără de socoteală. Însă sufletul lui cel drept s-a sălășluit în sînul dreptului Avraam; asemenea și sufletele celorlalți care au pățimit cu dînsul s-au învrednicit milei lui Dumnezeu.

Acest lucru s-a adeverit cu o minune ca aceasta: Deasupra trupurilor celor care spînzurau, s-au văzut în toate nopțile pogorîndu-se stele peste capetele lor, strălucind prealuminos, pînă la răsăritul soarelui. Aceasta cu dovedită însemnare arăta că au pățimit cu nevinovăție și că sufletele lor sînt sălășluite în luminile sfinților. Și acestea s-au zis spre arătarea proorocescului duh care era în Cuviosul părintele nostru Vasile, că cele ce el mai înainte le-a proorocit, așa s-au și întîmplat. Dar iată încă și altele asemenea celor dintîi proorocii ale lui.

Roman patriciul, fiind ridicat pentru ocîrmuirea împărăției împreună cu tînărul împărat Constantin Porfirogenitul, i-a dat de soție acestuia pe fiica sa, Elena, după ce acesta a venit în vîrstă. El avea și alt ginere, ce se numea Saronit, cu dregătoria patriciu, care se mîndrea cu slava și cu bogăția sa și gîndea vicleșuguri în inima sa, adică cum ar putea pierde pe împăratul Constantin, ca să răpească împărăția pentru el.

Aproape de curtea lui Saronit era casa acelui iubitor de Hristos, Ioan, la care locuia Cuviosul Părintele nostru Vasile. Văzînd sfîntul cu ochii săi mai înainte văzători gîndul cel viclean al lui Saronit, zicea în sine: "Văd pe ticălosul acesta ce fel de sfaturi împotriva lui Dumnezeu alcătuiește în inima sa. Dar voi merge și-l voi mustra, ca doar se va lăsa de pornirile sale nebunești".

Într-una din zile, cînd Saronit ieșea călare de la casa sa cu multă mîndrie și mergea spre împărăteștile palaturi, trecea și Sfîntul Vasile pe cale și a început a grăi cu mare glas către dînsul: "Pentru ce inima ta gîndește cele viclene împotriva moștenirii lui Hristos? N-ai să ai parte de soarta împărătească! Încetează și nu te osteni în zadar, ca nu vreodată să se mînie asupra ta Domnul, că vei pierde ceea ce ți se pare că ai, adică cîntea patriciei".

Saronit, auzind acestea, s-a umplut de mare mînie și, repezindu-se asupra lui, l-a bătut peste cap cu biciul ce-l avea în mîini, făcîndu-i multe răni și ocărîndu-l cu cuvinte dosăditoare, apoi s-a dus în calea sa. Fericitul Vasile, suferind cu răbdare bătăile, a doua zi iarăși l-a întîmpinat pe cînd ieșea din casă și cu aceleași cuvinte l-a mustrat ca și ieri. Atunci Saronit a poruncit slugilor sale să-l prindă pe sfîntul și să-l ducă la casa sa pînă ce se va întoarce de la palatele împărătești. După ce s-a întors, a poruncit să pregătească toiege spinoase și, punînd înaintea sa pe sfîntul, a zis către dînsul: "Spune-mi, răule bătrîn, ce diavol te-a îndemnat să mă întîmpini cu astfel de îndrăzneală și să grăiești asupra mea unele ca acelea înaintea tuturor? Nu știi oare că sînt ginere împărătesc și mă găsesc cel dintîi în palaturile împărătești? Apoi că am și bogăție nenumărată ca nisipul de pe marginea mării, am slugi, averi și sate, mulțime nespūsă de turme, argint și aur nenumărat, încă și slava îmi este mare și mi s-a dat cînte de la Dumnezeu, de la împărați și de la toți boierii? Iar tu, fiind cel mai prost bătrîn și cerșetor sărac, cum ai îndrăznit a mă dosădi înaintea a tot poporul cu niște cuvinte ca acelea, ocărîtoare și muștrătoare? Spune-mi mai înainte, pînă nu te voi da la moarte!"

Fericitul îi răspunse: "Socotești oare că este tănuită înșe-lăciunea și viclenia pe care o ascunzi în inima ta? Singur Domnul mi-a descoperit că gîndești să îndrăznești ceva asupra împărăției. Dar să părăsești acea necuvioasă dorință și să nu cugeți rele asupra unsului Domnului, pentru că îți mărturisesc că, de nu te vei lăsa de acel rău sfat, se va mînia Domnul rău asupra ta și-ți vei pierde pomenirea ta de pe pămînt".

Atunci nebunul Saronit, aprinzîndu-se de mînie și schim-bîndu-se la față, a poruncit să-l întindă pe sfînt la pămînt și să-l bată cu toiege fără cruțare, zicînd către slugi: "Bateți-l bine, pînă ce se va izgoni dintr-însul duhul proorociei celei mincinoase". Și bătură pe sfînt ca pe un lemn nesimțitor, căci nimic nu răspundea, nici trupul nu mișca, nici nu se văita, nici altceva nu se auzea, decît numai bătaia toiegelor. Apoi, poruncind să înceteze, a închis pe pătimitor într-o închisoare strîmtă. A doua zi, scoțîndu-l, l-au bătut iarăși fără milă cu vine de bou, l-au legat și l-au închis.

A treia zi, prînzînd și îmbătîndu-se, l-a scos iar pe sfîntul și a poruncit ca să-l bată cumplit cu bețele și, pe cînd îl bătea, ușile casei lui Saronit erau deschise. Iar femeia cea binecuvîntată, Elena, soția lui Ioan,

trecînd pe acolo și văzînd că-l bătea pe Cuviosul Vasile, a alergat repede în casa aceea și a căzut peste sfîntul care era bătut și, strigînd cu amare lacrimi, a zis: "Pe mine păcătoasa să mă bateți, iar pe acesta, care este lumina mea, părintele meu cel duhovnicesc și păstor, lăsați-l! Pe mine să mă ucideți în locul lui, iar pe el eliberați-l!" Iar Saronit, omul cel cu nărav de fiară, a zis cu mînie către slujitori: "Bateți-o și pe aceasta, de vreme ce așa dorește, căci socotesc că este desfrînată lui". Și au bătut-o atît, încît o credea că este fără suflet.

Apoi a poruncit s-o ia de picioare și s-o tragă afară din curte ca pe un cîine mort. Iar cuviosului părinte, legîndu-l cu o curea și spînzurîndu-l, i-au făcut pînă la cinci sute de răni, bătîndu-l cu vine de bou; și toate le răbda vitejește sfîntul, întărindu-l Dumnezeu. Apoi, dezlegîndu-l, l-a închis iarăși în temniță.

În acea noapte, Saronit a avut un vis, însemnîndu-i înainte pierzarea. Visul era în acest chip: I se arăta un stejar foarte înalt și cu multe ramuri, în al cărui vîrf un corb își avea cuibul și își acoperea puii cu aripile sale. Apoi a văzut pe doi oameni oarecare ce veniseră la stejar cu topoarele, voind să-l taie, și grăiau unul către altul: "Corbul acela, mult croncănind, nu lasă pe împărat să doarmă în pace!" Celălalt răspunse: "Dar și pe iubitul lui Dumnezeu, Vasile, rău l-a muncit". Apoi începură a tăia copacul. Și după ce a căzut la pămînt, unii alergau îmbrăcați cu vechi rupturi și luau ramurile cele căzute din copac și le aruncau în foc. Acolo a mai văzut și pe Cuviosul Vasile, stînd lîngă copacul cel tăiat și zicînd: "Tot lemnul care nu face rod bun îl taie și se aruncă în foc". Apoi, întorcîndu-și cuviosul către dînsul vorba, a zis: "Nu ți-am zis oare, să-ți lași socotința ta cea rea, ca să nu pierzi și acea înălțime pe care o ai?"

Deșteptîndu-se din somn, ticălosul Saronit s-a simțit rău bolnav și, socotind în sine vedenia aceea, îi veni frică și mîhnire. Deci a trimis îndată de a dezlegat pe sfîntul din legături și l-a eliberat. Apoi, ducîndu-se cuviosul la locuința sa și văzîndu-l Ioan s-a bucurat foarte; dar văzîndu-i rănila cele cumplite, plîngea. Ase-menea și toți cei ce iubeau pe sfîntul, auzind că este liber, s-au adunat în casa lui Ioan, bucurîndu-se și plîngînd. Iar soția lui Ioan, fericita Elena, după acea nemilostivă bătaie, bolind, degrabă s-a sfîrșit. Dar și ticălosul Saronit nu s-a mai sculat din boala sa, pentru că în acele zile a murit și s-a împlinit ceasul aceuia și proorocia Sfîntului Vasile.

Nu după multă vreme, dreptcredinciosul și bunul bărbat Ioan, care slujea cuviosului, s-a dus către Domnul și a rămas Sfîntul Vasile singur, în casa aceuia. Și veneau în toate zilele mulți, aducîndu-și bolnavii lor, iar sfîntul îi tămăduia pe dînșii cu rugăciunea sa. Asemenea și mulțime de săraci alergau la fericitul, pentru că le împărțea lor toate cele aduse lui de la iubitorii de Hristos și nu lăsa la sine nimic pînă a doua zi. După aceasta, un cetățean oarecare dreptcredincios și iubitor de Dumnezeu, anume Constantin, socotit ca barbar, a poftit cu rugămintă multă și cu lacrimi pe Cuviosul Vasile să vină la dînsul și să locuiască în casa lui și i-a pregătit chilie deosebită și liniștită. Și, precum oarecînd sumaniteanca Sfîntului Prooroc Elisei, tot astfel bărbatul acela a pregătit plăcutului lui Dumnezeu, Vasile, pat, masă, scaun și sfeșnic și l-a încredințat uneia din bătrîne, cîstită și îmbunătățită, care de mulți ani petrecea în văduvie curată și de Dumnezeu plăcută, cu numele Teodora, ca să-i slujească omului lui Dumnezeu. Iar cînd venea cineva, vrînd să-l vadă pe sfîntul și să vorbească cu el, aceea vestea fericitului pentru cei ce veneau. Iar el, din chilie mergînd în casa Teodorei, primea pe cei ce veneau.

Deci în toate zilele mergea în casa Teodorei, primind și învățînd pe cei ce veneau, tămăduind bolnavii și mîngîind pe cei săraci ce se adunau la dînsul, cu darea celor de trebuință. Iar seara Sfîntul Vasile se ducea în chilia sa ca să-și săvîrșească obișnuitele lui rugăciuni către Dumnezeu. Și se făcuse numele lui slăvit în tot Constantinopolul și se cinstea nu numai de mireni, ci și de cei duhovnicești. Căci îl cercetau mulți monahi, preoți și arhierii și primeau folos și ajutor de la dînsul. Iar domnii și boierii cu rugăciuni chemau pe sfîntul în casele lor, ca să cerceteze pe cei bolnavi și să facă rugăciune pentru dînșii. Și oriunde mergea sfîntul la bolnavi, îndată își puneă pe dînșii mîinile și cu rugăciune îi tămăduia și izgonea diavoliile cu cuvîntul, apoi obiceiurile cele rele ale oamenilor le îndrepta și-i povățuia la fapta bună, învățîndu-i nu numai cu cuvintele izvorîtoare de miere, ci uneori și muștra pe cei ce greșeau, pentru că toate arătate îi erau lui de Dumnezeu, Văzătorul a toate.

Odată, fiind chemat la palatul împărătesc, l-a muștrat pe împăratul Roman (920-944), în deosebit loc, pentru iubirea cea mare de argint și pentru tulburarea spre femei, căci multe avea. Iar împăratul nu numai că nu s-a mîniat asupra lui, ci a primit cu blîndețe muștrarea aceea și s-a făgăduit să-și îndrepte viața. Asemenea și pe Anastasia, patricia cea mai mare, muștrînd-o pentru greșelile ce i se întîmplaseră ei în taină, a ridicat-o spre pocăință și sfîrșitul ei mai înainte, văzîndu-l, i l-a vestit.

Împărătesei Elena, soția împăratului Constantin Porfirogenitul, i-a proorocit că va naște o fiică, iar după aceea un fiu, care va crește și va împărăți; lucru care s-a și întîmplat. Și i-a dat lui împărăteasa aur mult, însă nu voia a se atinge de el. Atunci împărăteasa l-a jurat cu numele Preasfintei Treimi, ca să ia cît va voi. Iar sfîntul, luînd trei galbeni cu degetele sale, i-a dat bătrînei slujitoare Teodora, care sta acolo. Iar unii din cei ce stăteau înaintea împărătesei, ziceau sfîntului: "Dă, părinte, mai mult bătrînei aceleia!" Răspuns-a lor sfîntul: "Fiilor, nu ne trebuie mulți spini, că împung cu adevărat mîinile noastre". Iar împărăteasa a zis către dînsul: "Cu adevărat, cinstite părinte, tu ai iubit pe Hristos din toată inima ta și te-ai făcut străin de deșarta lume; pomenește-ne în rugăciunile tale cele primite!" Și l-a liberat cu pace.

În acea vreme, s-a cunoscut cu Sfîntul Vasile un oarecare mirean, anume Grigorie, și i s-a făcut ucenic și singur văzător al nevoițelor lui celor multe, iar după aceea și scriitor al vieții lui, pe care a scris-o foarte pe larg, aici punîndu-se pe scurt. Acest Grigorie, cînd a mers înfîi la Sfîntul Vasile, s-a auzit pe nume chemat, deși niciodată nu-l văzuse, nici nu-l știuse. Pentru că era îndestulat darul proorociei în fericitul bătrîn și nu numai lucrurile cele neștiute, ci și gîndurile inimilor omenești prin descoperire dumnezeiască le vedea; pentru că îi spunea lui Grigorie toate cîte acela le gîndea în sine. Pe o monahie oarecare mincinoasă, care petrecea în necurăție și în vrăji, a muștrat-o și i-a spus înainte fărădelegile ei cele tănuite și pierzarea ei.

Un preot venind să-l cerceteze pe sfîntul, i-a adus ca dar niște mere; iar cînd prînzeau, gîndea în sine preotul cîți bănișori a cheltuit cu merele. Atunci i-a zis sfîntul: "Ce gîndești, frate, neștiindu-ți cheltuiala pentru poame? De la mine să știi, nu-ți mai osteni gîndul tău, că zece bănișori ai dat pentru mere". Iar preotul, auzind aceea, s-a cutremurat, minunîndu-se de mai înainte vederea bătrînului și binecuvînta pe Dumnezeu că are un plăcut al Său ca acela, în zilele acelea.

Un cîrciumar cunoscut al sfîntului, văzîndu-se pe sine că ajunsese sărac, a mers la cuviosul, poftindu-l să-i cerceteze casa lui, ca, prin venirea și prin rugăciunile sfîntului, să i se binecuvînteze pivnița lui. Mergînd sfîntul, l-a primit cîrciumarul precum se cădea și a chemat la masă pe mulți săraci. După aceea l-a băgat în pivniță, ca să-i binecuvînteze vasele cu vin. Iar cuviosul bătrîn, binecuvîntîndu-i vasele, a mers la un vas ce încăpea în el ca la cincisprezece măsuri de vin și a zis către cîrciumar: "Cu adevărat, frate, toate vasele tale le-am binecuvîntat în numele lui Iisus Hristos, iar acest vas îl voi sfărîma".

Însă cîrciumarul îl ruga pe sfînt, zicînd: "Nu, părinte, nu-l sfărîma, ci îl binecuvîntează și pe acela, căci îmi văd negustoria mea scăzută și sînt mult dator și mă tem ca să nu cad în cea mai de pe urmă sărăcie".

Grăit-a sfîntul: "Eu toate acestea le știu, însă vasul acesta îl voi sfărîma, ca din mari primejdii să te izbăvească pe tine; căci pentru aceea am și venit aici". Iarăși a zis cîrciumarul: "Capul meu mai bine să-l sfărîmi, părinte, decît vasul acesta". Sfîntul, văzînd o despicătură groasă care era acolo, a luat-o și a început a sfărîma vasul acela. Iar după ce s-a spart vasul, s-a vărsat o mulțime de vin, iar cei ce stăteau acolo cu mîhnitul cîrciumar, vecinii și prietenii lui, văzînd ceea ce se făcea, au început a cîrti, gîndind întru ei hule asupra fericitului părinte. Cuviosul, înțelegînd cu duhul cîrtirea și gîndul lor, a luat o trestie ce se întîmplase acolo și, băgînd-o în fundul vasului, pentru că mai avea încă puțin vin, a scos de acolo un șarpe lung de trei coți, umflat, și a zis către toți: "Pentru că mă huliți, o, fiilor, în inimile voastre, ca și cum aș fi făcut ceva rău? Vedeți șarpele acesta? Cîți, neștiind, ar fi băut din vinul acesta, ar fi murit, și în cîta primejdie ar fi căzut omul acesta! Oare cu plăcere v-ar fi fost dacă s-ar fi întîmplat așa? N-am făcut bine, stricînd vasul?" Zicînd acestea, sfîntul, a aruncat șarpele la pămînt. Iar cîrciumarul și cei ce erau cu

dînsul, căzînd la cinstitele lui picioare, își cereau iertare și, din ceasul acela, s-a binecuvîntat casa acelui cîrciumar cu toată îndestularea de ajuns, prin rugăciunile Cuviosului Vasile.

O femeie, cu numele Teodotia, ținînd în mîini un copil ca de patru ani, s-a dus la cuviosul, închinîndu-se și cerînd rugăciuni către Dumnezeu, deoarece pruncii care se nașteau dintr-însa după trei ani mureau și acela pe care îl avea pe mîini era bolnav. Unele ca acestea spunînd femeia aceea, copilul a început a plînge și a cere pîine. Iar cuviosul bătrîn luînd o bucătică de pîine a dat-o pruncului și, zîmbind, l-a întrebat cum îi este numele. "Leon mă numesc". Apoi a zis către maică: "Pentru multa dragoste și osîrdie pe care o ai către Preacurata Fecioară, Născătoarea de Dumnezeu, mergînd totdeauna la biserica ei, care se numește Odighitria, Dumnezeu îți dăruiește pe pruncul acesta întreg și sănătos și-l vei vedea crescut bine în învățătura cărții, monah și cleric și mult te vei bucura de el. Căci va fi bun la obiceiuri, înțelept, cinstit și slăvit, pentru că Domnul îl va păzi. Iar ceilalți prunci, cîți vei mai naște, vor pătimi asemenea ca cei dintîi". Femeia, închinîndu-se sfîntului, s-a dus și toate acelea s-au împlinit mai pe urmă după proorocia sfîntului.

Odată a venit la sfîntul un om oarecare cunoscut lui și cerea de la dînsul binecuvîntare de cale, fiindcă avea să se ducă în părțile Răsăritului, fiind trimis de stăpînul său pentru o trebuință oarecare. Cuviosul, uitîndu-se în fața lui cu dinadinsul și văzînd mai înainte cele ce aveau să i se întîmple în cale, a zis: "Rîul Helidon este înfricoșat, însă se va îmblîzni pentru păcătosul Vasile". Grăind acestea, nimeni n-a înțeles ce a zis. Omul acela a plecat în calea sa, iar cînd era prin părțile Răsăritului s-a întîmplat în cale un rîu, pe care nu-l știa, pentru că nu umblase niciodată pe calea aceea. Și era rîul acela lat ca de douăzeci de stînjeni și atît de repede, încît pasărea abia putea să zboare. Și stînd pe mal, omul acela căuta un loc, apoi, îndrăznind, a mers călare, voind să treacă în partea cealaltă, dar îndată l-a luat repezeala rîului și-l ducea prin mijloc spre mare; și era în mare frică și în primejdie de moarte, fiind aproape să se înece. Atunci a strigat de frică, zicînd: "Doamne, ajută-mi, pentru rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru Vasile!" Abia a sîrșit cuvîntul acela și îndată a văzut pe Sfîntul Vasile umblînd pe rîu și certînd repeziciunea apei, apoi a luat calul de frîu, l-a trecut pe celălalt mal și s-a făcut nevăzut. Iar omul, scăpînd de înecare, a mulțumit lui Dumnezeu și Cuviosului Vasile, plăcutul Lui.

Ajungînd apoi într-un sat oarecare, a poposit și a întrebat de rîu, cum se numește. Și i-au spus oamenii că se numește Helidon, adică rîndunică, pentru că se aseamănă cu repeziciunea zborului rîndunelei, și pe mulți care n-au știut să treacă pe el i-a dus în mare și i-a înecat. Atunci omul și-a adus aminte de cuvîntul cuviosului care i-a zis cînd l-a liberat pe cale: "Rîul Helidon este înfricoșat, dar se va alina pentru Vasile". Atunci a strigat: "Slavă Ție, Doamne, slavă Ție! Încă una poftesc de la Tine, Stăpîne; mă rog să mă învrednicești ca iarăși să văd pe plăcutul Tău și să sărut cinstitele lui cărunteți!" După aceea, întorcîndu-se din cale, s-a dus la cuviosul și a căzut la picioarele lui, mulțumindu-i și spunîndu-i cele ce i se întîmplaseră, adică cum a arătat Dumnezeu spre dînsul mila Sa, prin rugăciunile lui cele sfinte.

Cel mai sus pomenit Grigorie, mireanul, era iubit de sfîntul, de vreme ce tînărul era îmbunătățit în feciorie, în curăție și în pustnicie, petrecîndu-și viața ca și monahii în casa sa între mireni, cu averea care îi rămăsese de la părinți. Acela se ducea adeseori la Cuviosul Vasile și, învățînd din buzele lui cele de miere curgătoare, s-a învrednicit a se numi ucenic. El avea deosebită dragoste și credință către Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan și alerga la biserica lui și o înfrumuseța cu bună podoabă. Și era un sat în părțile Traciei, aproape de cetatea Randist, unde voia să se ducă la vremea secerișului, pentru adunarea rodurilor; și a venit mai întîi la cuviosul învățător și a luat binecuvîntare pentru cale. Apoi a intrat în biserica întîiului mucenic și cu genunchii plecați s-a rugat mult, privind la sfînta lui icoană. Iar la sîrșit a zis: "Iată, văd cale depărtată pe uscat și pe mare. Deci tu, o, Sfinte întîiule Mucenice Ștefane, păzește-mă în calea aceasta de toată răutatea și, precum am slujit după puterea mea sfîntului tău lăcaș, așa și tu, după darul cel dat de la Dumnezeu, să-mi fii în toată primejdia acoperitor, ajutător și de grijă purtător". Astfel rugîndu-se, s-a dus.

Mergînd el, i s-a întîmplat de a găsit un brîu la o gazdă unde se odihnise, avînd preț de doi galbeni, pe care îl pierduse fiica celui cu casa. Cercetînd casnicii gazdei despre brîu, întrebînd și pe oaspeți despre dînsul, Grigorie, prin îndemnarea diavolească, a tănuît brîul, zicînd în sine: "Cei ce au pierdut brîul sînt bogați, iar eu îl voi vinde și, pentru mîntuirea lor, voi împărți prețul la săraci". Apoi, călătorind înainte pe calea apucată, a pierdut brîul său cel adevărat, fiind asemenea de doi galbeni, împreună cu punga în care erau patru galbeni, cît putea să-i ajungă pe cale, și s-a mîhnit foarte de aceea. Atunci i s-a arătat în vis Cuviosul Vasile, arătîndu-i o ulcică stricată și zicîndu-i: "Vezi vasul acesta sfărîmat și netrebnic?" Grigorie răspunse: "Îl văd, stăpînul meu".

Grăit-a sfîntul: "De-l va fura cineva, împătrit i se va cere și i se va lua de la cel ce a furat ori în veacul de acum, ori în cel ce va să fie; și de va fi bogat cel ce a furat, apoi din bogăția lui se va lua a patra parte; iar de va fi sărac, apoi pentru a patra parte se va munci". Grigorie zise: "Părinte, eu n-am furat niciodată nimic". Sfîntul răspunse: "Brîul cel găsit al fiicei celui cu gazda, tănuindu-l, zici că nimic n-ai furat?" Zis-a Grigorie: "Nu l-am furat, părinte, ci l-am găsit". Zis-a sfîntul iarăși: "Să știi, fiule, că cel ce a găsit un lucru străin, pierdut, dacă nu-l va spune și nu i-l va întoarce celui ce-l caută, ca un fur se va judeca. Deci, ți se cădea să întorci ceea ce ai găsit, dar, de vreme ce ai tănuît lucrul cel străin, pentru aceea ai pierdut al tău și s-a luat de la tine mai mult decît împătrit, în fața celor tănuite; dar încă mai păzește-te, ca să nu pătimești ceva și mai rău".

Deșteptîndu-se din somn, Grigorie era în mare mîhnire, pe de o parte că a greșit, iar pe de alta, că ceva mai rău i-a spus înainte sfîntul; și mergea întristat. Ajungînd la satul său și adunînd rodurile, i s-a întîmplat o ispită mai amară decît cea dintîi. Astfel unul din argați, anume Alexandru, s-a însurat acolo după lege cu o fetișoară, anume Melitina, însă fermecătoare, rea la nărav și preadesfrînată, care spre necurata poftă era atît de neînfrînată, încît în puțină vreme pe toți bărbații de primprejur i-a atras spre a sa fărădelege; și nimeni nu putea să deschidă gura asupra ei, pentru că, dacă auzea pe cineva grăind ceva rău de dînsa, îndată rînduia asupra aceluia boală cumplită.

Prin farmece și pe bărbatul ei, de care era bătută, după vrednicie, pentru ale ei fărădelegi, cu neputințe atît de mari îl obosise, încît nici muștele nu mai putea să le alunge de la sine. Și de multe ori, fiind mînioasă, îl bătea cu bățul sau cu varga și-l izgonea din casă, căci el nu putea să se împotrivească ei, fiind chinuit de dureri pînă în sfîrșit. Și se povestea și despre maica ei, că atît de mare fermecătoare era, încît cu farmecele ținea în loc zburarea păsărilor, oprea pornirea rîului și pe dobitoace nu le lăsa să umble și alte multe răutăți făcea, pe care omul nu este liber să le grăiască.

Acea vrăjitoare, asemănîndu-se maicii sale, făcea fapte și mai rele, dîndu-se în desfrîinare nemăsurată. Și dacă cineva ar fi zis vreun cuvînt rău asupra ei, acela, după două sau trei luni, cădea în slăbănogire; iar dacă ar fi îndrăznit cineva s-o lovească cu mîna, acela, neajungînd pînă a treia zi, murea. Acea fermecătoare și desfrînată văzînd pe Grigorie tînăr și frumos la chip, s-a rănit de podoaba lui și voia să-l amăgească spre a sa necurată amestecare.

Deci, fără de rușine umbla în urma lui și în toate zilele făcea lucruri înaintea ochilor lui, iar noaptea trimitea asupra lui visuri, arătîndu-i fața sa și ațîțînd într-însul pofta. Și Grigorie ajunsese în mare tulburare a gîndului său, în învăluirea și în furtuna poftei trupești, diavoli aprinzînd nevăzut într-însul focul poftii, iar acea tînără desfrînată amăgindu-l cu ochii, cu cuvintele și cu toate chipurile cele desfrîmate. Și dacă nu i-ar fi ajutat Domnul, cu rugăciunile Sfîntului întîiului Mucenic Ștefan și cu ale Cuviosului Vasile, s-ar fi sălășluit în iad, prin căderea sufletului în păcat. Pentru că se lupta cu gînduri desfrîmate ziua și noaptea și uneori slăbea cu gîndul, iar alteori tare se împotrivea gîndului, nevrînd să-și întineze feciorescul său trup, care din pîntecele cel de maică nu cunoscuse femeie.

De multe ori voia să izgonească cu necinste de la sine pe nerușinata aceea, dar se temea de boala cea din farmece făcute de ea, precum s-a întîmplat la mulți; și-și aducea aminte de prooroceștile cuvinte ale Cuviosului Vasile, pe care i le grăise în vis: "Păzește-te ca să nu pătimești ceva și mai amar". Pentru că,

ce poate unui bărbat curat să-i fie mai amar, decât o primejdie ca aceea, când corabia fecioriei îi este aproape de înecare. Apoi, voind de mii de ori mai bine să moară decât să piardă fecioria sa cea păzită pentru dragostea lui Hristos, a luat îndrăzneală și, pornindu-se cu multă mînie, cu bățul și cu cuvinte de ocară a izgonit de la sine pe nerușinata aceea, strigînd la ea: "O, fiică a lui Belzebul, de vei îndrăzni mai mult să vii la mine, apoi trupul tău cel necurat îl voi sfărîma în bucăți cu bățile". De atunci desfrîната a lăsat și gîndurile de desfrînare.

După aceasta, acea necurată fermecătoare, făcînd răzbunare, a adus asupra lui o boală cumplită, în care el era să moară, de nu l-ar fi tămăduit Sfîntul și întîiul Mucenic Ștefan și Cuviosul Vasile, prin arătarea sa, de care lucru singur Grigorie serie astfel: După cîteva zile, fiind un zăduf mare, am mers la rugăciune la biserica Sfîntului Marelui Mucenic Gheorghe, din mijlocul viilor, și era Duminică. Iar după săvîrșirea rugăciunilor, m-am odihnit puțin lîngă biserica aceea. Și iată am văzut în vis un nor negru, venind de sus și căzînd peste mine, apoi un glas am auzit, zicînd: "Pri-mește ceea ce ți-a făcut Melitina". Și mi s-a făcut norul acela foarte greu și rece și mi-a intrat în cele dinăuntru. Și deșteptîndu-mă, m-am aflat cuprins de boală cumplită și am cunoscut că mi s-a pricinuit acea boală de la desfrîната aceea, de vreme ce nu m-am învoit la pofta ei necurată.

Sculîndu-mă de acolo cu osteneală, m-am dus gemînd și m-am culcat pe patul meu. Și din zi în zi grea mi s-a făcut boala, încît de porțile morții mă apropiasem. Apoi m-a cuprins un foc fără de măsură și toate mădulele mele tremurau ca o trestie uscată. Și astfel mi-a fost boala, încît mintea omenească nu poate să spună, și, neputînd s-o sufăr, mă sculam și, fugind, mă aruncam pe la umbra copacilor pentru răcorire și de acolo mă porneam în apele din pîraie, vrînd să-mi răcoresc văpaia ce era în mine. Și de multe ori gîndeam să mă înec, neputînd suferi cumplita durere. Și strigam de durere: "O, nevoie! O, de este astfel focul gheenei, mai bine ar fi fost să nu se nască omul". Iar fața de om n-o cunoșteam, nici nu puteam să vorbesc cu cineva și o noapte mi se părea că este mai lungă decât patruzeci de ani.

Chinuindu-mă de boală pînă în sfîrșit și slăbind foarte, mi se părea a fi undeva, într-o vale adîncă, ale cărei coaste erau foarte înalte spre răsărit și apus. Iar eu, stînd pe partea cea dinspre apus, începeam a mă pogori, ca și cum alunecam încet în prăpastia cea fără de fund și, de mare frică fiind cuprins, mi-am adus aminte de Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan; apoi, greu suspinînd, am plîns și am zis: "Sfînte întîiule Mucenic, astfel ai ascultat rugăciunile mele, cu care m-am rugat în biserica ta, când am ieșit din împărăteasca cetate? Iată, mă pogor în prăpastie și de acum nu mă vei mai vedea, pentru că nici nu voi mai sluji de acum înainte, căci văd că de porțile morții m-am apropiat". Și, căutînd spre partea văii dinspre răsărit, am văzut acolo ca o altă lume de limbi pămîntești nespuse; apoi am zărit de acolo venind spre mine pe Sfîntul întîiul Mucenic Ștefan, în stihar roșu, grăindu-mi cu dragoste: "Ce-ți este ție, iubitule? De ce pătîmești? Nu te mîhni asupra mea că n-am fost aici, deoarece am cercetat bisericile mele cele ce sînt în toată lumea, precum fac și ceilalți sfinți. Iar acum, iată, am venit! Dar, o, ce necurați fermecători! Vezi, cum ticăloșii pot vătămă pe oameni cu voia lui Dumnezeu?" Apoi l-am întrebat: "Ce sînt aceste înalte coaste ale văii acesteia și ce este prăpastia aceasta ce se vede?" Răspuns-a sfîntul: "Acestea sînt porțile morții, iar prăpastia aceasta este aceea pe care toți cei ce mor o trec cu multă osteneală, pînă ce ajung în acea parte a răsăritului și acolo este cărarea care duce în cealaltă lume". Și am zis către dînsul: "Deci și eu, stăpîne al meu, precum văd, iată mor". Acela a răspuns: "Și ce este dacă mai aștepți, fiind adus aici?" Iar eu, din adîncul inimii suspinînd și gemînd, am zis: "Să nu-mi fie mie aceasta acum, stăpîne al meu, pentru că nu sînt gata de moarte". Și apucîndu-mă sfîntul de mînă, m-a scos din prăpastia aceea și m-a dus pe partea văii dinspre răsărit, la un loc înalt, și mi-a zis: "Iată, ești scos din iadul morții". Și îndată m-am aflat umblînd într-o curte minunată.

Dar, deoarece mi se părea că de durerile cele grele nu pot umbla, Sfîntul întîiul Mucenic, cu o dumnezeiască dulceață suflînd, mi-a arătat umerii săi, zicîndu-mi: "Urcă în spatele meu și vom merge". Astfel trecînd noi prin curtea aceea, am văzut niște vase mari de piatră, albe ca zăpada, care încăpeau într-însele cîte o sută, două sute și trei sute de măsuri și erau pecetluite. Și am întrebat pe sfîntul: "A cui este această curte și aceste vase, și ce este într-însele?" Răspuns-a sfîntul: "Toate acestea sînt ale Cuviosului

Vasile, care te-a primit pe tine, ca pe un fiu al său; iar în vase este duhovnicescul untdelemn cel dat lui de la Dumnezeu, cu care unge pe cei păcătoși ce vin la dînsul, îi curăță de necurățiile lor și fii ai lui Dumnezeu îi face, pentru că este ca unul din Apostoli și multe suflete din gura satanei le-a izbăvit".

Am întrebat iarăși pe sfînt: "Unde mergem acum, stăpîne al meu?" El mi-a răspuns: "Mergem la Cuviosul Vasile". Și încă vorbind noi, iată că Sfîntul Vasile ieșea dintr-o cămară întru întîmpinarea noastră și a zis către dînsul înfiul Mucenic Ștefan: "Așa, o, Părinte Vasile, pe iubitul tău fiu Grigorie, în vremea cea de nevoie l-ai lăsat; și de n-aș fi apucat înainte să-i ajut, ar fi murit cu adevărat!" Răspuns-a cuviosul: "Te-am văzut pe tine, fericite, fiind cu dînsul, și pentru aceea eu n-am mers la el. Însă acum, de este cu plăcere lui Dumnezeu, să facem cu dînsul cea mai desăvîrșită milă".

Amîndoi sfinții mergeau împreună, avîndu-mă pe mie între dînșii; și am ajuns la un loc foarte întunecos, în care am văzut un balaur mare și înfricoșat, iar Cuviosul Vasile a grăit: "Acest balaur puțin de n-a omorît pe fiul meu, Grigorie". Apoi, luînd o piatră mare, a lovit pe balaurul acela și l-a ucis. După aceea, ne-am aflat în împărăteasca cetate, la biserica Sfîntului înfiului Mucenic Ștefan și am auzit înăuntru glas de tineri, care cîntau cu dulceață Domnului. Și a zis către mine Sfîntul Mucenic Ștefan: "Iată, cu darul lui Hristos, ești sănătos! Intră și tu în biserică și cîntă cîntare de mulțumire Stăpînului a toate, Dumnezeu, Cel ce ți-a arătat milostivirea Sa cea multă". Iar eu, îndată închinîndu-mă folosito-rilor mei, Sfîntului Ștefan și Cuviosului Vasile, am intrat în biserică, cîntînd: *Domnul este luminarea mea și Mîntuitorul meu, de cine mă voi teme?*, apoi am cîntat și cealaltă parte a psalmului acelaia. Iar tinerii aceia preafrumoși, văzîndu-mă, s-au bucurat de mine și mi-au zis: "Vino, iubitul nostru, de te veselește împreună cu noi!"

La aceste cuvinte a încetat vedenia, iar eu, venindu-mi în fire, m-am minunat și m-am simțit sănătos. Apoi, luînd puțină mîncare, m-am întărit și am adormit cu mulțumire. Iar după ce m-am deșteptat, am început a umbla și, în puțin timp însănătoșindu-mă desăvîrșit, m-am urcat în corabie și am plecat la Constantinopol, spunînd la toți cele ce mi s-au întîmplat, cum m-am izbăvit de moarte cu rugăciunile Sfinților Ștefan și Vasile.

În acel timp, fericita Teodora, cea mai sus pomenită, luînd rînduiala monahicească, s-a mutat către Domnul. Aceasta a slujit mult în timpul Cuviosului Vasile și toți cîți aveau dragoste duhovnicească către cuviosul s-au mîhnit pentru Teodora, deoarece sfîntul, fiind bătrîn, o avea pe dînsa mijlocitoare, căci pe toți îi primea cu dragoste și cu cuvinte bune îi mîngîia, că era blîndă și milostivă, iubitoare de Hristos, întreagă la minte și plină de înțe-legere duhovnicească.

Deci, lui Grigorie i-a venit dorința ca să știe unde se află Teodora după mutare. Care parte a dobîndit? Cea din dreapta, sau cea din stînga? Oare s-a învrednicit de vreo milă și ușurare de la Dumnezeu, pentru că slujise Sfîntului Vasile cu atîta osîrdie? Gîndindu-se la aceasta, ruga adeseori pe Cuviosul Vasile să-i spună cele despre dînsa, căci credea fără îndoială că plăcutului lui Dumnezeu, Vasile, nu-i este tănuit ceva despre sufletul ei. Și adeseori cu multe rugăciuni supăra pe sfîntul bătrîn. Nevrînd sfîntul să mîhnească desăvîrșit pe duhovnicescul său fiu, s-a rugat Domnului pentru dînsul, ca adică întru vedenie să i se descopere lui cele despre Teodora.

Deci, în aceeași noapte, odihnindu-se Grigorie, a văzut în vedenia somnului pe fericita Teodora, într-un locaș luminos, gătît de Dumnezeu Cuviosului Vasile, care era strălucit cu cereasca slavă și de negrăite bunătăți plin. Într-acel locaș era sălășluită Cuvioasa Teodora, cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu Vasile; căci lui cu osîrdie și cu iubire de osteneală în lumea aceasta a slujit ani destui și s-a învrednicit a vieții în locașul acelaia în viața cea fericită, prin rugăciunile lui cele sfinte.

Văzînd-o, Grigorie s-a bucurat, iar cu vorbirea ei din destul, s-a mîngîiat. Apoi a întrebat-o, cum s-a despărțit de trup, cum a trecut nevoia morții și cum a străbătut printre duhurile văzduhului. Ea a început a-i spune astfel:

Fiule Grigorie, de înfricoșat lucru ai întrebat, de care și a pomeni îmi este spaimă; pentru că vedeam fețe pe care niciodată nu le-am mai văzut și auzeam cuvinte, pe care nu le-am auzit niciodată. Și ce voi zice? Cele cumplite și grele, de care nu nădăjduiam, m-au întâmpinat atunci, pentru faptele mele. Dar cu rugăciunile și cu ajutorul Cuviosului Vasile, celui de obște părinte al nostru, toate mi-au fost ușoare. Cum îți voi spune, o, fiule, durerea cea trupească, îngrozirea și nevoia ce se face la cei ce mor? Pentru că, precum cineva care cade într-un foc mare și arzînd se face cenușă, astfel și durerea cea de moarte și amarul ceas al despărțirii sfărîmă pe om. Căci, cu adevărat, cumplită este moartea celor păcătoși asemenea mie, căci și eu am fost făcătoare de păcate, iar pentru cei drepti nu știu cum este.

Deci, cînd m-am apropiat de sfîrșitul vieții mele și a sosit ceasul despărțirii de trup, am văzut mulțime de arapi stînd în-prejurul patului meu, ale căror fețe erau ca funinginea și ca smoala de negre, iar ochii precum cărbunii de foc, a căror vedere era atît de grozavă, ca și gheena focului. Aceia au început a face gîlceavă și tulburare, unii răgînd ca dobitoacele și ca fiarele, alții lătrînd ca și cîinii, alții urlînd ca lupii, alții guițînd ca porcii și toți căuțînd asupra mea, se iuțeau, mă îngrozeau, se repezeau scrișnînd cu dinții și vrînd ca îndată să mă înghită; și pregăteau niște hîrtii, ca și cum așteptau să vină vreun judecător acolo, și își desfăceau toate cărțile în care erau scrise toate faptele mele cele rele. Atunci, săracul meu suflet a fost în frică și în cutremur mare. Și nu-mi era destulă amărăciunea morții, ci și cea înfricoșată vedere a arapilor celor groaznici mi-a fost ca o altă moarte mai cumplită.

Deci, îmi întorceam ochii mei încoace și încolo, ca să nu văd înfricoșatele lor fețe, nici să le aud glasul lor, dar nu puteam să scap de dîșii, pentru că pretutindeni fără număr îi vedeam pe ei înarmîndu-se și nu era cine să-mi ajute. Într-o primejdie ca aceasta, slăbind pînă în sfîrșit, am văzut doi îngeri purtători de lumină ai lui Dumnezeu venind la mine în chip de tineri frumoși, a căror frumusețe nu este cu puțință a spune. Fețele lor erau prealumi-noase, ochii privind cu dragoste, părul capului lor era ca zăpada de alb, avînd strălucire în chipul aurului, hainele lor ca fulgerul, încinși cu brîie de aur cruciș.

Aceia, apropiindu-se de patul meu, au stat de-a dreapta mea, vorbind încetișor unul cu altul. Iar eu, văzîndu-i pe dîșii, m-am bucurat cu inima și cu ochii veseli priveam spre ei. Iar negrii aceia arapi, văzîndu-i pe aceștia, s-au cutremurat și s-au mai depărtat. Și un tînăr purtător de lumină a zis cu mînie către întunecații aceia, grăind: "O, nerușinaților, blestemaților, întunecaților, răilor vrăjmași ai neamului omenesc, pentru ce totdeauna apucați mai înainte a veni la cei ce mor și, făcînd gîlceavă, îngroziți și tulburați pe tot sufletul ce se desparte de trup? Ci nu vă prea bucurați, pentru că aici nu veți afla nimic; căci milostivirea lui Dumnezeu este cu dînsa și nu veți avea parte de sufletul acesta".

Acestea grăind îngerul, îndată s-au întărit arapii, făcînd mare chiot și gîlceavă și au început a arăta lucrurile mele cele rele făcute din tinerețe și ziceau: "Nimic întru dînsa nu avem? Dar aceste păcate ale cui sînt? Au nu singură ea a făcut acestea?" Așa gîlcevînd, așteptau moartea. Și iată a venit moartea ca un leu răcnînd, cu chipul foarte înfricoșat, asemănarea ei ca și cum i-ar fi fost omenească, iar trup neavînd nicidecum, numai din oase omenești fiind alcătuită. Și purta felurite unelte de muncire, săbii, săgeți, sulite, bărzi, coase, seceri, țepuși, pile, topoare, tesle, undițe și alte unelte neștiute.

Pe acelea văzîndu-le smeritul meu suflet, s-a cutremurat de frică. Și au zis sfinții îngeri către moarte: "De ce zăbovești? Dezleagă sufletul acesta din legăturile trupești! Degrabă să-l dezlegi, pentru că nu are multă greutate de păcate!" Și îndată apropiindu-se aceea de mine, a luat un fier mic și a început a-mi tăia mai întîi picioarele mele, după aceea mîinile, apoi cu celelalte unelte pe toate celelalte mădulare ale mele le slăbea, încheieturile din alcătuirii desfăcîndu-le. Și nu aveam nici mîini, nici picioare, ci tot trupul meu amorțînd, nu mă puteam mișca mai mult. După aceea, a luat tesla și mi-a tăiat capul. Și n-am putut să-mi mai mișc capul, iar după toate acestea a făcut într-un pahar oarecare amestecare și, la buzele mele lipindu-l, cu sila m-a adăpat. Și atît era de amară băutura aceea, încît, neputînd suferi, sufletul meu s-a scuturat și a sărit din trup, smulgîndu-se cu sila. Și îndată îngerii purtători de lumină l-au luat pe mîinile lor, iar eu, căuțînd înapoi, am văzut trupul meu zăcînd fără de suflet, nesimțitor și nemișcat. Căci precum cineva se

dezbracă de haina sa și, aruncînd-o, stă căutînd spre dînsa, așa și eu mă uitam spre trupul meu, de care ca de o haină mă dezbrăcasem și mă minunam foarte.

Ținîndu-mă sfinții îngeri, m-au înconjurat diavolii cei ce erau în chip de arapi, strigînd: "Mulțime de păcate are sufletul acesta. Deci, să ne răspundă nouă!" Și arătau păcatele mele. Iar sfinții îngeri au început a căuta faptele mele cele bune și aflau, cu darul Domnului, cîte cu ajutorul Lui se făcuseră.

Deci au adunat toate acele fapte bune ce le făcusem cîndva: dacă am dat cîndva milostenie la săraci sau am hrănit pe flămînd, am adăpat pe cel însetat, am îmbrăcat pe cel gol, pe străin l-am adus în casă și l-am odihnit, sfinților am slujit, de am cercetat pe bolnavi și pe cei din temniță i-am ajutat, de am mers cîndva cu osîrdie la biserică și m-am rugat cu umiliță și cu lacrimi, cîntarea și citirea bisericească am ascultat-o cu luare-aminte, am adus tămîie și lumînări, ori altă oarecare aducere, am turnat untdelemn în candelă, spre luminarea sfințelor icoane, și le-am sărutat cu bună cucernicie; de am postit și m-am înfrînat miercurea și vînera și toate sfințele posturi, de am făcut închinăciuni și privegheri de noapte, de am suspinat cîndva din inimă către Dumnezeu și am plîns pentru păcatele mele; de am mărturisit lui Dumnezeu înaintea duhovnicescului părinte păcatele mele cu durere din inimă pentru dînsule și dacă mi-am făcut canon pentru dînsule, de am făcut ceva bine aproapelui și de nu m-am mîniat asupra celui ce-mi vrăjmășuia mie, de am răbdat vreo mustrare și ocară și n-am pomenit răul și de am răsplătit bine pentru rău. De m-am smerit, de am suspinat pentru primejdie străină și mi-a fost milă de cei ce pătimeau, dacă pe cel ce plîngea l-am mîngîiat și am dat cuiva mînă de ajutor, de am dat îndemnare de ajutor cuiva spre faptă bună, ori de la lucru rău am întors pe cineva, sau de mi-am întors ochii de la deșertăciuni și mi-am oprit limba de la jurăminte, minciuni, clevetiri, ori de la vorbă deșartă.

Și pe toate cele mai mici fapte bune ale mele le adunau una după alta și le pregăteau să le pună în cumpănă, împotriva lucrurilor mele celor rele. Arapii, vîzînd aceea, scrișneau din dinți asupra mea, pentru că voiau să mă apuce din mîinile îngerilor și să mă arunce în fundul iadului.

Într-acea vreme s-a arătat acolo fără de veste Cuviosul Părintele nostru Vasile și a grăit către îngeri: "Stăpînii mei, acest suflet mult mi-a slujit, îngăduind bătrînețile mele, și m-am rugat lui Dumnezeu pentru dînsul și mi l-a dăruit". Zicînd aceasta, a scos din sînul său o pungă plină de galbeni - care sînt rugăciunile Bisericii și ale sfinților pentru cei ce mor creștinește - și a dat-o la sfinții îngeri, zicînd: "Cînd veți trece vămile din văzduh și vor începe duhurile cele viclene a strîmtora sufletul acesta, să-l răscumpărați cu acestea, din datoriile lui; pentru că eu sînt bogat, cu darul lui Dumnezeu, adunînd comoară mare, din sudorile și ostenele mele și dăruiesc pungușoara aceasta sufletului ce mi-a slujit". Zicînd acestea, s-a dus.

Văzînd acestea viclenii diavoli, au rămas în nepricepere; apoi, ridicînd glasuri de plîngere, se făcură nevăzuți. Și a venit iarăși plăcutul lui Dumnezeu, Vasile, aducînd cu sine vase multe cu unt-delemn curat și cu mir de mult preț, pe care, deschizîndu-le unul cîte unul, le-a turnat pe toate peste mine și m-am umplut de bună mireasmă duhovnicească și am cunoscut că m-am schimbat și m-am făcut foarte luminoasă. Apoi, cuviosul a zis iarăși către sfinții îngeri: "Stăpînii mei, după ce veți săvîrși toate cele ce se cuvin sufletului acestuia, să-l duceți în casa gătită mie de Domnul, ca să petreacă acolo". Zicînd acestea, s-a făcut nevăzut; iar sfinții îngeri m-au luat și m-au dus prin văzduh, spre răsărit.

Vama întîi - a vorbirii în deșert

Mergînd noi de pe pămînt la înălțimea cerului, ne-au întîmpinat la început duhurile văzduhului de la întîia vamă, la care **se întreabă păcatele și cuvintele omenești cele deșarte, nebune și fără de rînduială**, și îndată am stat acolo. Apoi ne-a scos multe cărți, în care erau scrise toate cuvintele vorbite din tinerețile mele. De am vorbit vreodată ceva fără treabă și fără socoteală, iar mai ales de am grăit cuvinte de rușine sau am făcut deșertăciuni și rîs în tinerețile mele, precum este obiceiul tinerilor. Am văzut acolo scrise toate cuvintele mele cele nebunești, vorbele necurate, cîntecele lumești fără de rușine, strigările fără de

rînduială, rîsurile și hohotele și mă muștrău cu aceasta, că îmi arătau vremile, locurile, persoanele, cînd, unde și cu cine m-am îndeletnicit la vorbe deșarte și am mîniat pe Dumnezeu prin cuvintele mele, nesocotind că este păcat, nici nu m-am mărturisit la părintele meu duhovnicesc, nici nu m-am pocăit.

Văzînd acestea, am tăcut ca o mută, neavînd ce răspunde duhurilor viclene, pentru că mă biruiau cu adevărat și mă miram în mine cum nu s-a uitat de dînșii acel lucru care era trecut de atîta mulțime de ani, pe care eu demult îl uitasem și după aceea nici în minte nu l-am cugetat vreodată; iar ei mi le puneau înaintea, ca și cum astăzi le-aș fi grăit, întrebîndu-mă despre toate cu de-amănuntul și-mi aduceam aminte de toate, că așa au fost. Apoi, tăcînd și rușinîndu-mă, tremuram de frică, iar sfinții îngeri care mă duceau, împotriva acelor păcate ale mele, au pus unele din faptele cele bune pe care le făcusem mai pe urmă și, neajungînd acelea, au împlinit din darurile Cuviosului Părintelui meu Vasile și m-au răscumpărat. Iar de acolo am mers mai departe.

Vama a doua - a minciunii

Ne-am apropiat de altă vamă, ce se chema **a minciunii**, la care se întreba de tot cuvîntul mincinos; iar mai ales, de călcarea jurămîntului, de chemările numelui Domnului în deșert, de mărturia mincinoasă, de neîmplinirea făgăduințelor făcute către Dumnezeu, de mărturisirea păcatelor ce se face neadevărată și de altele asemenea ca acelea mincinoase. Iar duhurile vămii aceleia erau iuți și sălbatice, tare muștrău și întrebau; cînd ne-am oprit, îndată au început a ispiți cu de-amănuntul și am fost vădită pentru două lucruri mici, că mi s-a întîmplat a minți, nesocotind aceea ca păcat, și că de multe ori, de rușine, nu mă mărturiseam cu adevărat înaintea părintelui meu cel duhovnicesc. Iar călcări de jurăminte și mărturii mincinoase și altele asemenea ca acelea, n-au aflat în mine, cu darul lui Hristos. Însă, pentru minciunile care se aflaseră la mine, dăntuiau și voiau să mă răpească din mîinile celor ce mă duceau; dar sfinții îngeri, punînd împotriva acelor păcate unele din faptele mele cele bune și mai multe din darurile părintelui meu, m-au răscumpărat și am mers mai sus fără primejdie.

Vama a treia - a osîndirii, clevetirii și judecății aproapelui

După aceea am ajuns la altă vamă, care se cheamă **a osîndirii** și **a clevetirii**. După ce ne-am oprit acolo, am văzut cît de greu păcat este a osîndi pe aproapele și cît de mare rău este a cleveti pe cineva, a osîndi, a defăima, a huli, a batjocori și a rîde de păcatul străin, iar pe ale tale a nu le vedea. Pentru că pe unii ca aceștia cumpliții întrebători îi cercetau ca pe niște antihriști, care au răpit mai înainte cinstea lui Hristos și s-au făcut judecători și pierzători celor de aproape ai lor, fiind singuri vrednici de mii de osîndiri. Dar în mine, prin darul lui Hristos n-au aflat mult acolo, pentru că mă păzeam cu dinadinsul în toate zilele vieții mele să nu osîndesc pe nimeni, nici să clevetesc, nici să rîd de cineva, nici să hulesc pe cineva; însă, uneori, din întîmplare auzind pe alții osîndind, sau clevetind, sau rîzînd de cineva, mă plecam spre dînșii puțin cu mintea, sau din nepază adăugam la acelea cîte o vorbă; dar îndată mă întorceam, căindu-mă în sine, și aceea mi s-a pus în osîndire ca clevetire, de întrebătorii aceia. Deci și de acolo răscumpărîndu-mă sfinții îngeri cu darul Cuviosului Vasile, au mers împreună cu mine mai sus.

Vama a patra - a lăcomiei și beției

Am trecut la altă vamă, care se numește **lăcomia pîntecelui**. Și îndată au alergat asupra noastră acele duhuri necurate, bucurîndu-se ca de o dobîndă aflată de ei. Și am văzut chipurile duhurilor foarte necurate, care închipuiau prin sine pe iubitorii de desfătări și pe nesățioșii cu pîntecele și pe urîții bețivi, dintre care unii se arătau că poartă vase și căldări cu mîncăruri, iar alții, pahare și ulcioare cu băuturi; dar se vedea hrana și băutura aceea gunoi necurat și întinare. Deci se arătau diavolii a fi ca niște îmbuibăți și beți, ca cei ce cîntă din cimpoi și din toate instrumentele, după asemănarea cîrciumarilor și a benchetuitorilor, bătîndu-și joc de sufletele păcătoșilor celor duși la vama lor. Aceia, ca și cîinii înconjurîndu-ne și oprindu-ne, îndată mi-au adus înaintea toate păcatele mele. Adică de am mîncat în taină vreodată, sau am mîncat peste măsură și trebuință, sau de dimineață ca dobitocul am mîncat fără

rugăciune și fără semnul Crucii. Apoi, de câte ori am mâncat în sfintele posturi mai înainte de obișnuita pravilă bisericească, sau mai înainte de masă, sau din neînfrînare am gustat ceva, sau la masă peste măsură m-am săturat.

Asemenea și bețiile mele toate mi le arăta, punându-mi înainte paharele și vasele din care m-am îmbătat și numărul paharelor băute, zicându-mi: "Atâtea pahare ai băut în cutare vreme, la cutare banchet și nuntă cu acei oameni. Iar în altă vreme și în alt loc, cu atâtea pahare te-ai îmbătat pînă la nesimțire și iarăși în alt loc și vreme, atâtea sticle ai umplut de vin sau de altă băutură; și atît de mult ai benchetuit cu muzică și jocuri, plesnind, cîntînd și sîrind, încît abia ai fost adusă la casa ta, slăbită de beția cea fără măsură". Apoi îmi arătau și acele pahare cu care uneori în zile de post de dimineață am băut pînă la îmbătare și nu le socoteam ca păcat, nici nu mă pocăiam și pe alții îi atrăgeam la mese și beții, sau în zile de praznic și în Duminici, mai înainte de Sfînta Liturghie, am băut undeva un pahar. Pe toate acelea și alte plăceri și beții ale mele mi le puneau înainte, îmi luau seama și se bucurau, ca și cum mă aveau în mîinile lor și în fundul iadului vrînd să mă ducă.

Iar eu tremuram, văzîndu-mă muștrată de toate acestea și neavînd ce să răspund împotriva. Dar sfinții îngeri, scoțînd destule din darurile Cuviosului Vasile - adică rugăciunile sfinților și slujbele Bisericii și milostenia -, împotriva aceloră au pus pentru mine răscumpărare. Iar diavolii, văzînd răscumpărarea mea, au făcut tulburare, zicînd: "Amar nouă! Am pierdut osteneala noastră! A pierit nădejdea noastră!" Și aruncau în văzduh hîrțiile pe care le aveau scrise asupra mea. Iar eu, văzînd acestea, mă înveseleam și ne-am dus de acolo fără primejdie.

Mergînd, sfinții îngeri vorbeau între ei, zicînd: "Cu adevărat mare ajutor are sufletul acesta, de la plăcutul lui Dumnezeu, Vasile. Și, dacă nu i-ar fi ajutat cu ostenelele și rugăciunile lui, multă primejdie ar fi răbdut, trecînd aceste ispitiri din văzduh". Iar eu, luînd îndrăzneală, am zis către sfinții îngeri: "Stăpînii mei, mi se pare că nimeni nu știe, din cei ce trăiesc pe pămînt, ce se face aici și ce îl așteaptă pe sufletul cel păcătos după moarte".

Sfinții îngeri mi-au răspuns: "Au doar nu mărturisesc pentru acestea dumnezeieștile Scripturi, care totdeauna se citesc în biserici și se propovăduiesc de sfinții slujitori ai lui Dumnezeu? Însă cei ce s-au împătimit spre pămînteștile deșertăciuni, nu bagă în seamă de aceasta și, socotind că îmbuibarea și beția din toate zilele le este desfătare, mîncînd în toate zilele fără saț, îmbătîndu-se fără frică de Dumnezeu, avînd pîntecele în loc de Dumnezeu, nici nu gîndesc la viața ce o să fie, nici nu-și aduc aminte de scriptura care zice: *Amar vouă, celor ce vă săturați acum, căci veți flămînzii, și celor ce vă îmbătați, că veți înseta*. Pentru că ei socotesc că sînt basme cele din Sfînta Scriptură și petrec fără grijă, cu dansuri benchetuiind și în toate zilele, ca și bogatul cel din Evanghelie, veselindu-se luminat.

Însă cîți dintr-înșii sînt milostivi și îndurați și fac bine săracilor și scăpătaților și ajută pe cei ce le trebuie ajutor, aceia cu lesnire cîștigă de la Dumnezeu iertare de păcatele lor și trec vămile fără supărare pentru milostenia lor. Pentru că Scriptura zice: *Milostenia izbăvește din moarte și acoperă mulțime de păcate*. Cei ce fac milostenie și dreptate se vor îndestula de viață. Iar cei ce nu se sîrguiesc să-și curețe păcatele cu milosteniile, aceloră nu le este cu puțință să scape de aceste întrebări; căci îi răpesc aceia pe care i-ai văzut, întunecați la chip, boierii vămilor și, muncindu-i cumplit, îi pogoară în chinurile iadului și-i țin în legături pînă la înfricoșata judecată a lui Hristos. Deci, nu ți-ar fi fost cu puțință să treci acestea, de n-ai fi cîștigat răscumpărarea din dăruirile Cuviosului Vasile.

Vama a cincea - a lenevirii

Astfel vorbind, am ajuns la altă vamă, ce se cheamă **a lenevirii**, unde se cercetează toate zilele și ceasurile cele petrecute în zadar și se opresc cei ce mănîncă ostenele străine, iar ei nu vor să lucreze, precum și cei care sînt plătiți și după datorie nu lucrează. Se mai cercetează acolo și cei ce nu se îngrijesc de lauda lui Dumnezeu, se lenevesc în zile de praznic și Duminicile să meargă în biserică la Utrenie, la dumnezeiasca

Liturghie și la celelalte slujbe ale lui Dumnezeu. Trîndăvia și neîngrijirea se cercetează acolo și fiecare mirean ori duhovnic cu de-amănuntul se întreabă de lenevire și de nepurtarea de grijă pentru sufletul său. De aceea mulți de acolo se duc în prăpastia iadului. Acolo și eu fiind mult întrebată, nu mi-ar fi fost cu putință să mă eliberez de datoriile păcatului aceluia, de nu ar fi împlinit neajungerea mea dăruirea Cuviosului Vasile, prin care, răscumpărîndu-mă, m-am izbăvit cu darul lui Hristos.

Vama a șasea - a furtului

Am mers apoi la vama furtului, la care, deși ne-am împiedicat puțin, am trecut, nedînd mult acolo, pentru că nu s-a găsit în mine furțișag, afară de care se făcuse în copilăria mea foarte puțin, din neînțelegere.

Vama a șaptea - a iubirii de argint

De acolo am mers la vama **iubirii de argint** și **a zgîrceniei**. Însă și pe aceea îndată am trecut-o, pentru că, acoperindu-mă Domnul în viața mea, nu m-am îngrijit de multă avere, nici n-am fost iubitoare de argint. Cu cele pe care mi le trimitea Domnul, mă îndestulam. Nici nu eram avară, ci, din cele ce aveam, împărțeam cu osîrdie la cei ce aveau trebuință.

Vama a opta - a cametei

Mergînd mai sus am găsit vama care se cheamă **camătă**, unde se cercetează cei ce își dau argintul lor cu camătă și fac dobîndă necurată, precum și lacomii și cei ce țin lucrul cel străin, ca al lor. Acolo întrebătorii cu ispitire cercetînd cele despre mine și negăsind nimic, scrișneau asupra mea cu dinții, iar noi ne-am dus mai sus, mulțumind lui Dumnezeu.

Vama a noua - a nedreptății

Am ajuns la vama **nedreptății**, la care se cercetează toți judecătorii cei nedrepti care judecă pe plată și dau dreptate celor vinovați, iar pe cei nevinovați îi osîndesc. Acolo se cercetează și oprirea de plata lucrătorilor pămîntului și cei ce vînd cu lipsă și fac cumpene nedrepte la neguțătorie, ca și orice lucru făcut cu nedreptate se cercetează acolo. Iar noi, cu darul lui Hristos, am trecut și pe acea vamă fără primejdie, dînd ceva.

Vama a zecea - a zavistiei

Asemenea și vama ce era după dînsa, care se numește **a zavistiei**, am trecut-o nedînd nimic, pentru că pe nimeni niciodată n-am zavistuit. Și măcar că întrebau acolo despre ura de frați, ne iubirea de aproapele, răutatea, însă, cu îndurările lui Hristos, întru toate cercetările acelea m-au găsit nevinovată, fără numai mînia diavolilor celor ce scrișneau asupra mea am văzut-o și nu m-am temut de dînșii, ci ne-am dus mai sus, bucurîndu-ne.

Vama a unsprezecea - a mîndriei

În asemenea chip am trecut și vama **mîndriei**, unde, cu mîndrie, duhurile rele cercetează sufletele pentru slavă deșartă, pentru îngîmfare și trufie. Acolo se cercetează cu dinadinsul dacă cineva n-a dat datornica cinste părinților, tatălui și mamei, asemenea preoților și celor mai bătrîni și celor mai mari rînduiți de Dumnezeu și puși întru stăpînire, și de cîte ori nu i-au ascultat pe dînșii și celelalte lucruri de mîndrie și cuvinte în deșert. Această vamă noi trecînd-o, foarte puțin am spus ceva și m-am liberat.

Vama a douăsprezecea - a mîniei și iuțimii

Apoi am ajuns la altă vamă, ce se numește **a miniei și iuțimii**; dar acolo, deși erau sălbatici întrebătorii văzduhului, de la noi nu au dobândit mult și am mers înainte, bucurându-ne întru Domnul, acoperind pe păcătosul meu suflet rugăciunile Sfântului și Cuviosului meu Părinte Vasile.

Vama a treisprezecea - a pomenirii de rău

După aceasta ne-a stat înainte vama **pomenirii de rău**, la care cu nemilostivire se întreabă cei ce țin în inimile lor răutate asupra aproapelui și cei ce răsplătesc rău pentru rău. De acolo cu multă minie duhurile cele rele aruncă sufletele în tartar. Dar milostivirea Domnului și acolo m-a acoperit, pentru că n-am ținut răutate spre nimeni, nici n-am ținut minte răul pentru supărările ce mi s-au făcut mie, și mai ales n-aveam răutate asupra celor ce mă vrăjmășuiau și după puterea mea arătam dragoste spre dînșii, răsplătind răul cu binele. Și cu nimic nu m-au găsit a fi datoare la vama aceea, de aceea se tînguiau diavolii că plecam liberă din cumpănitul lor mîini. Și iarăși ne-am dus mai departe, veselindu-ne întru Domnul. Și am întrebat pe sfinții îngeri ce mă duceau, grăind: "Rogu-mă vouă, stăpînii mei, spuneți-mi de unde știu aceste înfricoșate stăpîniri ale văzduhului toate faptele cele rele ale tuturor oamenilor, care trăiesc în toată lumea, precum și pe ale mele, că nu numai pe cele făcute la arătare, ci și cele din taină le vădesc?"

Sfinții îngeri mi-au răspuns, zicînd: "Tot creștinul de la Sfîntul Botez primește de la Dumnezeu pe îngerul său păzitor, care, nevăzut păzind pe om, îl povățuiește ziua și noaptea spre tot lucrul bun, în tot timpul vieții lui, pînă la ceasul morții, și scrie toate lucrurile cele bune făcute de dînsul în viața aceasta, pentru care omul poate să cîștige de la Domnul milă și veșnică răsplătire întru cereasca Împărăție. Asemenea și întunecatul diavol, cel ce dorește ca pe tot neamul omenesc să-l tragă la a sa pierzare, pe unul din viclenele duri aproape îi pune. Acesta, în urma omului umblînd, îi pîndește lucrurile lui cele rele din tinerețe, la care îl și cheamă prin meșteșugirile sale, adică orice rău ar face omul.

Apoi, ducîndu-se la vămă, duce acolo păcatele omului, pe tot cuvîntul scriindu-l la vama ce i se cuvine aceleia; și în acest chip sînt știute de boierii văzduhului toate păcatele tuturor oamenilor din toată lumea. Iar după ce sufletul se desparte de trup și la Ziditorul său se sîrguiește a se sui întru cele cerești, atunci viclenii aceia îl opresc pe el, arătîndu-i în scris păcatele lui. De are sufletul mai multe fapte bune decît păcate, nu-l opresc, iar dacă vor afla întru el păcate mai multe, îl opresc la o vreme și-l închid în temnița nevederii de Dumnezeu și-l miluiesc după cît puterea lui Dumnezeu îi lasă pe dînșii să-l miluiască, pînă ce acel suflet cu rugăciuni și cu milosteniile celor de aproape ai săi primește răscumpărare.

Iar dacă vreun suflet s-ar arăta atît de păcătos și urît de Dumnezeu, încît să nu aibă nădejde de mîntuire, ci veșnică pieire îl așteaptă, pe acela atunci îndată îl pogoară întru adîncime. Al lor este locul cel gătit spre veșnică muncă și acolo îl ține pînă la a doua venire a Domnului, iar după aceea are să se muncească veșnic cu trupul împreună cu dînșii, în focul gheenei. Însă și aceasta s-o știi, că pe această cale se suie și primesc cercetare numai acei care sînt luminați cu credința în Hristos și cu Sfîntul Botez, iar necredincioșii păgîni, slujitorii de idoli, saracinii și toți cei înstrăinați de Dumnezeu, aici nu vin, pentru că, încă fiind în trup, sînt îngropați în iad cu sufletele lor și cînd mor, îndată, fără cercetare, sufletele acelora le iau diavolii, ca pe o parte a lor, și-i duc jos în prăpastia gheenei".

Vama a paisprezecea - a uciderii

Acestea grăind către mine sfinții îngeri, am intrat la vama **uciderii**, la care mai întîi uciderea și mai ales uciderea de prunci din pîntece se cercetează, apoi tîlhăria, otrăvirea, uciderea fără voie, îndemnarea la ucidere, la sinucidere și uciderea sufletească și toată rana, toată lovirea, oriunde, pe spate sau peste cap, ori palmă peste obraz sau grumaz, sau lovirea din minie, cu armă, cu lemn, cu piatră, toate acestea cu de-amănuntul se întreabă și în cumpănă se pun. Ci noi și acolo puțin dînd, am trecut bine.

Vama a cincisprezecea - a vrăjitoriei

Am trecut la vama **vrăjilor, a fermecătoriei, șoptirilor și chemării diavolilor**. Și erau duhurile acelea asemenea cu jivinile cele cu patru picioare, cu scorpiile, cu șerpii, cu viperele și cu broaștele și strașnică și urâtă era vederea acelor, dar acolo nimic nu s-a aflat la mine, cu darul Domnului meu, și am trecut îndată, nedînd nimic. Duhurile acelea, mîniindu-se asupra mea, ziceau: "Vei veni la locurile cele de desfrînare, vom vedea de vei scăpa de acolo".

Pornindu-ne în sus, am întrebat pe sfinții îngeri care mă duceau: "Stăpînii mei, oare toți creștinii trec pe la vămile acestea? Nu este oare cu puțință vreunui om să treacă pe aici fără întrebare și fără frica aceasta ce se face la vămii?" Sfinții îngeri mi-au răspuns: "Nu este altă cale pentru sufletele credincioșilor celor ce se suie la cer; toți trec pe aici, dar nu toți se cercetează precum tu, fără numai cei asemenea cu tine păcătoși, care n-au făcut desăvîrșit mărturisire a păcatelor, rușinîndu-se și tăinuind înaintea părinților duhovnici faptele cele de rușine. Pentru că dacă cineva cu adevărat și-ar mărturisi toate faptele sale cele rele, i-ar părea rău și s-ar căi de relele cele făcute, apoi păcatele acelor nevăzut se șterg de dumnezeiasca milostivire. Și, cînd un suflet ca acela trece pe aici, întrebătorii cei din văzduh, deschizîndu-și cărțile, nimic nu află scris asupra lui și nu pot să-i facă nici o supărare, nici să-l îngrozească, și se suie sufletul la scaunul darului.

Dacă tu ai fi făcut desăvîrșită mărturisire de toate păcatele tale și după dezlegare ai fi făcut pocăință din destul, n-ai fi suferit niște groaznice și înfricoșate cercări ca acestea la vămii. Însă ți-a ajutat aceea, că de mult ai încetat a păcătui de moarte și cu fapte bune ți-ai petrecut ceilalți ani ai vieții; dar mai ales ți-au ajutat rugăciunile Cuviosului Părinte Vasile, căruia i-ai slujit cu osîrdie".

Vama a șaisprezecea - a desfrînării

Astfel vorbind, am ajuns la **vama desfrînării**, la care se cercetează tot felul de desfrînare, și năluca păcatului desfrînării cea cu mintea, și zăbovirea gîndului într-acel păcat, și învoirea cu necuratele și pătimașele atingeri. Iar stăpînul vămii aceleia ședea pe scaunul său, îmbrăcat în haină necurată, cu spume de sînge stropită, cu care acela ca cu porfiră împăratească se împodobea și mulțime de diavoli stăteau înaintea lui. Aceia, văzîndu-mă ajungînd acolo, mult s-au mirat cum am ajuns pînă la dîșii și, scoțîndu-mi scrise faptele cele desfrîinate ale mele, mă mustrau, arătîndu-mi persoanele cu care am greșit în tinerețile mele și vremea cînd am greșit, ori noaptea, ori ziua, și locurile în care păcatul acela l-am făcut cu cineva și nu aveam ce să răspund, fără numai tremuram de frică și mă umpleam de rușine.

Iar sfinții grăiau pentru mine către diavoli: "S-a părăsit de lucrurile desfrînării de mulți ani, și de atunci în curăție și în înfrînare a petrecut pustnicește". Răspuns-au diavolii: "Și noi știm că de mult a părăsit păcatul, ci cu adevărat nu s-a mărturisit înaintea duhovnicescului ei părinte, nici n-a luat de la dînsul cuviincioasa poruncă spre pocăință de păcate, pentru aceasta este a noastră. Deci, ori lăsați-ne-o nouă și vă duceți, ori o răscumpărați cu fapte bune!" Și puseră sfinții îngeri multe din lucrurile mele, iar mai mult din darurile Cuviosului Vasile, și abia m-am izbăvit de primejdia aceea cumplită și ne-am dus.

Vama a șaptesprezecea - a preadesfrînării

Apoi am ajuns la vama **marii desfrînări**, numită și preadesfrînare sau adulter, unde se cercetează păcatele celor ce petrec în căsătorie, dar credința însoțirii unul cu altul nu o păzesc, nici nu-și feresc patul lor curat, asemenea și silirile la desfrînare. Aici se cercetează și persoanele cele sfințite și dăruite lui Dumnezeu, ce și-au făgăduit fecioria și curăția lui Hristos și n-au păzit-o de căderile în desfrînare groaznică. La acea vamă și eu mult m-am arătat a fi datoare și vădită am fost la o mare desfrînare. Și acum necuratele duhuri și nemilostivii cercetători voiau să mă răpească din mîinile îngerilor și să mă pogoare în fundul iadului. Iar sfinții îngeri, certîndu-se mult cu dîșii și toate ostenele mele și nevoințele pe care le făcusem aducîndu-le după aceea la mijloc, abia m-au răscumpărat, nu atît cu ale mele fapte bune, pe care le-au pus acolo pînă la cea mai de pe urmă, cît mai ales din darurile Părintelui meu Vasile, din care, foarte mult scoțînd, au pus în cumpănă împotriva fărădelegilor mele și, luminîndu-mă, ne-am dus mai departe.

Vama a optsprezecea - a sodomiei și gomoriei

Urcînd, ne-am apropiat de vama **marilor nelegiuiri**, la care se cercetează păcatele desfrînării cele peste fire, bărbătești și femeiești, și împreunarea cu diavolii și cu animalele necuvîntătoare, amestecările de sînge și alte păcate mai necurate făcute în taină, pe care rușine este a le și pomeni. Mai marele vămii aceia se vedea mai rău decît toți diavolii cei înfricoșați, iar slugile lui erau într-acei chip negrăit și avînd nespūsă mînie și înfricoșare. Aceia, ieșind degrabă împotriva noastră, ne-au împresurat; dar, cu mila Domnului, neaflînd nimic în mine, au fugit cu rușine, iar noi bucurîndu-ne, ne-am dus. Și grăiau către mine sfinții îngeri: "Ai văzut, Teodora, înfricoșatele vămii ale desfrînării. Deci, să știi că mai nici un suflet nu le trece fără supărare, de vreme ce toată lumea zace în răutatea smintelilor și toți oamenii sînt iubitori de desfătări și de desfrînare, iar gîndul omului atîrnă spre rele din tinerețile lui și abia unii se feresc de necurățiile desfrînării, dar puțini sînt cei ce-și omoară poftelile trupului. Deci puțini trec vămile acestea cu libertate și cei mai mulți, venind aici, îndată pier; pentru că diavolii cumpliți ai păcatelor desfrînării răpesc sufletele celor desfrînați și le trag jos în iad, cu amar muncindu-le. Și se laudă boierii vămilor de desfrînare, zicînd: "Noi singuri mai mult decît cei din vămile noastre umplem gheena în iad". Iar tu, Teodora, să mulțumești lui Dumnezeu, că iată acum ai trecut acele cercări, cu rugăciunile Cuviosului Vasile, Părintele tău, și de acum nu vei mai vedea rele, nici frică".

Vama a nouăsprezecea - a ereziei

După aceasta am ajuns la vama **ereziei**, unde se cercetează nedreptele gînduri și socotelile cele pentru credință, depărtările de la dreptcredincioasa mărturisire a credinței, neîmplinita credință, îndoirea în credință, hulele asupra sfînteniei și altele asemenea cu acelea. Dar acea vamă fără ispitire am trecut-o și acum nu eram departe de porțile cerești.

Vama a douăzecea - a zgîrceniei

Apoi ne-au mai întîmpinat duhurile cele rele ale vămii celei de pe urmă, care este **a nemilostivirii și a împietririi inimii**. Și iuți erau întrebătorii aceia și stăpînul lor cumplit, suflînd de iuțime, avînd focul nemilostivirii. Acolo fără de milă se cercetează sufletele nemilostivilor. Și de s-ar afla cineva de multe nevointe săvîrșitor, de posturi și de rugăciuni, și dacă acela a păzit curăția, de a avut înfrînarea trupului său, dar a fost neîndurat și nemilostiv, închizîndu-și milostivirile sale dinspre aproapele, acela de la acea vamă se duce în jos și întru adîncul iadului se încuie și nici nu cîștigă milă în veci. Dar noi, cu darul lui Hristos, am trecut și acea vamă fără primejdie, ajutîndu-mi pretutindeni rugăciunile Cuviosului Vasile, cel ce a dăruit multe din lucrurile sale bune pentru răscumpărarea mea.

După aceea, ne-am apropiat cu bucurie de porțile cerești, scăpînd de amarele vămii. Și erau porțile cerești ca și cristalul cel luminos, unde se vedea strălucire negrăită și tineri ce stăteau într-însele în chipul soarelui, care, văzîndu-mă dusă de mîinile îngerești, s-au umplut de veselie, bucurîndu-se de mine; că, acoperindu-mă cu milostivirea lui Dumnezeu, am scăpat de vămile văzduhului și, întîmpinîndu-ne cu dragoste, ne-au dus înăuntru.

Dar ce am văzut acolo și ce am auzit, o, fiule Grigorie, a zis Cuvioasa Teodora, nu este cu puțință a le spune cu de-amănuntul. Căci am văzut ceea ce ochiul omenesc n-a văzut și am auzit ceea ce urechea niciodată n-a auzit, nici la inima cuiva, din cei ce petrec pe pămînt, nu s-au suit acele bunătăți. Deci, am fost adusă înaintea scaunului lui Dumnezeu, Cel cu neapropiată slavă, înconjurat de Heruvimi, de Serafimi și de mulțime de oaste cerească, care cu negrăite cîntări slăvesc pe Dumnezeu totdeauna, și m-am închinat Dumnezeirii celei nevăzute și neînțelese. Și au cîntat puterile cerești cîntare dulce, preamărînd milostivirea lui Dumnezeu cea nebiruită de păcatele omenești. Și a venit glas de la slava cea de mare cuviință, poruncind acelorași sfinți îngeri care mă luau să mă aducă să văd locașurile sfinților, asemenea și toate muncile păcătoșilor și după aceea să mă odihnească în locașurile fericitului Vasile.

Deci, am fost purtată pretutindeni și am văzut cele mai frumoase locașuri, pregătite celor ce iubesc pe Dumnezeu, pline de slavă și de dar. Și-mi arătau cei ce mă purtau, deosebit locașurile apostolești, deosebit cele proorocești, deosebit cele mucenicești, deosebit cele arhieriești și fiecare ceată de sfinți avea locașuri deosebit. Și fiecare locaș avea negrăită frumusețe, în lărgime și lungime, și așa zice la fel cu ale Constantinopolului, dar cu neasemănare mai frumoase, avînd multe palate nefăcute de mîini. Și pretutindeni în locașurile acelea se auzea glas de bucurie și de veselie duhovnicească și se vedeau cetele celor ce prăznuiesc. Toți sfinții văzîndu-mă, se bucurau de mîntuirea mea, mă întîmpinau și mă sărutau, lăudînd pe Domnul, Care m-a izbăvit din cursele vrăjmașilor.

După înconjurarea acelor locașuri, am fost pogorîtă în cele de dedesubt ale pămîntului și am văzut muncile cele înfricoșate, nesuferite și cumplite, pregătite păcătoșilor în iad, pe care arătîndu-mi-le sfinții îngerii, îmi ziceau: "Vezi, o, Teodora, din cîte munci te-a izbăvit Dumnezeu, prin rugăciunile plăcutului Său Vasile?" Și am auzit acolo strigare, plîngere și amară tînguire a celor ce erau în muncile acelea. Unii strigau "amar!", alții "vai!", alții țipau, iar alții blestemau ziua nașterii lor; dar nimeni nu era, căruia să-i fie milă de dînșii.

După aceea, ducîndu-mă de acolo, m-au adus în locașul acesta pe care îl vezi, al Cuviosului Părintelui nostru Vasile, și m-au așezat aici, zicîndu-mi: "Acum Cuviosul Vasile face pomenire pentru tine". Și am cunoscut că după patruzeci de zile de la despărțirea mea din trup am venit la acest loc de odihnă.

Toate acestea i le-a spus în vis Cuvioasa Teodora lui Grigorie, și i-a arătat toată frumusețea aceluia locaș și bogățiile cele duhovnicești, care s-au adunat cu sudorile cele din multe osteneli ale fericitului părinte, îndulcirile și slava, multe feluri de răsaduri cu frunze de aur și cu multe roduri și toată veselia duhovnicească.

După ce s-a sfîrșit vedenia aceea, Grigorie s-a deșteptat din somn și, venindu-și în sine, se mira de cele văzute și auzite de la fericita Teodora. Și, sculîndu-se dimineța, s-a dus la Cuviosul Vasile să se binecuvînteze de la dînsul, după obicei. Iar el l-a întrebat, zicînd: "Fiule Grigorie, unde ai fost în această noapte?" Iar el, ca și cum n-ar ști nimic, a răspuns: "M-am odihnit pe patul meu". Bătrînul i-a zis: "Știu că te-ai odihnit pe pat cu trupul, însă cu duhul ai fost în altă parte. Ai uitat oare cîte ți-a descoperit Dumnezeu în noaptea aceasta în vedenia visului? Ai cîștigat ceea ce doreai, ai văzut pe Teodora și cele despre dînsa le-ai auzit de la ea singură; în locașurile mele ai fost și cele ce-mi sînt pregătite, cu darul lui Hristos, pentru puțina mea osteneală, pe toate le-ai privit ca în oglindă".

Grigorie, auzind acestea de la cuviosul, a cunoscut că visul lui nu este o nălucire, ci i s-a făcut o descoperire de la Dumnezeu, prin rugăciunile și mijlocirea cuviosului. Apoi, mulțumind lui Dumnezeu, s-a închinat fericitului părinte și multe învățături a luat de la dînsul.

Același Grigorie, în altă vreme, prin voia lui Dumnezeu, a căzut într-o îndoire de credință, pentru că, citind cu dinadinsul cărțile Vechiului Testament, gîndea în mintea sa că bine cred iudeii și a fost în acel gînd multă vreme. Dar mai înainte văzătorul Vasile, cunoscînd aceasta cu duhul, l-a muștrat și, după multă sfătuire, a cerut iarăși de la Dumnezeu descoperire. Atunci Grigorie a văzut în vis o minunată vedenie despre înfricoșata judecată a lui Dumnezeu, pentru adunarea la judecată a tot neamul omenesc; a văzut pe Hristos, Judecătorul lumii, stînd pe scaun și avînd de-a dreapta pe toți dreptii, iar pe păcătoși de-a stînga, stînd și fiind judecați după faptele lor. A văzut apoi și pe toți iudeii, care n-au crezut în Hristos, osîndiți cu ceilalți păgîni și trimiși în focul gheenei. Și, precum a văzut osîndirea păcătoșilor, așa a văzut și preamărirea sfinților, pentru care singur Grigorie a scris foarte pe larg scriere, care se află în Mineiul cel mare. Iar aici povestindu-se aceasta mai pe scurt, este vremea a sfîrși.

Deci, după mulți ani ai vieții sale, după ostenelile și nevoițele vieții celei aspre, după minunile cele multe ce le făcuse și după mai înainte vederea celor viitoare și vindecările în dar ale bolnavilor, Cuviosul Părintele nostru Vasile, slăbind de bătrînețe, s-a apropiat de fericitul său sfîrșit. Pentru că a fost adus din

pustie în Constantinopol în anii cei de mijloc ai lui și a petrecut acolo ca la cincizeci de ani, avînd aproape o sută de ani de la nașterea sa, și a trecut la viața cea fără de sfîrșit, unde anii nu se împrîțesc. Însă și-a văzut mai înainte sfîrșitul și l-a vestit iubitului său ucenic, Grigorie.

Avea Grigorie obicei, în tot Sfîntul și Marele Post cel de patruzeci de zile, de se închidea în casă, în camera sa, și nu ieșea pînă la Sfintele Paști, petrecînd în post și în rugăciuni și făcînd mulțime de metanii și în toate nopțile nu dădea ochilor săi somn. Deci odată, apropiindu-se sfintele patruzeci de zile, Grigorie a mers la cuviosul ca să ia binecuvîntare, după obicei, spre nevoința postului în închisoare. Iar cuviosul, vorbind mult cu dînsul pentru folosul sufletului și dîndu-i binecuvîntare, la sfîrșit i-a zis: "Mergi, fiule, cu pace la casa ta, iar pe mine cu ochii cei trupești ai tăi nu mă vei mai vedea mai mult în viața aceasta".

Zicînd aceasta a plîns și, cuprinzînd pe Grigorie cu dragoste, l-a sărutat. Iar el, căzînd la cînstitele lui picioare, le-a udat cu lacrimile, plîngînd și tînguindu-se pentru despărțirea lui, și, plîngînd mult, s-a dus și s-a închis spre post, precum îi era obiceiul.

Apoi Cuviosul Vasile, în săptămîna cea din mijloc a postului, în 25 de zile ale lunii martie, la praznicul Bunei Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și-a dat sfîntul său suflet în mîinile Domnului său, în anul 944, iar cînstitul său trup a fost îngropat în mînăstirea Sfîinților Mucenici Flor și Lavru. Și s-a făcut o vedenie unui om cînstit în Constantinopol: Vedeau o casă mare și minunată și porțile erau împodobite cu aur și cu pietre scumpe, iar deasupra porților era scris cu cuvinte de aur astfel: "Locașul și odihna veșnică a Sfîntului Vasile cel Nou". Citind aceasta bărbatul acela, se minuna de frumusețea zidirii acelei case. Și iată un tînr preafrumos ieșind, i-a zis: "Ce te minunezi, omule? Voiești să vezi lucru mai minunat?"

Deschizînd porțile acelea, se vedeau înăuntru palate preafrumoase și minunate, a căror frumusețe covîrșește toată mintea omenească, și Cuviosul Vasile ședea pe scaun împărătesc în mare slavă, înconjurat de mulți bărbați și tineri minunați și luminoși. Apoi se vedeau acolo și răsaduri preafrumoase și toate cele văzute erau pline de bucurie și de veselie. Și se auzea dinăuntru, zicînd: "O răsplătire ca aceasta iau după moarte toți cei ce au iubit pe Dumnezeu și l-au slujit cu osîrdie!" Această vedenie bărbatul acela a spus-o multora și toți cei ce auzeau, preamăreau pe Dumnezeu și cinsteau pomenirea Cuviosului Vasile, plăcutul Lui.

O, de ne-am învrednici și noi părții iubitorilor lui Dumnezeu, cu sfintele lui rugăciuni și cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh, se cuvine cinste și slavă, în veci. Amin.

NOTĂ - Tot în această zi mai facem și pomenirea sfîinților douăzeci și șase de mucenici, care în țara Goților, pe vremea împărăției lui Valent (364-378) și Grațian (378-379), au pătimit de la Ungherih, împăratul goților, pentru Hristos. Dintre aceștia doi erau preoți, Vetusic și Vercu, cu doi fii și două fiice, și Arpil monahul. Iar mireni erau: Avip, Agn, Rels, Gatrax, Iscon, Sila, Sighiț, Soniril, Term și Fil; iar din femei: Anna, Alla, Larisa, Moico, Mamica, Urto și Nemaia. Văduva împărăteasă a goților, pe nume Gaata, fiind creștină, împreună cu fiica sa Duclida, adunînd moaștele lor, le-a adus în Cizic, cetatea grecească. Apoi ea însăși, întorcîndu-se în patria sa, a fost ucisă cu pietre de necredincioși; iar fiica ei s-a săvîrșit cu pace în Cizic.

Pomenirea Sfintei Mucenițe Matroana din Tesalonic (27 martie)

Sfînta Matroana a fost slujnică la o evreică, anume Pavtila, femeia voievodului Tesalonicului. Din tinerețe, fiind învățată în credința creștinească, stăpîna ei o silea la reaua credință iudaică. Și, fiindcă ea nu

se supunea, o chinuia foarte rău, bătînd-o adeseori. Însă Matroana pe toate le răbda cu osîrdie pentru Hristos și la biserică se ducea într-ascuns. Într-una din zile, înștiințîndu-se Pavtila că Matroana a fost la biserica creștinească, i-a zis: "Pentru ce n-ai mers la sinagoga noastră, ci te-ai dus la biserica creștinească?" Răspuns-a fericita Matroana cu îndrăzneală: "De vreme ce Dumnezeu este în biserica creștinească, iar de la sinagoga iudaică s-a depărtat, nu mă duc la sinagogă, ci la biserică".

Atunci Pavtila, și mai mult mîniindu-se, a bătut-o fără cruțare și într-o cămară întunecoasă a închis-o legată. Iar a doua zi a fost găsită sfînta dezlegată din legături cu dumnezeiasca putere, preamărînd pe Hristos. Dar stăpîna ei iarăși a bătut-o cu vine crude, pînă la sînge și, mai tare legînd-o, a închis-o iarăși în cămara aceea și ușa a pecetluit-o, ca să nu intre cineva să-i facă vreo ușurare. Și a petrecut sfînta în acea închisoare fără hrană și băutură patru zile, întărînd-o Dumnezeu. După aceasta Pavtila, dezlegînd pecetea aceea și deschizînd ușa, a găsit-o iarăși dezlegată din legături și stînd la rugăciune. Deci, fierbînd de mînie, a bătut-o cu bețe groase și, abia suflînd, a închis-o în aceeași închisoare unde s-a și sfîrșit sfînta, dîndu-și sufletul lui Dumnezeu. Trupul ei l-a aruncat cea rea femeie de pe zid, pentru că erau înalte casele acelea. Creștinii, luînd mult chinuitul trup al Sfintei Mucenițe Matroana, l-au îngropat cu cinste.

Mai pe urmă Alexandru, episcopul Tesalonicului, a zidit o biserică în numele sfintei, iar cinstitele ei moaște le-a pus într-însa. Iar pe Pavtila, după vrednicie, degrabă a ajuns-o judecata lui Dumnezeu, pentru că de pe înălțimea zidului, de unde a aruncat jos trupul Sfintei Matroana, ea singură, alunecînd, a căzut și, murind rău, și-a lepădat ticălosul ei suflet.

Cuviosul Ioan înainte-văzătorul, pustnicul și închisul din Egipt (27 martie)

În cetatea Licopolis din țara Egiptului, era un bărbat cu numele Ioan, fiind dat din tinerețe la meșteșugul de teslărie. Ajungînd la vîrsta de douăzeci și cinci de ani, s-a lepădat de lume și a petrecut cincisprezece ani prin felurite mînăstiri, deprinzîndu-se la viața monahicească în multe osteneli. După aceea s-a dus singur la muntele ce se chema "al Lupului", care era aproape de Licopolis, unde, zidindu-și o chilie cu trei odăi, s-a încuiat într-însa. Într-o chilie se ruga, într-alta făcea lucrul mîinilor, iar a treia îi era de trebuință la ale vieții lui.

Nevoindu-se cincizeci de ani, pînă la sfîrșitul său, fără să iasă deloc din chilie, primea pe fereastră cele trebuincioase lui de la cei ce-l slujeau; iar celor ce veneau la el, le vorbea despre cele folositoare. Dar, după ce a împlinit într-acea închisoare treizeci de ani, s-a învrednicit proorocescului dar de la Dumnezeu, pentru care, chiar și lui Teodosie, marele împărat grec (379-395), i-a trimis felurite scrisori, spunîndu-i că va birui pe tiranul Maxim, și Galia va intra în stăpînirea sa. Asemenea și despre tiranul Evghenie, cum că și pe acela îl va birui și după aceea își va primi sfîrșitul vieții, iar pămînteasca împărăție o va lăsa fiilor săi.

Pentru o mai înainte vedere ca aceea a lui, a străbătut vestea despre dînsul pretutindeni, ca despre un bărbat sfînt, căci și împăratul Teodosie îl cinstea ca pe un prooroc al lui Dumnezeu. La început a venit la dînsul un voievod oarecare, întrebîndu-l dacă va birui pe etiopienii cei dimprejurul Sienuului (și acel loc este la începutul țării Tebaidei), căci atunci, năvălind acolo etiopienii, toată țara aceea o prădau. Iar Cuviosul Ioan, spunîndu-i cele ce vor avea să fie, i-a poruncit ca fără temere să meargă asupra lor, că îi va birui și de împărați va fi cinstit.

Și s-a săvârșit aceea după proorocia sfântului. De atunci s-a încredințat voievodul, din povestirile despre dînsul, și trimitea la sfîntul, cerînd rugăciuni și mai înainte descoperiri pentru biruință, dacă vreodată vor avea să vină asupra-i vrăjmașii.

Iar cît de minunat și mai presus de măsură era darul proorociei ce-l avea sfîntul acesta, am auzit de la părinții cei ce petreceau cu dînsul - cum zice Paladie, scriitorul vieții acestuia -, a căror nevoie vrednică de laudă ne încredințează despre nemincinoasele lor cuvinte, despre proorociile pe care le spunea acest bărbat dumnezeiesc.

Odată, venind la dînsul un tribun, se ruga pentru femeia sa, ca să-i dea voie să vină înaintea feței sale, fiindcă aceasta dorea și stăruia să-l vadă pe sfîntia sa. Iar sfîntul se lepăda în tot chipul, nevrînd nicidecum să fie văzut de față femeiască, el care și către bărbați vorbea prin fereastră. După ce mult timp și cu dinadinsul a fost rugat, văzînd credința lor, a făgăduit să se arate femeii în vedenia somnului. "În această noapte, zise el, mă voi arăta ei, însă să nu poftească mai mult ca să mă vadă, în trup fiind". Și a spus bărbatul acela soției sale cuvintele cuviosului. Iar ea a văzut în noaptea aceea în vis pe sfîntul, venind la dînsa și zicîndu-i: "Ce este mie și ție, femeie? Pentru ce ai voit să-mi vezi fața mea? Au doar eu sînt prooroc sau am sfîntenie de bărbat drept? Sînt om păcătos, asemenea pătimăș ca voi; însă am rugat pe Dumnezeu pentru tine și pentru bărbatul tău, ca să fie vouă după credința voastră". Acestea zicînd, s-a dus.

Iar femeia, deșteptîndu-se din somn, a spus bărbatului său asemănarea sfîntului, îmbrăcăminte și cuvintele lui și multă mulțumire a trimis cuviosului prin bărbatul său. Mergînd bărbatul la chilia bătrînului, sfîntul i-a apucat înainte cu cuvîntul, zicîndu-i: "Iată, am împlinit cererea voastră, cercetînd pe soția ta; deci de acum mai mult să nu mai poftească să mă vadă pe mine".

Altădată, o oarecare căpetenie din rînduiala ostășească, fiindu-i femeia îngreuiată și aproape de naștere, a mers la sfîntul cerînd rugăciuni. Și în ziua aceea, în care el a plecat la cuviosul, femeia lui, născînd, era în primejdie de moarte. Iar omul lui Dumnezeu a zis aceleia: "De ai fi știut darul lui Dumnezeu, cum că ți s-a născut fiu, ai fi preamărit pe Dumnezeu. Însă maica lui nu departe era de porțile morții; deci, ducîndu-te, vei afla pruncul viu și să-i dai numele Ioan, iar după ce îl vei crește pînă la șapte ani, să-l trimiți la monahi în pustie".

Niște minuni ca acestea arăta celor ce de departe veneau la dînsul. Și cetățenilor din Licopolis, care veneau la el totdeauna pentru folos, mai înainte le spunea cele ce în taină erau să fie și cele ce în taină erau lucrate de fiecare. Vestea apoi și despre rîul Nilului și îmbeșugarea anului ce avea să fie. Însă spunea, deasemenea, mai înainte de vreme și ale lui Dumnezeu pedepse, care veneau asupra lor, și-i muștra, învățîndu-i pentru care pricină mînia Domnului se apropia. Iar vindecări singur nu făcea Cuviosul Ioan, ci dădea unt-delemn sfînțit, prin care multe boli se tămăduiau.

Odată femeia unui senator, pierzîndu-și vederea ochilor, avîndu-i acoperiți cu albeață, a rugat pe bărbatul său să o ducă la cuviosul. Zicînd el că niciodată nu vin la sfîntul femei, ea l-a rugat ca numai să spună despre dînsa sfîntului și să se roage cuviosul lui Dumnezeu pentru dînsa. Și a făcut aceasta bărbatul ei. Iar Sfîntul Ioan a trimis la dînsa untdelemn, cu care ea, ungîndu-se pe ochi de trei ori pe zi, a treia zi a văzut și mulțimea lui Dumnezeu.

Zice Paladie, scriitorul vieții lui: Am fost odată șapte frați străini în pustia Nitriei, eu și cei ce urmau lui Evagrie, lui Albin și Amonie; și doream cu dinadinsul să știm care este fapta cea bună a Sfîntului Ioan. Și a grăit Evagrie: "Aș fi voit mai întîi să mă încredințez despre dînsul, de la unul care știe bine viața lui; pentru că dacă nu voi ști despre dînsul cu încredințare, nu mă voi duce atît de departe, pînă la muntele Licopoliei". Acestea auzindu-le, eu m-am odihnit o zi, nimic grăind nimănui. Iar a doua zi, deschizînd chilia mea și spre Dumnezeu nădăjduind, m-am dus la Tebaida. Ajungînd eu la muntele acela și la chilia

Cuviosului Ioan, mi-au spus ucenicii lui că, din ziua de Duminică pînă sîmbătă, către nimeni din cei ce vin nu vorbește; și m-am odihnit, tăcînd și așteptînd pînă sîmbătă.

În ziua sîmbetei, în ceasul al doilea, am mers înaintea sfîntului bărbat și l-am aflat șezînd la fereastră, prin care vorbea, mîngîind pe cei ce veneau la dînsul. Și făcîndu-mi cuvînt, m-a întrebat prin tîlmaci, zicîndu-mi: "De unde ești și pentru ce ai venit aici? Pentru că te socotesc că ești din mînăstirea lui Evagrie". Și cînd vorbeam, a venit voievodul țării aceleia, cu numele Alimpie, și a încetat Ioan a vorbi cu mine. Iar eu m-am depărtat de la dînsii puțin, ca să nu le fiu spre împiedicare în vorbirea lor. Stînd ei mult de vorbă, m-am supărat în sine-mi și am început în gîndul meu a osîndi pe cinstitul bătrîn, care, pe mine trecîndu-mă cu vederea, pe voievodul acela îl cinstea. Și, tulburîndu-mă de nerăbdare, cugetam ca, trecîndu-l cu vederea, să mă duc.

Iar el, înțelegîndu-mi gîndurile mele, a chemat pe tîlmaciul său, cu numele Teodor, și i-a zis: "Du-te și zi fratelui aceluia să nu se mîhnească, căci acum îndată îl voi libera pe voievod și voi vorbi cu dînsul". Iar eu m-am minunat de aceea, cum mi-a știut gîndurile mele, și l-am cunoscut că este bărbat duhovnicesc și înainte-văzător.

După ce s-a dus voievodul, m-a chemat bătrînul și mi-a zis: "Pentru ce te-ai mîniat asupra mea? Ce lucru ai aflat în mine care te mîhnește pe tine? Căci ai cugetat ceea ce nu este în mine, și nici ție nu ți se cade să ai în gînd unele ca acestea. Au nu știi scriptura aceea care zice: *Nu trebuie sănătoșilor doctor, ci bolnavilor*? Pe tine, cînd voi vrea, te voi afla, și tu, cînd vei voi, mă vei afla pe mine. Și chiar dacă nu te-aș fi mîngîiat eu pe tine, apoi te-ar fi mîngîiat frații și alți părinți. Iar voievodul acela, prin grijile lumești fiind dat diavolului, după ce în puțină vreme și-a venit în simțire, ca un rob ce scapă de cumplitul stăpîn, așa scăpînd el de diavolul, a venit la mine să primească ceva folos. Cu nedreptate era ca, lăsîndu-l pe el, să vorbesc cu tine, care pururea te îngrijești de a ta mîntuire".

Atunci eu - zice Paladie - cu totul m-am încredințat despre dînsul că este bărbat duhovnicesc și l-am rugat să se roage pentru mine. Iar el, cu dragoste și cu bucurie vorbind către mine și cu dreapta sa atingîndu-se încetișor de obrazul meu cel stîng, mi-a zis: "Multe nevoi te așteaptă pe tine și războaiele cele grele acum le-ai suferit, luptîndu-te cu gîndul cel ce te silea ca să lași pustia, pentru că diavolul îți punea înaintea pricini binecuvîntate, aducîndu-ți aminte de dragostea tatălui și a fratelui tău, iar tu nu te-ai învoit cu gîndul acela. Iată, bună vestire îți vestesc, că amîndoi sînt sănătoși și de lume s-au lepădat și va trăi tatăl tău încă șapte ani. Deci, să petreci cu bărbăție în pustie și să nu poftești pentru aceea a te duce la patria ta căci este scris: *Nimeni, punîndu-și mîna sa pe plug și căuțînd înapoi, nu este îndreptat întru Împărăția lui Dumnezeu*". Cu acele cuvinte ale omului lui Dumnezeu mult folosindu-mă și din destul întărindu-mă - zice Paladie -, am mulțumit lui Dumnezeu, Care, prin acel sfînt bărbat, mi-a arătat diavoleasca înșelăciune care se lupta cu mine și pe care el a ridicat-o.

După aceea iarăși a zis către mine, vorbind cu prietenie: "Voiești să fii episcop?" I-am răspuns lui: "Nicidecum, pentru că acum sînt episcop". Zis-a starețul: "Cărei cetăți ești episcop?" Răspuns-am lui: "Episcopia mea este în bucătărie, în cămară, în trapeză, la vasele cu vin. Pe acelea le cercetez cu dinadinsul și dacă vinul ar fi oțetit, apoi îl las, iar pe cel bun îl beau. La fel și în căldare caut și dacă în fierturi nu ajunge sare sau îndulcire, îndată o pun și mănînc mîncare bună la gust. Asemenea fac și cu celelalte lucruri, alegîndu-mi mie pe cele mai bune. Aceasta este episcopia mea, la care m-a ales și m-a pus îmbuibarea mea cea iubitoare de dulceți".

Cuviosul, zîmbind, a zis: "Încetează de a rîde, pentru că episcop ai să fii și multe osteneli și necazuri vei suferi. Iar de voiești să scapi, să nu ieși din pustie, pentru că în pustie nimeni nu poate să te pună pe tine episcop".

Iar eu, plecînd de la dînsul, am mers în pustie la locul meu cel obișnuit și am spus sfinților părinți toate cele despre prea-cinstitul și sfîntul bărbat, Ioan Cuviosul. Însă am uitat după aceea eu, ticălosul, cuvintele

lui pe care pentru mine le-a proorocit. Pentru că după trei ani, căzînd eu bolnav de splină și de stomac, am fost trimis cu frații în Alexandria la doctori. Iar boala aceea înmulțindu-se, m-au sfătuit doctorii Alexandriei ca, pentru schimbarea aerului, să mă duc în Palestina, unde este aerul mai subțire și mai sănătos.

Deci, fiind eu în Palestina și însănătoșindu-mă, m-am dus de acolo în Bitinia. Și acolo, nu știu cum, ori cu cea omenească, ori cu cea dumnezeiască voie, Dumnezeu știe, m-am învrednicit a fi episcop, lucru care era mai presus de puterea mea. Și am căzut în întristarea de care mi-a proorocit Cuviosul Ioan și de a cărui proorocie atunci mi-am adus aminte. Dar aceea mi s-a întîmplat după mutarea cuviosului. Încă îmi aduc aminte și de aceasta, cu care nevoitorul lui Hristos voia să mă folosească și să mă învețe, ca să rabd în pustie, petrecînd într-o dînsă și neieșind deloc. Mi-a zis Cuviosul Ioan: "De patruzeci de ani într-această chilie petrec și n-am văzut față femeiască, nici vreun ban, nici pe cineva mîncînd și bînd, nici pe mine nu m-a văzut cineva vreodată mîncînd sau bînd ceva".

După o vorbire ca aceea împreună cu Sfîntul Ioan - zice Paladie -, cînd m-am întors la locul meu cel obișnuit, precum am zis, și am spus părinților cele despre dînsul, după două luni, sculîndu-ne toți cei șapte, ne-am dus la dînsul. Și după ce am sosit la locașul lui, ne-a primit cu dragoste, cu față veselă, pe fiecare întrebîndu-l de sănătate. Și îndată l-am rugat ca mai întîi să facă rugăciune pentru noi, pentru că este acest obicei la părinții cei ce petrec în Egipt. Iar el ne-a întrebat: "Oare nu este cineva între voi cleric?" Și au zis toți că nu este. Și căutînd spre fiecare din noi, a cunoscut pe clericul cel tănuț, pentru că era unul din noi diacon, dar pe care nimeni nu-l știa că este diacon, fără numai un frate. Căci pentru smerenia sa își tănuia cinstea și îl oprise pe fratele, cel ce știa despre dînsul, să spună cuiva; pentru că, după asemănare cu sfinții, el abia se socotea a fi vrednic de numele creștinesc.

Deci spre acela Cuviosul Ioan, arătînd cu mîna, a zis: "Acesta este diacon". Iar el lepădîndu-se, sfîntul, întinzînd mîna prin ferestruica pe unde vorbea cu noi, a apucat dreapta diaconului, a sărutat-o și a zis către dînsul: "Nu lepăda darul lui Dumnezeu, o, fiule, nici să minți, vătămînd darul Lui, pentru că minciuna este străină de creștini. Aceea de este și în tine, mare ori mică, nu este lăudată, căci zice Mîntuitorul: *Minciuna este de la diavolul*". Diaconul, fiind muștrat, tăcea, primind învățătura aceluia.

După ce am săvîrșit rugăciunea, un frate dintre noi, bolind de trei zile de niște friguri, cerea tămăduire de la Cuviosul Ioan. Părintele a zis că boala aceea îi era de folos fratelui aceluia; însă, voind nu atît boala cît necredința să-i tămăduiască, a poruncit să ia sfîntul untdelemn și să-l ungă. Atunci fratele acela a dat afară îndată toate vătămările ce avea înăuntru și s-a făcut sănătos desăvîrșit. Și se vedea omul acela, adică Cuviosul Ioan, fiind de nouăzeci de ani, cu trupul atît de chinuit, încît nici barba nu-i creștea, și nimic altceva nu mîncea decît numai roadele de prin copaci și acelea după apusul soarelui. Apoi la bătrînețe se obișnuise atît de demult cu postirile, încît nici pîine nu mîncea, nici vreo mîncare gătită la foc.

Iar cînd ne-a poruncit să ședem, am mulțumit lui Dumnezeu, Cel ce ne-a învrednicit să-l vedem și să vorbim cu dînsul. El, primindu-ne ca pe niște fii ai săi cu fața veselă, ne-a zis acestea: "De unde sînteți, o, fiilor, și ce necaz vă apasă de ați venit la mine, omul cel prost și smerit?" Noi, spunînd patria noastră și locuința cea de atunci în pustia Nitriei, am adăugat și aceasta: "Am venit de la Ierusalim în aceste părți cu gînd să ne învrednicim, pentru folosul nostru, a te vedea cu ochii pe tine, de care de mult auzisem cu auzul".

A zis către noi fericitul Ioan: "Dar ce lucru de minune voiți a vedea, o, iubiților fii, de ați suferit atîta osteneală, venind aici? Ce trebuință este a vedea pe un om lepădat, smerit, neavînd ceva vrednic de vedere și nici de mirare; căci sînt pretutindeni prooroci și apostoli ai lui Dumnezeu, vrednici de mirare și de laudă, care se cinstesc în biserici. De la aceia se cuvine a vă folosi și a le urma lor. Însă mă minunez foarte de sîrguința voastră, cum atîtea primejdii, ce se întîmplă în cale, nu le-ați băgat în seamă și ați venit la noi, căutînd folos, iar noi pentru lenevirea noastră nu putem să ieșim din chilie.

Deci, ascultați acum: Măcar că lucrul vostru este vrednic de laudă, să nu socotiți că ați făcut ceva bun și vrednic de laudă, dar să urmați și să săvârșiți faptele bune ale părinților voștri, lucru care nu se întâmplă adeseori; însă, chiar așa fiind, să nu vă nădăjduiți spre voi înșivă, pentru că unii spre ei singuri nădăjduind și suindu-se la capătul faptelor bune, la sfârșit au căzut din înălțime.

Așadar, luați aminte: Rugăciunile voastre să fie drepte, curăția inimii voastre să fie netulburată și să nu vă îndeletniciți mintea cu alte gândiri în vremea rugăciunilor. Vedeți, oare v-ați lepădat cu adevărat de lume? N-ați voit să urmați faptelor bune ale altora, iar în voi înșivă de ale voastre fapte bune vă măriți în deșert? Oare faceți ceva bun la arătarea oamenilor? Vedeți, să nu vă socotiți a fi drepti, să nu vă înșelați cu părerea de vreun lucru bun, ca nu cumva, în vremea rugăciunilor, să vă fie pomenire de lucru lumesc, pentru că este nebunesc lucru, ca prin buze să vorbești către Stăpînul, iar cu gîndurile să te întorci de la Dînsul.

Dar această cădere a minții se întâmplă la toți cei ce nu s-au lepădat cu totul de lume, ci mai mult se sîrguiesc să se arate plăcuți lumii. Pentru că cel ce gîndește la multe lucruri, își împarte mintea în multe griji trupești și pămîntești și, cînd se supără de tulburările sale dinăuntru, nu poate să vadă pe Dumnezeu. Se cade celor ce au în minte pe Dumnezeu să se depărteze de la toate, căci zice Scriptura: *Sîrguiți-vă și cunoașteți că Eu sînt Dumnezeu*. Iar cel ce a ajuns, în parte, la cunoștința de Dumnezeu, pentru că la toată cunoștința nimeni nu poate ajunge, acela i se descoperă tainele lui Dumnezeu. Vede mai înainte cele ce au să fie, privește descoperirile ca și sfinții, lucrează puteri și primește de la Dumnezeu toate cele cerute".

Acestea și multe alte pămîntești sfaturi și învățături punîndu-le înainte Cuviosul Ioan fraților care veniseră la dînsul, a adus și oarecare povestiri despre cei înalți la minte și despre cei ce nădăjduiesc spre sine și a spus povestirea aceasta: A fost un oarecare monah, care petrecea în pustia cea de aproape, bine nevoindu-se în peșteră, mîncînd pîine din osteneala mîinilor sale, se rugîndu-se neîncetat și sporind în fapte bune.

Deci, văzîndu-și viața sa curată și cinstită, a început a se înălța în sine cu părerea, socotindu-se că este îmbunătățit și sfințit și nădăjduia că niciodată nu va aluneca. Dar într-o seară tîrziu, cu voia lui Dumnezeu, a venit la dînsul ispititorul într-o nălucire de femeie preafrumoasă, ca rătăcită prin pustie, și, găsind ușa deschisă, a intrat în peșteră și, căzînd la picioarele monahului, l-a rugat s-o lase să se odihnească în peșteră, deoarece o apucase noaptea. Iar el, făcîndu-i-se milă de dînsa, a primit-o, netemîndu-se de cădere, pentru că nădăjduia în sine. Și a întreb-o de unde vine și cum a rătăcit în acea pustie. Iar ispititorul, cel cu chip de femeie, mințind multe, a întins către el vorbă lungă, prin cuvinte înșelătoare. Și, ascultînd cu luare-aminte, a început a se porni spre pofta păcatului. Apoi, spunînd amîndoi cuvinte desfrînate, monahul se tulbura cu gîndurile și, aprinzîndu-se într-însul văpaia de pofta desfrînării, s-au învoit la păcat, și acum se începea fărădelegea. Dar deodată femeia aceea, chiuind cu mare glas, s-a stins ca o umbră din mîinile lui și s-a făcut nevăzută.

Atunci, îndată s-a auzit în văzduh glas de diavoli mulți, care rîdeau, hohoteau, îl ocărau și-i ziceau: *"Cel ce se înalță, se va smeri!"* Deci tu te-ai înălțat pînă la ceruri, iar acum ai căzut pînă la iad". Acel monah, văzîndu-se așa batjocorit, a căzut în deznădejde și, lăsîndu-și chilia și pustia, a ieșit în lume. Într-o cădere ca aceasta l-a pogorît cea mai înainte înălțare de minte a lui.

Învățînd pocăința smereniei, Cuviosul Ioan ne arată că, așa cum ne duc diavolii în deznădejde, așa și noi putem să-i aducem pe ei în deznădejde, încît să nu mai poată să ne biruiască. De aceea a adăugat, spunînd o povestire ca aceasta: A fost un tînăr în cetate, făcînd multe răutăți și mari păcate. După aceea, pornindu-se din frica lui Dumnezeu, a venit în simțire și umilință. Și, ca să plîngă cea de mai înainte rea viață a sa, s-a dus la niște morminte și a căzut cu fața la pămînt și nu îndrăznea să cheme pe Dumnezeu, nici să se roage, socotindu-se că nu este vrednic nici să mai trăiască. Și, mai înainte de vreme închizîndu-se în mormîntul morților, se tînguia și ofta din inimă, suspinînd.

Și petrecînd el astfel o săptămînă, diavolii, care mai înainte îl îndemnau la păcat, au mers la el, chiuind și zicînd: "Amar ție, necuratule, care te-ai săturat de dulceața desfrînării, iar acum, pocăindu-te, nouă deodată te-ai făcut vrăjmaș pe față. Ce fel de bine aștepti, fiind plin de ale noastre răutăți? De ce nu te scoli degrabă de aici și nu mergi la lucrurile cele obișnuite nouă? Te așteaptă desfrînații și bețivii! Pentru ce nu mergi să te sature de pofte, fiindcă nu-ți este nici o nădejde de mîntuire? Al nostru ești, ca cel ce ai făcut toată necurăția, și voiești să scapi de noi. Nu vei scăpa, nu te vei izbăvi din mîinile noastre!"

Iar el împotriva lor nimic nu răspundea, nici nu voia să audă glasul lor, ci petrecea plîngînd neîncetat. Atunci diavolii, mult strigînd cu certare, după ce l-au văzut că nu se înfricoșează, nici nu fuge din mormînt, nici nu se învoiește cu ei, l-au bătut cumplit și voiau să-l omoare, dar nu le-a îngăduit Dumnezeu. Apoi s-au dus, lăsîndu-l abia viu. Iar el, zăcînd mult ca un mort, abia și-a venit în sine și iarăși plîngea și se tînguia de păcatele sale cele făcute înainte. Apoi rudeniile, căutîndu-l pretutindeni, l-au găsit în morminte și l-au rugat să se întoarcă acasă. El însă nu i-a ascultat, voind mai bine să moară, decît să se întoarcă la viața cea dîntîi. În altă noapte iarăși au năvălit diavolii asupra lui, asemenea ca mai înainte, strigînd și multe bîrfind, și, iarăși bătîndu-l, s-au dus.

Asemenea în a treia noapte au încercat să biruiască pe cel nebiruit; și, văzînd că nimic nu sporesc, s-au deznădăjduit să-l mai biruiască și au fugit cu totul de la el, fiind izgoniți de răbdarea lui. Și, fugind, strigau: "Ne-ai biruit, ne-ai biruit și iar ne-ai biruit pe noi!" Astfel smerita pocăință și vitejeasca răbdare aduce deznădejde diavolilor. De atunci diavolii nu mai puteau să facă vreun rău acelui tînăr, care a petrecut după aceea cu plăcere de Dumnezeu și a fost pildă vie la mulți oameni deznădăjduiți, spre ridicarea din păcate și spre adevărata pocăință.

Iarăși vorbind Cuviosul Ioan despre înălțarea minții, care pogoară pe om din înălțimea darului lui Dumnezeu, și despre smerita cugetare, care înalță spre milostivirea lui Dumnezeu, a adus povestirea aceasta: Era alt monah ce petrecea în pustia cea dinăuntru și care se ostenise mulți ani cu fapte bune. Dar la bătrînețe s-a ispitit, prin meșteșugirile vrăjmașului, și puțin de n-a pierit prin înălțarea minții sale. Acela se nevoia în mare liniște, în rugăciuni, în cîntări de psalmi și în multe cugetări de Dumnezeu. Așa petrecea toate zilele și nopțile și vedea unele vedenii dumnezeiești la arătare, pe unele cînd dormea, iar pe altele chiar fiind treaz. Iar somnul lui era foarte puțin, încît abia era cu puțință a se numi somn.

Și atît era cuprins de dorirea vieții celei fără de trup, încît de truasca hrană nu se îngrijea deloc, nici lucrînd pămîntul, nici sădind pomi de livezi, fiind plin de credință și de nădejde spre Dumnezeu. De cînd se sălășluisese în pustie, nici o grijă nu avea cu ce să-și hrănească trupul său, iar pe toate cele pămîntești uitîndu-le, cu dorirea de Dumnezeu se cuprinsese desăvîrșit, așteptînd trecerea din această lume la Dumnezeu. Astfel, se îndulcea foarte mult cu lucrurile cerești cele nevăzute și nădăjduite și nu i-a slăbit trupul, nici nu i s-a tulburat cîndva sufletul lui. Ci într-o măsură bună, cinstită și fericită i se rînduise viața lui, ca și cum ar fi fost între cei trușți și între cei fără de trup, nici fără de trup fiind el, nici foarte truesc.

Și a fost cinstit de Dumnezeu după cîtăva vreme, încît i se trimitea pîine din cer, prin mînă nevăzută. Căci, intrînd în peștera sa, găsea pe masă pîine curată, care putea să-i ajungă la două sau la trei zile. Și cînd simțea cu trupul său că-i trebuie hrană, închinîndu-se lui Dumnezeu, gusta ceva și iarăși cu cîntare își sătura sufletul, petrecînd în rugăciune și în gîndirea la Dumnezeu, din zi în zi sporind în săvîrșirea cea mai aleasă a faptei bune și în nădejdea celor viitoare dîndu-se cu totul.

Deci acum pentru răsplătirea sa nădăjduia fără îndoială, ca și cum aceea ar avea-o în mîini. Și aceasta i-a fost pricina căderii lui în ispită. Pentru că a venit într-un gînd de mîndrie ca acesta, încît se socotea pe sine că este mai mare decît alții și că are de la Dumnezeu mai mare dăruire și cerești bunătăți pregătite lui mai mult decît ceilalți oameni. Și nădăjduia în sine că niciodată nu va putea să alunece dintr-o viață ca aceea, înaltă în fapte bune.

Astfel socotindu-se în sine, nu după multă vreme s-a născut într-însul puțină trîndăvie, apoi a crescut lenevirea; și era cunoscută lenevirea aceasta, căci și din somn a început a se scula mai tîrziu, iar cîntarea de psalmi și rugăciunile lui erau mai scurte, nu ca mai înainte, prelungite.

Și era într-însul gîndul de a se odihni puțin și el se învoia cu aceasta. Și se tulbura cu gîndurile și în taină gîndea ceva necuviincios. Dar obișnuința lui cea dintîi spre nevoință îl deștepta puțin din lenevire și din tulburarea gîndurilor și îl făcea mai nevoitor, însă el iarăși cădea într-aceeași tulburare a gîndurilor. Și după obișnuitele rugăciuni, intrînd în peșteră, după ce a înserat, a găsit după obicei pîine trimisă lui de Dumnezeu în chip nevăzut, dar acum nu era așa curată ca mai înainte. Dar, întărindu-și trupul, n-a lepădat gîndurile cele necurate și nici nu cunoștea că sufletul său este vătămat de ele, nici nu s-a întors spre căutarea tămăduirii răniîi celei dintîi, socotind a fi lucru mic să primească gîndurile cele necurate și întru dînsese cu îndulcire să zăbovească.

Iar a doua zi, după rugăciunile și cîntările de psalmi cele obișnuite, însă de gînduri risipite, venind seara, a intrat în peștera sa să se întărească cu hrană. Însă a găsit toată pîinea necurată, de care lucru se minuna foarte mult și se întrista cu duhul, dar a mîncat și s-a întărit.

Iar după ce a sosit a treia noapte, întreită răutate și-a făcut, pentru că mintea lui iarăși a înmulțit gîndurile cele necurate și era atît de tulburat de desfrînata poftă, încît i se părea în mintea lui că este cu dînsul o femeie și săvîrșește păcatul. După ce a trecut noaptea, iarăși săvîrșind obișnuita pravilă, deși cu multă împiedicare de gînduri, cînd a înserat, a mers la pîine și a găsit-o nu numai necurată, ci ca și cum de șoareci și de cîini ar fi mîncată și numai rămășițele sfărîmate pe pămînt le-a găsit. Atunci a suspinat și a lăcrimat, însă nu și-a sfărîmat inima sa atît cît să poată ajunge spre alungarea necuratelor gînduri și a pătimașului război.

Adunînd acele necurate sfărîmături, a mîncat puțin, nu cît a voit să mănînce, și s-a culcat ca să doarmă. Și îndată a năvălit asupra lui un nor de gînduri preadeșarte, atrăgîndu-l din pustie la lume; și cu totul cuprinzîndu-se de poftă, neputînd răbda mai mult și a-și veni în simțire - Dumnezeu așa voind o vreme, pentru a lui înălțare de minte -, s-a sculat și s-a dus noaptea prin pustie, vrînd să ajungă la locuințele oamenilor mireni. Dar după ce s-a făcut ziuă și zăduful soarelui a început, a ostenit bătrînul - pentru că acum nu mai era tînăr -, iar calea era prea depărtată pînă la locul unde avea el de gînd să meargă. Deci căuta încoace și încolo, ca doar va vedea vreo mînăstire, la care, abătîndu-se, s-ar putea odihni. Și s-a întîmplat, după rînduiala lui Dumnezeu, o mînăstire în drum, în care el intrînd, frații cei ce erau acolo l-au primit cu dragoste și cu cinste, ca pe un părinte, spălîndu-i fața și picioarele. Și, făcînd rugăciune, i-au pus înainte masă și-l poșteau să guste pentru dragoste din cele puse înainte.

După ce s-a întărit, l-au rugat frații să le spună cuvînt de mîntuire, cum vor scăpa de cursele diavolului și cum vor putea birui gîndurile cele necurate. Iar el îi sfătuia pe dînșii, ca un părinte, să fie tari și statornici în osteneli, ca unii ce, nu după multă vreme, vor fi odihniți de Hristos. Grăindu-le lor multe despre pustniceștile nevoițe, i-a folosit foarte mult. Iar după ce a încetat învățătura, singur odihnindu-se la un loc deosebit, a început a gîndi în sine, cum învață pe alții, dar nu se îngrijește de sineși; pe alții îi folosește, iar pe el se smintește, pe alții îi povățuiește la calea mîntuirii, iar el singur se păgubește și merge la pierzare.

Astfel, socotindu-se și văzîndu-se biruit de gîndurile cele viclene, s-a întors îndată în pustie, ducîndu-se nu încetișor, ci fugind și alergînd la locul său cel dintîi, plîngînd pentru înșelarea sa și zicînd: "*De nu mi-ar fi ajutat Domnul, mi s-ar fi sălășluit în iad sufletul meu*, căci puțin de n-am căzut în toate răutățile". Și s-a împlinit cuvîntul zis la Pilde: *Frate pe frate întărindu-se, sînt ca o cetate tare și înaltă și se întărește ca o împărăție întemeiată*. Din acea vreme s-a îndreptat bine acel monah, căci, încuindu-se în peștera sa, a căzut la pămînt, presărîndu-și țărînă pe cap, plîngînd și tînguindu-se multe zile. Și de la pămînt nu s-a sculat, pînă ce nu s-a încredințat de la înger despre primirea pocăinței sale și de pîinea cea dinainte ce i se

trimitea de la Dumnezeu și își afla pentru el hrană fără osteneala mîinilor sale. Astfel smerește înălțarea minții pe om!"

Acestea le spunea Cuviosul Ioan fraților celor ce veneau la dînsul. Apoi a adăugat: "O, fiilor, smeriți să fiți în cele mici și în cele mari lucruri! Pentru că aceasta este cea dintîi poruncă a Mîntuitorului, Care a zis: *Feriți-vă cei săraci cu duhul, că acelora este Împărăția cerului*. Pentru că a fi sărac cu duhul, însemnează a fi smerit, și neînșelați să fiți de diavoli care vă aduc vouă păreri și năluciri. Și dacă ar veni cineva la voi frate, prieten, soție, părinte, învățător, maică sau soră, mai întîi să ridicați mîinile la rugăciune și, de va fi nălucire, va fugi de la voi.

Dacă cineva v-ar lăuda pe voi, diavol sau om, să nu-l ascultați pe acela, nici să vă înălțați cu mintea. Că și pe mine adeseori noaptea mă înșelau diavoli și nu mă lăsau să mă rog în pace, nici să mă odihnesc, punîndu-mi oarecare năluciri înainte toată noaptea. Iar după ce venea ziua, batjocorindu-mă, se închinau pînă la pămînt înaintea mea, zicîndu-mi: "Iartă-ne pe noi, părinte, că osteneală ți-am făcut ție toată noaptea". Iar eu le răspundeam: "Duceți-vă de la mine toți lucrătorii fărădelegii și nu ispitiți pe sluga Domnului".

Pentru aceasta, fiilor, să nu iubiți gîlceava, învățîndu-vă totdeauna gîndirea de Dumnezeu și rugîndu-vă lui Dumnezeu să vă dea vouă ca să aveți pururea minte curată. Bun este cu adevărat și acel nevoitor care, petrecînd în lume, se îndeletnicește în cinstite lucruri, arătînd altora iubire de oameni, primire de străini, dînd milostenie, făcînd bine celor ce vin la dînsul, ajutînd pe cei ce sînt întru osteneli și petrecînd fără de nici un fel de mînie. Unul ca acesta este frate bun, pentru că petrece în fapta lucrurilor celor bune și săvîrșește poruncile Domnului, însă cu pămîntești lucruri se îndeletnicește.

Dar mult mai bun și mai mare este cel ce petrece în gîndirea de Dumnezeu, care trece de la cele materialnice la cele nematerialnice, însuși lepădîndu-le și uitîndu-le pe cele de jos, încearcă pe cele cerești, sînd înaintea Dumnezeului tuturor, de toate dezlegîndu-se și de nici o grijă înapoi întorcîndu-se. Unul ca acesta este cu Dumnezeu, cinstindu-L cu neîncetate cîntări de psalmi. Știu eu pe un om în pustie, care zece ani n-a gustat nimic din pămînt-teasca hrană, ci îngerul îi aducea în a treia zi cereasca hrană și i-o dădea în gură, și aceea îi era hrana și băutura - aceasta Cuviosul Ioan o spunea ca despre altul, dar însuși el era acela.

Mai știu - zicea el - și aceasta, că la acel om, într-o nălucire, s-au dus diavoli, arătîndu-i cete de îngeri și căruțe de foc și mulți purtători de arme, ca și cum ar fi venit un împărat, ce-i zicea: "Întru toate cu dreptate și cu bunătate ai petrecut, o, omule. Deci de acum închină-te mie și ca pe Ilie te voi înălța pe tine". Iar monahul acela a zis în sine: "Eu în toate zilele mă închin Împăratului meu Iisus Hristos și, de ar fi fost El, nu de aceasta ar fi avut trebuință de la mine". Și a răspuns diavolului: "Eu pe Dumnezeu Îl am Împărat și Stăpîn, Căruia totdeauna mă închin, iar tu nu ești împăratul meu!" Și îndată s-au stins diavoli.

Cu niște povestiri ca acestea și învățături duhovnicești și cu acest fel de viață, asemenea îngerilor, Cuviosul Ioan, pe mulți folosindu-i și desăvîrșit plăcînd lui Dumnezeu, mai înaintea sfîrșitului său, la nouăzeci de ani, a poruncit ucenicilor săi ca nimeni să nu vină la dînsul pînă a treia zi. Iar după trei zile, mergînd frații, l-au aflat cu genunchii plecați la pămînt ca la rugăciune, iar cu sufletul se dusesse la Domnul, ca să stea, cu cereștile cete îngerești, înaintea scaunului lui Dumnezeu, Celui în Treime lăudat, Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh, Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

**Pomenirea Cuviosului Părintelui nostru Ilarion,
noul mărturisitor, egumenul mînăstirii Pelichit
(28 martie)**

Cuviosul Ilarion din tinerețe s-a călugărit, purtându-și crucea și urmînd lui Hristos Cel răstignit, patimile trupești supunîndu-și cu înfrînare. El pe toți monahii i-a covîrșit cu fapta bună și, într-o chilie întunecoasă închizîndu-se, fără tulburare a petrecut mulți ani și s-a luminat cu nepătimirea. Pentru aceea și de rînduiala preoțească s-a învrednicit și a fost egumen al mînăstirii ce se numea Pelichit, în Asia, aproape de Elespont. Și a făcut minuni alese, că jivinele care vătămau semințele roditoare le certa și le izgonea cu cuvîntul din țărini și din grădini, grindina a potolit-o cu rugăciunea și pămîntul cel însetat cu ploaie l-a adăpat, iar curgerea rîului, ca și Elisei proorocul, a despărțit-o; mîna cea uscată a unui om a tămăduit-o, pe un orb l-a făcut să vadă și schiopilor le-a dăruit tămăduire; pe diavoli i-a izgonit, iar pescarilor, care în zadar se osteneau, cu pești mulți le-a umplut mrejele.

Despre dînsul scrie Cuviosul Iosif, scriitorul de cîntări, în a opta pesnă a canonului, că pentru cinstirea icoanei Mîntuitorului a răbdat prigoniri de la muncitori și îl numește mucenic. Pentru că a viețuit, precum se povestește într-o cuvîntare, pe vremea împărăției lui Leon Armeanul (813-820), care a călcat sfintele icoane. Altor li se pare, cu adevărat, că a trăit pe vremea împărăției lui Leon Isaurul (717-741) și a lui Copronim, fiul lui (741-775), care cu mulți ani mai înainte de Leon Armeanul a fost, și că a pătimit pentru sfintele icoane în acea vreme cînd voievodul lui Copronim, la Hanodracon, a năvălit fără veste cu oaste asupra mînăstirii ce se numea Pelichit, în sfînta și marea joi a mîntuitoarelor Patimi, cînd se săvîrșea dumnezeiasca Liturghie. Și, intrînd în biserică și în Altar cu îndrăzneală, a poruncit să tacă cîntarea și a răsturnat la pămînt Sfintele și dătătoarele de viață Taine ale lui Hristos. După aceea, prinzînd pe cei mai aleși monahi, patruzeci și doi la număr, i-a ferecat cu legături de fier, iar celorlalți, cu bățai cumplite chinuindu-i, le-a rupt trupurile; pe alții, bărbile și fețele lor cu smoală ungîndu-le, i-a aprins și altora nasurile le-a tăiat. După aceea a aprins mînăstirea și biserica, iar pe cei ferecați, patruzeci și doi de părinți, i-a surghiunit în țara de la marginea Efesului și acolo, într-o baie veche încuindu-i, i-a chinuit cu silă de moarte.

Deci, în acea vreme, și Cuviosul Ilarion, ca un mai mare între părinții aceia, avînd rînduiala egumeniei, se știe că a pătimit mult și și-a dat sufletul în mîinile lui Dumnezeu pentru sfintele icoane.

Cuviosul Ștefan Mărturisitorul, egumenul mînăstirii Triglia (28 martie)

Cuviosul Ștefan, Mărturisitorul lui Hristos, a fost în anii împăratului Leon Armeanul (813-820). Din tinerețe iubind viața pustnicească, cu toate faptele bune s-a înfrumusețat și a fost egumen al mînăstirii Triglia, după rugămîntea monahilor celor de acolo, și pe mulți cu învățătura sa i-a sfătuit să viețuiască cu plăcere de Dumnezeu și în curăție să petreacă. După aceea răucredinciosul Leon a început a necinsti sfintele icoane și, prigonire cumplită ridicînd asupra dreptcredincioșilor, a chemat pe Cuviosul Ștefan și-l silea să se lepede de închinarea sfintelor icoane și împotriva credinței să iscălească cu mîna sa la lepădarea icoanelor. Iar cuviosul s-a împotrivit și nu numai aceea n-a făcut, ci și pe împăratul l-a ocărît, numindu-l păgîn și străin de adevărata credință.

Deci a fost muncit cu bățai și cu legături în temniță, apoi, în surghiun trimițîndu-l și cu rele pătimiri și dureri fiind chinuit, a trecut către Hristos Dumnezeu, pentru Care multe nevoințe a suferit și multe munci a răbdat.

Viața și pătimirea Cuviosului Evstratie, pustnicul și mucenicul Pecerscăi (28 martie)

Bunul ostaș Evstratie, precum s-a arătat cu numele, așa s-a arătat și cu fapta sub semnul Crucii, pentru că bine s-a asemănat lui Hristos, pentru Care a răbdat cu bărbăție același fel de rele pătimiri de la aceeași prigonitori, de același neam și la aceeași vîrstă, putînd cu adevărat a se lăuda ca și Sfîntul Apostol Pavel: *Eu rănile Domnului meu Iisus Hristos le port pe trupul meu*, după mărturia fericitului episcop Simeon.

Acest bun ostaș al lui Hristos, Evstratie, era de neam din Kiev. Apoi, dorind să se îmbrace în armele lui Dumnezeu, pe care le cuprinde chipul monahicesc, și știind că nimeni, fiind ostaș, nu se leagă cu lucruri lumești ca să fie plăcut împăratului, și-a împărțit averea la săraci, iar o parte a lăsat-o rudeniilor, ca după dînsul s-o împartă. Și astfel s-a făcut monah în Mînăstirea Pecersca. Și a început cu plăcere a se oști cu puterea Crucii lui Hristos, Care a sărăcit pentru noi, biruind cu sabia cea duhovnicească, adică cu rugăciunea, cu postul și înfrînarea cea mare, nu numai trupul său, ci și pe vrăjmașii cei fără de trupuri, smerindu-i și robindu-i prin smerenia sa și prin ascultare. Pentru că, urmînd lui Hristos, dătătorul de nevoință, Care S-a rugat mult, a postit patruzeci de zile, S-a smerit și S-a făcut ascultător Tatălui ceresc, la fel și el, cu aceleași fapte bune s-a înarmat, dar mai ales cu postul, știind că omul cel dintîi a fost biruit pentru neînfrînare. De aceea sfîntul sporea în înfrînare și în postirea cea grea, pentru care a fost numit pustnic.

Iar, după voia lui Dumnezeu, a venit odată răucredinciosul Boniac, cu mulțime de polovți, și a prădat pămîntul Rusiei; și, intrînd păgîni și în mînăstirea Pecersca, pe mulți i-a tăiat cu săbiile. Atunci a fost luat în robie și acest fericit împreună cu alții, fiind vîndut pe pămîntul grecesc, în cetatea Corsun, unui iudeu, împreună cu mulți alți creștini, în număr de cincizeci, slujitori mînăstirești fiind treizeci, iar din Kiev, douăzeci. Acel iudeu, potrivnic lui Dumnezeu, a început a sili pe robiții săi să se lepede de Hristos, lăudîndu-se că va chinui cu foamea și cu legături pe cei ce se vor împotrivi. Dar viteazul monah Evstratie, învățîndu-i și rugîndu-i pe toți, îi întărea și le zicea: "Fraților, cîți v-ați botezat și ați crezut în Hristos, să nu vă lepădați de făgăduința voastră ce ați făcut-o la Botez; Hristos ne-a născut prin apă și prin Duh, Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii cu sîngele Său și ne-a făcut moștenitori Împărăției Sale. Deci, de vom trăi, Domnului să trăim, sau de vom muri, Domnului să murim și prin moartea cea vremelnică viața veșnică s-o dobîndim. Următori să fim Celui ce a zis: *Mie a vieții îmi este Hristos, iar a muri este dobîndă*."

Cei robiți, fiind bine întăriți de fericitul, toți au voit ca mai bine să moară de lipsa mîncării și a băuturii vremelnice, decît să se despartă de Hristos, Care este pîinea și izvorul vieții veșnice. Și astfel, nu după multă vreme, topindu-se de nemîncare și de sete, au murit toți acei cincizeci, unii după trei zile, alții după patru, alții după șapte, iar cei mai tari după zece zile. Numai singur Evstratie a rămas viu, fiind paisprezece zile chinuit de foame, dar a rămas nevătămat, pentru că din tinerețile sale se deprinsese bine cu postul.

Văzînd acel ticălos iudeu că monahul a fost pricina pierzării aurului său dat pentru cei robiți, pe care aștepta să-i aducă la credința sa cea rea, a gîndit să se răzbune asupra lui. Deci, sosind ziua Învierii lui Hristos, a început a prăznuî paștele său, chinuînd pe Sfîntul Evstratie, precum și ucigașii de Dumnezeu, strămoșii lui, au făcut Domnului nostru Iisus Hristos, după cum se scrie în Evanghelie. Și, precum pe Hristos mai înainte L-au răstignit, astfel și acest fericit a fost pironit pe cruce de acel ticălos iudeu și de tovarășii lui. Dar, fiind viu, mulțimea sfîntului lui Dumnezeu, că fără hrană și băutură a trăit cincisprezece zile.

Iar iudeul acela și ceilalți prieteni ai lui ocărau pe cel răstignit și ziceau: "Satură-te acum, nebunule, de legiuita pască, ca să fii viu și să scapi de blestem; căci Moise, luînd de la Dumnezeu Legea, ne-a dat-o nouă și a zis aceasta în cărțile sale: *Blestemat este tot cel ce se spînzură pe lemn*".

Răspuns-a fericitul Evstratie: "De mare dar m-a învrednicit Domnul astăzi, căci a binevoit să pățimesc pentru numele Său pe Cruce, la fel ca El, și aștept ca și mie să-mi zică, precum altădată tîlharului: *Astăzi vei fi cu Mine în Rai*. Nu-mi trebuie pasca voastră, nici nu mă tem de blestem, căci Paștele nostru, Hristos, pentru noi S-a jertfit, și a stricat blestemul cel de pe lemn și a adus binecuvîntarea vieții prin lemnul Crucii, pe care a fost spînzurat. Hristos este viața tuturor, precum și Moise a proorocit, zicînd: *Veți vedea viața voastră spînzurată înaintea ochilor voștri*. Iar pentru praznicul Paștilor, David grăiește: *Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru dînsa*. Dar tu, cel ce m-ai răstignit, și iudeii cei ce sînt cu tine, veți plînge și vă veți tînguî, căci va veni asupra voastră răsplata sîngelui meu și a celorlalți creștini cumpărați și uciși de voi. Domnul urăște sîmbetele voastre și va schimba praznicile voastre în tînguire; pentru că acum a sosit uciderea începătorului fărădelegilor voastre".

Acestea auzindu-le iudeul, s-a aprins de mînie și, luînd o sulită, a împuns pe cel pironit; și astfel bunul ostaș al lui Hristos, Evstratie, a primit fericitul sfîrșit, cel potrivit unor astfel de ostași. Și a fost văzută o căruță cu cai de foc, în care sufletul acelui luptător de biruință s-a dus dănuind la cer și glas s-a auzit, zicînd acestea: "Iată bunul locuitor al cetății cerești". Iar trupul lui cel sfînt, acel împietrit la inimă iudeu, pogorîndu-l de pe cruce, l-a aruncat în mare, unde s-au făcut mulțime de minuni. Deci credincioșii au căutat acolo cu dinadinsul moaștele acelea făcătoare de minuni și nu le-au găsit. Dar, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-au găsit într-o peșteră, unde și pînă acum stau nestricate. Iar proorocia sfîntului pătimitor, pentru izbîndirea sîngelui său, s-a împlinit îndată, chiar atunci cînd a pătimit. Căci în aceeași zi a venit poruncă de la împăratul grec să izgonească din stăpînirea lui pe toți iudeii, luînd și averile lor, iar pe mai marii lor să-i ucidă, pentru muncirea creștinilor.

Deci mai întîi pe eparhul, începătorul a toată răutatea cea iudaicească l-a ucis, după cuvîntul Sfîntului Evstratie. Pentru că s-a întîmplat un lucru ca acesta: Un iudeu, fiind bogat și slăvit, s-a botezat și pentru aceasta l-a cinstit împăratul și după puține zile l-a făcut eparh; iar el, cîștigînd acea dregătorie, în taină s-a lepădat de Hristos și de a Lui credință și a dat îndrăznire iudeilor în toată stăpînirea împărăției grecești, să cumpere creștini și să-i robească.

Deci a fost vădit atunci acel necurat eparh pentru meșteșugul său cel rău și a poruncit împăratul să-l ucidă, iar pe iudei pe toți să-i izgonească din stăpînirea sa. Și în acea vreme, cînd se pierdeau în cetatea grecească Corsun locuitorii iudei, și pe acest ticălos iudeu, de care Cuviosul Evstratie a fost ucis, îl spînzurară pe lemn. Și astfel s-a întors durerea cuviosului la capul evreului și a luat partea sugrumării lui Iuda. Iar ceilalți iudei, văzînd acele înfricoșate munci ale cuviosului, după sfîrșirea lui cu adevărat au crezut și s-au botezat. Cu care cel ce i-a robit lui Hristos după moartea sa, bunul ostaș și purtătorul de biruință, Sfîntul Evstratie, s-a învrednicit să cînte cu cei fără de moarte ostași cerești cîntarea de biruință singur Biruitorului morții, Hristos, cu Care asemenea s-a ostășit și a împărătit, lăudîndu-L și mulțumindu-L, împreună și Celui fără de început al lui Părinte și Duhului Celui făcător de viață, întru nesfîrșirii veci. Amin.

Povestire despre ostașul Taxiote, care a înviat din morți (28 martie)

În Cartagina, cetatea Africii, a fost un bărbat cu numele Taxiote, iar cu rînduiala ostaș. Acela în mari păcate își petrecea viața sa. Dar fiind în Cartagina multe întîmplări de morți, a venit în frică și în simțire Taxiote și s-a pocăit de faptele sale. Apoi, ieșind din cetate cu femeia sa, a șezut la un sat în liniște. Iar

după cîtăva vreme, din lucrarea diavolească, a căzut în desfrînare cu femeia plugarului său care era cu dînsul în sat. Și trecînd nu multe zile după păcatul acela, l-a mușcat un șarpe și a murit. Și era o mînăstire, ca de o stadie de departe de satul acela, și, alergînd acolo femeia lui Taxiote, a rugat pe monahi ca să ia trupul mortului și să-l îngroape la biserică. Deci l-au îngropat într-un al treilea ceas din zi. Iar cînd a fost ceasul al nouălea, s-a auzit din mormînt strigare, zicînd: "Miluiți-mă! Miluiți-mă!"

Apropiîndu-se de mormînt și glasul celui îngropat auzindu-l, degrabă l-au dezgropat și, aflînd pe mortul acela viu, s-au îngrozit de spaimă. Și l-au întrebat pe acela, vrînd să știe, ce i s-a întîmplat lui și cum a înviat? Iar acela, neputînd să le spună de multă plîngere și tînguire, îi ruga pe dînșii ca să-l ducă la robul lui Dumnezeu, episcopul Tarasie; și-l duseră la acela. Iar episcopul trei zile îl sili să-i spună ce a văzut acolo. Și abia a patra zi a putut grăi.

Deci, cu multe lacrimi, a spus aceasta: Eu, pe cînd muream, am văzut niște arapi stînd înaintea mea, a căror vedere era foarte înfricoșată și, văzîndu-i pe aceia, sufletul meu se tulbura. Apoi am văzut doi tineri foarte luminoși și a mers sufletul meu în mîinile lor și, îndată zburînd de la pămînt, ca și cum ne suiam în văzduh, spre înălțime, am aflat vămile cele ce străjuiesc suirile și opresc pe tot sufletul omenesc. Și la fiecare vamă pentru deosebit păcat întrebă, una pentru minciună, alta pentru zavistie, iar alta pentru mîndrie; și fiecare păcat are pe ai săi întrebători în văzduh. Și am văzut într-un sicriș, ce se ținea de înger, toate lucrurile mele cele bune și, luînd din acelea îngerii, le cumpăneau cu lucrurile mele cele rele și astfel am trecut vămile. Iar cînd ne-am apropiat de porțile cerești, am sosit la vama desfrînaților și m-au oprit acolo străjerii și-mi scoteau toate trupestile mele lucruri cele de des-frînare, pe care le-am făcut din copilăria mea și pînă acum.

Și mi-au zis îngerii cei ce mă duceau: "Pe toate păcatele cele trupesti ce în cetate le-ai făcut, ți le-a iertat Dumnezeu, de vreme ce te-ai pocăit de acelea". Și mi-au zis potrivnicii mei: "Tu, după ieșirea din cetate, la satul acela ai păcătuit cu femeia plugarului tău". Și auzind aceasta, îngerii n-au aflat nici un lucru bun, ca să mă răscumpere din păcatul acela și, lăsîndu-mă pe mine, s-au dus. Deci, apucîndu-mă viclenele duhuri și vătămîndu-mă, m-au pogorît jos și, desfăcîndu-se pămîntul, m-am pogorît, fiind purtat prin niște intrări înguste și prin oarecare crăpături strîmte și necurate, pînă la cele mai dedesubt temnițe ale iadului, unde sufletele păcătoșilor sînt încuiate în întunericul cel veșnic și unde nu este viață oamenilor, ci muncă veșnică și plîns nemîngîiat și nespusă scrișnire a dinților.

Acolo totdeauna strigă cu glas mare, zicînd: "Amar nouă, amar! Vai, vai!" Și nu este cu putință a spune primejdiile celor ce sînt acolo, nici nu se pot povesti muncile și durerile acelor pe care acolo i-am văzut. Aceia gem din inimă și nimeni nu se milostivește spre dînșii, plîng și nu este cine să-i mîngîie, se roagă și nu este cine să-i asculte sau să-i izbăvească. Și eu am fost închis cu dînșii în locurile acelea întunecoase și în strîmtoare m-au pus, plîngînd și tînguindu-mă cu amar, fiind ținut de la al treilea ceas pînă la al nouălea.

După aceea am văzut puțină strălucire și doi îngeri care veniseră acolo și am început a-i ruga cu dinadinsul să mă scoată din primejdia aceea, ca să mă pocăiesc lui Dumnezeu. Și mi-au zis îngerii: "Fără vreme te rogi, pentru că nimeni de aici nu iese, pînă cînd va fi învierea tuturor". Iar eu cerînd și rugîndu-mă și făgăduind a mă pocăi, a grăit un înger către celălalt: "Făgăduiești pentru el că se va pocăi, precum spune el, din toată inima?" Și a zis celălalt: "Mă făgăduiesc". Și am văzut că acela i-a dat mîna. Atunci, apucîndu-mă, m-a scos de acolo pe pămînt și m-a adus la trupul meu. Și mi-a zis: "Intră de unde te-ai despărțit". Eu am văzut suflenteasca mea fire, ca un mărgăritar strălucind, iar trupul cel mort era ca niște tină neagră și mă îngrețoșam să intru în el. Și mi-au zis îngerii: "Nu se poate să te pocăiești, decît numai cu trupul cu care ai greșit". Iar eu mă rugam, ca doar să nu intru în trup. Deci îngerii mi-au zis: "Intră, iar de nu, apoi iarăși te vom duce acolo de unde te-am luat!"

Atunci am intrat și am înviat și am început a striga: "Miluiți-mă!" Deci i-a zis sfințitul Tarasie: "Gustă bucate". Și nu voia să guste, ci, umblînd din biserică în biserică, cădea cu fața în jos, mărturisind lui

Dumnezeu cu lacrimi și cu suspinuri păcatele sale și zicea către toți: "Vai celor ce greșesc, căci munca cea veșnică îi așteaptă! Vai celor ce nu se pocăiesc, pînă ce au vreme! Vai celor ce-și spurcă trupul lor!"

Deci a petrecut Taxiote după învierea sa patruzeci de zile și, curățindu-se prin pocăință, și-a cunoscut ceasul sfîrșitului său mai înainte cu trei zile și s-a dus către Dumnezeu Cel preamilostiv și iubitor de oameni, Care pogoară în iad și ridică și tuturor le dăruiește mîntuire, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

**Pătimirea Cuviosului Părintelui nostru Marcu, Episcopul Aretusiei,
a lui Chiril diaconul și a altor mucenici
(29 martie)**

Despre pătimirea Cuviosului Marcu, Episcopul Aretusiei, Sfîntul Grigorie de Nazianz scrie în înțîiul său cuvînt asupra urîtului de Dumnezeu Iulian Paravatul (Apostatul) astfel:

Minunatului Marcu Aretusianul, cine nu știe ce i s-a întîmplat? Și povestirile cele despre dînsul, cine nu le pomeneste? Acela, în împărăția marelui Constantin, după stăpînirea cea dată atunci creștinilor, a stricat o capiște idolească și mulțime de popor de la rătăcirea păgînească la calea cea dreaptă a mîntuirii a povățuit, nu numai prin chipul cel fără de prihană al vieții, cît și prin frumoasa grăire a vorbei.

Pentru aceasta a fost de demult în multă ură și mînie la aretusienii cei iubitori de diavoli. După aceea, schimbîndu-se stăpînirea creștinească, iar puterea păgînească începînd iarăși a crește și a se înviora, în acea vreme cumplită n-a scăpat de mîinile muncitorilor. Pentru că mulțimea poporului cel iubitor de diavoli, deși o vreme și-a stăpînit mînia, după asemănarea focului ascuns în materie sau a unui rîu oprit cu sila, însă, dobîndind vreme potrivită, precum focul se aprinde și rîul iese cu pornire, astfel mînia și răzbunarea cea neoprită a poporului a început a se întinde îndată sub împăratul Iulian Apostatul (361-363).

Văzînd Sfîntul Marcu pe poporul aretusienilor, care se ridicase asupra lui, că nimic bun nu gîndește, s-a hotărît să fugă îndată, nu pentru că era cuprins de frică, ci ascultînd porunca Domnului, prin care ni se poruncește a fugi din cetate și a da loc prigonitorilor. Pentru că, deși creștinii sînt tari, viteji și cu răbdare, li se cade a se îngriji pentru a lor mîntuire și pe prigonitori a-i cruța, ca nu dintr-a lor vrăjmașă răutate, de care sînt plini, lor înșile mai mare pierzare să-și înmulțească.

Dar, văzînd pe mulți duși și tîrîți pentru dînsul, iar pe mulți de cruzimea cea cumplită a muncitorului petrecînd în primejdie sufletească, bărbatul cel ales n-a suferit ca, pentru a lui fugă și pierzare, alții să se primejduiască. De aceea, mai bine și mai cu înțelepciune sfătuindu-se în sine, s-a întors și de bunăvoie s-a dat poporului și împotriva vremii celei cumplite a venit ca la un război. Deci, acolo ce fel de cruzimi nu erau? Ce fel de muncă nu se scornea? Că din cei ce năvăleau asupra lui, fiecare aducea o deosebită muncă asupra sfîntului. Și mai ales se întăreau de vitejia sfîntului și se mîniau de bărbăția lui în munci, socotind-o ca o defăimare a lor.

Se purta bătrînul cel sfințit, pătimitorul cel de bunăvoie, prin cetate înaintea tuturor, fiind cinstit pentru bătrînețe, dar mai cinstit pentru viața sa îmbunătățită. Deci era purtat prin cetate de toți, de oricare vîrstă și rînduială, și chinuit de toți, de bărbați și de femei, de tineri și de bătrîni și de cîți rînduiau lucrurile poporului în cetate și cîți erau însemnați cu orice cinste. Și tuturor una le era sîrguința: ca în mînie și în cruzime unul pe altul să se întreacă. Și toți socoteau a fi lucru mare ca să-l împresoare cu multe munci și să-l biruiască pe tarele nevoitor bătrîn, care se împotriva la toată cetatea.

Deci, a fost tîrît pe ulițe, împins în noroi, adăugîndu-i la munci dosădirea cu ocară, fiind tras de păr și de celelalte părți ale trupului, de la copil la copil. Iar la locul cel de muncă fiind spînzurat și împins, împungeau aceia vitejescul lui trup cu cuțite și cu sulite, avînd acea priveliște ca rîs și jucării. Și cu niște unelte de muncire picioarele lui le-au străpuns pînă la oase, apoi cu ațe de in foarte subțiri și foarte tari i-au desfăcut unghiile. După aceea, ridicîndu-l gol sus într-o coșniță, cu miere și cu grăsimi ungîndu-l peste tot, la amiază fiind arșita mare de soare, albinele și viespile îl mînceau.

Și, cu cît fericitul se topea de cumplitul zăduf al soarelui, cu atît mai cumplit pătimea de împungerea albinelor și a viespilor. Iar, fiind bătrîn cu anii, se arăta tînăr în acea nevoie de chinuire, neschimbîndu-și strălucirea feței sale, ci mai vîrtos avînd o îndulcire din muncile acelea și de muncitori își bătea joc. Încă și acest lucru vrednic de pomenire se povestește despre dînsul, că se mîngîia vîzîndu-se sus spînzurat pentru Hristos, iar pe aceia fiind jos. Și era cu atît mai sus de cei ce-l munceau, încît nici o durere nu simțea în sine, ca și cum ar fi fost altul, iar nu el pătimind unele ca acelea. Și pătimirea sa o socotea a fi slavă, iar nu primejdie. Dar pe cine o priveliște ca aceea nu l-ar fi adus la umilință, chiar de ar fi avut prea mică milostivire și iubire de oameni? Însă nu se putea aceea, de frica muncitorilor și mînia împăraților.

Așa răbdînd sfîntul pentru capiștea cea risipită, n-a dat nici un ban muncitorilor pentru risipirea aceea, de unde se vede că pentru dreapta credință a răbdat niște munci ca acestea. Iar aretusienii au pus mare preț pe capiștea cea risipită, cerînd ca, ori tot prețul în aur să le dea, ori iarăși capiștea să le-o zidească. S-a văzut atunci sfîntul pentru a sa dreaptă credință mai mult împotrîvinduse, nevrînd să săvîrșească cele poruncite, căci prin răbdarea sa, încet biruindu-i, ei micșorau cîte ceva din prețul acela, încît acum foarte puțin cereau de la dînsul, puțînd cu înlesnire să le dea. Și cu împotrîvire se certau între dînșii, încît unul se sîrguia să biruiască, iar altul să fie nebiruit. Adică închinătorii de idoli voiau ca măcar ceva din prețul acela să le plătească episcopul, iar el nici un singur ban nu voia să le dea. Astfel s-a arătat că el nu pentru aur, ci pentru buna credință a intrat în nevoie de pătimiri.

Se vorbește că eparhul Aretusiei, măcar că era cu credința elin, însă pătimirile cele de multe feluri ale Sfîntului Marcu neputînd a le suferi, a zis către împărat cu îndrăzneală: "Oare nu ne este rușine, o, împărate, ca să fim mai pe urmă decît toți creștinii? Că nici pe un bătrîn n-am putut să-l biruim, cu toate felurile de munci chinuîndu-l, și nici a-l birui nu este lucru cinstit. Oare nu este cea mai de pe urmă rușine ca de la dînsul să ne ducem biruiți?" Cu acest fel de bărbăție, eparhul și împăratul se rușinau. Iar tiranul aretusienilor ajunsese pînă la atîta groază și răutate, încît întrecea pe toți, chiar și pe aflătorul și îndemnătorul răutății, pe diavol, îl covîrșea.

Și Teodoret zice că aretusienii, vîzînd puterea cea tare a minunatului și Sfîntului bătrîn Marcu, s-au schimbat în blîndețe, minunîndu-se de răbdarea lui cea atît de mare și, dezlegîndu-l, l-au lăsat liber. Apoi, ascultînd cuvintele lui cele învățătoare, au învățat sfînta credință și s-au făcut cu toții creștini.

Iar despre Sfîntul Chiril, diaconul, același Teodoret povestește astfel, zicînd: Răutatea cea făcută de elini în Fenicia, cine poate s-o spună fără de lacrimi? Căci în cetatea Iliopolis acel urît neam ce are de hotar Libanul, aducîndu-și aminte de Chiril diaconul, care, pe cînd împărătea Constantin, aprinzîndu-se cu dumnezeiască rîvnă, pe mulți idoli ce se cinsteau în acea cetate i-a sfărîmat, nu numai l-au ucis, ci, și pîntecele lui tăindu-l în bucăți, pe cele dinăuntru au îndrăznit a le mușca cu dinții de mînie.

Însă nu a fost tînuită fapta aceea de Atotștiutorul Dumnezeu, ci au luat vrednică pedeapsă pentru răutățile lor. Căci, cîți au îndrăznit a face aceea, toți pînă la unul au căzut uciși. Întîi și-au pierdut limbile, pentru că s-au rănit și, putrezind în gură, au căzut, iar la sfîrșit orbind toți de vederea ochilor; deci, cu niște primejdii ca acestea s-a arătat puterea dreptei credințe celei adevărate. Iar în Ascalon și în Gaza, cetățile Palestinei, mai întîi la bărbații cei împodobiți cu cinstea preoțească, apoi și la femeile și fecioarele cele sfînțite lui Dumnezeu, spintecîndu-le pîntecele, le-au umplut cu orz și le-au aruncat la porci spre mîncare. O muncire fără de omenie ca aceea au făcut. Deci, sfînților mucenici li s-au pregătit cununile biruinței în împărăția lui Hristos, iar muncitorilor veșnică muncă în iad, care îi va apuca pe ei cu

Viața Cuviosului Părintelui nostru Ioan Scărarul (30 martie)

Care patrie și cetate a odrăslit și a crescut pe acest viteaz nevoitor, Ioan Cuviosul, mai înainte de pustniceștile lui nevoițe, cu siguranță nu pot spune - zice Daniil monahul, scriitorul vieții acestuia. Care loc îl are acum pe acest dumnezeiesc și minunat bărbat și cu ce dulceați de hrană fără de moarte îl hrănește, este adevărat, că într-acea patrie se află el acum, pentru care Sfântul Pavel, privighetoarea cea minunat glăsuitoare, a strigat: "Petrecerea noastră este în ceruri", unde cu nematerialnică simțire, cu negrăită dulceață săturându-se de necheltuitele bunătăți, primește răsplătirile cele vrednice de sudorile sale și pentru dureri are cinstea cea fără durere, moștenind cereasca Împărăție cu aceia al căror picior a stat într-o dreptate.

Iar cum s-a ostenit pentru fericirea cea nematerialnică într-o materialnic trup, voi spune arătat. De șaisprezece ani fiind cu vârsta trupeză, iar de o mie de ani cu istețimea înțelegerii, acest fericit, singur pe sine ca pe o jertfă fără prihană și bine primită, s-a adus lui Dumnezeu, Marele Arhiereu. Deci și-a înălțat trupul la muntele Sinai, iar sufletul la cer, apropiindu-se de locul cel văzut al înălțimii muntelui, către înălțimea cerească. Și, văzînd cu mintea pe Dumnezeu Cel nevăzut și înstrăinîndu-se de lume, a iubit de la început blîndețile cele împodobite cu smerenia, ca pe niște începătoare ale tinereților noastre gîndite, ca pe o învățătură a faptelor bune, tăind toată îndrăzneala și mîndria vorbirii și a clevetirii. Apoi, cu aleasă judecată, într-o singură deprindere monahicească, a izgonit pe înșelătorul părerii și iubirii de sine și, ca cel mai iscusit învățător duhovnicesc, și-a plecat grumajii, nădăjduind să treacă fără primejdie noianul cel greu al patimilor.

Și așa viața lui, care desăvîrșit murise lumii, și-a rînduit-o între frați, ca și cum ar fi fost mic între dînșii, neștiind ca un copil încă a grăi, nefăcînd nimic după voia sa, ca și cum fără cuvîntare și fără voință și-ar fi avut sufletul schimbat în totul de fireasca deosebire. Dar mai de mirare este că, fiind învățat la toată înțelepciunea din afară, a cuprins prin smerita cugetare fapta cea vrednică cerului, pentru că trufia înțelepciunii din afară, desăvîrșit se face străină de smerenie.

Starețul și învățătorul Cuviosului Ioan - precum zice Sinhron - a fost părintele Martirie, care l-a tuns în chipul monahicesc pe ucenicul său Ioan, cînd acesta era de douăzeci de ani; în acea zi părintele Stratighie, proorocind despre Ioan, a zis că "are să fie ca o mare stea în toată lumea"; lucru care s-a și împlinit după aceea.

Odată Martirie s-a dus la marele Atanasie Sinaitul cu ucenicul Ioan, iar Atanasie, căutînd spre Ioan, a zis către Martirie: "Spune-mi, Martirie, de unde ai ucenicul acesta și cine l-a tuns în călugărie?" Martirie răspunde: "Este robul tău, părinte, eu l-am tuns". Apoi a zis Atanasie cu mirare: "O, părinte Martirie, ai tuns pe egumenul muntelui Sinai!"

În altă vreme, fericitul Martirie s-a dus cu Ioan la marele stareț Ioan Savaitul, care era în pustiu la Gudiei. Pe aceștia văzîndu-i starețul, s-a sculat și, luînd apă, a spălat picioarele, nu ale lui Martirie, ci ale lui Ioan, ucenicul său, apoi i-a sărutat și mîna. După aceea Ștefan, ucenicul marelui Ioan Savaitul, a întrebat pe stareț: "Pentru ce ai făcut așa, părinte, de ai spălat picioarele ucenicului, iar nu pe ale învățătorului, și dreapta lui ai sărutat-o?" Marele stareț răspunde: "Să mă crezi, fiule, că nu știu cine este acel monah tînăr, pentru că eu am primit pe egumenul muntelui Sinai și aceuia i-am spălat picioarele". Astfel au fost

proorociile sfinților părinți despre acest Cuvios Ioan, fiind el încă tânăr, și care după aceea s-au împlinit toate la vremea lor.

Petrecînd Cuviosul Ioan cu duhovnicescul său părinte nouăsprezece ani, a rămas sărman, mutîndu-se către Dumnezeu fericitul Martirie. Căci, trimițîndu-l înainte la Împăratul cel de sus ca pe un rugător și sprijinitor - precum zice Daniil monahul -, Cuviosul Ioan a ieșit la loc de liniște în Sinai, avînd rugăciunile părintelui său ca o armă puternică spre risipirea celor tari. Iar locul acela era departe de biserică ca la cinci stadii și se numea Tola.

Acolo a petrecut ca la patruzeci de ani de la începutul călugăriei sale, fără slăbire, învăpăindu-se de-a pururea cu dorința cea aprinsă a dumnezeieștii iubiri. Și cine este în stare să arate prin cuvinte și să spună prin povestiri cu de-amănuntul ostenelele lui săvîrșite acolo în taină? Însă, precum din lucrurile cele mici se cunosc cele mari, așa din cele mai mici nevoițe ale lui să auzim viața acestui cuvios bărbat, atît de bogată în fapte bune.

Mînca la masa sa toate cele neoprte de porunca monahicească, însă foarte puțin, încît se vedea că mai mult gustă, decît mănîncă. Cu aceasta zdrobea înțelepțește cornul mîndriei, pentru că din toate mînca, ca să nu i se înalțe mintea cu postirea. Dar, gustînd foarte puțin, pe doamna și născătoarea patimilor cea iubitoare de dulceață, adică pe îmbuibarea pîntecelui, o mîhnea prin înfrînare și prin scurtimea mesei, strigînd către dînsa: "Taci, amuțește!" Iar prin viața cea pustnicească și prin vederea cea rară a fețelor omenești, a stins văpaia cuptorului trupesc, a întors-o în cenușă pînă la sfîrșit și a adormit-o desăvîrșit.

Apoi a fugit de iubirea de argint, pe care Sfîntul Apostol Pavel a numit-o "îchinare la idoli", prin facerea de milostenii și prin lipsirea celor de trebuință. După aceea a biruit lenevirea, care este moarte și slăbănogire a sufletului, prin pomenirea morții celei trupești, împungînd-o ca și cu un bold și a ridicat-o la trezire și osteneală. A dezlegat lanțurile și legăturile a toată pătîmirea și toate poftele cele simțite le-a rupt prin plîngere. Iar patima mîniei era mai dinainte omorîtă într-însul, prin arma ascultării. El rareori de se ducea la cineva, dar și mai rar grăia ceva și a omorît lipitoarea deșartei slave, cea asemenea cu păianjenul.

Dar ce vom zice - grăiește monahul Daniil - despre biruința mîndriei? Ce vom zice de curăția cea desăvîrșită a inimii, pe care acel nou Veselel a început-o prin ascultare și a desăvîrșit-o prin venirea de față a Domnului, Împăratul cerescului Ierusalim? Pentru că, fără venirea lui de față, niciodată nu se izgonește diavolul și ceata cea de un chip cu dînsul. Unde voi găsi cununa aceasta pe care s-o împletim Cuviosului Ioan din cuvintele cele de laudă?

De asemenea, izvorul lui de lacrimi este un lucru care nu se află la mulți. Este și pînă acum în pustie, sub munte la un loc ascuns, o peșteră mică, care era atît de depărtată de chilia lui și de ale altora, încît nu era auzit de oameni, căci voia să se depărteze de slava deșartă. În acea peșteră intra adeseori și, fiind aproape de cer, prin tînguii și prin chemările lui Dumnezeu se atîngea de ceruri, strigînd cu suspine asemenea cu cei care sînt tăiați de sabie sau arși de fiare înfocate sau lipsiți de ochi.

Iar somn avea atît numai cît să nu-și piardă ființa minții cu privegherea. Și, mult mai înainte de a se culca, se ruga și alcătuia cărți, precum a alcătuit cartea ce se numește "Scara", pentru care s-a numit și el mai pe urmă "Scărar", pentru că aceasta îi era alungarea trîndăviei lui, adică a scrie cărți. Iar toată curgerea vieții lui i-a fost rugăciunea cea neîncetată și dorința spre Dumnezeu cea nesățioasă, pentru că pe Acela ziua și noaptea văzîndu-L cu mintea în oglinda cea luminoasă a curăției sufletului, nu putea a se sătura.

Un monah anume Moise, rîvnind vieții celei îmbunătățite a Cuviosului Ioan, l-a rugat să-l primească ucenic pentru sine; pentru că dorea să se povățuiască de dînsul la adevărata filosofie. Și și-a cîștigat și mijlocitori pentru sine către sfîntul cinstiți bătrîni și, prin cererea acelor fiind silit, cuviosul l-a primit pe Moise a-l avea împreună la petrecere și ucenicie. Într-una din zile marele părinte a poruncit lui Moise ca

să aducă din oarecare loc pământ la grădină, spre îngrășarea verdețurilor. Mergînd Moise pînă la locul cel însemnat, își făcea ascultarea fără lenevire.

La amiază fiind și zăduful soarelui arzînd foarte tare - căci era luna august -, Moise, ostenind, a intrat la umbră sub o piatră mare și, culcîndu-se, a adormit. Iar Domnul, nevîrînd să mîhnească întru ceva pe robii Săi, a întîmpinat, prin obișnuita Sa milostivire, pe Moise din moartea cea neașteptată, iar pe Sfîntul Ioan din mîhnire l-a scos. Căci, șezînd cuviosul în chilie, cu rugăciunea cea de Dumnezeu gînditoare și într-un somn ușor aflîndu-se, a văzut pe un oarecare ce i se arătase lui, bărbat cu sfințită cuviință, defăimîndu-l pentru somn și zicîndu-i: "Așa, Ioane, tu dormi fără grijă? Iată, Moise este în primejdie!" Iar Sfîntul Ioan, îndată deșteptîndu-se, s-a înarmat cu caldă rugăciune pentru ucenicul său.

Apoi, după ce a înserat și ucenicul s-a întors de la lucru, îl întreba starețul: "Au doar ți s-a întîmplat vreun lucru rău și neașteptat?" Iar el a zis: "O piatră mare puțin de nu m-a ucis de tot, dacă tu, părinte, nu m-ai fi strigat. Pentru că eu, adormind sub piatră la amiază, am auzit glasul tău strigîndu-mă și îndată de sub piatră am fugit și deodată a căzut piatra!" Iar Ioan, smeritul cugetător, cu adevărat nimic din cele văzute n-a spus ucenicului, ci în taina inimii sale cu rugăciuni de mulțumire lăuda pe Bunul Dumnezeu.

Și era acest cuvios bărbat chip al faptelor bune și doctor al rănilor celor dinăuntru. Căci un frate, anume Isachie, cuprinzîndu-se tare cu greutate de diavolul desfrînării și fiind întru mîhnire mare, a mers la acest mare părinte cu sîrguință și și-a mărturisit războiul cel dinăuntru cu plîngere și cu tînguire. Iar acela i-a zis: "La rugăciune să alergăm amîndoi, o, prietene!" Și, săvîrșindu-se cuvintele de rugăciune și încă pe fața sa zăcînd jos cel ce pătimea, Dumnezeu a făcut voia plăcutului Său, ca să arate că David nu minte cînd zice: *Voia celor ce se tem de El va face și rugăciunea lor va auzi*. Pentru că a fugit balaurul cel de desfrînare, prin bătăile rugăciunii celei tari a Cuviosului Ioan. Iar cel ce a pătimat acel război, văzîndu-se liber de patima aceea și preabine tămăduit, foarte tare se minuna și lui Dumnezeu, Cel ce a preamărit pe robul Său, împreună și robului celui ce L-a preamărit pe El, Îi înălța mulțumire.

Însă erau oarecare pătrușii de zavistie, care pe acest folositor învățător, adică pe Cuviosul Ioan, îl numeau pururea grăitor și mincinos. Iar el cu lucrul singur a arătat că întru toate, nu numai cu cuvîntul, ci și cu tăcerea poate a folosi întru Hristos, Care pe toți îi întărește. Căci a tăcut un an întreg, negrăind nici un cuvînt, pînă ce ocărîtorii săi s-au făcut lui rugători, cunoscînd ei că nu este bine să astupe izvorul folosului cel pururea curgător și să piardă mîntuirea tuturor; deci, mergînd, l-au rugat ca iarăși să-și deschidă gura cea de Dumnezeu grăitoare. Iar el, fiind ascultător, s-a supus și iarăși se ținea de cea dintîi rînduială a sa, de a învăța.

După aceea, minunîndu-se toți de el întru toate îndreptările, ca pe un nou Moise cu sila spre povățuirea vieții de obște l-au rînduit, punînd pe luminatul acela luminător în sfeșnicul cel mai dintîi. Iar el, fără de voie primind egumenia muntelui Sinai, și mai mult s-a apropiat cu duhul spre muntele lui Dumnezeu și, în ceața cea neapusă a cunoștinței de Dumnezeu, prin gîndirea la El intrînd și suindu-se pe treptele cele gîndite pe scara cerească, a luat legea cea scrisă pe tăblițele inimii cu degetul lui Dumnezeu. Și în cuvîntul lui Dumnezeu și-a deschis gura sa și a tras Duh. Iar din buna comoară a inimii sale a răspuns cuvintele cele bune.

După ce Cuviosul Ioan a luat egumenia Muntelui Sinai, adică după patruzeci de ani de călugărie, precum a scris despre aceea Sinhron, au mers odinioară în locaș șase sute de străini, care, șezînd la gustarea mîncării, au văzut un tînăr cu giulgiu evreiesc îmbrăcat, care umbla pretutindenii și cu stăpînire porunca atît rînduitorilor și economilor, cît și bucătarilor, trapezarilor și altora ce slujeau. Iar după ce s-au sculat străinii de la masă, cînd au șezut să mănînce cei ce slujiseră, a fost cercetat tînărul acela osîrdnic, poruncitor al tuturor slujbelor, care, pretutindenii înconjurînd și poruncind, pregătea masa. Deci era căutat ca și el să șadă la masa cea de pe urmă, să mănînce cu ceilalți. Dar, deși cu osîrdie era căutat, însă nicăieri nu s-a putut afla. Atunci robul lui Dumnezeu, Cuviosul Părinte Ioan, a zis: "Lăsați de a-l căuta pe acela, căci Moise, proorocul și dătătorul de Lege, a slujit în al său loc".

Era într-un an în părțile acelea neploaie și secetă mare și, adunându-se popoarele din cetățile de primprejur, au mers la Cuviosul Ioan, rugându-l ca să ceară ploaie de la Dumnezeu, cu ale sale rugăciuni. Și, rugându-se cuviosul, îndată o ploaie mare s-a pogorât și a adăpat pământul cel uscat și l-a făcut aducător de roade.

După aceea a sosit la sfârșitul vieții celei vremelnice, bine povățuind pe ai săi duhovnicești israiliteni, numai într-una nefiind asemenea cu Moise: că Ioan a intrat cu sufletul în Ierusalimul cel de sus, iar trupul lui Moise nu se știe unde a fost. Iar de sfințenia Cuviosului Ioan - zice Daniil monahul - mărturisesc mulți, dar mai ales aceia care, fiind povățuiți cu cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate, s-au mîntuit și încă se mîntuiesc. Mărturisește David, tînărul bărbat ales, care a moștenit înțelepciunea înțeleptului Ioan; ba încă mărturisește și Cuviosul Ioan, egumenul Raitului, bunul nostru păstor, de care rugat fiind Cuviosul Ioan Scărarul, s-a pogorât de la muntele Sinai la noi, ca un nou văzător de Dumnezeu, și ne-a arătat pe ale sale lespezi scrise de Dumnezeu - cuvinte ce se numesc "Scară" -, în care literele cele văzute învață osteneală, iar puterea ce se înțelege din literele cele alcătuite povățuiește la vederea de Dumnezeu.

Iar cînd se ducea către Dumnezeu Cuviosul Ioan Scărarul - zice Sinhron -, înaintea lui stătea fratele său cel după trup, avă Gheorghe, pe care l-au hotărît la egumenia Sinaiului, din vremea vieții sale. Acela, plîngînd, zicea: "Stăpînul meu, te duci, lăsîndu-mă pe mine? Eu m-aș fi rugat ca pe mine să mă trimiți, pentru că nu pot fără tine să pasc aceste sfînte ale tale moșteniri! Acum, iată, eu sînt în primejdie, căci pe tine te trimit înainte la Dumnezeu". Sfîntul Ioan i-a răspuns: "Nu plînge, nici te întrista, pentru că, de voi afla îndrăzneală la Dumnezeu, nu voi aștepta ca anul acesta să-l săvîrșești aici. Ci voi ruga pe Domnul și te voi lua la mine!" Și s-a împlinit aceea, căci, după sfârșitul fericit al Cuviosului Ioan, și avă Gheorghe, fratele lui, s-a dus în a zecea lună către Dumnezeu, ca să stea înaintea Lui, împreună cu fratele său, Cuviosul Ioan, în slava sfinților, lăudînd pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfîntul Duh, în veci. Amin.

NOTĂ - Despre patria și neamul Cuviosului Ioan Scărarul, se scrie în cartea aceuia, la tîlcuirea vieții lui, astfel: "Nașterea și cetatea sfîntului o acoperă scriitorul - adică monahul Daniil. Iar unii zic despre dînsul că este fiu al lui Xenofont, iar frate al lui este Gheorghe Arselaitul, numit din naștere Arcadie. Pentru că Arcadie, în rînduiala monahicească, și-a schimbat numele, iar Ioan nu și-a schimbat numele". Iar despre Xenofont și despre fiii lui caută în luna ianuarie, în 26 zile.

Monahul care n-a osîndit pe nimeni (30 martie)

Cuviosul Anastasie Sinaitul poveștește astfel: Un bărbat în rînduiala monahicească își cheltuia zilele în toată nepurtarea de grijă și, în lenevire petrecîndu-și viața, s-a apropiat de sfîrșit. Și, după ce s-a îmbolnăvit cu durere de moarte și s-a apropiat de cea din urmă răsufflare, nu se temea deloc de moartea sa, ci cu toată mulțumirea, vesel și zîmbind, se despărțea de trup; iar frații și părinții care ședeau lîngă el, împreună cu egumenul, i-au zis: "Noi te-am văzut, frate, că în nebăgare de seamă ți-ai petrecut viața și nu știm de unde îți este în ceasul acesta înfricoșat această veselie și zîmbire? Însă, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeuul nostru întărindu-te, scoală-te de ne spune, ca toți să știm și să preamărim pe Dumnezeu".

Iar fratele, ridicîndu-se puțin de pe pat, a zis către dîșii: "Cu adevărat, cinstiți părinți, în toată nebăgarea de seamă mi-am petrecut viața și acum s-au adus înaintea mea scrise toate lucrurile mele cele rele. Apoi s-au citit și mi-au zis îngerii lui Dumnezeu: "Le știi pe acestea?" Iar eu le-am răspuns: "Adevărat, le știu. Însă de cînd m-am lepădat de lume și m-am călugărit, n-am osîndit nici un om, nici răutate asupra cuiva n-am ținut și mă rog ca să se împlinească cuvîntul lui Hristos, Care a zis: *Nu osîndiți, ca să nu fiți osîndiți; iertați și se va ierta vouă.*"

Pe acestea zicându-le, îndată sfinții îngeri au rupt zapisul păcatelor mele. Și, de aceea, mă duc cu bucurie și fără de mîhnire către Dumnezeu".

Aceasta zicînd fratele acela, și-a dat cu pace sufletul său în mîinile Domnului".

Pomenirea Sfîntului Sfințitului Mucenic Ipatie, făcătorul de minuni, Episcopul Gangrelor (31 martie)

Acest mare plăcut al lui Dumnezeu, Ipatie, Sfîntul episcop al cetății Gangrelor, din țara Paflagoniei, a fost unul din cei trei sute și optsprezece Sfinți Părinți care au luat parte la întîiul a toată lumea Sinod, ce s-a adunat în Niceea la anul 325, pe vremea împărăției marelui Constantin (306-337), la care, cu ceilalți Sfinți Părinți, ajutînd dreapta credință și fiind plin de Duh Sfînt, l-au muștrat pe Arie pentru eres și l-au dat anatemei. Și avea de la Dumnezeu mare putere în facerea de minuni, pentru că tămăduia toate neputințele și izgonea diavoli. Așa, într-un sat, apele cele amare care curgeau din munți, le-a făcut dulci; și în alt loc a scos cu rugăciunea un izvor de ape calde, spre tămăduirea oamenilor.

Umblînd el într-o noapte întunecoasă, aproape de un rîu, se arătau lumini aprinse din ape, luminîndu-i calea, ca să nu alunece și să cadă în repejunile apelor. A omorît apoi un balaur înfricoșător, pentru că, după moartea marelui Constantin, împărățind fiul său Constantie (337-361), un foarte mare balaur s-a tîrît în palatul împărătesc, neștiut de unde, păzind cămările cele de vistierie, în care era aurul și toată bogăția împărătească. Și, punîndu-și capul în ușa, nu lăsa pe nimeni să se apropie.

De acest lucru împăratul înspăimîntîndu-se, a rugat prin scrisorile sale pe sfințitul lui Dumnezeu, Ipatie, ca să vină în Constantinopol, căci era slăvit numele sfîntului pentru minunile ce le făcea cu darul lui Hristos. Cînd a venit sfîntul, împăratul l-a întîmpinat și pînă la pămînt i s-a închinat și cu toată cinstea l-a primit, rugîndu-l ca prin rugăciune să izgonească pe balaurul acela din vistieriile împărătești, pe care nici o putere omenească nu putea să-l alunge, deși mulți din duhovniceasca rînduială, înarmîndu-se cu rugăciunea, se ispiteau asupra lui, însă nimic n-au sporit; ba unii chiar au și pătimit de la balaur.

Sfîntul Ipatie a zis: "Nu poate rugăciunea noastră, o, împărate; însă poate credința ta către Dumnezeu!" Și, închinîndu-se pînă la pămînt, s-a rugat multă vreme. După aceea, sculîndu-se, a zis către împărat: "În mijlocul alergării de cai, unde este chipul tatălui tău, poruncește să se pregătească un cuptor și să-l aprindă foarte tare și să aștepte pînă ce voi veni acolo". Deci, îndată pregătindu-se cuptorul și aprinzîndu-l, făcătorul de minuni, Sfîntul Ipatie, luînd toiagul său cel arhieresc, a mers la cămările împărătești și, porțile vistieriilor deschizîndu-le, a bătut mult pe balaur cu toiagul. Și tot poporul împreună cu împăratul priveau de departe, fiind cuprinși de frică și de cutremur, pentru că vedeau că nu iese balaurul și acum ziua se sfîrșea și așteptau cu toții ca să fie omorît sfîntul de către balaur, precum aceasta și la alți preoți s-a mai întîmplat. Iar arhiereul, ridicîndu-și ochii la cer și chemînd pe Domnul într-ajutor, și-a băgat toiagul în gura balaurului și a zis: "În numele Domnului meu Iisus Hristos, urmează-mi mie!"

Iar balaurul, apucîndu-se cu dinții de toiag, urma pe sfînt ca un rob legat, căci cu adevărat îl legase cu dumnezeiasca putere, marele făcător de minuni. Și, ieșind fericitul din vistieriile împărătești, tot locul alergării de cai și tîrgul l-a înconjurat, ducînd pe balaur. Iar cei ce priveau, văzînd pe balaurul acela ținîndu-se de toiag și tîrîndu-se, s-au înspăimîntat și s-au mirat foarte tare, pentru că balaurul era foarte înfricoșat, avînd lungime de șaiszeci de coți.

Apropiîndu-se sfîntul de cuptorul cel aprins care ardea cu mare văpaie, a zis către balaur: "În numele lui Hristos, pe Care și eu cel neînsemnat Îl propovăduiesc, îți poruncesc să intri în mijlocul focului acestuia".

Iar înfricoșatul balaur plecându-se, s-a aruncat cu mare repeziciune în cuptorul cel înfocat și a ars în mijlocul cuptorului, iar toți oamenii care cu spaimă priveau la aceasta, preamăreau pe Dumnezeu că, pe acest luminător și făcător de minuni, adică pe Sfântul Ipatie, în zilele lor l-a arătat lumii.

Atunci, împăratul a dat mare mulțumire lui Dumnezeu și plăcutului Său, Sfântului Ipatie, și-l cinstea pe fericitul ca pe un tată al său. Și a poruncit să zugrăvească pe o scîndurică chipul sfântului și în vistierile împărătești chipul aceluia să-l pună spre gonirea puterii celei potrivnice. Iar pe sfântul, cinstindu-l cu daruri și cu dragoste sărutîndu-l, l-a eliberat întru ale sale.

Dar, pe cînd mergea sfântul la scaunul său, niște oameni înrăutățiți care erau de eresul lui Novațian, cu zavistie multă aprinzîndu-se asupra arhiereului lui Dumnezeu, s-au ascuns în calea lui la un loc strîmt, lîngă o rîpă de munte și lîngă un mal, înarmați fiind cu săbii și cu ciomege. Apoi deodată, fără de veste, năvălind asupra lui ca niște fiare sălbatice și dîndu-i multe bățai, de pe malul cel înalt l-au aruncat în prăpastia aceea. Iar sfântul, fiind abia viu, și-a înălțat mîinile în sus și, ridicîndu-și ochii la cer - precum altă dată Sfântul întîiul Mucenic Ștefan -, se ruga pentru cei ce l-au ucis și zicea: "Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!" Și, încă rugîndu-se, o femeie ce ținea de eresul lui Arie, luînd o piatră, a lovit pe sfântul tare în cap și l-a omorît. Iar sufletul lui cel sfînt, îndată ieșind din legăturile trupești, s-a suit la Dumnezeu.

După aceea ucigașii, luînd trupul sfântului, l-au ascuns în niște paie ce se întîmplaseră acolo aproape și s-au dus. Dar n-a zăbovit asupra lor pedeapsa lui Dumnezeu, răsplătind sîngele cel nevinovat. Căci mai întîi pe femeia aceea a apucat-o duhul cel necurat, chiar în acel loc, și o muncea pe dînsa și cu aceeași piatră cu care l-a omorît pe sfînt își bătea pieptul său neîncetat; și toți s-au îndrăcit și pătimeau cumplit.

Mai tîrziu plugarul ale căruia erau paiele, neștiind nimic despre uciderea cea nedreaptă ce se făcuse, a mers ca să ia paie pentru animalul său și a auzit glas de îngeri cîntînd și se minuna. Iar pe cînd lua paie, a găsit trupul cel mort tot rănit de bățai și mult s-a înspăimîntat. Și, cunoscînd pe episcopul său, Sfântul Ipatie, a alergat la sătenii săi și a vestit degrabă în toată cetatea. Apoi îndată locuitorii cetății Gangrelor, adunîndu-se, au mers cu multă tînguire și au luat cinstitul trup al sfântului părinte și al lor păstor și l-au îngropat cu cinste la un loc însemnat. Iar femeia cea ucigașă urma trupul sfântului care se ducea la îngropare și se bătea cu piatra aceea cu care ucisese pe arhiereul lui Dumnezeu, mărturisind înaintea tuturor păcatul său. Iar după ce s-a îngropat sfântul său trup, femeia aceea s-a tămăduit de muncirea diavolească, asemenea și ceilalți care luaseră parte la ucidere și se îndrăciseră.

Deci toți au dobîndit tămăduire la mormîntul sfântului, care, și după moarte arătîndu-și bunătatea sa vrăjmașilor, i-a făcut sănătoși. Și alte minuni și tămăduiri li s-au arătat oamenilor, care veneau cu credință la mormîntul sfântului, prin rugăciunilor lui cele sfînte.

Sfântul Iona, Mitropolitul Kievului și a toată Rusia, noul făcător de minuni (31 martie)

Acest Sfînt Iona era de neam din cetatea Galicia, care este aproape de hotarele Cazanului. S-a născut din tată dreptcredincios, cu numele Teodor, iar la doisprezece ani ai vîrstei sale s-a îmbrăcat în chipul monahicesc într-una din mînăstirile ținutului Galicie și de acolo a venit la Moscova, în mînăstirea lui Simeon, ostenindu-se în slujbele mînăstirii ani destui.

În acel timp era în Moscova Fotie, mitropolitul Kievului și a toată Rusia. Acela, venind o dată în mînăstirea lui Simeon și făcînd rugăciuni în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, apoi dînd

binecuvîntare arhimandritului și fraților, a voit să vadă pe cei ce se osteneau în slujbele mînăstirești și să-i binecuvînteze.

Deci, a mers în pustie și a văzut pe fericitul Iona adormit de multă osteneală, iar mîna dreaptă o avea strînsă ca și cum binecuvînta pe cineva. Dar n-a poruncit să-l deștepte din somn, ci l-a binecuvîntat, proorocind despre dînsul către cei ce erau cu el, că monahul acesta va fi mare arhieru în părțile Rusiei și pe mulți va povățui la calea mîntuirii.

Această proorocie a arhierelui lui Dumnezeu s-a împlinit după aceea. Pentru că, după cîțiva ani, prin bunăvoința lui Dumnezeu, cu alegerea sfințitului sobor și cu sfatul voievodului celui singur stăpînitor, fericitul Iona a fost pus episcop al cetăților Riazanului și Muromului și acolo, botezînd pe mulți necredincioși, i-a întors la Dumnezeu.

Ducîndu-se către Domnul fericitul Fotie mitropolitul, în anul al șaselea după moartea lui, marele voievod Vasile Vasilievici a chemat pe arhiepiscopii și episcopii pămîntului Rusiei și pe tot sfințitul sobor și le-a poruncit să aleagă un bărbat vrednic la marele scaun al Mitropoliei Rusiei. Atunci, cu buna învoire a tuturor, a fost ales fericitul Iona, episcopul Riazanului, pentru că îl știau toți că este bărbat îmbunătățit și sfînt. Și s-a dus cu scrisoarea marelui voievod la Constantinopol, la împăratul Ioan Paleologul (1425-1448) și la preasfințitul Iosif patriarhul, ca să ia putere la mitropolie. Dar, mai înainte de venirea lui la Constantinopol, Isidor cel cu rea socotință, bulgar de neam, apucînd înainte, a luat sfințire la Mitropolia Rusiei și acum era trimis din Constantinopol în Rusia.

Apoi, după eliberarea lui Isidor, Sfîntul Iona a sosit la Constantinopol și a dat împăratului și patriarhului scrisorile marelui cneaz. Iar lor, citindu-le, le-a părut foarte rău că se grăbiseră a pune pe Isidor și că acum îl trimiseseră. Deci au zis: "Ce să facem, dacă n-ai apucat să vii tu întîi la noi, că am pus pe altul la acea mitropolie? Nu putem să facem altfel, pentru că acum Isidor este mitropolit în Rusia; deci să te întorci la episcopia ta și să aștepți ce va rîndui Dumnezeu cu Isidor, adică, cînd el se va sfîrși prin moarte sau cînd se va schimba într-alt fel prin vreo întîmplare, atunci vei fi gata mitropolit al Kievului și a toată Rusia, cu binecuvîntare de la scaunul patriarhiei Constantinopolului". Și așa lăsară pe Sfîntul Iona într-ale sale.

Iar Isidor s-a dus mai întîi în Kiev, apoi în Moscova, în vreme de primăvară și peste an, în vremea secerîșului petrecînd la Moscova. Apoi, în aceeași toamnă s-a dus în părțile Apusului, la sinodul din Florența (1439), pentru întărirea dreptei credințe. Acolo zăbovind vreo trei ani, s-a întors la Kiev, fiind în dezbinare cu Sfînta Biserică a Răsăritului, și n-a fost primit la scaun. Atunci Isidor s-a dus în Moscova, voină să-și dea pe față învățătura sa rătăcită. Iar marele cneaz Vasile Vasilievici, înțelegînd rătăcirea lui, a chemat pentru cercetarea aceluia lucru pe toți arhierii și toată rînduiala duhovnicească a Mitropoliei Rusiei.

Adunîndu-se ei și căutînd în Sfintele Canoane, au cunoscut că Isidor a adus învățături străine și potrivnice dreptei credințe și n-au voit să-l aibă mitropolit. Atunci marele cneaz i-a poruncit să petreacă într-o mînăstire, pînă ce va trimite să cerceteze în Constantinopol la preasfințitul patriarh. Dar Isidor, văzîndu-și vădită rătăcirea sa, s-a umplut de rușine și, neștiind ce are să se întîmple, a fugit în taină și s-a dus în Constantinopol, la patriarhul Grigorie, cel numit Mamas.

Dar și acolo nefiind primit, s-a dus la Roma și, după aceea, nu se știe unde s-a ascuns. Iar la Mitropolia Rusiei s-a ales iarăși Sfîntul Iona și, cu binecuvîntarea preasfințitului Grigorie Mamas, patriarhul Constantinopolului, și cu arhierii săi, l-au sfințit în biserica din Moscova. Deci el a fost cel dintîi mitropolit care a luat sfințirea de la arhierii săi din Rusia, după binecuvîntarea dată de preasfințitul și apostolescul scaun al Constantinopolului.

Șezînd Sfîntul Iona pe acel mare scaun de păstorie a toată Rusia, a început a se nevoi îndoit, a adăuga osteneli peste osteneli și avea mare purtare de grijă ca pretutindenii să îndrepteze dreapta credință. Pentru

aceasta întindea învățătura insuflată de Dumnezeu fără lenevire, trimițând scrisori și, ca un adevărat păstor, întărind dreapta credință, precum se găsește mai pe larg în scrisorile lui; căci avea mare sîrguință să păzească nevătămată turma încredințată lui de Dumnezeu. Și îi dăruise Dumnezeu și darul facerii de minuni, ca să tămăduiască neputințele oamenilor și să spună mai înainte cele ce aveau să se întîmple. Pe fiica marelui cneaz, care se numea Ana, fiind aproape de moarte, prin rugăciune a făcut-o îndată sănătoasă.

Dar un om oarecare, fiind cuprins de necredință, din zavistie diavolească zicea despre sfîntul că nu prin rugăciunea lui s-a făcut bine marea doamnă, ci, precum după fire a venit boala într-însa, tot așa s-a și dus. Atunci fericitul a chemat pe omul acela, l-a învățat să nu hulească darul Sfîntului Duh și i-a zis: "Fiule, să nu te îndoiești întru nimic, căci cele ce nu se pot la oameni, la Dumnezeu se pot; că pentru credința părinților ei care împărațesc cu dreapta credință, Dumnezeu a dăruit viață fecioarei mai presus de nădejde". Dar el n-a ascultat, ci mai mult a început a grăi cuvinte de hulă.

Atunci sfîntul i-a zis: "Să ți se lege vicleana ta limbă, să ți se astupe gura cea hulitoare și să mori tu în locul acelei fecioare care era să moară". Și îndată hulitorul a căzut la pămînt fără glas, neputînd a grăi nimic, decît numai privea cu ochii, și după puțină vreme și-a dat sufletul, pentru că a îndrăznit a huli darul Sfîntului Duh care era în acel mare arhiereu.

La acest mare părinte era un monah, anume Pimen, chelar la pivniță, care avea poruncă să îngrijească pe săracii cei neputincioși care veneau la dînsul. Venind la el o văduvă săracă, a cerut să bea puțin vin pentru neputința sa. Iar el i-a răspuns cu mînie: "Du-te, femeie, că n-a venit încă vremea băuturii!" Și a plecat acea femeie mîhnită. Înstîințîndu-se de aceea arhiereul lui Dumnezeu, a chemat pe Pimen și i-a zis: "Nu știu, frate, pe ce fel de văduvă plăcută lui Dumnezeu ai mîhnit, dar pentru aceasta Dumnezeu a trimis asupra ta durerea morții. Deci, du-te de te pocăiește degrabă de păcate, că ți-a venit vremea ducerii tale". Apoi a poruncit duhovnicului său să-l tundă în schimă și, în aceeași zi în care a fost tuns în schimă, a murit Pimen, după cuvîntul arhiereului lui Dumnezeu.

Odată Sfîntul Iona a dat unuia din slujitorii săi niște argint, poruncindu-i să dea milostenie la săraci, dar el a împărțit o parte, iar altă parte a oprit-o pentru el. Și a venit la sfîntul o văduvă săracă, zicînd: "Sfînte al lui Dumnezeu, mie nu mi-a dat nimic sluga ta, din cele poruncite de tine". Arhiereul chemînd pe slugă, i-a zis: "Pentru ce ai mîhnit pe această văduvă, nedîndu-i nimic?" El a răspuns: "I-am dat de multe ori, dar ea cere iarăși fără de rușine". Dar văduva adeverea, zicînd: "Nimic n-am luat de la tine". Iar sluga i-a zis ei cu mînie: "Du-te de aici, că minți". Atunci sfîntul i-a zis lui: "Să nu fie așa, deoarece văduva aceasta spune adevărul, iar tu furi și minți; drept aceea, văduva să fie vie, iar tu să mori!" Și într-acel ceas, a cuprins boala frigurilor pe sluga aceea și a murit.

Un boier anume Vasile, care se numea Cutuz, avînd necredință către sfîntul, nu venea la el și binecuvîntare de la dînsul nu-i trebuia. Deci a năvălit asupra lui o durere de dinți foarte grozavă și pătimea cumplit, neputînd să se tămăduiască deloc. Dar odată, arhiereul lui Dumnezeu Iona slujind dumnezeiasca Liturghie în soborniceasca biserică, s-a întîmplat că atunci era în biserică și boierul acela care pătimea de durerea dinților. Și, după săvîrșirea Sfîntei Liturghii, Sfîntul Iona, chemînd la sine pe acel boier Vasile, l-a binecuvîntat și i-a dat prescură și, învățîndu-l din dumnezeieștile Scripturi, îndată l-a lovit cu mîna peste obraz, încît mulți din biserică au auzit sunetul lovirii. Iar Vasile strigînd tare, a zis: "O, vai mie, căci și cei mai de pe urmă dinți mi-a sfărîmat". Și îndată s-a simțit că este sănătos, nemaivînd durere de dinți și s-a dus acasă bucurîndu-se și lăudînd pe Dumnezeu, cum și pe plăcutul Lui cel mare, pe arhiereul Iona.

În anul 6959 (1451 d.Hr.), prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre, a fost năvălirea celor fără de Dumnezeu agareni asupra pămîntului Rusiei. Căci un fecior de împărat al saracinilor a venit fără de veste în Moscova cu mulți tătari, a ars satele și se apropia de cetate din toate părțile puterea agarenilor. Iar fericitul mitropolit Iona cu tot clerul, luînd cinstitele cruci și sfintele icoane, înconjură zidurile cetății cu

cîntare de rugăciune, vărsînd multe lacrimi din ochi în rugăciunea către Dumnezeu pentru cetate și pentru popor.

Deci, căutînd spre un monah anume Antonie, care era stareț la mînăstirea Ciudova, bărbat cucernic, pe care îl cunoștea sfîntul și știa viața lui cea îmbunătățită, i-a zis: "Fiule și frate Antonie, roagă pe milostivul Dumnezeu și pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu pentru izbăvirea cetății și a toată credincioasa creștinătate de agarenii cei fără de Dumnezeu". Și i-a zis Antonie: "Preamare arhiereule, mulțumim lui Dumnezeu și Preacuratei Maicii Lui, ajutătoarea noastră cea tare și grabnică, căci a auzit rugăciunile tale și a rugat pe Fiul Său, pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca să fie mîntuită cetatea aceasta și toată credincioasa creștinătate pentru tine. Iar acești agareni cu nevăzută putere vor fi degrabă biruiți și izgoniți, numai eu singur să fiu rănit de ei și să mor, căci judecățile lui Dumnezeu așa au poruncit".

Aceasta zicînd Antonie, iată deodată a zburat o săgeată de la tătari și a rănit pe acel stareț Antonie, care, bolind puțin, a murit și a fost îngropat cu cinste de preasfințitul mitropolit și de tot soborul. După aceasta, venind praznicul Veșmîntului Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu, ce se prăznuiește în două ale lunii iulie, s-au tulburat păgînii deodată cu frică și cu cutremur. Apoi au fugit de la cetate, fiind izgoniți de puterea lui Dumnezeu cea nevăzută. Iar sfîntul mitropolit a poruncit ca degrabă să zidească în curtea sa o biserică, numită "Punerea Veșmîntului Preasfîntei Născătoare de Dumnezeu", întru pomenirea izbăvirii de agareni, cu rugăciunile Maicii lui Dumnezeu, căci într-acea zi s-a eliberat cetatea de împresurarea barbarilor.

Apoi, după mulți ani, preasfințitul Părintele nostru Iona, ajungînd la adînci bătrînețe, s-a apropiat de cinstitul său sfîrșit și s-a făcut pentru aceea o descoperire de la Dumnezeu în acest fel: Străjerul soborniceștii biserici, care se numea Maxim, umblînd într-o noapte împrejurul bisericii, după obiceiul străjii sale, a văzut biserica deschisă, arzînd lumînări înăuntru și preoți cîntînd. Apoi, înfricoșîndu-se, a alergat și a spus despre aceea preotului Iacob, eclesiarhul bisericii. Acela, alergînd cu sîrguință, a găsit biserica încuiată, precum fusese, dar lumina tot strălucea înăuntru.

Deschizînd ușa, a intrat, dar n-a găsit pe nimeni, decît a văzut lumînările arzînd și i s-a făcut spaimă. Însă a auzit un glas din altar, zicînd către dînsul: "Iacobe, du-te și spune robului Meu, Iona Mitropolitul, că cere de la Mine boală trupului său pentru sufleteasca mîntuire și Eu i-am auzit rugăciunea. Deci îi voi trimite o rană la picior și din acea durere va muri, de aceea să-și îndrepteze bine păstoria cea încredințată lui, deoarece are să se ducă fără de zăbavă".

Auzind Iacob acel glas, s-a umplut de spaimă și, fiind în nepricepere, nu a spus la nimeni vedenia lui, nici chiar arhiereului, căruia era dator să-i spună. Iar dimineața, sfîntul păstor Iona l-a chemat la sine și i-a zis: "Iacobe, unde ai fost în noaptea aceasta, ce ai văzut și ce ai auzit și pentru ce nu mi-ai mărturisit cele ce ți s-au descoperit despre mine?" Iar Iacob, tremurînd, a căzut la picioarele arhiereului, grăind: "Iartă-mă, stăpîne, eu n-am cutezat să-ți spun ce ți-a descoperit darul lui Dumnezeu". Iar Sfîntul Iona i-a zis: "Dumnezeu să te ierte, fiule, însă îți vestesc că Dumnezeu îți va lua de la tine pe soția ta. Deci du-te degrabă și rînduiește cele pentru sufletul ei, ca în curată pocăință să se sfîrșească". Iar femeia preotului era atunci sănătoasă, cînd a fost chemat la Mitropolie, dar, întorcîndu-se acasă, a găsit-o bolnavă foarte rău, iar după trei zile s-a și sfîrșit creștinește, împărtășindu-se cu Sfintele Taine, precum se cade unui bun creștin.

După aceasta și marele arhiereu Iona, viețuind puțină vreme, plin fiind de zile și de fapte bune, săvîrșind cele sfinte în frica lui Dumnezeu și de darul Sfîntului Duh umplîndu-se foarte, a ajuns la fericitul său sfîrșit. Pentru că a căzut în boală și, la picioare avînd o rană, a slăbit cu trupul, dar nu și cu duhul, căci în boală fiind, de biserică nu se despărțea. Iar cînd era să-și dea sfîntul său suflet în mîinile Domnului, pace și binecuvîntare a dat marelui cneaz Vasile și seminției lui, cum și tuturor popoarelor. Apoi, rugăciunea fiind în gura lui, s-a dezlegat din trup și s-a dus către Domnul, în anul 6969 (1461 d. Hr.), în 31 zile ale

lunii martie, păsând Biserica lui Dumnezeu 12 ani și șase luni; iar cinstitul lui trup a fost pus în soborniceasca biserică a Preasfintei Maicii lui Dumnezeu.

După moartea Sfântului Iona, la câțiva ani a murit și marele cneaz Vasile Vasilevici, iar după el a venit fiul său, marele cneaz Ioan Vasilevici, stăpînitor al pămîntului Rusiei. Acela, cu bunăvoința lui Dumnezeu și cu binecuvîntarea preasfințitului mitropolit Gherontie, a voit ca, risipind vechea și soborniceasca biserică, să zidească alta nouă mai mare, precum este acum. Drept aceea, luînd cinstitele moaște ale Sfântului Petru mitropolitul, făcătorul de minuni, le-a mutat în altă biserică o vreme oarecare.

Iar după risipirea bisericii celei vechi, cînd au început a săpa șanțurile pentru temelia bisericii celei mari, au aflat moaștele celorlalți mitropoliți: Teognost, Ciprian, Fotie și ale acestui Sfînt Iona, făcătorul de minuni. Deci, săvîrșindu-se soborniceștile panahide, în vremea aflării acelor cinstite moaște, a adus pe un copil de șapte ani, care era slăbănog din pîntecele maicii sale, anume Simeon, fiu al presbiterului Petru, care slujise în biserica Sfântului Ioan Scărarul, numită "cea de sub clopote".

Pe acel copil slăbănog, presbiterul soborniceștii biserici, Alexie, cu mîinile ridicîndu-l, l-a pus în racla Sfîntului Iona, la picioare, și-l ținea acolo, poruncindu-i să se roage. Iar copilul, sprijinindu-se de preotul acela, se ruga și a strigat cu mare glas, zicînd de trei ori: "Vine ploaie!" Atunci era vreme senină și nici un nor nu se vedea sus. Și îndată copilul acela s-a făcut sănătos și de atunci singur s-a dus acasă. Deci toți minunîndu-se de aceasta, au preamărit pe Dumnezeu și pe Sfîntul Iona, plăcutul Lui. Săvîrșindu-se biserica cea mare sobornicească a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în anul 6987 (1479 d. Hr.), și fiind sfințită precum se cade, s-au mutat într-însa cinstitele moaște ale Sfîntului Petru, făcătorul de minuni, apoi ale lui Teognost, Ciprian, Fotie și ale acestui plăcut al lui Hristos, Iona. Dar, de vreme ce moaștele lui erau întregi și necuprinse de stricăciuni, pentru aceea le-au pus deasupra pămîntului, în raclă, precum sînt văzute și acum, la care mulți venind cu rugăciune, se învrednicesc darului celui cerut.

Un om, anume Ioan, fiind mut și neputînd să grăiască nicidecum, a venit la racla sfîntului și s-a apropiat de cinstitele lui moaște, sărutîndu-i sfînta mînă. Dar nu se știe ce negrăită și dumnezeiască purtare de grijă s-a arătat omului acela, căci a întins sfîntul mîna sa și l-a apucat de limbă, încît a început omul acela a striga. Iar preoții și poporul care erau acolo în biserică au alergat la glasul acela și nu se pricepeau pentru ce strigă mutul. Apoi a văzut omul acela cum sfîntul i-a lăsat limba din mîinile sale. Și, încetînd răcnirea, Ioan a început limpede a grăi și a propovădui înaintea tuturor dezlegarea limbii ce i s-a făcut lui prin minune.

Atunci pe toți cei ce erau acolo i-a cuprins frica și spaima de cea preaslăvită minune și, împreună cu Ioan cel vindecat, preamăreau pe Dumnezeu și pe Sfîntul Iona, marele făcător de minuni.

Și alte multe minuni se fac și acum la sfîntele lui moaște, dînd tămăduiri tuturor celor ce cu credință aleargă la dînsul, întru slava lui Hristos, Dumnezeuul nostru, Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh slăvit, acum și în vecii vecilor. Amin.

Sfinții Mucenici Avdas episcopul și Veniamin diaconul și cei împreună cu dînșii (31 martie)

În vremea împărăției lui Teodosie cel Mic, Izdigherd, împăratul perșilor a pornit prigoană împotriva Bisericii, luînd pricină din următoarea împrejurare:

Un episcop oarecare, Avdas, împodobit cu multe virtuți, împins de zel dumnezeiesc, a distrus templul în care perșii se închinau focului, numit Pirion. Aflînd împăratul acest lucru de la magi, a trimis de l-a adus înaintea lui pe Avdas, pe care l-a întrebat mai întîi cu blîndețe pentru ce a făcut acest lucru și i-a poruncit să zidească din nou acel templu.

Dar împotrivindu-se Avdas și spunînd că nu poate nicidecum să facă așa ceva, atunci Izdigherd a amenințat că va distruge toate bisericile și a pus început amenințărilor lui, poruncind mai întîi să fie aruncat în temniță dumnezeiescul Avdas. Și au fost aruncați împreună cu Avdas și Veniamin diaconul, nouă mucenici și împreună cu ei alți mulți sfinți, unde au fost mîncăți de vii de șoarecii și de pisicile închise laolaltă cu ei.

După treizeci de ani, furtuna prigoanei, dezlănțuită de magi întocmai ca de niște vînturi puternice, a adus asupra credincioșilor iarăși încercările chinurilor. Căci mistuind pe mulți cu tot felul de pătimiri, îi dădeau apoi morții, iar pe alții, supunîndu-i la surghiuniri îndelungate și la tot felul de chinuri, îi slobozeau din viață prin moarte de tot felul.

Dar nu trebuie să ne mirăm, fiindcă acestea s-au întîmplat prin îngăduința lui Dumnezeu. Căci asemenea chinuri de multe feluri, precum a spus Domnul nostru Iisus Hristos, trebuiau să se întîmple. Pentru aceasta și sfinții aceștia, prin răbdare și mucenie, au primit cununile biruinței.

Cu ale lor sfînte rugăciuni, Doamne, Dumnezeu nostru, miluiește și ne mîntuiește pe noi toți. Amin.

~ Sfârșit ~